ISABEL ALLENDE
Casa spiritelor

Mamei, bunicii şi celorlalte femei extraordinare ale acestei istorii.
I.A.
„În definitiv, câți ani trăiește omul?
Trăiește o mie de ani sau unul singur?
Trăiește o săptămână sau câteva secole?
Și pentru cât timp moare omul?
Ce vrea să spună pentru totdeauna?”
PABLO NERUDA

1. ***Rosa cea frumoasă***

Barrabás a ajuns la noi în familie pe calea mării, a notat fetița Clara cu delicata ei caligrafie. Încă de pe atunci avea obiceiul să scrie lucrurile importante şi, mai târziu, când a rămas mută, scria şi lucrurile banale, fără să bănuiască vreodată că, după cincizeci de ani, caietele ei îmi vor servi pentru a salva memoria trecutului şi pentru a supraviețui propriei mele spaime. Ziua în care a ajuns *Barrabás* era Joia Mare. Închis într-o cuşcă nenorocită, era acoperit de sus până jos de propriile-i excremente şi de urină; avea o privire rătăcită de prizonier amărât şi lipsit de apărare, dar se ghicea de pe atunci din ținuta imperială a capului şi mărimea scheletului legendarul uriaş ce avea să fie. Ziua aceea era una plicticoasă de toamnă, nu anunța prin nimic evenimentele pe care fetița le-a notat pentru a fi ținute minte şi care s-au produs în timpul slujbei de la miezul zilei, în parohia San Sebastian, la care a asistat împreună cu toată familia. În semn de doliu, sfinții erau acoperiți cu cârpe negre, pe care măicuțele le scuturau de praf o dată pe an, scoțându-le din dulapul sacristiei, iar sub cearşafurile îndoliate toată această curte cerească părea o îngrămădeală de mobilă aşteptând să fie mutată, fără ca lumânările, tămâia sau gemetele orgii să reuşească să anuleze acest efect jalnic. Se înălțau ca nişte amenințătoare colete întunecate în locul sfinților în mărime naturală, ale căror chipuri afişau aceeaşi expresie constipată, cu perucile lor făcute din păr de mort, cu rubinele, perlele şi smaraldele de sticlă vopsită şi veşmintele lor de nobili florentini. Singurul avantajat de doliu era patronul bisericii, Sfântul Sebastian, şi asta pentru că în Săptămâna Mare îi scutea pe credincioşi de spectacolul corpului său răsucit într-o postură indecentă, străpuns de o jumătate de duzină de săgeți, şiroind de sânge şi de lacrimi, ca un homosexual în suferință, şi ale cărui răni, mereu proaspete în mod miraculos, grație penelului părintelui Restrepo, o făceau pe Clara să se cutremure de greață.

Era o săptămână lungă de penitență şi post, nu se jucau cărți, nu se făcea muzică menită să îndemne la desfrâu sau la uitare şi, în măsura posibilului, se păstra cât mai multă tristețe şi castitate, deşi exact în zilele alea împunsătura diavolului ispitea mai abitir slaba carne catolică. Postul consta în plăcinte uşoare cu foi, gustoase mâncăruri cu verdeață, *tortillas* pufoase şi mari roți de brânză aduse de la țară, cu care familiile îşi aminteau de patimile Domnului, ferindu-se să pună gura pe vreo bucățică de carne sau peşte, sub amenințarea excomunicării, după cum tot repeta părintele Restrepo. Nimeni nu ar fi îndrăznit să nu-l asculte. Preotul era dotat cu un lung deget incriminator pentru a-i ținti pe păcătoşi în public şi cu o limbă bine antrenată pentru a tulbura sentimentele.

— Tu, hoțule, care ai furat banii bisericii! țipa el din amvon, arătând spre un domn care se prefăcea foarte preocupat de o scamă de pe rever pentru a nu a-l privi în față. Tu, neruşinato, care te prostituezi pe chei! şi arăta spre dona Ester Trueba, invalidă din cauza artritei şi făcând parte din ordinul Fecioarei del Carmen, care deschidea ochii mirată, necunoscând sensul acelui cuvânt şi neştiind unde era cheiul. Căiți-vă, păcătoşilor, hoituri netrebnice, nevrednici de sacrificiul Domnului Nostru! Postiți! Faceți penitență!

Purtat de entuziasmul zelului său vocațional, preotul trebuia să se stăpânească pentru a nu intra în dezacord deschis cu instrucțiunile superiorilor ecleziastici, care se opuneau supliciului şi flagelării, sub influența vântului modernismului. El era adeptul vindecării slăbiciunilor sufleteşti printr-o biciuire sănătoasă a cărnii. Era celebru pentru oratoria sa neînfrânată. Credincioşii devotați lui îl urmau din parohie în parohie şi transpirau ascultându-l cum descria chinurile păcătoşilor din iad, cărnurile sfâşiate de aparate de tortură ingenioase, focul veşnic, cârligele care străpungeau membrele virile, reptilele scârboase care intrau în orificiile feminine şi alte numeroase suplicii cu care îşi asezona fiecare predică pentru a semăna frica de Dumnezeu. Chiar şi Satana era descris până în

cele mai intime anomalii, cu accentul de Galicia al preotului, a cărui misiune pe lumea asta era să scuture conştiința indolenților creoli.

Severo Del Valle era ateu şi mason, dar avea ambiții politice şi nu-şi putea permite luxul de a lipsi de la slujba cea mai importantă din fiecare duminică şi din sărbătorile mari, trebuia să fie văzut de toată lumea. Soția sa Nívea prefera să se înțeleagă cu Dumnezeu fără intermediari, avea o profundă neîncredere în sutane şi o plictiseau descrierile raiului, purgatoriului şi iadului, dar îşi însoțea bărbatul în ambițiile lui parlamentare, sperând că, dacă el va ocupa un loc în Congres, ea va putea obține dreptul de vot pentru femei, pentru care lupta de zece ani, fără ca multele sarcini să o fi descurajat. În acea Joie Mare, părintele Restrepo îşi adusese publicul la limitele rezistenței cu viziunile lui apocaliptice şi Nívea începuse să simtă amețeli. S-a întrebat dacă nu cumva iar era gravidă. Cu toate spălaturile cu oțet şi bureții cu gheață, născuse cincisprezece copii, din care unsprezece trăiau, şi avea motive să creadă că ajunsese deja la o vârstă, căci fiica cea mică, Clara, avea de-acum zece ani. Părea că fertilitatea ei uimitoare se potolise în sfârşit. A încercat să pună starea de rău pe seama momentului în care părintele Restrepo, în predica lui, o arătase cu degetul pentru a se referi la fariseii care aveau pretenția să legalizeze bastarzii şi căsătoria civilă, făcând țăndări familia, patria, proprietatea şi Biserica, dând femeilor acelaşi rol ca al bărbaților, într-o sfidare clară a legii lui Dumnezu, care în privința asta era foarte exactă. Nívea şi Severo ocupau, împreună cu copiii lor, tot rândul al treilea. Clara stătea lângă maică-sa, care o strângea de mână nerăbdătoare atunci când discursul preotului întârzia prea mult pe păcatele cărnii, pentru că ştia că asta o făcea pe copilă să vizualizeze nişte aberații care depăşeau cu mult realitatea, după cum se vădea din întrebările pe care le punea şi la care nimeni nu ştia să-i răspundă. Clara era foarte precoce şi avea imaginația debordantă pe care au moştenit-o toate femeile din familie pe cale maternă. Temperatura urcase în biserică şi mirosul pătrunzător al lumânărilor, al tămâiei şi al mulțimii înghesuite o făceau pe Nívea să se simtă şi mai obosită. Îşi dorea ca ceremonia să se termine odată, să se întoarcă în casa ei răcoroasă, să se aşeze în coridorul cu iederă şi să se delecteze cu cana de lapte de migdale pe care Dădaca o prepara în zilele de sărbătoare. Şi-a privit copiii, cei mici dădeau semne de oboseală, țepeni în hainele de duminică, cei mari începeau să nu mai fie atenți. Şi-a oprit ochii pe Rosa, cea mai mare dintre fetele rămase în viață, şi, ca de fiecare dată, a rămas uimită. Frumusețea ei stranie avea darul de a o tulbura chiar şi pe maică-sa, părea făcută dintr-un material diferit de cel al rasei umane. Nívea şi-a dat seama că nu ținea de lumea asta încă dinainte de a o naşte, pentru că a zărit-o în vis, de aceea nu a fost surprinsă de strigătul pe care l-a scos moaşa când a văzut-o. La naştere Rosa era albă, netedă, fără zbârcituri, ca o păpuşă de porțelan, cu părul verde şi ochii galbeni, făptura cea mai frumoasă care se născuse pe pământ din timpurile păcatului originar, cum a spus moaşa închinându-se. De la prima baie, Dădaca i-a spălat părul cu o infuzie de muşețel, care a avut darul de a potoli culoarea, dându-i o nuanță de bronz vechi, şi o lăsa goală la soare, ca să i se întărească pielea, transparentă în zonele delicate de la pântece şi axile, unde se ghiceau venele şi textura secretă a muşchilor. Cu toate acestea, trucurile astea de țigancă nu au fost suficiente şi în curând s-a răspândit vestea că li se născuse un înger. Nívea a sperat ca etapele ingrate ale creşterii să-i aducă fiică-sii niscaiva defecte, dar nu s-a întâmplat nimic, dimpotrivă, la optsprezece ani Rosa nu se îngrăşase şi nu-i ieşiseră coşuri, iar grația ei marină era şi mai accentuată. Nuanța pielii, cu suave reflexe albăstrii, şi a părului, lentoarea mişcărilor şi firea ei liniştită evocau o făptură a apei. Avea ceva de peşte şi dac-ar fi avut şi o coadă acoperită cu solzi, ar fi fost sirenă de-a binelea, dar picioarele ei o situau la limita imprecisă între ființă omenească şi făptură mitologică. Totuşi, fata avusese o viață aproape normală, avea un logodnic cu care urma să se mărite într-o bună zi, şi-atunci răspunderea pentru frumusețea ei avea să treacă în alte mâini. Rosa şi-a înclinat

capul şi o rază de soare s-a filtrat printre vitraliile gotice ale bisericii, învăluindu-i profilul într-un halou de lumină. Câteva persoane s-au întors ca s-o privească şi au şopocăit, cum se întâmpla adesea când o întâlneau, dar Rosa părea că nu-şi dă seama de nimic, era imună la îngâmfare şi în ziua aceea era şi mai absentă ca de obicei, îşi imagina alte animale pe care să le brodeze pe faţa ei de masă, jumătate păsări - jumătate mamifere, acoperite de pene strălucitoare şi prevăzute cu coarne şi copite, atât de grase şi cu aripi atât de scurte, încât sfidau legile biologiei şi ale aerodinamicii. Se gândea arareori la logodnicul ei Esteban Trueba, şi nu pentru că nu l-ar fi iubit, ci din cauza temperamentului ei uituc şi pentru că doi ani de absenţă înseamnă mult. El lucra la minele din nord. Îi scria metodic şi uneori Rosa îi răspundea, trimiţându-i versuri copiate şi flori desenate în tuş pe pergament. Prin intermediul acestei corespondenţe, pe care Nívea o viola în mod regulat, a aflat de spaimele şi necazurile meseriei de miner, ameninţată tot timpul de prăbuşiri, urmărind filoane care dispăreau, cerând credite în baza norocului viitor, încrezător în apariţia unui filon de aur miraculos care să-l facă să se îmbogăţească rapid şi să o ducă pe Rosa de braţ la altar, devenind astfel bărbatul cel mai fericit din univers, cum spunea mereu la sfârşitul scrisorilor. Dar Rosa nu era grăbită să se mărite, aproape că uitase singurul sărut pe care îl schimbaseră la despărţire şi nici măcar nu-şi amintea culoarea ochilor acestui logodnic tenace. Influenţată de lecturile romantice, romanele fiind singura ei lectură, îi plăcea să şi-l imagineze încălţat în cizme cu talpă de piele, cu pielea arsă de vânturile deşertului, scurmând pământul în căutarea unor comori ale piraţilor, dubloni spanioli şi bijuterii incaşe, şi degeaba îi spunea Nívea că bogăţiile minelor erau ascunse în pietre, căci Rosei i se părea imposibil ca Esteban Trueba să adune tone de bolovani în speranţa că, supuse unor nedrepte procese de cremaţie, ar scuipa vreun gram de aur. Între timp, îl aştepta fără a se plictisi, imperturbabilă în gigantica sarcină pe care şi-o impusese: să brodeze cea mai mare faţă de masă din lume. A început cu câini, pisici şi fluturi, dar foarte repede fantezia a pus stăpânire pe munca ei şi aşa a ieşit la iveală un paradis de animale imposibile, pe care acul le zămislea sub privirile neliniştite ale tatălui ei. Severo era de părere că venise vremea ca fiică-sa să se scuture de buimăceala asta şi să coboare cu picioarele pe pământ, să înveţe câteva treburi casnice şi să se pregătească pentru măritiş, dar Nívea nu-i împărtăşea această preocupare. Prefera să nu o chinuie pe fată cu exigenţe atât de terestre, presimţind că Rosa era o făptură celestă, că nu era făcută să dăinuie prea mult în comerţul grosolan al acestei lumi, drept care o lăsa în pace cu firele ei de broderie şi nu obiecta împotriva acelei zoologii coşmareşti.

O balenă din corset s-a rupt şi i s-a înfipt în coastă. Nívea a simţit că se sufocă în rochia de catifea albastră, cu gulerul de dantelă prea înalt, mânecile prea strâmte şi talia atât de ajustată pe corp încât, după ce se dezbrăca, burta îi bolborosea jumătate de ceas până ce măruntaiele se reaşezau la locul lor. Discutase subiectul de multe ori cu prietenele ei sufragete şi ajunseseră la concluzia că atât timp cât femeile nu-şi vor scurta fustele şi părul şi nu vor renunţa la corsete, degeaba vor avea dreptul să studieze medicina sau să voteze că tot n-ar fi avut energie s-o facă, dar nici ea nu avea curajul să fie prima care să renunţe la modă. Şi-a dat seama că accentul de Galicia încetase să-i ciocănească creierii. Se găseau într-una din pauzele lungi pe care preotul, bun cunoscător al efectului unei tăceri incomode, le făcea în mod frecvent în predicile sale. Ochii lui arzători foloseau momentul pentru a-i ţintui pe credincioşi unul câte unul. Nívea a lăsat mâna Clarei şi a scos o batistă din mânecă pentru a se şterge de transpiraţia care i se scurgea pe gât. Tăcerea deveni grea, timpul părea că se oprise în biserică, dar nimeni nu îndrăznea să tuşească sau să-şi schimbe poziţia pentru a nu atrage atenţia părintelui Restrepo. Ultimele lui cuvinte încă vibrau printre coloane.

În clipa aceea, cum avea să-şi amintească Nívea după mulţi ani, în mijlocul tensiunii şi tăcerii s-a auzit foarte limpede glasul micuţei Clara.

— Pst, părinte Restrepo! Dacă povestea cu iadul e vrăjeală curată, mare plictiseală pe noi…

Degetul arătător al iezuitului, care era deja în aer pentru a indica noi suplicii, a rămas suspendat ca un paratrăsnet deasupra capului său. Lumea a încetat să respire, iar cei care dormitau s-au trezit brusc. Soții Del Valle au reacționat primii, cuprinşi de panică şi văzându-i pe copii că încep să se agite nervoşi. Severo a priceput că trebuia să acționeze înainte de a se dezlănțui râsul general sau vreun cataclism ceresc. Şi-a luat soția de braț şi pe Clara de ceafă şi a plecat cu paşi mari, târându-le după el, urmat de ceilalți copii, care s-au bulucit spre uşă. Au apucat să iasă înainte ca preotul să poată invoca trăsnetul menit să-i transforme în stane de piatră, dar din prag i-au auzit glasul teribil, de arhanghel revoltat.

— Îndrăcită! Înfumurată îndrăcită!

Aceste cuvinte ale părintelui Restrepo au rămas în memoria familiei cu gravitatea unui diagnostic şi, în anii ce au urmat, au fost dese ocaziile de a fi reamintite. Singura care nu s-a mai gândit nicicum la ele a fost chiar Clara, care s-a mulțumit să le noteze în jurnal şi-apoi le-a uitat. În schimb, părinții ei nu le puteau ignora, deşi erau de acord că stăpânirea diavolului şi înfumurarea erau nişte păcate prea mari pentru o fetiță atât de mică. Se temeau de blestemele oamenilor şi de fanatismul părintelui Restrepo. Până în ziua aceea nu dăduseră nume ciudățeniilor mezinei şi nici nu le puseseră în legătură cu influențele satanice. Le luau ca pe o trăsătură caracteristică a fetiței, aşa cum Luis era şchiop sau Rosa frumoasă. Puterile mentale ale Clarei nu supărau pe nimeni şi nu deranjau prea mult; se manifestau în general în chestiuni de importanță minoră şi în stricta intimitate a căminului. Uneori, la masă, când erau aşezați cu toții în sufrageria cea mare, în ordinea strictă a importanței şi a rolului fiecăruia, solnița începea să vibreze şi deodată prindea să se deplaseze pe masă, printre pahare şi farfurii, fără vreo sursă cunoscută de energie sau vreun truc de iluzionist. Nívea o trăgea de coadă pe Clara şi cu sistemul ăsta obținea ca fiică-sa să-şi abandoneze distracția lunatică şi solnița să redevină un obiect normal şi nemişcător. Frații se organizaseră pentru cazul în care aveau musafiri: cel care se afla mai aproape oprea cu mâna ceea ce se mişca pe masă, înainte ca străinii să prindă de veste şi să se sperie. Familia continua să mănânce fără comentarii. Se obişnuiseră şi cu previziunile mezinei. Ea anunța cutremurele cu anticipație, ceea ce era foarte bine în această țară bântuită de catastrofe, căci familia avea timp să pună la adăpost vesela şi să pregătească din timp încălțările pentru ieşit repede în noapte. Când avea şase ani, Clara a prezis că Luis va fi aruncat de pe cal, el nu a băgat-o în seamă şi de atunci a rămas cu un şold deplasat. Cu timpul, piciorul stâng i s-a scurtat şi a trebuit să încalțe un pantof special, cu platformă, pe care şi-l fabrica el însuşi. Atunci Nívea chiar s-a neliniştit, dar Dădaca a calmat-o spunându-i că sunt mulți copii care zboară precum muştele, care ghicesc visele şi vorbesc cu sufletele, dar toate trec în momentul pierderii inocenței.

— Nici unul nu ajunge mare în starea asta, i-a explicat ea. Aşteptați să-i vină fetei menstruația şi-o să vedeți că nu mai mişcă mobilele şi nu mai anunță nenorociri.

Clara era preferata Dădacei. O ajutase să vină pe lume şi era singura care înțelegea cu adevărat natura fantastă a fetiței. Când Clara a ieşit din pântecele maică-sii, Dădaca a legănat-o, a spălat-o şi din clipa aceea a iubit-o cu disperare pe creatura aceea fragilă, cu plămânii plini de flegmă, mereu pe punctul de a-şi pierde respirația şi de a se învineți, pe care trebuise s-o readucă de multe ori la viață, cu căldura sânilor ei mari, când îi lipsea aerul: ştia că acela era singurul leac pentru astm, mult mai bun decât siropurile spirtoase ale doctorului Cuevas.

În acea Joie Mare Severo se plimba prin salon preocupat de scandalul pe care îl iscase fiică-sa la slujbă. Spunea că numai un fanatic ca părintele Restrepo putea crede în demonizați în plin secol douăzeci, secolul luminilor, al ştiinței şi al tehnicii,

în care diavolul îşi pierduse definitiv prestigiul. Nívea l-a întrerupt, spunându-i că nu asta era problema. Grav era că isprăvile fetei puteau ieşi dintre pereţii acestei case şi, dacă preotul începea să facă cercetări, avea să afle toată lumea.

— O să vină lumea să se uite ca la urs, a spus Nívea.

— Iar Partidul Liberal o să se ducă dracului, a adăugat Severo, care întrezărea paguba pe care faptul de a avea o vrăjitoare în familie îl putea produce carierei sale politice.

Aşa stăteau lucrurile când a intrat Dădaca, târându-şi papucii şi fâşâindu-şi jupoanele scrobite, pentru a le spune că în curte nişte oameni descărcau un mort. Aşa era. Veniseră cu o căruţă trasă de patru cai, ocupând cu totul primul *patio,* călcând cameliile şi murdărind cu baligă pardoseala strălucitoare, într-un vârtej de praf, nechezat de cal şi ocări de bărbaţi superstiţioşi, care făceau gesturi ca să se apere de deochi. Aduceau cadavrul unchiului Marcos, împreună cu toate bagajele lui. Toată nebunia era condusă de un omuleţ mieros, îmbrăcat în negru, cu o redingotă şi o pălărie prea mare, care a început un discurs solemn, prin care a vrut să explice împrejurările evenimentului, dar a fost întrerupt cu brutalitate de Nívea, care s-a repezit la coşciugul prăfuit care conţinea rămăşiţele fratelui ei cel mai iubit. Nívea ţipa să se deschidă capacul, ca să-l vadă cu ochii ei. Îl mai îngropaseră o dată, aşa că poate nici acum nu era vorba de o moarte definitivă. Strigătele ei au atras mulţimea de servitori din casă şi pe toţi copiii, care au venit în fuga mare, auzind numele unchiului lor pronunţat în bocete de doliu.

Clara nu-l văzuse pe unchiul Marcos de câţiva ani, dar şi-l amintea foarte limpede. Era singura imagine perfect clară din copilăria ei şi, pentru a-şi aminti de el, nu avea nevoie să se ducă la dagherotipul din salon, în care apărea în costum de explorator, sprijinit de o puşcă cu două ţevi de model vechi, cu piciorul drept pe gâtul unui tigru din Malaiezia, în aceeaşi atitudine triumfătoare pe care o constatase la Fecioara din altarul cel mare, călcând pe diavolul învins printre nori de ipsos şi îngeri palizi. Îi era suficient Clarei să închidă ochii pentru ca unchiul ei să-i apară în faţă în carne şi oase, pârjolit de asprimea climei de pe tot globul, slab, cu mustăţi de pirat, sub care se ţitea un zâmbet ciudat cu dinţi de rechin. Era imposibil să se găsească în cutia asta neagră din mijlocul curţii.

De fiecare dată când Marcos o vizita pe soră-sa Nívea, rămânea câteva luni, producând o mare bucurie nepoţilor, în special Clarei, precum şi o adevărată furtună care dădea peste cap ordinea domestică. Casa se umplea de cufere, animale îmbălsămate, lănci de indieni şi bagaje marinăreşti. Pretutindeni, oamenii se izbeau de tot felul de troace ciudate, apăreau lighioane nemaivăzute, aduse de pe tărâmuri îndepărtate şi care-şi găseau sfârşitul strivite de mătura implacabilă a Dădacei prin cotloanele casei. Severo susţinea că unchiul Marcos avea purtări de canibal. Îşi petrecea noaptea făcând nişte mişcări de neînţeles în salon, mai târziu s-a aflat că erau exerciţii menite să perfecţioneze controlul minţii asupra corpului şi să îmbunătăţească digestia. Făcea experienţe de alchimie în bucătărie, umplând casa de o fumăraie împuţită şi stricând oalele cu o substanţă solidă, care nu se mai dezlipea de pe fund. În timp ce restul casei încerca să doarmă, îşi târa valizele pe coridoare, scotea sunete ascuţite din nişte instrumente sălbatice şi încerca să-l înveţe spanioleşte pe un papagal a cărui limbă maternă era de origine amazoniană. Ziua dormea într-un hamac pe care-l întindea între două coloane ale coridorului, acoperit doar cu un fel de şorţ scurt care-l enerva nespus pe Severo, dar pe care Nívea îl scuza, pentru că Marcos o asigurase că aşa predica Nazarineanul. Deşi pe atunci era foarte mică, Clara îşi amintea perfect de prima sosire acasă a unchiului Marcos la capătul unei călătorii de-ale lui. Se instalase de parcă ar fi vrut să rămână acolo definitiv. În scurt timp, plictisit să tot ia parte la seratele de domnişoare în timpul cărora stăpâna casei cânta la pian, să joace cărţi şi să evite pisălogelile rudelor care îl îndemnau să se potolească şi să înceapă să lucreze ca asistent la biroul de avocatură a lui Severo Del Valle, şi-a cumpărat o flaşnetă şi a

început să bată străzile, cu intenția de a o seduce pe vară-sa Antonieta şi, în plus, de a înveseli publicul cu muzica produsă de învârtirea manivelei. Instalația nu era decât o cutie răpănoasă, prevăzută cu roți, dar el a pictat-o cu motive marinăreşti şi i-a adăugat un fel de coş de vapor. A ieşit ceva ca o sobă cu cărbuni. Flaşneta cânta alternativ un marş militar şi un vals, iar în pauze papagalul, care învățase spaniola, deşi îşi păstrase accentul străin, atrăgea lumea prin țipetele lui ascuțite. Mai scotea cu ciocul şi nişte bilețele dintr-o cutie, pentru ca cei curioşi să-şi ghicească norocul. Bilețelele roz, verzi şi albastre erau atât de ingenioase, încât nimereau fără greş dorințele cele mai secrete ale clienților. În afară de bilete, mai vindea şi mingiuțe de rumeguş pentru a-i distra pe copii şi prafuri împotriva impotenței, pe care le comercializa cu voce scăzută trecătorilor afectați de această boală. Ideea cu flaşneta i-a venit ca o ultimă şi disperată soluție pentru a o atrage pe verişoara Antonieta, după ce alte forme mai convenționale de a o curta dăduseră greş. S-a gândit că nici o femeie zdravănă la minte nu putea rămâne indiferentă după o serenadă la flaşnetă. Asta a făcut. S-a instalat sub fereastra ei pe seară ca să-i cânte marşul militar şi valsul, în timp ce ea lua ceaiul cu câteva prietene. Antonieta nu s-a simțit vizată până ce papagalul n-a început să o strige pe nume şi atunci a ieşit la geam. Reacția nu a fost cea pe care o aştepta curtezanul ei. Amicele s-au apucat să împrăştie vestea prin toate saloanele din oraş, drept care în ziua următoare lumea a început să se plimbe prin centru, sperând să-l vadă cu ochii ei pe cumnatul lui Severo Del Valle care cânta la flaşnetă şi vindea mingiuțe de rumeguş cu ajutorul unui papagal păduchios, pur şi simplu din plăcerea de a constata că până şi cele mai bune familii aveau motive întemeiate să se ruşineze. Ruşinea familiei l-a obligat pe Marcos să abandoneze flaşneta şi să aleagă metode mai puțin vizibile pentru a o atrage pe verişoara Antonieta, căci nu a renunțat să o asedieze. Oricum, în cele din urmă n-a avut succes: fata s-a măritat pe nepusă masă cu un diplomat cu douăzeci de ani mai în vârstă decât ea, care a dus-o într-o țară tropicală de-al cărei nume nu-şi mai amintea nimeni, dar care sugera negri mulți, palmieri şi banane, şi aici a reuşit ea să scape de amintirea pretendentului care i-a stricat cei şaisprezece ani ai ei cu marşul militar şi valsul. Marcos a fost deprimat două-trei zile, apoi a anunțat că nu se va căsători niciodată şi că va pleca să facă înconjurul lumii. A vândut flaşneta unui orb şi papagalul l-a lăsat Clarei, dar Dădaca l-a otrăvit pe ascuns cu o supradoză de untură de peşte, neputând suporta privirile lui lascive, puricii şi țipetele cu care oferea planete, mingiuțe şi prafuri pentru impotență.

Aceasta a fost călătoria cea mai lungă a lui Marcos. S-a întors cu o încărcătură de lăzi uriaşe care au fost depozitate în ultimul *patio,* între cotețul găinilor şi magazia de lemne, până la sfârşitul iernii. La venirea primăverii, le-a transportat în Parque de los Desfiles, un câmp enorm, pe care se aduna lumea să privească parada de sărbătoarea națională a militarilor care mărşăluiau cu pasul de defilare pe care-l copiaseră de la prusaci. Când s-au deschis lăzile, s-a văzut că erau pline cu bucăți de lemn, de metal şi de pânză vopsită. Lui Marcos i-au trebuit două săptămâni să asambleze părțile cu ajutorul instrucțiunilor dintr-un manual scris în engleză, pe care l-a descifrat cu imaginația sa invincibilă şi cu un mic dicționar. Când treaba a fost gata, a apărut o pasăre de dimensiuni preistorice, cu un chip de vultur furios pictat pe partea din față, cu aripi mobile şi o elice pe spate. Emoția a fost mare. Familiile din oligarhie au uitat de flaşnetă şi Marcos a ajuns noutatea sezonului. Lumea venea duminica în plimbare să vadă pasărea şi vânzătorii de dulciuri, iar fotografii ambulanți şi-au făcut plinul. Când interesul publicului a început să scadă, Marcos a anunțat că, de cum se îndrepta timpul, avea de gând să se ridice cu pasărea şi să traverseze Cordilierii. Vestea s-a răspândit în câteva ore şi a ajuns să fie evenimentul cel mai comentat al anului. Maşinăria zăcea cu burta pe pământ, greoaie şi împiedicată, semănând mai mult cu o rață rănită decât cu acele aeroplane moderne care începeau să se producă în

America de Nord. Nimic din aspectul ei nu lăsa să se creadă că s-ar fi putut mişca, şi cu atât mai puțin că s-ar fi putut ridica şi traversa munții înzăpeziți. Ziariştii şi curioşii au năvălit grămadă. Marcos zâmbea imperturbabil în fața avalanşei de întrebări şi poza fotografilor fără a da vreo explicație tehnică sau ştiințifică asupra modului în care avea de gând să facă isprava. Au fost oameni care au venit din provincie ca să asiste la spectacol. Patruzeci de ani mai târziu, nepotul meu, Nicolás, pe care Marcos n-a apucat să-l cunoască, a dezgropat inițiativa zborului care a fost mereu prezentă în bărbații neamului său. Nicolás a avut ideea să o facă în scopuri comerciale, într-un cârnat uriaş, plin cu aer cald, care să poarte o reclamă pentru băuturi carbogazoase. Dar, pe vremea când Marcos îşi anunța voiajul cu aeroplanul, nimeni nu bănuia că această invenție ar putea sluji la ceva util. El o făcea din spirit de aventură. Ziua fixată pentru zbor a început prin a fi înnorată, dar nerăbdarea era atât de mare, că Marcos nu a vrut să amâne. A ajuns la timp şi nici nu s-a uitat la cerul care se umplea de nori cenuşii. Lumea uimită a umplut toate străzile adiacente, s-a cățărat pe acoperişurile şi balcoanele caselor din apropiere şi s-a înghesuit în marele parc. Nici un miting politic nu reuşise să adune atâta lume, până când, jumătate de secol mai târziu, primul candidat marxist avea să aspire, prin mijloace absolut democratice, să ocupe fotoliul de Preşedinte. Clara avea să-şi amintească toată viața acea zi de sărbătoare. Lumea se îmbrăcase de primăvară, devansând puțin deschiderea oficială a sezonului, bărbații în costume de in alb, iar doamnele cu pălării de pai italieneşti care făceau furori în anul acela. Grupuri de şcolari cu învățătorii lor au defilat, aducând flori eroului. Marcos primea florile şi glumea, spunându-le să aştepte să se zdrobească de pământ ca să-i aducă florile la înmormântare. Episcopul în persoană, fără să i-o fi cerut nimeni, a apărut însoțit de doi dascăli şi a sfințit pasărea, iar fanfara jandarmeriei a cântat o muzică veselă şi fără pretenții, pentru gustul popular. Poliția, călare şi cu lănci, a păstrat cu greu mulțimea departe de centrul câmpului în care se afla Marcos, îmbrăcat cu o salopetă de mecanic, cu ochelari mari de automobilist şi o caschetă de explorator pe cap. Mai avea pentru zbor busola, o lunetă şi nişte hărți ciudate de navigație aeriană, pe care şi le făcuse singur, bazându-se pe teoriile lui Leonardo da Vinci şi pe cunoştințele astrale ale incaşilor. Contrar oricărei logici, la a doua încercare păsăroiul s-a ridicat fără probleme, ba chiar cu oarece eleganță, acompaniat de scârțâielile scheletului său şi de horcăielile motorului. S-a înălțat legănându-se şi s-a pierdut în nori, petrecut de o rumoare de aplauze, fluierături, batiste fluturate, steaguri, cor militar şi stropeli cu apă sfințită. Pe pământ au rămas comentariile asistenței uluite şi ale bărbaților mai instruiți, care încercau să explice miracolul în mod rațional. Clara s-a uitat pe cer mult timp după ce unchiul i se făcuse nevăzut. I s-a părut că-l zăreşte după zece minute, dar nu era decât o vrabie. După trei zile, euforia produsă de primul zbor cu aeroplanul din țară s-a stins şi, în afară de Clara, care scruta neobosită tăriile, nimeni nu şi-a mai amintit de acest episod.

După ce a trecut o săptămână fără nici o ştire despre unchiul zburător, s-a presupus că urcase până se pierduse în spațiul sideral, iar cei mai ignoranți au speculat ideea că ar fi putut ajunge la lună. Jumătate trist, jumătate uşurat, Severo a hotărât că de fapt cumnatul său se prăbuşise cu maşinăria într-o prăpastie din munți, unde nu va fi găsit niciodată. Nívea a plâns nemângâiată şi a aprins câteva lumânări Sfântului Anton, patronul lucrurilor pierdute. Severo s-a opus ideii de a plăti nişte slujbe, căci nu credea în această modalitate de a câştiga cerul şi cu atât mai puțin întoarcerea pe pământ, susținând că slujbele şi daniile, cât şi indulgențele şi traficul cu gravuri sfinte şi scapulare erau o afacere necinstită. Drept care Nívea şi Dădaca i-au pus pe toți copiii să se roage pe ascuns timp de nouă zile. În acest timp, grupuri de exploratori şi andinişti voluntari l-au căutat neobosit prin râpe şi prăpăstii, străbătând toate locurile accesibile, şi s-au întors triumfători, predând familiei un modest coşciug negru şi sigilat. Cutezătorul

călător a fost înmormântat cu funeralii grandioase. Moartea l-a transformat într-un erou şi numele său s-a regăsit zile la rând în titlurile tuturor ziarelor. Aceeaşi mulţime, care venise să-l petreacă în ziua în care se ridicase cu pasărea, a defilat prin faţa dricului. Toată familia l-a plâns cum se cuvine, în afară de Clara, care continua să scruteze cerul cu o răbdare de astronom. La o săptămână de la înmormântare, în pragul casei Del Valle a apărut chiar unchiul Marcos în carne şi oase, zâmbind vesel pe sub mustăţile lui de pirat. Graţie rugăciunilor clandestine ale femeilor şi copiilor, a admis-o el însuşi, era în viaţă şi în posesia tuturor facultăţilor, inclusiv buna dispoziţie. În ciuda originii nobile a hărţilor sale aeriene, zborul fusese un eşec, a pierdut avionul şi a trebuit să se întoarcă pe jos, dar nu avea nici un os rupt şi spiritul de aventură era intact. Faptul a consolidat definitiv devoţiunea familiei pentru Sfântul Anton şi nu a slujit drept învăţătură de minte generaţiilor viitoare, care au încercat la rândul lor să zboare cu diverse mijloace. Totuşi, din punct de vedere legal, Marcos era un cadavru. Severo Del Valle a trebuit să apeleze la toată ştiinţa sa în ale legilor pentru a-i reda cumnatului său viaţa şi condiţia de cetăţean. Când a fost deschis coşciugul în prezenţa autorităţilor, s-a dovedit că îngropaseră un sac cu nisip. Faptul a pătat prestigiul, până atunci neprihănit, al exploratorilor şi andiniştilor voluntari, care de-atunci au fost socotiţi cel puţin nişte răufăcători.

Eroica înviere a lui Marcos a făcut ca lumea să uite povestea cu flaşneta. Era din nou invitat în toate saloanele din oraş şi, măcar o perioadă, numele i-a fost căutat. Marcos locuia în casa soră-sii de câteva luni. Într-o noapte a plecat fără să-şi ia la revedere de la nimeni, lăsând în urmă bagajele, cărţile, armele, cizmele şi toate troacele. Severo, ba chiar şi Nívea au răsuflat uşuraţi. Ultima lui vizită durase prea mult. Dar Clara a fost atât de afectată, încât a umblat o săptămână întreagă somnambulă şi sugându-şi degetul. Fetiţa, care pe-atunci avea şapte ani, învăţase să citească din cărţile cu poveşti ale unchiului ei şi era mai aproape de el decât oricare alt membru al familiei, graţie talentelor ei divinatorii. Marcos spunea că ciudata însuşire a nepoatei putea fi o sursă de venituri şi o ocazie bună pentru a-şi dezvolta propria lui putere de clarviziune. Teoria lui era că toate fiinţele omeneşti posedă această calitate, mai ales cei din familie, şi dacă ea nu funcţiona eficient, era doar din cauza lipsei de antrenament. A cumpărat din Piaţa Persană o bilă de sticlă, pretinzând că avea proprietăţi magice şi venea din Orient, - mai târziu s-a dovedit că nu era decât un flotor de barcă pescărească -, a pus-o pe o bucată de catifea neagră şi a anunţat că putea ghici norocul, vindeca de deochi, citi trecutul şi da vise frumoase, totul pentru cinci cenţi. Primii săi clienţi au fost servitoarele din vecini. Una fusese acuzată de hoţie, pentru că stăpâna ei pierduse o podoabă. Bila de sticlă a indicat locul în care se găsea bijuteria: se rostogolise sub un dulap. A doua zi era coadă în faţa porţii. Au venit vizitii, negustori, cărători de lapte şi de apă, mai târziu au sosit discret câţiva funcţionari municipali şi câteva doamne distinse, care se prelingeau uşor de-a lungul zidurilor, încercând să nu fie recunoscute. Dădaca era cea care primea clientela, făcea ordine în sala de aşteptare şi primea onorariile. Ocupaţia asta îi lua toată ziua şi o absorbea într-atâta, că şi-a neglijat treaba la bucătărie şi familia a început să se plângă de cinele compuse doar din fasole uscată şi dulceaţă de gutui. Marcos a aranjat remiza pentru trăsuri cu nişte perdele roase, care pe vremuri fuseseră ale salonului, dar ajunseseră nişte zdrenţe prăfuite. Acolo primea clienţii alături de Clara. Cei doi ghicitori erau îmbrăcaţi în tunici „de culoarea oamenilor de lumină", cum spunea el galbenului. Dădaca le vopsea cu praf de şofran, fierbându-le în oala în care de obicei se pregătea sosul bechamel. Marcos purta în plus un turban pe cap şi o amuletă egipteană atârnată de gât. Îşi lăsase plete şi barbă, şi era mai slab ca niciodată. Marcos şi Clara erau cât se poate de convingători, mai cu seamă că fata nu avea nevoie să privească bila de sticlă pentru a ghici ce voia să audă fiecare. Îi sufla la ureche lui Marcos, care transmitea mesajul clientului şi improviza sfaturile care i

se păreau potrivite. Astfel i s-a dus faima, pentru că cei care veneau abătuți şi trişti plecau plini de speranță, îndrăgostiții respinşi căpătau indicii pentru a schimba inimile indiferente, iar săracii primeau formule infailibile pentru pariurile de la cursele de câini. Afacerea a devenit atât de prosperă, că Dădaca a început să cadă din picioare de oboseală. De data asta Severo n-a mai trebuit să intervină pentru a pune capăt inițiativei lucrative a cumnatului, pentru că cei doi ghicitori şi-au dat seama că erau pe cale să schimbe soarta clienților, care urmau cu sfințenie vorbele lor, li s-a făcut frică şi au hotărât că lucrul pe care-l făceau era o păcăleală. Au abandonat oracolul din remiză şi şi-au împărțit frățeşte câştigul, deşi singura interesată de aspectul material al afacerii era Dădaca.

Dintre toți frații Del Valle, Clara era cea mai interesată şi neobosită să asculte poveştile unchiului. Era în stare să le repete pe de rost, ținea minte cuvinte din ciudatele dialecte ale indienilor, le cunoştea obiceiurile şi putea descrie felul în care îşi străpungeau buzele şi lobii urechilor cu bucăți de lemn, cât şi riturile lor de inițiere, numele şerpilor veninoşi şi ale antidoturilor. Unchiul era atât de elocvent, că fetița simțea aievea muşcătura arzătoare a viperei, vedea reptila alunecând pe covor printre picioarele mobilelor şi auzea țipetele papagalilor Ara printre perdelele salonului. Îşi amintea fără să ezite de drumul lui Lope de Aguirre în căutarea El Dorado-ului, de denumirile greu de pronunțat ale florei şi faunei, văzute sau inventate de prodigiosul ei unchi, ştia de lamaşii care beau ceai sărat cu grăsime de iac şi putea descrie amănunțit opulentele polinezience, orezăriile din China sau câmpiile albe ale țărilor din nord, unde ghețurile veşnice omoară animalele şi oamenii neatenți, transformându-i în câteva minute în stane de piatră. Marcos avea mai multe jurnale de călătorie în care îşi nota drumurile şi impresiile, precum şi o colecție de hărți şi de cărți de poveşti, de aventuri şi basme, pe care le ținea în bagaje, în camera cu vechituri din fundul ultimei curți. De acolo au tot ieşit ca să populeze visele urmaşilor, până când au fost arse din greşeală, jumătate de secol mai târziu, într-un rug nedemn.

Din ultima călătorie, Marcos s-a întors în coşciug. Murise de o ciumă africană misterioasă, care l-a făcut plin de zbârcituri şi galben ca pergamentul. Simțindu-se bolnav, a luat drumul înapoi, sperând că îngrijirile soră-sii şi ştiința doctorului Cuevas îi vor readuce sănătatea şi tinerețea, dar nu a rezistat celor şaizeci de zile pe mare şi în dreptul oraşului Guayaquil a murit răpus de febră, delirând despre femei mirosind a mosc şi despre comori ascunse. Căpitanul vaporului, un englez pe nume Longfellow, a fost cât pe-aici să-l arunce în mare înfăşurat într-un steag, dar Marcos îşi făcuse atâția prieteni şi cucerise atâtea femei la bordul transatlanticului, în ciuda aspectului său jigărit şi a delirului, că pasagerii nu au fost de acord, aşa că Longfellow a trebuit să-l depoziteze alături de zarzavaturile bucătarului chinez, ca să fie ferit de căldura şi țânțarii tropicelor, până când dulgherul a improvizat o ladă. La El Callao au făcut rost de un sicriu decent şi, câteva zile mai târziu, furios pe neplăcerile pe care pasagerul le produsese Companiei de Navigație şi lui personal, căpitanul l-a descărcat fără considerație pe chei, mirat că nimeni nu vine să-l ceară şi să achite cheltuielile. A aflat mai târziu că pe aceste latitudini poşta nu era la fel de sigură ca în depărtata sa Anglie şi că telegramele pe care le trimisese se volatilizaseră pe drum. Din fericire pentru Longfellow, a apărut un avocat de la vamă care cunoştea familia Del Valle şi care s-a ocupat de toată treaba, adică a încărcat sicriul şi toate bagajele într-un transport închiriat şi l-a expediat în Capitală la singura adresă fixă cunoscută: acasă la sora lui.

Pentru Clara acesta ar fi fost unul dintre cele mai dureroase momente din viața ei, dacă printre bagajele unchiului nu s-ar fi găsit şi *Barrabás.* Ignorând zăpăceala care domnea în curte, instinctul a dus-o direct la locul în care aruncaseră cuşca. Înăuntru se afla *Barrabás.* Era o grămăjoară de oase acoperite cu o piele de culoare nedefinită, plină de rosături infectate, un ochi era închis,

celălalt supura urdori, nemişcat ca un cadavru în propria lui mizerie. În ciuda aspectului, fetiței nu i-a fost deloc greu să-l identifice.

— Un cățel! a țipat ea.

L-a luat în grijă. L-a scos din cuşcă, l-a legănat la pieptul ei şi, cu o grijă de misionar, i-a dat apă în boticul uscat şi umflat. Nimeni nu-l mai hrănise de când căpitanul Longfellow, care, ca toți englezii, se purta mult mai bine cu animalele decât cu oamenii, îl lăsase pe chei. Cât timp fusese la bord alături de stăpânul său muribund, căpitanul îl hrănise cu mâna lui şi îl plimbase pe punte, dându-i toată atenția de care Marcos fusese lipsit, dar odată ajuns pe uscat, a fost tratat ca o parte din bagaj. Clara a devenit o adevărată mamă pentru animal, de fapt, nimeni nu îi disputa acest privilegiu îndoielnic, şi a reuşit să-l readucă la viață. După câteva zile, când s-a potolit zarva sosirii cadavrului şi a înmormântării unchiului Marcos, Severo a dat cu ochii de jivina păroasă pe care fiică-sa o ținea în brațe.

— Ce-i ăsta? a întrebat el.

— *Barrabás.*

— Dă-i-l grădinarului să scape de el. Să nu ne dea vreo boală.

Dar Clara îl adoptase.

— Este al meu, tati. Dacă mi-l iei, jur că nu mai respir şi mor.

Şi a rămas în casă. În curând alerga prin toate părțile, devorând franjurii perdelelor, covoarele şi picioarele mobilelor. S-a înzdrăvenit repede şi a început să crească. După ce a fost îmbăiat, s-a dovedit că era negru, cu un cap pătrățos, labe foarte lungi şi blană scurtă. Dădaca a fost de părere să i se taie coada, ca să semene cu un câine de rasă, dar Clara a slobozit nişte urlete care au degenerat într-o criză de astm şi treaba a fost uitată. *Barrabás* a rămas cu coada întreagă şi, cu timpul, aceasta i-a crescut cât o crosă de golf, dotată cu mişcări necontrolate, care mătura porțelanurile de pe mese şi răsturna lămpile. Era dintr-o rasă necunoscută. Nu avea nimic în comun cu câinii care vagabondau pe stradă şi cu atât mai puțin cu cățeii de rasă pură pe care le creşteau unele familii aristocratice. Veterinarul n-a ştiut să-i determine originea. Clara a presupus că provenea din China, pentru că mare parte din bagajul unchiului erau amintiri din acea țară de departe. Avea o capacitate de creştere nelimitată. La şase luni era cât o oaie, după un an se făcuse cât un mânz. Familia disperată se întreba cât va mai creşte şi membrii ei au început să nu mai creadă că era într-adevăr un câine, speculând că ar putea fi vorba de un animal exotic, pe care unchiul explorator îl vânase în cine ştie ce fund de lume, şi poate că starea lui primitivă era feroce. Nívea se uita la ghearele lui de crocodil şi la dinții lui ascuțiți, şi inima ei de mamă se strângea la gândul că bestia ar fi putut smulge dintr-o muşcătură capul unui adult, şi cu atât mai uşor al unui copil. Numai că *Barrabás* nu arăta nici un fel de ferocitate, dimpotrivă. Avea răsfățuri de pisicuță. Dormea în pat cu Clara, îmbrățişând-o, cu capul pe perna de puf şi acoperit până la gât pentru că era friguros, iar mai târziu, când nu mai încăpea în pat, se întindea pe jos, cu botul lui de cal sprijinit de mâna fetiței. Niciodată nu a fost văzut mârâind sau lătrând. Era negru şi tăcut ca o panteră. Îi plăceau jambonul şi fructele zaharisite, iar când erau musafiri şi uitau să-l închidă, se strecura uşurel în sufragerie şi dădea ocol mesei, servindu-se delicat cu bunătățile preferate direct din farfurii, fără ca vreun comesean să îndrăznească să-l împiedice. În ciuda blândeții lui de domnişoară, *Barrabás* inspira teroare. Furnizorii fugeau în grabă mare când ieşea pe stradă, iar într-o zi a semănat panică printre femeile care stăteau la coadă să ia lapte de la căruțul lăptarului, speriind calul, care a luat-o la goană, în timp ce laptele se împrăştia pe caldarâm. Severo a fost nevoit să plătească toată paguba şi a dat ordin ca animalul să fie legat în curte, dar Clara a făcut din nou o criză şi hotărârea a fost amânată pe timp nedefinit. Imaginația populară şi faptul că nu i se cunoştea rasa i-au atribuit lui *Barrabás* caracteristici mitologice. Se spune că a continuat să crească şi, dacă brutalitatea unui măcelar nu i-ar fi pus capăt zilelor, ar fi ajuns cât o

cămilă. Lumea credea că era o încrucişare dintre un câine şi o iapă, presupunea că îi vor creşte aripi, coarne şi că va ajunge să verse fum pe nări, cam ca jivinele pe care le broda Rosa pe interminabila ei față de masă. Dădaca, sătulă să tot strângă porțelanuri sparte şi să asculte basmele cu transformarea lui în lup în nopțile cu lună plină, a aplicat acelaşi sistem pe care îl folosise în cazul papagalului, dar supradoza de untură de peşte nu l-a ucis, ci doar i-a provocat o diaree, care a ținut patru zile şi a umplut casa de sus până jos, pe care tot ea a trebuit să o curețe.

Erau vremuri grele. Pe atunci eu aveam în jur de douăzeci şi cinci de ani, dar mi se părea că am toată viața înainte pentru a-mi făuri viitorul şi situația pe care o doream. Munceam ca un animal şi, în rarele ocazii în care mă aşezam să mă odihnesc, obligat de pauzele duminicale, simțeam că pierd clipe prețioase şi că fiecare minut de răgaz însemna un secol în care eram departe de Rosa. Trăiam în mină, într-o căsuță din scânduri cu acoperiş de tablă de zinc, pe care mi-am făcut-o singur, ajutat doar de doi peoni. Ea consta într-o singură cameră pătrată în care mi-am pus lucrurile, cu câte o ferestruică în fiecare perete, ca să circule aerul fierbinte al zilei, şi cu obloane pe care le închideam noaptea ca să mă apăr de vântul înghețat. Tot mobilierul se reducea la un pat de campanie, un scaun, o masă rustică, o maşină de scris şi un seif greu, pe care a trebuit să-l aduc cu catârii prin deşert, în care țineam leafa minerilor, ceva documente şi un săculeț din pânză de cort în care străluceau bucățelele de aur care reprezentau rodul trudei noastre. Nu era comodă casa, dar eu eram obişnuit cu lipsa de comoditate. Niciodată nu făcusem o baie caldă, iar amintirile pe care le păstram din copilărie erau de frig, singurătate şi un gol permanent în stomac. Acolo am mâncat, am dormit şi am scris timp de doi ani, fără altă distracție decât nişte cărți citite şi răscitite, un vraf de ziare vechi, nişte texte în engleză, care mi-au folosit pentru a învăța rudimentele acestei limbi magnifice şi o cutie cu cheie în care îmi păstram corespondența cu Rosa. Mă obişnuisem să-i scriu la maşină, făcând o copie pentru mine, punându-le în ordine după dată împreună cu puținele scrisori pe care le-am primit de la ea. Mâncam acelaşi tain care se gătea pentru mineri şi interzisesem alcoolul în mină. Nu țineam nici acasă, pentru că mi-am zis mereu că singurătatea şi plictiseala sfârşesc prin a face din om un alcoolic. Poate că amintirea tatălui meu, cu cămaşa descheiată la gât, cravata desfăcută şi plină de pete, ochii tulburi şi răsuflarea grea, mereu cu paharul în mână, a fost cea care m-a făcut abstinent. Nu am talent de băutor, mă îmbăt repede. Am descoperit asta la şaisprezece ani şi n-am uitat. M-a întrebat odată nepoată-mea cum de am putut trăi atâta timp departe de civilizație. Nu ştiu. Dar pesemne că mi-a fost mai uşor decât altora pentru că nu sunt o persoană sociabilă, nu am mulți prieteni şi nu-mi plac sărbătorile şi petrecerile, dimpotrivă, mă simt mai bine singur. Mi-e greu să mă apropii de oameni. Pe atunci încă nu trăisem cu vreo femeie, drept care nu tânjeam după ceva ce nu cunoşteam. Nu sunt genul care se îndrăgosteşte uşor, niciodată n-am fost, sunt fidel prin fire, deşi ajunge să văd umbra unui braț, curba unei talii, îndoirea unui genunchi de femeie ca să-mi vină idei, chiar şi acum, când sunt atât de bătrân, că nici nu mă recunosc în oglindă. Parcă sunt un copac răsucit. Nu încerc să-mi justific păcatele tinereții pretinzând că nu-mi puteam controla avântul poftelor, nici pe departe. La vârsta aceea eram obişnuit cu legăturile fără viitor cu femeile uşoare, căci cu altele nu aveam nici o posibilitate. Cei din generația mea făceam deosebirea între femeile decente şi celelalte, ba chiar le împărțeam pe cele decente între ale noastre şi ale altora. Până a o cunoaşte pe Rosa nu mă gândisem la dragoste şi romantismul mi se părea periculos şi inutil, iar dacă vreodată mi-a plăcut vreo fată, nu am avut curaj să mă apropii de ea, temându-mă să nu fiu respins şi să nu mă fac de râs. Am fost foarte orgolios şi din această cauză am suferit mai mult decât alții.

A trecut mai bine de jumătate de secol, dar mi s-a gravat în memorie momentul exact în care Rosa cea frumoasă a intrat în viața mea ca un înger distrat

care, în trecere, mi-a furat sufletul. Mergea cu Dădaca şi cu altă fată, probabil o soră mai mică. Cred că purta o rochie de culoare lila, dar nu sunt sigur, pentru că nu mă pricep la ţoalele femeieşti şi pentru că era atât de frumoasă, că de-ar fi purtat chiar şi o hlamidă de hermină, tot doar la chipul ei m-aş fi uitat. De obicei nu mă uit după femei, dar trebuia să fii idiot ca să nu vezi că la trecerea ei se oprea lumea în loc, încurcând circulaţia, apariţia asta cu un incredibil păr verde care îi îmbrăca faţa ca o pălărie fantezi, cu un mers de zână şi cu felul acela în care se mişca de parcă ar fi zburat. A trecut prin faţa mea fără să mă vadă şi a intrat plutind în cofetăria din Piaţa Armelor. Am rămas în mijlocul străzii, uluit, în timp ce ea cumpăra bomboane cu anason, alegându-le una câte una, râzând cu glas de clopoţei, vârându-şi una în gură şi dându-i şi soră-sii. Nu eram singurul hipnotizat, în câteva minute s-a format un grup de bărbaţi care se holbau prin vitrină. Atunci am reacţionat. Nu mi-a trecut prin minte că eram departe de a fi pretendentul ideal pentru tânăra aceea cerească, pentru că nu aveam avere, nu eram deloc chipeş şi aveam înainte un viitor incert. Şi nici n-o cunoşteam! Dar eram entuziasmat şi am hotărât în clipa aceea că era singura femeie demnă să-mi fie soţie şi, dacă n-o puteam avea, mai bine rămâneam holtei. Am urmărit-o pe tot drumul de întoarcere acasă. M-am urcat în acelaşi tramvai şi m-am aşezat în spatele ei, neluându-mi ochii de la ceafa ei perfectă, gâtul rotund, umerii delicaţi, mângâiaţi de şuviţele verzui scăpate din pieptănătură. N-am simţit zgâlţâiturile tramvaiului pentru că visam. Deodată am văzut-o cum alunecă de-a lungul culoarului şi, când a trecut pe lângă mine, uimitoarele ei pupile aurii s-au oprit o clipă în ochii mei. Cred că am murit puţin. Nu puteam să respir şi mi s-a oprit inima. Când mi-am revenit, a trebuit să sar din mers, cu riscul de a-mi rupe vreun os, şi s-o iau la goană în direcţia străzii pe care mergea. Zărind o pată liliachie care tocmai dispărea după o poartă am ghicit unde locuia. Din ziua aceea am făcut de gardă în faţa casei, dând târcoale ca un căţel orfan, spionând, mituindu-l pe grădinar, intrând în vorbă cu servitoarele, până am reuşit să vorbesc cu Dădaca; buna de ea s-a milostivit de mine şi a fost de acord să-i transmită biletele mele de amor, florile şi nenumăratele cutii cu bomboane cu anason cu care am încercat să-i cuceresc inima. Îi trimiteam şi acrostihuri. Nu ştiam să fac versuri, dar exista un librar spaniol care era un adevărat geniu al rimelor şi căruia îi comandam poeme, cântece, orice se putea face cu cerneală şi hârtie ca materie primă. Sora mea Ferula m-a ajutat să mă apropii de familia Del Valle, descoperind o rudenie depărtată între numele noastre de familie şi căutând ocazia de a ne saluta la ieşirea din biserică. Aşa am putut să merg în vizită la Rosa. În ziua în care am intrat în casa ei şi ne-am găsit faţă în faţă, n-am ştiut ce să-i spun. Am rămas mut, cu pălăria în mână şi cu gura deschisă, până când părinţii ei, care cunoşteau simptomele, m-au salvat. Nu ştiu ce-o fi văzut Rosa la mine, nici de ce, cu timpul, m-a acceptat ca logodnic. Am ajuns logodnicul ei oficial fără să fi fost nevoie de nici o ispravă nemaipomenită: în ciuda frumuseţii ei neomeneşti şi a nenumăratelor ei calităţi, Rosa nu avea pretendenţi. Explicaţia mi-a dat-o mama ei, spunându-mi că nici un bărbat nu se simţea destul de puternic pentru a-şi petrece viaţa apărând-o pe Rosa de poftele celorlalţi. Mulţi o curtaseră, îşi pierduseră şi minţile pentru ea, dar, până să apar eu, nu se hotărâse nimeni. Frumuseţea ei provoca teamă, de aceea o admirau de departe şi nu se apropiau. Nu m-am gândit niciodată la asta, ca să fiu sincer. Problema mea era că eram lefter, dar mă simţeam în stare, prin puterea dragostei, să devin un om bogat. M-am uitat în jur, căutând o cale rapidă, în limitele cinstei în care fusesem educat, şi am constatat că pentru a triumfa era nevoie de relaţii, studii speciale sau capital. Nu era de ajuns să ai un nume respectabil. Bănuiesc că, dacă aş fi avut nişte bani, i-aş fi jucat la cărţi sau aş fi făcut pariuri la curse, dar cum nu era cazul a trebuit să muncesc într-un domeniu care, chiar riscant fiind, putea să-mi aducă avere. Minele de aur şi de argint erau visul oricărui aventurier: îţi puteau aduce mizeria, te puteau omorî de tuberculoză sau te puteau face om

bogat. Era o chestiune de noroc. Am obținut concesiunea unei mine din nord cu ajutorul numelui prestigios al mamei mele, care a determinat banca să-mi dea un împrumut. Mi-am propus cu strășnicie să o storc de ultimul gram de metal prețios, de-ar fi fost să zdrobesc muntele cu mâinile goale şi să storc pietrele călcându-le în picioare. Dar Rosa a fost de acord cu asta şi cu multe altele.

La sfârşitul toamnei, când familia se liniştise în privința intențiilor părintelui Restrepo, care a fost nevoit să-şi domolească vocația de inchizitor după ce episcopul în persoană l-a avertizat să o lase în pace pe micuța Clara Del Valle, şi când se resemnaseră cu toții cu ideea că unchiul Marcos murise de-a binelea, au început să se concretizeze planurile politice ale lui Severo. Muncise ani în şir pentru asta. A fost un triumf pentru el când l-au invitat să se prezinte drept candidat al Partidului Liberal la alegerile parlamentare, ca reprezentant al unei provincii din sud unde nu fusese niciodată şi despre care aproape că nu ştia unde se găseşte pe hartă. Partidul avea mare nevoie de oameni, iar Severo aspira să ocupe un fotoliu în Congres, drept care nu a fost greu să-i convingă pe umilii alegători din sud să-l desemneze pe Severo candidat. Invitația a fost întărită printr-un porc fript, trandafiriu şi monumental, pe care electorii l-au trimis acasă la familia Del Valle. Era aşezat pe o tavă mare de lemn, aromitor şi lucios, cu un pătrunjel în rât şi un morcov în fund, culcat pe un pat de tomate. Avea o cusătură pe burtă şi era umplut cu prepelițe, care la rândul lor erau umplute cu prune. A sosit împreună cu o carafă ce conținea o jumătate de galon din cel mai bun rachiu al regiunii. Ideea de a ajunge deputat sau, şi mai bine, senator, era un vechi vis al lui Severo. Dusese lucrurile înspre acest țel printr-o activitate minuțioasă de contacte, prietenii, conciliabule, apariții publice discrete, dar eficiente, bani şi favoruri făcute persoanelor potrivite la momentul potrivit. Provincia aceea din sud, deşi îndepărtată şi necunoscută, era exact ce aştepta.

Porcul a ajuns într-o marți. Vineri, când din porc nu rămăseseră decât şoriciul şi oasele pe care le rodea în curte *Barrabás,* Clara a anunțat că mai avea să fie un mort în casă.

— Dar va muri din greşeală, a spus ea.

Sâmbătă a dormit prost şi s-a trezit țipând. Dădaca i-a dat un ceai de tei şi nimeni nu a băgat-o în seamă, pentru că erau ocupați cu pregătirile pentru plecarea tatălui în sud şi pentru că Rosa cea frumoasă se trezise cu febră. Nívea a hotărât ca Rosa să rămână în pat, iar doctorul Cuevas a spus că nu era nimic grav, să i se dea limonada călduță şi îndulcită, cu un strop de tărie, ca să transpire. Severo s-a dus să-şi vadă fiica şi a găsit-o îmbujorată şi cu ochii strălucitori, cufundată în aşternuturile cu dantele crem. I-a dăruit un carnet de bal şi i-a dat voie Dădacei să deschidă carafa cu rachiu şi să-i adauge puțin în limonada. Rosa a băut limonada, s-a cuibărit în pătura de lână şi a adormit imediat lângă Clara, cu care împărțea dormitorul.

În dimineața acelei duminici tragice, Dădaca s-a sculat devreme, ca de obicei. Înainte de a pleca la biserică, s-a dus în bucătărie să pregătească micul dejun pentru familie. Soba cu lemne şi cărbuni era pregătită cu o zi înainte, astfel că a aprins focul cu tăciunii calzi încă. În timp ce se încălzea apa si fierbea laptele, a aranjat vasele pentru a le duce în sufragerie. A început să pregătească terciul de ovăz, să strecoare cafeaua şi să prăjească pâinea. A aranjat două tăvi, una pentru Nívea, care îşi lua mereu micul dejun la pat, şi alta pentru Rosa, care, fiind bolnavă, avea şi ea acest drept. A acoperit tava Rosei cu un şervet de in brodat de călugărițe, ca să nu-şi bea cafeaua rece şi să nu intre vreo muscă, şi s-a uitat în curte după *Barrabás*, care avea meteahna să sară pe ea când o vedea trecând cu tava. L-a văzut jucându-se cu o găină şi a profitat ca să pornească în adevărata călătorie, care însemna să pleci din bucătăria din fundul casei, printre curți interioare şi coridoare, până la camera fetelor, în extremitatea cealaltă. Ajunsă în fața uşii Rosei, a ezitat, izbită de un presentiment. A intrat fără să bată, ca de

obicei, şi imediat a observat mirosul de trandafiri, deşi nu era sezonul lor. Atunci a ştiut că se întâmplase o nenorocire. A lăsat uşor tava pe noptieră şi s-a îndreptat încet spre fereastră. A tras draperiile grele şi soarele palid al dimineții a umplut camera. S-a întors posomorâtă şi nu s-a mirat văzând-o în pat pe Rosa moartă, mai frumoasă ca niciodată, cu părul de-a dreptul verde, pielea de nuanța fildeşului tânăr şi ochii galbeni ca mierea deschişi. La picioarele patului, micuța Clara se uita la sora ei. Dădaca a îngenuncheat lângă pat, a apucat mâna Rosei şi a început să se roage. S-a rugat până când în toată casa a început să se audă un urlet ca de vapor rătăcit. A fost prima şi ultima dată când *Barrabás* s-a făcut auzit. A jelit-o pe moartă toată ziua, făcând praf nervii locuitorilor casei şi ai vecinilor, care au sosit atraşi de geamătul acela de naufragiu.

Doctorului Cuevas i-a fost de ajuns să arunce o privire asupra Rosei ca să-şi dea seama că moartea fusese provocată de ceva mult mai grav decât o febră de doi bani. A pornit să amuşine peste tot, a cercetat bucătăria, şi-a băgat degetele prin cratițe, a deschis sacii cu făină, pungile cu zahăr, cutiile cu fructe uscate, a întors totul cu susul în jos, lăsând în urmă o zăpăceală de uragan. A scotocit prin sertarele Rosei, i-a interogat pe servitori unul câte unul, a luat-o la întrebări pe Dădacă până a scos-o din sărite şi în cele din urmă cercetările l-au purtat la carafa cu rachiu pe care a rechiziționat-o fără discuții. N-a împărtăşit nimănui bănuielile sale, dar a dus-o la laborator. După trei ore era înapoi, cu o expresie de oroare care-i transforma mutra de faun rubicond într-o mască palidă de care nu s-a lepădat pe tot parcursul evenimentelor teribile. S-a dus la Severo, l-a luat de braț şi l-a tras deoparte.

— Rachiul ăsta avea în el destulă otravă ca să omoare un taur, i-a suflat el la ureche. Dar, pentru a fi sigur că asta e cauza care a ucis-o pe fată, trebuie să fac o autopsie.

— Adică să o deschizi? a gemut Severo.

— Nu de tot. De cap nu mă ating, doar de aparatul digestiv, i-a explicat doctorul.

Severo aproape că a leşinat.

Nívea era epuizată de atâta plâns, dar, auzind că voiau să o ducă pe fată la morgă, energia i-a revenit pe loc. S-a liniştit doar după ce i-au jurat că o vor duce pe Rosa de acasă direct la Cimitirul Catolic. De abia atunci a luat doza de laudanum pe care i-a dat-o medicul şi a dormit douăzeci de ceasuri în şir.

Pe înserat, Severo a făcut aranjamentele necesare. I-a trimis pe copii la culcare şi servitorilor le-a dat liber. Clarei, prea impresionată de cele întâmplate, i-a dat voie să doarmă cu altă soră. După ce toate luminile s-au stins şi casa s-a scufundat în odihnă, a sosit asistentul doctorului Cuevas, un tânăr pipernicit, miop şi bâlbâit pe deasupra. Cei doi l-au ajutat pe Severo să transporte trupul Rosei în bucătărie şi au întins-o cu delicatețe pe marmura pe care Dădaca plămădea pâinea şi toca zarzavaturile. În ciuda tăriei sale de caracter, Severo nu a rezistat când i-au scos cămaşa de noapte şi fiică-sa a apărut în toată splendoarea ei de sirenă. A ieşit împleticindu-se, nebun de durere şi s-a prăbuşit în salon, plângând ca un copil. Chiar şi doctorul Cuevas, care o ştia pe Rosa de la naştere şi o cunoştea ca pe propriul buzunar, a avut un moment de spaimă văzând-o goală. În ce-l priveşte, tânărul asistent a început să gâfâie de emoție şi a tot gâfâit şi în anii care au urmat de câte ori îşi amintea de imaginea incredibilă a Rosei dormind dezbrăcată pe masa mare din bucătărie, cu pletele căzându-i până la pământ, precum o cascadă vegetală.

În timp ce ei îşi îndeplineau sinistra meserie, Dădaca, obosită să tot plângă şi să se roage şi presimțind că se întâmpla ceva ciudat pe domeniile ei din cea de-a treia curte interioară, s-a ridicat, şi-a aruncat un şal pe umeri şi a pornit să cutreiere casa. A văzut lumină în bucătărie, dar uşa şi obloanele ferestrelor erau închise. A mers mai departe pe coridoarele tăcute şi înghețate, străbătând toate

cele trei corpuri ale clădirii, până a ajuns în salon. Prin uşa întredeschisă şi-a zărit stăpânul care se plimba prin încăpere, abătut. Focul din cămin se stinsese. A intrat.

— Unde este duduia Rosa? a întrebat ea.

— Doctorul Cuevas este cu ea. Stai aici şi bea un pahar cu mine, Dădacă, a implorat-o Severo.

Femeia a rămas în picioare, strângându-şi şalul la piept. Severo i-a arătat sofaua şi ea s-a apropiat timid. S-a aşezat lângă el. Niciodată nu stătuse atât de aproape de stăpân, de când slujea în casa lui. Severo a turnat câte un pahar de vin de Xeres pentru amândoi şi l-a dat pe al lui peste cap. Şi-a luat capul între palme, netezindu-şi părul şi mormăind o litanie tristă şi de neînţeles. Dădaca, aşezată ţeapăn pe marginea canapelei, s-a relaxat când l-a văzut plângând. Şi-a întins mâna aspră şi, cu un gest automat, l-a mângâiat pe păr, cu acelaşi gest pe care-l folosise timp de douăzeci de ani ca să-i mângâie copiii. El a ridicat ochii şi i-a privit chipul fără vârstă, pometii indigeni, cocul negru, pieptul generos la care îi văzuse sughiţând şi dormind pe toţi descendenţii lui, şi a simţit că femeia asta caldă şi bună ca pământul putea să-i aducă alinare. Şi-a lăsat fruntea pe fusta ei, a respirat mirosul slab de scrobeală al şorţului şi a început să plângă în hohote ca un copilaş, vărsând toate lacrimile pe care şi le stăpânise în viaţa lui de bărbat. Dădaca l-a frecat pe spate şi l-a bătut uşurel ca să-l liniştească, i-a vorbit în limbajul pe care-l folosea să adoarmă copiii şi i-a cântat aproape şoptit baladele ei ţărăneşti; până la urmă l-a potolit. Au rămas unul lângă altul, bând vin şi plângând din când în când, amintindu-şi vremurile fericite când Rosa alerga prin grădină, uimind fluturii cu frumuseţea ei venită parcă din fundul mării.

În bucătărie, doctorul Cuevas şi asistentul său şi-au pregătit ustensilele sinistre şi recipientele urât mirositoare, şi-au pus şorţuri de muşama, şi-au suflecat mânecile şi au pornit să scotocească în intimitatea frumoasei Rosa, până când le-a fost limpede, fără urmă de îndoială, că tânăra înghiţise o doză năprasnică de otravă pentru şobolani.

— Asta era pregătită pentru Severo, a conchis doctorul, spălându-se pe mâini în chiuvetă.

Asistentul, prea tulburat de frumuseţea moartei, nu se îndura să o lase cusută precum un sac şi a sugerat să o aranjeze puţin. Drept care au purces amândoi la treabă, ungându-i corpul cu alifii şi umplându-l cu cataplasme folosite la îmbălsămat. Au terminat pe la patru dimineaţa, oră la care doctorul Cuevas s-a declarat învins de oboseală şi de tristeţe şi a ieşit. Rosa a rămas singură în bucătărie în mâinile asistentului, care a spălat-o cu buretele ca să dispară petele de sânge, i-a pus cămaşa brodată, ca să acopere cusătura care se întindea de la gât până la sex, şi i-a aranjat părul. Apoi a curăţat toate urmele.

Doctorul Cuevas a dat în salon de Severo şi de Dădacă, ambii beţi de vin şi de plâns.

— E gata. O aranjăm puţin ca s-o vadă maică-sa.

I-a explicat lui Severo că bănuielile lui erau justificate şi că în stomacul fetei găsiseră aceeaşi substanţă mortală ca în rachiul primit în dar. Atunci Severo şi-a amintit de prezicerea Clarei şi şi-a pierdut şi cumpătul care îi rămăsese, incapabil de a se resemna cu ideea că fiica lui murise în locul său. S-a prăbuşit gemând că era vina lui, pentru că fusese ambiţios şi fanfaron, că nimeni nu-l obligase să se bage în politică, că-i fusese mult mai bine când era un simplu avocat şi tată de familie, că renunţa chiar în clipa asta şi pentru vecie la candidatura blestemată, la Partidul Liberal, la toată pompa şi la toate operele, că spera ca nici unul dintre urmaşii săi să nu intre vreodată în politică, fiindcă asta era o treabă pentru bătăuşi şi bandiţi, şi tot aşa până ce doctorului Cuevas i s-a făcut milă şi l-a îmbătat de-a binelea. Vinul a fost mai tare decât durerea şi sentimentul de culpabilitate.

Doctorul şi Dădaca l-au luat pe sus şi l-au băgat în pat. Apoi s-au dus la bucătărie, unde asistentul o termina de aranjat pe Rosa.

În dimineața care a urmat, Nívea şi Severo Del Valle s-au trezit târziu. Rudele decoraseră casa pentru înmormântare, perdelele erau trase şi împodobite cu crep negru, de-a lungul pereților se înşirau coroanele de flori care umpleau aerul cu aroma lor dulceagă. Camera mortuară fusese improvizată în sufragerie. Pe masa cea mare, acoperită cu o pânză neagră cu franjuri aurii, se găsea sicriul alb cu ornamente de argint al Rosei. Douăsprezece lumânări galbene în sfeşnice de bronz o luminau pe moartă cu strălucirea lor difuză. O îmbrăcaseră în rochia de mireasă şi pe cap îi puseseră coronița de lămâiță din ceară pe care o ținea pentru ziua nunții.

La prânz au început să se perinde rudele, prietenii şi cunoştințele pentru a-şi prezenta condoleanțele şi a însoți familia Del Valle în marea ei durere. Au venit până şi cei mai înverşunați duşmani politici; Severo Del Valle s-a uitat fix la fiecare, încercând să descopere în orice privire secretul asasinului, deşi în toate, chiar în cea a preşedintelui Partidului Conservator, nu a văzut decât tristețe şi nevinovăție.

În timpul priveghiului, domnii se plimbau prin saloane şi coridoare, discutând cu voce scăzută despre afaceri. Când se apropia cineva din familie, păstrau o tăcere plină de respect. Când au intrat în sufragerie şi s-au apropiat de sicriu pentru a o privi ultima oară pe Rosa, s-au cutremurat: în aceste ceasuri devenise şi mai frumoasă. Doamnele au trecut în salon, aşezând scaunele în cerc. Acolo puteau plânge în voia lor, moartea unui străin era un bun pretext pentru a da frâu tristeții personale. Plângeau de-adevăratelea, dar demn şi în tăcere. Unele murmurau rugăciuni cu voce înceată. Servitoarele casei circulau peste tot, oferind ceşti cu ceai, cupe cu coniac, batiste curate pentru doamne, dulciuri de casă şi mici comprese îmbibate cu amoniac pentru femeile care sufereau de amețeală din cauza aerului închis, mirosului de lumânări şi durerii. Toate surorile Del Valle, cu excepția Clarei, care era încă prea micuță, erau îmbrăcate în doliu strict şi şedeau în jurul mamei ca un cerc de ciori. Nívea, care nu mai avea lacrimi, stătea dreaptă pe scaun, fără să scoată un suspin, fără să spună o vorbă şi fără a recurge la ajutorul amoniacului, la care era alergică. Toți vizitatorii veneau să-i prezinte condoleanțe. Unii o sărutau pe amândoi obrajii, alții o îmbrățişau strâns pentru câteva clipe, dar ea nu părea să-i recunoască nici pe cei mai apropiați. Îi mai muriseră copii, foarte mici sau chiar la naştere, dar după nici unul nu avusese senzația de pierdere pe care o avea acum.

Fiecare soră şi-a luat rămas-bun de la Rosa cu un sărut pe fruntea înghețată, în afară de Clara, care nu s-a apropiat de sufragerie. Nici n-au insistat, cunoscându-i sensibilitatea extremă şi tendința de a umbla somnambulă când imaginația îi era pusă la încercare. A rămas în grădină, ghemuită lângă *Barrabás*, refuzând să mănânce sau să participe la priveghi. Doar Dădaca a băgat-o în seamă şi a încercat să o aline, dar Clara a gonit-o.

În ciuda precauțiilor pe care le-a luat Severo pentru a pune capăt bârfelor, moartea Rosei a fost un scandal public. Cui voia să-l asculte, doctorul Cuevas a oferit explicația perfect rațională că fata murise de pneumonie galopantă.

Dar s-a răspândit zvonul că fusese otrăvită din greşeală, în locul tatălui. Pe atunci asasinatele politice erau necunoscute în țară, iar otrava, oricum, era ceva la care apelau muieruştile, ceva de ocară, care nu se mai folosea de pe vremea Coloniei, chiar şi problemele pasionale se rezolvau față în față. S-a iscat un val de proteste împotriva atentatului şi, înainte ca Severo să o poată evita, ştirea a apărut într-un ziar al opoziției, acuzând indirect oligarhia şi adăugând că, iată, conservatorii erau în stare până şi de aşa ceva, căci nu-i puteau ierta lui Severo Del Valle faptul că trecuse în tabăra liberală, în ciuda clasei sociale din care făcea parte. Poliția a încercat să dea de urma carafei cu rachiu, dar singura descoperire a fost că nu avea aceeaşi proveniență ca porcul umplut cu potârnichi şi că alegătorii

din sud n-aveau nici o legătură cu toată povestea. Carafa misterioasă a fost găsită din întâmplare lângă uşa din spate a casei Del Valle, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră la care sosise porcul fript. Bucătăreasa a presupus că făcea parte din dar. Nici zelul poliţiei, nici cercetările pe care le-a făcut Severo personal, cu ajutorul unui detectiv particular, nu au dus la descoperirea asasinilor, iar umbra răzbunării neîndeplinite a rămas vie la toate generaţiile care au urmat. A fost primul dintre multele acte de violenţă care au marcat destinul familiei.

Îmi amintesc perfect. Fusese o zi fericită pentru mine, pentru că dădusem de un filon nou, acela gros şi minunat, pe care îl căutasem în toată perioada aceea de sacrificii, absenţă şi aşteptare, şi care putea însemna bogăţia pe care o visam. Eram sigur că peste şase luni urma să am destui bani ca să mă însor şi peste un an puteam să încep a mă socoti un om bogat. Am avut mare noroc pentru că, în afacerea cu mineritul, mulţi se ruinează şi prea puţini izbândesc, aşa-i scriam Rosei în după-amiaza aceea, atât de euforic şi de nerăbdător, că mi se încurcau degetele în maşina veche de scris, iar cuvintele ieşeau lipite. Asta făceam când am auzit nişte bătăi puternice în uşă, care mi-au tăiat inspiraţia pentru totdeauna. Era un căruţaş cu o pereche de catâri, care îmi aducea din sat telegrama trimisă de sora mea Ferula, prin care mă anunţa că Rosa murise.

A trebuit să citesc de trei ori ca să pricep cât de nenorocit eram. Singurul lucru care nu-mi trecuse niciodată prin minte era că Rosa ar putea fi muritoare. Am suferit când mă gândeam că, plictisită să mă tot aştepte, s-ar fi putut mărita cu altul, sau că filonul blestemat, menit a mă îmbogăţi, n-avea să iasă niciodată la iveală, sau că galeria s-ar putea prăbuşi peste mine, zdrobindu-mă ca pe un gândac. M-am gândit la toate aceste posibilităţi, ba chiar şi la altele, dar la moartea Rosei nicicând, în ciuda pesimismului meu proverbial, care mă face să mă aştept mereu la ce e mai rău. Am simţit că, fără Rosa, viaţa mea nu are rost. M-am dezumflat pe dinăuntru, ca un balon înţepat, tot entuziasmul mi s-a dus. Am rămas pe un scaun, privind deşertul pe geam, un timp nedefinit, până când am revenit încet la viaţă. Prima reacţie a fost de furie. M-am apucat să lovesc în pereţii şubrezi de lemn până ce mi-a ţâşnit sângele din degete, am rupt în mii de bucăţele scrisorile, desenele Rosei şi copiile propriilor mele scrisori pe care le păstrasem, am aruncat repede în valize hainele, documentele şi punga cu aur şi m-am dus să-i dau vătafului leafa muncitorilor şi cheile magaziei. Căruţaşul s-a oferit să mă ducă la tren. Am mers o bună bucată din noapte călare, cu pături de Castilia drept singura apărare contra vântului rece, înaintând încet prin pustietăţile interminabile unde numai instinctul ghidului meu îmi garanta că vom ajunge la destinaţie, căci nu exista nici un punct de reper. Noaptea era limpede şi cerul înstelat, frigul îmi pătrundea în oase, îmi înţepenea mâinile, mi se băga în suflet. Mă gândeam la Rosa şi speram, cu o vehemenţă iraţională, să nu fi murit cu adevărat, mă rugam disperat cerului ca totul să fi fost o greşeală sau ca, însufleţită de puterea dragostei mele, ea să învie din morţi precum Lazăr. Plângeam în mine, cufundat în durere şi în frigul nopţii, scuipând blesteme către catârul care mergea prea încet, către Ferula aducătoarea de nenorociri, către Rosa pentru că murise şi către Dumnezeu, care îngăduise asta. Încet-încet orizontul s-a luminat, stelele au dispărut şi am văzut prima lumină a zorilor, care colora în roşu şi portocaliu peisajul nordului, iar atunci lumina mi-a readus un pic de raţiune. Am început să mă resemnez cu nenorocirea şi să mă rog de-acum nu să reînvie, ci doar să ajung la timp pentru a o vedea înainte să fie îngropată. Am grăbit pasul şi după un ceas căruţaşul m-a lăsat în gara minusculă prin care trecea trenul pe calea îngustă care unea lumea civilizată cu deşertul în care petrecusem doi ani din viaţă.

Am călătorit timp de treizeci de ore, fără să mănânc şi uitând de sete, dar am reuşit să ajung la casa Del Valle înainte de înmormântare. Se zice că am intrat în casă plin de praf, fără pălărie, murdar şi neras, însetat şi furios, strigând unde mi-era logodnica. Micuţa Clara, care pe atunci era abia o copiliţă slabă şi urâtă, mi-a

ieşit în întâmpinare când am intrat în curte, m-a luat de mână şi m-a condus tăcută în sufragerie. Acolo era Rosa, între văluri albe în sicriul alb şi moartă de trei zile, intactă şi de mii de ori mai frumoasă decât ţineam eu minte, pentru că Rosa moartă se transformase pe nesimţite în sirena care fusese mereu în taină.

— Blestemată să fie! Mi-a scăpat printre mâini! se zice că am strigat, căzând în genunchi lângă ea şi scandalizând rudele, căci nimeni nu-mi putea înţelege frustrarea de a fi petrecut doi ani scurmând pământul pentru a mă îmbogăţi, cu unicul ţel de a o duce într-o bună zi pe această fată la altar, doar pentru a vedea că moartea mi-o furase.

Puţin după aceea a sosit dricul, o trăsură enormă, neagră şi lucioasă, trasă de doi armăsari mascaţi, aşa cum era obiceiul pe-atunci, şi mânată de doi vizitii în livrea. A părăsit casa la jumătatea după-amiezii, sub o ploaie uşoară, urmat de o procesiune de trăsuri care duceau rudele, prietenii şi coroanele de flori. Prin tradiţie, femeile şi copiii nu asistau la înmormântări, asta era o treabă pentru bărbaţi, însă Clara a reuşit să se amestece în ultima clipă în cortegiu pentru a o însoţi pe sora ei. I-am simţit mânuţa înmănuşată într-a mea şi tot drumul am avut-o alături, o mică umbră tăcută, care-mi trezea o duioşie necunoscută în inimă. Atunci nici eu nu mi-am dat seama că Clara nu scosese nici un cuvânt de două zile, şi mai aveau să treacă trei până ca familia să se alarmeze.

Severo Del Valle şi băieţii mai mari au ridicat pe umeri sicriul alb cu ornamente de argint şi l-au aşezat în nişa deschisă în cavou. Erau îmbrăcaţi în negru, tăcuţi şi nu vărsaseră nici o lacrimă, aşa cum se cuvine într-o ţară obişnuită cu demnitatea durerii. După ce grilajul a fost închis şi rudele, prietenii şi groparii s-au retras, am rămas acolo, printre florile care scăpaseră de lăcomia lui *Barrabás* şi ajunseseră împreună cu Rosa la cimitir. Pesemne că arătam ca o pasăre neagră a iernii, cu poalele hainei fluturând în bătaia vântului, înalt şi slab cum eram pe atunci, înainte de a se îndeplini blestemul Ferulei şi de a începe să mă micşorez. Cerul era cenuşiu şi ploaia stătea să înceapă, bănuiesc că era frig, dar nu-l simţeam, copleşit de furie. Nu-mi puteam desprinde ochii de micul pătrat de marmură albă pe care erau gravate numele frumoasei Rosa şi datele care-i hotărniceau scurta trecere prin această lume, scrise cu caractere gotice înalte. Mă gândeam că pierdusem doi ani visând la Rosa, muncind pentru Rosa, scriindu-i Rosei, dorind-o pe Rosa şi că până la urmă nu aveam să mă aleg nici măcar cu mângâierea de a fi înmormântat alături de ea. Am meditat la anii care-mi rămâneau de trăit şi am ajuns la concluzia că fără ea nici nu merita osteneala, căci niciodată nu voi găsi, în tot universul, o altă femeie cu părul verde şi frumuseţea ei marină. Dacă mi-ar fi spus cineva că aveam să trăiesc mai bine de nouăzeci de ani, m-aş fi împuşcat.

Nu am auzit paşii paznicului cimitirului, care se apropia din spate, şi m-am speriat când m-a atins pe umăr.

— Cum îndrăzneşti să pui mâna pe mine? am mugit. Bietul om s-a dat înapoi, speriat. Picăturile de ploaie udau cu tristeţe florile morţilor.

— Scuzaţi-mă, domnule, e ora şase şi trebuie să închid, cred că mi-a spus.

A încercat să-mi explice că regulamentul spunea că nici o persoană care nu făcea parte din personal nu avea voie să rămână în incintă după apusul soarelui, dar nu l-am lăsat să termine, i-am vârât nişte bani în mână şi l-am împins să plece şi să mă lase în pace. S-a depărtat, privind înapoi. Credea că oi fi fost nebun, unul din necrofilii demenţi care uneori bântuie prin cimitire.

A fost o noapte lungă, poate cea mai lungă din viaţa mea. Am petrecut-o aşezat lângă mormântul Rosei, vorbindu-i, însoţind-o în prima parte a călătoriei spre Marele Dincolo, când e mai greu să te desprinzi de pământ şi e nevoie de dragostea celor rămaşi în viaţă ca să poţi pleca măcar cu consolarea de a fi lăsat ceva în inima celorlalţi. Îmi aminteam de chipul ei desăvârşit şi-mi blestemam soarta. I-am reproşat anii petrecuţi într-o gaură de mină şi visând la ea. Nu i-am

spus că, în tot timpul ăsta, nu văzusem alte femei, decât nişte jalnice prostituate îmbătrânite care serveau toată tabăra mai curând cu bunăvoinţă decât cu talent. I-am spus, în schimb, că trăisem printre oameni duri şi fără de lege, că mâncasem năut şi băusem apă verde, departe de civilizaţie, gândindu-mă la ea zi şi noapte, purtând în suflet chipul ei ca pe un stindard care-mi dădea putere să sap mai departe în măruntaiele muntelui, chiar dacă filonul dispărea, bolnav de stomac cea mai mare parte din an, înghețând nopțile şi delirând din cauza căldurii de peste zi, totul cu singurul scop de a mă căsători cu ea, iar ea se duce şi îmi moare ca o trădătoare înainte de a-mi putea împlini visul, lăsându-mă pradă unei tristeți incurabile. I-am spus că-şi bătuse joc de mine, i-am reproşat că niciodată nu fusesem între patru ochi, că am sărutat-o o singură dată. Trebuisem să întrețes dragostea mea cu amintiri şi dorințe arzătoare, dar imposibil de satisfăcut, cu scrisorile întârziate şi decolorate care nu erau în stare să reflecte pasiunea sentimentelor mele şi nici durerea provocată de faptul că era departe, pentru că nu am talent epistolar şi nici nu ştiu să-mi descriu emoțiile. I-am spus că anii aceştia petrecuți în mină erau o pierdere iremediabilă, că, dac-aş fi ştiut ce puțin timp va petrece pe lume, aş fi furat banii necesari pentru nuntă şi pentru a-i ridica un palat împodobit cu comori din fundul mării: corali, perle, sidef, şi-n care aş fi ținut-o sechestrată, doar eu având acces. Aş fi iubit-o neîncetat un timp aproape infinit, pentru că eram sigur că, dacă ar fi fost cu mine, nu ar fi băut otrava destinată tatălui ei şi ar fi trăit o mie de ani. I-am vorbit de mângâierile pe care i le pregătisem, de darurile cu care aş fi bucurat-o, de felul în care aş fi făcut-o să mă iubească şi să fie fericită. Pe scurt, i-am spus toate nebuniile pe care nu i le-aş fi spus niciodată direct şi pe care nici nu le-am mai spus vreodată altei femei.

Am crezut în noaptea aceea că pierdusem definitiv capacitatea de a mă îndrăgosti, că nu aveam să mai pot râde sau alerga după o iluzie niciodată. Dar niciodată înseamnă mult. Am constatat asta în lunga mea viață.

Am avut viziunea furiei care creştea în mine ca o tumoare malignă, murdărindu-mi cele mai frumoase ceasuri din viață, făcându-mă incapabil de tandrețe sau milă. Dar, mai presus de durere şi mânie, sentimentul cel mai puternic pe care-mi amintesc că l-am avut în acea noapte a fost dorința neîmplinită: niciodată n-aveam să-mi împlinesc pofta de a-mi plimba mâinile pe Rosa, de a-i pătrunde secretele, de a-i despleti şuvoiul verde al pletelor şi de-a mă scufunda în apele ei cele mai adânci. Am evocat disperat ultima ei imagine, între cutele albe ale sicriului ei virginal, cu lămâița de mireasă în păr şi mătăniile între degete. Nu ştiam că exact aşa, cu lămâița şi rozariul, aveam să o văd pentru o clipă trecătoare, mulți ani mai târziu.

Când s-a crăpat de ziuă, s-a întors paznicul. Pesemne că l-a cuprins mila pentru nebunul semicongelat care îşi petrecuse noaptea cu fantomele livide din cimitir, pentru că mi-a întins o ploscă.

— Ceai fierbinte. Beți un pic, domnule.

Dar am refuzat dând din mână şi am plecat blestemând, îndepărtându-mă cu paşi mari printre şirurile de morminte şi chiparoşi.

În noaptea în care doctorul Cuevas şi asistentul său au căsăpit în bucătărie cadavrul Rosei pentru a descoperi cauza morții, Clara stătea în patul ei cu ochii deschişi, tremurând pe întuneric. Avea bănuiala teribilă că sora ei murise pentru că aşa spusese ea. Credea că, aşa cum izbutea prin puterea minții să mişte solnița, tot aşa putea fi cauza care făcea să moară oamenii, să vină cutremurele sau alte nenorociri şi mai mari. În van îi explicase mama ei că nu putea să provoace evenimentele, ci doar să le vadă cu puțin timp înainte. Era cuprinsă de dezolare şi de vină şi s-a gândit că, dacă ar fi fost alături de Rosa, poate că s-ar fi simțit mai bine. S-a ridicat desculță, în cămaşă de noapte, şi s-a dus în dormitorul pe care îl împărțea cu sora ei mai mare, dar aceasta nu era în pat, acolo unde o văzuse ultima oară. A pornit să o caute prin casă. Totul era cufundat în beznă şi era

linişte. Mama ei dormea drogată de doctorul Cuevas, iar fraţii ei şi servitoarele se retrăseseră devreme în camerele lor. A străbătut saloanele, alunecând lipită de pereţi, speriată şi înghețată. Mobilele greoaie, draperiile groase, tablourile de pe pereţi, tapetul cu flori pe fond întunecat, lămpile stinse care se mişcau pe tavan şi tufele de iederă de pe coloanele de faianță i s-au părut amenințătoare. A observat că în salon sclipea o luminiță care se strecura pe sub uşă şi a fost gata să intre, dar i-a fost teamă să nu dea de taică-său, care s-o trimită înapoi în pat. S-a dus spre bucătărie, gândindu-se că va găsi alinare la pieptul Dădacei. A traversat primul *patio,* printre camelii şi portocali pitici, apoi saloanele celui de-al doilea corp de clădire şi coridoarele întunecate şi deschise în care felinarele cu gaz stăteau aprinse toată noaptea, pentru a putea fi înhățate repede când venea vreun cutremur şi pentru a alunga liliecii şi alte jivine de noapte, şi a ajuns în cel de-al treilea *patio,* unde erau bucătăriile şi dependințele. Acolo casa îşi pierdea prestanța seniorială şi începea dezordinea cotețelor pentru câini şi găini şi a camerelor servitorilor. Mai încolo era grajdul în care stăteau caii bătrâni pe care Nívea îi folosea încă, deşi Severo fusese printre primii care cumpăraseră un automobil. Uşa şi obloanele bucătăriei şi cămării erau închise. Instinctul a avertizat-o pe Clara că înăuntru se petrecea ceva anormal; a încercat să se ridice să vadă, dar nu ajungea cu nasul la cadrul ferestrei, a trebuit să tragă o ladă şi s-o apropie de perete, s-a cățărat pe ea şi a putut să se uite printr-un spațiu dintre oblonul de lemn şi marginea ferestrei umflată de umezeală şi de trecerea timpului. Şi a privit înăuntru.

Doctorul Cuevas, matahala aceea de om blând şi de treabă, cu barbă mare şi pântece opulent, care o ajutase să se nască şi o îngrijise când avusese toate bolile copilăriei şi când avea crize de astm, se transformase într-un vampir gras şi întunecat, exact ca în ilustrațiile din cărțile unchiului Marcos. Stătea aplecat deasupra mesei pe care Dădaca pregătea mâncarea. Lângă el era un tânăr necunoscut, palid precum luna, cu o cămaşă pătată de sânge şi ochii pierduți de dragoste. A văzut picioarele nespus de albe ale surorii sale şi labele ei goale. Clara a început să tremure. Chiar atunci, doctorul Cuevas s-a dat la o parte şi ea a văzut spectacolul îngrozitor: Rosa culcată pe marmură, deschisă cu o tăietură adâncă, cu intestinele alături, puse în castronul pentru salată. Rosa avea capul întors în direcția geamului la care spiona, iar pletele lungi şi verzi îi atârnau ca iedera până la pardoseala pătată cu ceva roşu. Avea ochii închişi, dar, printr-un efect al umbrelor, al distanței şi al imaginației, fetița a crezut că zăreşte o expresie rugătoare şi umilită.

Nemişcată pe ladă, Clara nu şi-a putut dezlipi privirile până la sfârşit. A rămas pândind prin crăpătură o bună bună de vreme, înghețând fără să-şi dea seama, până când cei doi au terminat cu golitul Rosei, i-au injectat un lichid în vene şi au spălat-o pe dinăuntru şi pe dinafară cu oțet aromatic şi esență de levănțică. A rămas până au umplut-o cu substanța pentru îmbălsămat şi au cusut-o cu un ac încovoiat de tapițerie. A rămas până când doctorul Cuevas s-a spălat la chiuvetă şi şi-a şters lacrimile, în timp ce celălalt curăța sângele şi viscerele. A rămas până când doctorul a ieşit, îmbrăcându-şi haina neagră cu un gest de tristețe mortală. A rămas până când tânărul necunoscut a sărutat-o pe Rosa pe buze, pe gât, pe sâni, între picioare, a spălat-o cu un burete, i-a pus cămaşa brodată şi i-a aranjat părul, gâfâind. A rămas până când au venit Dădaca şi doctorul Cuevas, până când au îmbrăcat-o în rochia albă şi i-au pus coronița de lămâiță păstrată în foiță pentru ziua nunții. A rămas până când asistentul a luat-o în brațe cu aceeaşi tandrețe emoționantă cu care ar fi ridicat-o ca s-o treacă peste prag, dacă i-ar fi fost soție. Şi nu s-a mişcat din loc până când s-a luminat de ziuă. Atunci s-a strecurat în patul ei, simțind în ea toată tăcerea lumii. Tăcerea s-a înstăpânit pe ca şi n-a mai vorbit decât după nouă ani, când a deschis gura ca să spună că o să se mărite.

2. *Las Tres Marías*

În sufrageria de acasă, printre mobile învechite şi uzate, care într-un trecut îndepărtat fuseseră nişte frumoase piese victoriene, Esteban Trueba lua cina cu sora sa Ferula, înghiţind aceeaşi supă grasă de fiecare zi şi acelaşi peşte fără gust de fiecare vineri. Erau serviţi de aceeaşi slujnică pe care o aveau de o viaţă, în tradiţia sclavilor plătiţi de pe vremea aceea. Bătrâna mergea între bucătărie şi sufragerie, gheboasă şi pe jumătate oarbă, dar încă energică, ducând şi aducând solemn castroanele. Dona Ester Trueba nu mânca împreună cu copiii ei. Dimineţile şi le petrecea nemişcată în fotoliu, privind pe fereastră agitaţia de pe stradă şi constatând că trecerea anilor deteriora cartierul care fusese distins în tinereţea ei. După prânz o aşezau în pat, aranjând-o ca să stea semiaşezată, singura poziţie pe care i-o permitea artrita, având drept companie doar lecturile pioase din cărţuliile despre viaţa şi miracolele sfinţilor. Rămânea aşa până a doua zi, când reîncepea aceeaşi rutină. Ieşea în stradă doar pentru a asista la slujba de duminică de la Biserica Sfântul Sebastian, două străzi mai încolo, unde o duceau Ferula şi servitoarea împingând scaunul cu rotile.

Esteban terminase de curăţat carnea albicioasă de peşte din noianul de oase şi lăsase tacâmurile pe farfurie. Stătea pe scaun într-o poziţie rigidă, la fel cum şi mergea, cu capul uşor tras pe spate şi înclinat într-o parte, privind chiorâş, cu o expresie amestecată de trufie, neîncredere şi miopie. Efectul ar fi fost neplăcut, dacă ochii nu i-ar fi fost surprinzător de blânzi şi de limpezi. Atitudinea lui atât de ţeapănă se potrivea mai curând unui bărbat gras şi scund care voia să pară mai înalt, dar el măsura un metru optzeci şi era foarte slab. Toate liniile corpului erau verticale şi ascendente, de la nasul subţire şi coroiat şi sprâncenele îmbinate, până la fruntea înaltă, încununată de o coamă de leu pe care o pieptăna pe spate. Avea oasele lungi şi degete spatulate. Umbla cu paşi mari, se mişca energic şi părea foarte puternic, fără a-i lipsi totuşi o oarecare graţie a gesturilor. Chipul era armonios, în ciuda expresiei sumbre, severe şi adeseori indispuse. Caracteristica predominantă era genul supărăcios şi tendinţa de a deveni violent şi a-şi pierde capul, aşa era încă de copil, când se trântea pe jos, cu gura plină de spume, neputând nici să respire de furie şi dând din picioare ca un îndrăcit. Trebuia băgat în apă rece ca gheaţa ca să-şi recapeie controlul. Mai târziu a învăţat să se stăpânească, dar a rămas toată viaţa gata să explodeze, era nevoie de foarte puţin ea să-l apuce furiile acelea teribile.

— Nu mă mai întorc la mină, a anunţat.

Era primul lucru pe care i-l spunea soră-sii de când stăteau la masă. Se hotărâse în seara de dinainte, când şi-a dat seama că n-avea nici un rost să-şi continue viaţa de anahoret, cautând o îmbogăţire rapidă. Avea concesiunea minei pentru încă doi ani, timp suficient pentru a exploata cum se cuvine filonul minunat pe care-l descoperise, dar a socotit că dacă vătaful l-ar fi furat, sau dacă n-ar şti să muncească aşa cum o făcea el, n-avea nici un sens să se îngroape în deşert. Nu avea de gând să devină bogat cu preţul atâtor sacrificii. Avea toată viaţa înainte ca să se îmbogăţească dacă putea, ca să se plictisească şi să aştepte moartea, fără Rosa.

— De muncit tot trebuie să munceşti, Esteban. Noi cheltuim foarte puţin, aproape deloc, ştii asta, dar medicamentele mamei sunt scumpe.

Esteban şi-a privit sora. Era încă o femeie frumoasă, cu forme opulente şi o faţă ovală, de madonă romană, dar în pielea palidă cu reflexe de piersică şi în ochii încărcaţi de umbre se putea ghici urâţenia resemnării. Ferula acceptase să fie infirmiera maică-sii. Dormea într-o încăpere alăturată, gata oricând să fugă la dona Ester şi să-i dea medicamentele, să-i pună oala, să-i aranjeze pernele. Avea un suflet chinuit. Îi făceau plăcere umilinţa şi treburile abjecte, credea că va cuceri

cerul pentru că pătimea atâta nedreptate, drept care se complăcea curățind rănile picioarelor bolnave ale mamei, spălând-o, cufundându-se în mirosurile şi mizeria ei, cercetând cu privirea oala de noapte. Şi pe cât se ura pe sine pentru aceste ciudate plăceri de nemărturisit, pe atât o ura pe maică-sa, care era instrumentul lor. O îngrijea fără să se plângă, dar încerca în mod subtil să o facă să plătească prețul invalidității. Deşi nu o spuneau în mod deschis, nu puteau face abstracție de faptul că fiica îşi sacrificase viața pentru a avea grijă de mamă şi rămăsese fată bătrână din acest motiv. Ferula refuzase doi pretendenți sub pretextul bolii mamei. Nu vorbea despre asta, dar toată lumea ştia. Avea aceleaşi gesturi bruşte şi neîndemânatice ca şi fratele ei şi acelaşi caracter rău, dar condiția de femeie şi viața o făcuseră să se domine şi să muşte zăbala. Părea atât de perfectă, că a ajuns să aibă faima unei sfinte. Era dată ca exemplu pentru devotamentul pe care-l arăta donei Ester şi pentru felul în care-şi crescuse unicul frate după ce mama s-a îmbolnăvit şi tatăl a murit, lăsându-i săraci. Ferula îşi adorase fratele pe când acesta era copil. Dormea cu el, îi făcea baie, îl lua la plimbare, muncind de dimineața până seara făcând croitorie ca să-i plătească şcoala şi plânsese de ciudă şi neputință în ziua în care Esteban trebuise să intre să lucreze la un notariat pentru că banii câştigați de ea nu ajungeau pentru mâncare. Îl îngrijise şi îl servise aşa cum o făcea acum cu maică-sa, şi îl învăluise şi pe el în plasa nevăzută a culpabilității şi datoriilor de recunoştință neplătite. Băiatul a început să se depărteze de ea de cum şi-a pus pantaloni lungi. Esteban îşi amintea precis clipa în care şi-a dat seama că soră-sa era o umbră fatidică. S-a întâmplat când şi-a luat primul salariu. A hotărât să păstreze pentru el cincizeci de centime pentru a-şi împlini un vis pe care-l avea din copilarie: să bea o cafea vieneză. Văzuse prin geamurile Hotelului Francez chelnerii care treceau cu tăvile purtate deasupra capului, pe care se găseau nişte adevărate comori: lungi cupe de cristal, încununate de turnuri de frişca bătută şi decorate cu o frumoasă vişină glasată. În ziua în care a luat primul salariu, s-a plimbat îndelung prin fața localului până s-a decis să intre. În cele din urmă, a trecut pragul timid, cu şapca în mână, şi a intrat în sufrageria luxoasă cu candelabre ornate şi mobilă stil, având senzația că toată lumea îl privea, că mii de ochi îi judecau costumul prea strâmt şi pantofii vechi. S-a aşezat pe marginea scaunului, cu urechile arzând, şi a dat comanda cu un firicel de voce. A aşteptat nerăbdător, spionând în oglinzi lumea care venea şi pleca, savurând cu anticipație plăcerea de atâtea ori imaginată. Şi i s-a adus cafeaua vieneză, mult mai impresionantă decât visase, superbă, delicioasă, acompaniată de trei biscuiți cu miere. A contemplat-o fascinat o bună bucată de vreme. În sfârşit, a luat lingurița cu coadă lungă şi, cu un suspin de fericire, a cufundat-o în frişcă. Saliva. Era dispus să facă să dureze cât mai mult momentul, la infinit. A început să amestece, văzând cum lichidul întunecat din pahar se combina cu frişca. Şi a amestecat, a tot amestecat... Deodată, vârful linguriței a lovit cristalul, făcând o găurică prin care cafeaua a țâşnit cu presiune şi i-a căzut direct pe pantaloni, îngrozit, Esteban a văzut cum se scurgea întreg conținutul pe singurul lui costum, sub privirile amuzate ale celor de la mesele învecinate. S-a ridicat alb de frustrare şi a ieşit din Hotelul Francez cu cincizeci de centime mai puțin, lăsând în urmă o dâră de cafea vieneză pe covoarele groase. A ajuns acasă ud, furios, distrus. Aflând ce se întâmplase, Ferula a comentat acru: „Ai pățit-o pentru că ai cheltuit banii pentru medicamentele mamei pe capriciile tale. Dumnezeu te-a pedepsit". Atunci Esteban a priceput limpede mecanismele pe care le folosea sora lui ca să-l domine, felul în care reuşea să-l facă să se simtă vinovat, şi şi-a dat seama că trebuia să se pună la adăpost. Pe măsură ce se depărta de tutela ei, Ferula a început să-i arate antipatie. Libertatea lui o durea ca un reproş, ca o nedreptate. Când s-a îndrăgostit de Rosa şi l-a văzut disperat ca un copil şi cerându-i ajutorul, având nevoie de ea, umblând după ea prin toată casa ca s-o implore să se apropie de familia Del Valle, să stea de vorbă cu Rosa, s-o mituiască pe Dădacă, Ferula s-a simțit din nou

importantă pentru Esteban. Pentru un timp păreau să se fi împăcat. Numai că reîntâlnirea nu a ținut mult timp şi destul de repede Ferula a priceput că fusese folosită. S-a bucurat când el a plecat să lucreze în mină. De când începuse să muncească, de la cincisprezece ani, Esteban ținuse casa şi se angajase s-o facă mereu, dar pentru Ferula asta nu era de ajuns. O deranja că trebuia să rămână închisă între pereții care duhneau a bătrânețe şi a medicamente, atentă la gemetele bolnavei, cu ochii pe ceas ca să-i dea medicamentele, plictisită, obosită, tristă, în timp ce fratele ei ignora toate aceste obligații. El putea avea un destin luminos, liber, plin de succese. Putea să se căsătorească, să aibă copii, să cunoască dragostea. În ziua când i-a scris telegrama în care îl anunța de moartea Rosei, a simțit o gâdilătură ciudată, aproape de bucurie.

— Ceva tot trebuie să munceşti, a repetat Ferula.

— Cât timp trăiesc, n-o să vă lipsească nimic.

— Uşor de zis, a răspuns ea, scoțându-şi un os de peşte dintre dinți.

— Cred că am să plec la țară, la Las Tres Marías.

— Dar a ajuns o ruină, Esteban. Ți-am spus mereu că mai bine vinzi pământul, dar eşti încăpățânat ca un catâr.

— Pământul nu trebuie vândut niciodată. E tot ce rămâne când nu mai ai nimic.

— Nu sunt de acord. Pământul e o idee romantică, lucrul care-i face pe oameni bogați e flerul pentru afaceri. Dar tu ai spus mereu că într-o bună zi ai să mergi să trăieşti la țară.

— Ziua aceea a sosit. Urăsc oraşul ăsta.

— De ce nu spui mai bine că urăşti casa asta?

— Şi casa, a răspuns el cu brutalitate.

— Mi-ar fi plăcut să mă nasc bărbat, ca să plec şi eu, a zis ea cu obidă.

— Mie nu mi-ar fi plăcut să mă nasc femeie. Au terminat masa în tăcere.

Cei doi frați nu erau deloc apropiați, unicul lucru pe care îl aveau în comun fiind prezența mamei şi amintirea ştearsă a dragostei frățeşti din copilărie. Crescuseră într-o casă sărăcită, asistând la deteriorarea morală şi economică a tatălui lor, apoi la lunga boală a mamei. Dona Ester începuse să sufere de artrită de foarte tânără, a devenit din ce în ce mai rigidă şi se deplasa cu multă greutate, de parcă era băgată în ghips de vie, iar în cele din urmă, când n-a mai putut îndoi genunchii, s-a instalat definitiv în fotoliul cu rotile, în văduvie şi dezolare. Esteban îşi amintea de copilăria şi adolescența lui, de hainele strâmte, de brâul Sfântului Francisc, pe care-l obligau să-l poarte în virtutea cine ştie cărei promisiuni făcute de mama sau de sora lui, de cămăşile cârpite eu grijă şi de singurătate. Ferula, cu cinci ani mai mare ca el, îi spăla şi scrobea în fiecare zi singurele două cămăşi, ca să fie mereu curat şi prezentabil, şi îi repeta tot timpul că din partea mamei purtau numele cel mai nobil şi de viță veche din Viceregatul Limei. Trueba nu fusese decât un accident lamentabil în viața donei Ester, care era menită a se căsători cu cineva din clasa ei, dar se îndrăgostise nebuneşte de descreieratul acela, emigrant din prima generație, care în câțiva ani i-a păpat zestrea şi apoi şi moştenirea. Dar la ce-i servea lui Esteban trecutul de sânge albastru, dacă nu aveau cu ce să-l plătească pe băcan şi el trebuia să meargă pe jos la şcoală pentru că nu avea o centimă pentru tramvai? Îşi aducea aminte cum îl trimiteau la şcoală cu haina căptuşită cu ziare pentru că nu avea lenjerie de lână, iar paltonul nu mai făcea doi bani, şi cum suferea imaginându-şi că toți colegii de clasă auzeau, aşa cum auzea şi el, fâşâitul hârtiei care i se freca de piele. Iarna, singura sursă de căldură era un *brasero* pus în camera mamei, unde se adunau toți trei ca să facă economie de lumânări şi cărbuni. Fusese o copilărie plină de privațiuni, inconfort, asperități, rugăciuni interminabile spuse seara, frică şi vină. Din toate astea rămăsese doar cu furia şi cu orgoliul nemăsurat.

Două zile mai târziu, Esteban Trueba a plecat la țară. Ferula l-a condus la gară. La despărțire, l-a sărutat cu răceală pe frunte şi a aşteptat să se urce în tren cu cele două valize pe care le cumpărase când plecase la mină şi care, după spusele vânzătorului, aveau să-l țină toată viața. I-a recomandat să aibă grijă de el şi să încerce să o viziteze din când în când, i-a spus că o să-i fie dor de el, dar amândoi ştiau că nu aveau să se vadă nişte ani buni şi de fapt se simțeau uşurați într-un fel.

— Să mă anunți dacă mama e rău! a strigat Esteban prin geam când trenul s-a pus în mişcare.

— Fii fără grijă! i-a răspuns Ferula, fluturându-şi batista pe peron.

Esteban Trueba s-a tolănit pe spătarul de catifea roşie, recunoscător inițiativei englezilor de a construi vagoane de clasa întâi, în care puteai călători ca un domn, fără să fii obligat să suporți găinile, coşurile, bagajele legate cu sfoară şi planşetele copiilor străini. S-a felicitat pentru hotărârea de a cumpăra un bilet mai scump, pentru prima dată în viață, hotărând că amănuntele făceau deosebirea dintre un domn şi un mitocan. Aşa că, de acum încolo, chiar dacă situația nu era strălucită, avea să plătească pentru micile plăceri care îl vor face să se simtă bogat.

— N-am de gând să mai fiu sărac, şi-a spus el, gândindu-se la filonul de aur.

Prin geamul vagonului, a privit peisajul văii centrale. Câmpii întinse la poalele munților, ogoare roditoare cu podgorii, grâu, lucerna şi barba-împăratului. L-a comparat cu întinderile pustii din nord, unde petrecuse doi ani băgat într-o groapă, în mijlocul unei naturi sălbatice şi selenare pe care nu se sătura să o privească, fascinat de culorile deşertului, de tonurile albăstrii, brune şi galbene ale minereurilor pe care le vedea sclipind la suprafață.

— Mi se schimbă viața, a şoptit el. A închis ochii şi a adormit.

S-a dat jos din tren în gara San Lucas. Era un loc mizerabil. La ceasul acela nu vedeai un suflet pe peronul de lemn, cu acoperişul distrus de ploi şi de furnici. De acolo cuprindeai cu privirea toată valea prin ceața care se ridica din pământul udat de ploaia de peste noapte. Munții îndepărtați sc pierdeau printre norii unui cer plumburiu şi doar vârful înzăpezit al unui vulcan se zărea limpede, evidențiindu-se din peisaj şi luminat de un soare timid de iarnă. A privit în jur. În copilărie, în singura perioadă fericită de care-şi putea aminti, înainte ca tatăl său să se ruineze definitiv şi să se abandoneze băuturii şi propriei ruşini, călărise cu el prin această regiune. Vara se juca în Las Tres Marías, dar era atât de mult de atunci, că memoria i se începoşase şi aproape că nu-şi mai amintea locurile. A căutat cu privirea satul San Lucas, dar n-a zărit decât un cătun spălăcit în umezeala dimineții. A străbătut gara. Singurul birou era închis cu lacătul. Pe uşă era un afiş scris cu creionul, dar atât de şters, că era de necitit. A auzit trenul care se punea în mişcare, lăsând în urmă o trâmbă de fum alb. Era singur într-un loc tăcut. Şi-a luat valizele şi a început să meargă prin noroaie şi pe pietrele unei cărări care ducea în sat. A mers mai bine de zece minute, mulțumit că nu ploua; abia de putea înainta şi aşa, cărând bagajele grele, iar ploaia ar fi transformat în câteva clipe drumul într-o baltă noroioasă. Când s-a apropiat de cătun, a văzut fumul care ieşea din câteva coşuri şi a scos un suspin de uşurare, căci inițial i se păruse o aşezare părăsită, într-atât era de pustie şi dărăpănată.

S-a oprit la intrarea în sat şi n-a văzut pe nimeni. Pe singura stradă cu case modeste de chirpici domnea liniştea, iar el a avut impresia că visa. S-a apropiat de prima casă, care nu avea ferestre, dar uşa era deschisă. A lăsat valizele alături şi a intrat, strigând cu glas tare. Înăuntru era întuneric, pentru că singura lumină provenea de la uşă, aşa că i-au trebuit câteva secunde ca să se acomodeze cu semiîntunericul. Atunci a văzut doi copii care se jucau pe pământul bătătorit şi-l priveau cu nişte ochi mari şi speriați, iar din curtea din spate venea o femeie ştergându-şi mâinile de şorț. Văzându-l, a schițat gestul instinctiv de a-şi aranja o şuviță de păr care îi cădea pe frunte. A salutat-o, iar ea i-a răspuns

acoperindu-şi gura cu mâna, ca să-şi ascundă gingiile fără dinți. Trueba i-a explicat că avea nevoie să închirieze o căruță, dar ea părea să nu priceapă şi s-a limitat să-şi ascundă plozii în faldurile şorțului, privindu-l fără expresie. A ieşit, şi-a ridicat bagajele şi a mers mai departe.

După ce a străbătut jumătate din sat fără a vedea pe nimeni, simțind că începe să dispere, a auzit din spate zgomotul unor copite de cal. Era o căruță dărăpănată a unui tăietor de lemne. S-a postat în fața ei şi a oprit-o.

— Mă duci la Las Tres Marías? Îți plătesc bine!

— Ce să faci acolo, domnu'? E pustietate curată, o văgăună fără Dumnezeu.

Dar a acceptat să-l ducă şi l-a ajutat să aburce valizele peste legăturile de lemne. Trueba s-a aşezat lângă el pe capră. Din câteva case au ieşit copii care au început să alerge după căruță. Trueba s-a simțit mai singur ca niciodată.

După unsprezece kilometri de când ieşiseră din cătunul San Lucas, pe un drum stricat, plin de buruieni şi de hârtoape, au văzut scândura pe care era scris numele proprietății. Atârna de lanțul rupt şi vântul o izbea de stâlp cu un zgomot surd, care i s-a părut că suna ca un clopot care bătea a mort. I-a fost de ajuns o privire pentru a înțelege că era nevoie de forța unui Hercule pentru a scoate totul la lumină. Bălăriile înghițiseră drumul, peste tot vedeai bolovăniş, hățişuri şi bălării. Nici urmă de ogoare, nici vorbă de via de care-şi amintea, nici un suflet care să-i iasă în întâmpinare. Căruța a mers înainte, urmând o cărare făcută printre buruieni de paşii animalelor şi ai omului. În curând a zărit casa moşiei: se mai ținea în picioare, dar părea o imagine de coşmar, înconjurată de grămezi de gunoaie, fierătănii şi deşeuri.

Jumătate din țigle erau sparte şi un hățiş sălbatic acoperea ferestrele şi zidurile. Alături erau nişte acareturi de chirpici nevăruite, fără ferestre şi cu acoperişul de paie, înnegrite de zgură. În curte se băteau doi câini.

Zgomotul roților şi bombănelile tăietorului de lemne i-au scos afară pe ocupanții din acele căsuțe, care au ieşit pe rând. Îi priveau pe noii veniți cu mirare şi neîncredere. Trăiseră cincisprezece ani fără a vedea picior de stăpân şi ajunseseră să creadă că nici nu mai aveau vreunul. Le era greu să recunoască în bărbatul acesta înalt şi autoritar pe copilul cu bucle castanii care, cu mult timp în urmă, se jucase chiar în curtea asta. Esteban s-a uitat la ei şi n-a recunoscut nici el pe nimeni. Era o adunătură mizerabilă. Mai erau şi nişte femei de vârstă nedefinită, cu pielea ridată şi uscată, unele vizibil însărcinate, toate în zdrențe şi desculțe. A socotit cel puțin o duzină de copii de toate vârstele. Cei mai mici erau goi. Alte chipuri se iteau în pragul uşilor, neîndrăznind să iasă. Esteban a schițat un gest de salut, dar nu i-a răspuns nimeni. Câțiva plozi au fugit să se ascundă în spatele femeilor.

Esteban a coborât, şi-a luat cele două valize şi i-a dat câteva monede tăietorului de lemne.

— Dacă vreți, vă aştept, domnu', a spus omul.

— Nu. Rămân aici.

S-a îndreptat spre casă, a deschis uşa cu un brânci şi a intrat. Înăuntru era destulă lumină, pentru că dimineața intra prin bârnele rupte şi prin găurile din acoperiş, acolo unde cedaseră țiglele. Totul era plin de praf şi pânze de păianjen, abandonul era total şi era limpede că, în toți anii ăştia, nici un țăran nu-şi lăsase coliba ca să ocupe marea casă goală a stăpânilor. Nu se atinseseră de mobilă, era tot aia din copilăria lui, în aceleaşi locuri dintotdeauna, dar mai urâtă, lugubră şi descleiată. Peste tot era un covor gros de iarbă, praf şi frunze uscate. Mirosea a mormânt. Un câine costeliv l-a lătrat furios, dar Esteban Trueba nu l-a băgat în seamă, aşa că, în cele din urmă, javra obosită s-a băgat într-un colț să se caute de purici. A lăsat valizele pe o masă şi a început să străbată casa, luptând cu tristețea care-l cuprindea încet. A trecut dintr-o

încăpere în alta, constatând stricăciunea timpului în toate lucrurile, mizeria şi murdăria, simțind că aici era o groapă mult mai rea decât aceea din mină. Bucătăria era o încăpere vastă şi murdară, înaltă şi cu pereții înnegriți de fumul lemnelor şi cărbunilor, mucegăită, ruinată, pe pereții căreia încă atârnau cratițe şi tigăi de cupru şi fier nefolosite de cincisprezece ani şi de care nu se atinsese nimeni. Dormitoarele conțineau aceleaşi paturi şi dulapuri mari, cu oglindă, pe care le cumpărase tatăl său pe vremuri, dar saltelele deveniseră un morman de lână putredă, plină de lighioane care îşi făcuseră cuib acolo de generații întregi. A ascultat paşii discreți ai şobolanilor din pod. N-a putut să-şi dea seama dacă podelele erau de lemn sau din dale, căci nu erau vizibile nicăieri sub stratul de jeg. Învelişul cenuşiu de praf ştergea conturul mobilelor. Acolo unde fusese salonul, se mai găsea pianul german cu un picior rupt şi clapele gălbui, care scoteau un sunet de clavecin dezacordat. Pe rafturi mai erau cărți ilizibile, cu paginile mâncate de umezeală, iar pe jos resturi de reviste foarte vechi, pe care le flutura vântul. Scaunele aveau arcurile la vedere şi un cuib de şoareci viețuia în fotoliul în care maică-sa se aşeza să coasă, înainte ca boala să-i transforme degetele în gheare.

Când şi-a terminat inspecția, Esteban îşi mai limpezise gândurile. Ştia că îl aştepta o muncă titanică, pentru că, dacă astfel arăta casa, nu putea spera ca restul proprietății să se prezinte mai bine. La un moment dat avusese impulsul să înhațe valizele şi să se întoarcă pe acelaşi drum, dar a alungat gândul, hotărând că, dacă exista ceva în stare să-i potolească durerea şi furia de a o fi pierdut pe Rosa, acel ceva era să se spetească muncind, ca să pună pe picioare proprietatea ruinată. Şi-a scos pardesiul, a respirat adânc şi a ieşit în curte, unde tăietorul de lemne încă stătea alături de țăranii adunați ceva mai departe, cu timiditatea tipică oamenilor de la țară. S-au cercetat reciproc şi curioşi. Trueba a făcut cativa paşi spre ei şi a perceput o uşoară mişcare de retragere a întregului grup; şi-a plimbat privirile peste țăranii zdrențăroşi şi a încercat să le zâmbească prietenos copiilor plini de muci, bătrânilor urduroşi şi femeilor fără de speranță, dar nu i-a ieşit decât un rictus.

— Unde sunt bărbații? a întrebat el.

Singurul bărbat tânăr a făcut un pas înainte. Era cam de vârsta lui Esteban Trueba, dar părea mai în vârstă.

— Au plecat.

— Cum te cheamă?

— Pedro García al Doilea, domnule.

— Acum eu sunt stăpânul. S-a terminat cu vacanța. Ne apucăm de lucru. Cui nu-i place, să plece chiar acum. Cui rămâne nu-i va lipsi mâncarea, dar va trebui să tragă tare. Nu vreau să am de-a face cu oameni slabi şi nici cu obraznici, ați înțeles?

S-au privit mirați. Nu pricepuseră nici pe jumătate, dar ştiau să recunoască vocea stăpânului.

— Am înțeles, stăpâne. N-avem unde ne duce, aici am trăit de când ne ştim. Rămânem, a spus Pedro García al Doilea.

Un copil s-a aşezat pe vine şi a început să se cace, mirosit îndeaproape de un câine râios. Scârbit, Esteban a poruncit să fie luat copilul, să se spele curtea şi să fie omorât câinele. Aşa a început viața cea nouă care, cu timpul, avea să-l facă s-o uite pe Rosa.

Nimeni n-o să-mi scoată din cap convingerea că am fost un stăpân bun. Orice om care a văzut Las Tres Marías pe vremea când era părăsită şi ar vedea-o acum, când a ajuns o moşie model, mi-ar da dreptate. De aceea nu accept ca nepoată-mea să-mi vină cu ideile alea cu lupta de clasă, căci, dacă o luăm pe cea dreaptă, țăranii ăia săraci o duc mult mai rău decât acum cincizeci de ani. Eu le-am fost ca un tată. Cureforma agrară am încurcat-o cu toții.

Ca să scot Las Tres Marías din mizerie, am băgat tot capitalul pe care-l strânsesem şi tot ce-mi trimitea vătaful de la mină ca să mă însor cu Rosa, dar nu banul a salvat această proprietate, ci munca şi organizarea. S-a răspândit zvonul că Las Tres Marías avea un stăpân nou, că se scoteau pietrele cu boii şi se arau ogoarele ca să fie semănate. În curând au început să vină oameni să lucreze cu ziua, căci plăteam bine şi le dădeam mâncare bună. Am cumpărat vite. Vitele erau ceva sfânt pentru mine, deşi nu am pus gura pe carne cu anii, nu le tăiam. Astfel au crescut vitele. Am organizat oamenii în echipe şi, după munca la câmp, ne apucam să reconstruim conacul. Nu erau nici tâmplari, nici zidari, eu i-am învățat totul după nişte manuale pe care le cumpărasem. Am pus chiar şi tablă pe casă, am reparat acoperişurile, am văruit totul, am făcut curat până când casa a strălucit pe dinafară şi pe dinăuntru. Am împărțit mobila țăranilor, cu excepția mesei din sufragerie, care rămăsese intactă, în ciuda moliilor şi carilor care stricaseră totul, şi a patului de fier forjat care fusese al părinților mei. Am rămas să locuiesc în casa goală, doar cu aceste obiecte, plus nişte lăzi pe care mă aşezam, până când Ferula mi-a trimis din Capitală mobila nouă pe care o comandasem. Erau piese mari, grele, ostentative, făcute să reziste câteva generații şi potrivite vieții la țară, dovadă că a fost nevoie de un cutremur ca să le distrugă. Le-am aşezat de-a lungul pereților, interesându-mă comoditatea şi nu estetica, iar odată casa devenită confortabilă, m-am simțit mulțumit şi-am început să mă obişnuiesc cu ideea de a petrece mulți ani, poate toată viața, în Las Tres Marías.

Femeile țăranilor de pe moşie slujeau pe rând în casă şi se îngrijeau de grădină. În scurt timp, am văzut primele flori în grădina pe care am proiectat-o cu mâna mea şi care, cu foarte puține modificări, există şi azi. Pe atunci, oamenii munceau fără să crâcnească. Cred că prezența mea le-a redat siguranță şi au văzut că, încet-încet, pământurile acelea se transformau într-un loc al prosperității. Erau oameni buni şi simpli, nimeni nu se revolta. E drept şi că erau foarte săraci şi ignoranți. Până la venirea mea, se mulțumeau să-şi cultive micile loturi familiale care le furnizau atât cât să nu moară de foame, asta dacă nu îi lovea vreo catastrofă precum seceta, înghețul, molima, vreo invazie de furnici sau de melci, căci atunci era prăpăd. Cu mine toate s-au schimbat. Am recuperat ogoarele unul cât unul, am reconstruit cotețele de păsări şi grajdurile şi-am început să elaborăm un sistem de irigații, pentru ca semănăturile să nu mai depindă de climă, ci de un mecanism ştiințific. Totuşi, viața nu era uşoară, ba chiar foarte dură. Uneori mă duceam în sat şi veneam cu veterinarul care controla vacile şi găinile şi, dacă tot era acolo, arunca o privire şi bolnavilor. Nu-i adevărat că plecam de la principiul că, dacă ştiința veterinarului era bună pentru animale, putea servi şi pentru săraci, cum zice nepoată-mea când vrea să mă supere. Adevărul este că nu prea găseai medici prin coclaurii ăştia. Țăranii consultau o *meica* indigenă care cunoştea puterea ierburilor şi a sugestiei, şi-n care aveau mare încredere. Gravidele năşteau ajutate de vecine, de rugăciuni şi de o moaşă care nu ajungea aproape niciodată la timp, trebuind să vină călare pe un măgar, şi care era la fel de iscusită la a aduce pe lume un copil sau un viței aşezat de-a curmezişul în burta vacii. Bolnavii grav, cei pe care nici un descântec de *meica* şi nici un medicament al veterinarului nu-i puteau ajuta, erau duşi de Pedro García al Doilea sau de mine cu căruța la spitalul călugărițelor, unde mai era uneori un medic care îi ajuta să moară. Morții ajungeau într-un mic cimitir de lângă parohia părăsită, la poalele vulcanului, unde acum există un cimitir cât se poate de creştinesc. O dată sau de două ori pe an, făceam rost de un preot care venea să binecuvânteze căsătoriile, animalele şi maşinile, să boteze copiii şi să spună o rugăciune întârziată pentru cei morți. Singurele distracții erau castrarea porcilor şi a taurilor, luptele de cocoşi, şotronul şi poveştile incredibile ale lui Pedro García bătrânul, odihnească-se în pace. Era tatăl lui Pedro García al

Doilea şi spunea că bunicul lui luptase în rândurile patrioților care îi goniseră pe spanioli din America. Îi învăța pe copii să se lase muşcați de păianjeni şi-apoi să bea urină de femeie borțoasă pentru a deveni imuni. Cunoştea aproape tot atâtea ierburi ca *meica,* dar se încurca în momentul în care trebuia să le prescrie şi făcea greşeli ireparabile. Totuşi, trebuie să recunosc, pentru scosul măselelor avea un sistem imbatabil, care-l făcuse pe drept cuvânt celebru în zonă: o combinație de vin negru şi Tatăl Nostru, care-l cufunda pe pacient într-o transă hipnotică. Mie mi-a scos o măsea fără durere şi, dac-ar mai trăi, ar fi dentistul meu.

În scurt timp, am început să mă simt în largul meu la țară. Vecinii cei mai apropiați se găseau la o distanță bună de mers călare, dar pe mine nu mă interesa viața socială, mă complăceam în singurătate şi în plus aveam multe de făcut. M-am transformat treptat într-un sălbatic, am uitat cuvintele, mi s-a îngustat vocabularul, am devenit poruncitor. Nu trebuia să fac frumos în fața nimănui, astfel încât caracterul rău pe care l-am avut dintotdeauna s-a accentuat. Totul mă înfuria, mă supăram văzând copiii care dădeau târcoale bucătăriei ca să fure pâine, găinile care stricau curtea, vrăbiile care invadau lanurile de porumb. Când proasta dispoziție începea să mă enerveze chiar şi pe mine şi mă făcea să mă simt prost în propria-mi piele, plecam să vânez. Mă sculam cu mult înainte de ivirea zorilor şi plecam cu puşca, rania şi prepelicarul. Îmi plăceau călăritul pe întuneric, frigul dimineții, pânda îndelungată în umbră, liniştea, mirosul prafului de puşcă şi al sângelui, îmi plăcea să simt reculul scurt al armei pe umăr şi să văd prada care cădea dând din picioare; asta mă liniştea şi, când mă întorceam, cu patru iepuri amărâți şi câteva prepelițe atât de ciuruite de alice, că nici nu erau bune de gătit, mort de oboseală şi plin de noroi, eram uşurat şi fericit.

Când mă gândesc la vremurile acelea, mă cuprinde o mare tristețe. Viața mea a trecut prea repede. Dacă ar fi s-o iau de la început, n-aş mai repeta câteva greşeli, dar în general nu mă căiesc de nimic. Da, am fost un stăpân bun, nu există nici o îndoială.

În primele luni, Esteban Trueba a fost atât de ocupat cu analizarea apei, săpatul puțurilor, scoaterea pietrelor, defrişarea ogoarelor şi repararea cotețelor şi a grajdurilor, că n-a avut timp să se gândească la nimic. Se culca zdrobit de oboseală şi se scula în zori, lua un mic dejun frugal în bucătărie şi se ducea călare să supravegheze muncile câmpului. Se mai întorcea pe înserat. Atunci lua singura masă completă din zi, singur în sufragerie. În primele luni şi-a propus să facă baie şi să-şi schimbe hainele înainte de cină, aşa cum auzise că făceau colonistii englezi chiar şi în cele mai îndepărtate sate din Asia şi din Africa, pentru a nu-şi pierde demnitatea şi rangul. Se îmbrăca în cele mai bune haine, se bărbierea şi punea la gramofon aceleaşi arii din operele preferate, seară de seară. Dar, încet-încet, s-a lăsat învins de rusticitate, acceptând că nu avea vocație de domnişor, mai ales că nu era nimeni care să-i aprecieze strădania. A renunțat să se bărbierească, părul şi-l tăia când îi ajungea la umeri, a continuat să se spele doar pentru că acest obicei era foarte înrădăcinat, dar n-a mai dat importanță hainelor şi purtărilor. A devenit un barbar. Înainte de culcare citea puțin sau juca şah, învățase să joace fără să trişeze şi fără să se supere dacă pierdea o partidă. Cu toate acestea, osteneala de după muncă nu ajungea să-i sufoce natura puternică şi senzuală. A început să doarmă prost, pătura i se părea prea grea, cearşaful prea uşor. Calul îi juca feste, deodată devenea o femelă formidabilă, un munte de carne tare şi sălbatică, pe care o călărea până i se muiau oasele. Pepenii călduți şi parfumați din grădină i se păreau nişte sâni uriaşi de femeie şi se surprindea îngropându-şi fața în pătura de pe şa, căutând sudoarea acră a animalului, asemănarea cu aroma aceea interzisă a primelor prostituate cu care se culcase. Noaptea avea coşmaruri care-l înfierbântau, cu

imagini de scoici putrezite, bucăți enorme de carne, sânge, spermă şi lacrimi. Se trezea încordat, cu sexul tare ca piatra, mai furios ca niciodată. Ca să se liniştească, fugea să se arunce gol în râu, scufundându-se în apele înghețate până-şi pierdea respirația, dar exact atunci simțea parcă nişte mâini invizibile care îi mângâiau picioarele. Învins, se lăsa să plutească în derivă, simțindu-se îmbrățişat de curent, sărutat de mormoloci, biciuit de trestiile de pe mal. În scurt timp, nevoia devenise arzătoare, nu se potolea nici cu băile nocturne în râu, nici cu infuzii de scorțişoară, nici punând sub saltea o bucată de cremene, nici măcar cu manipulările ruşinoase care la internat îi înnebuneau pe băieți, lăsându-i orbi şi condamnați la focul veşnic. Când a început să se uite cu priviri concupiscente la găini, la copiii care se jucau goi în grădină şi chiar la coca crudă a pâinii, a înțeles că virilitatea nu avea să i se potolească prin substitute demne de un țârcovnic. Simțul lui practic i-a spus că trebuia să-şi caute o femeie şi, odată luată hotărârea, anxietatea care-l mistuia s-a calmat şi furia a scăzut. Dimineața s-a trezit zâmbind pentru prima dată după mult timp.

Pedro García bătrânul l-a văzut că pleacă fluierând spre grajd şi a clătinat din cap nelinişt it.

Stăpânul a fost ocupat toată ziua cu aratul unei parcele proaspăt curățate, pe care avea de gând să semene porumb. Apoi s-a dus cu Pedro García al Doilea să ajute o vacă să fete. Vaca avea vițelul aşezat de-a curmezişul. A trebuit să-şi bage mâna până la cot pentru a răsuci vițelul şi a-l ajuta să scoată capul. Vaca a murit oricum, dar faptul nu i-a stricat buna dispoziție. A poruncit ca vițelul să fie hrănit cu biberonul, s-a spălat într-o găleată şi a încălecat din nou. Era ora mesei, dar nu-i era foame. N-avea nici o grabă, pentru că alegerea sa era deja făcută.

O văzuse pe fată de multe ori, purtându-şi frățiorul mucos pe un şold, cu un sac în spate sau un ulcior cu apă de la puț pe cap. O observase când spăla rufe, aplecată peste pietrele netede ale râului, cu picioarele brune lustruite de apă, frecând rufele decolorate cu mâinile ei aspre de țărancă. Era osoasă şi avea chip de indiancă, cu trăsături lătărețe şi pielea smeadă, avea o expresie liniştită şi blândă, gura ei cărnoasă îşi păstrase toți dinții, iar când zâmbea se lumina toată, deşi asta se întâmpla foarte rar. Avea frumusețea tinereții celei dintâi, dar el ştia că avea să se ofilească foarte curând, cum se întâmpla cu femeile menite să nască mulți copii, să muncească fără preget şi să-şi îngroape morții. O chema Pancha García şi avea cincisprezece ani.

Când Esteban Trueba a pornit în căutarea ei, se înserase şi era mai răcoare. A străbătut la pas aleile lungi de plopi care despărțeau câmpurile şi întrebând de ea pe cine întâlnea, până când a zărit-o pe drumul care ducea către casa ei. Mergea aplecată de greutatea unei legături de crengi pentru plita din bucătărie, desculță şi cu capul în jos. A privit-o de la înălțimea calului şi a simțit pe dată urgența dorinței care îl chinuia de atâtea luni. S-a apropiat până a ajuns în dreptul ei; fata l-a auzit, dar a continuat să meargă fără a se uita la el, conform obiceiului ancestral al tuturor femeilor din neamul ei de a sta cu capul aplecat în prezența masculului. Esteban s-a aplecat şi i-a luat greutatea, a ținut o clipă legătura de crengi în aer, apoi a azvârlit-o cu putere la marginea drumului, a apucat-o pe fată de mijloc şi a ridicat-o răsuflând ca un animal, a pus-o pe şa înaintea lui, fără ca ea să opună nici o rezistență, a înfipt pintenii în burta calului şi a pornit în galop spre râu. S-au dat jos de pe cal fără o vorbă şi s-au măsurat din ochi. Esteban şi-a desfăcut brâul lat din piele, iar fata a făcut un pas înapoi, dar a apucat-o imediat. Au căzut îmbrățişați pe frunzele de eucalipt.

Esteban nu şi-a scos hainele. A apucat-o cu sălbăticie, înşurubându-se în ea fără vreun preambul, cu o brutalitate inutilă. Şi-a dat seama prea târziu, după stropii însângerați de pe rochia ei, că fata era virgină, dar nici condiția umilă a

Panchei, nici urgența poftelor sale nu i-au permis vreo complezență. Pancha García nu s-a apărat, nu s-a văitat, nu a închis ochii. A rămas întinsă pe spate, privind cerul cu o expresie îngrozită, până când bărbatul s-a prăbuşit cu un geamăt lângă ea. Atunci s-a pornit să plângă încetişor. Înaintea ei, maică-sa şi, mai înainte, bunică-sa avuseseră aceeaşi soartă de cățea. Esteban Trueba şi-a aranjat pantalonii, şi-a prins brâul, a ajutat-o să se ridice şi a aburcat-o pe cal. Au făcut cale întoarsă. El fluiera. Ea continua să plângă. Înainte de a o lăsa la casa ei, stăpânul a sărutat-o pe gură.

— De mâine vreau să munceşti în casa mea.

Pancha a dat din cap fără să ridice ochii. Şi mama, şi bunica slujiseră în casa stăpânilor.

În noaptea aceea, Esteban Trueba a dormit ca un îngeraş şi n-a mai visat-o pe Rosa. Dimineața s-a simțit plin de energie, mai mare şi mai puternic. S-a dus la câmp fredonând şi, când s-a întors, Pancha era în bucătărie, ocupată să amestece mâncarea de pui cu migdale într-o oală mare de cupru. Seara a aşteptat-o nerăbdător şi, după ce s-au potolit zgomotele domestice în casa cea veche şi a început mişcarea nocturnă a şoarecilor, a simțit-o în pragul uşii.

— Vino, Pancha, a chemat-o el.

Nu era un ordin, mai curând o rugăminte.

De această dată, Esteban şi-a dat răgazul să se bucure de ea şi să o facă şi pe ea să juiseze. A străbătut-o în linişte, învățându-i mirosul de fum al corpului şi al hainelor spălate cu cenuşă şi netezite cu fierul cu cărbune, i-a cunoscut textura părului negru şi drept, pielea delicată în locurile ascunse şi aspră şi bătătorită în celelalte, buzele proaspete, sexul senin şi pântecele amplu. A dorit-o cu calm şi a inițiat-o în ştiința cea mai secretă şi cea mai veche. A fost, probabil, fericit în noaptea aceea şi în altele câteva, în timp ce se zbenguiau amândoi ca nişte cățeluşi în marele pat de fier forjat care fusese al primului Trueba şi care era destul de şchiop, dar încă putea face față asalturilor amoroase.

Panchei García i-au crescut sânii şi i s-au rotunjit coapsele. Lui Esteban Trueba i-a trecut proasta dispoziție şi a început să se intereseze de viața oamenilor de pe moşie. S-a dus să-i vadă în casele lor mizerabile. Într-una dintre ele a descoperit în semiîntuneric o ladă umplută cu ziare, în care dormeau împreună un sugar şi o cățea care fătase de curând, în alta a văzut o bătrână care trăgea să moară de vreo patru ani şi căreia îi ieşeau oasele prin plăgile spatelui. Într-o curte a văzut un adolescent idiot, cu balele curgându-i, legat de un stâlp cu o frânghie prinsă de gât, bălmăjind vorbe de pe altă lume, în pielea goală şi cu un sex de măgar, pe care şi-l freca neîncetat de pământ. Pentru prima dată şi-a dat seama că jalea cea mare nu era că fuseseră abandonate pământurile şi vitele, ci chiar oamenii din Las Tres Marías, care trăiseră părăsiți de pe vremea când tatăl său făcuse praf zestrea şi moştenirea maică-sii. Hotărî că era timpul să aducă puțină civilizație în colțul acesta pierdut între cordilieră şi mare.

În Las Tres Marías s-a pornit o activitate febrilă, care a scuturat lâncezeala. Esteban Trueba i-a pus să muncească pe țărani aşa cum nu o făcuseră niciodată. Fiecare bărbat, femeie, bătrân sau copil care se putea ține pe două picioare a fost pus la treabă de stăpânul pornit să recupereze în câteva luni anii de izbelişte. S-au construit un hambar şi magazii în care să fie păstrate alimentele pentru iarnă, s-a pus la sărat carne de cal şi s-a afumat carne de porc, femeilor li s-a zis să prepare dulceață şi conserve de fructe. A modernizat lăptăria, care devenise un şopron plin de băligar şi de muşte, a obligat vacile să dea mai mult lapte. A început ridicarea unei şcoli cu şase săli de clasă, pentru că avea ambiția ca toți copiii şi adulții din Las Tres Marías să învețe să citească, să scrie şi să facă o adunare, deşi nu era de părere că era bine să dobândească şi alte cunoştințe, ca să nu le intre în cap idei nepotrivite condiției şi stării lor. Cu

toate acestea, nu a reuşit să aducă un învățător dispus să lucreze în pustietățile astea şi, în fața dificultății de a-i aduna pe copii, promițându-le bomboane sau bătaie pentru a-i alfabetiza el însuşi, a trebuit să abandoneze această iluzie şi să dea altă întrebuințare şcolii. Soră-sa Ferula îi trimitea din Capitală cărțile comandate. Erau manuale de activități practice. Din ele a învățat să facă injecții în picior şi a construit un aparat de radio cu galena. Din primele câştiguri a cumpărat pânză țărănească, o maşină de cusut, o cutie cu pilule homeopate împreună cu instrucțiunile de folosire, o enciclopedie şi o grămadă de abecedare, caiete şi creioane. A cochetat cu ideea de a crea o cantină unde toți copiii să primească o masă caldă pe zi, ca să crească puternici şi sănătoşi şi să poată munci de mici, dar şi-a dat seama că era imposibil să-i faci pe copii să vină din toate extremitățile moşiei pentru o farfurie cu mâncare, drept care a modificat proiectul într-un atelier de croitorie. Pancha García a primit sarcina să descâlcească secretele maşinii de cusut. La început i s-a părut o maşinărie drăcească, dotată cu o viață proprie, dar el a rămas inflexibil şi până la urmă a reuşit. Trueba a mai organizat şi o băcănie. Era o prăvălie modestă, unde țăranii puteau cumpăra cele necesare fără a mai trebui să plece cu căruța la San Lucas. Stăpânul cumpăra María angro şi o revindea la acelaşi preț lucrătorilor. A instituit un sistem de bonuri, care la început a funcționat ca o formă de credit, iar cu timpul a ajuns să înlocuiască banii adevărați. Cu hârtiuțele acelea de culoare roz se cumpăra totul în băcănie şi se plăteau salariile. În afară de faimoasele hârtiuțe, fiecare lucrător mai avea dreptul la o bucată de pământ pe care s-o cultive în timpul liber, la şase găini de familie pe an, o cantitate de semințe, o parte din recoltă care să-i acopere necesitățile, pâine şi lapte în fiecare zi, plus cincizeci de pesos care li se împărțeau bărbaților de Crăciun şi de Ziua Națională. Femeile nu aveau dreptul la bonificație, deşi munceau la fel ca bărbații, dar nu erau considerate cap de familie, cu excepția văduvelor. Săpunul pentru spălat, lâna de împletit şi siropul pentru întărirea plămânilor se distribuiau gratis, căci Trueba nu voia în jurul lui oameni murdari, suferind de frig sau bolnavi, într-o zi a citit în enciclopedie despre avantajele unei diete echilibrate şi l-a apucat mania vitaminelor, care avea să-l țină toată viața. Se înfuria cumplit când vedea că țăranii îşi hrăneau copiii doar cu pâine şi dădeau la porci laptele şi ouăle. A început să facă şedințe obligatorii la şcoală în care le vorbea despre vitamine şi, în trecere, îi informa despre ştirile pe care le prindea printre păcăniturile radioului cu galena, în curând s-a plictisit să caute undele radio cu sârma şi a comandat în Capitală un radio transoceanic prevăzut cu două baterii enorme. Cu acesta putea să capteze nişte mesaje coerente, în ciuda vacarmului asurzitor al sunetelor de peste ocean. Aşa a aflat de războiul din Europa şi a urmărit înaintarea trupelor pe o hartă prinsă pe tabla de la şcoală, în care înfigea ace cu gămălie. Țăranii se uitau uluiți şi nu pricepeau nici pe departe de ce astăzi înfigea acul pe culoarea albastră şi mâine îl muta pe cea verde. Nu-şi puteau imagina lumea de mărimea unei hârtii agățate de tablă, nici armatele ajunse cât o gămălie de ac. De fapt, războiul, invențiile ştiinței, progresul industriei, prețul aurului şi extravagațele modei nu-i preocupau nicicum. Erau un fel de basme care nu schimbau cu nimic viața lor măruntă. Pentru publicul acela impasibil, ştirile de la radio erau străine şi depărtate, iar aparatul a ajuns demn de dispreț când a fost limpede că nu era în stare să prevadă vremea. Singurul care se dovedea interesat de mesajele sosite din aer era Pedro García al Doilea.

Esteban Trueba a petrecut multe ceasuri cu el, mai întâi lângă radioul cu galenă, apoi lângă cel cu baterii, în aşteptarea unui glas anonim şi depărtat care să-i pună în contact cu civilizația. Dar asta nu a reuşit să-i apropie. Trueba ştia că țăranul cel aspru era mai inteligent decât ceilalți. Era singurul care ştia să citească şi care era în stare să susțină o conversație mai lungă de trei propoziții.

Era deci cel mai aproape de ceea ce putea însemna pentru el un prieten pe o rază de o sută de kilometri, dar orgoliul nemăsurat îl împiedica să-i recunoască vreo calitate, cu excepția celei de bun lucrător al câmpului. Nu era nici adeptul familiarității cu subalternii. În ceea ce-l privea, Pedro García îl ura, deşi niciodată nu dăduse un nume sentimentului învolburat care îi ardea sufletul şi-l umplea de confuzie. Era un amestec de frică şi de admirație înciudată. Presimțea că n-avea să-l înfrunte niciodată, pentru că era stăpânul. Trebuia să-i suporte hachițele, poruncile şi atotputernicia pentru restul zilelor, în anii în care Las Tres Marías fusese părăsită, îşi asumase firesc conducerea micului trib care supraviețuise în aceste coclauri. Se obişnuise să fie respectat, să poruncească, să ia decizii şi să nu aibă decât cerul deasupra capului. Venirea stăpânului i-a schimbat viața, deşi trebuia să admită că acum trăiau mai bine, nu mai făceau foamea, erau mai apărați şi mai siguri. De câteva ori Trueba a crezut că zăreşte în ochii lui o sclipire asasină, dar niciodată nu i-a putut reproşa vreo obrăznicie. Pedro García asculta fără să crâcnească, muncea fără să se plângă, era cinstit şi părea loial. Când o vedea pe soră-sa Pancha trecând prin casa stăpânului cu mersul apăsat al femelei satisfăcute, lăsa capul în jos şi tăcea.

Pancha García era tânără, iar stăpânul puternic. Rezultatul predictibil al acestei alianțe a început să se observe după puține luni. Venele de pe picioarele tinerei s-au umflat ca lipitorile pe pielea brună, gesturile i-au devenit mai lente, privirile mai depărtate, şi-a pierdut cheful pentru zbenguielile neruşinate în patul de fier forjat şi foarte curând mijlocul i s-a îngroşat, iar sânii i-au căzut de greutatea vieții celei noi care creştea în ea. Esteban şi-a dat seama destul de târziu, pentru că nu o privea aproape niciodată şi, odată trecut entuziasmul primului moment, nici n-o mai mângâia. Se limita să o folosească pe post de măsură igienică menită să-i uşureze tensiunea de peste zi şi să-i dea un somn fără vise. Dar a venit clipa când graviditatea Panchei a devenit evidentă chiar şi pentru el. I s-a făcut silă de ea. O vedea ca pe un enorm recipient care conținea o substanță informă şi gelatinoasă, pe care nu o putea recunoaşte ca pe copilul lui. Pancha a părăsit casa stăpânului şi s-a întors la coliba părintească, unde nu i s-au pus întrebări. A continuat să muncească la bucătărie, frământa pâinea şi cosea la maşină, tot mai deformată de maternitate. Nu l-a mai servit la masă pe Esteban şi evita să dea ochii cu el, doar nu mai aveau nimic de împărțit. La o săptămână după ce nu mai fusese în patul lui, el a visat-o iarăşi pe Rosa şi s-a trezit între cearşafuri umede. A privit pe geam şi a văzut o fată slăbuță, care întindea pe sârmă rufele proaspăt spălate. Nu părea să aibă mai mult de paisprezece ani, dar era bine dezvoltată. Exact atunci fata s-a întors şi l-a privit: avea ochi de femeie.

Pedro García l-a văzut pe stăpân că porneşte spre grajd fluierând şi a clătinat neliniştit din cap.

În cei zece ani care au urmat, Esteban Trueba a devenit stăpânul cel mai respectat din regiune, a construit case de cărămidă pentru țăranii lui, a făcut rost de învățător pentru şcoală şi a ridicat nivelul de trai al tuturor celor care-i munceau pământurile. Las Tres Marías era o afacere bună, care n-avea nevoie de ajutorul filonului de aur, dimpotrivă, a servit drept garanție pentru prelungirea concesiunii minei. Caracterul rău al lui Trueba a devenit o adevărată legendă şi a ajuns să-l deranjeze până şi pe el însuşi. Nu admitea replică, nici contrazicere, socotea că dezacordul cel mai mărunt era o provocare. I s-a accentuat şi concupiscența. Nu trecea nici o fată de pubertate fără să o ducă să cunoască pădurea, malul râului sau patul de fier forjat. Când n-au mai rămas femei disponibile în Las Tres Marías, s-a apucat să le vâneze pe cele din alte domenii, violându-le cât ai zice peşte oriunde pe câmp, de obicei pe înserat. Nu încerca să o facă pe ascuns, pentru că nu se temea de nimeni. De câteva ori au ajuns la Las Tres Marías ba un tată, ba un frate, ba un soț, ba un stăpân ca să-i ceară

socoteală, dar după ce au avut de-a face cu violența sa necontrolată, aceste vizite care cereau dreptate sau răzbunare au devenit tot mai rare. Faima brutalității sale s-a întins în toată regiunea, stârnind o admirație invidioasă printre masculii din clasa lui socială. Țăranii îşi ascundeau fetele şi strângeau pumnii degeaba, căci nu puteau să-l înfrunte. Esteban Trueba era mai puternic şi avea impunitate. În două rânduri s-au găsit cadavre de țărani de pe alte moşii ciuruiți de gloanțe, şi a fost limpede pentru toată lumea că vinovatul trebuia căutat în Las Tres Marías, dar jandarmii rurali s-au mulțumit să noteze faptele în registru, cu caligrafia lor chinuită de semianalfabeți, adăugând că era vorba de nişte oameni care au fost prinşi furând. Lucrurile au rămas aşa. Trueba a continuat să-şi cizeleze prestigiul de destrăbălat, semănând o droaie de bastarzi prin zonă, producând ură şi acumulând păcate de care nici nu se sinchisea, căci sufletul i se tăbăcise şi conştiința îi adormise sub pretextul progresului. Degeaba încercau să-i sugereze Pedro García al Doilea şi bătrânul preot de la spitalul călugărițelor că nu nişte căsuțe din cărămidă şi un litru de lapte pe zi făceau un bun stăpân, ci un salariu decent în locul hârtiuțelor roz, un program de muncă din care țăranii să nu-şi rupă spinarea şi un dram de respect şi demnitate. Trueba nici nu voia să audă de lucrurile astea care, zicea el, miroseau a comunism.

— Astea-s idei degenerate, mârâia el. Idei bolşevice, ca să mi se răzvrătească muncitorii. Nu vă dați seama că amărâții ăştia nu au nici cultură, nici educație? Nu-şi pot asuma responsabilități, sunt nişte copii. De unde să ştie ce e bun pentru ei? Fără mine ar fi pierduți, dovada este că imediat ce mă întorc cu spatele, se duce totul dracului şi fac prostii. Sunt foarte ignoranți. Oamenii mei o duc bine, ce vreți mai mult? Nimic nu le lipseşte. Dacă se plâng, o fac pentru că sunt nerecunoscători. Au case din cărămidă, am grijă de copiii lor să nu fie mucoşi şi plini de paraziți, să fie vaccinați şi să învețe să citească. Mai e vreo moşie pe aici care să aibă propria ei şcoală? Nu! De câte ori pot, îi duc la preot ca să le citească, aşa că să nu-mi vină mie popa să-mi vorbească de dreptate. Să nu se bage în ce nu ştie şi nu-l priveşte. Aş vrea să-l văd în locul meu! Să văd dacă şi atunci ar veni cu mofturi. Cu nenorociții ăştia trebuie să te porți cu mână de fier, e singura limbă pe care o pricep. Dacă eşti moale, nu te respectă. Recunosc că de multe ori am fost foarte sever, dar drept am fost mereu. A trebuit să-i învăț totul, chiar şi să mănânce, că, dacă ar fi după ei, ar mânca pâine goală. Dacă nu sunt atent, dau laptele şi ouăle la porci. Nu ştiu să se spele la fund şi vor drept de vot? Dacă nu ştiu pe ce lume sunt, cum să se priceapă la politică? Sunt în stare să voteze cu comuniştii, ca minerii din nord, care păgubesc toată țara grevele lor, tocmai acum, când minereul a ajuns la prețul maxim. Eu aş trimite trupele în nord, asta aş face, să tragă în ei, să vezi cum se cumințesc. Din păcate, doar bâta funcționează în țările astea. Nu suntem în Europa. Aici e nevoie de un guvern puternic, de un stăpân puternic. Ar fi foarte frumos să fim cu toții egali, dar nu suntem, asta e limpede. Aici singurul care ştie să muncească sunt eu şi vă provoc sa-mi demonstrați contrariul. Mă scol primul şi mă culc ultimul pe moşia asta afurisită. Dacă ar fi după mine, aş da totul dracului şi-aş pleca să trăiesc ca un prinț în Capitală, dar trebuie să fiu aici, că dacă lipsesc chiar şi o săptămână, toate se fac praf şi nefericiții ăştia mor de foame. Amintiți-vă cum era când am venit acum nouă sau zece ani: o tristețe. O ruină plină de pietre şi vulturi. Un pământ al nimănui. Tot câmpul lasat pârloagă. Nici nu le trecuse prin minte să canalizeze apa. Se mulțumeau să planteze patru lăptuci nenorocite la ei în curte, iar restul l-au lăsat în mizerie. A trebuit să vin eu ca să aduc aici ordinea, legea şi munca. Cum să nu fiu mândru? Am muncit atât de bine, că am mai cumpărat două proprietăți vecine şi-acum moşia asta e cea mai mare şi mai bogată din toată zona, o invidiază toată lumea, este un exemplu, o moşie-model. Iar acum, că trece şi şoseaua pe aici, valoarea i s-a dublat, dacă aş vinde-o, aş putea să plec în Europa şi să

trăiesc din rentă, dar nu plec, rămân aici să mă zdrobesc. O fac pentru oamenii ăştia. Fără mine ar fi pierduți. Şi dac-ar fi s-o spunem pe cea dreaptă, nu sunt buni nici să facă ce le spui, am spus mereu: sunt ca nişte copii, pe fiecare trebuie să-l mân din spate. Şi pe urmă vin să-mi spună că toți suntem egali! Să mori de râs, ce dracu'...

Maică-sii şi soră-sii le trimitea lăzi cu fructe, carne sărată, jamboane, ouă proaspete, găini vii şi marinate, făină, orez şi cereale cu sacii, brânzeturi de țară şi bani din belşug, căci aceştia nu-i lipseau. Las Tres Marías şi mina produceau din plin pentru prima dată de când le lăsase Dumnezeu pe pământ, aşa-i plăcea să spună oricui stătea să-l asculte. Dona Ester şi Ferula primeau tot ce nu visaseră vreodată, dar în toți anii aceştia nu a avut timp să se ducă să le vadă, măcar în trecere în drumurile spre nord. Era atât de ocupat la câmp, cu noile pământuri pe care le cumpărase şi cu alte afaceri pe care le iniția, că nu-şi putea pierde timpul lângă patul unei bolnave. În plus, existau poşta, care îi ținea în legătură, şi trenul, care îi permitea să le trimită tot ce voia. N-avea nevoie să le vadă. Totul se putea spune prin scrisori. Totul, minus ceea ce nu dorea ca ele să ştie, de pildă liota de bastarzi care se năşteau ca prin magie. Era de ajuns să răstoarne o fată în şanț, că imediat rămânea însărcinată, parcă era lucrarea diavolului, atâta fertilitate era lucru de mirare, era convins că jumătate din plozi nici nu erau ai lui. Drept care a hotărât că, în afară de fiul Panchei García, care se numea Esteban ca şi el, şi de care era sigur pentru că mamă-sa fusese virgină când o posedase, ceilalți puteau să fie sau să nu fie copiii lui, şi oricum era preferabil să creadă că nu erau. Când îi venea la uşă vreo femeie cu un copil în brațe ca să-i ceară să-i dea numele sau vreun ajutor, o întorcea din drum după ce-i vâra nişte bani în mână şi o amenința că, dacă mai vine să-l deranjeze, o va goni cu biciul, ca să-i piară cheful de a da din fund în fața primului bărbat care-i iese în cale şi după aia să dea vina pe el. Aşa că nu a aflat niciodată câți copii avea şi, de fapt, nici nu-l interesa. Când va voi să aibă copii, îşi va căuta o soție din clasa lui socială, cu binecuvântarea Bisericii, căci singurii care contau erau cei care purtau numele tatălui, ceilalți erau ca şi inexistenți. Şi să nu-i vină cu ideea aia monstruoasă că toți ne naştem cu aceleaşi drepturi şi cu moşteniri egale, că aşa se duce dracului totul şi civilizația se întoarce în Epoca de Piatră. Şi-a amintit de Nívea, mama Rosei, care, după ce soțul ei a renunțat la politică după povestea cu rachiul otrăvit, şi-a început propria campanie politică. Împreună cu alte doamne, se lega cu lanțuri de grilajul Congresului şi al Curții Supreme, provocând un spectacol ruşinos, care îi acoperea de ridicol pe bărbații lor. Ştia că Nívea ieşea noaptea să lipească afişe sufragiste pe zidurile oraşului şi că era în stare să treacă prin centru şi în plină zi de duminică, cu o mătură în mână şi o tocă pe cap, cerând pentru femei drepturi egale cu ale bărbaților, drept de vot şi de admitere la Universitate, iar copiii să se bucure toți de protecția legii, chiar dacă erau bastarzi.

— Cucoana asta e nebună la cap, spunea Trueba. Asta ar însemna să mergi împotriva naturii. Dacă femeile nu ştiu să adune doi cu doi, cum or să pună mâna pe bisturiu? Rolul lor este maternitatea, căminul. Dacă merg în ritmul ăsta, într-o bună zi vor avea pretenția să fie deputați, judecători, sau chiar Preşedinte de Republică! Iar între timp produc o zăpăceală şi o dezordine care pot duce la dezastru. Publică pamflete indecente, vorbesc la radio, se leagă cu lanțuri în locuri publice, riscând să fie arestate, ceea ce ar fi normal. E pacat că există mereu câte un soț influent, un judecător netot sau un parlamentar cu idei zăpăcite care le pune în libertate... Mână forte, de asta e nevoie aici!

În Europa războiul se terminase şi vagoanele pline cu morți erau un zvon îndepărtat, dar care nu se stingea. De acolo veneau ideile subversive aduse de undele incontrolabile ale radioului, telegrafului şi de vapoarele ticsite de emigranți, care soseau precum o turmă buimacă, fugind de foametea de la ei,

înnebuniți de urletul bombelor şi de morții care putrezeau pe marginea drumurilor. Țara se trezea. Valul de nemulțumire care agita poporul lovea în structura solidă a acestei societăți oligarhice. La țară au fost de toate: secetă, invazie de melci, febră aftoasă. În nord era şomaj, în Capitală se simțea efectul războiului de departe. A fost un an mizerabil, din care doar cutremurul a lipsit pentru a pune capac la toate.

Cu toate acestea, clasa de sus, care avea puterea şi bogăția, nu şi-a dat seama de pericolul ce amenința echilibrul fragil al poziției sale. Bogații se distrau dansând charleston şi noile ritmuri de jazz, foxtrot şi nişte dansuri de negri de o splendidă indecență. Au fost reluate călătoriile cu vaporul în Europa, suspendate pe timpul celor patru ani de război, şi au ajuns la modă cele în America de Nord. A venit noutatea jocului de golf, care strângea lumea bună pentru a lovi o mingiuță cu un băț, exact cum făceau în urmă cu două sute de ani, şi tot aici, indienii. Doamnele îşi puneau coliere de perle false până la genunchi şi nişte pălăriuțe ca nişte oale de noapte înfundate până la sprâncene, se ninseseră precum bărbații şi se vopseau precum târfele, renunțaseră la corset şi fumau stând picior peste picior. Domnii erau entuziasmați de invenția automobilelor nord-americane, care ajungeau în țară dimineața şi până după masă se vindeau, deşi costau o mică avere şi nu însemnau decât zgomot, fum şi şuruburi căzute în drum, alergând cu viteza sinucigaşă de douăzeci de kilometri la oră pe nişte drumuri făcute pentru cai şi alte făpturi ale Domnului, nicidecum pentru maşinăriile astea. La mesele de joc se jucau moştenirile şi averile recente, strânse în urma războiului, se destupau sticle de şampanie, iar pentru cei mai rafinați şi vicioşi sosise şi cocaina. Nebunia colectivă părea să nu se mai termine.

Numai că la țară automobilele erau o realitate tot atât de îndepărtată ca şi rochiile scurte; cei care au scăpat de melci şi de febra aftoasă şi-au zis că au avut un an bun. Esteban Trueba şi alți moşieri din regiune se adunau la clubul din localitate pentru a pune la cale acțiunea politică dinainte de alegeri. Țăranii mai trăiau şi acum ca pe timpul Coloniei şi nu auziseră de sindicate, nici de duminica liberă, nici de salariul minim, dar începuseră să se infiltreze deja prin latifundii delegații noilor partide de stânga, care veneau deghizați în evanghelişti, cu Biblia într-un buzunar şi manifestele marxiste în celălalt, predicând simultan viața abstinentă şi moartea pe altarul revoluției. Adunările de prânz ale moşierilor se terminau în nişte beții romane sau la luptele de cocoşi, iar seara bărbații luau cu asalt Felinarul Roşu, unde prostituatele de doisprezece ani şi Carmelo, singurul pederast al bordelului şi al localității, dansau după muzica unei flaşnete antediluviene, sub privirea atentă a Sofiei, care nu mai era la vârsta zbânțuielilor, dar avea destulă energie pentru a conduce stabilimentul cu o mână de fier, pentru a evita intromisiunea jandarmilor şi a avea grijă ca stăpânii să nu se culce cu fetele fără să plătească. Dintre toate, Tránsito Soto dansa cel mai frumos şi rezista cel mai bine asalturilor beţivanilor, era neobosită şi nu se plângea niciodată, de parcă ar fi avut virtutea tibetană de a-şi lăsa scheletul costeliv de adolescentă în mâinile unui client şi a-şi muta sufletul undeva departe. Lui Esteban Trueba îi plăcea, pentru ca nu făcea mofturi la inovațiile şi brutalitățile erotice, ştia sa cânte cu un glas de pasăre răguşită, iar odată îi spusese că avea să ajungă departe, ceea ce l-a amuzat.

— Nu am de gând să rămân toată viața la Felinarul Roşu, şefu'! Am să plec în Capitală, pentru că vreau să ajung bogată şi celebră.

Esteban venea la lupanar pentru că era singurul loc de distracție din sat, dar nu era amator de prostituate. Nu-i plăcea să plătească pentru ce putea obține prin alte mijloace. Dar pe Tránsito Soto o aprecia. Fata îl făcea să râdă.

Într-o zi, după ce a făcut amor, s-a simțit într-o pasă generoasă, ceea ce nu i se întâmpla aproape niciodată, şi a întrebat-o pe Tránsito Soto dacă i-ar plăcea să-i facă un dar.

— Împrumută-mă cu cincizeci de pesos, şefu', a răspuns ea pe dată.

— E mult. La ce-ți trebuie?

— Ca să-mi iau un bilet de tren, o rochie roşie, nişte pantofi cu toc, un flacon cu parfum şi să-mi fac un permanent. E tot ce am nevoie pentru început. Într-o zi am să ți-i restitui, şefu', cu dobândă.

Esteban i-a dat cei cincizeci de pesos pentru că în ziua aceea vânduse cinci tăuraşi şi avea buzunarele pline de bani, dar şi pentru că oboseala plăcerii satisfăcute îl făcuse cam sentimental.

— Dacă-mi pare rău de ceva este că n-am să te mai văd, Tránsito. Mă obişnuisem cu tine.

— Ba o să ne mai vedem, şefu', viața e lungă şi plină de ocoluri.

Crăpelnițele de la club, luptele de cocoşi şi serile la bordel au culminat cu un plan inteligent, deşi nu foarte original, pentru a-i face pe țărani să voteze. Le-au oferit o petrecere cu *empanadas* şi vin din belşug, s-au tăiat câteva vite pentru a fi puse la frigare, a fost muzică de chitară, le-au servit nişte discursuri patriotice şi le-au promis că, dacă iese candidatul conservator, vor primi o primă, dar dacă ieşea oricare altul vor rămâne fără lucru. În plus, au controlat urnele şi au mituit poliția. După petrecere, au urcat țăranii în căruțe şi i-au dus la vot, cu ochii pe ei, între o glumă şi alta, singura ocazie când îşi permiteau familiarități cu ei, cumetre în sus, cumetre în jos, contează pe mine, nu te las eu, şefu', uite-aşa îmi placi, să ai conştiință patriotică, uită-te la liberalii şi la radicalii ăia, toți nişte laşi, iar comuniştii sunt nişte feciori de curvă şi nişte atei ce se hrănesc cu prunci.

În ziua alegerilor totul a decurs după plan, într-o ordine perfectă. Forțele Armate au garantat procesul democratic, totul în linişte şi pace, într-o zi de primăvară mai veselă şi mai însorită ca altele.

— Un exemplu pentru acest continent de indieni şi negri, care o duc dintr-o revoluție în alta ca să răstoarne un dictator şi să pună altul în loc. Aceasta este o țară diferită, o adevărată republică, avem orgoliu civic, aici Partidul Conservator câştigă cinstit şi nu-i nevoie de un general ca să fie ordine şi linişte, nu-i ca în dictaturile alea regionale unde se omoară unii pe alții, în timp ce *los gringos* cară toate materiile prime, a cuvântat Trueba în sufrageria clubului, închinând cu paharul ridicat după ce-a aflat rezultatul votului.

Trei zile mai târziu, când totul reintrase în rutină, a sosit scrisoarea Ferulei la Las Tres Marías. În noaptea aceea Esteban Trueba o visase pe Rosa. Nu i se mai întâmplase de mult. A văzut-o cu părul ei de salcie atârnând pe spate, ca o pătură vegetală care o acoperea până la brâu; avea pielea tare şi înghețată, de culoarea şi textura alabastrului. Umbla goală şi în brațe purta un pachet, mergea aşa cum se merge în vis, aureolată de strălucirea verde care plutea în jurul corpului ei. A văzut-o apropiindu-se încet, dar, când a vrut să o atingă, ea a aruncat pachetul, care s-a desfăcut la picioarele lui. El s-a aplecat să-l ridice şi a văzut o fetiță fără ochi care i-a spus „tăticule". S-a trezit neliniştit şi a umblat prost dispus toată dimineața. Din cauza visului, s-a simțit îngrijorat cu mult timp înainte de a primi scrisoarea Ferulei. A intrat în bucătărie să ia micul dejun, aşa cum făcea în fiecare zi, unde a dat peste o găină care ciugulea firimituri de pe jos. I-a tras un şut care i-a despicat burta, lasând-o în agonie într-o baltă de mațe şi pene, dând din aripi în mijlocul încăperii. Nu s-a calmat, dimpotrivă, l-a cuprins furia şi a simțit că se sufocă. A încălecat şi a plecat în galop să supravegheze marcarea vitelor. În drum a ajuns acasă la Pedro García al Doilea, care tocmai plecase la gara din San Lucas, unde avea de lăsat un comision, şi trecea şi pe la poştă să ridice corespondența. Aducea scrisoarea de la Ferula.

Plicul a rămas toată dimineața pe masa din antreu. Esteban Trueba s-a întors şi s-a dus direct să se spele, fiind plin de praf şi sudoare şi impregnat de mirosul inconfundabil al animalelor terorizate. S-a aşezat apoi la birou să facă

socoteli şi a cerut să i se aducă mâncarea pe o tavă. De-abia seara târziu a văzut scrisoarea soră-sii, în timp ce trecea prin toată casa înainte de culcare, pentru a controla ca luminile să fie stinse şi uşile închise. Scrisoarea Ferulei era la fel ca toate celelalte pe care le primise de la ea, numai că a ştiut, chiar înainte de a o deschide, că ceea ce conținea avea să-i schimbe viața. Era aceeaşi senzație pe care o avusese, cu ani în urmă, când ținuse în mână telegrama prin care sora lui îl anunțase de moartea Rosei.

A deschis-o în timp ce tâmplele îi zvâcneau de tensiunea presentimentului. Scrisoarea spunea pe scurt că dona Ester era pe moarte şi că, după atâția ani în care o îngrijise şi o slujise precum o sclavă, Ferula mai trebuia să suporte acum şi faptul că maică-sa nici n-o mai recunoştea, ba mai şi cerea zi şi noapte să-şi vadă fiul, pe Esteban, pentru că nu voia să închidă ochii fără a-l vedea. Esteban nu-şi iubise de fapt niciodată mama, nu se simțea bine în prezența ei, dar vestea l-a cutremurat. Şi-a dat seama că nu mai ținea să inventeze tot felul de pretexte şi că sosise clipa să se întoarcă în Capitală pentru o ultimă înfruntare cu această femeie care îi bântuia coşmarurile cu mirosul ei rânced de medicamente, vaietele discrete, rugăciunile interminabile, femeia suferindă care îi umpluse copilăria cu interdicții şi terori şi îi împovărase viața de bărbat adult cu responsabilități şi vini.

L-a chemat pe Pedro García al Doilea şi i-a expus situația. L-a dus în birou şi i-a arătat registrul contabil şi socotelile băcăniei. I-a încredințat o legătură cu toate cheile, cu excepția celei de la pivnița de vin, şi l-a anunțat că, din acel moment şi până la întoarcerea sa, era răspunzător peste tot ce mişcă în Las Tres Marías şi că, dacă făcea vreo prostie, o va plăti scump. Pedro García al Doilea a primit cheile, a luat registrul sub braț şi a zâmbit fără veselie.

— Fac şi eu ce pot, şefule, a spus el şi a ridicat din umeri.

A doua zi Esteban Trueba a refăcut, după mulți ani, drumul care îl adusese la țară când venise de acasă. A mers cu o şaretă în care se găseau cele două valize din piele până la gara San Lucas, s-a urcat în vagonul de clasa întâi de pe timpurile companiei engleze de căi ferate şi a trecut din nou printre câmpiile întinse de la poalele cordilierei.

A închis ochii şi a încercat să doarmă, dar imaginea maică-sii i-a alungat somnul.

3. *Clara, clarvăzătoarea*

Clara avea zece ani când a hotărât că nu merita să vorbească şi s-a închis în mutism. Viaţa i s-a schimbat substanţial. Medicul de familie, grasul şi afabilul doctor Cuevas, a încercat să-i vindece nevorbitul cu pilule inventate de el, cu sirop de vitamine şi badijonări în gât cu miere şi borax, fără nici un rezultat. Şi-a dat seama că medicamentele lui nu aveau efect şi că fetiţa era terorizată de el. Când îl vedea, Clara începea să ţipe şi fugea să se ascundă într-un colţ, unde se ghemuia ca un animal hăituit, astfel încât a abandonat tratamentul, recomandându-le părinţilor Severo şi Nívea s-o ducă la românul numit Rostipov, care făcuse senzaţie în ultimul timp. Rostipov îşi câştiga traiul cu trucuri de iluzionist prin teatrele de varietăţi şi reuşise incredibila ispravă de a întinde o sârmă între vârful catedralei şi cupola Frăţiei Galiciene, de partea cealaltă a pieţei, străbătând-o prin aer doar cu ajutorul unei prăjini. În ciuda aspectului său frivol, Rostipov făcea furori în cercurile ştiinţifice, pentru că în timpul liber vindeca isteria cu ajutorul unor vergi magnetice şi prin transă hipnotică. Severo şi Nívea au dus-o pe Clara la cabinetul pe care românul îl improvizase la hotel. Rostipov a examinat-o atent, apoi a declarat că acest caz nu era de competenţa sa: fetiţa nu vorbea pentru că nu avea chef, nu pentru că n-ar fi putut. Totuşi, la insistenţele părinţilor, a fabricat nişte pilule violete din zahăr pe care i le-a prescris, spunându-le că era vorba de un leac siberian pentru surdo-muţi. Dar sugestia nu a funcţionat, drept care cel de-al doilea flacon a fost devorat de *Barrabás* într-un moment de neatenţie şi fără a produce vreo reacţie demnă de remarcat. Severo şi Nívea au încercat să o facă să vorbească prin metode băbeşti, prin ameninţări şi rugăminţi, ba chiar şi lăsând-o nemâncată, în ideea că foamea o va face să deschidă gura ca să ceară de mâncare, dar nici asta n-a ţinut.

Dădaca era de părere că o sperietură zdravănă ar fi făcut-o pe fată să vorbească şi, timp de nouă ani, a imaginat tot felul de metode pentru a o speria, rezultatul fiind că a reuşit să o facă imună la orice surpriză sau spaimă. În curând, Clarei nu-i mai era frică de nimic, nu îi făceau nici o impresie apariţiile unor monştri livizi şi scheletici în camera ei, nici bătăile în geam ale vampirilor şi diavolilor. Dădaca se deghiza în pirat decapitat, în călăul din Turnul Londrei, în câine lup şi drac încornorat, după inspiraţia momentului şi ideile pe care le scotea din foiletoanele de groază pe care le cumpăra cu acest scop şi din care copia ilustraţiile, neştiind să citească, îşi făcuse obiceiul să se strecoare uşor pe coridoare pentru a năvăli pe întuneric asupra fetiţei, să urle pe după uşi şi să-i ascundă tot felul de jivine vii în pat, dar nimic din toate astea n-a făcut-o să scoată o vorbă. Câteodată Clara îşi pierdea răbdarea, se trântea pe jos, dând din picioare sau ţipând, dar fără a articula nimic în vreo limbă cunoscută, sau scria pe o mică tablă de care era nedespărţită cele mai mari insulte adresate bietei femei, care pleca la bucătărie plângând de atâta lipsă de înţelegere.

— O fac pentru binele tău, îngeraşule, suspina Dădaca, înfăşurată într-un cearşaf însângerat şi cu chipul înnegrit cu dop ars.

Nívea i-a interzis să-i mai sperie fata. Constatase că starea aceea de tulburare îi exacerba puterile mentale şi producea dezordine printre spectrele care o înconjurau pe fetiţă. În plus, toată defilarea de personaje feroce distrugea sistemul nervos al lui *Barrabás,* care nu avusese niciodată mirosul fin şi era incapabil s-o recunoască pe Dădacă deghizată. Câinele începuse să facă pipi pe el, lăsând în jurul lui nişte bălţi uriaşe, şi să clănţănească din dinţi tot mai des. Dar Dădaca profita de neatenţia mamei pentru a persevera în încercările ei de a vindeca mutismul prin metoda cu care scapi de sughiţ.

Clara a fost retrasă de la şcoala de călugăriţe unde învăţaseră toate surorile Del Valle şi i s-au adus profesori acasă. Severo a adus din Anglia o institutoare, pe Miss Agatha, înaltă, toată de culoarea ambrei şi cu nişte mâini mari de zidar,

dar care nu a rezistat la schimbarea de climă, la mâncarea picantă şi la deplasarea autonomă a solniței pe masa din sufragerie şi s-a întors la Liverpool. Au urmat o helvetă, ce a avut aceeaşi soartă, şi o franțuzoaică, ajunsă aici grație relațiilor pe care le avea ambasadorul acestei țări cu familia, dar era atât de trandafirie, rotunjoară şi dulce, încât după câteva luni a rămas însărcinată şi, după cercetările de rigoare, s-a dovedit că tatăl era Luis, fratele mai mare al Clarei. Severo i-a căsătorit fără a le cere părerea şi, contrar tuturor pronosticurilor făcute de Nívea şi de prietenele ei, cei doi au fost foarte fericiți. În urma acestor experiențe, Nívea şi-a convins soțul că învățarea limbilor străine nu era ceva atât de important pentru o făptură cu talente telepatice şi că era mult mai bine să insiste cu lecțiile de pian şi de broderie.

Micuța Clara citea mult. Interesul ei pentru lectură era general şi îi era totuna dacă citea cărțile magice din cuferele miraculoase ale unchiului Marcos sau documentele Partidului liberal din biroul tatălui ei. Umplea nenumărate caiete cu însemnările ei particulare, în care au rămas înregistrate evenimentele acelei epoci, salvându-le astfel de ceața uitării. Iar acum le pot folosi şi eu pentru a salva aceste amintiri.

Clara cea clarvăzătoare cunoştea semnificația viselor. Poseda un talent înnăscut şi n-avea nevoie de complicatele studii cabalistice la care recurgea unchiul Marcos cu mai multă trudă şi mai puține rezultate. Primul care şi-a dat seama a fost Honorio, grădinarul casei, care într-o zi a visat nişte şerpi care i se vârau printre picioare, de care se lupta să scape, reuşind până la urmă să strivească nouăsprezece. I-a povestit fetiței visul în timp ce tăia trandafirii doar ca s-o distreze, căci ținea mult la ea şi-i era milă că era mută. Clara a scos tăblița din buzunarul şorțulețului şi a scris interpretarea visului lui Honorio: vei avea mulți bani, se vor termina repede, îi vei câştiga fără efort, joacă numărul nouăsprezece. Honorio nu ştia să citească, dar i-a citit Nívea mesajul râzând. Grădinarul a urmat indicațiile şi a câştigat optzeci de pesos la un tripou clandestin, care funcționa în spatele unei magazii de cărbuni. A cheltuit banii pe un costum nou, o beție de pomină cu amicii şi o păpuşă de faianță pentru Clara. După aceea fata a avut mult de lucru cu descifratul viselor pe ascuns de maică-sa, căci, aflându-se povestea lui Honorio, au început să vină s-o întrebe ce înseamnă când zbori peste un turn cu aripi de lebădă, când mergi într-o barcă în derivă şi o sirenă cântă cu glas de văduvă, sau când se nasc doi gemeni lipiți spate în spate, fiecare cu câte o sabie în mână; Clara scria fără nici o ezitare pe tăbliță că turnul înseamnă moarte, iar cel care zboară pe deasupra se va salva dintr-un accident, cel care naufragiază şi aude sirena îşi va pierde slujba şi o va duce rău, dar va fi ajutat de o femeie cu care va pune de o afacere, că gemenii sunt un soț şi o soție obligați la o soartă comună, rănindu-se reciproc cu lovituri de sabie.

Visele nu erau singurele lucruri pe care le ghicea Clara. Vedea de asemenea viitorul şi cunoştea intențiile oamenilor, calități pe care şi le-a păstrat toată viața şi care s-au accentuat cu trecerea timpului. A anunțat moartea naşului ei, don Salomon Valdes, intermediar la Bursa de Comerț, care, crezând că a pierdut totul, s-a spânzurat de lampa elegantului său birou. Acolo l-au găsit, la insistențele Clarei, având înfățişarea unui berbec melancolic, aşa cum l-a descris ea pe tăbliță. A prevăzut hernia tatălui, toate cutremurele de pământ şi alte modificări ale naturii, singura ninsoare din Capitală, din cauza căreia au murit de frig săracii de la periferii şi trandafirii din grădinile celor bogați, precum şi identitatea asasinului elevelor, cu mult înainte ca poliția să găsească al doilea cadavru, dar nu a crezut-o nimeni, iar Severo nu dorea ca fiică-sa să se pronunțe în legătură cu nişte criminali neînrudiți cu familia. Clara şi-a dat seama de la prima privire că Getulio Armando avea să-l escrocheze pe taică-său în afacerea cu oile australiene, căci i-o citise în culoarea aurei. I-a scris, dar Severo nu a luat-o

în seamă, iar când şi-a adus aminte de prezicerile mezinei, pierduse deja jumătate din avere, iar asociatul era undeva prin Caraibe, ajuns om bogat, cu un harem de negrese cu fundul mare şi un vapor pe care facea plajă.

Talentul Clarei de a deplasa obiectele fără a le atinge nu i-a trecut odată cu menstruaţia, cum prorocise Dădaca, ba chiar se accentuase, perfecţionându-se până într-atât încât putea mişca clapele pianului prin capacul închis, deşi nu reuşise niciodată să mute instrumentul prin salon, aşa cum dorea. Extravaganţele acestea îi ocupau cea mai mare parte din energie şi din timp. Şi-a dezvoltat capacitatea de a ghici uimitor de multe cărţi de joc şi a inventat jocuri ireale pentru a-şi distra fraţii. Tatăl ei i-a interzis să ghicească viitorul în cărţi şi să invoce fantome şi spirite ghiduşe, care deranjau restul familiei şi speriau servitorimea, însă Nívea a înţeles că, pe măsură ce mezina se lovea de mai multe interdicţii şi spaime, devenea şi mai lunatică, drept care a hotărât să o lase în pace cu trucurile ei de spiritistă, jocurile ei de Pitie şi tăcerea ei de peşteră, încercând să o iubească fără condiţii şi să o accepte aşa cum era. Clara a crescut ca o buruiană, în ciuda recomandărilor doctorului Cuevas, care adusese din Europa noutatea băilor reci şi a şocurilor electrice pentru vindecat nebunii.

Barrabás se ţinea după fetiţă zi şi noapte, cu excepţia perioadelor fireşti de activitate sexuală. O însoţea permanent, ca o umbră mare şi tot atât de tăcută ca ea, se trântea la picioarele ei când fata se aşeza şi noaptea dormea lângă ea, suflând ca o locomotivă. Ajunsese să se contopească atât de bine cu stăpâna sa, încât îi acompania plimbările de somnambulă în exact aceeaşi atitudine. În nopţile cu lună plină era ceva obişnuit să-i vezi plimbându-se pe coridoare, precum două fantome plutind în lumina palidă. Pe măsură ce câinele creştea, devenea tot mai distrat. Nu a înţeles niciodată natura translucidă a sticlei, astfel că în clipele de emoţie făcea praf geamurile, cu intenţia inocentă de a prinde o muscă. Ajungea de partea cealaltă într-un vacarm de geamuri sparte, mirat şi trist. Pe atunci geamurile veneau din Franţa cu vaporul, iar mania animalului de a se arunca în ele a devenit o problemă, până când Clara a imaginat modalitatea de a picta ferestrele cu pisici. Devenind adult, *Barrabás* a renunţat să reguleze picioarele pianului, ca în copilărie, şi instinctul de reproducere se punea în mişcare doar când mirosea o căţea în călduri prin apropiere. În acest caz, nu exista lanţ şi nici uşă în stare să-l oprească; se năpustea în stradă dărâmând orice obstacol şi dispărea două sau trei zile. Se întorcea mereu, târând-o după el pe biata căţea străpunsă de uriaşa lui masculinitate. Era momentul să fie ascunşi copiii ca să nu vadă oribilul spectacol în care grădinarul îi scălda în apă rece până ce, după multă apă, lovituri de picior şi alte blestemăţii, *Barrabás* se desprindea de iubita lui, lăsând-o în agonie în curte, unde Severo trebuia să o împuşte din milă.

Adolescenţa Clarei s-a scurs blând în marea casă cu trei curţi interioare a părinţilor, răsfăţată de fraţii mai mari, de Severo, care o prefera tuturor, de Nívea şi de Dădacă, care alterna sinistrele incursiuni costumate cu purtările cele mai tandre. Aproape toţi fraţii ei se căsătoriseră sau plecaseră, unii în călătorie, alţii să lucreze în provincie, drept care căsoaia care adăpostise o familie numeroasă era acum aproape goală şi cu multe camere închise. Fata îşi ocupa timpul pe care i-l lăsau meditatorii particulari citind, mişcând obiectele cele mai diferite fără să le atingă, fugărindu-l pe *Barrabás,* jucându-se de-a ghicitul şi învăţând să tricoteze, singura dintre artele casnice pe care a reuşit să o stăpânească. Din acea Joie Mare când părintele Restrepo o acuzase că e îndrăcită, deasupra capului ei a plutit o umbră pe care dragostea părinţilor şi discreţia fraţilor au reuşit să o ţină sub control, dar faima ciudatelor sale talente circula în şoaptă la seratele cucoanelor. Nívea şi-a dat seama că fata ei nu era invitată nicăieri, chiar şi propriii veri o evitau. A încercat să compenseze lipsa de prieteni prin dăruirea ei totală, şi cu atâta succes încât Clara a crescut plină de bucurie şi, după mulţi

ani, îşi amintea de copilărie ca de o perioadă luminoasă a vieţii, în pofida singurătăţii şi a muţeniei. Toată viaţa va păstra în memorie după-amiezile petrecute cu maică-sa în cămăruţa de croitorie, unde Nívea cosea la maşină haine pentru săraci spunându-i poveşti şi anecdote din familie. Îi arăta dagherotipurile de pe pereţi şi îi povestea trecutul.

— Îl vezi pe domnul acesta atât de serios, cu barbă de pirat? Este unchiul Mateo, care a plecat în Brazilia cu o afacere cu smaralde, dar o mulatră focoasă l-a deocheat. I-a căzut părul, i s-au desprins unghiile, au început să i se clatine dinţii. A trebuit să meargă la un vrăjitor, un vraci voodoo, negru ca fundul ceaunului, care i-a dat o amuletă şi i s-au întărit dinţii, i-au crescut unghii noi şi şi-a recăpătat părul. Priveşte, fetiţo, are chiar mai mult păr decât un indian, e singurul chel din familie căruia i-a crescut părul la loc.

Clara zâmbea şi nu spunea nimic, însă Nívea continua să vorbească, pentru că se obişnuise cu tăcerea fiică-sii. Pe de altă parte, nutrea speranţa că, tot băgându-i atâtea lucruri în cap, mai devreme sau mai târziu avea să întrebe ceva, reîncepând să vorbească.

— Iar ăsta este unchiul Juan. Ţineam mult la el. Într-o zi a tras un pârţ şi asta a fost condamnarea lui la moarte, o mare nenorocire. S-a întâmplat la o chermeză la iarbă verde. Era o zi frumoasă de primăvară, toate verişoarele eram îmbrăcate în rochii de muselină şi pălării cu flori şi panglici, iar verii în cele mai frumoase haine de duminică. Juan şi-a scos jacheta albă parcă-l văd şi acum! Şi-a suflecat mânecile cămăşii şi s-a atârnat foarte mândru de craca unui copac, ca să câştige cu talentele lui de trapezist admiraţia Constanzei Andrade, care fusese aleasă Regina Culesului de Vie, şi de când o zărise îşi pierduse liniştea, topit de amor. Juan a executat impecabil flexiunile, o întoarcere completă, iar la următoarea mişcare a slobozit un vânt sonor. Nu râde, Clara! A fost groaznic. S-a lăsat o linişte jenantă, iar Regina Culesului de Vie s-a pornit să râdă necontrolat. Juan şi-a pus haina, era foarte palid, s-a depărtat fără grabă de grup şi de-atunci nu l-am mai văzut. L-au căutat chiar şi în Legiunea Străină, au întrebat de el prin toate consulatele, dar niciodată nu s-a mai auzit nimic de el. Eu cred că s-a făcut misionar şi s-a dus să-i îngrijească pe leproşii din Insula Paştelui, locul cel mai îndepărtat unde te poţi duce ca să uiţi şi să fii uitat, căci este în afara rutelor de navigaţie şi nu figurează nici măcar în hărţile olandezilor. De atunci lumea îşi aminteşte de el ca de Juan-ăla-cu-pârţul.

Apoi o chema pe fată la geam şi îi arăta trunchiul uscat al unui plop.

— Era un arbore uriaş. Am pus să fie tăiat înainte de a se naşte fiul meu cel mare. Se spune că era atât de înalt, că din vârful lui vedeai oraşul întreg, dar singurul care a ajuns atât de sus nu avea ochi să-l vadă. Toţi băieţii din familia Del Valle, în momentul în care urmau să poarte pantaloni lungi, trebuiau să se caţere în el pentru a-şi demonstra curajul. Era ca un rit de iniţiere. Copacul era plin de semne, am constatat eu însămi când a fost tăiat. După primele crengi groase cât un coş de sobă se vedeau semnele lăsate de bunicii care îl escaladaseră la vremea lor. După iniţialele scrijelite pe trunchi vedeai cine urcase mai sus, cine fusese cel mai curajos şi cine se oprise speriat. Într-o zi a fost rândul lui Jeronimo, verişorul orb. A urcat pe pipăite şi fără ezitare, pentru că nu vedea cât era de sus şi nu presimţea hăul de sub el. A ajuns în vârf, dar n-a apucat să termine J-ul iniţialei sale pentru că s-a desprins ca o păstaie şi a căzut cu capul în jos, la picioarele tatălui şi fraţilor lui. Avea cincisprezece ani. L-au pus într-un cearşaf ca să-l ducă maică-sii, biata femeie i-a scuipat pe toţi în faţă, i-a insultat marinăreşte şi a blestemat rasa bărbătească pentru că îi îndemnaseră copilul să se caţere în copac, de-au trebuit să vină călugăriţele ordinului Caritătii să o ducă în cămaşă de forţă. Ştiam că avea să vină ziua când băieţii mei aveau să continue barbara tradiţie, de asta am pus să fie tăiat. Nu voiam ca Luis şi ceilalţi băieţi să crească având la geam umbra acestui eşafod.

Uneori Clara o însoțea pe mama ei şi pe câteva amice sufragiste la fabrici, unde se cățărau pe nişte lăzi şi le țineau discursuri muncitoarelor, în timp ce, la o distanță prudentă, vătafii şi patronii le observau batjocoritori şi agresivi. În ciuda vârstei fragede şi a ignoranței totale în ce priveşte mersul lumii, Clara percepea absurdul situației şi în caietele ei descria contrastul dintre maică-sa sau amicele ei, care, în haine de blană şi botine din piele de căprioară, vorbeau de exploatare, egalitate şi drepturi, şi grupul trist şi resemnat al lucrătoarelor cu şorțuri aspre de dril şi mâini roşii, pline de bătături. De la fabrică, sufrăgetele se duceau la cofetăria din Piața Armelor, unde luau ceaiul, mâncau prăjiturele şi comentau progresele campaniei, fără ca aceste frivole ocupațiuni să le despartă defel de idealurile lor arzătoare. Alteori, mama o ducea în cartierele mărginaşe şi la casele cu mulți chiriaşi, unde ajungeau cu o şaretă plină-ochi de alimente şi haine, pe care Nívea şi amicele ei le coseau pentru săraci. Şi în acest caz, fata scria cu o intuiție uimitoare că operele de caritate nu puteau rezolva nedreptatea monumentală. Relația cu maică-sa era veselă şi apropiată, şi deşi avusese cincisprezece copii, Nívea se purta cu ea de parcă ar fi fost unică, stabilind o legătură atât de puternică, încât a continuat în generațiile următoare ca o tradiție de familie.

Dădaca devenise o femeie fără vârstă, care îşi păstra neschimbate puterile din tinerețe, fiind în stare să țopăie prin colțuri ca să sperie muțenia sau să-şi petreacă o zi întreagă mestecând cu un băț în cazanul de aramă, într-o căldură infernală din ultimul *patio,* unde bolborosea pelteaua de gutui, un lichid dens de culoarea topazului, care, răcindu-se, lua forme de diferite mărimi, pe care Nívea le împărțea săracilor. Obişnuită să trăiască înconjurată de copii, când ceilalți s-au făcut mari şi au plecat, Dădaca şi-a revărsat toată duioşia asupra Clarei. Deşi nu mai era mititică, o îmbăia ca pe un plod în cada smălțuită, plină cu apă parfumată, muşețel şi iasomie, o freca cu buretele, o săpunea meticulos, neuitând nici un colțişor de la urechi până la picioare, o frecționa cu apă de colonie, o pudra cu un pămătuf din pene de lebădă şi îi peria părul cu multă răbdare, până ajungea strălucitor şi moale ca algele. O îmbrăca, îi făcea patul, îi aducea micul dejun la pat, o obliga să bea infuzie de tei pentru nervi, de muşețel pentru stomac, de lămâie pentru transparența pielii, de virnanț pentru supărare şi de mentă pentru o respirație proaspătă, drept care fata s-a transformat într-o făptură angelică şi frumoasă, care trecea prin coridoare şi curți învăluită în aromă de flori, fâsâit de jupoane scrobite şi aureolată de bucle şi panglici.

Clara a trecut de copilărie şi a intrat în tinerețe între pereții casei, într-o lume plină de poveşti uimitoare şi tăceri calme, unde timpul nu se măsura cu ceasuri şi nici cu calendare, şi unde obiectele aveau o viață proprie, fantomele se aşezau la masă şi vorbeau cu oamenii, trecutul şi viitorul făceau parte din acelaşi lucru, iar realitatea prezentă era un caleidoscop de oglinzi amestecate, în care se putea întâmpla orice. Pentru mine e o delectare să citesc caietele de atunci, care descriu o lume magică şi dispărută. Apărată de asprimile vieții, Clara locuia într-un univers inventat de ea, univers în care adevărul prozaic al lucrurilor materiale se confunda cu adevărul furtunos al visurilor şi unde legile fizicii sau logica nu funcționau întotdeauna. Clara a trăit acea perioadă ocupată cu fanteziile ei, însoțită de spiritele aerului, apei şi pământului, atât de fericită, că n-a simțit nevoia să vorbească timp de nouă ani. Pierduseră cu toții speranța de a-i mai auzi glasul când, de ziua ei de naştere, după ce suflase în cele nouăsprezece lumânări ale tortului de ciocolată, şi-a inaugurat vocea care a sunat ca un instrument dezacordat.

— În curând am să mă mărit, a spus ea.

— Cu cine? a întrebat Severo.

— Cu logodnicul Rosei.

Abia atunci au realizat că vorbise pentru prima dată după toți anii aceia, iar minunea a întors casa pe dos şi a făcut familia să plângă. Se chemau unii pe alții, vestea a dat ocol masului, l-au consultat pe doctorul Cuevas, căruia nu-i venea să creadă, şi în zăpăceala produsă de faptul că Clara vorbise, au uitat ce spusese de fapt şi nu şi-au amintit decât două luni mai târziu, când a apărut Esteban Trueba, pe care nu-l văzuseră de la înmormântarea Rosei, pentru a le cere mâna Clarei.

Esteban Trueba a coborât în gară, cărându-şi singur cele două valize. Cupola de fier pe care englezii o construiseră imitând Gara Victoria pe când aveau concesiunea căilor ferate naționale nu se schimbase deloc de când o văzuse ultima oară: aceleaşi geamuri murdare, micii lustragii, vânzătoarele peole de chifle şi de dulciuri şi hamalii cu chipiuri negre cu insigna coroanei britanice, pe care nimănui nu-i trecuse prin minte să o înlocuiască totuşi cu alta care să aibă culorile drapelului național. A luat o trăsură şi a dat adresa de acasă. Oraşul i s-a părut necunoscut, cu tot felul de lucruri moderne, cu o grămadă de femei care-şi arătau gambele, bărbați în jiletcă şi pantaloni cu pliuri, cu zarva muncitorilor care dădeau găuri în caldarâm, scoteau copaci ca să pună stâlpi, dărâmau case ca să planteze copaci, totul încurcat de vânzătorii ambulanți care lăudau virtuțile ascuțitorului de cuțite, ale alunelor prăjite, ale marionetei care dansează singură, fără sârmă, fără fire, puteți să verificați chiar şi dumneavoastră, puneți mâna, şi mirosul de gunoaie, de prăjeală, de fabrică, de automobile care dădeau peste trăsuri şi peste tramvaiele cu tracțiune sangvină, cum erau numiți caii bătrâni care trăgeau mijloacele de transport în comun, un vacarm forfotitor, o rumoare de alergătură grăbită, de nerăbdare şi program fix. Esteban se simți copleşit. Ura acest oraş mult mai mult decât îşi amintea; i-au venit în minte aleile de plopi de la țară, timpul care se măsura după ploi, vastitatea ogoarelor, liniştea răcoroasă a râului şi casa calmă de acolo.

— Un oraş de căcat, a conchis el.

Trăsura l-a purtat la trap până la casa în care crescuse. S-a cutremurat constatând cât de mult se deteriorase cartierul în toți anii ăştia, de când cei bogați voiseră să locuiască mai sus decât ceilalți şi oraşul se întinsese către poalele munților. Din piața în care se jucase când era copil nu mai rămăsese nimic, era un maidan unde staționau căruțele de piață printre mormane de gunoaie scurmate de câini vagabonzi. Casa lui era dărăpănată. A văzut toate semnele trecerii timpului. Pe uşa cu cristaluri care întruchipau motive de păsări exotice, demodată şi delabrată, se găsea un ciocănel din bronz de forma unei mâini de femeie ținând un glob. A bătut şi a trebuit să aştepte foarte mult, i s-a părut, până ce s-a deschis uşa prin tragerea unei frânghii care mergea de la clanță până în susul scărilor. Maică-sa ocupa etajul, iar parterul fusese închiriat unei fabrici de nasturi. Esteban a început să urce scările care scârțâiau şi nu mai fuseseră ceruite de mult. O servitoare foarte bătrână, de care uitase cu totul, îl aştepta sus, primindu-l cu manifestări lăcrămoase de afecțiune, exact ca atunci când avea cincisprezece ani şi se întorcea de la Notariatul unde-şi câştiga pâinea copiind acte de proprietate şi procuri pentru necunoscuți. Nimic nu se schimbase, nici chiar aşezarea mobilelor, dar lui Esteban totul i s-a părut altfel, culoarul cu parchetul uzat, câteva geamuri sparte, prost cârpite cu nişte bucăți de carton, iedera prăfuită care lâncezea în hârdaie ruginite şi jardiniere ciobite, duhoarea de mâncare şi de urină care îți întorcea stomacul pe dos. „Ce mizerie!", şi-a spus el, neputând să-şi explice unde ajungeau banii pe care îi trimitea soră-sii pentru un trai decent.

Ferula a venit să-l întâmpine cu o mutră tristă. Se schimbase mult, nu mai era femeia opulentă pe care o lăsase cu ani în urmă, slăbise, nasul ei părea enorm pe chipul colțuros, avea un aer melancolic şi rătăcit, mirosea a lavandă şi a haine vechi. S-au îmbrățişat în tăcere.

— Ce face mama?

— Vino, te aşteaptă.

Au străbătut un coridor cu camere care dădeau una în alta, toate identice, întunecoase, cu pereți mortuari, tavane înalte şi ferestre înguste, cu tapetul cu flori decolorate şi domnițe galeşe, afumat de funinginea de *brasero,* de timp şi sărăcie. De undeva de departe se auzea glasul unui crainic de la radio care făcea reclamă pilulelor doctorului Ross, micuțe, dar cu efect, care combăteau constipația, insomnia şi mirosul urât din gură. S-au oprit în fața uşii închise de la dormitorul donei Ester Trueba.

— Aici, a spus Ferula.

Esteban a deschis uşa şi i-au trebuit câteva clipe ca să se acomodeze cu întunericul. Mirosul de medicamente şi putreziciune l-a lovit în față, un miros dulceag de sudoare, de umezeală şi de stătut, plus ceva neidentificat, dar care s-a lipit imediat de el ca o ciumă: mirosul cărnii în descompunere. Lumina se strecura ca un firicel prin fereastra întredeschisă. A văzut patul amplu în care murise taică-său şi în care mama lui dormea din ziua nunții, un pat de lemn negru sculptat, cu o tăblie cu îngeri în basorelief şi cuverturi tocite de brocart roşu. Mama era în poziție semiaşezată. Era un bloc de carne compactă, o monstruoasă piramidă de grăsime şi cârpe, terminată printr-un căpşor chel cu ochi blânzi, surprinzător de vii, albaştri şi inocenți. Artrita o transformase într-o făptură monolitică, nu-şi putea îndoi articulațiile şi nici întoarce capul, degetele parcă erau ghearele unui animal fosil, iar ca să stea în pat în poziția asta era nevoie de o ladă care să o sprijine din spate, ladă susținută la rândul ei de o bârnă de lemn prinsă de perete. Trecerea anilor se vedea după semnele pe care bârna le lăsase pe perete, o urmă a suferinței, o cărare a durerii.

— Mamă..., a şoptit Esteban şi glasul i s-a frânt în piept de un plâns reținut, ştergând dintr-un foc amintirile triste, copilăria săracă, mirosurile râncede, diminețile înghețate şi supa grasă a copilăriei, boala mamei, absența tatălui şi furia care îi mistuia măruntaiele din ziua în care începuse să raționeze, făcându-l să uite totul, cu excepția singurelor clipe luminoase când femeia asta necunoscută care zăcea în pat îl legănase în brațe, îi atinsese fruntea, căutându-l de febră, îi cântase un cântec de leagăn, se aplecase împreună cu el asupra paginilor unei cărți, suspinase de supărare când îl văzuse sculându-se în zori ca să meargă la lucru pe când nu era decât un copil şi suspinase de bucurie văzându-l că se întoarce seara, suspinaseşi, mamă, pentru mine.

Dona Ester a întins o mână, dar nu era un salut, ci un gest menit a-l opri în loc.

— Nu te apropia, fiule.

Avea vocea ei de atunci, aşa cum şi-o amintea, o voce cântătoare şi sănătoasă de fată tânără.

— E din cauza mirosului, se lipeşte de tine, l-a lămurit sec Ferula.

Esteban a dat la o parte plapuma de damasc zdrențuit şi a văzut picioarele maică-sii. Erau două coloane vinete şi elefantine, pline de plăgi în care muştele şi larvele îşi făceau cuib şi săpau tuneluri, două picioare care putrezeau de vii, cu labele uriaşe de un albăstrui palid, fără unghii la degete, dând pe dinafară de puroi, de sânge negru, de fauna oribilă care se hrănea din carnea ei, mamă, pentru Dumnezeu, din carnea mea.

— Doctorul vrea să mi le taie, fiule a spus dona Ester cu glasul ei liniştit de fată -, dar sunt prea bătrână pentru asta şi am obosit să tot sufăr, aşa că e mai bine să mor. Dar nu voiam să mor fără să te văd, pentru că în toți anii ăştia am ajuns să cred că muriseşi şi că toate scrisorile le scria de fapt soră-ta, ca să nu sufăr. Treci în lumină, fiule, că să te văd bine. Doamne, parcă eşti un sălbatic!

— Aşa e viața la țară, mamă.

— Mă rog. Pari încă zdravăn. Câți ani ai?

— Treizeci şi cinci.

— O vârstă potrivită ca să te însori şi să-ți vină mintea la cap, ca să pot muri liniştită.

— Dumneata n-ai să mori, mamă, a implorat Esteban.

— Vreau să fiu sigură că voi avea nepoți, pe cineva care să ne poarte sângele şi numele. Ferula şi-a pierdut nădejdea de a se căsători, dar tu trebuie să-ți cauți o nevastă. O fată decentă şi creştină. Dar mai întâi trebuie să scapi de părul ăsta şi de barbă, ai auzit?

Esteban a dat din cap. A îngenuncheat lângă maică-sa şi şi-a îngropat chipul în mâna ei umflată, dar mirosul l-a făcut să se dea înapoi. Ferula l-a apucat de braț şi l-a scos din această cameră a tristeții. Afară a respirat adânc, mirosul i se lipise de nări, şi-atunci a simțit furia, binecunoscuta lui furie care i se urca precum un val fierbinte la cap, injectându-i ochii şi aducându-i ocări de căruțaş pe buze, furie pentru timpul trecut fără să se gândească la dumneata, mamă, furie pentru că o neglijase, pentru că n-o iubise şi îngrijise îndeajuns, furie că fusese un mizerabil fiu de târfă, nu, iartă-mă, mamă, n-am vrut să spun asta, la dracu', moare bătrâna şi eu nu pot să fac nimic, nici măcar să-i alin durerea, să o scap de mirosul ăsta înfiorător, de supă a morții în care fierbi, mamă.

Două zile mai târziu, dona Ester Trueba murea în patul chinurilor în care-şi petrecuse ultimii ani din viață. Era singură, căci Ferula plecase, ca în fiecare vineri, în cartierele săracilor, cartierul Mizericordiei, să spună rugăciuni amărâților, ateilor, prostituatelor şi orfanilor, care aruncau în ea cu gunoaie, îi vărsau în cap oalele de noapte şi o scuipau, în timp ce ea, îngenuncheată în stradă, striga Tatăl Nostru şi Ave Maria într-o litanie neobosită, plină de zoaiele sărăntocilor, de scuipații ateilor, de mizeriile prostituatelor şi de gunoaiele orfanilor, plângând de umilință, cerând îndurare pentru cei care nu ştiau ce fac şi simțind că i se muiau oasele, că o langoare mortală îi transforma picioarele în cârpe, că o căldură ca de vară îi strecura păcatul între pulpe, Doamne, treacă de la mine acest pahar, că pântecele îi era cuprins de flăcările iadului, vai, ale sfințeniei, ale fricii, Tatăl Nostru, nu mă lăsa să cad în ispită, Isuse.

Nici Esteban nu era acolo când dona Ester a murit liniştită în patul suferințelor sale. Se dusese în vizită la familia Del Valle, ca să vadă dacă mai aveau vreo fată de măritat, căci după atâția ani de absență şi de barbarie nu ştia de unde să înceapă pentru a-şi îndeplini promisiunea făcută maică-sii de a-i da nepoți legitimi şi socotise că, dacă Severo şi Nívea îl acceptaseră drept ginere pe vremea Rosei cea frumoasă, nu vedea de ce nu l-ar accepta iarăşi, mai ales că acum era un om bogat, n-avea nevoie să scurme pământul pentru a-i smulge aurul şi avea în contul de la bancă tot ce trebuia.

În seara aceea Esteban şi Ferula şi-au găsit mama moartă în pat. Avea pe chip un zâmbet senin, de parcă în ultima clipă a vieții boala ar fi scutit-o de tortura de fiecare zi.

Când Esteban Trueba a cerut să fie primit, Severo şi Nívea Del Valle şi-au amintit de cuvintele cu care Clara ieşise din lunga ei mutenie, drept care nu s-au arătat deloc mirați când vizitatorul i-a întrebat dacă aveau vreo fată la vârsta măritişului. Au făcut socoteala şi l-au informat că Ana se călugărise, Teresa era foarte bolnavă şi toate celelalte erau deja căsătorite, în afară de Clara, mezina, care era disponibilă, dar era o ființă cam bizară, puțin potrivită pentru responsabilitățile matrimoniale şi viața casnică. I-au povestit cu toată sinceritatea ciudățeniile fiicei lor, fără să omită faptul că nu vorbise o perioadă cât jumătate din vârsta ei pentru că nu avusese chef, deşi ar fi putut, aşa cum explicase foarte bine românul Rostipov şi confirmase doctorul Cuevas după nenumărate examinări. Numai că Esteban Trueba nu era omul care să se sperie de poveşti cu

fantome care se plimbau pe coridoare, obiecte care erau mişcate de la distanță prin puterea minții sau prevestiri rele, şi cu atât mai puțin de lunga perioadă de tăcere, pe care o considera o virtute. A ajuns la concluzia că nimic din toate astea nu era o piedică pentru a-i naşte copii sănătoşi şi legitimi şi a cerut să o cunoască pe Clara. Nívea a ieşit s-o caute, lăsându-i pe bărbați singuri în salon. Cu sinceritatea lui tipică, Trueba a folosit momentul pentru a expune fără alt preambul solvabilitatea economică.

— Te rog, nu aşa repede, Esteban! Mai întâi să vezi fata, s-o cunoşti mai bine, să vedem dacă vrea şi ea, nu crezi?

Nívea s-a întors împreună cu Clara. Fata a intrat în salon îmbujorată la față şi cu unghiile negre, pentru că-l ajuta pe grădinar să planteze cepe de dalie şi clarviziunea nu i-a funcționat atunci ca să-şi aştepte logodnicul într-o ținută mai îngrijită. Văzând-o, Esteban s-a ridicat uimit. Şi-o amintea ca pe o făptură slăbănoagă şi astmatică, total lipsită de grație, dar tânăra pe care o avea în fața ochilor era ca un medalion fin de fildeş, cu chipul dulce şi o coamă de păr castaniu, creț şi dezordonat care-i scăpa în şuvițe ondulate din pieptănătură, cu ochi melancolici care deveneau ghiduşi şi strălucitori atunci când râdea, cu un râs sincer şi deschis, cu capul puțin înclinat pe spate. L-a salutat strângându-i mâinile, fără nici un fel de timiditate.

— Te aşteptam, a spus ea simplu.

Vizita de curtoazie a mai ținut două ore, timp în care au vorbit despre stagiunea teatrală, călătoriile în Europa, situația politică şi răcelile pe timp de iarnă, au băut vin dulce şi au mâncat plăcinte. Esteban o cerceta pe Clara cu toată discreția de care era în stare şi, treptat, fata l-a cucerit. Nu-şi amintea să mai fi fost atât de interesat de cineva din ziua luminoasă în care o văzuse pe Rosa cea frumoasă cumpărând bomboane cu anason la cofetăria din Piața Armelor. Comparându-le, a conchis că era mai simpatică, deşi Rosa fusese, neîndoielnic, mult mai frumoasă. S-a înserat, două servitoare au intrat să tragă draperiile şi să aprindă lămpile, şi-atunci Esteban şi-a dat seama că vizita lui durase prea mult. Purtările îi lăsau de dorit. I-a salutat țeapăn pe Severo şi pe Nívea, cerându-le permisiunea să o viziteze pe Clara.

— Sper să nu te plictisesc, Clara, a spus el roşu la față. Eu sunt un om mai aspru, de la țară, şi cu cel puțin cincisprezece ani mai mare decât dumneata, nu ştiu cum să mă port cu o fată tânără...

— Vrei să te căsătoreşti cu mine? a întrebat Clara, iar el i-a observat strălucirea ironică din pupilele de culoarea alunei.

— Clara, pentru Dumnezeu! a exclamat maică-sa îngrozită. Trebuie să o scuzi, Esteban, fata asta a fost dintotdeauna obraznică.

— Dar trebuie să ştiu, mami, ca să nu pierdem timpul.

— Şi mie îmi plac lucrurile spuse direct. Da, Clara, doar pentru asta am venit, a zâmbit fericit Esteban.

Clara l-a luat de braț şi l-a condus până la ieşire. Din ultima privire pe care au schimbat-o, Esteban a înțeles că fusese acceptat şi l-a cuprins bucuria. În trăsură, pe drumul de întoarcere, a continuat să surâdă, neputând crede în norocul ca o fată atât de încântătoare precum Clara să-l fi acceptat fără să-l cunoască. Nu ştia că ea îşi văzuse soarta, că îl chemase cu gândul şi era dispusă să se mărite fără dragoste.

Au lăsat să treacă nişte luni pentru a respecta doliul lui Esteban Trueba, timp în care el a curtat-o după moda veche, la fel cum făcuse cu sora ei Rosa, neştiind că Clara nu putea să sufere bomboanele cu anason şi că acrostihurile o făceau să râdă. La sfârşitul anului, în preajma Crăciunului, au anunțat logodna oficial, în ziar, şi şi-au pus verighetele în prezența rudelor şi a prietenilor apropiați, mai bine de o sută de suflete în total, după care a început un banchet pantagruelic în care au defilat tăvile cu curcani umpluți, purceii în sos caramel,

țiparii de mare reci, langustele gratinate, stridiile vii, torturile cu portocale şi lămâie ale Carmelitelor, cu migdale şi nuci ale Dominicanelor, de ciocolată şi cremă de ou ale Clariselor, şi lăzi cu şampanie aduse din Franța prin intermediul consulului, care făcea contrabandă uzând de privilegiile diplomatice, dar totul servit şi prezentat foarte simplu de vechile servitoare ale casei, cu şorțurile lor negre de toată ziua, pentru a da festinului aparența unei modeste reuniuni de familie, căci orice extravaganță era o dovadă de mitocănie şi condamnată ca un păcat de deşertăciune lumească şi un semn de prost gust, asta din cauza strămoşului uister şi cam lugubru al acelei societăți care cobora din cei mai viteji emigranți castilieni şi basci. Clara era o adevărată apariție în dantelă albă de Chantilly şi camelii naturale, luându-şi revanşa precum o gaiță veselă după cei nouă ani de tăcere, dansând cu logodnicul ei sub umbrare şi felinare, neluând defel în seamă avertizările spiritelor care îi făceau semne disperate de după perdele, dar pe care nici nu le vedea în vânzoleala şi veselia generală. Ceremonia verighetelor se păstra întocmai din timpurile Coloniei. La zece seara, un servitor a circulat printre invitați, sunând dintr-un clopoțel de cristal, muzica a tăcut, dansul s-a oprit şi lumea s-a adunat în salonul principal. Un preot mărunțel şi nevinovat, gătit cu veşmintele pentru slujba cea mai importantă, a dat citire predicii complicate pe care o compusese, exaltând nişte virtuți confuze şi impracticabile. Clara nu a ascultat pentru că, odată potolite muzica şi dansul, a dat atenție şoaptelor spiritelor dintre perdele şi şi-a dat seama că trecuseră multe ceasuri de când nu-l mai văzuse pe *Barrabás*. L-a căutat din priviri, punându-şi simțurile în alertă, dar o lovitură de cot a maică-sii a readus-o la ordine. Preotul şi-a terminat discursul, a binecuvântat inelele de aur şi imediat după aceea Esteban a pus unul pe degetul Clarei şi pe celălalt într-al său.

În clipa aceea, un strigăt de groază a zguduit asistența. Lumea s-a dat deoparte, lăsând un spațiu prin care a intrat *Barrabás,* mai negru şi mai mare ca niciodată, cu un cuțit de parlagiu înfipt până la plasele în coaste, sângerând ca o vită, tremurând din picioarele lungi de mânz, cu un firicel de sânge curgându-i din bot, cu ochii înceţoşați de agonie, pas după pas, târând o labă după alta, înaintând în zig-zag ca un dinozaur rănit. Clara s-a prăbuşit pe sofaua de mătase franțuzească. Dulăul s-a apropiat de ea, şi-a lăsat căpățâna de animal milenar în poala ei şi a rămas privind-o cu nişte ochi de îndrăgostit care se împăienjeneau tot mai mult, devenind orbi, în timp ce dantela albă de Chantilly, mătasea franțuzească a sofalei, covorul persan şi parchetul se îmbibau de sânge. *Barrabás* a murit fără grabă, cu ochii țintă la Clara, care îi mângâia urechile şi-i şoptea cuvinte de încurajare, până când s-a prăbuşit definitiv, a tresărit şi a rămas țeapăn. Atunci toți au părut a se trezi dintr-un coşmar, o rumoare de spaimă a trecut prin salon, invitații au început să-şi ia la revedere grăbiți, să plece evitând bălțile de sânge, apucând din zbor etolele de blană, pălăriile, bastoanele, umbrelele şi poşetele cu mărgele şi paiete. În salonul petrecerii au rămas doar Clara cu câinele în poală, părinții ei care căzuseră unul în brațele celuilalt, năuciți de semnul cel rău, şi logodnicul care nu pricepea de ce atâta supărare pentru un simplu câine mort, dar, când a văzut-o pe Clara atât de afectată, a ridicat-o în brațe şi a dus-o semiconştientă în dormitor, unde îngrijirile Dădacei şi sărurile doctorului Cuevas au oprit-o să recadă în tristețe şi muțenie. Esteban Trueba a cerut ajutorul grădinarului şi împreună au cărat cadavrul lui *Barrabás* care, mort, devenise fioros de greu.

Anul s-a scurs cu pregătirile de nuntă. Nívea s-a ocupat de zestrea Clarei, care nu manifesta nici cel mai mic interes pentru conținutul cuferelor din lemn de santal, continuând să experimenteze cu măsuța cu trei picioare şi cărțile de ghicit. Cearşafurile brodate cu artă, fețele de masă din borangic şi lenjeria de corp făcute cu zece ani în urmă de călugărițe pentru Rosa, cu inițialele numelor Trueba şi Del Valle înlănțuite, au folosit la zestrea Clarei. Nívea a comandat la

Buenos Aires, Paris şi Londra costume de călătorie, îmbrăcăminte potrivită pentru la țară, ținute de gală, pălării la modă, pantofi şi genți din piele de crocodil şi de căprioară, şi multe alte lucruri care au fost păstrate învelite în foiță şi protejate cu lavandă şi camfor, fără ca viitoarea mireasă să le arunce mai mult decât o privire distrată.

Esteban Trueba s-a pus în fruntea unei echipe de zidari, dulgheri şi tinichigii pentru a ridica cea mai solidă, mare şi însorită casă ce se putea imagina, menită să țină o mie de ani şi să adăpostească mai multe generații dintr-o familie numeroasă de Trueba legitimi. A comandat proiectul unui arhitect francez şi a adus o parte din materiale din străinătate, casa urmând să fie singura cu vitralii germane, socluri sculptate în Austria, robinete de bronz englezeşti, duşumele din marmură italiană şi închizători alese după catalog în Statele Unite, care au ajuns cu instrucțiunile de folosință schimbate şi fără chei. Îngrozită de atâtea cheltuieli, Ferula a încercat să-l oprească de la alte nebunii, cum ar fi să cumpere mobilă franțuzească, candelabre cu ciucuri de cristal şi covoare turceşti, cu argumentul că aveau să se ruineze şi avea să se repete povestea cu acel Trueba extravagant din care se trăgeau, dar Esteban i-a demonstrat că era destul de bogat pentru a-şi permite luxul acesta şi a amenințat-o că, dacă îl mai bate mult la cap, dublează şi uşile cu argint. Replica ei a fost că risipa asta precis era un păcat de moarte şi ca Dumnezeu avea să-i pedepsească pe toți pentru cheltuielile făcute pe țopeniile astea de îmbogățit recent, în loc să-i ajute pe săraci.

Cu toate că Esteban Trueba nu era adeptul inovațiilor, dimpotrivă, era tare neîncrezător în modernismul care zăpăcea totul, a hotărât că locuința lui trebuia construită exact ca noile palate din Europa şi America de Nord, cu toate facilitățile, păstrând însă stilul clasic. O dorea cât mai departe de arhitectura locală. Nu voia trei curți interioare, coridoare, fântâni răpănoase, încăperi întunecoase, pereți dați cu var şi olane prăfuite, ci două sau trei etaje îndrăznețe, şiruri de coloane albe, o scară seniorială care să se răsucească şi să dea într-un hol de marmură albă, ferestre mari şi luminoase şi, în general, un aspect ordonat şi armonios, de curățenie şi civilizație, specific popoarelor străine şi noii sale vieți. Casa trebuia să-l reflecte pe el, trebuia să reflecte familia lui şi prestigiul pe care avea de gând să-l redea numelui pe care tatăl lui îl pătase. Dorea ca splendoarea să se vadă din stradă, drept care a proiectat o grădină franțuzească la fel ca aceea de la Versailles, cu grupuri de flori, o peluză netedă şi perfectă, țâşnitori de apă şi câteva statui reprezentându-i pe zeii din Olimp şi poate şi un indian viteaz din istoria americană, gol şi cu pene pe cap, ca o concesie făcută patriotismului. N-avea de unde să ştie că reşedința aceea cubică, solemnă, compactă şi mândră, aşezată precum o pălărie în mijlocul grădinii verzi şi geometrice, avea să ajungă încărcată de protuberanțe şi adăugiri, de nenumărate scări întortocheate care nu duceau nicăieri, donjoane, ferestruici care nu se deschideau, uşi suspendate în vid, coridoare răsucite şi hublouri prin care la ceasul siestei puteai vorbi dintr-o cameră în alta, totul după inspirația Clarei, care, ori de câte ori avea de instalat vreun musafir, va comanda alte şi alte camere în diverse locuri, iar dacă spiritele îi indicau o comoară ascunsă sau un cadavru neîngropat la temelii, va dărâma chiar şi ziduri, astfel că până la urmă casa a devenit un labirint vrăjit imposibil de dereticat şi care sfida numeroase legi urbanistice şi municipale. Însă pe vremea când Trueba a ridicat ceea ce s-a numit „casa cea mare de pe colț", avea un aer solemn pe care încerca să-l impună în jurul său, în amintirea privațiunilor din copilărie. Cât a ținut construcția, Clara nu a vizitat niciodată casa. Părea să o intereseze la fel de puțin ca şi zestrea, drept care a lăsat toate pe seama logodnicului şi a viitoarei sale cumnate.

După ce i-a murit mama, Ferula s-a pomenit singură şi fără vreun țel căruia să i se dedice, la o vârstă la care nu mai avea speranțe de căsătorie. Un

timp a mers în fiecare zi la casele săracilor, într-o frenezie pioasă, care a procopsit-o cu o bronşită cronică şi nu i-a liniştit defel sufletul zbuciumat. Esteban a sfătuit-o să călătorească, să-şi cumpere haine şi să se distreze prima dată în melancolica ei existență, numai că ea avea obişnuința austerității şi stătuse prea mult închisă în casă. Îi era frică de toate cele. Căsătoria lui Esteban era motiv de nesiguranță, căci Ferula se gândea că astfel fratele său, care era singurul ei sprijin, se va depărta şi mai mult de ea. Se temea că îşi va sfârşi zilele croşetând într-un azil pentru fete bătrâne de familie bună, de aceea a fost nespus de fericită descoperind că Clara era incompetentă în toate treburile gospodăreşti şi, de fiecare dată când trebuia să ia o hotărâre, adopta un aer distrat şi de pe altă lume. „E cam idioată", şi-a spus Ferula încântată. Era limpede că Clara nu va fi în stare să administreze căsoiul pe care-l construia fratele ei şi că va avea nevoie de un ajutor substanțial. Prin mijloace subtile, a încercat să-l informeze pe Esteban că viitoarea lui soție era o nepricepută şi că ea, cu spiritul ei de sacrificiu dovedit cu asupra de măsură, ar putea să o ajute şi era dispusă să o facă. Când conversația ajungea aici, Esteban nu mai era atent. Pe măsură ce se apropia data căsătoriei şi trebuia să-şi hotărască soarta, Ferula era tot mai disperată. Convinsă că nu va ajunge la nici un rezultat cu fratele lui, a căutat să vorbească între patru ochi cu Clara. Ocazia s-a ivit într-o sâmbătă la ora cinci după-amiaza, când a văzut-o plimbându-se pe stradă. A invitat-o la Hotelul Francez la ceai. Cele două femei au luat loc printre prăjiturele cu cremă şi porțelan de Bavaria, în timp ce în fundul salonului o orchestră de domnişoare interpreta un cvartet de coarde melancolic. Ferula îşi privea viitoarea cumnată cu coada ochiului: părea să nu aibă mai mult de cincisprezece ani şi glasul ii suna încă dezacordat, ca urmare a anilor de tăcere. Nu ştia cum să atace subiectul. După o pauză interminabilă, în care au dat gata o tavă cu prăjituri şi au băut câte două ceşti cu ceai de iasomie, Clara şi-a aranjat o şuviță de păr care îi cădea în ochi, a zâmbit şi a bătut-o drăgăstos pe mână pe Ferula.

— Nu-ți face griji. Ai să locuieşti cu noi şi vom fi ca două surori.

Ferula a tresărit, întrebându-se dacă bârfele despre capacitatea Clarei de a citi gândurile altora erau adevărate. Prima reacție a fost de orgoliu, iar ea ar fi refuzat oferta doar pentru frumusețea gestului, dar Clara nu i-a lăsat timp. S-a aplecat şi a sărutat-o pe obraz cu atâta candoare, încât Ferula şi-a pierdut controlul şi a izbucnit în plâns. Trecuse multă vreme de când nu mai vărsase o lacrimă şi şi-a dat seama mirată cât de multă nevoie avea de un gest duios. Nu-şi mai amintea de când nu mai fusese atinsă spontan de cineva. A plâns îndelung, eliberându-se de multă tristețe şi singurătate, ținută de mână de Clara, care, între două suspine, o ajuta să-şi sufle nasul, îi mai dădea o prăjitură şi o punea să mai ia o gură de ceai. Au rămas plângând şi vorbind până la ora opt, iar acea seară petrecută la Hotelul Francez a pecetluit un pact de prietenie care avea să dureze mulți ani.

De cum s-a terminat doliul după moartea donei Ester şi a fost gata casa cea mare de pe colț, Esteban Trueba şi Clara Del Valle s-au căsătorit într-o ceremonie discretă. Esteban i-a dăruit miresei sale o garnitură de bijuterii cu briliante, pe care ea a găsit-o foarte drăguță, a pitit-o într-o cutie de pantofi şi a uitat imediat unde a pus-o. Au plecat în voiaj de nuntă în Italia şi, la două zile după ce s-au îmbarcat, Esteban era înamorat ca un adolescent, deşi mişcarea vaporului îi produsese Clarei un rău de mare de necontrolat, iar spațiul închis, astm. Alături de ea în cabina strâmtă, punându-i comprese ude pe frunte şi ținându-i fruntea când vomita, se simțea nespus de fericit şi o dorea cu o intensitate nejustificată, având în vedere starea ei lamentabilă. În cea de a patra zi fata s-a trezit mai întremată şi au ieşit pe punte să privească marea. Văzând-o cu nasul înroşit de vânt şi râzând la cel mai mic pretext, Esteban şi-a jurat că, mai devreme sau mai târziu, ea va ajunge să-l iubească aşa cum avea nevoie să

fie iubit, chiar de-ar recurge pentru asta la mijloace extreme. Intuia că Clara nu-i aparținea, iar dacă va continua să trăiască într-o lume de fantasme, de mese cu trei picioare care se mişcă singure şi de cărți de văzut viitorul, era foarte probabil că nici nu-i va aparține vreodată. Nici senzualitatea ei impudică şi nepăsătoare nu-l mulțumea. Îi dorea mult trupul, năzuia să pună stăpânire pe materia aceea vagă şi luminoasă dinlăuntrul ei şi care îi scăpa chiar şi în clipele în care ea părea să agonizeze de plăcere. Simțea că mâinile lui erau prea grele, picioarele prea mari, vocea prea aspră, barba prea țepoasă şi obiceiurile de a viola şi de a tăvăli prostituate prea înrădăcinate, dar tot era pornit să o seducă, chiar de-ar fi să se întoarcă pe dos ca o mănuşă.

S-au întors din luna de miere după trei luni. Ferula îi aşupta în casa cea nouă, încă mirosind a vopsea şi a ciment proaspăt, plină de flori şi tăvi cu fructe, exact cum poruncise Esteban. Când a trecut pragul, Esteban şi-a ridicat nevasta în brațe. Soră-sa a constatat surprinsă că nu era geloasă şi că Esteban părea întinerit.

— Ți-a priit căsătoria, a spus ea.

A luat-o pe Clara să-i arate casa. Ea se uita pretutindeni si găsea totul foarte drăguț, cu aceeaşi politețe cu care admira un apus de soare în largul mării, piața San Marcos sau o bijuterie cu diamante. Când au ajuns la uşa camerei ei, Esteban a rugat-o să închidă ochii şi a dus-o de mână până în mijlocul încăperii.

— Acum poți deschide ochii, a spus el plin de încântare.

Clara a privit în jur. Era o cameră mare, cu pereții tapetați în mătase albastră, mobilă englezească, ferestre mari, cu balcoane care dădeau spre grădină, şi un pat cu baldachin şi cu perdele de voal care-l făceau să semene cu un velier navigând prin apele calme ale mătăsii albastre.

— Foarte drăguț, a zis Clara.

Atunci Esteban i-a indicat să se uite la locul pe care se oprise. Îi pregătise o mare surpriză. Clara a coborât ochii şi a scos un țipăt de groază: stătea pe spinarea neagră a lui *Barrabás,* care zăcea răscrăcănat, transformat în covor, cu capul intact şi doi ochi de sticlă care o priveau cu expresia nedumerită tipică taxidermiei. Bărbatul a apucat s-o prindă înainte de a se prăbuşi leşinată.

— Ți-am spus eu că n-o să-i placă, Esteban, a comentat Ferula.

Blana tăbăcită a lui *Barrabás* a fost scoasă rapid din cameră şi azvârlită într-un ungher al pivniței, împreună cu cărțile magice din cuferele vrăjite ale unchiului Marcos şi cu alte comori, unde s-a apărat de molii şi abandon cu o tenacitate demnă de o cauză mai bună, până ce alte generații au salvat-o.

Foarte curând s-a văzut limpede că Clara era însărcinată. Duioşia Ferulei pentru cumnata ei s-a transformat într-o adevărată pasiune de a o îngriji, o dăruire în a o sluji şi o toleranță nețărmurită în fața neatenției şi excentricităților sale. Pentru Ferula, care-şi dedicase viața îngrijirii unei bătrâne care putrezea în mod iremediabil, a se ocupa de Clara a fost echivalent cu a intra în împărăția cerurilor. O îmbăia în apă parfumată cu iasomie şi busuioc, o freca atentă cu buretele, o săpunea, o frecționa cu apă de colonie, o pudra cu un pămătuf din pene de lebădă şi îi peria părul până ajungea strălucitor şi moale ca o algă, aşa cum făcuse Dădaca înainte vreme.

Cu mult înainte de a i se potoli nerăbdarea de proaspăt soț, Esteban Trueba a trebuit să se întoarcă la Las Tres Marías, unde nu mai pusese piciorul de mai bine de un an şi unde, în ciuda strădaniilor lui Pedro García al Doilea, era nevoie de prezența stăpânului. Dacă înainte proprietatea i se părea un rai şi era marea lui mândrie, acum îl plictisea de-a binelea. Privea rumegatul inexpresiv al vacilor în grajd, truda înceată a țăranilor repetând aceleaşi gesturi zi de zi şi timp de o viață întreagă, conturul nemişcat al munților ninşi şi fuiorul subțire de fum al vulcanului, şi se simțea ca un prizonier.

În timp ce el era la țară, viața în marea casă de pe colț se schimba, acomodându-se dulcii rutine fără de bărbați. Ferula se scula prima, obișnuită să se trezească devreme de pe timpul când îşi veghea mama bolnavă, dar pe cumnată-sa o lăsa să doarmă până târziu. Pe la zece şi jumătate îi aducea micul dejun la pat, trăgea perdelele de mătase albastră ca să intre soarele, umplea cada de porțelan franțuzesc pictată cu nuferi, lăsându-i Clarei timp să se dezmeticească şi să salute spiritele prezente, sau trăgând tava spre ea ca să înmoaie tartinele în ciocolata groasă. Apoi o scotea din pat cu mângâieri de mamă şi comentând ştirile plăcute din ziar, pe zi ce trece tot mai puține, drept care umplea lacunele cu bârfe despre vecini, detalii domestice şi glume inventate, pe care Clara le găsea foarte drăguțe şi după cinci minute le uita, astfel că i le putea spune de mai multe ori la rând, iar ca se distra la fel ca prima dată.

Ferula o scotea la plimbare ca s-o vadă soarele, că face bine copilului; la cumpărături, ca să nu-i lipsească nimic când se va naşte şi să aibă hăinuțele cele mai fine de pe lume; în vizită la părinții tăi, ca să nu creadă că i-ai uitat; la masă la Clubul de Golf, ca să vadă toată lumea ce frumoasă te-ai făcut de când te-ai măritat cu frate-meu; la teatru, ca să nu stai toată ziua închisă în casă. Clara se lăsa condusă cu o dulceață care nu venea din imbecilitate, ci din distracție, şi-şi cheltuia toată capacitatea de concentrare în inutile încercări de a intra în contact telepatic cu Esteban, care nu primea mesajele, şi în a-şi perfecționa propria clarviziune.

Pentru prima dată de când ținea minte, Ferula era fericită. Niciodată nu fusese mai aproape de cineva, nici măcar de propria mamă, aşa cum era de Clara. O persoană mai puțin originală decât Clara ar fi sfârşit prin a se plictisi de rasfățurile excesive ale cumnatei, sau ar fi cedat în fața caracterului ei dominant şi meticulos. Dar Clara trăia pe altă lume. Ferula ura clipa în care fratele ei se întorcea de la țară şi umplea toată casa cu prezența lui, sfărâmând armonia instaurată când nu era de față. Când el era acasă, ea trebuia să se retragă în umbră, să fie mai prudentă în felul de a vorbi cu servitorii şi în atențiile cu care o copleşea pe Clara. În fiecare seară, când soții se retrăgeau în camerele lor, se simțea cuprinsă de o ură necunoscută şi inexplicabilă, care-i umplea sufletul de presimțiri funeste. Ca să scape, reluase obiceiul de a spune toate rugăciunile din rozariu pe care le îngâna săracilor şi de a se spovedi părintelui Antonio.

— Slavă Ție, Marie, care ai conceput fără de păcat.

— Te ascult, fata mea.

— Părinte, nu ştiu cum să încep. Cred că am păcătuit...

— Cu carnea, fata mea?

— Vai, carnea s-a uscat, părinte, nu şi spiritul. Mă chinuie diavolul.

— Mila lui Dumnezeu e nesfârşită.

— Părinte, nu îți dai seama ce gânduri pot trece prin capul unei femei singure, o virgină ce n-a cunoscut bărbatul, şi nu pentru că i-ar fi lipsit ocaziile, ci pentru că Dumnezeu i-a trimis maică-mii o boală lungă şi a trebuit s-o îngrijesc.

— Sacrificiul s-a înregistrat în Cer, fata mea.

— Deşi am păcătuit cu gândul, părinte?

— Păi, depinde de gând...

— Nu pot să dorm noaptea, mă sufoc. Ca să mă liniştesc, mă scol şi merg prin grădină, umblu prin casă, mă duc la odaia cumnată-mii, îmi lipesc urechea de uşă, uneori intru în vârful picioarelor ca să o văd cum doarme, parcă e un înger, sunt ispitită să mă bag în pat lângă ea ca să-i simt moliciunea pielii şi respirația.

— Roagă-te, fata mea. Rugăciunea ajută.

— Aşteaptă, că n-am spus tot. Mi-e ruşine.

— Nu trebuie să-ți fie ruşine de mine, căci nu sunt decât instrumentul Domnului.

— Când vine frate-meu de la țară e şi mai rău, părinte. Nu-mi foloseşte la nimic să mă rog, nu pot să dorm, transpir, tremur, în cele din urmă mă scol din pat şi străbat toată casa în beznă, strecurându-mă cu multă grijă de-a lungul coridoarelor ca să nu scârțâie podelele. Îi aud prin uşa dormitorului, ba o dată i-am şi văzut, că uşa rămăsese întredeschisă. Nu pot să spun ce am văzut, părinte, dar precis este un păcat teribil. Nu e vina Clarei, ea e nevinovată ca un prunc. Frate-meu o împinge. Precis că o să fie osândit.

— Numai Dumnezeu judecă şi osândeşte, fata mea. Şi ce zici că făceau?

Iar atunci Ferula era în stare să se întindă jumătate de ceas dând amănunte. Era o povestitoare de forță, ştia unde să facă pauză, cum să-şi măsoare intonația, să explice fără gesturi, zugrăvind un tablou atât de viu, încât ascultătorul părea că trăieşte aievea cele povestite, era de necrezut cum putea percepe din pragul uşii calitatea tresăririlor, abundența sucurilor vitale, cuvintele şoptite la ureche, mirosurile cele mai secrete, într-adevăr, un miracol. Descătuşată de furtunoasele ei stări sufleteşti, se întorcea acasă cu masca ei de idol, impasibilă şi severă, apucându-se imediat să dea ordine, numărând tacâmurile, aranjând masa, încuind cu cheia, poruncind: pune asta aici, schimbați florile din vaze, spălați geamurile, faceți să tacă dracului păsările astea că n-o lasă să doarmă pe doamna Clara şi de atâta ciripit se sperie copilul şi te pomeneşti că se naşte tâmpit. Nimic nu scăpa ochilor ei vigilenți şi era mereu în acțiune, în contrast cu Clara, căreia totul i se părea foarte drăguț şi-i era totuna dacă mânca trufe umplute sau supă de ieri, dacă dormea pe o saltea de puf sau pe un scaun, dacă se îmbăia în apă parfumată sau nu se îmbăia deloc. Pe măsură ce sarcina avansa, părea că se dezlipea definitiv de realitate, întorcându-se spre interior, într-un dialog secret şi permanent cu copilul.

Esteban dorea un băiat care să-i ducă numele de Trueba mai departe.

— E fetiță şi o cheamă Blanca a spus Clara încă din ziua în care a anunțat că este însărcinată.

Şi aşa a fost.

Doctorul Cuevas, de care în sfârşit Clarei nu-i mai era frică, socotea că naşterea trebuia să se producă la jumătatea lui octombrie, dar la începutul lui noiembrie Clara continua să-şi legene pântecele enorm, într-o stare semisomnambulă, tot mai obosită şi mai distrată, astmatică, indiferentă la tot ce era în jur, chiar şi la soțul ei, pe care uneori nici nu-l recunoştea şi-l întreba ce avea de vânzare când îl vedea lângă ea. Când doctorul a fost sigur de calculele sale şi a fost limpede că Clara n-avea nici o intenție să nască pe căi naturale, a deschis burta mamei şi a scos-o pe Blanca, o copiliță foarte păroasă şi urâtă. Lui Esteban i s-a făcut rău văzând-o, a fost sigur că soarta-şi râsese de el şi că în loc de acel Trueba legitim pe care i-l promisese maică-sii pe patul de moarte, zămislise un monstru şi, culmea, de sex femeiesc.

A cercetat personal fetița, constatând că nu-i lipsea nimic, cel puțin din ce putea vedea cu ochiul liber. Doctorul Cuevas l-a consolat, explicându-i că aspectul respingător al micuței se datora faptului că stătuse în burta mamei mai mult timp decât era nevoie, suferinței provocate de cezariană şi constituției sale delicate, slăbuțe, brunete şi cam păroase, în schimb, Clara era încântată de fata ei. Parcă se trezise dintr-o lungă amorțeală şi descoperise bucuria de a fi vie. Şi-a luat copila în brațe şi nu i-a mai dat drumul, mergea cu ea în brațe, îi dădea tot timpul să sugă, fără orar fix şi fără să se ferească în public, ca o indigenă. N-a vrut să o înfeşe, să-i taie părul, să-i facă găuri în urechi sau să-i caute o doică care s-o crească, şi cu atât mai puțin să recurgă la lapte de laborator, aşa cum făceau toate doamnele care-şi puteau permite acest lux. N-a acceptat nici rețeta Dădacei cu lapte de vacă îndoit cu zeamă de orez, spunând că dacă natura ar fi vrut ca oamenii să crească astfel, ar fi avut grijă ca sânii femeilor să secrete chestia asta. Clara îi vorbea tot timpul fetiței, şi nu cu diminutive sau cuvinte inventate, ci într-o spaniolă corectă, de parcă ar fi discutat cu o adultă, în acelaşi mod liniştit şi rațional cu care vorbea

cu animalele şi cu plantele, convinsă că, dacă asta dăduse rezultat cu flora şi cu fauna, n-avea de ce să nu fie indicat şi în cazul copilei. Combinația dintre laptele de mamă şi conversație a avut darul de a o transforma pe Blanca într-o fetiță sănătoasă şi aproape frumoasă, care nu mai avea nimic din sperietoarea care fusese la naştere.

La câteva săptămâni după naşterea Blancăi, Esteban Trueba a putut constata, după zbenguielile din velierul de pe apele blânde de mătase albastră, că nevastă-sa nu-şi pierduse în urma sarcinii încântarea şi apetitul pentru amor, dimpotrivă. În ce o priveşte, Ferula, prea ocupată cu fetița, care avea nişte plămâni formidabili, un caracter impulsiv şi o poftă de mâncare vorace, nu mai avea timp să se ducă să se roage pentru săraci, să se spovedească părintelui Antonio şi cu atât mai puțin să spioneze prin uşa întredeschisă.

4. *Vremea spritelor*

La vârsta la care majoritatea copiilor sunt încă în scutece şi merg în patru labe, scoţând sunete incoerente şi curgându-le balele, Blanca era o pitică plină de raţiune, mergea împiedicat, dar pe picioarele ei, vorbea corect şi mânca singură, graţie sistemului aplicat de mama ei, care o trata ca pe un adult. Avea deja toţi dinţii şi începuse să deschidă dulapurile şi să le facă vraişte conţinutul când familia a hotărât să petreacă vara la moşia Las Tres Marías, pe care Clara n-o ştia decât din auzite. În această perioadă a vieţii sale, curiozitatea Blancăi era mai puternică decât instinctul de supravieţuire, astfel că Ferula trecea prin toate spaimele fugind după ea ca să nu se arunce de la etaj, să nu se bage în sobă sau să nu mănânce săpunul. Ideea de a pleca la ţară cu copilul i se părea periculoasă, complicată şi inutilă; în fond, Esteban putea să se descurce singur la moşie, iar ele să se bucure de viaţa civilizată din Capitală. Numai că Clara era entuziasmată, viaţa la ţară i se părea o idee romantică, pentru că niciodată nu intrase într-un grajd, aşa spunea Ferula. Pregătirile de plecare au ţinut mai bine de două săptămâni şi casa s-a umplut de cufere, coşuri şi valize. Au închiriat un vagon special de tren pentru a putea transporta bagajele nenumărate, plus servitorii pe care Ferula îi socotise necesari, başca păsările în coliviile lor, pe care Clara nu voia să le părăsească, şi cutiile cu jucăriile Blancăi, pline cu arlechini mecanici, figurine de faianţă, animale de cârpă, balerine pe sârmă şi păpuşi cu păr adevărat şi articulaţii omeneşti, care călătoreau cu tot cu hăinuţele, trăsuricile şi vesela lor. Când a văzut toată lumea aceea încurcată şi nervoasă şi toată grămada aceea de catrafuse, Esteban s-a simţit copleşit pentru prima dată în viaţă, mai ales după ce a descoperit printre bagaje un Sfânt Anton în mărime naturală, cu ochi saşii şi sandale împletite. A privit haosul din jurul lui, căindu-se de hotărârea de a călători împreună cu nevasta şi cu fata şi întrebându-se cum de era posibil ca el să n-aibă nevoie decât de două valize pentru a străbate lumea, în timp ce ele cărau toată grămada asta de catrafuse şi toată procesiunea asta de servitori care n-aveau nici o legătură cu scopul deplasării.

La San Lucas au luat trei trăsuri care i-au dus la moşie în mijlocul unui nor de praf, ca ţiganii. În curte ieşiseră să-i întâmpine toţi ţăranii de pe moşie, în frunte cu administratorul, Pedro García al Doilea. Când au dat cu ochii de tot circul ăla ambulant, au rămas cu gura căscată. Urmând ordinele Ferulei, au pornit să descarce trăsurile şi să ducă lucrurile în casă. Nimeni n-a dat importanţă unui copilaş cam de aceeaşi vârstă cu Blanca, gol puşcă, mucos, cu burta umflată de paraziţi, având nişte frumoşi ochi negri şi o expresie de bătrân. Era fiul administratorului şi-l chema, ca să se deosebească de tată şi de bunic, Pedro García al Treilea. În zarva instalării, în timp ce cercetau casa şi grădina, îi salutau pe toţi, ridicau altarul Sfântului Anton şi goneau găinile de prin paturi şi şoarecii din dulapuri, Blanca şi-a scos hainele şi a rupt-o goală la fugă împreună cu Pedro al Treilea. S-au jucat printre bagaje, s-au băgat pe sub mobilă, s-au îngălat cu pupături, au ronţăit aceeaşi coajă de pâine, au înghiţit aceiaşi muci, s-au mânjit frăţeşte cu căcat şi, în cele din urmă, au adormit îmbrăţişaţi sub masa din sufragerie. Acolo i-a găsit Clara la zece noaptea. Îi căutaseră ore în şir la lumina torţelor, ţăranii au format echipe care au scotocit pe malul râului, prin magazii, pe câmp şi în grajduri, Ferula se rugase în genunchi Sfântului Anton, Esteban era epuizat de atâta strigat, şi însăşi Clara îşi invocase degeaba talentele de clarvăzătoare. Când i-au găsit, băieţelul dormea pe spate şi Blanca se ghemuise cu capul pe pântecele rotund al noului ei prieten. Exact aşa aveau să fie surprinşi după mulţi ani, spre nefericirea lor, şi nu avea să le ajungă toată viaţa ca s-o plătească.

Încă din prima zi Clara a înţeles că avea un loc al ei în Las Tres Marías, simţind, aşa cum a notat în caietele ei de povestit viaţa, că în sfârşit îşi găsise

misiunea pe lumea asta. Nu au impresionat-o casele din cărămidă, şcoala şi mâncarea din belşug, căci prin capacitatea ei de a detecta invizibilul a descoperit imediat neîncrederea, teama şi ranchiuna lucrătorilor, precum şi rumoarea imperceptibilă care se oprea când se apropia, ceea ce a făcut-o să ghicească unele lucruri despre firea şi trecutul bărbatului ei. Totuşi, stăpânul se schimbase. Cu toţii au constatat că nu mai mergea la Felinarul Roşu, se terminase cu serile de chefuri, luptele de cocoşi, pariurile, toanele violente şi, mai ales, cu răul obicei de a tăvăli fetele la marginea câmpului. Toate astea au fost puse pe seama Clarei. Dar şi ea s-a schimbat. A lepădat de la o zi la alta langoarea, a încetat să spună despre orice că e foarte drăguţ şi a părut vindecată de viciul de a vorbi cu fiinţe invizibile şi de a mişca obiectele prin forţe supranaturale. Se scula în zori odată cu soţul ei, luau împreună micul dejun gata îmbrăcaţi, el pleca să supravegheze lucrările câmpului, iar Ferula se ocupa de casă, de servitorii din Capitală, care nu se puteau obişnui cu lipsa de confort de la ţară şi cu muştele, şi avea grijă de Blanca. Clara îşi împărţea timpul între atelierul de croitorie, băcănie şi şcoală, unde îşi instalase cartierul general şi unde împărţea leacuri contra râiei şi parafină contra puricilor, lămurea secretele abecedarului, îi învăţa pe copii să cânte „am o vacă minunată, vaca mea dă lapte bun", iar pe femei să fiarbă laptele, să vindece diareea şi să albească rufele. Pe înserat, înainte de întoarcerea bărbaţilor de la câmp, Ferula aduna ţărăncile şi copiii ca să se roage. Veneau mai mult din simpatie decât mânaţi de credinţă, iar fata bătrână avea ocazia să-şi aducă aminte de vremurile bune din cartierele săracilor. Clara aştepta ca Ferula să-şi termine litaniile mistice de Tatăl Nostru şi Ave Maria şi folosea prilejul pentru a repeta lozincile auzite de la maică-sa pe vremea când se lega cu lanţuri de grilajul Congresului, cu ea de faţă. Femeile o ascultau pufnind în râs şi ruşinate, din acelaşi motiv pentru care se rugau alături de cumnată: ca să n-o supere pe stăpână. Numai că frazele acelea înflăcărate li se păreau nişte chestii nebuneşti. „Unde s-a văzut bărbat care să nu-şi bată femeia, dacă n-o bate înseamnă că n-o iubeşte sau că nu e bărbat adevărat; unde s-a mai văzut că ceea ce câştigă bărbatul, ce produce pământul sau ce ouă găinile să fie al amândurora, dacă cel care comandă este el; unde s-a mai văzut ca o muiere să facă lucrurile pe care le face un bărbat, că doar ea s-a născut fără boaşe, nu-i aşa, dona Clarita", argumentau ele. Clara era disperată, ele îşi dădeau coate şi zâmbeau stânjenite, cu gurile lor fără dinţi şi ochii înconjuraţi de riduri, pârjolite de soare şi de trai rău, ştiind din pornire că, dacă ar fi avut năstruşnica idee să pună în practică sfaturile stăpânei, bărbaţii lor le-ar fi tras o bătută de pomină. Şi pe bună dreptate, susţinea însăşi Ferula. Esteban a prins repede de veste despre partea a doua a adunărilor pentru rugăciune şi l-a apucat furia. Era prima dată că se certa cu Clara şi prima dată că ea asista la una dintre crizele lui de mânie. Esteban ţipa ca un nebun, străbătând salonul cu paşi mari şi dând cu pumnul în mobilă, spunând că, dacă Clara avea de gând să meargă pe urmele maică-sii, avea să dea de un bărbat adevărat, care o să-i dea chiloţii jos şi o să-i tragă o mamă de bătaie care să-i scoată din cap cheful de a ţine discursuri, că-i interzicea categoric să mai facă adunări pentru rugăciune sau pentru orice altceva, că nu era el pământălăul de care să-şi râdă nevastă-sa. Clara l-a lăsat să zbiere şi să lovească mobila până a obosit, după care, distrată ca de obicei, l-a întrebat dacă ştie să-şi mişte urechile.

Vacanţa s-a prelungit şi reuniunile de la şcoală au continuat. Vara a trecut, toamna a vopsit câmpul în auriu şi roşu, peisajul s-a schimbat. Au venit primele zile reci, ploile şi noroiul, dar Clara nu dădea semne că ar dori să se întoarcă în Capitală, în ciuda presiunii constante a Ferulei, care detesta viaţa la ţară. Pe timp de vară se plânsese de după-amiezele fierbinţi în care trebuia să gonească muştele, de ţărâna din *patio* care umplea casa de praf, parcă trăiau în fundul unei mine, de apa murdară din cadă, în care sărurile parfumate se transformau într-o supă chinezească, de gândacii zburători care ajungeau printre cearşafuri, de drumurile şoarecilor şi ale furnicilor, de păianjenii pe care îi găseai dimineaţa dând din labe în

paharul cu apă de pe noptieră, de găinile obraznice care se ouau în pantofi şi se găinățau pe albiturile din dulap. Când s-a schimbat vremea, s-a plâns de alte calamități, de glodul din curte, de zilele mai scurte, la cinci era de-acum întuneric şi nu mai aveai ce face, doar să înfrunți lunga noapte în singurătate, vântul şi răceala, împotriva căreia lupta cu cataplasme cu eucalipt, neputând totuşi evita molipsirea generală, unul o lua de la altul, într-un lanț nesfârşit. Se săturase să se lupte cu elementele naturii cu singura plăcere de a o vedea crescând pe Blanca, care părea o antropofagă, zicea ea, când se juca cu plodul ăla jegos, Pedro al Treilea, asta era culmea, să n-aibă fata un copil de rangul ei cu care să se joace, lua apucături rele, umbla murdară pe față şi avea genunchii plini de coji, „uitați-vă cum vorbeşte, parcă e un pui de indian, m-am săturat să-i scot păduchii din cap şi să-i pun albastru de metil pe bube". În pofida bombănelilor, îşi păstra demnitatea rigidă, cocul neschimbat, bluza scrobită şi mănunchiul de chei la brâu, nu transpira niciodată, nu se scărpina şi continua să miroasă uşor a lavandă şi lămâie. Nimeni nu credea că ar exista ceva care i-ar putea modifica autocontrolul, până într-o zi când a simțit o pişcătură pe spate. Era foarte puternică, iar ea a încercat să se scarpine pe ascuns, dar nu trecea. În cele din urmă s-a dus la baie şi şi-a scos corsetul pe care îl purta în fiecare zi. Desfăcând şireturile, a căzut pe jos un şoricel zăpăcit, care stătuse acolo toată dimineața, încercând în van să-şi facă drum spre ieşire printre balenele tari ale corsetului şi carnea comprimată a femeii. Ferula a avut atunci prima ei criză de nervi. La țipetele ei au venit cu toții, găsind-o în cadă, lividă de spaimă şi încă pe jumătate dezbrăcată, scoțând urlete de maniacă şi arătând cu un deget tremurător micuțul rozător, care încerca să se pună pe picioare şi să se ducă spre un loc mai sigur. Esteban a spus că asta era menopauza şi că nu trebuia să o bage în seamă. N-au băgat-o în seamă nici când a avut a doua criză. Asta s-a întâmplat de ziua de naştere a lui Esteban. Duminica începuse însorită şi casa era în mare agitație, căci era prima dată că dădeau o petrecere la moşie, de la zilele uitate pe când dona Ester era încă o copiliță. Au invitat rude şi prieteni care au venit cu trenul din Capitală, cât şi pe toți moşierii din zonă, fără a uita notabilitățile satului. Cu o săptămână înainte, au pregătit banchetul: o jumătate de vită friptă în curte, plăcintă cu rinichi, ghiveci de găină, turte de mălai, tort cu cremă de migdale şi prune şi cele mai bune vinuri de regiune. Pe la prânz au început să sosească musafirii în trăsură sau călare, iar casa cea mare a început să se umple de conversații şi râsete. Ferula a lipsit un moment ca să fugă la baie, una dintre uriaşele săli de baie ale casei, în care closetul era chiar în mijlocul încăperii, înconjurat de un pustiu de ceramică albă. Era aşezată pe acel tron solitar când uşa s-a deschis şi a intrat un musafir, nimeni altul decât primarul din sat, descheindu-se la şliț şi cam ciupit de aperitivul băut. Dând cu ochii de domnişoară a rămas paralizat de ruşine şi surpriză, iar când şi-a revenit un pic, singurul lucru care i-a trecut prin minte a fost să înainteze cu un zâmbet strâmb prin toată încăperea, să întindă mâna şi să o salute cu o plecăciune.

— Zorobabel Blanco Jamasmie, la ordinele dumneavoastră, s-a prezentat el.

„Pentru Dumnezeu! Nu se poate trăi între nişte oameni atât de rustici. Dacă vreți, n-aveți decât să rămâneți în acest purgatoriu de necivilizați, dar eu mă întorc la oraş, vreau să trăiesc ca o creştină, aşa cum am trăit mereu", a grăit ea când a fost în stare să vorbească despre cele întâmplate fără să izbucnească în plâns. Dar nu a plecat. Nu voia să se despartă de Clara, ajunsese să adore până şi aerul pe care îl respira şi deşi nu mai avea ocazia să o îmbăieze şi să doarmă cu ea, încerca să-i dovedească iubirea prin mii de fleacuri în care punea tot sufletul. Făptura aceea severă şi atât de aspră cu sine însăşi şi cu ceilalți putea fi veselă şi dulce cu Clara şi, uneori, prin extensie, şi cu Blanca. Numai cu ea îşi permitea luxul de a ceda în fața dorinței ei nețărmurite de a sluji şi de a fi iubită, doar cu ea îşi putea manifesta, deşi voalat, aspirațiile cele mai secrete şi delicate ale sufletului ei. De-a lungul atâtor ani de singurătate şi tristețe îşi decantase emoțiile şi sentimentele,

reducându-le la doar câteva pasiuni teribile şi magnifice, care o ocupau pe de-a-ntregul. Nu avea capacitate pentru emoţiile mărunte, pentru ranchiuna meschină, invidia disimulată, operele de caritate, duioşiile decolorate, politeţea amabilă sau părerile cotidiene. Era una dintre acele fiinţe născute pentru grandoarea unei singure iubiri, pentru ura exagerată, pentru răzbunarea apocaliptică şi eroismul cel mai sublim, dar, neputând să-şi împlinească destinul pe măsura vocaţiei sale romantice, acesta s-a scurs tern şi cenuşiu, între pereţii unei camere de bolnavă, în case amărâte de săraci, în spovedanii întortocheate, între care s-a consumat femeia aceasta solidă, opulentă, cu sânge fierbinte, făcută pentru maternitate, abundenţă, acţiune şi ardoare. Pe atunci avea în jur de patruzeci şi cinci de ani, rasa ei splendidă şi strămoşii mauri o menţineau tare, cu părul încă negru şi mătăsos, cu o singură meşă albă pe frunte, cu trupul puternic şi suplu şi mersul hotărât al oamenilor sănătoşi; cu toate acestea, pustiul vieţii sale o făcea să pară mult mai în vârstă. Am un portret al Ferulei făcut prin anii aceia, la o zi de naştere a Blancăi. E o veche fotografie în sepia, decolorată de vreme, dar clară. Era o matroană somptuoasă, dar un rictus în colţul gurii îi trădează tragedia interioară. Poate că anii aceia petrecuţi alături de Clara au fost singurii fericiţi pentru ea, căci doar de Clara a reuşit să se apropie. Ea a fost depozitara emoţiilor sale cele mai subtile şi ei i-a putut dedica enorma sa capacitate de sacrificiu şi venerație. Odată a îndrăznit să i-o spună, iar Clara a notat în caietul ei de povestit viaţa că Ferula o iubea mult mai mult decât merita şi decât ar fi putut să-i întoarcă această iubire. Din cauza acestei iubiri nemăsurate n-a vrut Ferula să plece de la Las Tres Marías nici măcar atunci când a avut loc invazia furnicilor, care a început printr-un zumzet pe câmp, o umbră întunecată care aluneca repede, devorând totul, ştiuleţii, grâul, lucerna şi barba-împăratului. Le stropeau cu benzină şi le dădeau foc, dar apăreau iarăşi cu forţe proaspete. Spoiau cu var nestins trunchiurile copacilor, dar ele se căţărau fără să se oprească şi n-aveau respect pentru pere, mere sau portocale, intrau în grădina de legume şi dădeau gata pepenii, pătrundeau în lăptărie şi a doua zi laptele era acru şi plin de cadavre minuscule, intrau în cotețele găinilor şi devorau puii de vii, lăsând în urmă pene şi oscioare. Făceau cărări în casă, intrau prin ţevărie, puneau stăpânire pe cămară, tot ce se gătea trebuia mâncat pe loc, căci dacă rămânea câteva minute pe masă, veneau într-o adevărată procesiune şi înfulecau totul. Pedro García al Doilea a încercat să le combată cu apă şi foc şi a îngropat bureţi îmbibaţi cu miere de albine, ca să se adune atrase de dulceaţă şi să le poată omorî la grămadă, dar totul a fost în zadar. Esteban Trueba s-a dus în sat şi s-a întors încărcat cu pesticide din toate mărcile cunoscute, sub formă de praf, lichid şi pastile, şi le-a împrăştiat peste tot, de nu puteai pune gura pe o legumă că te apucau crampele. Dar furnicile au continuat să apară şi să se înmulţească, pe zi ce trecea mai obraznice şi mai agresive. Esteban s-a mai dus o dată în sat şi a expediat o telegramă în Capitală. După trei zile cobora în gară mister Brown, o piticanie de *gringo,* înarmat cu o valiză misterioasă, pe care Esteban l-a prezentat drept tehnician agricol expert în insecticide. După ce s-a răcorit cu o cană de vin cu fructe, a descărcat conţinutul valizei pe masă. A extras un arsenal de instrumente nemaivăzute şi a purces să culeagă o furnică şi să o observe îndelung la microscop.

— Ce te tot uiţi atâta, mister, sunt toate la fel, s-a mirat Pedro García al Doilea.

Americanul nu i-a răspuns. Când a reuşit să identifice rasa, stilul de viaţă, obiceiurile, locurile unde îşi aveau cuiburile şi chiar intenţiile lor cele mai ascunse, trecuse o săptămână, iar furnicile începuseră să intre în patul copiilor, terminaseră proviziile pentru iarnă şi porniseră să atace caii şi vacile. Atunci mister Brown le-a explicat că trebuia să le afume cu o substanţă de el inventată, care îi făcea sterili pe masculi, drept care nu aveau să se mai înmulţească, apoi trebuiau stropite cu o altă otravă, tot invenţia lui, care urma să provoace o boală mortală printre femele, şi astfel se va rezolva problema.

— În cât timp? a întrebat Esteban Trueba, care deja trecuse de la nerăbdare la furie.

— O lună de zile, a spus mister Brown.

— Până atunci ne vor fi mâncat până şi pe noi, mister, a zis Pedro García Al Doilea. Dacă-mi permiteți, stăpâne, am să-l chem pe tata, de trei săptămâni îmi tot spune că ştie un leac. Eu cred că sunt leacuri băbeşti, dar nu strică să încercăm.

A fost chemat bătrânul Pedro García, care a sosit târându-şi picioarele, atât de negru, împuținat şi fără dinți, că Esteban s-a speriat cât de repede trecuse timpul. Bătrânul a ascultat cu pălăria în mână, privind în pământ şi molfăind aerul cu gingiile fără dinți. Apoi a cerut o batistă albă, pe care Ferula i-a adus-o din dulapul fratelui ei, şi a ieşit afară, a traversat curtea şi s-a dus în grădină, urmat de toți cei din casă şi de piticania străină, care zâmbea cu dispreț, *barbarii ăştia, oh God!* Bătrânul a îngenuncheat cu greu şi a prins să adune furnici. Când a adunat un pumn, le-a pus în batistă, a legat-o la cele patru colțuri şi şi-a ascuns-o în pălărie.

— Am să le arăt drumul, ca să plece şi să le ia şi pe celelalte, a spus el.

A încălecat pe cal şi a plecat la pas, murmurând sfaturi şi recomandări pentru furnici, cuvinte înțelepte şi formule de vrajă. L-au văzut îndepărtându-se către hotar. Americanul s-a trântit pe jos şi a început să râdă ca un apucat, până când Pedro García al Doilea a început să-l scuture.

— Să râzi de bunică-ta, mister, nu de tata, ia vezi.

Pe înserat Pedro García s-a întors. A descălecat încet, i-a spus stăpânului că pusese furnicile pe drum şi s-a dus acasă. Era obosit. În dimineața următoare au constatat că nu mai erau furnici în bucătărie, nici în cămară. Au căutat în hambar, în grajd, în cotețe, au ieşit în câmp, s-au dus până la râu, au cercetat totul şi n-au găsit nici picior de furnică, nici de sămânță. Tehnicianul a devenit frenetic.

— Trebuie să-mi spui cum ai făcut asta, a cerut el.

— Păi le-am vorbit, mister. Dacă le spui să plece, că aici deranjează, ele înțeleg, a explicat bătrânul.

Clara a fost singura care a găsit normal procedeul. Ferula a profitat de ocazie ca să spună că aici se găseau într-o gaură, într-o regiune neomenească, unde nu funcționau legile lui Dumnezeu şi nici progresul ştiinței, că în curând aveau să înceapă să zboare pe cozi de mătură, dar Esteban i-a spus să tacă din gură: nu voia ca nevesti-sii să-i intre alte idei în cap. În ultimele zile Clara se întorsese la ocupațiile ei lunatice, vorbea cu fantomele şi scria cu orele în caietele de povestit viața. Când şi-a pierdut interesul pentru şcoală, pentru atelierul de croitorie şi mitingurile feministe şi a reînceput să fie de părere că totul era foarte drăguț, au priceput că era din nou însărcinată.

— E doar vina ta! a țipat Ferula la fratele ei.

— Cred şi eu, i-a răspuns acesta.

În scurt timp a fost limpede că Clara nu era în stare să poarte sarcina la țară şi să nască în sat, astfel că au organizat întoarcerea în Capitală. Ceea ce a mai consolat-o puțin pe Ferula, care percepea sarcina Clarei ca pe un afront personal. Ea a plecat înainte cu cea mai mare parte a bagajelor şi cu servitorii, ca să deschidă casa cea mare de pe colț şi să pregătească sosirea Clarei. Ceva mai târziu, Esteban şi-a însoțit nevasta şi fiica pe drumul de întoarcere, lăsând încă o dată Las Tres Marías pe mâna lui Pedro García al Doilea, devenit administrator, deşi cu aceasta nu câştiga mai multe privilegii, ci doar mai multă muncă.

Călătoria de întoarcere în Capitală a topit puterile Clarei. Vedeam că e tot mai palidă, astmatică şi încercănată. Zgâlțâitul cailor şi-apoi al trenului, prăfăraia drumurilor şi tendința ei naturală spre amețeală au făcut să-şi piardă energia văzând cu ochii, iar eu nu prea puteam să o ajut, pentru că prefera să nu i se vorbească atunci când îi era rău. Când am coborât în gară, a trebuit s-o țin, i se muiaseră genunchii.

— Cred că am să mă ridic, mi-a spus ea.

— Nu aici! am țipat, de frică să nu înceapă să zboare peste capetele mulțimii de pe peron.

Numai că ea nu la levitație se gândea, ci la ridicarea la un nivel care să-i permită să se desprindă de senzația de inconfort, de apăsarea sarcinii şi de osteneala uriaşă care-i intra în oase. A intrat în una dintre lungile ei perioade de tăcere, cred că a ținut-o câteva luni, în timpul cărora se servea de tăbliță, ca pe vremea muțeniei. Nu m-am alarmat atunci, presupuneam că va reveni la normalitate, cum fusese după naşterea Blancăi, pe de altă parte, ajunsesem să înțeleg că tăcerea era ultimul refugiu al soției mele, nu o boală mintală, cum susținea doctorul Cuevas. Ferula o îngrijea la fel de obsesiv cum o îngrijise înainte pe mama noastră, o trata ca pe o invalidă, nu voia s-o lase nici o clipă singură şi o neglija pe Blanca, de începuse fetița să plângă cât era ziua de lungă că voia înapoi la Las Tres Marías. Clara bântuia prin casă precum o umbră grasă şi tăcută, manifestând un dezinteres absolut budist față de toate. La mine nici nu se uita, trecea pe lângă mine ca pe lângă o mobilă şi, când îi vorbeam, era picată din lună, de parcă nu m-ar fi auzit sau nu m-ar fi recunoscut. Nu mai dormeam împreună. Zilele trândave din oraş şi atmosfera irațională din casă mă distrugeau nervos. Încercam să-mi găsesc o ocupație, dar degeaba: eram mereu prost dispus. Plecam în fiecare zi să-mi văd de afaceri. Pe atunci am început să fac speculații la Bursa de Comerț şi petreceam ore în şir studiind variațiile valorilor internaționale, m-am apucat să investesc bani, să înființez societăți, să mă ocup de importuri. Petreceam multe ore la Club. Am început să mă interesez şi de politică, ba chiar m-am dus şi la o sală de sport unde o namilă de antrenor mă obliga să-mi exersez nişte muşchi de care habar n-aveam că există. Mi s-a recomandat să fac masaj, dar nu mi-a plăcut: detest să mă atingă nişte mâini mercenare. Dar nimic din toate astea nu reuşea să-mi umple ziua, eram plictisit şi nu în largul meu, voiam să mă întorc la țară, dar nu îndrăzneam să părăsesc casa unde era mai mult ca necesară prezența unui bărbat cu capul pe umeri între acele femei isterice, în plus, Clara se îngraşă prea mult. Avea un pântece ieşit din comun, pe care scheletul ei fragil abia îl putea susține, îi era ruşine să o văd goală, dar era nevastă-mea şi n-aveam de gând să accept asta. O ajutam să facă baie şi să se îmbrace, asta când Ferula nu mi-o lua înainte, şi mi-era o milă nesfârşită de ea, aşa de micuță şi de slabă, cu burta aceea monstruoasă şi sorocul naşterii tot mai aproape. De multe ori m-am trezit la gândul că putea să moară la naştere şi mă închideam cu doctorul Cuevas, cu care discutam cum era mai bine să o ajute. Stabilisem că, dacă lucrurile nu mergeau bine, ar fi fost indicat să-i mai facă o cezariană, numai că eu nu eram de acord să o duc la o clinică, iar el nu mai voia să repete operația în sufragerie. Spunea că nu avea instalațiile necesare, dar pe atunci clinicile erau adevărate focare de infecție şi în spitale mureau mai mulți decât se vindecau.

Într-o zi, când rămăsese puțin până la împlinirea sorocului, Clara a coborât pe neaşteptate din refugiul ei brahmanic şi a reînceput să vorbească. Inima mi-a sărit din piept. Avea chef de o ceaşcă cu ciocolată şi m-a rugat să merg cu ea la plimbare. Casa s-a umplut de veselie, am destupat o şampanie, am poruncit să se pună flori proaspete în toate vazele, i-am comandat camelii, florile ei preferate, cu care i-am umplut camera, până a apucat-o o criză de astm şi a trebuit să fie repede scoase afară. Am alergat să-i cumpăr o broşa cu diamante pe strada bijutierilor evrei. Clara mi-a mulțumit cu entuziasm, i s-a părut foarte drăguță, dar n-am văzut-o niciodată purtând-o. Bănuiesc că a pus-o bine într-un loc imposibil şi apoi a uitat de ea, ca în cazul celorlalte bijuterii pe care i le-am dăruit de-a lungul vieții. L-am chemat pe doctorul Cuevas, care a sosit sub pretextul că venea să ia ceaiul la noi, dar de fapt ca s-o examineze pe Clara. A dus-o în camera ei, după care ne-a spus Ferulei şi mie că, deşi părea vindecată de criza mentală, acum era momentul

să ne pregătim pentru o naştere grea, căci copilul era foarte mare. În clipa aceea a intrat Clara în salon şi pesemne că auzise ultima frază.

— Totul o să fie bine, nu vă speriaţi, a spus ea.

— Sper că de data asta să fie băiat, ca să-mi poarte numele, am glumit eu.

— Nu unul, ci doi. Gemenii se vor numi Jaime şi Nicolás, a răspuns ea.

Asta mi-a pus capac. Cred că tensiunea acumulată în ultimele luni m-a făcut să explodez. M-am înfuriat, am argumentat că astea erau nume de comercianţi străini, că nimeni din familia mea sau a ei nu se numea aşa, că măcar unul trebuia să fie Esteban, ca mine şi ca tata, dar Clara a explicat că numele repetate creează confuzie în caietele de povestit viaţa şi a rămas inflexibilă în hotărârea ei. Ca s-o sperii, am spart cu pumnul un vas de porţelan, cred că era ultimul vestigiu din vremurile de glorie ale străbunicului meu, dar ea nici n-a clipit şi doctorul Cuevas a zâmbit în spatele ceştii de ceai, lucru care m-a enervat şi mai tare. Am ieşit trântind uşa şi m-am dus la Club.

În noaptea aceea m-am îmbătat. Pe de o parte pentru că simţeam nevoia, pe de alta din răzbunare, m-am dus la bordelul cel mai cunoscut din oraş, şi care purta un nume istoric. Să ne lămurim, nu sunt un adept al prostituatelor, am apelat la ele doar în perioadele în care am fost mult timp singur. Nu ştiu ce mi-a venit atunci, eram supărat pe Clara, eram furios, îmi prisosea energia, am fost tentat. În anii aceia afacerea bordelului numit Cristofor Columb era înfloritoare, dar nu ajunsese încă la prestigiul internaţional de mai târziu, când era menţionat în hărţile de navigaţie ale companiilor engleze şi în ghidurile turistice şi când l-au filmat pentru televiziune. Am intrat într-un salon cu mobilă franţuzească, din aceea cu picioare răsucite, unde m-a primit o madamă naţională care imita la perfecţie accentul parizian şi care a început prin a-mi face cunoscută lista de preţuri, după care m-a întrebat imediat dacă aveam vreo preferinţă specială. I-am spus că experienţa mea se limita la Felinarul Roşu şi la câteva lupanare mizerabile pentru minerii din nord, astfel că mă mulţumeam cu orice femeie tânără şi curată.

— Îmi eşti simpatic, musiu. Ţi-o aduc pe cea mai bună din casă.

La chemarea ei a apărut o femeie vârâtă într-o rochie din atlaz negru prea strâmtă, care abia de-i cuprindea feminitatea exuberantă. Purta părul într-o parte, o pieptănătură care nu mi-a plăcut niciodată, şi la fiecare pas răspândea un oribil parfum dulceag, persistent ca un geamăt.

— Mă bucur să vă văd, şefu', m-a salutat ea, şi atunci am recunoscut-o, căci doar glasul lui Tránsito Soto rămăsese neschimbat.

M-a dus de mână într-o cameră închisă precum un mormânt, cu ferestrele acoperite de draperii întunecate, în care nu mai pătrunsese o rază de lumină naturală din vremuri necunoscute, dar care, oricum, părea un palat în comparaţie cu sordidele încăperi ale Felinarului Roşu. Acolo i-am scos cu mâna mea rochia de atlaz negru, i-am desfăcut pieptănătura oribilă şi-am constatat că în anii ce trecuseră crescuse, se îngrăşase şi devenise mai frumoasă.

— Văd că ai făcut progrese, i-am zis.

— Mulţumită celor cincizeci de pesos, şefu'. Mi-au folosit ca să încep. Acum îi pot restitui, recorelaţi, căci cu inflaţia asta nu mai au valoarea de-atunci.

— Prefer să-mi rămâi tu datoare, Tránsito, am râs eu. Am terminat prin a-i scoate şi furoul, constatând că nu mai avea nimic din slăbănoaga cu coate şi genunchi ascuţiţi care lucra la Felinarul Roşu, cu excepţia neobositei aplecări către senzualitate şi a glasului de pasăre răguşită. Avea corpul depilat şi îşi frecase pielea cu lămâie şi miere de hamamelis, ca să o facă moale şi albă ca de bebeluş, aşa mi-a explicat. Avea unghiile vopsite în roşu şi un şarpe tatuat în jurul buricului, pe care-l putea mişca în cercuri, păstrându-şi restul copului perfect nemişcat. În timp ce-mi demonstra talentul de a face şarpele să se onduleze, mi-a povestit şi viaţa ei.

— Dac-aş fi rămas la Felinarul Roşu, ce m-aş fi făcut, şefu'? Acum nici dinţi în gură n-aş mai fi avut, aş fi fost o babă. În profesia asta te uzezi repede, trebuie

să te îngrijeşti. Vezi, eu nu lucrez pe stradă. Nu mi-a plăcut niciodată chestia asta, e foarte periculoasă. Dacă faci trotuarul, trebuie să ai un peşte, că altfel e foarte riscant. Nimeni nu te respectă. Dar de ce să-i dai unui bărbat ce câştigi cu atâta efort? Vezi, aici femeile sunt tare proaste. Sunt prea riguroase. Au nevoie de un bărbat ca să se simtă în siguranţă şi nu-şi dau seama că singurul lucru de care trebuie să se teamă sunt chiar bărbaţii. Nu ştiu să se administreze, au nevoie să se sacrifice pentru cineva. Curvele sunt cele mai rele, crede-mă, şefu'. Îşi distrug viaţa muncind pentru un peşte, se bucură când ăla le bate, se simt mândre văzându-l bine îmbrăcat, cu dinţi de aur şi inele pe degete, iar când le lasă şi se duce cu una mai tânără îl iartă, că „e bărbat". Nu, şefu', eu nu sunt aşa. Pe mine nu m-a întreţinut nimeni, aşa că ar trebui să fiu nebună să mă apuc să întreţin eu pe altul. Muncesc pentru mine şi cheltuiesc câştigul cum vreau. M-a costat ceva, să nu crezi c-a fost uşor, pentru că matroanele nu prea tratează direct cu fetele, preferă să se înţeleagă cu peştii. Nimeni nu te ajută, n-au pic de consideraţie.

— Dar aici eşti apreciată, Tránsito. Mi s-a spus că eşti cea mai bună din casă.

— Chiar sunt. Dar afacerea s-ar duce dracului dacă n-aş fi eu, care muncesc ca un bivol. Celelalte nu sunt decât nişte blege, şefu'. Vin numai babalâci, nu mai e ca înainte. Trebuie să modernizăm afacerea, să atragem funcţionarii publici, care sunt liberi la prânz, tineretul, studenţii. Trebuie să dezvoltăm dotările, să facem localul mai vesel, să facem curat. Curăţenie generală! Aşa clientela va avea încredere, n-o să-şi mai spună nimeni că se poate procopsi cu vreo boală venerică, nu-i aşa? Aici e cocină de porci, nu se face curat. Uite, dacă ridici perna, precis dai de o ploşniţă. I-am zis eu madamei, dar nu mă bagă în seamă. N-are ochi pentru afaceri.

— Şi tu ai?

— Păi, sigur că da, şefu'! Eu am o mie de idei ca să ameliorez localul Cristofor Columb. Am entuziasm pentru meserie. Nu sunt ca alea care se vaită tot timpul şi, când lucrurile merg rău, zic că de vină e ghinionul. Nu vezi unde am ajuns? De-acum sunt cea mai bună. Dacă îmi pun mintea, pot avea cea mai bună casă din ţară, jur.

Mă distram de minune. O apreciam cum se cuvine, pentru că, după atât amar de vreme de când vedeam ambiţia în oglindă în fiecare dimineaţă când mă bărbieream, învăţasem să o recunosc şi la alţii.

— Mi se pare o idee excelentă, Tránsito. De ce să nu-ţi faci propria afacere? îţi avansez capitalul, m-am oferit eu, fascinat la gândul de a-mi lărgi interesele şi în direcţia aceasta, aşa că vă daţi seama ce beat eram!

— Nu, şefu', mulţumesc, a răspuns Tránsito, mângâindu-şi şarpele cu o unghie lăcuită. Nu-mi convine să schimb un capitalist cu un altul. Ceea ce trebuie făcut e o cooperativă şi madama să se ducă dracului. N-ai auzit vorbindu-se de lucrurile astea? Fii atent, că dacă ţăranii de pe moşie se apucă să facă o cooperativă la ţară, ai încurcat-o. Numai că eu vreau o cooperativă de curve. Poa' să fie şi nişte poponari, ca să fie masa mai bogată. Noi punem totul, capitalul şi munca. La ce ne trebuie un patron?

Am făcut amor la modul violent şi feroce pe care aproape că-l uitasem după atâta navigat pe apele calme ale velierului de mătase albastră. În nebunia aceea de aşternuturi răvăşite, strânşi în nodul viu al dorinţei, încleştaţi până la leşin, m-am simţit iar ca la douăzeci de ani, mulţumit să o ţin în braţe pe femela asta vitează şi ţeapănă, care ţinea la tăvăleală, o iapă tânără pe care s-o călăreşti fără mofturi, fără să-ţi simţi mâinile grele, picioarele prea mari, barba prea aspră, căreia poţi să-i spui porcării la ureche şi nu trebuie să o legeni în duioşii sau s-o îndupleci cu vorbe galante. Pe urmă, adormit şi fericit, m-am odihnit puţin lângă ea, admirându-i curba solidă a şoldului şi tremuratul şarpelui.

— Ne mai vedem, Tránsito, i-am spus dându-i bacşişul.

— Asta am spus şi eu, de mult, îți aduci aminte, şefu'? mi-a răspuns cu o ultimă ondulare a şarpelui.

De fapt, nu aveam intenția să o revăd. Preferam s-o uit.

N-aş fi menționat acest episod dacă Tránsito Soto n-ar fi jucat un rol atât de important pentru mine mult timp după aceea, căci, aşa cum am mai spus, nu sunt amator de prostituate. Dar povestea asta nu s-ar fi putut scrie dacă ea n-ar fi intervenit pentru a ne salva şi pentru a salva, în plus, şi amintirile noastre.

După câteva zile, pe când doctorul Cuevas se pregătea sufleteşte să deschidă burta Clarei, au murit Severo şi Nívea Del Valle, lăsând în urmă o droaie de copii şi patruzeci şi şapte de nepoți. Clara a aflat mai devreme decât ceilalți printr-un vis, dar nu i-a spus decât Ferulei, care a încercat s-o liniştească explicându-i că sarcina produce o sperietură generală, în care visele rele sunt frecvente. A devenit de două ori mai grijulie, o ungea cu ulei de migdale dulci ca să nu facă striuri pe burtă, îi punea miere de albine pe sfârcuri ca să nu crape, îi dădea să mănânce coajă pisată de ou ca să aibă lapte bun şi să nu i se carieze dinții şi îi spunea rugăciuni de la Betleem ca să nască uşor. La două zile după ce avusese visul, Esteban Trueba a venit acasă mai devreme ca de obicei, palid şi răvăşit, a înhățat-o pe soră-sa de o aripă şi s-au închis în bibliotecă.

— Socrii mei au murit într-un accident. Nu vreau să afle Clara decât după ce naşte. Trebuie să ridicăm un zid de tăcere în jurul ei, nici ziare, nici radio, nici vizite, nimic! Ai grijă să nu-i spună nici servitorii.

Numai că bunele lui intenții s-au făcut țăndări în fața premoniților Clarei. Noaptea a visat iar că părinții ei umblau printr-un câmp de ceapă şi Nívea mergea fără cap, astfel că a ştiut tot ce se întâmplase fără să citească în ziar sau să asculte la radio. S-a sculat foarte agitată şi a rugat-o pe Ferula să o ajute să se îmbrace, pentru că trebuia să plece în căutarea capului maică-sii. Ferula a fugit după Esteban, acesta după doctorul Cuevas, care, chiar cu riscul de a dăuna gemenilor, i-a administrat o poțiune pentru nebuni menită să o adoarmă pentru două zile, evident, fără nici un efect asupra ei.

Soții Del Valle muriseră aşa cum visase Clara şi cum de multe ori le spusese Nívea, în glumă, că vor muri.

— Într-o bună zi, maşina asta infernală o să ne omoare, zicea ea, arătând spre vechiul automobil al soțului ei.

Severo Del Valle a avut de tânăr o slăbiciune pentru invențiile moderne. Automobilul n-a făcut excepție. În perioada în care toată lumea se deplasa pe jos, cu trăsura trasă de cai sau cu bicicleta, şi-a cumpărat primul automobil care sosise în țară şi fusese expus ca o ciudățenie într-o vitrină din centru. Era o minune mecanică şi se deplasa cu viteza sinucigaşă de cincisprezece până la douăzeci de kilometri la oră, stârnind uimirea pietonilor şi blestemele celor stropiți cu noroi sau acoperiți de praf la trecerea sa. La început, a fost combătut drept un pericol public. Eminenți oameni de ştiință au explicat în presă că organismul omenesc nu era făcut să reziste la o deplasare de douăzeci de kilometri pe oră şi că noul ingredient numit benzină se putea aprinde şi produce o reacție în lanț capabilă să distrugă oraşul. Chiar şi Biserica s-a amestecat în această afacere. Părintele Restrepo, care avea familia Del Valle în vizor de când cu incidentul neplăcut cu Clara din timpul slujbei din Joia Mare, s-a constituit în păzitorul bunelor obiceiuri şi şi-a făcut auzit glasul cu accent de Galicia împotriva *amicis rerum novarum,* prietenilor lucrurilor noi, precum aceste aparate satanice pe care le-a comparat cu carul de foc cu care profetul Ilie s-a făcut nevăzut urcând spre cer. Dar Severo a ignorat scandalul şi în curând şi alți domni i-au urmat exemplul, drept care spectacolul automobilelor a încetat să fie o noutate. A mers cu el mai bine de zece ani, refuzând să-l schimbe atunci când oraşul s-a umplut de modele noi, mai eficiente şi mai sigure, din acelaşi motiv pentru care nevastă-sa refuza să renunțe la caii de tracțiune, care au murit liniştiți de bătrânețe. Maşina Sunbeam avea perdeluțe de dantelă şi două

vaze pentru flori de o parte şi de alta, în care Nívea punea flori proaspete, era căptuşită cu lemn lustruit şi cu piele rusească, iar piesele de bronz străluceau precum aurul. Deşi de origine britanică, a primit un nume indigen, *Covadonga*[1]. Era perfectă, doar că frânele nu i-au funcționat niciodată ca lumea. Severo era mândru de talentele lui mecanice. A demontat-o de câteva ori, încercând să o pună la punct, alteori i-o încredința Marelui încornorat, un mecanic italian care era cel mai bun din țară. Acesta îşi datora porecla unei tragedii care îi înnegurase viața. Se spunea că nevastă-sa, plictisită să-i tot pună coarne fără ca el să aibă habar, l-a părăsit într-o noapte furtunoasă, nu înainte de a procura de la măcelărie nişte coarne de berbec pe care le-a prins de grilajul atelierului mecanic. A doua zi, când italianul a venit la lucru, a dat de o adunătură de copii şi vecini care râdeau de el. Cu toate acestea, drama nu i-a ştirbit defel prestigiul profesional, numai că nici el n-a putut pune la punct frânele *Covadongăi.* Severo a optat pentru un pietroi pe care îl ducea în maşină, iar când oprea pe un teren în pantă, un pasager apăsa pe frâna de picior şi celălalt cobora iute şi aşeza piatra în fața roților. În general, sistemul dădea rezultate, dar în acea duminică fatală, desemnată de soartă ca ultima din viața lor, n-a mai fost aşa. Soții Del Valle ieşiseră la plimbare în împrejurimile oraşului, ca în fiecare zi însorită. Deodată, frânele n-au mai funcționat deloc şi, înainte ca Nívea să apuce să sară din maşină ca să pună piatra, sau ca Severo să facă vreo manevră, automobilul a luat-o la vale. Severo a încercat să-l devieze sau să-l oprească, numai că diavolul pusese stăpânire pe maşina care a zburat liberă până ce s-a izbit de o căruță care transporta fier pentru construcții. O placă de fier a pătruns prin parbriz, decapitând-o pur şi simplu pe Nívea. Capul a sărit afară şi, cu toate căutările poliției, ale pădurarilor şi voluntarilor care au venit cu câini, n-a fost chip să fie găsit timp de două zile. În cea de-a treia, trupurile au început să pută şi au trebuit să fie îngropate incomplet, cu nişte funeralii grandioase, la care a asistat întreg tribul Del Valle plus un număr incredibil de prieteni şi cunoscuți, başca delegațiile de femei care o petreceau pe ultimul drum pe Nívea, considerată pe atunci prima feministă a țării şi despre care duşmanii ideologici spuneau că îşi pierduse capul încă fiind în viață, aşa că n-avea nici un sens să-l păstreze moartă. Clara, închisă în casă, înconjurată de servitori, păzită de Ferula şi dopată de doctorul Cuevas, n-a asistat la înmormântare. Nu a făcut nici un comentariu din care să reiasă că ştia de povestea înfiorătoare a capului pierdut, din considerație pentru cei care încercaseră s-o scutească de această durere ultimă, dar, după ce s-au terminat funeraliile şi viața a părut să se întoarcă la cursul ei normal, Clara a convins-o pe Ferula să o însoțească la căutat, şi nici un fel de poțiuni sau pilule nu i-au schimbat hotărârea. Învinsă, Ferula şi-a dat seama că nu mai ținea să-i spună că toată povestea aceea cu capul era doar un vis urât şi că era mai bine să o ajute, ca să n-o ia razna de supărare. Au aşteptat să plece Esteban Trueba, apoi Ferula a ajutat-o să se îmbrace şi a chemat un taxi. Instrucțiunile Clarei către şofer au fost destul de vagi.

— Mergi înainte, că-ți spun eu pe unde s-o iei, i-a zis ea, purtată de instinctul de a vedea nevăzutul.

Au ieşit din oraş ajungând la loc deschis, unde casele se răreau şi începeau dealurile şi văile molcome, au cotit la indicația Clarei pe un drum lăturalnic şi au mers printre mesteceni şi câmpuri de ceapă până când i-a spus şoferului să se oprească lângă un hățiş.

— Aici e.

— Imposibil, suntem departe de locul accidentului, a fost de părere Ferula.

— Dacă-ți spun că aici e, a insistat Clara, coborând greoi din maşină, legănându-şi burta imensă şi urmată de cumnată-sa, care mormăia rugăciuni, şi de şofer, care n-avea nici cea mai mică idee de scopul acestui drum.

---

[1] Sat din provincia Oviedo (Spania), unde în 718 a început Reconquista. (N. tr.)

A încercat să se cațere spre hățiș, dar volumul gemenilor o împiedica.

— Fă-mi un serviciu, domnule, du-te acolo şi dă-mi capul de cucoană pe care-l vei găsi.

Omul s-a târât pe sub desişul spinos şi a găsit capul, care semăna cu un pepene singuratic. L-a apucat de păr şi s-a întors în patru labe. În timp ce el vomita sprijinit de un pom, femeile au curățat-o pe Nívea de țărâna şi pietricelele care îi intraseră în urechi, în nas şi în gură şi i-au aranjat părul, dar n-au reuşit să-i închidă ochii. Au învelit capul într-un şal şi s-au întors la maşină.

— Grăbeşte-te, domnule, cred că am să nasc.

Au ajuns la timp ca s-o aşeze pe Clara în pat. Ferula se agita cu pregătirile, în timp ce un servitor pleca după doctorul Cuevas şi după moaşă. Clara, care, grație zgâlțâielilor maşinii, emoțiilor din ultimele zile şi poțiunilor pe care i le administrase doctorul, ajunsese să aibă uşurința de a naşte pe care n-o avusese cu prima ei fiică, s-a apucat zdravăn de catargul velierului, a strâns din dinți şi s-a dedicat aducerii pe lume, pe apele calme de mătase albastră, a lui Jaime şi Nicolás, care s-au născut repede, sub privirile atente ale bunicii lor, ai cărei ochi rămăseseră deschişi privind de pe comodă. Ferula i-a apucat pe rând de ciuful de păr umed de pe ceafă şi i-a ajutat să iasă cu smucituri, folosindu-şi experiența dobândită la Las Tres Marías, unde văzuse cum se năşteau mânjii şi viței. Înainte de sosirea doctorului şi a moaşei, a ascuns sub pat capul lui Nívea, pentru a nu trebui să dea explicații penibile. Când aceştia au venit, n-au mai avut de făcut mare lucru, căci mama se odihnea liniştită iar copiii, minusculi ca toți şeptilicii, dar cu toate la locul lor şi în bună stare, dormeau în brațele extenuatei lor mătuşi.

Capul lui Nívea a devenit o problemă, nu ştiau unde să-l pună ca să nu fie la vedere. În cele din urmă, Ferula l-a înfăşurat în nişte cârpe şi l-a pus într-o cutie de piele pentru pălării. Au discutat posibilitatea de a-l îngropa creştineşte, dar ar fi fost o hârțogăraie inimaginabilă ca să reuşească să deschidă mormântul pentru a adăuga ceea ce lipsea şi, pe de altă parte, se temeau de scandalul care ar fi ieşit dacă s-ar fi aflat cum reuşise Clara acolo unde copoii dăduseră greş. Esteban Trueba, temător de ridicol ca de obicei, a optat pentru o soluție menită a nu provoca gurile rele, ştiind că straniul comportament al soției sale făcea deliciul bârfelor. Devenise cunoscută capacitatea Clarei de a deplasa lucrurile fără a le atinge şi de a ghici imposibilul. Cineva a dezgropat şi istoria muțeniei din copilărie şi acuzația părintelui Restrepo, pe care Biserica avea de gând să-l canonizeze. Cei doi ani petrecuți la Las Tres Marías au potolit bârfele şi lumea a uitat, dar Trueba ştia că era de ajuns un fleac, de exemplu capul soacră-sii, ca lucrurile să reînceapă. Pentru acest motiv, şi nu din lene, cum s-a spus după nişte ani, cutia de pălării a fost păstrată în pivniță, aşteptând un moment propice pentru o înmormântare creştinească.

Clara şi-a revenit rapid după naştere. A încredințat creşterea copiilor cumnatei şi Dădacei, care, după moartea vechilor stăpâni, a venit în casa Trueba pentru a sluji acelaşi sânge, cum spunea. Se născuse pentru a legăna copiii altora, pentru a îmbrăca hainele lepădate de alții, pentru a mânca ce rămânea de la masa lor, pentru a trăi sentimente şi tristeți de împrumut, a îmbătrâni sub acoperiş străin, a muri în cămăruța din ultimul *patio,* într-un pat ce nu era al ei, şi a fi îngropată într-o groapă comună din Cimitirul General. Avea aproape şaptezeci de ani, dar îşi păstrase neştirbită vigoarea, puterea de muncă, timpul n-o atinsese, era la fel de agilă când se deghiza în momâie ca s-o sperie pe Clara când o apuca mania muțeniei şi a tăbliței, la fel de puternică pentru a se lupta cu gemenii şi la fel de duioasă pentru a-i face pe plac Blancăi, la fel cum înainte vreme procedase cu mama şi cu bunica acesteia. Îşi făcuse obiceiul să murmure rugăciuni neîncetat, asta după ce şi-a dat seama că nimeni nu era credincios în casa aceea, drept care şi-a asumat ea sarcina de a se ruga pentru cei vii cât şi pentru morții familiei, ca un fel de prelungire a serviciilor pe care le făcuse cât trăiseră. La bătrânețe a uitat

pentru cine se ruga, dar şi-a păstrat obiceiul, cu convingerea că la ceva tot folosea. Devoţiunea era singurul lucru pe care îl avea în comun cu Ferula, în rest erau rivale.

Într-o vineri după-amiază au bătut la poarta casei mari de pe colţ trei doamne străvezii, cu mâini delicate şi ochi de culoarea cerii, purtând pe cap demodate pălării cu flori şi scăldate într-un parfum intens de violete sălbatice, ce a pătruns în toate încăperile, rămânând în casă câteva zile. Erau cele trei surori Mora. Clara era în grădină şi parcă le aşteptase toată ziua, le-a primit cu plozii la sân şi cu Blanca jucându-i-se la picioare. S-au privit, s-au recunoscut, şi-au zâmbit. A fost începutul unei legături spirituale pasionate, care a ţinut toată viaţa şi, dacă previziunile lor s-au împlinit, continuă şi în Marele Dincolo.

Cele trei surori Mora erau pasionate de spiritism şi de fenomenele supranaturale, erau singurele care deţineau dovada irefutabilă a faptului că sufletele se puteau materializa: o fotografie care le înfăţişa aşezate în jurul unei mese, şi cu o ectoplasmă neclară şi înaripată care le zbura pe deasupra capetelor, pe care necredincioşii o puneau pe seama unei pete de revelator, iar alţii afirmau că era o greşeală a fotografului. Au aflat, prin contacte misterioase la îndemâna iniţiaţilor, de existenţa Clarei, au intrat cu ea în legătură telepatică şi au înţeles imediat că erau surori astrale. Prin nişte cercetări mai pământeşti, i-au aflat adresa şi s-au înfăţişat cu cărţile lor de ghicit impregnate în fluide benefice, nişte cartoane cu figuri geometrice şi numere cabalistice inventate de ele, menite a-i demasca pe falşii parapsihologi, cât şi cu o tavă de fursecuri cât se poate de obişnuite, ca dar pentru Clara. Au devenit prietene intime şi de atunci se întâlneau în fiecare zi de vineri pentru a invoca spiritele şi a face schimb de cabale şi reţete de bucătărie. Au descoperit modalitatea de a-şi trimite energie mentală de la marea casă de pe colţ până în extremitatea opusă a oraşului, unde locuiau surorile Mora, într-o veche moară transformată de ele într-o locuinţă extraordinară, cât şi în sens invers, ca să se poată sprijini în momentele grele ale vieţii de zi cu zi. Surorile Mora cunoşteau mulţi oameni interesaţi de treburile astea, care au început să vină la reuniunile de vineri aducându-şi cunoştinţele şi fluidele magnetice. Esteban Trueba i-a văzut defilând prin casă şi le-a pus nişte condiţii: să-i respecte biblioteca, să nu se folosească de copii pentru experienţele lor şi să fie discreţi, ca să nu iasă scandal public. Ferula dezaproba aceste activităţi ale Clarei, care i se păreau certate cu religia şi bunele obiceiuri. Privea şedinţele de la o distanţă prudentă, fără să participe, dar urmărindu-le cu coada ochiului în timp ce tricota, gata să intervină dacă Clarei i se făcea rău. Constatase că până şi cumnată-sa era epuizată după ce servea drept medium şi începea să vorbească în limbi păgâne cu o voce care nu era a ei. Dădaca supraveghea şi ea, sub pretextul că le servea ceşcuţe de cafea, speriind sufletele cu jupoanele ei scrobite şi cu îngânatul rugăciunilor murmurate printre dinţii lipsă, dar nu de dragul Clarei, ci pentru a controla dacă nu se fura vreo scrumieră. Degeaba îi explica Clara că vizitatorii n-aveau niciun interes, în primul rând pentru că nu erau fumători; Dădaca îi caracterizase pe toţi, cu excepţia încântătoarelor domnişoare Mora, drept o bandă de pezevenghi evanghelici.

Dădaca şi Ferula se detestau. Îşi disputau dragostea copiilor şi se băteau care s-o îngrijească pe Clara în extravaganţele şi rătăcirile ei, într-o luptă surdă şi permanentă, purtată în bucătărie, în curţi şi pe coridoare, niciodată în preajma Clarei, pentru că ambele aveau grijă să n-o supere, Ferula ajunsese s-o iubească pe Clara cu o patimă plină de gelozie, de parcă era un soţ exigent, nu o cumnată. Cu timpul, a renunţat la orice prudenţă şi a lăsat să i se vadă adoraţia într-o puzderie de amănunte care nu trecuseră neobservate de către Esteban. Când acesta se întorcea de la ţară, Ferula încerca să-l convingă că Clara se găsea „într-un moment prost", ca să nu doarmă în patul ei şi să nu stea cu ea decât o perioadă limitată. Ca argument, venea cu recomandările doctorului Cuevas, absolut inventate, după cum

s-a dovedit mai târziu. Se interpunea în fel şi chip între soți şi, când nimic nu dădea rezultat, îi incita pe cei trei copii să ceară să meargă la plimbare cu tata, să le citească mama, să stea părinții cu ei pentru că aveau temperatură sau să se joace cu ei: „sărăcuții, au atâta nevoie de tata şi de mama, stau cât e ziulica de lungă cu baba asta ignorantă, care le bagă în cap idei învechite, or să ajungă nişte idioți cu superstițiile astea, de fapt, Dădaca ar trebui internată într-un azil pentru servitoare bătrâne, am auzit că Slujitoarele Domnului au o minune de azil, le tratează ca pe nişte doamne, nu trebuie să muncească, au mâncare bună, aşa ar fi cel mai uman, săraca Dădacă, nu mai face față", spunea ea. Neputând ghici motivul, Esteban începea să se simtă străin în propria lui casă. Simțea că soția îi era tot mai departe, mai ciudată şi inaccesibilă, nu se putea apropia de ea nici cu cadouri, nici cu timidele lui dovezi de tandrețe, nici cu pasiunea nețărmurită care îl copleşea de câte ori era lângă ea. În toată perioada aceasta, dragostea lui crescuse până devenise o adevărată obsesie. Voia ca Clara să nu se gândească decât la el, să nu-şi împartă viața decât cu el, să-i povestească totul, să nu posede nimic altceva decât ce-i dăduse el, să depindă în întregime de el.

Dar realitatea era alta. Clara părea că zboară cu aeroplanul precum unchiul ei Marcos, desprinsă de sol, căutându-l pe Dumnezeu în discipline tibetane, consultând spiritele cu ajutorul măsuței cu trei picioare care făcea să se audă lovituri, două pentru da, trei pentru nu, descifrând mesaje din alte lumi, care îi puteau indica până şi timpul probabil. Odată au anunțat că sub şemineu era ascunsă o comoară; ea a pus să fie dărâmat peretele, n-au găsit-o, apoi scara, nici atunci, apoi jumătate din salonul principal, tot nimic. În cele din urmă s-a dovedit că spiritul, încurcat de modificările arhitectonice pe care tot ea le făcuse casei, nu-şi dăduse seama că ascunzătoarea dublonilor de aur nu era în casa Trueba, ci pe trotuarul opus, în casa Ugarte, ai cărei stăpâni au refuzat să dărâme sufrageria, nedând crezare fantomei spaniole. Clara nu era în stare să-i împletească cozile Blancăi ca să meargă la şcoală, lăsând asta pe seama Dădacei sau a Ferulei, în schimb, avea cu fata o relație minunată, pe aceleaşi principii pe care se bazase legătura ei cu Nívea: îşi spuneau poveşti, citeau cărțile magice din cuferele vrăjite, priveau portretele de familie, îşi spuneau întâmplări despre unchii care scăpau vânturi sau despre orbii care cădeau precum păstăile din vârful unui plop, ieşeau să privească munții şi să numere norii, se înțelegeau într-o limbă inventată, care elimina din spaniolă litera *t* înlocuind-o cu *n* şi litera *r* cu /, efectul fiind că vorbeau precum chinezul de la boiangerie. Între timp, Jaime şi Nicolás creşteau despărțiți de binomul feminin, conform principiilor de atunci, după care „trebuiau să ajungă bărbați". Femeile, în schimb, se năşteau cu condiția lor încorporată genetic, n-aveau nevoie să o dobândească trudind din greu. Gemenii deveneau puternici şi brutali practicând jocurile potrivite vârstei, mai întâi vânând şopârle ca să le rupă coada, şoareci ca să-i pună să alerge la întrecere şi fluturi ca să le scuture praful de pe aripi, mai târziu cărându-şi pumni şi picioare după indicațiile aceluiaşi chinez de la spălătoria-boiangerie, care era o noutate pentru acele timpuri şi a fost primul care a adus în țară ştiința milenară a artelor marțiale, numai că nimeni nu l-a băgat în seamă când a demonstrat că era în stare să spargă cărămizi cu muchia palmei şi când a dorit să-şi facă propria şcoală, drept care a ajuns să spele rufele altora. După nişte ani, gemenii au ajuns în sfârşit bărbați, în ziua în care au fugit de la şcoală şi s-au dus pe un maidan plin de gunoaie, unde au schimbat tacâmurile de argint ale mamei pe câteva minute de amor interzis cu o muiere uriaşă, care i-a legănat pe amândoi la sânii ei de vacă olandeză, i-a sufocat în umezeala cărnoasă a subsuorilor, i-a zdrobit cu pulpele ei elefantine şi i-a înălțat în extaz cu cavitatea întunecată, zemoasă şi fierbinte a sexului. Dar asta a fost mult mai târziu şi Clara nu a aflat niciodată, drept care nu a scris-o în caietele ei de povestit viața. Eu am aflat pe alte căi.

Pe Clara n-o interesau deloc treburile gospodăreşti. Bântuia prin odăi, fără să se mire că totul era în ordine şi curat. Se aşeza la masă, fără să se întrebe cine gătea sau de unde se cumpărau alimentele, îi era indiferent cine o servea, uita numele servitorilor şi uneori chiar şi pe cele ale propriilor copii, dar era mereu prezentă, ca un spirit benefic şi vioi, la a cărui trecere ceasurile începeau să meargă. Se îmbrăca în alb, căci ajunsese la concluzia că asta era singura culoare care nu-i modifica aura, în hainele simple pe care i le făcea Ferula la maşina de cusut şi pe care le prefera rochiilor elegante cu volane şi zorzoane, pe care i le dăruia soţul, cu scopul de a o bucura şi de-a o vedea urmând moda.

Esteban era de-a dreptul disperat: ea îl trata cu aceeaşi simpatie pe care o arăta tuturor, îi vorbea pe tonul răsfăţat cu care îşi mângâia pisicile, nu era în stare să-şi dea seama dacă era obosit, trist, euforic sau cu chef de dragoste, în schimb, prindea imediat de veste din culoarea radiaţiilor dacă punea la cale vreo şmecherie şi îi potolea dracii cu câteva fraze glumeţe. Îl exaspera faptul că Clara nu părea să fie niciodată cu adevărat mulţumită de ceva şi că n-avea niciodată nevoie de ceva ce numai el i-ar fi putut aduce. În pat era distrată şi zâmbitoare ca de obicei, relaxată şi simplă, dar absentă. Ştia că avea la îndemână trupul ei pentru a aplica orice gimnastică erotică învăţată din cărţile pe care le ţinea ascunse undeva în bibliotecă, numai că până şi păcatele cele mai groaznice păreau să fie, cu Clara, zburdălnicii de nou-născut, pentru că era imposibil să le condimenteze cu sarea unui gând pervers sau cu piperul supunerii. Furios, Esteban s-a întors de câteva ori la vechile metehne şi mai tăvălea câte o ţărancă zdravănă printre bălării în timpul perioadelor de despărţire forţată de Clara, care rămânea cu copiii la oraş, în timp ce el trebuia să vadă de moşie, dar aceste episoade, departe de a-l calma, îi lăsau un gust amar şi nu-i produceau nici o plăcere de durată, mai ales că dacă i le-ar fi relatat soţiei, ştia în mod sigur că ar fi fost scandalizată pentru că se purtase urât cu femeia, în nici un caz pentru că o înşelase. Gelozia, la fel ca multe alte sentimente tipic omeneşti, era străină de Clara. S-a mai dus şi la Felinarul Roşu de două sau trei ori, dar a renunţat pentru că nu mai funcţiona cu prostituatele şi trebuia să înghită umilinţa pretextând ba că băuse prea mult, ba că îi picase prost mâncarea, ba că era răcit. E drept, la Tránsito Soto nu s-a mai dus, intuind că ei îi putea cădea în plasă. O dorinţă nepotolită îi ardea măruntaiele, un foc de nestins, o sete de Clara care nu se ostoia nici măcar în nopţile cele mai focoase şi mai lungi. Adormea extenuat, cu inima gata să-i explodeze în piept, dar chiar şi în vis era conştient că femeia care se odihnea lângă el nu era acolo, ci într-o dimensiune necunoscută, la care el nu putea ajunge niciodată. Uneori îşi pierdea răbdarea şi o zgâlţâia furios, îi reproşa lucrurile cele mai rele şi sfârşea plângând la pieptul ei şi cerându-şi iertare pentru că fusese atât de brutal. Clara înţelegea, dar n-avea ce face. Neîndoielnic, amorul lui nemăsurat pentru Clara a fost sentimentul cel mai puternic din viaţa lui Esteban Trueba, mai tare decât furia şi orgoliul; chiar şi după o jumătate de secol, doar gândul la ea îi trezea acelaşi fior şi aceeaşi tensiune. Pe patul lui de om bătrân avea să o cheme până la sfârşitul zilelor sale.

Amestecul Ferulei a agravat supărarea lui Esteban. Orice obstacol pe care soră-sa îl ridica între el şi Clara îl scotea din minţi. A ajuns să-şi deteste propriii copii care absorbeau atenţia mamei, a dus-o pe Clara într-o a doua lună de miere în aceleaşi locuri ca prima dată, în weekenduri fugeau la hotel, dar totul era în zadar. S-a convins că de vină pentru toate era Ferula, care semănase în nevastă-sa un germen malefic care o împiedica să-l iubească şi, în schimb, fura cu mângâieri interzise ceea ce îi aparţinea în calitate de soţ. Devenea livid când o surprindea pe Ferula făcându-i baie, îi lua buretele din mână, o gonea afară şi-o scotea pe Clara din apă, scuturând-o, interzicându-i să se mai lase îmbăiată, pentru că la vârsta asta era un viciu, sfârşea ştergând-o cu prosopul şi punându-i halatul, şi o ducea la pat, simţindu-se absolut ridicol. Dacă Ferula îi servea o ceaşcă cu ciocolată, i-o lua din mână, spunându-i să n-o trateze ca pe o invalidă, dacă o săruta de noapte

bună o dădea la o parte, spunând că pupăturile nu erau sănătoase, dacă-i alegea bucățile cele mai bune de pe tavă se scula de la masă furios. Frații au ajuns să fie rivali declarați, se măsurau din priviri cu ură, inventau tot felul de chichițe ca să se descalifice reciproc în ochii Clarei, se spionau, se supravegheau. Esteban a renunțat să meargă la țară, l-a pus pe Pedro García al Doilea să vadă de toate, chiar şi de vacile de import, a încetat să iasă cu prietenii, să joace golf, să lucreze, pentru a putea controla zi şi noapte paşii soră-sii şi a-i ieşi în cale ori de câte ori voia să se apropie de Clara. Atmosfera a devenit irespirabilă, apăsătoare şi întunecată, până şi Dădaca umbla ca o fantomă. Singura complet străină de tot ce se întâmpla era Clara, care, distrată şi inocentă, nu pricepea nimic.

Ura dintre Esteban şi Ferula a întârziat mult timp să izbucnească. A început cu o proastă dispoziție disimulată şi cu dorința jignirilor reciproce prin mici amănunte, dar a luat proporții, învăluind totul. În vara aceea Esteban a trebuit să plece la Las Tres Marías pentru că, în plin seceriş, Pedro García al Doilea a căzut de pe cal şi a ajuns cu capul spart la spitalul călugărițelor. De cum s-a pus pe picioare administratorul, Esteban s-a întors în Capitală fără a da de ştire, în tren a căzut pradă unui sentiment atroce, dorind nemărturisit să se întâmple o dramă şi neştiind că drama începuse chiar în clipa în care şi-o dorise. A ajuns în oraş cam după prânz, dar s-a dus direct la Club, unde a jucat câteva partide de cărți şi a cinat, nereuşind să se calmeze, deşi nu ştia ce-l aştepta. În timpul cinei s-a produs un cutremur uşor, candelabrele de cristal s-au legănat clincănind ca de obicei, dar nimeni n-a ridicat privirile, au continuat cu toții să mănânce, iar muzicienii au cântat mai departe, fără să sară o notă; numai Esteban Trueba a tresărit, de parcă ar fi primit un semn. S-a grăbit să termine masa, a cerut nota şi a plecat.

Ferula, care de obicei îşi controla nervii, nu se obişnuise defel cu cutremurele. Reuşise să nu-i mai fie frică de fantasmele invocate de Clara şi de şoarecii de la țară, dar cutremurele o tulburau până în măduva oaselor şi sperietura ținea mult timp după ce pământul se liniştea. În seara aceea încă nu se culcase şi a fugit la Clara, care băuse un ceai de tei şi dormea dusă. Căutând un pic de tovărăşie şi de căldură, s-a culcat alături de ea, încercând să n-o trezească şi rugându-se în gând să nu vină un cutremur mare. Acolo a găsit-o Esteban Trueba. Intrase în casă la fel de tăcut ca un hoț, urcase la dormitorul Clarei fără să aprindă luminile şi a apărut ca o trombă în fața celor două femei, care îl credeau la moşie. S-a repezit la soră-sa de parcă i-ar fi sedus nevasta şi-a dat-o jos din pat cu smucituri, a târât-o după el pe coridor, a coborât-o în ghionturi pe scări şi a băgat-o în bibliotecă, în timp ce Clara, din pragul uşii camerei sale, tot întreba ce se întâmplă. Când a rămas singur cu Ferula, Esteban şi-a descărcat furia de soț nesatisfăcut, aruncându-i în față vorbe ce nu trebuiau spuse, de la femeie-bărbat până la târfă, acuzând-o că îi pervertea soția, că o rătăcea cu mângâieri de burlacă, că din cauza ei era lunatică, distrată, mută şi spiritistă, din cauză că soră-sa era lesbiană, că făcea prostii cu ea când era el plecat, că pătase până şi numele copiilor, onoarea casei şi memoria sfintei lor mame, că se săturase de atâta răutate şi că o dădea afară din casă, să plece imediat, nu mai voia s-o vadă niciodată şi îi interzicea să se apropie de soția şi de copiii lui, că va avea bani ca să trăiască decent cât timp va fi el în viață, aşa cum îi mai promisese o dată, dar dacă o vedea dând târcoale familiei o omora, să-i intre bine în cap.

— Ți-o jur pe mama că te omor!

— Fii blestemat, Esteban! Te blestem să fii mereu singur, să ți se chircească sufletul şi trupul şi să mori ca un câine!

Şi Ferula a plecat din casa cea mare de pe colț, în cămaşă de noapte şi fără să ia nimic.

A doua zi Esteban s-a dus la părintele Antonio şi i-a povestit, fără să dea amănunte, ce se întâmplase. Preotul l-a ascultat blând, cu privirea impasibilă a cuiva care mai auzise povestea.

— Ce doreşti de la mine, fiule?

— Să faci să-i parvină în fiecare lună un plic pe care am să ți-l dau. Nu vreau să sufere lipsuri. Să fie clar, nu o fac din dragoste, ci pentru a respecta o promisiune.

Părintele Antonio a primit primul plic cu un suspin şi a schițat un gest de binecuvântare, dar Esteban se întorsese deja să plece. Nu i-a dat nici o explicație Clarei despre cele petrecute între sora lui şi el. A anunțat-o că o dăduse afară din casă, că-i interzicea să o pomenească de față cu el şi, dacă avea puțină decență, şi când era plecat i-a scos toate lucrurile şi obiectele care puteau aminti de ea şi a considerat-o moartă.

Clara şi-a dat seama că era inutil să pună întrebări. A luat din camera de croitorie pendulul care o ajuta să intre în legătură cu fantomele şi pe care îl folosea ca pe un instrument pentru concentrare. A întins pe jos o hartă a oraşului şi a ținut pendulul la o jumătate de metru distanță, aşteptând ca oscilațiile lui să-i indice unde se afla cumnată-sa, dar, după o după-amiază întreagă pierdută, şi-a dat seama că sistemul nu funcționa dacă Ferula nu avea un domiciliu fix. Pendulul dovedindu-şi ineficienta, ea a început să meargă la întâmplare cu maşina, sperând s-o îndrume instinctul, dar şi asta a dat greş. Şi-a consultat măsuța cu trei picioare, dar nici un spirit cunoscător nu s-a prezentat să-i indice unde se găsea, a căutat-o cu gândul, n-a primit răspuns şi nici cărțile de tarot nu au lămurit-o. Atunci a hotărât să recurgă la metodele tradiționale şi s-a pornit să o caute la prietenele ei, a întrebat furnizorii şi pe toți care aveau de-a face cu ea, dar nimeni n-o mai văzuse. Finalmente, a ajuns la părintele Antonio.

— N-o mai căutați, doamnă. Ea nu vrea să vă vadă. Clara a înțeles de ce nu funcționase nici unul dintre sistemele ei de ghicit infailibile.

— Surorile Mora aveau dreptate, nu poți găsi pe cineva care nu vrea să fie găsit, şi-a spus ea.

Esteban Trueba a intrat într-o perioadă de mare prosperitate. Afacerile-i păreau atinse de o nuieluşă vrăjită. Era mulțumit de viață. Era bogat, aşa cum îşi propusese. Concesionase alte câteva mine, exporta fructe în străinătate, avea o întreprindere de construcții, iar Las Tres Marías, care se dezvoltase mult, devenise cea mai productivă moşie din regiune. Criza economică din toată țara nu l-a afectat. În provinciile din nord, falimentul exploatărilor de salitră lăsase în mizerie mii de muncitori. Triburile famelice de şomeri, cu tot cu neveste, copii şi bătrâni, care băteau drumurile căutând de lucru, ajunseseră în cele din urmă în apropierea Capitalei, formând un cordon de mizerie în jurul oraşului, instalate cum dădea Domnul, în adăposturi din scânduri şi carton, printre gunoaie şi delăsare. Umblau pe străzi cerând să muncească ce-o fi, dar nu era de lucru pentru toți, aşa că încet-încet aceşti muncitori obişnuiți cu muncile grele, acum slăbiți, înfrigurați, zdrențăroşi şi disperați, n-au mai cerut de lucru, ci pur şi simplu de pomană. Oraşul s-a umplut de cerşetori. Apoi de hoți. Niciodată nu se văzuseră geruri mai mari ca în acea iarnă. În Capitală a nins, un spectacol nemaivăzut, care a ținut pagina întâi a ziarelor, care îl prezentau ca pe o ştire sărbătorească, în timp ce la periferii copiii se trezeau cu mâinile albastre de ger, congelați. Nici de pomană nu era cât să ajungă pentru toți.

A fost şi anul tifosului exantematic. A început ca o nenorocire care i-a lovit pe săraci, apoi a luat aspectul unei pedepse divine. A apărut în cartierele sărace, din cauza iernii, a subalimentației, a apei murdare din rigole. S-a adăugat şomajului şi s-a răspândit peste tot. Spitalele nu făceau față, bolnavii băntuiau pe străzi cu privirile pierdute, îşi scoteau păduchii şi îi aruncau pe oamenii sănătoşi. Molima s-a întins, a pătruns în toate căminele, a infestat şcolile şi fabricile, nimeni nu se simțea în siguranță. Toată lumea trăia cu frică, pândind semnele care anunțau teribila boală. Cei care se molipseau începeau să dârdâie cuprinşi de frigul morții, după care îi copleşea un fel de stupoare. Rămâneau încremeniți ca loviți cu leuca,

topindu-se de febră, plini de pete, căcându-se sânge, delirând despre foc şi naufragiu, prăbuşindu-se pe jos, simțindu-şi oasele ca de vată, picioarele de cârpă, un gust de bilă în gură, trupul ca o rană vie, plin de pustule roşii, albastre, galbene şi negre, vomitându-şi mațele şi rugându-se Domnului să se milostivească şi să-i ia o dată, că nu mai suportă, că le crapă capul şi sufletul între atâta diaree şi groază.

Esteban a propus familiei să plece cu toții la țară ca să scape de epidemie, dar Clara nici n-a vrut să audă. Era foarte ocupată să-i ajute pe săraci, o activitate interminabilă. Pleca în zori şi uneori se întorcea aproape de miezul nopții. A golit dulapurile din casă, a dat până şi hainele copiilor, cuverturile de pe paturi, sacourile bărbatului. A scos proviziile din cămară şi a stabilit cu Pedro García al Doilea un sistem prin care acesta îi trimitea de la țară brânză, ouă, slănină, fructe şi găini pe care le împărțea celor nevoiaşi. Slăbise, arăta topită. Noaptea avea iar crize de somnambulism.

Absența Ferulei a fost percepută ca un cataclism, până şi Dădaca a fost tulburată, deşi îşi dorise atâta ca aceasta să se întâmple o dată şi o dată. Când a venit primăvara şi Clara s-a mai odihnit un pic, tendința ei de a evada din realitate şi de a se pierde în visare s-a accentuat. Deşi nu mai putea conta pe organizarea impecabilă a cumnată-sii, treburile casei tot n-o interesau. A lăsat totul pe mâna Dădacei şi a altor servitori, şi s-a scufundat în lumea spiritelor şi a experimentelor psihice. Caietele de povestit viața s-au încurcat, iar caligrafia ei şi-a pierdut eleganța mănăstirească dintotdeauna, degenerând într-o scriere schimbată; câteodată abia se putea citi, atât de mici erau literele, alteori trei cuvinte umpleau o pagină.

În anii care au urmat, în jurul Clarei şi al surorilor Mora s-a adunat un grup de discipoli ai lui Gurdeev, de rozicrucieni, de spiritişti şi de boemi care pierdeau nopțile, mâncau trei mese pe zi acolo şi-şi treceau timpul consultând spiritele prin intermediul măsuței cu trei picioare şi făcând lecturi din versurile ultimului poet iluminat care ateriza în poala Clarei. Esteban îngăduia invazia asta de țicniți pentru că pricepuse că era deja inutil să se amestece în viața nevesti-sii. Dar a hotărât ca măcar băieții să fie ținuți în afara magiei, astfel că Jaime şi Nicolás au fost înscrişi ca interni într-un colegiu englezesc victorian, unde orice pretext era bun ca să li se dea pantalonii jos şi să primească nişte biciuşte la fund, mai ales Jaime, care îşi bătea joc de familia regală britanică şi la doisprezece ani îl citea pe Marx, un evreu care stârnea revoluții în toată lumea. Nicolás a moştenit spiritul aventurier al unchiului Marcos şi propensiunea maică-sii pentru horoscopuri şi descifrarea viitorului, dar asta nu reprezenta un delict grav în formația rigidă a colegiului, ci doar o notă excentrică, astfel că a fost pedepsit mai puțin decât fratele său.

Cazul Blancăi era diferit, căci tatăl nu intervenea în educația ei. Considera că menirea ei era să se mărite şi să strălucească în societate, unde capacitatea ei de a comunica dezinvolt cu morții, dacă era făcută într-un ton frivol, putea fi chiar ceva atractiv. Susținea că magia, ca şi religia şi bucătăria, era o treabă tipic feminină şi poate de aceea le privea pe cele trei surori Mora cu simpatie, în schimb, îi detesta pe spiritiştii de sex bărbătesc aproape tot atât de mult ca pe popi. În ce o priveşte, Clara mergea peste tot cu fiică-sa agățată de fuste, o chema la şedințele de vineri şi o creştea într-o strânsă familiaritate cu spiritele, cu membrii societăților secrete şi cu artiştii sărăntoci al căror mecena era. Exact cum procedase ea cu maică-sa pe vremea muțeniei, o lua pe Blanca şi o ducea să-i vadă pe săraci, încărcată de daruri şi încurajări.

— Asta foloseşte ca să ne liniştim conştiința, fetițo, dar nu-i ajută pe săraci. Nu de milă au ei nevoie, ci de dreptate, îi explica ea Blancăi.

Pe tema asta avea controversele cele mai dure cu Esteban, care era de altă părere.

— Dreptate! Drept este să aibă toți la fel? Bicisnicii ca şi puternicii? Tonții ca şi deştepții? Asta nu se întâmplă nici măcar printre animale! Aici nu e vorba de săraci şi bogați, ci de slabi şi puternici. Sunt de acord că trebuie să avem cu toții aceleaşi şanse, numai că oamenii ăştia nu se străduiesc defel. Ce uşor este să întinzi mâna şi să ceri de pomană! Eu cred în efort şi în recompensă. Cu filozofia asta am ajuns să am ceea ce am. Niciodată n-am cerut o favoare nimănui şi n-am făcut nimic necinstit, ceea ce dovedeşte că poate s-o facă oricine. Şi eram destinat să fiu un nenorocit de scribălău la notariat. Uite de-asta n-am să accept idei bolşevice în casa mea. Dați de pomană la săraci, dacă vreți! Foarte bine, face bine la buna creştere a domnişoarelor. Dar nu-mi veniți mie cu stupizeniile lui Pedro García al Treilea, că asta nu suport!

Într-adevăr, Pedro García al Treilea vorbea de dreptate la Las Tres Marías. Era singurul care îndrăznea să-şi sfideze stăpânul, în ciuda chelfănelilor pe care le primea de la taică-său, Pedro García al Doilea, de câte ori îl prindea. Încă de când era foarte tânăr, băiatul se ducea de capul lui în sat să împrumute cărți, să citească ziarele şi să stea de vorbă cu învățătorul, un comunist convins, care a fost ucis după nişte ani cu un glonț între ochi. Se mai ducea seara şi la barul din San Lucas, unde veneau nişte sindicalişti care aveau mania să pună țara la cale între două beri, cât şi uriaşul şi mărețul părinte Jose Dulce María, un preot spaniol cu capul plin de idei revoluționare, din cauza cărora Compania lui Isus îl aruncase în colțul acesta de lume pierdut, dar tot n-a renunțat să transforme parabolele biblice în lozinci socialiste, în ziua în care Esteban Trueba a descoperit că fiul administratorului aducea țăranilor literatură subversivă, l-a chemat în birou şi, în prezența tatălui, i-a aplicat o bătaie zdravănă cu biciul din piele de şarpe.

— Asta a fost o avertizare, mucosul dracului, i-a spus el, fără să ridice glasul şi cu ochii în flăcări. Data viitoare, dacă te mai prind că-mi deranjezi oamenii, te închid. Pe proprietatea mea nu admit revoltați, aici eu conduc şi am dreptul să lucrez cu cine îmi place. Tu nu-mi placi, ca să ştii. Te suport din cauza lui taică-tău, care m-a slujit cu credință mulți ani, dar fii atent, că poți s-o sfârşeşti rău de tot. Cară-te!

Pedro García al Treilea semăna cu tatăl lui, era brunet, cu trăsături aspre, parcă tăiate în piatră, avea ochi negri, mari şi trişti, părul negru, aspru şi tuns perie. Doar două iubiri avea în viață, pe tatăl său şi pe fiica stăpânului, pe care o iubea din ziua când dormiseră goi sub masa din sufragerie, în frageda lor copilărie. Şi Blanca rămăsese sub acelaşi sentiment fatal. De fiecare dată când venea în vacanță la Las Tres Marías în prăfăraia maşinilor încărcate cu bagaje, îşi simțea inima bătând ca o tobă africană de nerăbdare şi nelinişte. Era prima care sărea din maşină şi începea să alerge spre casă, şi de fiecare dată îl găsea în acelaşi loc în care se văzuseră atunci, în prag, pe jumătate ascuns în umbră, timid şi posac, cu pantalonii lui roşii, desculț, cu ochii lui de bătrân scrutând drumul ca s-o vadă venind. Fugeau, se îmbrățişau, râdeau, se înghionteau drăgăstos şi se tăvăleau pe jos, trăgându-se de păr şi țipând de bucurie.

— Potoleşte-te, fată, lasă-l pe jerpelitul ăsta! chițăia Dădaca, încercând să-i despartă.

— Lasă-i în pace, Dădacă, sunt copii şi se iubesc, spunea Clara, care ştia mai multe.

Copiii o rupeau la goană şi se ascundeau ca să-şi povestească tot ce acumulaseră în lunile de despărțire. Ruşinos, Pedro îi dădea nişte animăluțe pe care le sculptase pentru ea din nişte bucățele de lemn, în schimb, primea darurile pe care fata le adunase pentru el: un briceag care se deschidea ca o floare, un mic magnet care atrăgea ca prin minune cuiele ruginite de pe jos. În vara în care a venit cu o parte din cărțile magice din cufărul unchiului Marcos, ea avea vreo zece ani, iar Pedro al Treilea avea încă dificultăți la citit, dar curiozitatea şi dorința au făcut ce nu reuşise nuiaua învățătoarei. Şi-au petrecut vara citind trântiți printre trestiile

de pe malul râului, printre pinii din pădure şi spicele de pe câmp, discutând despre calităţile lui Sandokan şi ale lui Robin Hood, despre ghinionul Piratului Negru, despre poveştile veridice şi edificatoare ale Comorii Tinereţii, despre semnificaţia maliţioasă a cuvintelor interzise din dicţionarul Academiei Regale de Limbă Spaniolă şi despre sistemul cardiovascular de pe planşele în care apărea un tip fără piele, cu toate venele şi cu inima la vedere, dar cu chiloţi pe el. În câteva săptămâni, băieţelul a învăţat să citească avid. Au pătruns în lumea mare şi adâncă a poveştilor imposibile, cu spiriduşi şi zâne, cu naufragiaţi care se mănâncă între ei după ce dau cu zarul, cu tigri care se lasă domesticiţi din dragoste, cu invenţii fascinante, curiozităţi geografice şi zoologice, ţări orientale în care există duhuri ascunse în sticle, dragoni în peşteri şi prinţese închise în turn. Se duceau des să-l vadă pe Pedro García bătrânul, căruia trecerea anilor îi tocea simţurile. A orbit treptat, o pieliţă albăstrie îi acoperea pupilele; „sunt norii care mi-au intrat în ochi" spunea el. Îl bucurau mult vizitele Blancăi şi ale lui Pedro al Treilea, care era nepotul lui, dar el uitase asta. Le asculta poveştile pe care le alegeau pentru el din cărţile magice şi pe care trebuiau să i le răcnească, pentru că şi vântul îi intrase în urechi, de aceea era surd. În schimb, el îi învăţa cum să se imunizeze împotriva muşcăturilor jigăniilor periculoase şi le demonstra eficacitatea antidotului, punându-şi un scorpion viu pe braţ. Îi învăţa să caute apa. Trebuia să ţii un băţ uscat cu ambele mâini şi să mergi atingând cu el pământul, în linişte, gândindu-te la apă şi la cât de sete îi era băţului, până ce, dintr-odată, simţind umezeala, acesta începea să tremure. Acolo trebuia săpat, lămurea bătrânul, adăugând că de fapt el nu se folosea de metoda asta ca să găsească apă în Las Tres Marías, n-avea nevoie de băţ. Oasele lui erau atât de însetate, încât atunci când trecea peste o apă subterană, chiar dacă era la mare adâncime, scheletul lui se cutremura. Le arăta ierburile câmpului şi le dădea să le miroasă, să le guste şi să le mângâie, ca să le cunoască parfumul, savoarea şi textura şi să le poată identifica după proprietăţile lor curative: una liniştea mintea, alta elimina influenţele diavolului, alta curăţa ochii, întărea stomacul sau stimula sângele. La capitolul acesta era atât de tare, că până şi medicul de la spitalul călugăriţelor venea să-i ceară sfatul. Dar, cu toată înţelepciunea n-a fost în stare să o vindece pe fiică-sa Pancha de o indigestie care a trimis-o pe lumea cealaltă. I-a dat mai întâi să mănânce baligă de vacă, fără rezultat, apoi de cal, a înfăşurat-o în pături şi a făcut-o să transpire răul până a ajuns piele şi oase, a frecat-o pe tot corpul cu rachiu amestecat cu praf de puşcă, dar degeaba. Pancha s-a sfârşit într-o diaree interminabilă, care i-a topit carnea şi i-a provocat o sete de nestins. Învins, Pedro García l-a rugat pe stăpân să-l lase să o ducă la spital într-o şaretă. Cei doi copii l-au însoţit. Doctorul de la spitalul călugăriţelor a examinat-o pe Pancha cu atenţie şi i-a spus bătrânului că era pierdută, că, dacă ar fi adus-o mai devreme şi n-ar fi făcut-o să transpire atâta, poate că ar fi reuşit să facă ceva pentru ea, dar acum corpul ei nu mai putea reţine nici un lichid şi era precum o plantă cu rădăcinile uscate. Pedro García a fost jignit şi a continuat să nu-şi recunoască eşecul nici chiar când s-a întors cu cadavrul fiică-sii acoperit cu o pătură, împreună cu cei doi copii speriaţi, şi l-a descărcat în curte, bombănind că doctorul nu ştia nimic. Au îngropat-o într-un loc privilegiat în micul cimitir de lângă biserica părăsită, la picioarele vulcanului, căci în fond fusese, într-un fel, femeia stăpânului, dăruindu-i singurul fiu care i-a purtat numele mic, nu şi pe cel de familie, şi un nepot, ciudatul Esteban García, care era menit să joace un rol teribil în istoria familiei.

Într-o zi, bătrânul Pedro García le-a spus Blancăi şi lui Pedro al Treilea povestea găinilor care s-au vorbit să-l înfrunte pe vulpoiul care intra noapte de noapte în coteţ ca să fure ouăle şi să mănânce puii. Găinile au hotărât că erau sătule să tot suporte atotputernicia vulpoiului, l-au aşteptat şi, când acesta a intrat în coteţ, i-au tăiat calea, l-au înconjurat şi au năvălit pe el cu ciocurile până l-au lăsat mai mult mort decât viu.

— Şi-atunci vulpoiul a fost văzut fugind cu coada între picioare, urmărit de găini, şi-a terminat bătrânul povestea.

Blanca a râs şi a spus că era imposibil, găinile erau proaste şi slabe, iar vulpoii vicleni şi puternici, dar Pedro Al Treilea n-a râs defel. A stat tot restul zilei pe gânduri, rumegând povestea vulpoiului şi a găinilor, şi poate că din clipa aceea copilul a început să devină bărbat.

5. *Amanții*

Copilăria Blancăi a trecut lin, alternând verile fierbinți de la Las Tres Marías, unde descoperea forța unui sentiment ce creştea odată cu ea, cu rutina din Capitală, la fel ca în cazul altor fete de vârsta şi condiția ei, deşi prezența Clarei adăuga o notă extravagantă vieții. În fiecare dimineață Dădaca îi aducea micul dejun, o ajuta să se dezmeticească şi să-şi pună uniforma, îi trăgea ciorapii, îi punea pălăria, mănuşile şi şalul, îi aşeza cărțile în ghiozdan, timp în care murmura rugăciuni pentru sufletul morților şi, cu glas tare de data asta, o sfătuia pe Blanca să nu se lase păcălită de călugărițe.

— Să fii atentă, că astea sunt nişte depravate, le aleg pe fetele cele mai drăguțe, inteligente şi de familie bună ca să le ducă la mănăstire, le rad în cap pe bietele novice şi le distrug viața punându-le să facă prăjituri pentru vânzare şi să îngrijească de străinii bătrâni.

Şoferul o ducea la şcoală, unde prima activitate a zilei era slujba şi comuniunea obligatorie. Îngenuncheată în banca ei, Blanca respira mirosul pătrunzător de tămâie şi de crini, suferind supliciul combinat compus din greață, vină şi plictiseală. Era singurul lucru care nu-i plăcea la şcoală. Iubea în schimb culoarele înalte de piatră, curățenia imaculată a duşumelelor de marmură, pereții albi şi goi, Cristul de fier care străjuia la intrare. Era o făptură romantică şi sentimentală, aplecată spre singurătate, avea puține prietene şi era în stare să se emoționeze până la lacrimi când înfloreau trandafirii din grădină, când aspira mirosul vag de pânză şi de săpun al călugărițelor care se aplecau peste temele ei, când rămânea în urmă ca să audă liniştea sălilor de clasă goale. Numai la țară, cu pielea aurită de soare şi burta plină de fructe călduțe, alergând pe câmp cu Pedro al Treilea, era veselă şi râdea tot timpul. Maică-sa spunea că asta era Blanca cea adevărată şi că cealaltă, de la oraş, era o Blanca în hibernare.

Din cauza agitației constante care domnea în casa cea mare de pe colț nimeni, cu excepția Dădacei, nu şi-a dat seama că Blanca devenea femeie. A intrat în adolescență brusc. Moştenise de la familia Trueba sângele spaniolesc şi arab, ținuta seniorială, expresia orgolioasă, tenul smead şi ochii întunecați ai oamenilor Mediteranei, dar îndulcite de moştenirea maternă, de la care a luat blândețea pe care nici un Trueba n-a avut-o vreodată. Era o fată liniştită, care îşi vedea singură de ale ei, învăța, se juca frumos cu păpuşile şi nu manifesta nici o înclinație pentru spiritismul mamei sau pentru toanele tatălui. Familia spunea în glumă că era singura persoană normală după mai multe generații şi adevărul este că părea să fie un miracol de echilibru şi seninătate. Pe la treisprezece ani au început să-i crească sânii, i s-a subțiat talia, a slăbit şi a crescut ca din apă. Dădaca i-a prins părul într-un coc, a mers cu ea să-şi cumpere primul sutien, primii ciorapi de mătase, prima rochie de domnişoară şi o colecție întreagă de prosopele micuțe pentru ceea ce ea numea demonstrație. În acest timp, maică-sa continua să deplaseze scaunele prin toată casa, să cânte bucăți de Chopin cu pianul închis şi să declame superbele versuri fără rimă, subiect şi logică ale unui tânăr poet pe care-l primise în casă şi de care începea să se vorbească, fără a prinde de veste de schimbările prin care trecea fie-sa, fără să observe că uniforma de şcoală cam crăpa pe la cusături sau că fața rotundă ca un fruct a Blancăi se transformase pe neaşteptate într-un cap de femeie, pentru că Clara era mai atentă la aură şi la fluide decât la kilograme şi centimetri. Într-o zi a văzut-o intrând în camera de croitorie îmbrăcată în ținuta de oraş şi s-a mirat că domnişoara aceea înaltă şi brunetă era chiar micuța ei Blanca. A îmbrățişat-o, a sărutat-o şi a avertizat-o că în curând avea să-i vină menstruația.

— Stai jos să-ți explic cum vine asta.

— Nu te deranja, mami, că-mi vine deja de un an, în fiecare lună, a râs Clara.

Relația lor nu s-a schimbat odată cu dezvoltarea fetei, pentru că era bazată pe principiile solide ale totalei acceptări reciproce şi pe capacitatea de a râde amândouă de aproape toate lucrurile din viață.

În anul acela vara a venit devreme, cu o căldură uscată şi înăbuşitoare, care a copleşit oraşul şi a stricat somnul, grăbind astfel cu câteva săptămâni plecarea la Las Tres Marías. Ca în fiecare an, Blanca aştepta nerăbdătoare să-l vadă pe Pedro al Treilea şi, tot ca în fiecare an, când a coborât din maşină, l-a căutat cu privirile în locul unde o aştepta mereu. I-a zărit umbra ascunsă în pragul uşii şi a sărit din vehicul alergând spre el, după toate lunile în care visase la întâlnirea lor, dar a constatat surprinsă că băiatul s-a răsucit pe călcâie şi a plecat.

Toată ziua Blanca s-a dus la locurile lor, a întrebat de el, l-a strigat, l-a căutat acasă la bătrânul Pedro García, iar până la urmă, când s-a înserat, s-a culcat doborâtă şi fără să mănânce. În uriaşul ei pat de bronz, îndurerată şi nedumerită, şi-a îngropat capul în pernă şi a plâns de supărare. Dădaca i-a adus un pahar cu lapte şi miere şi a ghicit pe dată motivul.

— Mă bucur, a spus ea cu un zâmbet strâmb. Nu mai eşti la vârsta la care să te joci cu păduchiosul ăla.

După o jumătate de ceas, a venit maică-sa să o sărute de noapte bună şi a găsit-o suspinând după plânsul acela melodramatic. Pentru o clipă, Clara n-a mai fost îngerul distrat care era şi a încercat să intre în pielea pământenilor obişnuiți care la paisprezece ani suferă pentru prima dată din amor. A vrut să afle mai multe, dar Blanca era ori foarte orgolioasă, ori prea femeie şi nu i-a spus nimic, aşa că Clara s-a mulțumit să stea puțin lângă ea şi să o mângâie până s-a liniştit.

Blanca a dormit prost şi s-a trezit în zori, înconjurată de umbrele vastei încăperi. A stat cu ochii în tavan până a auzit cântatul cocoşului. Atunci s-a sculat, a tras perdelele şi a lăsat să intre lumina dimineții şi primele zgomote ale zilei. S-a apropiat de oglinda şifonierului şi s-a privit îndelung. Şi-a scos cămaşa şi şi-a privit corpul în amănunt, înțelegând că motivul pentru care fugise prietenul ei erau toate aceste schimbări. A zâmbit cu noul şi delicatul ei zâmbet de femeie. S-a îmbrăcat în vechile haine de vară, care aproape că nu o mai cuprindeau, şi-a aruncat o pătură pe umeri şi a ieşit pe vârfuri ca să nu trezească familia. Afară, pământul se trezea după somnul de peste noapte, iar primele raze ale soarelui atingeau ca nişte lovituri de sabie culmile munților, încălzind câmpul şi evaporând roua într-un abur fin, care ştergea contururile şi transforma peisajul într-o imagine de vis. Blanca a luat-o spre râu. Totul era liniştit, ea călca pe frunze şi pe ramuri uscate, şi acel trosnet uşor de sub paşii ei era singurul zgomot care se auzea pe întinderea aceea uriaşă şi încă adormită. A văzut cum aleile neclare, ogoarele aurii şi înălțimile albăstrii se pierd în cerul transparent al dimineții, asta era o amintire veche, ceva ce mai văzuse şi era exact la fel, şi a simțit că clipa aceea o mai trăise. Ploicică de peste noapte udase pământul şi copacii, iar ca şi-a simțit rochia umedă şi pantofii reci. A respirat aroma de pământ ud, de frunze putrede şi de humus, simțind o plăcere pe care simțurile ei nu o cunoşteau.

A ajuns la râu şi şi-a văzut prietenul din copilărie aşezat în locul în care îşi dăduseră întâlnire de atâtea ori. Pedro al Treilea nu crescuse în anul acela aşa cum crescuse ea, era acelaşi copil slăbuț, pântecos şi brunet, cu o expresie înțeleaptă, de bătrân, în ochii negri. Văzând-o, s-a ridicat în picioare şi ea a socotit că era mai înaltă cu jumătate de cap. S-au privit stânjeniți, simțindu-se pentru prima dată ca doi străini. Au rămas nemişcați un timp care parcă nu se mai sfârşea, obişnuindu-se cu schimbările şi noile distanțe, dar atunci o vrabie a ciripit şi totul a devenit exact ca în vara dinainte. Au fost din nou doi copii care aleargă, se îmbrățişează şi râd, se trântesc pe jos, se tăvălesc repetându-şi numele fără încetare, fericiți să fie împreună încă o dată. În cele din urmă s-au liniştit. Ea avea părul plin de frunze uscate, pe care el i le-a scos una câte una.

— Hai să-ți arăt ceva.

A luat-o de mână. Au mers savurând dimineața aceea a lumii, intrând prin noroaie, culegând ierburi fragede ca să le sugă seva, privindu-se şi zâmbindu-şi fără cuvinte, până ce au ajuns la un tamazlâc îndepărtat. Soarele se ivea deasupra vulcanului, dar încă nu se făcuse zi de-a binelea şi pământul căsca adormit. Pedro i-a făcut semn să se trântească la pământ şi să tacă. Au urcat târâş până la nişte hăţişuri, au făcut un mic ocol şi atunci Blanca a văzut-o. Era o iapă frumoasă, şargă, care tocmai făta, singură pe deal. Nemişcaţi, încercând să nici nu respire, copiii au văzut-o gâfâind şi sforţându-se până au ieşit la iveală capul mânzului şi, după un timp, restul corpului. Puiul a căzut la pământ şi mama l-a lins până a rămas strălucitor ca lemnul lăcuit, apoi l-a îndemnat cu botul să încerce să se ridice. Mânzul s-a căznit să se scoale în picioare, dar picioarele fragile nu l-au ajutat şi a rămas jos, privindu-şi mama cu o expresie părăsită, în timp ce iapa necheza, salutând soarele dimineţii. Blanca a simţit că sufletul i se umple de fericire şi i-au dat lacrimile.

— Când am să fiu mare, am să mă mărit cu tine şi o să trăim aici, în Las Tres Marías, a şoptit ea.

Pedro s-a uitat la ea cu expresia lui de bătrân trist şi a clătinat din cap. Era încă mult mai copil decât ea, dar îşi cunoştea locul pe lume. Mai ştia şi că o va iubi pe fata asta toată viaţa, că dimineaţa asta avea să-i rămână în memorie şi că va fi ultimul lucru pe care-l va vedea în clipa morţii.

Vara şi-au petrecut-o oscilând între copilărie, care încă îi trăgea înapoi, şi trezirea bărbatului şi a femeii din ei. Erau zile când alergau ca nişte plozi, zburătăcind găinile şi speriind vacile, se saturau cu lapte proaspăt muls, care le lăsa mustăţi de spumă, furau pâine fierbinte din cuptor şi se căţărau în copaci unde construiau căsuţe. Alteori se ascundeau în locurile cele mai secrete şi tainice din pădure, făceau paturi din frunze şi se jucau de-a mama şi de-a tata, mângâindu-se până la extenuare. Nu-şi pierduseră inocenţa de a se dezbrăca în pielea goală şi a se scălda în râu, cum făcuseră întotdeauna, bălăcindu-se în apa rece şi lăsând curentul să-i târască pe pietrele netede de pe fund. Dar erau unele lucruri pe care nu le mai făceau împreună. Învăţaseră să le fie ruşine. Nu se mai luau la întrecere ca să vadă cine producea balta mai mare de pipi, iar Blanca i-a povestit de substanţa aceea închisă la culoare care îi mânjea chiloţii o dată pe lună. Fără să le-o spună cineva, şi-au dat seama că nu mai puteau manifesta familiarităţi între ei de faţă cu alţii. Când Blanca îşi punea rochia de domnişoară şi se aşeza după-amiezile pe terasă să bea limonada cu familia, Pedro al Treilea o observa de departe şi nu se apropia. Au început să se ascundă pentru jocurile lor. Nu se mai ţineau de mână, ca să-i nu-i vadă adulţii, şi se ignorau ca să nu atragă atenţia. Dădaca a răsuflat uşurată, dar Clara a început să fie mai atentă.

Vacanţa s-a terminat, familia Trueba s-a întors în Capitală încărcată cu borcane de dulceaţă, compoturi, lăzi cu fructe, brânză, găini şi iepuri marinaţi, coşuri cu ouă. În timp ce toate astea se încărcau pentru a fi duse la tren, Blanca şi Pedro al Treilea s-au ascuns în hambar ca să-şi ia rămas-bun. În aceste trei luni, ajunseseră să se iubească dezlănţuit, cu o patimă care avea să le răstoarne toată viaţa. Cu timpul, dragostea lor a devenit invulnerabilă şi stăruitoare, dar încă de pe atunci avea profunzimea şi siguranţa de mai târziu. Pe un maldăr de grăunţe, inspirând praful aromatizat din hambar în lumina aurie şi difuză a dimineţii care se strecura printre scânduri, s-au sărutat peste tot, s-au lins, s-au muşcat, s-au supt, au plâns, şi-au băut lacrimile, şi-au jurat iubire eternă şi au pus la punct un cod secret pentru a-şi scrie în lunile în care vor fi departe unul de altul.

Toţi cei care au trăit acel moment sunt de acord că era cam opt seara când a apărut Ferula, fără ca nimic să-i fi anunţat sosirea. Toţi au văzut-o cu bluza ei scrobită, cu mănunchiul de chei la brâu şi cu cocul ei de fată bătrână, aşa cum o văzuseră mereu în casă. A intrat pe uşa sufrageriei în momentul în care Esteban se apuca să tranşeze friptura şi au recunoscut-o imediat, deşi n-o mai văzuseră de

vreo şase ani, iar ea era foarte palidă şi mult mai bătrână. Era o zi de sâmbătă, iar gemenii Jaime şi Nicolás veniseră de la internat pentru a petrece sfârşitul de săptămână în familie, aşa că au văzut şi ei. Mărturia lor este foarte importantă, căci erau singurii din familie care trăiau departe de măsuța cu trei picioare, apărați de magie şi spiritism de rigidul lor colegiu englezesc. Mai întâi s-a făcut frig în sufragerie şi Clara a zis să se închidă geamurile, crezând că era curentul. Apoi au auzit clinchetul cheilor şi imediat s-a deschis uşa şi a apărut Ferula, tăcută şi cu o expresie străină, exact când intra şi Dădaca pe uşa de la bucătărie cu castronul de salată. Esteban Trueba a rămas cu cuțitul şi furculița în aer, paralizat de surpriză, iar cei trei copii au strigat „tanti Ferula!" aproape la unison. Blanca a apucat să se ridice ca să meargă spre ea, dar Clara, care şedea alături, a apucat-o de mână. De fapt, Clara a fost singura care şi-a dat seama din prima ce se întâmplă, grație îndelungatei ei familiarități cu lucrurile supranaturale, deşi nimic din aspectul cumnată-sii nu-i vădea adevărata stare. Ferula s-a oprit la un metru de masă, s-a uitat indiferentă la toți, apoi s-a apropiat de Clara, care se ridicase în picioare, dar nu schițase nici un gest de apropiere, ci închisese ochii şi respira agitat, de parcă era în preajma unui atac de astm. Ferula s-a apropiat de ea, i-a pus mâinile pe umeri şi a sărutat-o pe frunte. Tot ce se auzea în sufragerie era respirația gâfâită a Clarei şi zgomotul metalic al cheilor legate de brâul Ferulei. După ce a pupat-o pe cumnată-sa, Ferula a ieşit tot pe unde intrase, închizând uşurel uşa după ea. Familia a rămas nemişcată, ca într-un coşmar. Dădaca a început să tremure atât de tare, că i-au căzut lingurile din salată, iar zgomotul i-a trezit pe toți. Clara a deschis ochii. Continua să respire greu, iar lacrimile îi cădeau pe obraji şi îi udau bluza.

— Ferula a murit, a anunțat ea.

Esteban Trueba a trântit tacâmurile de tranşat lângă friptură şi a ieşit în goană. A ajuns pe stradă tot strigând-o pe soră-sa, dar nu era nici urmă de ea. Între timp, Clara trimisese după paltoane, iar când s-a întors soțul ei, tocmai se îmbrăca şi îi întindea cheile de la maşină.

— Mergem la părintele Antonio, i-a spus.

Au parcurs drumul tăcuți. Esteban conducea cu inima strânsă, căutând vechea parohie a părintelui Antonio prin cartierele săracilor, unde nu mai pusese piciorul de mulți ani încoace. Preotul tocmai îşi cosea un nasture pe sutana roasă când l-au anunțat de moartea Ferulei.

— Imposibil! Am văzut-o acum două zile şi era bine sănătoasă.

— Te rog, părinte, condu-ne acasă la ea, l-a implorat Clara. Ştiu eu ce spun. A murit.

La insistențele Clarei, părintele Antonio i-a însoțit. L-a orientat pe Esteban printre nişte străduțe înguste până la domiciliul Ferulei. În anii aceştia de singurătate, ea locuise într-una dintre casele sărăcăcioase unde, pe când era tânără, se ducea să spună rugăciuni împotriva voinței beneficiarilor. Au trebuit să lase maşina la o distanță de câteva cvartale, pentru că drumurile se tot îngustau şi până la urmă puteai să mergi doar pe jos sau cu bicicleta. Mergeau evitând băltoacele de apă murdară revărsată din rigole şi mormanele de gunoaie prin care scurmau pisicile ca nişte umbre tăcute. Locuința era situată într-un lung şir de căsuțe dărăpănate, toate la fel, mici şi umile sălaşuri de ciment, cu o singură uşă şi două geamuri, zugrăvite în culori posomorâte, coşcovite, roase de umezeală, cu sârme pe care ziua se atârnau rufele la soare, dar care acum, noaptea, erau goale şi se legănau imperceptibil. În mijlocul străduței era o singură cişmea pentru toate familiile şi doar două felinare luminau spațiul dintre căsuțe. Părintele Antonio a salutat o bătrână care aştepta să i se umple găleata la cişmeaua care abia de scotea un firicel de apă.

— Ai văzut-o pe domnişoara Ferula?

— Cred că e la ea acasă, părinte. N-am văzut-o în ultimele zile.

Părintele Antonio a arătat spre o căsuță la fel ca celelalte, tristă, coşcovită şi murdară, însă singura care avea atârnate de uşă două ghivece cu muşcate, floarea săracului. A bătut la uşă.

— Intrați, intrați, domnişoara nu încuie niciodată uşa. Aici n-ai ce să furi, a strigat baba de la cişmea.

Esteban Trueba a deschis strigându-şi sora, dar n-a îndrăznit să intre. Clara a fost prima care a trecut pragul, înăuntru era întuneric şi pe toți trei i-a izbit mirosul inconfundabil de lavandă şi lămâie. Părintele Antonio a aprins un chibrit. Flăcăruia a produs un mic cerc luminos în jur şi s-a stins înainte de a apuca să se vadă ceva.

— Stați puțin aici, eu cunosc casa, a spus preotul.

S-a deplasat pe pipăite şi a aprins o lumânare. Silueta i s-a desenat grotesc şi chipul i-a apărut deformat de lumina care bătea de jos şi parcă plutind în aer, în timp ce umbra lui uriaşă dansa pe pereți. Clara a descris scena amănunțit în jurnal, zugrăvind minuțios cele două încăperi întunecate, cu pereții mâncați de igrasie, baia micuță şi fără apă curentă, bucătăria în care nu se găseau decât nişte coji uscate de pâine şi o cană în care era puțin ceai. Restul locuinței i s-a părut Clarei în ton cu coşmarul care începuse odată cu venirea cumnată-sii în sufrageria din casa cea mare de pe colț ca să-şi ia rămas-bun. Parcă era odaia din spate a unui vânzător de haine vechi sau culisele unei trupe de teatru mizerabile în turneu. De nişte cuie bătute în pereți atârnau rochii demodate, şerpi boa din pene, bucăți de blană tocită, coliere din pietre false, pălării care nu se mai purtau de jumătate de secol, jupoane decolorate cu dantela roasă, rochii care pe vremuri fuseseră elegante şi care-şi pierduseră strălucirea, inexplicabile tunici de amiral şi odăjdii preoțeşti, totul amestecat într-o tovărăşie grotescă, peste care anii aşternuseră praful. Pe jos se aflau o grămadă de încălțări de soldat, ranite, centuri, bretele, până şi o spadă de cadet nou-nouță. A mai văzut nişte peruci jalnice, borcanele cu farduri, flacoane goale şi o învălmăşeală de lucruri imposibile, semănate peste tot.

O uşă îngustă separa cele două odăi. Dincolo, Ferula zăcea în pat. Gătită precum regina Austriei, îmbrăcată într-un costum de catifea roasă de molii, cu o jupă de tafta galbenă şi având pe cap o perucă incredibilă, cu bucle de cântăreață de operă. Nimeni nu era cu ea, nimeni nu ştia de agonia ci şi au socotit că murise de câteva ore bune, căci şoarecii începuseră să-i ronțăie picioarele şi să-i muşte degetele. Era absolut magnifică în dezolarea ei de regină, iar pe chip avea o expresie dulce şi senină, pe care nu o avusese niciodată în trista ei existență.

— Îi plăcea să se îmbrace cu haine vechi, pe care le lua la mâna a doua sau le aduna de la gunoi, se sulemenea şi purta peruci, dar n-a făcut niciodată rău nimănui, dimpotrivă, până în ultima clipă s-a rugat pentru salvarea păcătoşilor, a explicat părintele Antonio.

— Lăsați-mă singură cu ea, a cerut Clara cu fermitate. Cei doi bărbați au ieşit afară, unde începuseră să se adune vecinii. Clara şi-a scos paltonul de lână albă, şi-a suflecat mânecile, s-a apropiat de cumnata ei, i-a scos cu blândețe peruca şi a constatat că era aproape cheală, bătrână şi prăpădită. A sărutat-o pe frunte exact cum făcuse ea cu câteva ceasuri în urmă în sufragerie şi s-a apucat, cu mult calm, să îndeplinească ritualul morții. A dezbrăcat-o, a spălat-o, a săpunit-o meticulos peste tot, a fricționat-o cu apă de colonie, a pudrat-o, i-a periat drăgăstos cele câteva fire de păr, a îmbrăcat-o cu cele mai trăsnite şi elegante zdrențe pe care le-a găsit, i-a pus peruca de soprană, întorcându-i, în moarte, nesfârşitele servicii pe care Ferula i le făcuse ei, în viață. În timp ce făcea toate astea, îi povestea, luptând cu astmul, despre Blanca, de-acum domnişoară, despre gemeni, despre casa cea mare de pe colț, despre moşie „şi să vezi ce dor ne e de tine, cumnată, să vezi cât îmi lipseşti ca să ai grijă de toată familia asta, doar ştii că nu mă pricep la treburile casnice, băieții sunt insuportabili, în schimb Blanca e o fetiță adorabilă, şi hortensiile pe care le-ai semănat cu mâna ta la moşie s-au făcut

superbe, câteva sunt albastre pentru că le-ai pus monede de aramă la rădăcină ca să iasă aşa, e un secret al naturii, şi de fiecare dată când le pun în vază îmi amintesc de tine, şi-mi aduc aminte de tine chiar când nu sunt hortensii, mereu îmi amintesc de tine, Ferula, pentru că adevărul e că, de când ai plecat de lângă mine, nimeni nu m-a mai iubit atât".

După ce a aranjat-o a mai stat puțin, vorbindu-i şi mângâind-o, apoi i-a chemat pe Esteban şi pe părintele Antonio ca să se ocupe de înmormântare. Într-o cutie de biscuiți au găsit neatinse plicurile cu bani pe care Esteban i le trimisese lună de lună în toți anii aceştia. Clara i le-a dat preotului pentru opere de binefacere, convinsă că la asta i-ar fi folosit şi Ferula.

Preotul a rămas cu moarta ca să țină şoarecii la respect. Când au plecat, era aproape miezul nopții. Afară se adunaseră vecinii şi comentau vestea. Au trebuit să-şi croiască drum printre curioşi, speriind câinii care amuşinau printre oameni. Esteban s-a îndepărtat cu paşi mari, trăgând-o după el pe Clara, fără să ia în seamă apa murdară care îi stropea impecabilii pantaloni gri făcuți de croitorul englez. Era furios pentru că sora lui, chiar şi moartă, reuşea să-l facă să se simtă vinovat, ca atunci când era copil. Şi-a adus aminte de copilărie, când îl înconjura cu solicitudinea ei întunecată, învăluindu-l într-o datorie de recunoştință pe care n-ar fi putut-o plăti toată viața. A retrăit sentimentul înjositor care îl chinuia în prezența ei, a detestat iar spiritul ei de sacrificiu, severitatea ei, vocația ei pentru sărăcie şi castitatea ei neclintită, pe care el o percepea ca un reproş adus firii sale egoiste, senzuale şi însetate de putere. Să te ia dracu', blestemato, a mârâit el, refuzând să admită, fie şi în adâncul sufletului, că nici soția lui nu ajunsese să fie pe de-a-ntregul a lui, chiar şi după ce o dăduse pe Ferula afară din casă.

— De ce o fi trăit aşa, că doar avea bani din belşug? a strigat el.

— Pentru că îi lipseau toate celelalte, a răspuns Clara blând.

În lunile în care au fost despărțiți, Blanca şi Pedro al Treilea şi-au trimis prin poştă misive înflăcărate pe care el le semna cu nume de femeie, iar ea le ascundea de cum ajungeau. Dădaca a reuşit să intercepteze două dintre ele, dar nu ştia să citească şi, chiar de-ar fi ştiut, codul secret ar fi împiedicat-o să priceapă conținutul, din fericire pentru ea, căci inima nu i-ar fi rezistat. Blanca şi-a petrecut iarna tricotând la orele de lucru manual o vestă din lână scoțiană şi gândindu-se la măsura băiatului. Noaptea dormea ținând vesta în brațe, aspirând mirosul de lână şi gândindu-se că dormea cu el în pat. La rândul său, Pedro şi-a petrecut iarna compunând la chitară cântece pe care să le cânte Blancăi şi sculptându-i imaginea în orice bucată de lemn, nereuşind să despartă amintirea angelică a fetei de furtuna care-i fierbea în sânge, îi făcea oasele ca de cârpă, îi schimba vocea şi făcea să-i crească păr pe obraz. Se zbătea nelinişti între cerințele trupului, care devenea cel al unui bărbat, şi dulceața sentimentului care nu uitase jocurile inocente ale copilăriei. Amândoi au aşteptat venirea verii cu o nelinişte dureroasă, iar când aceasta a sosit şi s-au revăzut, vesta tricotată de Clara nu-i intra lui Pedro pe cap, pentru că în lunile acestea băiatul lăsase copilăria în urmă şi atinsese proporțiile unui bărbat adult, iar cântecele delicate cu flori şi dimineți pe care le compusese pentru ea sunau caraghios, pentru că ea avea ținuta şi dorințele unei femei.

Pedro al Treilea era tot slab, avea părul aspru şi ochii trişti, dar după schimbarea vocii dobândise un glas cu tonalități răguşite şi pasionate, prin care avea să devină cunoscut mai târziu, când avea să cânte despre revoluție. Vorbea puțin, era mohorât şi împiedicat în purtări, dar avea mâini blânde şi delicate, cu degete lungi, de artist, cu care sculpta, făcea chitara să geamă şi desena cu aceeaşi uşurință cu care strunea caii, spărgea lemne sau apăsa coarnele plugului. În Las Tres Marías era singurul care îl înfrunta pe stăpân. Tatăl lui, Pedro García al Doilea, îi spusese de mii de ori să nu-şi privească stăpânul în ochi, să nu-i răspundă, să nu-l contrazică şi, pentru că voia să-l protejeze, îl şi bătuse zdravăn ca să-l facă să fie supus. Numai că băiatul era un rebel. La zece ani ştia tot atât ca

învățătoarea din Las Tres Marías, la doisprezece insista să meargă călare sau pe jos la liceul din sat, ieşind din căsuța de cărămidă la cinci dimineața, pe ploaie sau ninsoare. A citit şi recitit de nenumărate ori cărțile magice din cuferele vrăjite ale unchiului Marcos, a continuat devorându-le pe cele pe care i le împrumutau sindicaliştii de la bar şi părintele Jose Dulce María, care l-a învățat în plus să-şi cultive abilitatea nativă de a versifica şi de a-şi traduce ideile în cântece.

— Fiule, Sfânta Biserică e pe dreapta, dar Isus a fost mereu la stânga, îi spunea el enigmatic, între două înghițituri de vin bisericesc cu care sărbătorea vizitele lui Pedro.

Într-o zi, odihnindu-se pe terasă după prânz, Esteban Trueba l-a auzit cântând ceva despre găinile organizate care se uneau ca să-l înfrunte pe vulpoi şi-l învingeau. L-a chemat la el.

— Vreau să aud. Hai, cântă.

Pedro al Treilea a apucat chitara cu un gest drăgăstos, şi-a pus un picior pe scaun şi a atins coardele. Îl privea pe stăpân fix în ochi, în timp ce glasul catifelat se înălța în toropeala siestei. Esteban Trueba nu era prost, a priceput sfidarea.

— Mda. Văd că se pot cânta şi cele mai mari tâmpenii. Mai bine învață să cânți cântece de amor, a bombănit el.

— Mie îmi place, stăpâne. Unirea face puterea, cum spune părintele Jose Dulce María. Dacă găinile se pot pune cu vulpoiul, oamenilor ce le rămâne de făcut?

Şi-a luat chitara şi a plecat târându-şi picioarele, înainte ca Esteban să poată spune ceva, deşi furia era gata să izbucnească şi începea să i se ridice tensiunea. Din ziua aceea Esteban l-a luat la ochi, îl urmărea, n-avea încredere. A încercat să-l facă să nu mai meargă la liceu, dându-i sarcini de adult, dar băiatul se scula mai devreme şi se culca mai târziu ca să le poată face pe toate. A fost anul când l-a biciuit de față cu taică-său pentru că le spusese țăranilor noutățile aflate de la sindicaliştii din sat, idei despre duminica liberă, salariul minim, pensie şi serviciu medical, concediu de maternitate pentru femeile însărcinate, vot fără presiuni şi, ce era mai grav, ideea despre o organizație a țăranilor care s-ar fi putut opune patronilor.

În vara aceea, când Blanca a venit să-şi petreacă vacanța la Las Tres Marías, a fost cât pe-aci să nu-l recunoască: era cu cincisprezece centimetri mai înalt decât ea, nu mai era copilul pântecos din toate verile copilăriei. S-a dat jos din maşină, şi-a tras fusta şi pentru prima dată n-a mai alergat să-l îmbrățişeze, salutându-l scurt, cu o înclinare a capului, deşi din ochi îi spunea tot ce nu trebuiau să audă ceilalți şi ce-i spusese în corespondența impudică şi cifrată. Dădaca a privit scena cu coada ochiului şi a zâmbit batjocoritor, iar când a trecut pe lângă Pedro, a bombănit printre dinți:

— Aşa, mucosule, învață să te amesteci printre cei de teapa ta, nu printre domnişoare.

Seara, Blanca a luat cina împreună cu toată familia în sufragerie, înghițind ghiveciul de găină cu care erau primiți mereu la moşie, nelăsând să se vadă nici un pic de nerăbdare în timpul desertului interminabil în care taică-său bea coniac şi vorbea de vacile de import şi de minele de aur. A aşteptat ca mama să dea semnalul de retragere, s-a ridicat calmă, a spus noapte bună tuturor şi s-a dus în camera ei. Pentru prima dată în viață, a închis uşa cu cheia. S-a aşezat pe pat fără să se dezbrace şi a aşteptat pe întuneric până s-au potolit glasurile neastâmpărate ale gemenilor în camera de alături şi paşii servitorilor, s-au închis toate uşile, s-au tras toate zăvoarele şi casa s-a scufundat în somn. Atunci a deschis fereastra şi a sărit, aterizând pe tufele de hortensii plantate cu ani în urmă de mătuşa Ferula. Noaptea era limpede, se auzeau greierii şi broaştele. A respirat adânc şi a simțit mirosul dulceag al caiselor care se uscau în curtea în care se făceau conservele. A aşteptat să i se obişnuiască ochii cu întunericul şi a pornit la drum, dar s-a oprit imediat,

pentru că a auzit lătrăturile furioase ale dulăilor de pază cărora noaptea li se dădea drumul. Erau patru la număr, crescuseră în lanț şi ziua stăteau închişi, nu-i văzuse niciodată de aproape şi ştia că n-aveau cum s-o recunoască. Pe moment a cuprins-o panica şi era gata să țipe, dar şi-a amintit ce-i spusese bătrânul Pedro García, că hoții umblau dezbrăcați, ca să nu fie atacați de câini. Fără să stea pe gânduri, şi-a scos hainele de pe ea cât a putut de repede, le-a luat sub braț şi a continuat să păşească liniştit, rugându-se ca fiarele să nu-i miroasă frica. I-a văzut năvălind şi lătrând, dar a continuat să meargă în acelaşi ritm. Câinii s-au apropiat, mârâind nedumeriți, însă ea nu s-a oprit. Unul mai îndrăzneț a mirosit-o. I-a simțit răsuflarea caldă la mijlocul spatelui, dar nu l-a luat în seamă. Au mai mârâit şi au mai lătrat un timp, au mers după ea o bucată de drum, iar în cele din urmă, plictisiți, au făcut cale întoarsă. Blanca a răsuflat uşurată, şi-a dat seama că tremura toată şi că transpirase, s-a sprijinit de un copac şi a aşteptat să-i treacă spaima şi tremurul picioarelor. Apoi s-a îmbrăcat repede şi a pornit-o spre râu.

Pedro al Treilea o aştepta în acelaşi loc în care se întâlniseră în vara trecută şi unde, cu mulți ani în urmă, Esteban Trueba îi răpise umila virginitate Panchei García. Văzându-l, Blanca s-a îmbujorat violent. În lunile în care fuseseră despărțiți, el se călise în aspra meserie de bărbat, în schimb, ea stătuse la adăpost între pereții căminului părintesc şi ai şcolii de călugărițe, apărată de atingerea vieții, nutrind vise romantice cu ajutorul andrelelor şi al lânii scoțiene, numai că imaginea din visele ei nu coincidea cu cea a tânărului înalt care se apropia şoptindu-i numele. Băiatul a întins mâna şi a atins-o pe gât, sub ureche. Blanca a simțit ceva cald care îi încălzea oasele şi îi înmuia genunchii, a închis ochii şi s-a abandonat. El a tras-o aproape cu blândețe şi a înconjurat-o cu brațele, iar ea şi-a îngropat nasul în pieptul acestui bărbat necunoscut, atât de deosebit de băiatul slăbănog cu care se mângâia până la extenuare nu cu multe luni în urmă. I-a aspirat mirosul cel nou, s-a frecat de pielea lui aspră, a pipăit trupul tare şi puternic şi a simțit o pace adâncă şi completă, ce nu semăna deloc cu agitația care-l cuprinsese pe el. S-au căutat cu limba, ca înainte, deşi acum părea o invenție nouă, s-au prăbuşit sărutându-se cu disperare, apoi au alunecat pe patul moale de pământ umed. Se descopereau pentru prima dată şi nu aveau nimic să-şi spună. Luna a străbătut întreg orizontul, dar ei n-au văzut-o, erau ocupați să-şi exploreze intimitatea cea mai profundă, vârându-se unul în altul, nesătui.

Începând cu noaptea aceea, Blanca şi Pedro al Treilea s-au întâlnit mereu în acelaşi loc şi la aceeaşi oră. Ziua, ea broda, citea şi picta acuarele insipide în jurul casei, sub privirile fericite ale Dădacei, care în fine dormea liniştită. Însă Clara presimțea că se întâmpla ceva ciudat: vedea o culoare nouă în aura fiică-sii şi cam ghicea motivul. Pedro al Treilea îşi îndeplinea sarcinile obişnuite la câmp şi nu renunțase să meargă în sat ca să-şi vadă prietenii. Seara era mort de oboseală, dar la gândul că urma s-o vadă pe Clara puterile îi reveneau. Nu degeaba avea cincisprezece ani. Aşa a trecut vara şi, mulți ani după aceea, aveau să-şi amintească de nopțile acelea pasionale ca de perioada cea mai frumoasă din viața lor.

Între timp, Jaime şi Nicolás profitau de vacanță pentru a face toate lucrurile care le erau interzise în internatul britanic, țipând cât îi țineau plămânii, bătându-se la cel mai mic pretext, transformați în nişte puşti murdari şi zdrențăroşi, cu genunchii plini de bube şi părul doldora de păduchi, îmbuibați cu fructe proaspete, soare şi libertate. Plecau în zori şi se întorceau la căderea nopții, ocupați să vâneze iepuri cu piatra, să călărească până le ieşea sufletul şi să le spioneze pe femeile care spălau rufele la râu.

Aşa au trecut trei ani, până când cutremurul a schimbat lucrurile. La sfârşitul vacanței gemenii s-au întors în Capitală mai devreme decât restul familiei, împreună cu Dădaca, servitorii de la oraş şi cea mai mare parte din bagaje. Băieții

se duceau direct la colegiu, în timp ce Dădaca şi servitorimea pregăteau casa cea mare de pe colț pentru sosirea stăpânilor.

Blanca a mai rămas câteva zile la țară cu părinții. A fost perioada când Clara a început să aibă coşmaruri, să umble somnambulă pe culoare şi să se trezească țipând. Ziua parcă era năucă şi vedea semne prevestitoare în comportamentul animalelor: găinile nu se mai ouă în fiecare zi, vacile sunt speriate, câinii urlă a mort, şobolanii, păianjenii şi gândacii ies din ascunzători, păsările şi-au părăsit cuibul şi pleacă în stoluri, lăsând puii să plângă de foame în copaci. Se uita obsedată la coloana subțire de fum alb a vulcanului, scruta pe cer schimbările de culoare. Blanca i-a pregătit infuzii fierbinți şi băi călduțe, Esteban a apelat la vechea cutiuță cu pilule homeopatice pentru a o linişti, dar visele au continuat.

— Pământul o să se cutremure, spunea Clara, tot mai palidă şi mai agitată.

— Pentru Dumnezeu, Clara, dar se cutremură tot timpul!

— De data asta o să fie altfel. Or să fie zece mii de morți.

— Nu-s atâția în toată țara, râdea Esteban.

Cataclismul a început la patru dimineața. Clara s-a trezit ceva mai devreme dintr-un coşmar apocaliptic, cu cai deşelați, vaci luate de mare, oameni care se târau pe sub pietre şi hăuri care se căscau în pământ, înghițind case întregi. S-a sculat lividă de frică şi a fugit spre camera Blancăi care, ca în fiecare noapte, încuiase uşa şi o ştersese la râu. În ultimele zile înainte de întoarcerea în oraş, pasiunea verii atingea înălțimi dramatice, iar în fața despărțirii iminente tinerii foloseau toate clipele posibile pentru a se iubi neînfrânat. Petreceau noaptea la râu, imuni la frig şi oboseală, iubindu-se cu puterea disperării, şi de-abia când se crăpa de ziuă Blanca se întorcea acasă, chiar la cântatul cocoşilor. Clara a încercat să deschidă uşa, a bătut, a ieşit în fugă văzând că nu răspunde nimeni, a ocolit casa şi a zărit fereastra larg deschisă-şi hortensiile plantate de Ferula călcate în picioare. Într-o clipă a înțeles cauza aurei de altă culoare a Blancăi, a cearcănelor, a lipsei de chef, a tăcerii, a somnolenței ei matinale şi a acuarelelor pictate după-amiaza. Exact în clipa aceea a început cutremurul.

Clara a simțit că pământul se scutură şi nu s-a mai putut ține pe picioare. A căzut în genunchi. Țiglele acoperişului s-au desprins şi au început să cadă în jurul ei ca o ploaie asurzitoare. A văzut cum se crapă zidul casei ca izbit cu toporul, pământul s-a deschis aşa cum văzuse în vis, o crăpătură uriaşă s-a întins în fața ei, înghițind pe rând cotețele păsărilor, albiile de rufe şi o parte din grajd. Rezervorul de apă s-a înclinat şi a căzut, împrăştiind o mie de litri de apă peste găinile supraviețuitoare, care dădeau din aripi disperate. În depărtare, vulcanul arunca foc şi fum precum un balaur furios. Câinii s-au smuls din lanț şi au fugit înnebuniți, caii care scăpaseră din grajdul dărâmat au mirosit aerul şi au nechezat înspăimântați înainte de a o lua la goană spre câmp, plopii se legănau ca beți şi câțiva au căzut cu rădăcinile la vedere, strivind în cădere cuiburile de vrăbii. Lucrul cel mai înfiorător era acel muget venit din fundul pământului, care s-a auzit mult timp, ca o răsuflare de uriaş, umplând aerul de teroare. Clara a încercat să se târască spre casă, continuând s-o cheme pe Blanca, dar tremurăturile pământului au împiedicat-o. I-a văzut pe țăranii care ieşeau înspăimântați din case, rugându-se cerului, îmbrățişându-se, trăgându-şi copiii după ei, dând şuturi câinilor, luându-şi bătrânii pe sus, încercând să-şi salveze sărmanele bunuri din nebunia de cărămizi şi țigle care păreau să iasă din chiar măruntaiele pământului într-un zgomot ca de sfârşit de lume.

Esteban Trueba a ieşit în pragul uşii exact în momentul în care casa se crăpa ca o coajă de ou şi se prăbuşea într-un nor de praf, înghițindu-l într-un munte de moloz. Clara s-a târât spre el, chemându-l, dar nu s-a auzit nici un răspuns.

Primul val al cutremurului a durat aproape un minut şi a fost cel mai puternic înregistrat până atunci în țara asta obişnuită cu catastrofele. A dărâmat tot ce stătea în picioare, iar restul s-a prăbuşit în timpul replicilor mai mici, care au

continuat să zguduie pământul până s-a făcut dimineață. La moşia Las Tres Marías lumea a aşteptat să iasă soarele ca să-şi numere morții şi să-i dezgroape pe cei care gemeau sub dărâmături, printre care şi Esteban Trueba, despre care ştiau unde se afla, dar nu mai sperau să-l scoată viu. A fost nevoie de patru bărbați, sub conducerea lui Pedro García al Doilea, pentru a deplasa muntele de praf, moloz şi cărămizi care-l acoperea. Clara îşi lepădase atitudinea angelică şi ajuta la scoaterea pietrelor cu putere de bărbat.

— Trebuie să-l scoatem! Este viu şi ne aude! îi asigura ea pe toți, îndemnându-i să continue.

Odată cu primele raze ale soarelui au apărut Blanca şi Pedro al Treilea, neatinşi. Clara s-a repezit la fiică-sa şi i-a tras două palme, după care a îmbrățişat-o plângând, uşurată s-o ştie în siguranță lângă ea.

— Taică-tău e acolo.

Tinerii s-au apucat de treabă alături de ceilalți şi, după un ceas, când soarele lumina universul acela jalnic, stăpânul a fost scos din mormântul care-l acoperise. Avea atâtea oase rupte, că nici nu se puteau număra, dar era viu şi avea ochii deschişi.

— Trebuie să-l ducem în sat ca să-l vadă doctorii, a spus Pedro al Doilea.

Tocmai discutau cum să-l transporte fără ca oasele să-i iasă prin toate părțile ca dintr-un sac rupt, când a apărut bătrânul Pedro García, care, pentru că era orb şi bătrân, suportase cutremurul fără să se sperie. S-a ghemuit lângă rănit şi i-a cercetat cu multă grijă corpul, pipăindu-l, privind cu degetele, până a contabilizat toate daunele.

— Dacă-l mişcați din loc, moare, a decretat el.

Esteban Trueba era conştient, l-a auzit limpede, şi-a adus aminte de invazia furnicilor şi a hotărât că bătrânul era unica lui speranță.

— Lăsați-l, ştie ce face, a bâiguit el.

Bătrânul a cerut o pătură şi, împreună cu fiul şi nepotul, l-au pus pe ea, l-au ridicat cu multă grijă şi l-au întins pe o masă improvizată în locul unde înainte era un *patio,* iar acum un loc gol în mijlocul unui coşmar de moloz, leşuri de animale, planşete de copii, urlete de câini şi rugăciuni de femei. Au salvat din ruine un burduf de vin, pe care bătrânul Pedro García l-a împărțit în trei, o parte ca să spele rănitul, alta ca s-o bea, iar pe a treia a băut-o chiar el, încet şi cumpătat, înainte de a se apuca să-i pună oasele la loc, unul câte unul, cu răbdare şi calm, trăgând de unul, împingând de altul, fiecare la locul său, legând scândurile strânse cu fâşii de cearşafuri ca să le imobilizeze, mormăind litanii despre sfinți vindecători, invocând norocul şi pe Fecioara Maria şi suportând strigătele şi înjurăturile lui Esteban Trueba, fără ca expresia de orb fericit să i se schimbe în vreun fel. A reconstituit corpul pe pipăite atât de bine, încât medicii care l-au văzut după aceea n-au crezut că era posibil.

— Eu nici măcar n-aş fi îndrăznit, a recunoscut doctorul Cuevas.

Distrugerile provocate de cutremur au cufundat țara într-un doliu prelungit. De parcă n-ar fi fost de ajuns că pământul se cutremurase dărâmând totul, marea s-a retras cu câteva mile şi s-a întors ca un val uriaş care a dus vapoarele pe dealuri, foarte departe de coastă, a măturat sate, drumuri şi animale şi a acoperit mai bine de un metru sub nivelul mării mai multe insule din sud. Au fost clădiri care au căzut ca nişte dinozauri răniți, altele s-au destrămat ca un castel de cărți de joc, morții se numărau cu miile şi n-a fost familie care să nu-şi plângă pe cineva. Apa sărată de mare a compromis recoltele, incendiile au distrus părți de oraşe şi sate, în cele din urmă a curs lava, iar cenuşa a acoperit satele din apropierea vulcanilor, ca pentru a încununa dezastrul.

Lumea nu mai dormea în casă, temându-se să nu se repete cataclismul, au improvizat corturi în locuri pustii, se dormea în piețe şi pe stradă. Soldații trebuiau să facă ordine şi trăgeau fără somație în cei surprinşi furând, căci dacă majoritatea

creştinilor umpleau bisericile rugându-L pe Dumnezeu să-Şi îmblânzească furia, hoții căutau printre dărâmături şi, dacă vedeau o ureche cu cercel sau un deget cu inel, le tăiau cu cuțitul, indiferent dacă victima era moartă sau doar imobilizată în grămada de moloz. A mai venit şi o epidemie de diverse boli în toată țara. Restul lumii, prea ocupat cu un alt război, de-abia dacă a aflat că natura înnebunise în locul acela de departe; cu toate astea, tot au sosit transporturi de medicamente, pături, alimente şi materiale de construcție, care s-au pierdut prin coclaurii misterioşi ai administrației publice, astfel că şi după câțiva ani puteai cumpăra conserve din America de Nord şi lapte praf din Europa la preț de delicatesă în magazinele exclusive.

Esteban Trueba a petrecut patru luni înfăşurat, înțepenit în atele, plasturi şi cârlige, suferind atroce de mâncărimi şi nemişcare, mistuit de nerăbdare. Caracterul i s-a înrăutățit, de nu-l mai putea suporta nimeni. Clara a rămas la țară să-l îngrijească, iar când comunicațiile s-au normalizat şi ordinea s-a reinstaurat, Blanca a fost trimisă ca internă la colegiu, maică-sa neputând avea grijă de ea.

În Capitală, cutremurul a prins-o pe Dădacă în pat, şi deşi acolo s-a simțit mai puțin decât în sud, tot a omorât-o de spaimă. Casa cea mare de pe colț a trosnit ca o nucă, pereții s-au crăpat şi marele lampadar cu țurțuri de cristal din sufragerie a căzut, sunând ca o mie de clopote, şi s-a făcut țăndări. În afară de asta, singurul lucru grav a fost moartea Dădacei. După ce a trecut prima spaimă, servitorii şi-au dat seama că n-o văzuseră pe bătrână fugind afară în stradă împreună cu ceilalți. S-au dus s-o caute şi au găsit-o în patul ei, cu ochii căscați şi părul măciucă. În haosul acelor zile, n-au reuşit să-i facă o înmormântare cuviincioasă, cum ar fi fost dorința ei, ci au trebuit s-o îngroape în grabă, fără discursuri şi lacrimi. Nici unul dintre numeroşii copii străini pe care-i crescuse cu atâta dragoste nu a asistat la înmormântare.

Cutremurul a marcat o schimbare atât de mare în viața familiei Trueba, că, începând de atunci, au împărțit evenimentele în înainte şi după acea dată. La moşie, Pedro García al Doilea şi-a reasumat sarcina de administrator, stăpânul neputându-se mişca din pat. A organizat oamenii, a readus calmul şi a condus reconstrucția ruinei în care se transformase domeniul. Au început prin a îngropa morții în cimitirul de la poalele vulcanului, care scăpase ca prin minune de râul de lavă ce se scursese pe coastele muntelui blestemat. Mormintele noi au dat un aer festiv umilului cimitir, iar oamenii au plantat şiruri de mesteceni pentru ca vizitatorii morților să aibă umbră. Au reconstruit pe rând căsuțele de cărămidă, exact ca înainte, grajdurile, lăptăria şi hambarul, au pregătit ogoarele pentru semănat, recunoscători faptului că lava şi cenuşa căzuseră în altă parte, salvând proprietatea. Pedro al Treilea a fost nevoit să renunțe la plimbările prin sat, căci taică-său avea nevoie de el. Îl ajuta prost dispus, atrăgându-i atenția că-şi rupeau spinarea ca să pună pe picioare stricăciunile stăpânului, ei rămânând la fel de săraci ca înainte.

— Mereu a fost aşa, fiule. N-o să schimbi tu legea lui Dumnezeu.

— Ba se poate schimba, tată. Sunt oameni care o fac, dar aici nici măcar ştirile nu ajung. În lume se petrec lucruri importante, argumenta băiatul şi îi recita dintr-un foc discursul învățătorului comunist sau pe cel al părintelui Jose Dulce Măria.

Pedro al Doilea nu spunea nimic şi continua să muncească fără preget. Se făcea că nu vede că fiu-său, profitând de faptul că boala stăpânului îi slăbise vigilența, încălca cenzura, introducând la moşie broşurile sindicaliştilor, ziarele politice ale învățătorului şi ciudatele versiuni biblice ale preotului spaniol.

La ordinul lui Esteban Trueba, administratorul a început reconstrucția casei, respectând planul inițial. Nici măcar nu au schimbat cărămizile din paiantă cu cele moderne, nici n-au lărgit ferestrele prea înguste. Singura ameliorare a fost că au tras apă caldă în băi şi au schimbat vechea sobă cu lemne din bucătărie cu un

artefact pe bază de parafină cu care nici o bucătăreasă n-a reuşit să se obişnuiască, drept care instalația şi-a sfârşit zilele în fundul curții, la discreția găinilor. Cât timp s-a construit casa, au improvizat un adăpost din scânduri acoperit cu tablă zincată, unde l-au adus pe Esteban cu patul lui de invalid şi de unde acesta urmărea pe geam progresele lucrărilor şi striga instrucțiuni, fierbând de furie împotriva imobilității lui forțate.

Clara s-a schimbat mult în aceste luni. A lucrat cot la cot cu Pedro al Doilea ca să salveze ce putea fi salvat. Pentru prima dată în viață s-a ocupat, fără nici un ajutor, de aspectele materiale, căci nu mai putea conta pe soțul ei, pe Ferula sau pe Dădacă. S-a trezit în sfârşit dintr-o lungă copilărie în timpul căreia fusese mereu apărată, înconjurată de grijă şi de confort şi fără obligații. Esteban Trueba începuse să creadă că tot ce mânca îi cădea rău, cu excepția a ceea ce gătea ea, drept care stătea o bună parte din zi în bucătărie, jumulind găini pentru supa bolnavului şi frământând pâine. I-a fost infirmieră, l-a spălat cu buretele, i-a schimbat bandajele, i-a pus oala. El devenea pe zi ce trece tot mai furibund şi mai despotic, îi cerea tot timpul câte ceva, pune-mi o pernă aici, nu e bine, mai sus, adu-mi vin, nu, ți-am spus doar că vreau vin alb, deschide fereastra, închide-o, mă doare aici, mi-e foame, mi-e cald, scarpină-mă pe spate, nu e bine, mai jos. Clara a început să se teamă de el, mult mai mult decât atunci când era un bărbat puternic şi sănătos care pătrundea în pacea vieții ei cu un miros de mascul pofticios, cu un glas de uragan, cu războiul lui necruțător, cu puterea lui de mare senior, impunându-şi voința şi capriciile în fața echilibrului delicat pe care ea îl păstra între spiritele Marelui Dincolo şi bietele suflete ale Micului Dincoace. A ajuns să-l deteste. De cum i s-au sudat oasele şi a început să se mişte, lui Esteban i-a revenit pofta de a o lua în brațe şi o pipăia ori de câte ori trecea pe lângă el, confundând-o în confuzia bolii cu țărăncile robuste care în tinerețe îl serveau în bucătărie şi în pat. Clara însă nu mai era pentru astfel de zburdălnicii. Nenorocirile o spiritualizaseră, vârsta şi faptul că nu-şi iubea soțul o făcuseră să considere sexul ca pe o ocupație cam brutală, după care o dureau şalele şi rămânea dezordine în casă. În doar câteva ore, cutremurul o făcuse să aterizeze în violență, moarte şi vulgaritate şi o pusese în contact cu nevoile elementare, pe care înainte vreme le ignorase. La nimic nu i-au folosit măsuța cu trei picioare sau capacitatea de a ghici viitorul în frunze de ceai în fața urgenței de a-i feri pe țărani de epidemie şi deznădejde, pământul de secetă şi de invazia de melci, vacile de febra aftoasă, găinile de cobe, îmbrăcămintea de molii, propriii copii de abandon şi soțul de moarte şi de furia lui nestăpânită. Era foarte obosită. Se simțea singură şi confuză, iar când avea de luat o hotărâre, singurul la care putea căuta ajutor era Pedro García al Doilea. Omul acesta tăcut şi credincios era mereu acolo, la îndemână, aducând un pic de stabilitate dezechilibrului vijelios în care i se schimbase viața. Adeseori, la sfârşitul zilei, Clara îl chema să bea o cană de ceai. Se aşezau în scaune de răchită sub un umbrar, aşteptând să cadă noaptea ca să aline tensiunea de peste zi. Priveau întunericul care se lăsa uşor şi primele stele care începeau să strălucească pe cer, ascultau orăcăitul broaştelor şi tăceau. Aveau multe lucruri de vorbit, multe probleme de rezolvat, dar înțelegeau amândoi că această jumătate de oră era un premiu meritat, îşi sorbeau ceaiul fără grabă, ca să țină mai mult, şi fiecare se gândea la viața celuilalt. Se cunoşteau de mai bine de cincisprezece ani, erau împreună vară de vară, dar în total abia de schimbaseră câteva fraze. El îşi vedea stăpâna ca pe o apariție luminoasă a verii, străină de lucrurile brutale ale vieții, făcând parte dintr-o specie diferită de aceea a altor femei pe care le cunoştea.

Chiar şi acum, cu mâinile în cocă sau cu şorțul plin de sângele găinii pe care o curăța pentru prânz, i se părea un miraj produs de lumina soarelui. Doar seara, în pacea acestor clipe împărtăşite în fața ceştilor de ceai, o vedea în dimensiunea ei umană. În secret, îi jurase lealitate şi, precum un adolescent, cocheta uneori cu

ideea de a-şi da viața pentru ea. O prețuia tot atât de mult pe cât îl ura pe Esteban Trueba.

Când au venit să le instaleze telefonul, casa era departe de a fi locuibilă. Esteban Trueba se lupta de patru ani să obțină telefonul şi au venit când casa n-avea nici măcar un acoperiş ca să-l apere de ploaie. Aparatul nu a avut viață lungă, dar a folosit pentru a-i chema pe gemeni şi a le auzi glasul ca din altă galaxie, într-un zumzăit asurzitor, presărat de intervențiile telefonistei din sat, care se băga în conversație. Prin telefon au aflat că Blanca era bolnavă, iar călugărițele nu erau dispuse să o îngrijească. Fata avea o tuse persistentă şi făcea febră des. Spaima de tuberculoză era generală, căci nu era familie care să nu plângă după un ftizie, astfel încât Clara a plecat la ea. Exact în ziua plecării ei, Esteban Trueba a distrus telefonul cu lovituri de baston, pentru că începuse să sune în neştire, i-a zis să tacă, dar aparatul suna mai departe, aşa că, într-o pornire de furie, s-a năpustit şi l-a făcut bucăți, dislocându-şi cu această ocazie şi clavicula pe care bătrânul Pedro García i-o pusese la loc cu atâta trudă.

Clara călătorea singură pentru prima dată. Făcuse drumul acesta ani la rând, dar tot timpul distrată, pentru că exista cineva care să se ocupe de aspectele prozaice, în timp ce ea visa, privind peisajul prin geam. Pedro García al Doilea a condus-o la gară şi a instalat-o în tren. La despărțire, ea s-a aplecat, l-a sărutat uşor pe obraz şi a surâs. El şi-a dus mâna la față pentru a apăra de vânt atingerea fugară şi n-a zâmbit pentru că îl copleşise tristețea.

Purtată mai curând de intuiție decât de cunoaşterea lucrurilor sau de logică, Clara a reuşit să ajungă la colegiul fiică-sii fără întârziere. Maica stareță a primit-o în biroul ei spartan, cu un enorm Crist însângerat pe perete şi un nepotrivit buchet de trandafiri roşii pe masă.

— Am chemat medicul, doamnă Trueba. Fata n-are nimic la plămâni, dar e mai bine să o luați, viața la țară o să-i facă bine. Noi nu ne putem asuma răspunderea, înțelegeți.

A sunat dintr-un clopoțel şi Blanca a intrat. Era mai slabă şi palidă, cu umbre violacee sub ochii care ar fi impresionat orice mamă, numai că Clara a priceput imediat că boala fiică-sii nu ținea de trup, ci de suflet. În oribila uniformă cenuşie părea mai mică, cu toate că formele ei feminine înundeau cusăturile. Blanca s-a mirat însă văzând-o pe maică-sa, de care îşi amintea ca de un înger îmbrăcat în alb, vesel şi distrat, însă care în câteva luni se transformase într-o femeie eficientă, cu bătături pe mâini şi două cute adânci în colțul buzelor.

S-au dus să-i vadă pe gemeni la colegiu. Se vedeau pentru prima dată după cutremur şi au constatat surprinse că singurul loc din teritoriul național neatins de cataclism era această şcoală veche, unde nici nu l-au luat în seamă. Cei zece mii de morți urcaseră la cer în legea lor, în timp ce acolo se cânta în engleză şi se juca cricket, iar singurele lucruri care produceau emoție erau veştile care veneau din Marea Britanie, cu trei săptămâni întârziere. Uimite, au constatat că băieții aceştia în vinele cărora curgea sânge maur şi spaniol, şi care se născuseră în colțul cel mai îndepărtat din America, vorbeau castiliana cu accent de Oxford şi singura manifestare de emoție era să ridice sprânceana stângă. Nu aveau nimic în comun cu zvăpăiații exuberanți şi păduchioşi care-şi petreceau vara la țară. „Sper ca toată flegma asta saxonă să nu vă facă total idioți", a bâiguit Clara, luându-şi rămas-bun de la băieții ei.

Moartea Dădacei, care, în ciuda vârstei, avea grijă de casa cea mare de pe colț în absența stăpânilor, a produs debandadă printre servitori. Rămaşi nesupravegheați, nu-şi mai făceau treaba şi o duceau într-un chef şi o bârfă cât era ziua de lungă, în timp ce plantele neudate se uscau şi păianjenii se plimbau prin colțuri. Deteriorarea era atât de vizibilă, încât Clara a hotărât să închidă casa şi să-i concedieze pe toți. După aceea, ajutată de Blanca, a acoperit mobila cu cearşafuri şi a pus naftalină peste tot. Au deschis pe rând coliviile păsărilor şi cerul s-a

umplut de canari, sticleți şi peruşi care au zburătăcit un timp orbiți de libertate, înainte de a se pierde în toate direcțiile. Blanca a constatat că, în tot acest timp, nu şi-a făcut apariția nici o fantomă din spatele perdelelor, nici un rozicrucian avertizat de al şaselea simț n-a sunat la uşă, ca de altfel nici un poet nemâncat şi mânat de nevoie. Maică-sa parcă devenise o cucoană obişnuită, ba chiar rustică.

— Te-ai schimbat mult, mamă.

— Nu eu, lumea s-a schimbat, fetițo.

Înainte de plecare, s-au dus în camera Dădacei. Clara a tras sertarele, a scos valiza de carton presat pe care buna bătrână o folosise timp de o jumătate de secol şi i-a cercetat dulapul. N-a găsit decât câteva haine, nişte sandale vechi şi cutii de toate dimensiunile, legate cu panglici şi elastic, în care păstra mici gravuri de la prima comuniune şi de la botez, şuvițe de păr, unghii tăiate, fotografii decolorate şi botoşei uzați de bebeluş. Erau amintirile tuturor copiilor din familia Del Valle, iar apoi din familia Trueba, care-i trecuseră prin brațe şi pe care îi legănase la piept. Sub pat a dat de o legătură în care erau toate costumațiile cu care încercase să-i sperie mutenia. Aşezată pe pat, cu toate aceste comori în poală, Clara a plâns-o îndelung pe femeia care-şi dedicase viața ca s-o facă mai comodă pe a celorlalți şi care murise în singurătate.

— După ce a încercat atâta să mă sperie pe mine, uite că a murit ea de spaimă.

A aranjat ca trupul să-i fie mutat în mausoleul familiei Del Valle, în Cimitirul Catolic, presupunând că nu i-ar fi plăcut să fie îngropată printre evanghelici şi evrei, şi ar fi preferat să rămână şi după moarte alături de cei pe care-i slujise în viață. A pus un buchet de flori lângă piatra funerară şi a plecat cu Blanca la gară, de unde au pornit spre Las Tres Marías.

În tren, Clara a pus-o la curent pe fiică-sa cu ultimele noutăți şi cu starea tatălui ei, aşteptând ca Blanca să rostească singura întrebare pe care ştia că dorea să i-o pună, numai că fata nici n-a pomenit de Pedro García al Treilea, aşa că aici ea n-a zis nimic. Avea convingerea că, dacă numeşti problemele, acestea se materializează şi-atunci nu le mai poți ignora, în schimb, dacă rămân în limbul cuvintelor nespuse, cu timpul pot dispărea de la sine. În gară le aştepta Pedro al Doilea cu trăsura şi Blanca s-a mirat să-l audă fluierând tot drumul până la moşie, pentru că administratorul avea faimă de taciturn.

L-au găsit pe Esteban Trueba aşezat într-un fotoliu tapițat cu pluş albastru şi prevăzut cu nişte roți de bicicletă, în aşteptarea scaunului cu rotile comandat în Capitală şi pe care Clara îl adusese împreună cu celelalte bagaje. Dirija cu energice lovituri de baston şi cu vorbe grele progresele reconstrucției casei şi era atât de absorbit, că le-a sărutat distrat, uitând să întrebe de sănătatea fiică-sii.

Seara au mâncat la o masă rustică de scânduri, la lumina unei lămpi cu gaz. Clara a servit mâncarea în nişte blide de pământ făcute artizanal, aşa cum se făceau cărămizile, căci cutremurul distrusese toată vesela. În absența Dădacei care să se ocupe de bucătărie, mâncarea se simplificase, devenind frugală, drept care au avut la masă o supă deasă de linte, pâine, brânză şi dulceață de gutui, adică mai puțin decât primea Blanca la internat vinerea, când se ținea post. Esteban zicea că, de cum va fi în stare să se țină pe picioare, se va duce în Capitală ca să cumpere lucrurile cele mai fine şi mai scumpe pentru casă, că se săturase să trăiască precum un amărât din vina afurisitei ăsteia de naturi isterice din țara asta de belea. La masă s-a vorbit de toate cele, dar Blanca a reținut doar că tatăl ei îl gonise pe Pedro García al Treilea, interzicându-i să mai calce pe moşie, pentru că îl prinsese băgându-le țăranilor în cap idei comuniste. Fata a pălit şi mâncarea i-a căzut din lingură pe fața de masă. Numai Clara i-a observat tulburarea, Esteban era prea ocupat să monologheze, ca de obicei, despre amărâții ăştia care muşcă mâna care îi hrăneşte „şi toate astea din vina politicaştrilor ăstora, dracu' să-i ia! De exemplu, candidatul ăsta nou socialist, un muțunache care are îndrăzneala să

străbată țara de la nord la sud într-un trenuleț de doi bani, zăpăcindu-i pe oamenii de treabă cu fanfaronada lui bolşevică, dar pe aici mai bine să nu se arate, dacă se dă jos din tren, îl facem terci, suntem pregătiți, toți stăpânii din regiune sunt de acord, nu-i dăm noi voie să ne predice împotriva muncii cinstite şi a răsplății corecte pentru efort, care-i recompensează pe cei ce reuşesc în viață, nu e posibil ca leneşii să aibă cât avem noi, care muncim din zori şi până-n noapte şi ştim să ne investim capitalul, să ne asumăm riscuri şi responsabilități, şi dacă e s-o spunem pe cea dreaptă, basmul cu pământul care este al celor care-l muncesc o să le iasă pe nas, pentru că aici singurul care ştie să muncească sunt eu, fără mine aici era o ruină şi-ar fi fost în continuare, nici Christos n-a spus că trebuie să împărțim rodul trudei noastre cu leneşii şi vine mucosul ăsta de căcat, Pedro al Treilea, de îndrăzneşte să o spună pe moşia mea, nu i-am tras un glonț în cap doar pentru că îl respect mult pe taică-său şi într-un fel îi datorez viața lui bunică-său, dar l-am prevenit că, dacă-l văd dând târcoale pe-aici, îl ciuruiesc cu puşca".

Clara nu participase la conversație. Era ocupată să ducă şi să aducă lucrurile de la masă şi să-şi supravegheze fata cu coada ochiului, dar, când a venit să ducă oala cu restul de linte, a auzit ultimele cuvinte spuse de soțul ei.

— Nu poți împiedica schimbarea lumii, Esteban. Dacă nu-i Pedro al Treilea, o să fie altul care o să vină cu idei noi la Las Tres Marías.

Esteban Trueba a tras o lovitură de baston în castronul pe care nevastă-sa îl ținea în mâini şi l-a azvârlit cât colo, în timp ce conținutul se risipea pe jos. Blanca s-a ridicat îngrozită. Era prima dată că-l vedea pe tatăl ei vărsându-şi nervii pe maică-sa şi a crezut că aceasta va intra într-una dintre transele ei lunatice şi îşi va lua zborul pe fereastră, dar nu s-a întâmplat nimic din toate astea. Clara a adunat cioburile castronului de supă cu calmul ei obişnuit, părând să nu audă ocările marinăreşti care ieşeau din gura lui Esteban. A aşteptat să se potolească, i-a spus noapte bună sărutându-l pe obraz şi a ieşit de mână cu Blanca.

Blanca nu şi-a pierdut liniştea din cauza absenței lui Pedro al Treilea. Se ducea la râu în fiecare zi şi-l aştepta. Ştia că vestea întoarcerii ei la țară va ajunge mai devreme sau mai târziu la el şi că până la urmă chemarea dragostei îl va ajunge, oriunde s-ar fi aflat. Într-adevăr, aşa a şi fost. În a cincea zi a văzut sosind un tip zdrențăros, cu o pătură groasă pe spate şi o pălărie cu boruri mari pe cap, trăgând după el un măgar încărcat cu vase de bucătărie, oale de cositor, ceainice de aramă, marmite mari din fier smălțuit, polonice de toate dimensiunile, într-un zdrăngănit de tinichele care se auzea cu zece minute înainte. Nu l-a recunoscut. Părea un moş amărât, un vânzător ambulant care bate provincia, oferindu-şi María din poartă în poartă. S-a oprit în fața ei, şi-a scos pălăria şi-atunci i-a văzut frumoşii ochi negri strălucind printre pletele şi barba hirsute. Măgarul a rămas să pască iarba şi să zdrăngănească oalele, în timp ce Blanca şi Pedro îşi potoleau foamea şi setea acumulate în atâtea luni de tăcere şi despărțire, tăvălindu-se pe pietre şi bălării şi gemând ca nişte disperați. Apoi au rămas îmbrățişați printre trestiile de pe mal. În zumzăitul libelulelor şi orăcăitul broaştelor, ea i-a povestit cum îşi pusese coji de banane şi sugativă în pantofi ca să-i crească temperatura şi cum înghițise cretă pisată ca să tuşească de-adevăratelea şi să le convingă pe călugărițe că lipsa de poftă de mâncare şi paloarea chiar erau semne de tuberculoză.

— Voiam să fiu cu tine! i-a spus ea, sărutându-l pe gât.

El i-a povestit despre lucrurile care se petreceau în lume şi în țară, despre războiul acela de departe care aruncase jumătate din omenire într-un măcel de mitraliere, într-o agonie de lagăre de concentrare şi un potop de văduve şi orfani, i-a vorbit de muncitorii din Europa şi din America de Nord, ale căror drepturi erau respectate, pentru că sindicaliştii şi socialiştii care muriseră în deceniile precedente aduseseră legi mai drepte în republici ca lumea, în care guvernanții nu le furau laptele praf păgubiților.

— Ultimii care prind de veste suntem noi, țăranii, habar n-avem ce se întâmplă în alte locuri. Pe taică-tău îl urăsc toți, dar le este atâta frică de el, că nu sunt în stare să se organizeze ca să-l înfrunte. Pricepi, Blanca?

Blanca pricepea, dar în clipa aceea tot ce o interesa era să-i aspire mirosul de sămânță proaspătă, să-i lingă urechile, să-şi vâre degetele în barba lui deasă, să-i audă gemetele de iubire. Dar îi era şi teamă pentru el. Ştia că nu doar tatăl ei i-ar fi tras glonțul promis în cap, ci oricare dintre moşierii din regiune, şi cu aceeaşi plăcere. I-a reamintit lui Pedro povestea liderului socialist care, în urmă cu câțiva ani, străbătea regiunea pe bicicletă, aducând broşuri la moşii şi organizând țăranii, până când l-au prins frații Sânchez, l-au omorât în bătaie şi l-au atârnat de un stâlp de telegraf la o răspântie de drumuri, ca să fie văzut de toți. A rămas o zi şi o noapte legănându-se în vânt, până a venit poliția călare şi l-a dat jos. Ca să ascundă adevărul, au dat vina pe indienii din rezervație, deşi toată lumea ştia că erau paşnici şi nu erau în stare să omoare o găină, darămite un om. Dar frații Sânchez l-au dezgropat din cimitir şi au arătat iarăşi cadavrul, ceea ce era deja prea mult pentru a fi pus pe seama indienilor. Însă justiția nu a îndrăznit nici atunci să intervină şi moartea socialistului a fost repede dată uitării.

— Pot să te omoare, l-a implorat Blanca, strângându-l în brațe.

— O să am grijă. N-am să stau mult în acelaşi loc. Din cauza asta n-am să te pot vedea în fiecare zi. Tu aşteaptă-mă la locul cunoscut, o să vin de fiecare dată când o să pot.

— Te iubesc, a spus ea, suspinând.

— Şi eu.

S-au iubit din nou cu ardoarea nepotolită a vârstei, în timp ce măgarul continua să pască.

Blanca a avut grijă să nu trebuiască să se întoarcă la colegiu: îşi provoca vomă cu saramură caldă, diaree cu prune verzi şi respirație anevoioasă strângându-se cu o chingă de cal, până când a dobândit faimă de bolnăvicioasă, exact ce urmărea. Imita atât de bine simptomele a tot felul de boli, încât ar fi putut păcăli un conclav de medici, şi până şi ea a început să creadă că stătea prost cu sănătatea. În fiecare dimineață când se trezea îşi făcea o revizie mentală a organismului, ca să vadă unde o durea şi ce boleşniță o mai pândea. A învățat să profite de orice ocazie pentru a face pe bolnava, de la o schimbare de temperatură până la polenul florilor, şi să transforme cea mai măruntă neplăcere într-o adevărată agonie. Clara era de părere că lucrul cel mai bun pentru sănătate era să ai mâinile ocupate, drept care a ținut la respect indispozițiile fiică-sii, dându-i de lucru. Fata trebuia să se scoale devreme, ca toți ceilalți, să se spele cu apă rece şi să treacă la treabă, asta însemnând să predea la şcoală, să coasă la atelier şi să facă tot ce trebuie la infirmerie, adică de la pusul clismelor până la suturarea rănilor cu ac şi ață de croitorie, aşa că nu-i foloseau la nimic leşinurile la vederea sângelui şi nici sudorile reci care o acopereau când trebuia să curețe o vomă. Pedro García bătrânul, care se apropia de nouăzeci de ani şi de-abia-şi târa oasele, împărtăşea părerea Clarei că mâinile există ca să le foloseşti. Aşa că într-o zi, pe când Blanca se plângea de o migrenă îngrozitoare, a chemat-o şi, fără nici un fel de introducere, i-a pus în poală o bucată de lut. Toată după-amiaza a învățat-o să modeleze argila ca să facă străchini şi fata a uitat că o doare ceva. Bătrânul nu ştia că tocmai îi dăduse ceva ce, mai târziu, va fi pentru Blanca singurul mijloc de câştig şi o consolare pentru ceasurile cele mai triste. A învățat-o să mişte cu piciorul roata olarului, în timp ce modela lutul moale cu mâinile, făcând farfurii şi ulcioare. Foarte repede Blanca a descoperit că lucrurile utile o plictiseau şi mult mai distractiv era să facă figuri de animale şi de oameni. Cu timpul, a ajuns să fabrice o lume miniaturală de animale domestice şi personaje care făceau diverse meserii, tâmplari, spălătorese, bucătărese, toți alături de micile lor unelte şi piese de mobilier.

— Asta nu foloseşte la nimic, a spus Esteban Trueba când i-a văzut opera.

— Hai să-i căutăm o utilitate, a sugerat Clara.

Şi-aşa s-a născut ideea să facă Naşterea Domnului. Blanca a început să modeleze figurine pentru ieslea de Crăciun, nu doar magii şi păstorii, dar şi o întreagă adunare de persoane şi tot felul de animale, cămile şi zebre din Africa, iguane din America şi tigri din Asia, într-o totală desconsiderare a zoologiei din Betleem. Apoi a adăugat animale inventate de ea, lipind o jumătate de elefant de o jumătate de crocodil, neştiind că exact ce făcea ea cu argila făcuse mătuşă-sa Rosa, pe care n-o apucase, cu firele de brodat pe uriaşa ei faţă de masă, ceea ce o determina pe Clara să speculeze că, dacă formele de nebunie se repetau în familie, trebuia să existe o memorie genetică menită să le împiedice să se piardă în uitare. Numeroasele Naşteri ale Domnului făcute de Clara au devenit o curiozitate. A trebuit să mai antreneze două fete care să o ajute, căci nu reuşea să facă faţă cererilor, în anul acela toată lumea voia să aibă una în noaptea de Crăciun, mai ales că erau gratis. Esteban Trueba a conchis că mania lutului putea fi o distracţie potrivită pentru o domnişoară, dar, dacă se transforma într-o afacere, numele Trueba avea să fie asociat celor care vindeau cuie la fierărie şi peşte prăjit în piaţă.

Întâlnirile dintre Blanca şi Pedro al Treilea erau rare şi neregulate, dar cu atât mai intense. În anii aceia, ea s-a obişnuit cu emoţiile şi cu aşteptarea, s-a resemnat cu ideea că aveau să se iubească mereu pe ascuns şi a lăsat deoparte visul căsătoriei şi al traiului într-una dintre căsuţele de cărămidă ridicate de tatăl ei. Uneori treceau săptămâni întregi când nu ştia de el, dar deodată apărea la moşie un poştaş pe bicicletă, un evanghelist cu Biblia sub braţ sau un ţigan care vorbea într-un dialect păgân, cu toţii atât de inofensivi, că nu trezeau nici un fel de suspiciune ochiului vigilent al stăpânului. Îl recunoştea după pupilele lui negre. Nu era singura: toţi ţăranii din Las Tres Marías şi mulţi alţii, de pe alte moşii, îl aşteptau şi ei. De când era urmărit de moşieri, tânărul îşi câştigase faimă de erou. Cu toţii voiau să-l găzduiască pentru o noapte, femeile îi tricotau ponchouri şi ciorapi groşi pentru iarnă, bărbaţii îi păstrau rachiul cel mai bun şi pastrama cea mai bună. Taică-său, Pedro García al Doilea, bănuia că băiatul încălca interdicţia impusă de Trueba şi ghicea urmele pe care le lăsa. Era împărţit între dragostea pentru fiul său şi rolul de păzitor al proprietăţii, în plus, se temea să admită, ca nu cumva stăpânul să i-o citească pe chip, dar simţea o bucurie secretă când punea pe seama băiatului o serie de lucruri ciudate care se petreceau la ţară. Singurul lucru care nu i-a trecut prin cap a fost că vizitele fiului aveau o legătură cu plimbările Blancăi Trueba la râu, o astfel de posibilitate nu intra în ordinea naturală a lumii. Niciodată nu vorbea de fiul lui, doar în sânul familiei, dar era mândru de el şi prefera să-l ştie fugar decât ajuns ca toţi ceilalţi, semănând cartofi şi adunând sărăcie. Iar când auzea fredonându-se cântecele cu găinile şi vulpoiul, surâdea, gândindu-se că fiu-său câştigase mai mulţi adepţi cu baladele lui subversive decât cu broşurile Partidului Socialist pe care le împărţea neobosit.

6. *Răzbunarea*

La un an şi jumătate de la cutremur, Las Tres Marías redevenise moşia model de dinainte. Casa cea mare era refăcută la fel ca originalul, dar mai solidă şi cu instalaţie de apă caldă în băi. Apa era cam ciocolatie şi mai veneau şi mormoloci pe ţeava, dar curgea vesel şi puternic. Pompa nemţească era o minune. Eu umblam de colo-colo, sprijinit doar într-un baston de argint, acelaşi pe care-l am şi acum şi despre care nepoată-mea spune că nu-mi foloseşte pentru că aş fi şchiop, ci ca să dau mai multă forţă vorbelor, agitându-l ca pe un argument contondent. Boala cea lungă mi-a slăbit organismul şi mi-a înrăutăţit caracterul. Recunosc că, în cele din urmă, nici măcar Clara nu reuşea să-mi potolească furiile. Altul ar fi rămas invalid pe viaţă după accident, dar pe mine m-a ajutat puterea disperării. Mă gândeam la mama, aşezată în scaunul ei cu rotile şi putrezind de vie, şi-asta îmi dădea tenacitatea de a mă ridica şi a merge, chiar dacă urlând şi blestemând. Cred că oamenilor le era frică de mine. Până şi Clara, care nu se temuse niciodată de firea mea rea, în parte şi pentru că aveam mare grijă să n-o îndrept împotriva ei, era speriată. Când vedeam că se teme de mine, mă apuca nebunia.

Treptat, Clara a început să se schimbe. Arăta obosită şi-am constatat că se îndepărta de mine. Nu-mi mai arăta simpatie, durerile mele nu-i mai provocau milă, ci plictiseală, încerca să scape de prezenţa mea. Aş îndrăzni să spun că îi făcea mai mare plăcere să mulgă vacile împreună cu Pedro al Doilea decât să-mi ţină companie în salon. Cu cât era mai distantă, cu atât mai multă nevoie aveam de dragostea ei. Dorinţa pe care o simţisem pentru ea la căsătorie n-a scăzut câtuşi de puţin, voiam să o posed pe de-a-ntregul, până la ultimul ei gând, dar această femeie diafană trecea pe lângă mine ca o suflare şi nici apucând-o cu ambele mâini şi îmbrăţişând-o brutal nu reuşeam s-o captivez. Spiritul ei nu era alături de mine. În perioada în care se temea de mine, viaţa noastră a ajuns un adevărat purgatoriu. Ziua umbla fiecare după treburile lui, eram foarte ocupaţi amândoi. Ne întâlneam doar la ora mesei şi atunci făceam eu toată conversaţia, ea parcă era cu capul în nori. Abia de spunea câte un cuvânt, îşi pierduse râsul acela proaspăt şi îndrăzneţ care a fost primul lucru care mi-a plăcut la ea, nu-şi mai arunca capul pe spate râzând cu toţi dinţii. Abia de mai zâmbea uneori. Am crezut că ne despărţeau vârsta şi accidentul meu, că o plictisea viaţa matrimonială, lucrurile astea se întâmplă cu toate cuplurile, iar eu nu eram un iubit delicat, din aceia care aduc tot timpul flori şi alte lucruri drăguţe. Dar am încercat să mă apropii de ea, Doamne, cât am încercat! Mă duceam la ea în cameră când era ocupată cu caietele ei de povestit viaţa sau cu masa cu trei picioare. Am încercat să împărtăşesc până şi aceste aspecte ale vieţii sale, însă ei nu-i plăcea să-i fie citite caietele, iar prezenţa mea îi tăia inspiraţia când vorbea cu spiritele, aşa că a trebuit să renunţ. Am renunţat şi la intenţia de a construi o relaţie bună cu Blanca. De mică, fata mea a părut cam ciudată şi n-a fost niciodată fetiţa drăgăstoasă şi tandră pe care mi-o dorisem. Era ca un arici, de când ţin minte a fost ţepoasă cu mine şi n-a fost nevoie să-şi depăşească complexul lui Oedip, căci nu l-a avut defel. De-acum devenise domnişoară, părea inteligentă şi matură pentru vârsta ei, şi era foarte legată de maică-sa. M-am gândit că m-ar fi putut ajuta şi-am încercat să mi-o fac aliată, îi ofeream cadouri, încercam să glumesc cu ea, dar şi ea mă evita. Acum, când sunt foarte bătrân şi pot vorbi de toate astea fără să mă apuce furiile, cred că de vină a fost dragostea ei pentru Pedro García al Treilea.

Blanca era incoruptibilă. Nu cerea niciodată nimic, vorbea chiar mai puţin decât maică-sa şi, dacă o obligam să-mi dea o sărutare, o făcea cu atâta lipsă de chef, încât mă durea de parcă mi-ar fi tras o palmă. „Totul se va schimba când ne vom întoarce în Capitală, la o viaţă civilizată", spuneam atunci, dar nici Clara, nici Blanca nu dădeau cel mai mic semn că ar fi fost doritoare să părăsească Las Tres Marías, dimpotrivă, ori de câte ori pomeneam de treaba asta, Blanca spunea că

viața la țară o însănătoşise, deşi nu era încă total refăcută, iar Clara îmi reamintea că mai erau atâtea de făcut şi că nu puteam lăsa lucrurile la jumătate. Nevastă-mea nu jinduia după rafinamentele cu care fusese obişnuită, iar când a venit la moşie transportul de mobilă şi obiecte casnice pe care-l comandasem ca să-i fac o surpriză, s-a mulțumit să spună că totul era foarte drăguț. Tot eu m-am ocupat şi de aranjarea casei, pe ea n-a părut s-o intereseze deloc. Casa cea nouă devenise de un lux pe care nu-l avusese nici chiar în vremurile de splendoare de dinainte de tatăl meu, care o ruinase. Sosiseră mobile coloniale masive, de stejar auriu şi nuc, sculptate manual, covoare grele de lână, lămpi de fier forjat şi aramă ciocănită. Comandasem în Capitală veselă de porțelan englezesc pictat de mână, demn de o ambasadă, cristaluri, patru lăzi ticsite de podoabe, lenjerie de pat şi fețe de masă din borangic, o colecție de discuri de muzică clasică şi uşoară, împreună cu un pick-up modern. Orice femeie ar fi fost încântată şi ar fi stat câteva luni bune ca să-şi aranjeze locuința, nu şi Clara, pe care toate astea n-o atingeau. S-a mulțumit să instruiască două bucătărese şi câteva fete de țăran ca să slujească în casă, iar de cum s-a văzut scăpată de cratițe şi de mătură s-a întors la caietele ei de povestit viața şi la cărțile de tarot în orele libere. Îşi petrecea ziua în atelierul de croitorie, la infirmerie şi la şcoală. O lăsam în pace, ocupațiile acestea îi justificau viața. Era o femeie miloasă şi generoasă, doritoare să-i facă fericiți pe cei ce o înconjurau, pe toți, în afară de mine. Am reconstruit după nenorocire şi băcănia şi, ca să-i fac pe plac, am renunțat la sistemul de bonuri de hârtie roz şi-am început să plătesc oamenii cu bani adevărați, căci Clara spunea că astfel puteau să-şi cumpere diverse lucruri din sat şi să facă economii. Nu era aşa. Bărbații se duceau să se îmbete în cârciuma din San Lucas, în timp ce femeile şi copiii lor o duceau greu. Era un subiect care ne făcea să ne certăm. Țăranii erau motivul tuturor discuțiilor noastre în contradictoriu. Bine, nu numai ei. Mai vorbeam şi despre războiul mondial. Eu urmăream înaintarea trupelor naziste pe o hartă pe care o atârnasem pe peretele salonului, în timp ce Clara tricota ciorapi pentru soldații aliați. Blanca îşi punea mâinile în cap şi nu pricepea de ce atâta patimă pentru un război cu care n-aveam de-a face şi care se purta de partea cealaltă a oceanului. Cred că neînțelegerile noastre porneau şi din alte cauze. De fapt, rareori eram de acord cu ceva. Nu cred că doar firea mea afurisită să fi fost de vină, căci eram un soț bun, nici urmă din fustangiul ce fusesem în burlăcie. Pentru mine, ea era singura femeie. Mai este şi acum.

Într-o zi Clara a pus zăvor la uşa camerei sale şi nu m-a mai primit în pat decât atunci când o obligam, când un refuz ar fi însemnat o ruptură definitivă. La început am bănuit că o fi fost o neplăcere misterioasă pe care le mai aveau femeile, sau poate menopauza, dar, când treaba s-a prelungit cu săptămânile, am decis să avem o discuție. Mi-a explicat calm că relația noastră matrimonială se deteriorase, de aceea îşi pierduse apetitul pentru plăcerile carnale. A dedus că, dacă nu mai aveam ce să ne spunem, nu mai era nici cazul să împărțim patul şi s-a mirat că, deşi o bombăneam toată ziua, noaptea îi doream mângâierile. Am încercat să-i explic că din punctul acesta de vedere bărbații şi femeile sunt destul de diferiți şi că o adoram, în ciuda năravurilor mele, dar degeaba. Pe atunci eu eram mai sănătos şi mai zdravăn decât Clara, în ciuda accidentului şi a faptului că eram mult mai în vârstă decât ea. Slăbisem, n-aveam nici fir de grăsime pe mine şi îmi păstrasem forța şi rezistența din tinerețe. Eram în stare să călăresc o zi întreagă, să dorm în orice condiții, să mănânc ce-o fi fără să-mi simt vezica, ficatul şi alte organe interne despre care lumea vorbeşte neîncetat. Sigur, mă dureau oasele. În serile reci şi în nopțile umede, durerea oaselor zdrobite la cutremur era atât de intensă, că trebuia să muşc perna ca să-mi înăbuş gemetele. Când nu mai puteam, trăgeam o duşcă de rachiu cu două aspirine, dar nici asta nu ajuta. Curios este că senzualitatea mea devenise mai selectivă cu anii, dar era aproape tot atât de inflamabilă ca în tinerețe. Îmi plăcea să mă uit după femei, chiar şi acum îmi place. E o plăcere

estetică, aproape spirituală, însă doar Clara deştepta în mine o dorință concretă şi imediată, pentru că în lunga noastră viață în comun am învățat să ne cunoaştem până la a şti cu exactitate doar cu vârful degetelor geografia celuilalt. Ea îmi cunoştea punctele sensibile, putea să-mi spună exact ceea ce doream să aud. La o vârstă la care majoritatea bărbaților sunt sătui de nevestele lor şi caută alte femei care să le aprindă scânteia dorinței, eu eram sigur că doar cu Clara puteam face dragoste ca în luna de miere, neobosit. Nu mă tentau altele.

Mi-amintesc că începeam să o asediez de cum se însera. Ea se aşeza să scrie, eu îmi savuram pipa, chipurile, de fapt o urmăream cu coada ochiului. Când socoteam că era pe punctul de a se retrage îşi curăța pana şi închidea caietele i-o luam înainte. Mă duceam şontâc-şontâc la baie, mă ferchezuiam, îmi puneam un halat de catifea episcopală pe care-l cumpărasem ca s-o seduc, deşi ea nu dăduse semne că l-ar fi zărit vreodată, îmi lipeam urechea de uşă şi aşteptam. Auzindu-i paşii pe coridor, dădeam asaltul. Am încercat totul, de la a o copleşi cu cadouri şi dezmierdări, până la a o amenința că dărâm uşa şi îi înmoi oasele cu bastonul, dar nimic nu reuşea să închidă hăul care se căsca între noi. Bănuiesc că era inutil să o fac să uite, cu urgențele mele amoroase nocturne, de proasta mea dispoziție de peste zi. Clara mă evita cu un aer distrat, pe care am ajuns să-l detest. Nu înțeleg ce mă atrăgea atâta la ea. Era de-acum o femeie matură, fără nici un fel de cochetărie, care mergea târându-şi uşor paşii şi-şi pierduse veselia nemotivată care o făcea atât de atrăgătoare în anii tinereții. Nu era nici seducătoare şi nici tandră cu mine. Sunt sigur că nu mă iubea. Nu avea nici un sens să o doresc la modul acela excesiv şi brutal, care mă ducea la disperare şi mă făcea ridicol. Dar n-aveam încotro. Gesturile ei mărunte, mirosul uşor de rufărie proaspătă şi săpun, lumina ochilor, grația cefei subțiri, încununată de şuvițe rebele, totul îmi plăcea la ea. Fragilitatea ei trezea în mine o duioşie de nesuportat. Doream s-o apăr, s-o îmbrățişez, s-o fac să râdă ca în vremurile bune, să dorm iarăşi lângă ea, cu capul ei odihnindu-mi-se pe umăr, cu picioarele ei strânse sub ale mele, atât de mică şi caldă, cu mâna ei pe pieptul meu, vulnerabilă şi scumpă. Uneori îmi propuneam s-o pedepsesc prefăcându-mă indiferent, dar după câteva zile mă dădeam bătut, căci părea mult mai liniştită şi mai fericită dacă o ignoram. Am făcut o gaură în peretele băii ca s-o văd goală, dar asta m-a tulburat şi mai mult, aşa că am astupat-o cu mortar. Ca s-o rănesc, mă prefăceam că mă duc ostentativ la Felinarul Roşu: singurul ei comentariu a fost că era mai bine decât să siluiesc țărăncile, ceea ce m-a mirat, nu-mi imaginam că aflase şi asta. Ca reacție la acest comentariu, am vrut s-o iau de la capăt cu violurile, doar ca s-o necăjesc. Dar am constatat că anii şi cutremurul făcuseră ravagii cu virilitatea mea, nu mai aveam putere să ridic în şa o fată zdravănă şi cu atât mai puțin să-i smulg hainele şi să o pătrund împotriva voinței sale. Eram la vârsta la care ai nevoie de ajutor şi de tandrețe ca să faci dragoste, îmbătrânisem, la naiba.

A fost singurul care şi-a dat seama că se făcea tot mai mic. După haine. Nu numai că deveniseră mai largi, dar şi mânecile şi crăcii pantalonilor erau mai lungi. A rugat-o pe Blanca să i le aranjeze la maşina de cusut, sub pretextul că slăbise, dar s-a întrebat dacă nu cumva Pedro García batrânul îi lipise oasele pe dos şi de-aia se micşora. Nu a vorbit cu nimeni despre asta, aşa cum nu vorbise niciodată de durerile sale, era o chestiune de orgoliu.

În acele zile se pregăteau alegerile prezidențiale. La o masă cu conservatorii din sat, Esteban Trueba l-a cunoscut pe contele Jean de Satigny. Purta pantofi de antilopă şi vestoane de in, nu asuda ca muritorii de rând şi mirosea a colonie englezească, era tot timpul bronzat, în virtutea obişnuinței de a încerca să vâre o minge într-un mic cerc cu un băț, tocmai când era soarele mai puternic, şi vorbea lungind ultima silabă şi înghițind r-urile. Era singurul bărbat dintre toate cunoştințele lui Esteban care îşi dădea cu lac strălucitor pe unghii şi-şi punea colir albastru în ochi. Avea cărți de vizită cu blazonul familiei şi respecta toate regulile

cunoscute ale urbanității, plus altele inventate de el însuşi, cum ar fi anghinarea mâncată cu penseta, ceea ce producea o stupefacție generală. Bărbații râdeau de el pe la spate, însă în scurt timp s-a văzut că încercau să-i imite eleganța, pantofii de antilopă, indiferența şi aerul civilizat. Titlul de conte îl situa la un nivel diferit de al celorlalți emigranți ce veniseră din Europa Centrală fugind de ciumele secolului trecut, din Spania ca să scape de război, din Orientul Mijlociu plin de prăvălii ale turcilor şi armenilor din Asia, care vindeau mâncare tipică şi tot felul de mărunțişuri. Contele de Satigny nu avea nevoie să-şi câştige traiul, le-a spus-o tuturor. Afacerea cu şinşile era doar o distracție pentru el.

Esteban Trueba văzuse şinşilele mişunând pe proprietatea sa. Le vâna cu puşcociul, ca să nu-i strice semănăturile, dar nu-şi imaginase că măruntele rozătoare puteau deveni mantouri pentru cucoane. Jean de Satigny era în căutarea unui asociat care să vină cu capitalul, cu munca şi cotețele şi să-şi asume toate riscurile, iar câştigul să-l împartă pe din două. Esteban Trueba nu era aventurier de felul lui, dar contele francez dovedea un şarm şi o isteține captivante, drept care a pierdut multe nopți studiind propunerea de afacere şi făcând socoteli. Timp în care monsieur de Satigny petrecea lungi perioade la Las Tres Marías ca invitat de onoare. Se juca în plin soare cu mingiuța, înghițea cantități impresionante de suc de pepene fără zahăr şi inspecta cu delicatețe ceramicile Clarei. Ba chiar i-a propus fetei să le exporte în alte locuri unde exista o piață sigură pentru artizanatul indigen. Blanca a încercat să-l lămurească, spunându-i că nici ea, nici ce făcea n-aveau nimic indian, numai că bariera limbii l-a împiedicat să-i înțeleagă punctul de vedere. Contele a fost o adevărată achiziție socială pentru familia Trueba, pentru că, din momentul în care s-a instalat la moşie, a început să plouă cu invitații la domeniile vecine, la întâlniri cu notabilitățile politice ale satului şi la toate evenimentele politice şi mondene din zonă. Cu toții voiau să fie aproape de francez, sperând să se prindă şi de ei ceva din eleganța lui, fetele suspinau la vederea sa şi mamele şi-l doreau drept ginere, bătându-se care mai de care să-l invite. Bărbații îl invidiau pe Esteban Trueba, care fusese ales pentru afacerea cu şinşile. Singura ființă care n-a căzut pe spate de şarmul francezului şi nu s-a minunat de felul în care ştia să curețe o portocală cu tacâmurile, fără să o atingă cu mâna, lăsând coaja sub formă de floare, sau de talentul de a cita din poeții şi filozofii francezi în limba natală, era Clara, care, de câte ori îl vedea, îl întreba cum îl cheamă şi se mira dând de el în halat de mătase şi îndreptându-se spre baie. Blanca, în schimb, se distra şi îi era recunoscătoare pentru că îşi putea etala cele mai frumoase rochii, pieptăna cu grijă şi pune masa cu vesela englezească şi sfeşnicele de argint.

— Măcar ne mai scoate din sălbăticie, obişnuia ea să spună.

Esteban Trueba era impresionat nu atât de fanfaronada nobiliară, cât de şinşile. Se întreba cum dracu' nu-i venise ideea de a le argăsi blana în loc să piardă atâția ani cu creşterea găinilor alea blestemate, care crăpau de tot felul de boleşnițe, şi a vacilor care, pentru fiecare litru de lapte muls, mâncau un hectar de nutreț şi o ladă cu vitamine, şi în plus umpleau locul de muşte şi băligar. Dar Clara şi Pedro García al Doilea nu-i împărtăşeau entuziasmul pentru rozătoare, ea din rațiuni umanitare, căci i se părea ceva atroce să le creşti doar ca să le jupoi, el pentru că nu auzise nicicând de crescătorii de şobolani.

Într-o noapte contele a ieşit să fumeze o țigară orientală special adusă din Liban, unde naiba o fi şi asta, cum spunea Trueba, şi să respire mireasma florilor care venea din grădină şi inunda odăile. S-a plimbat puțin pe terasă, măsurând cu privirea întinderea parcului care înconjura casa. A suspinat, mişcat de natura aceasta prodigioasă, care aduna în locul cel mai uitat din lume toate climatele pe care le inventase, munții şi marea, văile şi culmile cele mai înalte, râurile cu apă cristalină şi o faună benignă, care îi permitea să se plimbe deplin încrezător că n-avea să dea peste vipere veninoase şi fiare flămânde, iar ca totul să fie perfect, nu existau nici negri ranchiunoşi sau indieni sălbatici. Era sătul să bată țări exotice în

căutare de aripioare de rechin pentru afrodiziace, ginseng pentru toate relele, figurile sculptate de eschimoşi, pirania îmbălsămaţi din Amazon şi şinşile pentru paltoane de damă. Avea treizeci şi opt de ani, cel puţin aşa spunea, şi simţea că în sfârşit găsise raiul pe pământ, unde putea să pună de afaceri liniştite cu parteneri naivi. S-a aşezat pe un trunchi de copac ca să fumeze în întuneric. Deodată a zărit o umbră în mişcare şi i-a trecut prin minte că ar fi putut fi un hoţ, dar imediat a alungat gândul, căci banditii prin locurile astea erau la fel de improbabili ca fiarele sălbatice. S-a apropiat pe furiş şi a zărit-o pe Blanca, în timp ce fata sărea pe fereastră, se lăsa să cadă ca o pisică pe lângă zid şi ateriza printre hortensii fără nici un zgomot. Era îmbrăcată bărbăteşte, căci acum câinii o cunoşteau, nu mai trebuia să umble dezbrăcată. Jean de Satigny a văzut-o îndepărtându-se prin umbra casei şi a copacilor, s-a gândit s-o urmărească, dar s-a temut de dulăi şi-a zis că nici nu era nevoie să ştie unde pleca o fată care sărea pe geam în toiul nopţii. Dar era neliniştit, căci ceea ce văzuse îi punea în pericol planurile.

A doua zi, contele a cerut-o în căsătorie pe Blanca Trueba. Esteban, care n-avusese timp să-şi cunoască bine fata, a luat amabilitatea ei placidă şi entuziasmul de a pune masa cu sfeşnicele de argint drept dovezi de dragoste. A fost foarte mulţumit că fiică-sa, atât de plictisită şi cu sănătatea slabă, pusese mâna pe cavalerul cel mai solicitat din regiune. „Ce-o fi văzut la ea?" se întreba el mirat. I-a spus pretendentului că trebuia să se consulte cu Blanca, dar era sigur că nu avea să existe nici un inconvenient şi că, în ce-l priveşle, îi ura bun venit în familie. A trimis după fiică-sa, care preda geografie la şcoală, şi s-au închis în birou. Cinci minute mai târziu, uşa s-a deschis violent şi contele a văzut că tânăra ieşea cu obrajii în flăcări. Trecând pe lângă el, i-a aruncat o privire asasină şi a întors capul. Un altul mai puţin tenace şi-ar fi făcut bagajele şi s-ar fi dus să stea la singurul hotet din sat, dar contele i-a spus lui Esteban că era sigur ca va dobândi dragostea fetei, doar să aibă încă ceva timp. Esteban i-a propus să rămână oaspete la Las Tres Marías cât va socoti necesar. Blanca n-a spus nimic, dar din ziua aceea n-a mai mâncat la masă cu ei şi folosea orice ocazie ca să-i dea de înţeles francezului că era nedorit. Şi-a strâns rochiile de gală, a pus bine sfeşnicele de argint şi l-a evitat. Şi-a anunţat tatăl că, dacă mai pomeneşte de căsătorie, se întoarce în Capitală cu primul tren şi se duce la călugăriţe.

— O să-ţi schimbi tu părerea! a urlat Esteban Trueba.

— Mă îndoiesc, i-a răspuns ea.

În anul acela, sosirea gemenilor în vacanţă a fost o mare uşurare. Au adus o rafală de prospeţime şi de zarvă în atmosfera apăsătoare din casă. Nici unul nu a apreciat şarmul nobilului francez, cu toate că acesta făcea eforturi discrete pentru a-şi câştiga simpatia celor doi fraţi. Jaime şi Nicolás îşi băteau joc de manierele lui, de pantofii lui de poponar şi de numele lui străin, dar Jean de Satigny nu se supăra. Până la urmă, buna lui dispoziţie i-a dezarmat, iar restul verii au convieţuit prieteneşte, ba chiar s-au aliat în a o scoate pe Blanca din posomorala în care se scufundase.

— Ai deja douăzeci şi patru de ani, sor-mea. Ce, vrei să rămâi fată bătrână? îi tot spuneau.

Încercau s-o convingă să-şi tundă părul şi să copieze rochiile care făceau furori prin reviste, dar pe ea n-o interesa deloc moda asta exotică şi care n-ar fi avut nici o şansă si reziste prăfăraiei de la ţară.

Gemenii erau atât de diferiţi între ei, că parcă nici nu erau fraţi. Jaime era înalt, bine legat, timid şi studios. Obligat de educaţia de la internat, ajunsese să-şi dezvolte prin sport musculatură de atlet, deşi considera sportul o ocupaţie epuizantă şi inutilă. Nu putea pricepe zelul lui Jean de Satigny de a băga mingea într-o gaură cu bâtul, când era atât de uşor s-o faci cu mâna. Avea tot felul de manii ciudate, care începuseră să se manifeste atunci şi s-au accentuat de-a lungul vieţii. Nu-i plăcea să respire cineva aproape de el, să dea mâna cu cineva, să i se

pună întrebări personale, să i se ceară cărți cu împrumut sau să primească scrisori. Toate astea îi îngreunau relațiile cu oamenii, dar nu-l izolau, căci la cinci minute după ce-l cunoşteai, era limpede că, în ciuda atitudinii lui ursuze, era generos, candid şi avea o mare capacitate de duioşie, pe care încerca inutil s-o ascundă, pentru că îi era ruşine. Se interesa de ceilalți mult mai mult decât era dispus să recunoască, era uşor să-l emoționezi. Țăranii din Las Tres Marías îi spuneau „stăpânul cel mic" şi veneau la el când aveau nevoie de ceva. Jaime îi asculta fără comentarii, răspundea monosilabic şi pleca, dar n-avea linişte până nu rezolva problema. Era cam sălbatic, iar maică-sa spunea că nici măcar când era mic nu se lăsa mângâiat. De mic copil făcuse gesturi extravagante, era în stare să-şi scoată hainele de pe el ca să le dea altuia, cum şi făcuse de mai multe ori. Afecțiunea şi emoțiile i se păreau semne de inferioritate, doar cu animalele îşi pierdea pudoarea exagerată, se tăvalea pe jos cu ele, le mângâia, le dădea să mănânce direct în gură şi dormea îmbrățişat cu câinii. Tot aşa putea să facă şi cu copiii foarte mici, când nu-l vedea nimeni, pentru că față de adulți prefera să pară aspru şi solitar. Educația britanică din cei doisprezece ani de colegiu nu reuşise să dezvolte în el spleen-ul care era considerat atributul suprem al unui domn. Era un sentimental incorigibil. De aceea s-a interesat de politică şi a hotărât că nu va fi avocat, cum îi cerea taică-său, ci medic, pentru a-i ajuta pe cei necăjiți, aşa cum i-a sugerat maică-sa, care-l cunoştea mai bine. Jaime se jucase cu Pedro García al Treilea pe toată durata copilăriei lor, dar în anul acela a învățat să-l admire. Blanca a trebuit să sacrifice câteva întâlniri la râu pentru ca băieții să stea de vorbă. Vorbeau despre dreptate, despre egalitate, despre mişcarea țărănească şi despre socialism, în timp ce Blanca îi asculta nerăbdătoare, aşteptând să termine odată ca să rămână singură cu iubitul ei. Această prietenie i-a unit pe cei doi băieți până la moarte, fără ca Esteban Trueba să suspecteze ceva.

Nicolás era frumuşel ca o domnişoară. Moştenise delicatețea şi transparența pielii de la maică-sa, era mărunt de statură, subțire, isteț şi iute ca o vulpe. De o inteligență strălucită, îşi întrecea fratele fără nici un efort în tot ce făceau împreună. Inventase până şi un joc, special ca să-l chinuie: îl contrazicea pe orice subiect şi argumenta cu atâta dibăcie şi siguranță, încât sfârşea prin a-l convinge pe Jaime că nu avusese dreptate, obligându-l să-şi recunoască greşeala.

— Eşti sigur că eu am dreptate? îl întreba la urmă pe fratele său.

— Da, ai dreptate, mârâia Jaime, obligat de rectitudinea lui, care îl împiedica să fie răuvoitor.

— Mă bucur tare mult. Iar acum am să-ți demonstrez că de fapt tu ai dreptate şi că eu am greşit. Am să-ți aduc argumentele pe care, dacă erai deştept, trebuia să mi le aduci tu.

Jaime îşi ieşea din pepeni şi îl lua la bătaie, căindu-se imediat, căci era mult mai puternic decât frate-său şi propria putere îl făcea să se simtă vinovat. La şcoală, Nicolás îşi folosea istețimea ca să-i necăjească pe ceilalți, dar, când se ajungea la violență, îşi chema fratele ca să-l apere, să sară el la bătaie în timp ce-l îndemna din spate. Aşa, Jaime s-a obişnuit să iasă el în față în locul lui Nicolás şi să fie pedepsit în locul lui, să-i facă temele şi să-i acopere minciunile. În această perioadă a tinereții sale, interesul principal al lui Nicolás, în afară de femei, a fost să-şi însuşească talentul Clarei de a ghici viitorul. Îşi cumpăra cărți despre societăți secrete, horoscoape şi despre tot ce avea legătură cu supranaturalul. Anul acesta îi căşunase să explice miracole, şi-a cumpărat *Viețile sfinților* în ediție populară şi şi-a petrecut vara căutând explicații prozaice pentru cele mai fantastice isprăvi de natură spirituală. Clara râdea de el:

— Fiule, dacă nu eşti în stare să înțelegi cum funcționează telefonul, cum vrei să înțelegi minunile?

Interesul lui Nicolás pentru lucrurile supranaturale începuse în urmă cu câțiva ani. În weekendurile în care putea pleca de la internat se ducea la surorile

Mora, la moara lor veche, ca să învețe ştiințele oculte. S-a dovedit repede că n-avea nici o înclinație naturală pentru clarviziune sau telekinezie, drept care a trebuit să se limiteze la mecanica hărților de astrologie, cărțile de tarot şi beţişoarele chinezeşti. Şi pentru că una duce la alta, a cunoscut-o în casă la surorile Mora pe o frumoasă tânără numită Amanda, ceva mai mare decât el, care l-a inițiat în meditația yoga şi în acupunctura, ştiințe cu care Nicolás a ajuns să vindece reumatismul şi alte betegeli mărunte, ceea ce era mai mult decât va putea face fratele lui cu medicina tradițională şi după şapte ani de studiu. Dar toate astea s-au petrecut mult mai târziu. În vara aceea avea douăzeci şi unu de ani şi se plictisea la țară. Frate-său îl păzea îndeaproape ca să nu le supere pe fete, autoproclamându-se apărătorul virtuții fecioarelor din Las Tres Marías, dar Nicolás a făcut ce a făcut şi a sedus aproape toate fetele din zonă, cu o artă a galanteriei nemaivăzută prin locurile acelea. În restul timpului cerceta miracole, încerca să învețe trucurile maică-sii pentru a mişca solnița cu puterea minții şi-i scria Amandei versuri pasionate, pe care ea i le trimitea înapoi cu prima poştă, corectate şi îmbunătățite, fără ca asta să-l descurajeze.

Pedro García bătrânul a murit cu puțin înainte de alegerile prezidențiale. Țara era dată peste cap de campaniile politice, trenuri triumfale o străbăteau de la nord la sud, transportându-i pe candidați împreună cu convoiul lor de susținători, toți salutând la fel, promițând aceleaşi lucruri, toți purtând steagul şi însoțiți de un vacarm de coruri şi megafoane care speria liniştea peisajelor şi îngrozea vitele. Bătrânul trăise atâta încât ajunsese o mână de oase ca de sticlă, acoperite de o piele gălbuie. Chipul îi devenise o dantelărie de riduri. Când mergea, se auzea un cloncănit ca de castaniete, nu mai avea dinți şi nu mai mânca decât terci pentru bebeluşi; după ce că era orb, mai şi surzise, dar nu-şi pierduse memoria lucrurilor trecute şi prezente. A murit pe înserat, aşezat în fotoliul de răchită. Îi plăcea să se aşeze în pragul casei când simțea că vine înserarea, pe care o ghicea după schimbarea subtilă de temperatură, zgomotele curții, activitatea din bucătărie şi tăcerea găinilor. Acolo l-a găsit moartea. La picioarele lui era strănepotul Esteban García, care avea cam zece anişori pe atunci, ocupat să înțepe cu un cui ascuțit ochii unui pui. Era fiul lui Esteban García, singurul bastard al stăpânului care i-a purtat numele mic, nu şi pe cel de familie. Nimeni nu-şi amintea de ce îl chema aşa, în afară de el însuşi, pentru că bunică-sa, Pancha García, înainte de a muri, i-a otrăvit copilăria, povestindu-i că, dacă taică-său s-ar fi născut în locul Blancăi, al lui Jaime sau al lui Nicolás, ar fi moştenit Las Tres Marías şi-ar fi putut ajunge Preşedintele Republicii, dac-ar fi vrut. În regiunea aceea presărată cu copii nelegitimi şi cu alții legitimi, dar care nu-şi cunoşteau tatăl, el a fost probabil singurul care a crescut urându-şi numele. A trăit chinuit de ranchiuna împotriva stăpânului, împotriva bunicii seduse, împotriva tatălui bastard şi a propriului destin inexorabil de țăran amărât. Esteban Trueba nu-l deosebea printre ceilalți țânci de pe moşie, nu era decât unul din grămada de plozi care cântau imnul național la şcoală şi stăteau la coadă ca să-şi primească darul de Crăciun. Nu-şi mai amintea de Pancha García, nici că ea îi făcuse un băiat, cu atât mai puțin de acel nepot căpos care îl ura, dar îl observa atent de departe, pentru a-i imita gesturile şi glasul. Copilul se trezea noaptea imaginându-şi boli sau accidente groaznice, care puneau capăt vieții stăpânului şi a tuturor copiilor săi, pentru ca el să poată moşteni proprietatea. Las Tres Marías devenea regatul său. Toată viața s-a jucat cu fantezia asta, chiar şi după ce a ştiut că nu avea să obțină pentru nimic în lume moştenirea. I-a reproşat mereu lui Trueba viața întunecată pe care i-o menise şi s-a simțit pedepsit chiar şi în zilele în care ajunsese pe culmile puterii şi i-a avut pe toți la mâna lui.

Copilul şi-a dat seama că era ceva schimbat la bătrân. S-a apropiat, l-a atins şi trupul s-a prăbuşit. Pedro García a căzut ca un sac de oase. Pupilele îi

erau acoperite de pielița alburie care-l lăsase fără vedere timp de un sfert de secol. Esteban García a luat cuiul şi se pregătea să-i străpungă ochii, când a sosit Blanca şi l-a împins cât colo, fără a bănui că făptura aceea ursuză şi rea era chiar nepotul ei şi că peste câțiva ani va fi instrumentul unei tragedii în familia ei.

— Doamne, s-a prăpădit moşul, a suspinat ea, aplecându-se peste corpul ghebos al bătrânului care îi populase copilăria cu poveşti şi îi apărase iubirea ascunsă.

Bătrânul Pedro García a fost înmormântat cu nişte funeralii care au ținut trei zile şi pentru care Esteban Trueba nu s-a zgârcit deloc la cheltuieli. L-au aşezat într-un sicriu rustic de pin, îmbrăcat în hainele de duminică, aceleaşi pe care le purtase la nuntă, când se ducea să voteze sau să primească cei cincizeci de pesos de Crăciun. I-au pus singura cămaşă albă, care îi juca la gât pentru că slăbise cu vârsta, cravata de doliu şi o garoafă roşie la butonieră, ca de fiecare dată când se îmbrăca de sărbătoare. L-au legat pe sub fălci cu o batistă şi i-au pus pe cap pălăria cea neagră, pentru a şi-o scoate când avea să-l salute pe Dumnezeu, cum spusese de atâtea ori. Nu avea pantofi, dar Clara a sustras o pereche de la Esteban Trueba, ca să vadă toți că nu va ajunge în Paradis desculț.

Jean de Satigny s-a arătat entuziasmat de funeralii, a extras din bagaje un aparat fotografic cu trepied şi a făcut atâtea poze cu mortul, că rudele s-au gândit că îi putea fura sufletul, drept care, din precauție, au distrus plăcile. La priveghi au venit țărani din toată regiunea: într-un secol de viață, Pedro García se înrudise cu mulți oameni din zonă. A venit şi *maica,* mai bătrână decât el, împreună cu câțiva indieni din tribul ei, care, la un semn de-al ei, au început să-l jelească pe răposat şi nu s-au oprit decât după trei zile. Lumea s-a adunat în jurul casei bătrânului ca să bea vin, să cânte la chitară şi să supravegheze fripturile. Au venit şi doi preoți pe bicicletă, pentru a-i binecuvânta rămăşițele pământeşti şi pentru a conduce ritualul funebru. Unul dintre ei era un uriaş rubicond cu un pronunțat accent spaniol, părintele Jose Dulce María, pe care Esteban Trueba îl ştia după nume. Era gata să-i interzică accesul pe proprietatea lui, dar Clara l-a convins că nu era momentul să opună aversiunile lui politice evlaviei creştine a țăranilor. „Măcar o să facă oarece ordine în ale sufletului", i-a spus ea, astfel că până la urmă Trueba i-a urat bun venit şi l-a invitat să tragă la el împreună cu fratele mirean, care nu deschidea gura şi se uita în pământ, cu capul înclinat şi mâinile împreunate. Stăpânul era tulburat de moartea bătrânului care îi salvase atât semănăturile de furnici, cât şi viața, şi voia ca toată lumea să-şi amintească de această înmormântare ca de un eveniment.

Preoții i-au adunat pe toți la şcoală, pentru a repeta evangheliile uitate şi pentru a face o slujbă pentru odihna sulletului lui Pedro García. Pe urmă s-au retras în camerele rezervate în casa mare, pe când ceilalți continuau cheful întrerupt de venirea lor. În noaptea aceea, Blanca a aşteptat să înceteze chitarele şi vaietele indienilor şi să plece toți la culcare, înainte de a sări pe geam şi a o lua pe drumul obişnuit, la adăpostul întunericului. Aşa a făcut şi în nopțile următoare, până au plecat preoții. Toți ştiau, cu excepția părinților ei, că se întâlnea la râu cu unul dintre ei. Era Pedro García al Treilea, care nu voise să lipsească de la înmormântarea bunicului şi profita de sutana împrumutată pentru a merge din casă în casă, explicându-le țăranilor că apropiatele alegeri erau ocazia pentru a se scutura de jugul pe care-l purtaseră dintotdeauna. Îl ascultau mirați şi buimaci. Timpul lor se măsura în anotimpuri, gândurile lor erau de multe generații încete şi prudente. Doar cei mai tineri, care aveau radio, ascultau ştirile, mai mergeau în sat şi vorbeau cu sindicaliştii, erau în stare să-i urmărească firul ideilor. Ceilalți ascultau pentru că băiatul era eroul urmărit de patroni, dar în sinea lor erau convinşi că vorbea prostii.

— Dacă stăpânul află că votăm cu socialiştii, ne-am ars.

— N-are cum să afle, votul e secret, a spus falsul preot.

— Asta s-o crezi tu, a zis Pedro al Doilea, taică-său. Spun ei că e secret, dar după aia află fără probleme cu cine am votat. În plus, dacă ies cei din partidul lor, ne aruncă în stradă, n-o să avem de lucru. Eu am trăit toată viața aici. Ce-am să mă fac?

— Nu se poate să vă concedieze pe toți, stăpânul pierde mai mult dacă plecați, a argumentat Pedro al Treilea.

— Nu contează cu cine votăm, tot ei câştigă.

— Înlocuiesc buletinele de vot, a spus Blanca din banca unde stătea printre țărani.

— De data asta n-or să poată. Vom avea oameni din partid care să controleze secțiile de vot şi să sigileze urnele.

Dar țăranii erau neîncrezători. Ştiau din experiență că, până la urmă, vulpoiul tot mănâncă găinile, în ciuda baladelor subversive care umblau din gură în gură, susținând contrariul. De aceea, când a sosit trenul noului candidat al Partidului Socialist, un doctor miop şi carismatic, care tulbura mulțimile cu discursul lui înflăcărat, ei l-au privit de pe peron, păziți de patronii care făcuseră cerc în jurul lor, înarmați cu puşti de vânătoare şi bâte. Au ascultat respectuoşi cuvintele candidatului, dar n-au îndrăznit să schițeze nici un gest de salut, au făcut-o doar nişte lucrători cu ziua care au sosit în gaşcă, dotați cu ciomege, şi l-au aclamat din toți rărunchii, dar ei nu aveau nimic de pierdut, erau nomazii de la țară, băteau regiunea fără a avea serviciu stabil, familie, stăpân sau frică.

La puțin timp după moartea şi memorabila înmormântare a bătrânului Pedro García, Blanca a început să-şi piardă culorile de măr din obraji, să aibă amețeli care nu erau din cauză că-şi ținea respirația şi să vomite dimineața fără să bea saramură caldă. A crezut că era din pricină că mânca prea mult era timpul piersicilor aurii, al caiselor, al porumbului fraged, gătit în vase de lut şi asezonat cu busuioc, era vremea gemurilor şi a conservelor pentru iarnă. Dar nici postul, ceaiurile, purgativele şi odihna nu au vindecat-o. Şi-a pierdut entuziasmul pentru şcoală, pentru infirmerie şi chiar si pentru Naşterile Domnului din lut, a devenit lâncedă şi somnoroasă, putea petrece ceasuri la rând trântită la umbră si privind cerul, fără să fie atrasă de nimic. Singura formă de activitate erau escapadele nocturne, când avea întâlnire la râu cu Pedro al Treilea.

Jean de Satigny, care nu se dăduse bătut în ceea ce priveşte asediul său romantic, o observa. Din discreție, mai stătea şi la hotelul din sat şi făcea drumuri scurte în Capitală, de unde revenea încărcat cu literatură despre şinşile, cuştile adecvate, hrana şi bolile lor, metodele de reproducere, modul de a le argăsi blana, în general, tot ce avea legătură cu animăluțele astea a căror soartă era să devină etole. Cea mai mare parte a verii, contele a fost oaspete la Las Tres Marías. Era un musafir încântător, bine educat, liniştit şi vesel. Tot timpul cu o frază amabilă în vârful buzelor, aprecia mâncarea, îi distra după-amiaza, cântând la pianul din salon unde ii făcea concurență Clarei cu nocturnele lui Chopin, şi era un izvor nesecat de glume. Se scula târziu şi dedica până la două ore toaletei personale, făcea gimnastică, alerga în jurul casei, indiferent la țăranii care râdeau de el, se scălda în cadă în apă caldă şi pierdea mult timp alegându-şi hainele pentru fiecare ocazie. Efort zadarnic, căci nimeni nu-i aprecia eleganța, şi adesea singurul efect al costumelor englezeşti de călărie, al jachetelor de catifea şi al pălăriilor tiroleze cu pană de fazan era oferta Clarei, făcută cu cele mai bune intenții, de a-i oferi o îmbrăcăminte mai potrivită pentru viața la țară. Jean nu-şi pierdea buna dispoziție, accepta zâmbetele ironice ale stăpânului casei, mutrele Blancăi şi eterna distracție a Clarei, care, chiar şi după un an, tot îl mai întreba cum îl cheamă. Ştia să prepare câteva rețete franțuzeşti, cu multe mirodenii şi cu aspect magnific, cu care contribuia când aveau musafiri. Era pentru prima dată că vedeau un bărbat preocupat de bucătărie, dar au presupus că era un obicei

european şi n-au îndrăznit să facă glume pe seama lui, ca să nu treacă drept ignoranți. Din drumurile în Capitală mai aducea, în afară de materialele despre şinşile, reviste de modă, foiletoane despre război, care se popularizaseră pentru a crea mitul soldatului eroic, şi romanțuri pentru Blanca. În timpul conversației de după masă pomenea uneori pe un ton de mare plictiseală la verile petrecute cu nobilimea europeană la castelele din Liechtenstein sau pe Coasta de Azur. Nu omitea niciodată să spună cât era de fericit pentru că schimbase toate astea pe frumusețea Americii. Blanca îl întreba de ce nu alesese Caraibele, sau măcar o țară cu mulatre, cocotieri şi tam-tamuri, dacă tot căuta exotismul, dar el susținea că nu exista pe pământ un loc mai plăcut decât țara asta uitată de la capătul lumii. Francezul nu discuta despre viața sa personală, cu excepția unor vorbe aruncate pe nesimțite şi din care un interlocutor isteț îşi dădea seama de trecutul lui opulent, de averea sa incalculabilă şi de originea sa nobilă. Nu se cunoştea cu exactitate nici starea lui civilă, nici vârsta, nici familia sau partea de Franță din care venea. Clara era de părere că atâta mister era periculos şi a încercat să-l dezlege cu cărțile de tarot, dar Jean nu admitea să i se ghicească nici în cărți, nici în palmă. Nici măcar zodia nu i se cunoştea.

Esteban Trueba nu lua în seamă nimic din toate astea. Lui îi era suficient că domnul conte era dispus să joace cu el o partidă de şah sau de domino, că era amuzant şi simpatic, şi că nu cerea niciodată bani cu împrumut. De când Jean de Satigny îi era oaspete, plictiseala de la țară, unde după ora cinci nu mai aveai ce face, devenise mult mai suportabilă. În plus, îi făcea plăcere că vecinii îl invidiau pentru distinsul său musafir.

Se dusese vestea cum că Jean era pretendentul Blancăi Trueba, ceea ce nu l-a împiedicat să fie în continuare partida preferată a mamelor care aveau fete de măritat. Şi Clara îl stima, deşi fără nici un fel de calcul matrimonial. Cât despre Blanca, se obişnuise până la urmă cu prezența lui. Era atât de discret şi se purta atât de bine, că treptat a uitat de propunerea de căsătorie, ajungând să creadă că fusese un fel de glumă de-a lui. A scos iar din dulap sfeşnicele de argint, a pus din nou masa cu vesela englezească şi seara îşi îmbrăca iarăşi rochiile de oraş. Uneori Jean o invita în sat sau o ruga să-l însoțească la multele invitații pe care le primea. Atunci Clara trebuia să meargă cu ei, căci Esteban era inflexibil: nu admitea ca fiică-sa să fie văzută singură cu francezul, în schimb, le dădea voie să se plimbe neînsoțiți pe proprietate, cu condiția să nu se îndepărteze prea mult şi să fie înapoi înainte de lăsarea întunericului. Clara spunea că, dacă era vorba de a păzi virginitatea fetei, asta era mult mai periculos decât a-i lăsa să meargă la ceai la moşia familiei Uzcâtegui, dar Esteban era sigur că n-avea a se teme în ce-l priveşte pe Jean, căci intențiile lui erau nobile; totuşi, trebuiau să se ferească de gurile rele care erau în stare să distrugă onoarea fiică-sii. Plimbările câmpeneşti ale lui Jean si ale Blancăi au dus la o prietenie trainică. Se înțelegeau bine. Le plăcea amândurora să plece călare la jumătatea dimineții, cu merindele în coş, plus câteva ranițe de pânză sau de piele ale contelui. Jean profita de orice oprire ca să o aşeze pe Blanca în peisaj şi să-i facă poze, în ciuda rezistenței pe care o opunea aceasta, căci se simțea uşor ridicolă. Sentiment justificat când vedea fotografiile: avea un zâmbet ce nu era al ei, poziția era incomodă şi avea un aer nefericit. Asta se datora, explica Jean, faptului că nu ştia să pozeze natural, pe când ea susținea că era din cauză că el o obliga să stea strâmb şi să-şi țină respirația secunde bune până se imprima placa. De obicei, alegeau un loc umbros sub copaci, întindeau o pătură pe iarbă şi petreceau câteva ceasuri. Vorbeau despre Europa, despre cărți, Blanca povestea despre familia ei, Jean despre călătoriile pe care le făcuse. Ea i-a dăruit o carte a Poetului şi el a fost atât de entuziasmat, încât a învățat pe de rost pasaje lungi şi îi recita fără greş versurile. Spunea că nu se scrisese ceva mai bun în materie de poezie, nici chiar în franceză, limba artelor; nu exista ceva comparabil. Nu vorbeau despre

sentimentele lor. Jean era curtenitor, dar nu pretenţios şi nici insistent, mai curând prietenos şi vag ironic. Dacă îi săruta mâna la despărţire, o făcea cu o privire de şcolar care ucidea tot romantismul gestului. Dacă îi admira o rochie, o mâncare sau o figurină de lut, tonul avea un ce ironic care se preta la multe interpretări. Dacă îi culegea flori sau o ajuta să descalece, o făcea cu o dezinvoltură care transforma galanteria în gest prietenesc. Oricum, ca să pună lucrurile la punct, Blanca îi dădea de înţeles, de câte ori avea ocazia, că nu se va căsători nici moartă cu el. Jean de Satigny zâmbea cu zâmbetul lui extrem de seducător şi nu spunea nimic, iar Blanca nu putea să nu observe că era totuşi mult mai chipeş decât Pedro al Treilea.

Blanca habar n-avea că Jean o spiona. O văzuse de multe ori sărind pe geam îmbrăcată bărbăteşte. O urmărea o bucată de drum, dar făcea cale întoarsă, de teamă să nu-l atace câinii pe întuneric. Dar îşi dăduse seama că mergea mereu către râu.

Între timp, Trueba tot nu se hotăra în privinţa şinşilelor. În chip de probă, a admis instalarea unei cuşti cu câteva perechi de rozătoare, ca o imitaţie în mic a industriei respective. A fost singura dată când Jean de Satigny a putut fi văzut la treabă cu mânecile suflecate. Dar animalele s-au îmbolnăvit de o boală specifică şobolanilor şi au murit în mai puţin de două săptămâni. N-au putut nici măcar să le argăsească pielea, pentru că blana devenise opacă şi cădea precum penele unei găini opărite. Jean s-a uitat îngrozit la cadavrele acelea chelite, cu lăbuţele ţepene şi ochii daţi peste cap, care duceau pe apa Sâmbetei speranţele lui de a-l convinge pe Esteban, care, văzând molima, îşi pierduse orice entuziasm pentru blănărie.

— Dacă molima ar fi lovit industria adevărată, ar fi ruinat-o de-a binelea, a conchis Trueba.

Între molima şinşilelor şi escapadele cu Blanca, contele şi-a pierdut timpul câteva luni. Începea să obosească şi se gândea că Blanca n-avea să se lase deloc impresionată de farmecele lui. După ce a fost clar că afacerea cu rozătoare n-avea nici o şansă, a hotărât că era cazul să grăbească lucrurile, înainte ca cineva să pună mâna pe moştenitoare. În plus, Blanca începea să-i placă, acum că mai pusese carne pe ea şi era mai languroasă, ceea ce îi mai atenuase purtările de ţărancă. Prefera femeile placide şi opulente, iar imaginea Blancăi trântită pe perne şi privind cerul îi aducea aminte de mama sa. Uneori chiar îl înduioşa. Din mici amănunte imperceptibile celorlalţi, Jean a început să ghicească zilele când fata plănuia o expediţie nocturnă la râu. Atunci ea nu venea la cină, zicând că o doare capul, se retrăgea devreme şi-avea o strălucire ciudată în ochi, o nerăbdare şi un dor în mişcări pe care el le recunoştea. Într-o seară s-a hotărât sa o urmărească până la capăt, ca să curme odată această situaţie care ameninţa să se prelungească la infinit. Era sigur ca Blanca avea un amant, dar credea că nu putea fi ceva serios. În ce-l priveşte, Jean de Satigny n-avea nici o fixaţie cu virginitatea, nu la asta se gândise când o ceruse de nevastă. Altele îl interesau la ea, şi n-aveau nici o legătură cu o clipă de plăcere pe malul râului.

După ce Blanca s-a retras în camera ei şi după ce şi ceilalţi s-au dus la culcare, Jean de Satigny a rămas în salon pe întuneric, atent la zgomotele casei, până la ceasul la care a calculat că fata avea să sară pe geam. A ieşit în curte şi a aşteptat-o sub copaci. A stat aşa cam o jumătate de oră; nimic nu tulbura pacea nopţii. Plictisit, era gata să renunţe, cand i-a zărit fereastra deschisă. A priceput că ieşise înainte să vină el la pândă.

— *Merde,* a mârâit el în franceză.

Rugându-se ca dulăii să nu scoale toată casa cu lătratul lor şi să nu sară pe el, a plecat spre râu pe drumul pe care o văzuse de atâtea ori pe Blanca. Nu era obişnuit să păşească pe pământul arat cu pantofii lui fini, nici să sară peste pietre şi bălţoace, dar noaptea era foarte limpede, cu o frumoasă lună plină, care

lumina cerul cu o strălucire fantasmagorică, şi de cum i-a trecut spaima de câini, a fost în stare să admire frumusețea momentului. A mers mai bine de un sfert de ceas până să zărească primele trestii de pe mal şi-atunci a devenit mai prudent şi s-a apropiat pe furiş, având grijă să nu calce pe vreo creangă şi să-şi trădeze prezența. Luna se reflecta în apă cu o strălucire de cristal şi briza legăna uşor trestiile şi coroanele arborilor. Domnea liniştea cea mai adâncă şi, pentru o clipă, a avut impresia că visează că merge şi tot merge, rămânând de fapt în acelaşi loc vrăjit, în care timpul se oprise, că încerca să atingă copacii care păreau să fie atât de aproape şi nu atingea decât un gol. A trebuit să facă un efort pentru a-şi recăpăta dispoziția normală, realistă şi pragmatică. Într-un colț al acestui peisaj, printre mari stânci cenuşii luminate de lună, i-a văzut atât de aproape, că i-ar fi putut atinge. Erau goi. Bărbatul era întins pe spate, cu fața spre cer şi ochii închişi, dar nu i-a fost deloc greu să-l recunoască pe preotul iezuit care ajutase la slujba de îngropăciune a bătrânului Pedro García. Asta l-a mirat. Blanca dormea cu capul sprijinit de pântecele supt şi brun al amantului. Luna arunca reflexe metalice pe trupurile lor şi Jean de Satigny s-a înfiorat văzând cât de armonioasă era Blanca; în clipa aceea i s-a părut perfectă.

Elegantului conte francez i-a trebuit aproape un minut să iasă din starea de vis pe care i-o produseseră vederea îndrăgostiților şi frumusețea nopții, a lunii şi a peisajului calm, şi să priceapă că situația era mult mai gravă decât îşi imaginase. A recunoscut în atitudinea celor doi abandonul tipic al celor care se cunosc de mult. Episodul nu avea nimic dintr-o aventură erotică de vară, cum crezuse, mai curând semăna cu o adevărată căsnicie în ale trupului şi ale spiritului. Jean de Satigny nu avea cum să ştie că Blanca şi Pedro al Treilea dormiseră astfel încă din prima zi în care se cunoscuseră şi continuaseră să o facă ori de câte ori avuseseră ocazia în aceşti ani, dar a intuit-o instinctiv.

Încercând să plece fără zgomot, a făcut cale întoarsă, gândindu-se cum să abordeze această poveste. Când a ajuns acasă, hotărâse deja să-i povestească tatălui Blancăi: mânia gata să izbucnească a lui Esteban Trueba i s-a părut mijlocul cel mai potrivit pentru a soluționa problema. „Mai bine s-o rezolve băştinaşii", şi-a spus el.

N-a aşteptat să vină dimineața. A bătut la uşa camerei amfitrionului său şi, înainte ca acesta să se dezmeticească de-a binelea, i-a spus versiunea lui. A zis că, neputând dormi de căldură, ieşise să ia aer, mersese fără scop către râu şi dăduse de spectacolul deprimant al logodnicei sale dormind în brațele iezuitului bărbos, în pielea goală, sub lumina lunii. Asta l-a cam nedumerit o clipă pe Esteban Trueba, care nu şi-o putea imagina pe fiică-sa culcându-se cu părintele Jose Dulce María, dar şi-a dat apoi imediat seama de adevăr, de felul în care îşi bătuse joc de el la înmormântarea bătrânului şi de faptul că seducătorul nu putea fi altul decât Pedro García al Treilea, blestematul ăla de fiu de cățea care va trebui să plătească imediat cu viața. Şi-a tras repede pantalonii, a intrat în cizme, şi-a aruncat puşca pe umăr şi a desprins biciul de călărie de pe perete.

— Mă aştepți aici, domnule, i-a poruncit el francezului, care oricum n-avea nici o intenție de a-l urma.

Esteban Trueba a fugit la grajd şi a încălecat pe deşelate. Pufnea de indignare, oasele lipite țipau de efort şi inima îi galopa în piept. „îi omor pe amândoi" îşi repeta întruna. A pornit la trap în direcția indicată de conte, dar n-a trebuit să ajungă la râu căci la jumătatea drumului s-a întâlnit cu Blanca. Fata se întorcea acasă fredonând, cu părul vâlvoi, hainele murdare şi aerul fericit al celui care nu are ce să mai ceară de la viață. Văzându-şi fiica, Trueba nu şi-a putut înfrâna caracterul rău şi s-a năpustit spre ea, a biciuit-o fără milă, lovitură după lovitură, până când fata s-a prăbuşit la pământ şi a rămas nemişcată în noroi. A descălecat, a scuturat-o până şi-a revenit şi i-a aruncat în față toate insultele cunoscute, plus altele inventate pe loc.

— Cine e? Să-mi spui imediat sau te omor!

— N-am să-ți spun niciodată.

Esteban Trueba şi-a dat seama că aşa nu putea scoate nimic de la fiică-sa, care-i moştenise încăpățânarea. A înțeles că exagerase cu bătaia, ca de obicei. A urcat-o pe cal şi s-au întors acasă. Ori instinctul, ori gălăgia câinilor au avertizat-o pe Clara şi pe servitori, care aşteptau în prag cu toate luminile aprinse. Singurul care nu era de văzut era contele, care profitase de zarvă ca să-şi facă valizele, să înhame caii la trăsură şi să plece la hotel.

— Ce-ai făcut, Esteban, pentru Dumnezeu! a exclamat Clara, văzându-şi fata plină de noroi şi de sânge.

Ajutată de Pedro García al Doilea, a dus-o în brațe şi a întins-o în pat. Administratorul pălise de moarte, dar n-a spus nimic. Clara şi-a spălat fiica, i-a pus comprese reci pe vânătăi şi a legănat-o până a liniştit-o. După ce a adormit, s-a dus să-şi înfrunte bărbatul, care se închisese în birou şi se plimba furios, biciuind pereții, blestemând şi izbind cu picioarele în mobilă. Când a văzut-o, Esteban şi-a îndreptat toată furia împotriva ei, învinuind-o că o crescuse pe Blanca fără morală, fără religie, fără principii, ca pe o atee libertină, ba mai rău, fără sentimentul clasei sale, poate ar fi fost mai de înțeles dacă ar fi făcut-o cu cineva de familie bună, dar nu cu un derbedeu, cu un nerod, cu un aiurit puturos, cu un netrebnic.

— Trebuia să-l omor atunci când i-am promis-o! Auzi, să se culce cu propria mea fiică! Jur că am să-l găsesc şi-am să-l castrez, am să-i tai boaşele, chiar de-ar fi ultimul lucru pe care să-l fac în viața asta, jur pe mama că am să-l fac să regrete ziua în care s-a născut!

— Pedro García al Treilea nu a făcut decât ce ai făcut şi tu. Şi tu te-ai culcat cu femei care nu erau din clasa ta. Deosebirea este că el a făcut-o din dragoste, ca şi Blanca, de altfel.

Trueba s-a uitat la ea, pietrificat de surpriză. O clipă a părut că furia i se potoleşte, s-a simțit înşelat, imediat însă un val de sânge i s-a urcat la cap. Şi-a pierdut controlul şi i-a tras un pumn în plină față, lipind-o de perete. Clara s-a prăbuşit fără să strige. Atunci Esteban parcă s-a trezit din criză, s-a ghemuit lângă ea plângând, bâlbâind scuze şi explicații, chemând-o cu apelativele tandre pe care le folosea în intimitate, neînțelegând cum de putuse ridica mâna asupra ei, care era singura ființă care conta pentru el şi pe care niciodată, nici în cele mai grele momente de când erau împreună, nu încetase să o respecte. A luat-o în brațe, a aşezat-o drăgăstos într-un fotoliu, a udat o batistă, i-a pus-o pe frunte şi a încercat s-o facă să bea puțină apă. În cele din urmă, Clara a deschis ochii. Îi curgea sânge din nas. Când a deschis gura, a scuipat câțiva dinți care au căzut pe jos şi un firicel de salivă sângerie i s-a prelins pe bărbie şi pe gât.

Când a fost în stare să se ridice, l-a dat deoparte, iar apoi s-a îndreptat cu greutate spre uşă, încercând să meargă drept. De partea cealaltă a uşii se afla Pedro García al Doilea, care a apucat să o prindă exact când se împiedica. Simțindu-l alături, Clara s-a abandonat. Şi-a lăsat obrazul tumefiat pe pieptul omului care îi fusese aproape în clipele cele mai grele şi a început să plângă. Cămaşa lui Pedro García al Doilea s-a colorat în roşu.

Clara nu i-a mai vorbit soțului ei niciodată. Nu şi-a mai folosit numele de femeie căsătorită şi şi-a scos de pe deget verigheta fină de aur pe care acesta i-o pusese cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, în seara aceea memorabilă în care *Barrabás* murise ucis de un cuțit de parlagiu.

Două zile mai târziu, Clara şi Blanca părăseau Las Tres Marías şi se întorceau în Capitală. Esteban a rămas umilit si furios, simțind că ceva se rupsese pentru totdeauna în viața lui.

Pedro al Doilea le-a dus pe stăpână şi pe fiica ei la gară. Din noaptea cu pricina nu le mai văzuse şi era tăcut şi posac. Le-a urcat în vagon şi a rămas cu

pălăria în mână, cu privirile în pământ, neştiind cum să-şi ia rămas-bun. Clara l-a îmbrăţişat. Mai întâi Pedro a rămas ţeapăn, apoi sentimentele au învins şi a îndrăznit să o îmbrăţişeze la rândul lui şi să o sărute uşor pe păr. S-au privit pentru ultima dată pe geamul trenului, amândoi cu ochii în lacrimi. Administratorul credincios a ajuns la casa lui de cărămidă, a făcut o legătură cu puţinele lucruri pe care le avea, a înnodat într-o batistă cei câţiva bănuţi pe care reuşise să-i strângă în toţi anii de serviciu şi a plecat. Trueba l-a văzut luându-şi rămas-bun de la ţărani şi urcându-se pe cal. A încercat să-l oprească, explicându-i că cele întâmplate nu aveau legătură cu el, că nu era corect să-şi piardă slujba, prietenii, casa şi siguranţa pentru vina fiului.

— Nu vreau să fiu aici când o să-l găsiţi pe băiatul meu, stăpâne, au sunat ultimele cuvinte ale lui Pedro García al Doilea, înainte de a o lua la trap spre şosea.

Cât de singur m-am simţit atunci! Nu ştiam că singurătatea nu mă va mai părăsi niciodată şi că singura fiinţă care îmi va sta alături până la sfârşit va fi o nepoată boemă şi extravagantă, cu părul verde ca al Rosei. Dar asta avea să se întâmple câţiva ani mai târziu.

După plecarea Clarei, m-am uitat în jur şi am văzut multe chipuri noi la Las Tres Marías. Vechii tovarăşi de drum muriseră sau plecaseră. Nu mai aveam alături de mine nici soţia, nici fiica. Contactul cu băieţii era minim. Mama, sora-mea, buna Dădacă şi Pedro García bătrânul muriseră. Mi-am adus aminte şi de Rosa, ca de o durere de neuitat. Nu mai puteam conta nici pe Pedro García al Doilea, care îmi stătuse aproape timp de treizeci şi cinci de ani. Mi-a venit să plâng. Lacrimile curgeau, le ştergeam cu mâna, dar veneau altele. La dracu' cu toate, urlam prin casă. Mă plimbam prin încăperile goale, intram în camera Clarei şi căutam prin şifonier şi prin comodă un lucru de-al ei, îmi înfundam nasul în el şi încercam să captez, fie şi pentru o clipă, mirosul acela slab de curăţenie. Mă întindeam în patul ei, îmi afundam obrazul în perna ei, mângâiam obiectele pe care le lăsase pe noptieră şi mă simţeam adânc neconsolat.

Pentru cele întâmplate, doar Pedro García al Treilea era de vină. Din cauza lui plecase Blanca de lângă mine, din cauza lui mă certasem cu Clara, din cauza lui părăsise moşia Pedro al Doilea, din cauza lui ţăranii mă priveau chiorâş şi şuşoteau în spatele meu. Dintotdeauna fusese un nesupus, ar fi trebuit să-l gonesc de la bun început cu picioare în dos. Dar am lăsat să treacă timpul din respect pentru taică-său şi pentru bunică-său, iar rezultatul a fost că scârba dracului mi-a luat ce iubeam mai mult pe lume. M-am dus la pichetul din sat şi i-am mituit pe carabinieri ca să mă ajute să-l caut. Le-am ordonat să nu-l bage la arest, ci să mi-l predea mie, fără zarvă. La bar, la frizerie, la club şi la Felinarul Roşu am spus că ofeream recompensă oricui mi-l va aduce pe băiat.

— Atenţie, şefu', mi s-a spus. Nu vă apucaţi să vă faceţi dreptate de unul singur, vedeţi că lucrurile s-au schimbat mult, nu mai sunt ca pe vremea fraţilor Sánchez.

Dar nu aplecam urechea la ei. Cine ar fi făcut dreptate în acest caz? Nimeni.

Au trecut vreo cincisprezece zile fără nimic nou. Băteam toată moşia, intram pe domeniile vecine, îi spionam pe ţărani. Eram sigur că-l ascundeau pe băiat. Am ridicat recompensa şi i-am ameninţat pe carabinieri că-i destitui pentru incompetenţă, dar totul a fost în zadar. Furia îmi creştea cu fiecare oră. Am început să beau cum nu băusem niciodată pe când eram holtei. Dormeam prost şi am reînceput s-o visez pe Rosa. Într-o noapte am visat că o loveam aşa cum o lovisem pe Clara şi că dinţii îi cădeau pe jos; m-am deşteptat strigând, dar eram singur şi nu mă auzea nimeni. Eram atât de deprimat, că nici nu mă mai bărbieream, nu-mi schimbam hainele, cred că nici nu mă mai spălam. Mâncarea mi se părea acră, aveam un gust de bilă în gură. Mi-am rănit degetele tot bătând

de nebun în pereți şi am ucis un cal galopând în neştire, ca să-mi potolesc furia care îmi ardea măruntaiele. Au fost zile în care nu se apropia nimeni de mine, iar servitorii mă slujeau la masă tremurând, ceea ce mă făcea şi mai turbat.

Într-o zi stăteam pe coridor fumând o țigară înainte de siestă, când a venit un puşti oacheş şi s-a oprit tăcut în fața mea. Se numea Esteban García. Era nepotul meu, dar nu ştiam asta şi de-abia acum, după evenimentele groaznice care s-au petrecut din cauza lui, am aflat de legătura de rudenie care ne unea. Era totodată nepotul Panchei García, o soră de-a lui Pedro al Doilea, dar de care nu-mi amintesc, sincer să fiu.

— Ce vrei, mucosule?

— Eu ştiu unde se află Pedro García al Treilea.

Am sărit în picioare atât de brusc, că am dărâmat fotoliul de răchită pe care şedeam, după care l-am apucat pe băiat de umeri şi l-am zgâlțâit.

— Unde? Unde e blestematul ăla?

— Da' o să-mi dați recompensa? s-a bâlbâit copilul, înspăimântat.

— O să ți-o dau! Dar mai întâi trebuie să fiu sigur că nu mă minți. Hai, du-mă la nenorocitul ăla!

M-am dus să-mi iau puşca şi am plecat. Copilul mi-a spus că trebuia să mergem călare, pentru că Pedro al Treilea se ascundea la fabrica de cherestea a familiei Lebus, la câteva mile distanță de Las Tres Marías. Cum de nu-mi trecuse prin cap? Era o ascunzătoare perfectă. În perioada aceasta a anului, joagărul nemților era închis şi era departe de orice drum.

— Cum ai aflat că este acolo?

— Păi ştie toată lumea, şefu', în afară de dumneavoastră. Am plecat la trap, căci pe drumurile astea nu puteai goni.

Fabrica era băgată într-o coastă de munte, aşa că pe acolo nu prea puteai forța calul. Chinuindu-se să se cațere, caii scoteau scântei şi loveau stâncile cu copitele. Era singurul zgomot ce se auzea în după-amiaza fierbinte şi liniştită. Când am intrat în zona împădurită, peisajul s-a schimbat şi s-a răcorit, copacii se înălțau în şiruri dese, oprind lumina soarelui. Pământul era acoperit de un covor roşcat şi moale, în care paşii cailor se afundau blând. Tăcerea ne-a înconjurat. Băiatul mergea în față, încălecase pe deşelate, lipit de cal de parcă ar fi fost un singur trup, în timp ce eu veneam în spate, tăcut, rumegându-mi furia. Din când în când mă cuprindea tristețea, mai puternică decât supărarea pe care o cloceam de atâta vreme, mai puternică decât ura pe care o simțeam pentru Pedro García al Treilea. Să fi trecut cam două ore până când am zărit şoproanele scunde ale fabricii, dispuse în semicerc într-o poiană din pădure. Mirosul de lemn şi de pin era atât de intens, încât pentru o clipă am uitat de ce venisem acolo. M-au copleşit peisajul, pădurea, liniştea. Dar slăbiciunea asta a trecut imediat.

— Stai aici şi ai grijă de cai. Nu te mişti de aici!

Am descălecat. Copilul a apucat hățurile calului, iar eu am plecat, mergând cu fereală şi cu puşca pregătită. Nu-mi simțeam cei şaizeci de ani, nici oasele bătrâne şi chinuite: eram purtat de ideea de răzbunare. Dintr-un şopron ieşea un firicel de fum, am văzut un cal priponit de uşă, am dedus că acolo trebuia să se afle Pedro al Treilea şi m-am îndreptat într-acolo făcând un ocol. Îmi clănțăneau dinții de nerăbdare, socoteam că nu trebuia să-l ucid din primul glonț, ar fi fost prea repede şi plăcerea mea s-ar fi terminat într-un minut, aşteptasem atâta, încât voiam să savurez momentul când îl voi face praf, dar nici nu trebuia să-i ofer vreo şansă de scăpare. Era mult mai tânăr decât mine şi, dacă nu îl luam prin surprindere, o încurcam. Cămaşa mi se îmbibase de sudoare şi mi se lipise de spate, un văl îmi acoperea ochii, dar mă simțeam ca la douăzeci de ani şi puternic ca un taur. Am intrat în şopron târându-mă încet, iar inima îmi bătea ca o tobă. M-am pomenit într-o magazie mare, cu rumeguş pe jos. Erau stive mari de lemne şi câteva maşini acoperite cu prelate verzi, care le apărau de praf.

Am înaintat furiş printre stivele de lemne şi, deodată, l-am văzut. Pedro García al Treilea dormea întins pe jos, cu capul pe o pătură strânsă.

Lângă el, un foc de crengi pe nişte pietre şi un vas pentru fiert apa. M-am oprit tresărind şi l-am privit pe îndelete, cu toată ura, încercând să-mi fixez etern în memorie chipul brunet cu trăsături aproape infantile, pe care barba părea o deghizare, fără să pot pricepe ce dracu' văzuse fiică-mea la părosul ăsta ordinar. Să fi avut cam douăzeci şi cinci de ani, dar mi s-a părut un băieţandru când l-am văzut dormind. A trebuit să fac un efort ca să-mi controlez tremurul mâinilor şi clănţănitul dinţilor. Am ridicat puşca şi am înaintat câţiva paşi. Eram atât de aproape, că aş fi putut să-i zbor creierii fără să ţintesc, dar am hotărât să aştept câteva clipe, ca să mi se calmeze pulsul. Momentul acesta de şovăială m-a pierdut. Pesemne că obişnuinţa de a se ascunde îi ascuţise auzul şi instinctul l-a avertizat de pericol. Probabil că într-o fracţiune de secundă se trezise complet, dar a rămas cu ochii închişi, şi-a încordat muşchii şi tendoanele şi şi-a pus toată energia în saltul acela formidabil care l-a făcut să se oprească la un metru de locul în care mi s-a dus glonţul. N-am apucat să ţintesc din nou, pentru că s-a aplecat, a apucat de pe jos o bucată de lemn şi a aruncat-o, nimerind din plin puşca pe care am scăpat-o din mână. Îmi amintesc că m-a cuprins panica văzându-mă dezarmat, dar imediat mi-am dat seama că el era şi mai înspăimântat decât mine. Ne-am pândit în tăcere, gâfâind, aşteptând fiecare ca prima mişcare s-o facă celălalt. Atunci am văzut toporul. Era atât de aproape, că puteam să-l apuc doar întinzând braţul, ceea ce am şi făcut, fără să mă gândesc de două ori. Am apucat toporul şi, cu un răcnet sălbatic din rărunchi, m-am repezit la el, gata să-i despic ţeasta dintr-o singură lovitură. Toporul a strălucit în aer şi a căzut spre el. Un şuvoi de sânge m-a stropit pe faţă.

În ultima clipă, Pedro García al Treilea şi-a ridicat braţele ca să-l oprească, iar tăişul i-a retezat trei degete de la mâna dreaptă. Dus de efort, am fost împins înainte şi am căzut în genunchi. El şi-a adunat mâna la piept şi a ieşit în fugă, a sărit peste grămezile de lemne şi trunchiurile aruncate pe jos, a ajuns la cal, a încălecat dintr-o săritură şi a dispărut cu un strigăt teribil în umbra pinilor. A lăsat în urmă o dâră de sânge.

Am rămas în patru labe, gâfâind. Mi-au trebuit câteva minute ca să-mi revin şi să înţeleg că nu-l omorâsem. Prima reacţie a fost de uşurare, căci, simţind sângele fierbinte care mă stropise pe obraz, ura mi s-a topit brusc şi-a trebuit să fac un efort ca să-mi amintesc de ce voisem să-l ucid, ca să-mi justific violenţa care mă sufoca, făcea să-mi plesnească pieptul, să-mi zumzăie urechile şi să mi se împăienjenească ochii. Am deschis gura disperat, încercând să-mi umplu plămânii cu aer, am reuşit să mă ridic în picioare, dar am început să tremur, am făcut doi paşi şi m-am prăbuşit pe o grămadă de scânduri, ameţit, nereuşind să respir regulat. Am crezut că leşin, iar inima îmi bătea în piept ca o maşină scăpată de sub control. A trecut pesemne ceva vreme, nu ştiu. În cele din urmă mi-am ridicat ochii, m-am sculat şi am căutat puşca.

Copilul Esteban García era lângă mine şi mă privea tăcut. Adunase de pe jos degetele tăiate şi le ţinea ca pe un buchet de sparanghel însângerat. N-am putut evita greaţa, gura mi s-a umplut de salivă şi am vomitat murdărindu-mi cizmele, în timp ce puştiul zâmbea impasibil.

— Aruncă-le dracului, mucos nenorocit, am ţipat, dându-i peste mână.

Degetele au căzut în rumeguş, înroşindu-l.

Am luat puşca şi m-am îndreptat clătinându-mă spre uşă. Aerul proaspăt al înserării şi mireasma copleşitoare de pin m-au adus la realitate. Am respirat lacom. M-am apropiat de cal cu multă greutate, căci mă durea tot corpul şi aveam degetele ţepene. Copilul a venit după mine.

Ne-am întors la Las Tres Marías căutându-ne drumul pe întuneric, fiindcă după apusul soarelui noaptea cădea repede. Copacii ne îngreunau mersul, caii se

împiedicau de pietre şi tufişuri, crengile ne loveau. Eu eram ca pe altă lume, copleşit şi buimăcit de propria-mi violență, mulțumit că Pedro al Treilea scăpase, căci, dacă ar fi căzut, precis că l-aş fi lovit cu toporul până l-aş fi ucis, căsăpit, tăiat în bucăți, cu aceeaşi hotărâre cu care fusesem gata să-i trag un glonț în cap.

Acum ştiu ce se zice despre mine. Se zice, printre altele, că aş fi omorât unul sau mai mulți oameni la viața mea. Mi s-a pus în cârcă moartea câtorva țărani. Nu-i adevărat. Dacă ar fi, n-aş avea nici o problemă să recunosc; la vârsta pe care o am astfel de lucruri pot fi spuse fără riscul pedepsei. Mai am foarte puțin până la îngropăciune. N-am omorât niciodată vreun om, singura dată când am fost pe punctul de a o face a fost în ziua aceea, când am apucat toporul şi m-am năpustit spre Pedro García al Treilea.

Am ajuns acasă când se înnoptase bine. Am descălecat cu greutate şi-am mers spre terasă. Uitasem complet de copilul care tăcuse tot drumul, drept care am fost mirat simțind că mă trage de mânecă.

— Îmi dați recompensa, şefu'? L-am împins cât colo.

— Nu există recompensă pentru trădători şi turnători. A, şi-ți interzic să povesteşti despre cele întâmplate, ai priceput?

Am intrat în casă şi m-am dus ață la sticla de coniac. Băutura mi-a ars gâtul şi m-a încălzit cât de cât. Apoi m-am întins pe canapea, respirând greu. Inima continua să-mi bată neregulat şi eram amețit. Cu dosul palmei, mi-am şters lacrimile care mi se scurgeau pe obraji.

Esteban García a rămas afară, în fața uşii încuiate. Ca şi mine, plângea de ciudă.

7. *Fraţii*

Clara şi Blanca au ajuns în Capitală într-o formă jalnică. Ambele aveau faţa umflată, ochii înroşiţi de plâns şi hainele mototolite de drumul lung cu trenul. Blanca, mai slăbită decât maică-sa, în ciuda faptului că era mult mai înaltă, mai tânără şi mai zdravănă, suspina când era trează şi scâncea în somn, într-o jelanie neîncetată, care începuse din ziua aceea cu bătaia. Clara însă nu era genul care să păstreze mult timp nefericirea, astfel că, odată ajunsă la casa cea mare de pe colţ, goală şi lugubră precum un mausoleu, a hotărât că bocise şi se văitase destul şi că viaţa merita înveselită. A obligat-o pe fiică-sa să o ajute la găsitul noilor servitori, la deschisul obloanelor, la scoaterea huselor de pe mobilă şi candelabre, a lacătelor de la uşi, la scuturat şi aerisit. Aşa stăteau lucrurile când casa a fost cuprinsă dintr-odată de parfumul inconlundabil de toporaşi şi astfel şi-au dat seama că, avertizate de telepatie sau pur şi simplu de afecţiune, cele trei surori Mora veniseră în vizită. Graţie pălăvrăgelii lor vesele, compreselor, mângâierilor spirituale şi farmecului lor firesc, şi mama, şi fiica au reuşit să scape de vânătăile de pe corp şi de durerea din suflet.

— Trebuie să cumpărăm alte păsări, a spus Clara, privind pe fereastră la coliviile goale şi la grădina părăginită în care statuile Olimpului se înălţau goale şi găinăţate de guguştiuci.

— Nu înţeleg cum te poţi gândi la păsări când n-ai dinţi în gură, a observat Blanca, neobişnuită nici acum cu noul aspect edentat al maică-sii.

Şi Clara a găsit timp pentru toate. După două săptămâni, vechile colivii se umpluseră de păsări, iar ea îşi comandase o proteză de porţelan care se fixa printr-un mecanism ingenios care o prindea de măselele rămase, numai că sistemul i s-a părut atât de incomod, încât prefera să poarte dantura falsă atârnată de gât cu un şnur. Şi-o punea doar ca să mănânce şi, uneori, în lume. Clara a readus casa la viaţă. I-a poruncit bucătăresei să ţină tot timpul plita aprinsă şi i-a spus că trebuia să fie pregătită să hrănească un număr nedeterminat de oaspeţi. Ştia ea ce ştia. După câteva zile, au început să apară amicii rozicrucieni, spiritiştii, teozofii, acupuncturiştii, telepaţii, făcătorii de ploaie, peripateticienii, adventiştii de ziua a şaptea, artiştii flămânzi sau în mizerie, în fine, toţi cei care alcătuiseră curtea ei obişnuită. Clara domnea în mijlocul lor ca o mică regină veselă şi fără dinţi. Pe atunci începuseră primele ei încercări serioase de a intra în contact cu extratereştrii şi, după cum a şi scris, a început să aibă cele dintâi îndoieli în legătură cu originea mesajelor spirituale pe care le primea prin mijlocirea pendulului sau a măsuţei cu trei picioare. Adesea a fost auzită spunând că poate nu sufletele celor morţi erau cele care rătăceau prin altă dimensiune, ci pur şi simplu ale unor fiinţe de pe alte planete, care încercau să stabilească o legătură cu pământenii, dar, cum erau făcuţi dintr-o materie impalpabilă, era uşor să-i confunzi cu spiritele. O explicaţie ştiinţifică, menită să-l încânte pe Nicolás, dar nu şi pe cele trei surori Mora, foarte conservatoare.

Blanca era departe de îndoielile astea. Pentru ea, fiinţele de pe alte planete intrau în aceeaşi categorie a spiritelor şi nu putea pricepe pasiunea pe care o puneau mama ei şi ceilalţi în a le identifica. Era şi foarte ocupată cu treburile din casă, pe care Clara le-a abandonat repede, sub pretextul că niciodată n-avusese talent la asta. Casa cea mare de pe colţ avea nevoie de o armată de servitori care să păstreze curăţenia, iar cortegiul maică-sii făcea necesare schimburi permanente la bucătărie. Pentru unii trebuia să găteşti verdeţuri şi boabe, pentru alţii legume şi peşte crud, surorile Mora trebuiau să aibă fructe şi lapte acru, iar pentru Jaime şi Nicolás, care dovedeau un apetit insaţiabil şi încă nu ajunseseră la vocaţia lor de mai târziu, era necesar să găteşti feluri suculente din carne, dulciuri şi alte otrăvuri. În timp, unii vor ajunge să facă foamea: Jaime din

solidaritate cu cei săraci, Nicolás ca să-şi purifice sufletul. Dar pe atunci încă erau doi băieți zdraveni, cu poftă de viață.

Jaime intrase la universitate, iar Nicolás încă era în căutarea drumului. Aveau un automobil preistoric, cumpărat cu banii obținuți din vânzarea tăvilor de argint furate din casă. L-au botezat *Covadonga,* în amintirea bunicilor Del Valle. *Covadonga* fusese demontat şi remontat de atâtea ori, primind alte piese, că de-abia mai funcționa. Se deplasa într-un zgomot de motor slinos, scuipa fum şi piulițe prin țeava de eşapament. Cei doi frați şi-l împărțeau după dreapta judecată a lui Solomon: Jaime în zilele cu soț, Nicolás în cele fară soț.

Clara era fericită să stea împreună cu băieții şi gata să înfiripe cu ei o relație prietenească. Avusese puține contacte cu ei pe când erau mici şi, tot aşteptând „să devină bărbați", pierduse cele mai frumoase clipe ale copilăriei lor şi nu-i răsfățase deloc. Acum, că atinseseră proporții adulte şi erau în sfârşit bărbați, putea să-i răsfețe aşa cum ar fi trebuit s-o facă pe când erau copii, dar era prea târziu, gemenii crescuseră fără mângâierile ei şi ajunseseră să nici nu mai aibă nevoie de aşa ceva. Clara şi-a dat seama că nu-i mai aparțineau. Nu şi-a pierdut capul şi nici buna dispoziție. I-a acceptat aşa cum erau şi s-a hotărât să se bucure de ei fără a le cere nimic în schimb.

Blanca bombănea însă pentru că frații ei transformau casa în grajd. Lăsau în urma lor numai dezordine, stricăciune şi zarvă. Tânăra se îngraşă văzând cu ochii şi devenea tot mai înceată şi mai prost dispusă. Jaime s-a uitat la burta ei şi a căutat-o pe maică-sa, spunându-i fără nici un fel de introducere :

— Cred că Blanca e borțoasă, mamă.

— Mi s-a părut şi mie, fiule, a suspinat ea.

Blanca nu a tăgăduit, aşa că Clara a notat şi asta, cu caligrafia ei rotunjită, în caietele de povestit viața. Nicolás şi-a ridicat ochii din studierea horoscopului chinezesc şi a sugerat că trebuia anunțat tatăl, pentru că în vreo două săptămâni treaba devenea de nedisimulat şi va afla toată lumea.

— N-am să spun niciodată cine e tatăl, a zis extrem de hotărât Blanca.

— Nu mă refeream la tatăl plodului, ci la al nostru. Tata are dreptul să afle de la noi, înainte de a-i spune alții.

— Atunci telegrafiază-i la țară, a sugerat Clara cu tristețe.

Îşi dădea seama că, din clipa în care Esteban Trueba va fi la curent, copilul Blancăi avea să devină o mare tragedie.

Nicolás a redactat mesajul în stilul criptografic în care făcea versuri pentru Amanda, pentru ca telegrafistul din sat să nu priceapă şi să nu ducă bârfa mai departe. Nici telegrafistul, dar nici Esteban n-au priceput nimic, dar Trueba a sunat acasă, ca să se lămurească. S-a nimerit să-i explice Jaime toată tărăşenia, adăugând că sarcina era prea avansată pentru a se încerca o soluție drastică. La capătul celălalt al firului s-a aşternut o linişte îndelungată şi teribilă, după care tatăl a închis. La moşia Las Tres Marías, Esteban Trueba, livid de furie, a apucat bastonul şi a făcut praf pentru a doua oară telefonul. Nu-şi imaginase că fata lui ar fi putut face o prostie atât de monstruoasă. Ştia cine era tatăl, aşa că nu i-a trebuit mai mult de o secundă pentru a se căi că nu-i trăsese un glonț în cap când avusese ocazia. Era convins că scandalul ar fi la fel de mare dacă ar naşte un bastard ca şi dacă s-ar mărita cu un băiat de țăran: societatea ar ostraciza-o în oricare dintre cele două variante. Esteban Trueba s-a învârtit cu orele prin casă, lovind pereții şi mobilele cu bastonul, înjurând printre dinți şi croind planuri nesăbuite, care mergeau de la a o trimite pe Blanca la o mănăstire din Extremadura până la a o omorî în bătaie.

În cele din urmă, liniştindu-se un pic, i-a venit ideea salvatoare. A pus şaua pe cal şi a pornit în galop spre sat.

L-a găsit pe Jean de Satigny, pe care nu-l mai văzuse din noaptea aceea nenorocită în care îl trezise din somn ca să-i povestească de amorul Blancăi,

sorbind suc de pepene neîndulcit la singura cofetărie din localitate, în compania băiatului lui Indalecio Aguirrazâbal, un filfizon spilcuit, care vorbea cu un glas piţigăiat şi recita din Ruben Darîo. Fără urmă de respect, l-a ridicat pe contele francez în picioare, apucându-l de reverele sacoului ecosez impecabil, şi l-a scos aproape pe sus din cofetărie, sub privirile uimite ale celorlalţi clienţi, plantându-l în mijlocul trotuarului.

— Mi-ai făcut destule probleme, tinere. Mai întâi cu afurisitele alea de şinşile, apoi cu fiică-mea. M-am săturat. Du-te să-ţi strângi catrafusele şi mergi cu mine în Capitală. Te însori cu Blanca.

Nu i-a lăsat timp să-şi revină. L-a condus la hotel, unde a aşteptat cu biciul într-o mână şi cu bastonul în cealaltă ca Jean de Satigny să-şi facă valizele. După care l-a dus direct la gară şi l-a urcat în tren. Pe drum, contele a încercat să-i explice că n-avea nici o legătură cu toată afacerea şi niciodată n-o atinsese pe Blanca nici măcar cu un deget, şi că probabilul răspunzător de cele întâmplate era călugărul bărbos cu care se întâlnea Blanca la râu noaptea. Esteban Trueba l-a fulgerat cu privirea cea mai feroce.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti, fiule. Pesemne că ai visat. Apoi i-a explicat clauzele contractului matrimonial, ceea ce l-a liniştit în bună parte pe francez. Zestrea Blancăi, renta lunară şi perspectiva de a moşteni o avere o făceau să fie o partidă remarcabilă.

— După cum vezi, este o afacere mai bună decât aceea cu şinşilele, a conchis viitorul socru, fără a da atenţie scâncetelor nervoase ale tânărului.

Şi astfel a ajuns sâmbătă Esteban Trueba la casa cea mare de pe colţ, cu un soţ pentru fata defloratăşi un tată pentru micul bastard. Fierbea de furie. A trântit dintr-o lovitură vaza cu crizanteme de la intrare, i-a tras o palmă lui Nicolás, care încerca să-i explice cum stăteau lucrurile, şi a urlat că n-avea de gând să dea ochii cu Blanca şi că fata trebuia să rămână închisă în cameră până în ziua nunţii. Clara n-a ieşit să-l primească şi nu i-a deschis nici după ce şi-a rupt bastonul de argint de atâta lovit în uşă.

Casa a intrat într-un vârtej de treburi şi de certuri. Aerul devenise irespirabil, până şi păsările tăceau în coliviile lor. Servitorii alergau la ordinele acestui stăpân supărat şi dur, care nu admitea nici o întârziere. Clara îşi continua viaţa, ignorându-şi bărbatul şi nevorbind cu el. Logodnicul, practic prizonier al viitorului său socru, a fost cazat într-una dintre numeroasele camere de oaspeţi, unde se învârtea fără nici o ocupaţie, fără s-o vadă pe Blanca şi fără să înţeleagă cum de nimerise în romanul ăsta prost. Nici nu ştia dacă să se plângă pentru că ajunsese victima acelor aborigeni barbari, sau să se bucure pentru că i se împlinea visul de a se căsători cu o moştenitoare sud-americană tânără şi frumoasă. Fiind optimist de felul lui şi dotat cu simţul practic propriu rasei, a optat pentru cea de-a doua variantă şi în săptămâna următoare s-a liniştit complet.

Esteban Trueba a fixat data căsătoriei peste cincisprezece zile. A decis că modalitatea cea mai bună de a evita un scandal era o nuntă spectaculoasă. Fiică-sa trebuia să fie cununată de un episcop, în rochie albă, cu o trenă lungă de şase metri, purtată de paji şi domnişoare de onoare, să-i apară poza la rubrica mondenă din ziar, să se facă o petrecere demnă de un Caligula, cu destulă pompă şi cheltuială pentru ca nimeni să nu bage de seamă burta miresei. Singurul care l-a secondat în toate aceste planuri a fost Jean de Satigny.

Esteban Trueba a văzut-o pe fiică-sa de-abia în ziua când a trimis-o la modistă să probeze rochia de mireasă. S-a speriat văzând-o grasă şi cu faţa pătată.

— Nu vreau să mă mărit, tată.

— Să taci! Te măriţi, că nu vreau bastarzi în familia mea, auzi?

— Credeam că avem deja câţiva.

— Mie să nu-mi răspunzi! Şi află că Pedro García al Treilea e mort. L-am ucis cu mâna mea, aşa că ia-ți gândul de la el şi încearcă să fii o nevastă bună pentru cel care te duce la altar.

Blanca a început să plângă şi a plâns fără încetare şi în zilele care au urmat.

Căsătoria nedorită de Blanca s-a celebrat la catedrală, cu binecuvântarea episcopului şi cu o rochie de mireasă făcută de cel mai bun croitor din țară, care s-a dat peste cap pentru a ascunde cu ghirlande, flori şi un joc de cute greco-romane pântecele proeminent al miresei. Nunta a culminat cu o petrecere spectaculoasă, cu cinci sute de invitați în haine de gală, care au invadat marea casă de pe colț înveselită de o orchestră închiriată, cu un belşug de vite fripte asezonate cu ierburi fine, scoici proaspete, caviar din Marea Baltică, somon din Norvegia, păsări umplute, un râu de lichioruri exotice, un fluviu de şampanie, un desfrâu de dulciuri, bezele, *mille-feuilles,* ecleruri, cupe de cristal cu fructe glasate, căpşune din Argentina, nuci de cocos din Brazilia, papaya din Chile, ananas din Cuba şi alte delicii imposibil de amintit, aşezate pe un şir de mese în toată grădina, totul terminat cu un tort neasemuit cu trei etaje, făcut de un artist cofetar originar din Napoli, amic cu Jean de Satigny, care transformase umilele materiale numite ouă, făină şi zahăr într-un mic Acropole încununat de un nor de bezea pe care se odihneau amanții mitologici Venus şi Adonis, făcuți din pastă de migdale vopsită pentru a imita trandafiriul pielii, blondul pletelor şi albastrul cobalt al ochilor, acompaniați de un Cupidon durduliu, şi el comestibil, tort care a fost tăiat cu un cuțit de argint de către un mire mândru şi o mireasă deznădăjduită.

Clara, care se opusese din principiu ideii de a o mărita pe Blanca împotriva voinței ei, a hotărât să nu ia parte la sărbătoare. A rămas în camera de cusut, elaborând pentru cei doi miri triste previziuni, care s-au şi împlinit pe de-a-ntregul, după cum s-a dovedit mai târziu, până când a apărut bărbatul ei, implorând-o să-şi schimbe hainele şi să vină în grădină măcar zece minute, fiindcă lumea începea să vorbească. Clara a acceptat, de dragul fiică-sii, să-şi pună dantura falsă şi a încercat să le zâmbească tuturor celor prezenți.

Jaime a ajuns cam pe la spartul chefului, căci rămăsese la spitalul săracilor, unde făcea practica în calitate de student la medicină. Nicolás a venit împreună cu Amanda cea frumoasă, care tocmai îl descoperise pe Sartre şi afişa aerul fatal al existențialiştilor europeni, îmbrăcată toată în negru, palidă, cu ochii ei de maură înnegriți cu kohl, cu pletele brune până la brâu şi zdrăngănind dintr-o mulțime de coliere, brățări şi cercei care iscau mirare. La rândul lui, Nicolás era în alb, ca un infirmier, iar de gât îi atârnau tot felul de amulete. Taică-său i-a ieşit în cale, l-a apucat de braț şi l-a băgat cu forța într-o baie, unde s-a apucat să i le smulgă fără milă, după care i-a poruncit:

— Marş în camera ta şi pune-ți o cravată ca lumea! Pe urmă te întorci la petrecere şi te porți ca un domn. Nu care cumva să te apuci să predici vreo religie eretică printre musafiri. Şi spune-i vrăjitoarei ăleia care e cu tine să-şi acopere decolteul!

Nicolás s-a supus, extrem de supărat. De obicei nu bea, dar de furie a dat pe gât câteva pahare, s-a îmbătat şi a sărit îmbrăcat în bazin, de unde l-au scos cu demnitatea fleaşcă.

Blanca şi-a petrecut toată noaptea pe un scaun, privind tortul cu o expresie buimacă şi plângând, în timp ce proaspătul ei soț se învârtea printre comeseni, explicând absența soacră-sii printr-o criză de astm şi lacrimile miresei prin emoțiile nunții. Nu l-a crezut nimeni. Jean de Satigny depunea pupici pe gâtul Blancăi, o lua de mână şi încerca s-o împace cu sorbituri de şampanie şi langustine alese şi servite drăgăstos de propria-i mână, dar degeaba, ea continua să plângă.

Până la urmă, petrecerea a fost un eveniment, aşa cum plănuise Esteban Trueba. S-a mâncat pe ghiftuite, s-a băut pe îndestulate, şi zorii i-au prins dansând după muzica orchestrei, în timp ce în centru grupurile de şomeri se încălzeau la căldura ziarelor arse, cete de tineri în cămăşi brune defilau salutând cu braţul ridicat, aşa cum văzuseră în filmele despre Germania, iar la sediile partidelor politice se puneau la punct ultimele detalii ale campaniei electorale.

— Or să câştige socialiştii, spusese Jaime, care de atâta stat la spital pe lângă proletariat începuse să aiureze.

— Nu, fiule, or să câştige tot cei care au câştigat şi până acum, i-a răspuns Clara, care văzuse asta în cărţi şi căruia i-o confirmase şi bunul simţ.

După nuntă, Esteban Trueba şi-a chemat ginerele în bibliotecă şi i-a dat un cec. Era cadoul de nuntă. Aranjase totul pentru ca cei doi să plece în nord, unde Jean de Satigny avea de gând să trăiască îndestulat pe banii nevestei, departe de bârfele persoanelor cu spirit de observaţie care precis aveau să se lege de sarcina prematură. Se gândea deja la o afacere cu ulcioare şi mumii indigene. Înainte de a pleca, tinerii căsătoriţi s-au dus să-şi ia rămas-bun de la mamă. Clara a tras-o deoparte pe Blanca, deşi fata continua să plângă, şi i-a vorbit în secret.

— Nu mai plânge, fata mea. Îi faci rău copilului, n-o să fie fericit.

Blanca i-a răspuns printr-un suspin.

— Pedro García al Treilea trăieşte, a adăugat Clara. Blanca şi-a suflat nasul şi n-a mai plâns.

— De unde ştii?

— L-am visat.

A fost de ajuns pentru ca Blanca să se liniştească de-a binelea. Şi-a şters lacrimile, a ridicat capul şi n-a mai plâns până la moartea maică-sii, şapte ani mai târziu, deşi nu i-au lipsit necazurile, durerile şi alte singurătăţi.

Despărţită de fiica ei, de care fusese mereu foarte legată, Clara a reintrat într-una din perioadele ei de confuzie şi depresie. A continuat să ducă aceeaşi viaţă, cu casa cea mare mereu deschisă şi plină de lume, cu şedinţele spiritiste şi seratele literare, dar şi-a pierdut uşurinţa de a râde şi adesea rămânea pe gânduri, cu privirea fixă. A încercat să stabilească un sistem de comunicare directă cu Blanca pentru a suplini întârzierile poştei, numai că telepatia nu funcţiona tot timpul şi n-avea certitudinea că mesajele ei erau primite. A constatat că acestea se încurcau din cauza unor interferenţe de necontrolat, şi se înţelegea altceva decât voise să transmită. În plus, Blanca nu avea înclinaţie pentru experimentele psihice, deşi fusese tot timpul foarte aproape de maică-sa, nu dovedise nici cea mai măruntă curiozitate pentru fenomenele minţii. Era o femeie practică, terestră şi neîncrezătoare, iar natura ei modernă şi pragmatică era o piedică în calea telepatiei. Clara a trebuit deci să se limiteze resemnată la metodele convenţionale. Îşi scriau aproape în fiecare zi, iar abundenta lor corespondenţă a înlocuit câteva luni bune caietele de povestit viaţa. Blanca afla astfel tot ce se întâmpla în casa cea mare de pe colţ şi-şi putea imagina că era alături de familie, iar căsnicia era doar un vis urât.

În anul acela drumurile lui Jaime şi Nicolás s-au despărţit definitiv, căci deosebirile dintre fraţi erau de neîmpăcat. Lui Nicolás îi căşunase mai nou pe dansul flamenco, zicea că-l învăţase de la ţiganii din peşterile Granadei, deşi în realitate nu fusese niciodată plecat din ţară, dar puterea lui de convingere era atât de mare, încât au început să se îndoiască de asta chiar şi membrii familiei. La cea mai mică provocare făcea o demonstraţie. Sărea pe masa din sufragerie, masa cea mare de stejar pe care fusese privegheată Rosa cu mulţi ani în urmă şi pe care o moştenise Clara, şi se apuca să bată din palme ca un nebun, să ţăcăne din călcâie spasmodic, să sară şi să scoată strigăte guturale, până îi aduna pe toţi cei din casă, başca vecinii, ba o dată chiar şi pe carabinierii care au apărut cu bastoanele în mână, murdărind covoarele cu cizmele lor pline de noroi, dar au

sfârşit, ca toţi ceilalţi, aplaudând şi strigând „ole". Masa a rezistat eroic, deşi după o săptămână semăna mai curând cu o tejghea de spintecat viţei. Pe atunci, dansul flamenco n-avea nici o utilitate practică în societatea închisă din Capitală, dar Nicolás a publicat un anunţ discret în ziar prin care-şi făcea publice serviciile de maestru în predarea focosului dans. A doua zi, avea deja o elevă, iar după o săptămână i se dusese buhul. Fetele veneau în cârd, mai întâi ruşinoase şi timide, însă el începea să se învârtească în jurul lor, pocnind din călcâie şi luându-le de mijloc, după care le zâmbea seducător şi le făcea repede să se entuziasmeze. Orele de dans au fost un succes. Masa din sufragerie era pe punctul de a se face ţăndări, Clara se plângea de dureri de cap, iar Jaime se închidea în camera sa, încercând să înveţe cu dopuri de ceară în urechi. Când a prins de veste ce se petrecea acolo când era plecat, Esteban Trueba s-a înfuriat teribil şi i-a interzis băiatului să-i transforme casa în academie de dans sau de orice altceva. Nicolás a trebuit să renunţe la contorsiuni, dar experienţa tot i-a folosit la ceva: a ajuns tânărul cel mai popular al sezonului, regele petrecerilor şi al inimilor feminine, căci, în timp ce ceilalţi studiau, purtau costume cenuşii la două rânduri şi-şi răsuceau mustaţa în ritm de bolero, el predica amorul liber, cita din Freud, bea pernod şi dansa flamenco. Cu toate astea, succesul monden nu i-a scăzut interesul pentru talentele paranormale ale maică-sii. Dar degeaba încerca să-i calce pe urme; învăţa cu foc, experimenta chiar cu riscul de a se îmbolnăvi, asista la şedinţele de vineri cu surorile Mora, în ciuda interdicţiei exprese a tatălui, care era de părere că astea nu erau ocupaţii demne de un bărbat. Clara încerca să-l consoleze văzând cum se concentrează până se uita cruciş, sforţându-se să mişte solniţa fără s-o atingă.

— Asta nu se învaţă, puiule, nici nu se moşteneşte.

Cele trei surori Mora ţineau tare mult la el. Îi împrumutau cărţile lor secrete şi-l ajutau să descifreze cheile horoscopului şi ale cărţilor de ghicit. Se aşezau în jurul lui, ţinându-se de mână ca să-i transmită fluide benefice, dar Nicolás nu dobândea nici aşa puterile minţii. Îi protejau şi amorul pentru Amanda. La început, tânăra a părut fascinată de masa cu trei picioare şi de artiştii pletoşi din casă, dar s-a săturat repede să invoce fantome şi să recite versurile Poetului, care umblau din gură în gură, şi s-a angajat la un ziar ca reporter.

— Meserie de golani, a decretat Esteban Trueba când a aflat.

Trueba n-o simpatiza. Nu-i plăcea să o vadă în casa lui. Credea că exercita o influenţă proastă asupra fiului său şi era convins că pletele, ochii făcuţi şi mărgelele erau semne ale unui viciu ascuns şi că obiceiul ei de a-şi scoate pantofii şi de-a se aşeza pe jos cu picioarele încrucişate erau purtări de băieţoi.

Amanda avea o viziune pesimistă asupra lumii şi, pentru a face faţă depresiei, fuma haşiş. Împreună cu Nicolás, Clara şi-a dat seama că băiatul trecea prin momente grele, dar nici chiar intuiţia ei prodigioasă n-a putut să pună în legătură pipele orientale pe care le fuma Nicolás cu rătăcirile lui delirante, cu moleşeala care îl cuprindea uneori şi cu atacurile de veselie nejustificată, pentru că nu auzise în viaţa ei de acest drog sau de altele. „Chestii de vârstă, o să-i treacă", îşi spunea ea, văzându-l că se purta ca un lunatic, dar uitând că şi Jaime se născuse în aceeaşi zi şi nu manifesta nici una dintre extravaganţele astea.

Nebuniile lui Jaime erau cu totul altele. Avea vocaţia sacrificiului şi a austerităţii. Dulapul lui nu cuprindea mai mult de trei cămăşi şi doi pantaloni. Clara tricota cât era iarna de lungă îmbrăcăminte de lână ca să nu-i fie frig, dar el o purta doar până când dădea de unul mai sărac decât el. Banii primiţi de la tatăl lui ajungeau la săracii pe care-i îngrijea la spital. Dacă se lua după el pe stradă vreo potaie scheletică, o aducea acasă, dacă auzea de vreun copil părăsit, de vreo mamă fără bărbat sau de vreo bătrână neputincioasă, îi lua cu el şi Clara se ocupa de toate. Maică-sa ajunsese o expertă în binefacere socială, cunoştea

toate locurile organizate de stat sau de Biserică unde i-ar fi putut duce pe aceşti nefericiți, iar dacă nu reuşea să-i plaseze, îi primea în casă. Prietenele ei începuseră să se teamă: de fiecare dată când venea în vizită, le cerea câte ceva. Aşa s-a extins rețeaua protejaților Clarei şi ai lui Jaime, care nu țineau socoteala celor pe care îi ajutau, astfel că erau mirați când cineva venea să le mulțumească pentru un bine de care nu-şi aminteau. Pentru Jaime, studiile de medicină erau ca o vocație religioasă. I se părea că orice distracție care îl ținea departe de cărțile lui sau care îl făcea să piardă timp echivala cu o trădare a omenirii pe care jurase s-o slujească. „Copilul ăsta trebuia să se facă popă", spunea Clara. Însă pentru Jaime, căruia legământul de umilință, sărăcie şi castitate al preoților nu i se părea ceva supărător, religia era de vină pentru jumătate din nenorocirile de pe lume, astfel că se înfuria când maică-sa spunea ce spunea. Creştinismul, zicea el atunci, ca toate celelalte superstiții, îi făcea pe oameni slabi şi resemnați, şi nu trebuia să aştepți o răsplată din cer, ci să lupți pentru drepturile tale aici, pe pământ. Lucrurile astea le discuta între patru ochi cu mama lui, căci era imposibil să o facă de față cu Esteban Trueba, care-şi ieşea repede din răbdări şi ajungea la țipete şi uşi trântite, pentru că era sătul să trăiască printre nebuni de legat, nu dorea decât un pic de normalitate, dar avusese ghinionul să se însoare cu o excentrică şi să zămislească trei aiuriți buni de nimic care îi amarau viața, aşa spunea. Jaime nu mai discuta cu taică-său. Trecea prin casă ca o umbră, o săruta distrat pe maică-sa când o vedea, se ducea direct la bucătărie, unde înghițea în picioare ce rămăsese de la ceilalți, apoi se închidea în camera lui să studieze sau să citească. Dormitorul lui ajunsese un tunel de cărți, iar pereții erau acoperiți de sus până jos de rafturi de lemn pline de volume pe care nu le ştergea de praf nimeni, căci îşi ținea camera încuiată, şi care deveniseră sălaşuri ideale pentru păianjeni şi şoareci. În mijlocul încăperii era patul îngust ca de recrut, luminat de un bec chior care atârna de tavan. În timpul unui cutremur pe care Clara omisese să-l prevestească, s-a auzit un zgomot ca de tren care deraiază, iar când au reuşit să deschidă uşa, patul era sub un munte de cărți. Rafturile căzuseră şi cărțile îl îngropaseră pe Jaime cu totul. A scăpat fără o zgârietură, în timp ce Clara dădea cărțile la o parte, şi-a amintit de cutremur şi s-a gândit că mai trăise o dată experiența asta. Cu ocazia aceasta s-a făcut curat şi lighioanele au fost alungate cu mătura.

Singurele momente în care Jaime îşi ascuțea privirile ca să perceapă realitatea din casă erau cele când o vedea pe Amanda trecând de mână cu Nicolás. Îi vorbea extrem de rar şi se înroşea violent atunci când ea i se adresa. Nu îi plăcea stilul ei exotic de a se îmbrăca şi era convins că, dacă s-ar fi pieptănat normal şi şi-ar fi şters fardul de pe ochi, ar fi semănat cu un şoarece costeliv şi verzui. Cu toate astea, nu-şi putea lua ochii de la ea. Zdrăngănitul brățărilor, care o însoțea în permanență, îl făcea să nu fie atent când învăța şi doar cu mari eforturi nu umbla după ea prin casă precum o găină hipnotizată. Singur în patul lui, neputându-se concentra, şi-o imagina pe Amanda goală, învăluită doar în pletele negre şi cu toate podoabele ei gălăgioase, ca un idol. Jaime era un singuratic. Fusese un copil cam sălbatic, iar mai târziu a devenit un bărbat timid. Nu se iubea pe sine însuşi şi poate de aceea credea că nu merita nici dragostea celorlalți. Cea mai mică dovadă de solicitudine sau de recunoştință îl făcea să se ruşineze şi să sufere. Amanda reprezenta esența a tot ce era feminin şi, pentru că era prietena lui Nicolás, interzis. Îl fascina personalitatea liberă, afectuoasă şi aventuroasă a tinerei, iar înfățişarea ei de şoricel deghizat trezea în el o dorință nestăpânită de a o apăra. O dorea dureros, însă niciodată n-a îndrăznit s-o admită, nici chiar în gândurile lui cele mai ascunse.

Pe atunci, Amanda venea des în casa Trueba. Avea un program flexibil la ziar şi, ori de câte ori avea timp, venea la casa de pe colț împreună cu fratele ei

Miguel, prezența ambilor trecând neobservată în căsoiul plin de oameni şi de treburi. Pe atunci Miguel să fi avut cam cinci anişori, era discret şi curat, nu strica nimic, aproape că nici nu-l vedeai, se confunda cu modelul tapetului şi cu mobila, se juca singur în grădină şi umbla după Clara prin toată casa, spunându-i „mamă". Din acest motiv, şi pentru că pe Jaime îl striga „tată", au presupus că Amanda şi Miguel erau orfani. Amanda umbla tot timpul cu frățiorul după ea, chiar şi la lucru, îl obişnuise să mănânce de toate şi la orice oră şi să doarmă în locurile cele mai incomode. Îl înconjura cu o duioşie pătimaşă şi violentă, îl scărpina ca pe un cățeluş, țipa la el când era supărată, iar apoi fugea să-l îmbrățişeze. Nu admitea ca altcineva să-l corecteze sau să-i ceară ceva puştiului, nu permitea comentarii despre viața ciudată la care îl obliga şi îl apăra ca o leoaică, deşi nimeni n-avea intenția să-l atace. Singura persoană căreia i-a permis să aibă o părere despre educația lui Miguel a fost Clara, care a reuşit s-o convingă că trebuia să-l dea la şcoală, ca să n-ajungă un sălbatic analfabet. Clara nu era neapărat adepta educației regulate, dar s-a gândit că, în cazul lui Miguel, ar fi prins bine câteva ore de disciplină pe zi şi de conviețuire cu alți copii de vârsta lui. S-a îngrijit ea însăşi să-l înscrie la şcoală, să-i cumpere rechizitele şi uniforma şi s-o însoțească pe Amanda în prima zi de cursuri. În fața uşii, frații s-au îmbrățişat plângând, iar învățătoarea n-a reuşit să-l despartă pe copil de fustele soră-sii, de care se agăța cu ghearele şi cu dinții, urlând şi lovind cu picioarele pe oricine se apropia, în cele din urmă, ajutată de Clara, învățătoarea l-a târât pe copil înăuntru şi a închis uşa în spatele ei. Amanda a rămas toată dimineața pe trotuarul din fața şcolii. A rămas şi Clara, care se simțea vinovată şi începea să se întrebe dacă făcuse bine. La prânz a sunat clopoțelul şi s-au deschis porțile. Au văzut ieşind un cârd de copii, iar printre ei, cuminte, liniştit şi fără lacrimi, cu o urmă de creion pe nas şi ciorapii înghițiți de pantofi, micuțul Miguel, care în cele câteva ceasuri învățase că în viață nu se mergea de mână cu sora. Amanda l-a strâns cu frenezie la piept şi într-o inspirație de moment i-a spus: „Miguelito, mi-aş da şi viața pentru tine". Nu ştia că într-o bună zi chiar va trebui s-o facă.

Între timp, Esteban Trueba se simțea pe zi ce trece tot mai singur şi mai furios. S-a resemnat cu ideea că soția lui n-avea să-i mai vorbească şi, obosit să o urmărească prin toate colțurile, să o implore din priviri şi să găurească peretele de la baie, s-a hotărât să se dedice politicii. Aşa cum pronosticase Clara, au câştigat alegerile cei dintotdeauna, dar cu o marjă atât de mică, încât toată țara a intrat în alertă. Trueba a găsit de cuviință că era momentul să se pună în slujba patriei şi a Partidului Conservator, căci nimeni mai mult decât el nu-l personifica mai bine pe politicianul cinstit şi nepătat, aşa spunea, adăugând că se ridicase prin propria lui străduanie, dăduse de lucru şi asigurase condiții bune de viață angajaților săi, fiind stăpânul singurei moşii unde țăranii locuiau în case de cărămidă. Respecta legea, patria şi tradiția, şi nimeni nu-i putea reproşa vreun delict mai mare decât evaziunea fiscală. A angajat un administrator care să-l înlocuiască pe Pedro García al Doilea şi să aibă grijă la Las Tres Marías de găinile ouătoare şi de vacile de import, şi s-a instalat definitiv în Capitală. S-a dedicat câteva luni campaniei electorale, sprijinit de Partidul Conservator, care avea nevoie de oameni pentru a se prezenta la următoarele alegeri parlamentare, cât şi de propria avere, pe care şi-a pus-o în serviciul cauzei. Casa s-a umplut de propagandă politică şi de adepții partidului, care au luat-o practic cu asalt, amestecându-se printre fantasmele de pe culoare, rozicrucieni şi cele trei surori Mora. Încet-încet, cortegiul Clarei s-a deplasat către odăile din spate. O graniță invizibilă s-a stabilit între sectorul lui Esteban Trueba şi cel al soției sale. La inspirația Clarei şi conform cerințelor momentului, nobila arhitectură seniorială s-a pomenit că-i cresc diverse cămăruțe, scări, turnulețe şi terase. De câte ori era

nevoie să fie cazat un nou musafir, aceiaşi zidari veneau să mai adauge o odaie. Marea casă de pe colț a ajuns să semene cu un labirint.

— Într-o bună zi din casa asta se va face un hotel, spunea Nicolás.

— Sau un spital, adăuga Jaime, care începea să cocheteze cu ideea de a-i aduce pe săracii lui în Cartierul de Sus.

Fațada a rămas neschimbată. Din față se vedeau coloanele eroice şi grădina gen Versailles, dar în spate stilul se pierdea. Grădina din spate era o junglă încurcată în care proliferau plante şi flori, şi unde zburătăceau păsările Clarei, împreună cu mai multe generații de câini şi pisici. Din toată fauna aceea domestică, singurul care a rămas cât de cât în memoria familiei a fost un iepure adus de Miguel, din specia cea mai obişnuită, pe care câinii îl lingeau tot timpul, din care cauză i-a căzut tot părul, ajungând singurul iepure chel din specia sa, acoperit cu o piele rozalie care făcea ape, de ziceai că-i o reptilă cu urechi.

Pe măsură ce se apropiau alegerile, Esteban Trueba devenea tot mai nervos. Riscase totul în aventura lui politică. Într-o seară n-a mai rezistat şi s-a dus să bată la uşa Clarei. Aceasta i-a deschis. Era în cămaşă de noapte şi-şi pusese dinții, căci îi plăcea să ronțăie biscuiți în timp ce scria în caietele de povestit viața. Lui Esteban i s-a părut la fel de tânără şi de frumoasă ca în prima zi în care o dusese de mână în dormitorul acesta îmbrăcat în mătase albastră şi o pusese să stea în picioarele pe blana lui *Barrabás.* A zâmbit amintirii.

— Iartă-mă, Clara, a spus el, înroşindu-se ca un elev. Mă simt singur şi neliniştit. Vreau să stau puțin aici, dacă nu te superi.

Clara a zâmbit şi ea, dar n-a zis nimic. I-a arătat un fotoliu şi Esteban s-a aşezat. Au rămas un timp tăcuți, ronțăind biscuiți şi privindu-se mirați, căci trecuse mult timp de când trăiau sub acelaşi acoperiş fără să se vadă.

— Bănuiesc că ştii ce mă frământă, a spus el într-un târziu. Clara a dat din cap în semn că ştia.

— Crezi că o să fiu ales?

Clara a dat iarăşi din cap şi-atunci Trueba s-a simțit teribil de uşurat, de parcă ar fi primit o garanție scrisă. A slobozit un hohot de râs vesel şi sonor, s-a ridicat, a apucat-o de umeri şi a sărutat-o pe frunte.

— Eşti formidabilă, Clara! Dacă spui tu, am să fiu senator!

De atunci, ostilitatea dintre ei s-a diminuat. Clara nu-i vorbea nici acum, dar el se făcea că nu observă şi i se adresa normal, interpretându-i cel mai mic gest drept un răspuns, în caz de necesitate, Clara îi trimitea mesaj prin servitori sau prin copii. Se preocupa să nu-i lipsească nimic, îl ajuta în activitatea lui şi, când trebuia, îl însoțea. Câteodată chiar îi zâmbea.

După zece zile, Esteban Trueba a ieşit senator al Republicii, exact cum pronosticase Clara. A serbat evenimentul cu o petrecere pentru prieteni şi pentru camarazii de partid, cu o primă pentru angajați şi pentru țăranii din Las Tres Marías şi cu un colier de smaralde pe care i l-a lăsat Clarei pe pat, împreună cu un buchețel de violete. Clara a început să asiste la recepțiile mondene şi la reuniunile politice unde prezența ei era necesară pentru ca soțul să apară ca un om simplu şi familist, pe placul publicului şi al Partidului Conservator. Atunci, Clara îşi punea dinții şi câte o bijuterie dintre cele dăruite de Esteban. În cercul lor monden trecea drept doamna cea mai elegantă, discretă şi încântătoare, şi nimeni nu bănuia că distinsa pereche nu-şi vorbea niciodată.

Noua poziție socială a lui Esteban Trueba a mărit numărul de persoane care veneau în marea casă de pe colț. Clara nu ținea socoteala numărului de guri pe care le hrănea şi nici a banilor care se cheltuiau. Facturile mergeau direct la biroul senatorului Trueba din Congres, care plătea fără să pună întrebări, căci descoperise că, pe măsură ce cheltuia, părea să-i sporească averea, şi ajunsese la concluzia că nu avea cum să-l ruineze Clara, cu ospitalitatea ei nediscriminatorie şi cu operele ei de caritate. La început, puterea politică i s-a părut o jucărie

nouă. Ajunsese la maturitate omul bogat şi respectat care jurase să fie pe când era un adolescent sărac, fără relaţii şi având drept singur capital orgoliul şi ambiţia. Dar şi-a dat repede seama că era la fel de singur ca întotdeauna. Cei doi fii îl evitau, cu Blanca nu mai avusese nici o legătură. Ştia doar ce-i spuneau băieţii şi se limita să-i trimită cecul lunar, fidel promisiunii făcute lui Jean de Satigny. Era atât de străin de propriii copii, că orice dialog cu ei se termina cu ţipete. Afla de nebuniile lui Nicolás când era prea târziu, adică după ce le comenta deja toată lumea. Nici despre viaţa lui Jaime nu ştia nimic. Dac-ar fi bănuit că acesta se întâlnea cu Pedro García al Treilea, căruia îi arăta o dragoste de frate, precis că l-ar fi lovit apoplexia, numai că Jaime avea mare grijă să nu afle taică-său.

Pedro García al Treilea plecase de la ţară. După întâlnirea aceea teribilă cu stăpânul, fusese primit de părintele Jose Dulce María în casa parohială şi rana i se vindecase. Dar tânărul era deprimat şi repeta neobosit că viaţa lui nu mai avea nici un rost, pentru că o pierduse pe Blanca, şi nici măcar nu mai putea cânta la chitară, singura lui mângâiere. Părintele Jose Dulce María a aşteptat cicatrizarea degetelor, după care l-a urcat în şaretă şi l-a dus la rezervaţia indienilor, unde i-a prezentat o bătrână centenară, care era oarbă, avea mâinile deformate de reumatism, dar mai avea atâta voinţă încât să facă împletituri de răchită cu picioarele. „Dacă ea poate să lucreze coşuri cu labele picioarelor, şi tu poţi cânta la chitară fără degete." După care iezuitul i-a spus povestea vieţii sale.

— La vârsta ta şi eu am fost îndrăgostit, fiule. Logodnica mea era fata cea mai frumoasă din sat. Urma să ne căsătorim, ea începuse să-şi brodeze zestrea, eu strângeam bani ca să ne facem o căsuţă, când m-au luat la armată. Când m-am întors, ea se măritase cu măcelarul şi devenise o cucoană grasă. Am vrut să mă arunc în râu cu o piatră de gât, după care am hotărât să mă fac preot. La un an după hirotonisirea mea, ea a rămas văduvă şi venea la biserică şi se uita la mine cu nişte ochi languroşi.

Râsul sincer al uriaşului iezuit i-a mai ridicat moralul lui Pedro García al Treilea şi l-a făcut să zâmbească pentru prima dată după trei săptămâni.

— Asta ca să vezi, fiule, că omul nu trebuie să dispere. Ai s-o revezi pe Blanca în ziua când nici n-o să te aştepţi.

Vindecat la trup şi la suflet, Pedro García al Treilea a plecat în Capitală cu o legăturică de rufe şi câţiva bănuţi pe care preotul îi scosese din cutia milelor. I-a mai dat şi adresa unui lider socialist din Capitală, care l-a găzduit mai întâi la el acasă, iar apoi i-a găsit de lucru: cântăreţ într-o orchestră ambulantă. Băiatul s-a dus să locuiască într-o localitate muncitorească, într-o baracă de lemn care i s-a părut un adevărat palat, unde avea o somieră, o saltea, un scaun şi două lăzi în chip de masă. De acolo promova socialismul şi-şi rumega supărarea că Blanca se căsătorise cu altul, refuzând să accepte explicaţiile şi cuvintele de consolare ale lui Jaime. În scurt timp a ajuns să stăpânească mâna dreaptă şi să folosească mai mult cele două degete rămase, continuând să compună cântece cu găini şi vulpoi puşi pe goană, într-o zi a fost invitat la un program de radio şi acesta a fost începutul unei popularităţi vertiginoase la care nici el nu se aştepta. Glasul lui a început să fie auzit tot mai des la radio, numele lui a devenit cunoscut. Doar senatorul Trueba n-a avut habar, pentru că în casa lui nu admitea aparat de radio, considerându-l un instrument pentru oameni inculţi, care propaga influenţe nefaste şi idei vulgare. Nu suporta muzica populară, ci doar opera din stagiunea lirică şi trupa de zarzuela care venea din Spania în fiecare iarnă.

În ziua în care Jaime a venit acasă spunând că vrea să-şi schimbe numele de familie, căci de când taică-său era senator al Partidului Conservator colegii lui de la universitate se purtau urât cu el şi în Cartierul Mizericordiei nu i se mai arăta încredere, Esteban a fost pe punctul de a-i trage o palmă, dar s-a oprit la timp, citind în ochii băiatului că de data asta n-ar mai fi acceptat.

— M-am căsătorit ca să am copii legitimi care să-mi poarte numele, nu bastarzi care să-l poarte pe cel al mamei! a urlat el, livid de furie.

Dar, două săptămâni mai târziu, a auzit comentându-se pe culoarele Congresului şi în saloanele Clubului că fiul său Jaime îşi scosese pantalonii în Piața Braziliei ca să-i dea unui sărăntoc şi se întorsese acasă în chiloți, cale de cincisprezece cvartale, urmat de o liotă de copii şi de curioşi care-l aclamau. Sătul să-şi tot apere onoarea în fața ridicolului şi al bârfelor, l-a autorizat pe băiat să-şi pună ce nume voia, doar al lui să nu fie. Apoi, în biroul său, a plâns de ciudă şi de dezamăgire. A încercat să-şi spună că aiurelile astea îi vor trece când se va maturiza şi că, mai devreme sau mai târziu, fiul lui va ajunge bărbatul echilibrat care să-l ajute în afaceri şi să-i fie sprijin la bătrânețe. Cât despre celălalt fiu, îşi pierduse orice speranță. Nicolás trecea de la o experiență fantastică la alta. Acum îi căşunase să traverseze Anzii, la fel cum încercase cu mulți ani în urmă bunicul Marcos, într-un mijloc de transport neobişnuit. Alesese să se ridice într-un balon, convins că spectacolul unui asemenea obiect uriaş suspendat printre nori ar fi fost un element publicitar irezistibil pentru orice marcă de băutură gazoasă. A copiat modelul unui zepelin german de dinainte de război, care se înălța printr-un sistem de aer cald şi purta înăuntru una sau mai multe persoane cu temperament îndrăzneț. Cu montatul acelui cârnat imens, cu studiul mecanismelor secrete, al curenților de aer, al prevestirilor date de cărțile de ghicit şi al legilor aerodinamicii a fost ocupat mult timp. Au fost săptămâni la rând când uita de şedințele de spiritism de vineri cu maică-sa şi cu surorile Mora, şi nici n-a băgat de seamă că Amanda nu mai venea pe acasă. Odată terminată nava zburătoare, s-a pomenit în fața unui obstacol pe care nu-l luase în calcul: managerul băuturilor gazoase, un american din Arkansas, a refuzat să finanțeze proiectul, pretextând că, dacă Nicolás ar fi murit în maşinăria sa, vânzările băuturii lui ar fi scăzut. Nicolás a încercat să găsească alți sponsori, dar nimeni nu a fost interesat. Asta nu l-a făcut să renunțe; a hotărât să se ridice oricum, chiar şi gratis. În ziua fixată, Clara a continuat să tricoteze imperturbabil, fără să bage în seamă pregătirile fiului, deşi familia, vecinii şi prietenii erau îngroziți de planul nesăbuit de a traversa munții în comedia aia.

— Am eu presimțirea că n-o să se ridice, a spus ea, continuând să tricoteze.

Şi aşa a fost. În ultimul moment, în parcul public de unde Nicolás voia să-şi ia zborul, a apărut o camionetă plină cu polițişti. I-au cerut aprobarea municipală pe care, evident, n-o avea. Şi nici n-a reuşit să o obțină. Patru zile la rând a alergat de la un birou la altul, făcând demersuri disperate care s-au zdrobit de un zid de birocrație. N-a aflat niciodată că în spatele camionetei cu polițişti şi al hârțogăraiei interminabile se găsea influența tatălui său, care se opunea acestei aventuri. Obosit să tot lupte cu băuturile gazoase şi cu birocrația aeriană, a priceput că nu s-ar fi putut înălța decât clandestin, ceea ce era imposibil, date fiind dimensiunile navei. L-a apucat o criză de anxietate din care l-a scos maică-sa, sugerându-i să dea o folosință oarecare materialelor băgate în balon, ca să nu piardă chiar toată investiția. Atunci i-a venit ideea sandvişurilor, adică să faci sandvişuri cu carne de pui, să le ambaleze în bucățele tăiate din pânza globului şi să le vândă funcționarilor din birouri. Marea bucătărie de acasă i s-a părut ideală pentru acest gen de industrie. Grădinile din spate s-au umplut de păsări legate de picioare, care-şi aşteptau rândul să fie decapitate în serie de către doi inşi special angajați pentru asta. Curtea s-a umplut de pene, sângele a stropit statuile Olimpului, mirosul de supă a îngreţoşat pe toată lumea şi abatorul a atras toate muştele din cartier. Atunci Clara a pus capăt afacerii printr-o criză de nervi care mai avea puțin şi o întorcea la vremea muțeniei. Noul eşec comercial nu l-a supărat prea tare pe Nicolás, căruia măcelul îi întorsese şi lui stomacul şi conştiința pe dos. S-a resemnat să piardă tot ce investise şi s-a închis în camera lui ca să plănuiască alte modalități de a face bani şi de a se distra.

— N-am mai văzut-o pe Amanda pe aici de ceva vreme, a spus Jaime într-o bună zi, nemairezistând.

Abia atunci şi-a adus Nicolás aminte de ea, făcându-şi socoteala că n-o mai văzuse de trei săptămâni şi că Amanda nu asistase nici la eşecul înălțării cu balonul şi nici la cel al industriei domestice de pâine cu pui. S-a dus s-o întrebe pe Clara, dar nici maică-sa nu ştia nimic şi începuse s-o uite, trebuind să-şi adapteze memoria faptului ineluctabil că locuința ei era un du-te-vino neîncetat şi neavând o inimă atât de mare ca să plângă după toți absenții. Atunci Nicolás a hotărât să o caute, dându-şi seama că îi lipseau prezența de fluture neliniştit a Amandei şi îmbrățişările sufocante şi tăcute din încăperile goale ale casei de pe colț, unde se hârjoneau ca doi căţeluşi când vigilența Clarei scădea şi când Miguel se juca sau adormea pe undeva.

Pensiunea în care locuia Amanda împreună cu frățiorul ei s-a dovedit a fi o clădire vetustă care o fi avut oarece frumusețe cu o jumătate de secol în urmă, dar şi-o pierduse pe măsură ce oraşul se extinsese spre poalele munților. Fusese mai întâi ocupată de negustori arabi, care îi adăugaseră nişte frize pretențioase din ipsos trandafiriu, dar, după ce arabii şi-au stabilit afacerile în Cartierul Turcesc, proprietarul a transformat-o în pensiune, împărțind-o în camere întunecoase, triste, incomode şi pocite, pentru chiriaşi cu resurse modeste. Pensiunea cuprindea o geografie imposibilă de coridoare înguste şi umede, în care domnea în permanență un miros de supă de conopidă şi de tocană de pui. I-a deschis uşa stăpâna pensiunii în persoană, o grasă imensă dotată cu o guşă triplă şi ochişori orientali îngropați în cute fosilizate de grăsime, cu inele pe toate degetele şi răslățuri de novice.

— Nu se acceptă vizitele persoanelor de sex opus, a miorlăit ea.

Dar Nicolás şi-a etalat irezistibilul zâmbet de seducător, i-a pupat mâna fără să se strâmbe în fața lacului sărit de pe unghiile murdare, i-a lăudat inelele şi s-a dat drept un verişor al Amandei, până când, învinsă, răsucindu-se ca un elefant şi cu mici râsete cochete, femeia l-a condus pe scările prăfuite până la etajul trei şi i-a arătat uşa Amandei. Nicolás a găsit-o pe fată stând pe pat, acoperită cu un şal decolorat şi jucând dame cu Miguel. Arăta atât de rău, slăbită şi verde la față, că a recunoscut-o cu greu. Ea l-a privit fără să-i zâmbească şi fără nici un gest de bun venit. Dar Miguel s-a proțăpit înaintea lui, cu mâinile în şolduri.

— Ai venit, în sfârşit.

Nicolás s-a apropiat de pat şi a încercat să şi-o amintească pe Amanda cea mlădioasă şi brună, mustoasă şi sinuoasă, Amanda întâlnirilor pe întuneric în camerele închise, dar între lâna scămoşată a şalului şi cearşafurile cenuşii se găsea o necunoscută cu ochi mari şi rătăciți care-l priveau cu duritate. „Amanda", a murmurat el, apucând-o de mâna fără inele şi brățări de argint, care părea tot atât de lipsită de apărare precum un pui muribund. Amanda şi-a chemat fratele şi i-a şoptit ceva la ureche. Copilul s-a îndreptat încet către uşă şi, din prag, i-a mai aruncat lui Nicolás o privire furibundă, apoi a ieşit şi a închis uşa fără zgomot.

— Iartă-mă, Amanda, am fost foarte ocupat. De ce nu mi-ai dat de ştire că eşti bolnavă?

— Nu sunt bolnavă. Sunt însărcinată.

Cuvântul l-a durut ca o palmă. S-a dat înapoi până la geam. Încă din primul moment în care o dezbrăcase pe Amanda pe pipăite în întuneric, încurcându-se în fustele ei care păreau o deghizare de uniformă existențialistă, tremurând de nerăbdarea de a descoperi protuberantele şi interstițiile la care visase fără a ajunge să le cunoască în splendida lor nuditate, presupusese că ea avea destulă experiență pentru a evita posibilitatea ca el să devină tată de familie la douăzeci şi unu de ani, iar ea mamă la douăzeci şi cinci. Amanda mai avusese

legături şi înainte de el, şi fusese prima care îi vorbise de amorul liber. Hotărârea ei era să rămână împreună atâta timp cât vor simți simpatie unul pentru celălalt, fără legăminte şi promisiuni de viitor, ca Sartre şi Simone de Beauvoir. Înțelegerea asta, care la început i s-a părut lui Nicolás o dovadă de răceală şi de dispreț destul de şocantă, s-a dovedit după aceea foarte comodă. Relaxat şi vesel, cum îi era firea, a pornit în relația aceasta fără să se gândească la consecințe.

— Ce ne facem?

— Facem un avort, fireşte.

L-a cuprins un val de uşurare. Încă o dată se oprise la marginea prăpastiei. Ca de fiecare dată când se juca pe buza hăului, altcineva mai puternic apăruse lângă el ca să rezolve lucrurile, exact ca pe timpul şcolii, când îi ațâța pe băieți în recreație până când aceştia săreau să-l bată şi, în ultima clipă, când i se făcea frică, apărea Jaime, transformându-i panica în euforie, permițându-i să se ascundă după coloanele din curte şi să strige măscări din refugiul său, în timp ce frate-său, cu nasul spart, căra pumni cu tenacitatea tăcută a unei maşini. Iar acum Amanda era cea care-şi asuma răspunderea.

— Putem să ne căsătorim, dacă vrei, a îngăimat el ca să-şi salveze obrazul.

— Nu! Nu te iubesc destul pentru asta, Nicolás, a răspuns ea fără ezitare.

Posibilitatea asta nu-i trecuse prin minte, astfel că sentimentele lui au luat o întorsătură bruscă. Până atunci, nu se simțise niciodată respins sau părăsit, după fiecare legătură amoroasă trebuise să facă apel la tot tactul posibil pentru a se retrage fără a o răni prea mult pe fată. S-a gândit la situația grea în care se găsea Amanda, săracă, singură, aşteptând un copil. S-a gândit că un singur cuvânt al lui putea schimba soarta tinerei, făcând-o respectabila soție a unui Trueba. Toate astea i-au trecut prin cap într-o fracțiune de secundă, după care s-a simțit ruşinat de ele. Dintr-odată, Amanda i s-a părut magnifică. Şi-a adus aminte de toate clipele frumoase petrecute împreună, de zilele în care se trânteau pe jos, fumând din aceeaşi pipă ca să se amețească împreună, râzând de iarba aceea care mirosea a baligă uscată şi nu avea un efect halucinogen prea ridicat, dar făcea să funcționeze puterea sugestiei; de exercițiile yoga şi de meditație în doi, aşezați față în față, complet relaxați, privindu-se în ochi şi murmurând cuvinte în sanscrită, menite a-i transporta în Nirvana, dar care, de regulă, aveau un efect contrar, drept care sfârşeau tăvălindu-se cu ochii pierduți printre bălăriile din grădină, iubindu-se cu disperare; de cărțile citite la lumina unei lumânări, sufocați de pasiune şi de fum; de eternele lor discuții despre filozofii pesimişti de după război, sau de efortul concentrat de a mişca măsuța cu trei picioare, două lovituri înseamnă da, trei înseamnă nu, în timp ce Clara râdea de ei. S-a prăbuşit lângă pat, implorând-o pe Amanda să nu-l părăsească, să-l ierte, să continue să fie împreună ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, căci nu era decât un accident nefericit, care nu putea schimba esența de neatins a relației lor. Ea nu părea să-l audă. Îi mângâia părul cu un gest matern şi distant.

— Este inutil, Nicolás. Tu nu vezi că sufletul meu e bătrân şi tu eşti încă un copil? Un copil ai să fii mereu.

Au continuat să se mângâie fără dorință şi să se chinuie cu rugăminți şi amintiri. Savurau gustul amar al unei despărțiri pe care o presimțeau, dar pe care încă o puteau confunda cu o împăcare. Ea s-a ridicat din pat ca să facă un ceai şi Nicolás a văzut că purta o jupă veche pe post de cămaşă de noapte. Slăbise, coapsele ei arătau jalnic. Umbla desculță prin cameră, cu şalul pe umeri şi părul în dezordine, trebăluind lângă sobița cu parafină de pe masa care era şi birou, şi sufragerie, şi bucătărie. A văzut cum trăia Amanda şi şi-a dat seama că până acum nu ştiuse nimic despre ea. Bănuise că singura ei familie era frățiorul şi că trăia dintr-un salariu mic, dar nu-şi putuse imagina adevărata ei situație. Sărăcia pentru el era un concept abstract şi străin, aplicabil țăranilor din Las Tres Marías şi amărâților de care se ocupa Jaime, dar cu care nu fusese

niciodată în contact. Amanda, Amanda lui atât de apropiată şi cunoscută, devenea dintr-odată o străină. Se uita la rochiile ei, care, când erau pe ea, păreau o costumaţie de regină, atârnând de nişte cuie bătute în perete, ca zdrenţele unei cerşetoare. I-a văzut periuţa de dinţi într-un pahar de deasupra chiuvetei ruginite, pantofii de şcoală ai lui Miguel, reparaţi şi răsreparaţi, de nu mai aveau nici o formă, a văzut vechea maşină de scris lângă sobiţa de gătit, cărţile printre ceşti, geamul spart al ferestrei lipit cu o pagină de revistă. Era o altă lume. O lume a cărei existenţă nu o bănuia. Până atunci, de o parte a liniei se găseau săracii de protocol, iar de cealaltă parte oamenii ca el, printre care o plasase şi pe Amanda. Nu ştia nimic despre această tăcută clasă mijlocie care se zbătea între sărăcia lucie şi dorinţa imposibilă de a rivaliza cu gloata de ticăloşi auriţi din care făcea parte el. S-a simţit confuz şi mâhnit, s-a gândit la multele clipe când probabil că îi vrăjise ca să nu bage de seamă cei din casa Trueba mizeria în care trăia, iar el, complet inconştient, nu o ajutase. Şi-a adus aminte de poveştile tatălui său, când le spunea de copilăria săracă şi de faptul că la vârsta lui trebuise să muncească pentru a-şi întreţine mama şi sora, făcând de-abia acum legătura între didacticismul lor şi realitate. Deci, aşa arăta viaţa Amandei.

Au băut împreună o ceaşcă de ceai, stând pe pat, căci exista un singur scaun. Amanda i-a povestit de familia ei, de trecutul ei, de un tată alcoolic, profesor într-o provincie din nord, de o mamă epuizată şi tristă care muncea ca să crească şase copii. I-a povestit cum a plecat de acasă de îndată ce stătuse pe picioarele ei. Ajunsese în Capitală la cincisprezece ani, trăsese la naşa ei, care o ajutase un timp. Mai târziu, când i-a murit mama, s-a dus s-o îngroape şi l-a luat pe Miguel, care era un plod în scutece. De atunci îi fusese mamă. Despre tatăl ei şi despre fraţi nu mai ştia nimic. Nicolás simţea tot mai mult dorinţa de a o proteja, de a avea grijă de ea, de a-i da tot ce nu avusese. Niciodată nu o iubise mai mult.

Pe seară s-a întors Miguel, roşu în obraji şi ascunzând la spate cadoul pentru Amanda. O plasă cu pâine. I-a pus-o pe pat, a sărutat-o drăgăstos, i-a netezit părul cu mânuţa, i-a aranjat pernele. Nicolás s-a cutremurat, căci gesturile copilului aveau mai multă tandreţe decât fusese el în stare să dea în toată viaţa vreunei femei. Atunci a înţeles ce voise ea să spună. „Am multe de învăţat", a şoptit. Şi-a sprijinit fruntea de geamul unsuros, întrebându-se dacă va fi vreodată în stare să dăruiască tot atât cât voia să primească.

— Cum facem? a întrebat el fără a îndrăzni să pronunţe teribilul cuvânt.

— Cere-i ajutor fratelui tău Jaime, a sugerat Amanda.

Jaime şi-a primit fratele în tunelul de cărţi, trântit pe patul de recrut luminat de becul din tavan. Citea sonetele de dragoste ale Poetului care pe atunci dobândise deja un renume mondial, aşa cum pronosticase Clara de când îl auzise recitând pentru prima dată cu o voce telurică la o serată literară la ea acasă. Se gândea că era posibil ca sonetele să-i fi fost inspirate de prezenţa Amandei în grădina casei Trueba, unde Poetul obişnuia să se aşeze la ora ceaiului şi să vorbească despre cântece de deznădejde, pe vremea când era un oaspete frecvent în casa cea mare de pe colţ. L-a mirat vizita fratelui; de când terminaseră liceul, erau pe zi ce trece mai străini unul de altul. În ultima perioadă nu avuseseră nimic de vorbit, doar se salutau din cap în rarele ocazii în care se întâlneau în prag. Jaime renunţase la gândul de a-l atrage pe Nicolás către aspectele transcendentale ale vieţii. În plus, percepea distracţiile lui frivole ca pe o insultă personală, nu putea accepta ideea să piardă atâta timp şi energie cu călătorii prin lume sau masacre de pui, când era atâta treabă de făcut în Cartierul Mizericordiei. Dar deja nu mai încerca să-l târască după el la spital, ca să vadă suferinţa de aproape, în speranţa că mizeria altora i-ar fi înmuiat inima de pasăre migratoare, nici nu-l mai invita la întâlnirile cu socialiştii, acasă la Pedro García al Treilea, pe ultima stradă din localitatea muncitorească, unde se

adunau, supravegheați de poliție, toți tinerii. Nicolás își bătea joc de neliniştile lui sociale, argumentând că numai un neghiob cu vocație de apostol putea să plece în căutarea nenorocirii şi a urâțeniei. Iar acum acest frate era aici, privindu-l cu expresia vinovată şi rugătoare pe care o folosise de atâtea ori ca să-l înduplece.

— Amanda e însărcinată, i-a spus el fără vreo altă introducere.

A trebuit să repete, căci Jaime a rămas ca paralizat, cu aspectul lui dintotdeauna, fără ca vreun gest să trădeze faptul că auzise. Dar pe dinăuntru frustrarea îl făcea să se sufoce. Îi repeta numele în gând, Amanda, agățându-se de rezonanța dulce a acestui nume ca să nu-şi piardă controlul. Din dorința de a-şi menține iluzia în viață, ajunsese să se convingă de faptul că între Amanda şi Nicolás nu era decât un amor copilăresc, o relație care se mulțumea cu plimbări nevinovate în care se țineau de mână, cu discuții în jurul unei sticle de absint, cu sărutările furate pe care le surprinsese.

Refuzase să vadă adevărul dureros pe care acum trebuia să-l înfrunte.

— Nu-mi spune, nu e treaba mea, i-a răspuns el când i-a revenit vocea.

Nicolás s-a lăsat să cadă la picioarele patului, îngropându-şi fața în mâini.

— Trebuie s-o ajuți, te rog!

Jaime a închis ochii şi a respirat adânc, luptând să-şi controleze sentimentele nebuneşti care-l îndemnau să-şi ucidă fratele, să se căsătorească el însuşi cu Amanda şi să plângă de dezamăgire şi de neputință. Avea în memorie imaginea tinerei aşa cum îi apărea de fiecare dată când îl chinuia dragostea. O vedea intrând sau ieşind din casă, ca o rafală de aer curat, de mână cu frățiorul ei, îi auzea râsul pe terasă, îi simțea aroma imperceptibilă şi dulce a pielii şi a părului, când trecea pe lângă el în soarele amiezii. O vedea aşa cum şi-o imagina în ceasurile de răgaz când visa la ea. Şi mai ales, o evoca în momentul acela când intrase la el în dormitor şi fuseseră singuri în intimitatea sanctuarului său. Amanda intrase fără să bată, el era întins pe pat citind, umpluse tunelul de cărți cu pletele fluturânde şi brațele unduitoare, atinsese cărțile fără pic de respect, ba chiar şi scosese unele din rafturi, suflând praful de pe ele şi trântindu-le pe pat, pălăvrăgind întruna, în timp ce el tremura de dorință şi de uimire negăsind în vastul lui vocabular enciclopedic nici un cuvânt cu care s-o rețină, până când, în cele din urmă, ea şi-a luat la revedere cu o sărutare pe obraz, care a rămas ca o arsură, singurul şi extraordinarul sărut cu care şi-a construit un labirint de vise în care ei erau doi prinți îndrăgostiți.

— Tu ştii ceva medicină, Jaime, trebuie să faci ceva, îl implora Nicolás.

— Sunt student, mai am mult până să fiu medic. Nu mă pricep. Dar am văzut multe femei care mor pentru că sunt operate de un nepriceput.

— Ea are încredere în tine. Zice că doar tu o poți ajuta. Jaime l-a apucat pe fratele lui de guler, l-a ridicat în aer şi a început să-l scuture ca pe o marionetă, insultându-l cum îi venea la gură şi oprindu-se doar când se trezi sufocat de propriul plâns. Nicolás se smiorcăia, uşurat. Îşi cunoştea fratele: intuise că accepta, ca întotdeauna, rolul de protector.

— Mulțumesc, frate.

Jaime i-a mai tras una, fără chef, şi l-a împins afară. A închis uşa cu cheia şi s-a trântit pe burtă, zguduit de plânsul acela răguşit şi teribil cu care bărbații îşi plâng necazurile de dragoste.

Au aşteptat să vină duminica. Jaime le-a dat întâlnire la dispensarul din Cartierul Mizericordiei unde-şi făcea practica studențească. Avea cheia, pentru că mereu pleca ultimul, aşa că a intrat fără probleme, dar simțindu-se ca un hoț, pentru că n-ar fi putut explica ce căuta acolo la ora aceea târzie. Timp de trei zile studiase cu grijă fiecare fază a intervenției pe care trebuia s-o facă. Putea repeta fiecare cuvânt din carte în ordinea corectă, dar asta nu-l făcea să se simtă mai sigur. Tremura tot. Încerca să nu se gândească la femeile pe care le văzuse ajungând în agonie în sala de urgențe de la spital, la cele pe care le ajutase să

scape cu viață chiar în acest cabinet şi la celelalte, care muriseră livide, chiar în paturile astea, cu un şuvoi de sânge curgându-le dintre picioare, fără ca ştiința să poată opri robinetul acela deschis. Cunoştea drama îndeaproape, numai că până acum nu se găsise în fața conflictului moral de a ajuta o femeie disperată. Care era chiar Amanda. A aprins luminile, şi-a pus halatul alb al meseriei şi a pregătit instrumentarul, repetând cu glas tare fiecare detaliu. Dorea să vină o catastrofă, un cataclism care să zguduie planeta din rădăcini, ca să nu facă ce avea de făcut. Dar nu s-a întâmplat nimic din toate astea.

Între timp, Nicolás se dusese s-o ia pe Amanda cu bătrâna maşină *Covadonga,* care de-abia se târa în mijlocul unui nor de fum negru de ulei ars, dar mai era bună în caz de urgență. Îl aştepta aşezată pe singurul scaun din cameră, ținându-l pe Miguel de mână, închişi într-o complicitate din care, ca de obicei, Nicolás se simțea exclus. Tânăra era palidă şi slăbită de nelinişte şi de nesiguranța ultimelor săptămâni, dar mai calmă decât el, care vorbea încurcat, n-avea stare şi încerca să-i ridice moralul cu o veselie falsă şi glume inutile. Îi adusese în dar un inel vechi cu granate şi briliante, pe care-l luase din camera maică-sii, fiind sigur că n-avea să-i simtă lipsa şi că, şi dacă l-ar vedea pe mâna Amandei, tot nu l-ar recunoaşte, Clara neținând seama de astfel de lucruri. Amanda i l-a dat înapoi cu blândețe şi fără să zâmbească:

— Vezi, ți-am zis eu că nu eşti decât un copil.

Când să iasă, micuțul Miguel şi-a pus pe el un poncho şi s-a încleştat de mâna soră-sii. Nicolás a trebuit să facă uz de toate talentele lui de seducție, apoi de forță pentru a-l preda patroanei pensiunii, care în ultimele zile sucombase definitiv în fața presupusului văr al chiriaşei sale şi, contrar convingerilor, acceptase să aibă grijă de copil în noaptea asta.

Au făcut drumul în tăcere, fiecare pradă propriilor spaime. Nicolás percepea ostilitatea ei ca pe o duhoare. În ultimele zile, Amanda se obişnuise cu ideea morții, de care îi era mai puțin frică decât de durerea şi de umilința pe care le avea de suportat acum. Nicolás conducea *Covadonga* printr-o zonă necunoscută a oraşului, printre străduțe înguste şi întunecate, printre munți de gunoaie lipiți de zidurile înalte ale fabricilor, printr-o pădure de coşuri care făceau cerul invizibil. Câini vagabonzi scurmau prin murdărie şi cerşetori înveliți cu ziare dormeau pe sub porți. A fost mirat să vadă că acesta era decorul în care muncea zilnic fratele lui.

Jaime îi aştepta în uşa cabinetului. Halatul alb şi propria spaimă îl făceau să pară mai matur. I-a dus printr-un labirint de culoare înghețate la sala pe care o pregătise, încercând să-i distragă atenția Amandei de la urâțenia locului, ca să nu vadă prosoapele gălbui din lighene aşteptând-o pe spălătoreasă de luni, cuvintele porcoase scrijelite pe pereți, dalele sparte şi țevăria ruginită din care se scurgea apa. În pragul sălii, Amanda s-a oprit cu o expresie de groază pe chip: văzuse instrumentele şi masa ginecologică şi ceea ce până atunci fusese doar o idee abstractă şi o cochetare cu posibilitatea de a muri a căpătat brusc o formă concretă. Nicolás era şi el livid, dar Jaime i-a luat de braț şi i-a obligat să intre.

— Nu privi, Amanda. Am să te adorm, ca să nu simți nimic.

Nu făcuse niciodată o anestezie sau o operație. Ca student, se limita la treburile administrative, făcea statistici, scria fişe şi ajuta la tratamente, efectua suturări şi alte treburi minore. Era chiar mai speriat decât Amanda, dar şi-a luat atitudinea atotputernică şi relaxată pe care o văzuse la medici pentru ca ea să creadă că treaba era o pură rutină. Ca să evite jena pe care ar fi simțit-o dezbrăcându-se, ca şi pe a lui, a ajutat-o să se urce pe masă îmbrăcată. În timp ce se spăla, arătându-i şi lui Nicolás cum s-o facă, încerca să o distreze cu povestea fantomei spaniole care îi apăruse Clarei la una dintre şedințele de vineri şi-i spusese că la temelia casei era ascunsă o comoară, şi i-a vorbit de familia sa:

o grămadă de nebuni extravaganți de mai multe generații, de care îşi râdeau până şi stafiile. Dar Amanda nu asculta, era albă ca varul şi-i clănțăneau dinții.

— Pentru ce sunt curelele astea? Nu vreau să mă legi!

— Nu te leg. Uite, Nicolás o să-ți pună eterul. Respiră calm, nu te speria, când te trezeşti totul va fi terminat, a zâmbit Jaime de sub mască.

Nicolás i-a aplicat masca de anestezie şi ultimul pe care l-a văzut Amanda înainte de a se scufunda în întuneric a fost Jaime, care o privea cu dragoste, dar a crezut că visează. Nicolás i-a scos hainele şi a legat-o de masă, conştient că asta era mai rău decât un viol, în timp ce fratele lui aştepta cu mâinile vârâte în mănuşile chirurgicale, încercând să nu vadă în ea femeia care îi ocupa toate gândurile, ci doar un trup ca atâtea altele care treceau zilnic pe masa asta țipând de durere. A început să lucreze încet şi atent, repetând ce trebuia să facă, murmurând cuvintele din carte pe care le învățase pe de rost, cu sudoarea care îi curgea în ochi, atent la respirația ei, la culoarea pielii, la ritmul inimii, spunându-i fratelui să mai pună eter când gemea, rugându-se să nu facă vreo complicație în timp ce scormonea în intimitatea ei cea mai adâncă, neîncetând în timpul ăsta să-şi blesteme fratele în gând, căci dacă acest copil ar fi fost al lui, nu al lui Nicolás, s-ar fi născut sănătos şi întreg, în loc să iasă în bucăți în canalul dispensarului acesta mizerabil, şi l-ar fi legănat şi l-ar fi ocrotit, în loc să-l extragă din cuibul lui cu chiureta. După douăzeci şi cinci de minute a terminat şi i-a spus lui Nicolás să-l ajute să o aranjeze până trecea efectul eterului, dar a văzut că acesta se clătina lipit de perete, pradă unei crize violente de greață.

— Cretinule! Du-te la baie şi vomită-ți vina, apoi stai în sala de aşteptare, că mai durează.

Nicolás a ieşit împiedicându-se, iar Jaime şi-a scos mănuşile şi masca şi a purces la desfăcutul curelelor, îmbrăcarea Amandei, ascunderea însângeratelor vestigii ale lucrării sale şi adăpostirea instrumentelor de tortură. Apoi a ridicat-o în brațe, savurând clipa de a o strânge la piept, şi a depus-o pe un pat pe care aşternuse cearşafuri curate, ceea ce nu aveau femeile care veneau la cabinet după ajutor. A învelit-o şi s-a aşezat lângă ea. Era prima dată că se putea uita la ea după pofta inimii. Era mai mică şi mai dulce decât i se păruse când o văzuse umblând peste tot în deghizarea ei de ghicitoare şi zdrăngănind din toate brățările şi, aşa cum bănuise, trupul ei subțire abia de-şi arăta oasele printre colinele şi văile netede ale feminității ei. Fără coama ostentativă şi ochii de sfinx pictați, părea de cincisprezece ani. Această vulnerabilitate i s-a părut lui Jaime mai atrăgătoare decât tot ce-l sedusese înainte la ea. Se simțea de două ori mai mare şi mai greu, de o mie de ori mai puternic decât ea, dar se ştia dinainte învins de duioşie şi de dorința de a o apăra. Şi-a blestemat sentimentalismul şi a încercat să o privească doar ca pe amanta lui frate-său, căreia tocmai îi făcuse un avort, dar şi-a dat seama imediat că era o încercare zadarnică şi s-a abandonat bucuriei şi suferinței de a o iubi. I-a mângâiat degetele fine, mâinile străvezii, melcul urechii, a trecut peste gât, percepând rumoarea imperceptibilă a vieții în vene. Şi-a apropiat gura de buzele ei şi a inspirat lacom mirosul anesteziei, dar n-a îndrăznit să le şi atingă.

Amanda şi-a revenit încet din somn. Mai întâi i-a fost frig, apoi a scuturat-o greața. A consolat-o vorbindu-i aşa cum vorbea cu animalele şi cu copiii mici de la spitalul săracilor, până s-a liniştit. Apoi a început să plângă şi el a mângâiat-o. Au rămas tăcuți. După greață, tristețe şi nelinişti a venit durerea din pântece, iar el îşi dorea ca noaptea să nu se mai sfârşească.

— Crezi că am să mai pot avea copii?

— Bănuiesc că da. Dar găseşte-le un tată responsabil.

Au zâmbit uşurați. Amanda a căutat în chipul brun înclinat peste ea o asemănare cu cel al lui Nicolás, dar n-a aflat nici una. Pentru prima dată în existența ei de nomadă se simțea ocrotită şi la adăpost; a suspinat mulțumită şi

a uitat de sordidul locului, a uitat de pereții coşcoviți, de dulapurile metalice, de instrumentele înfricoşătoare, de mirosul de dezinfectant şi chiar şi de durerea surdă din măruntaie.

— Te rog, întinde-te lângă mine şi ia-mă în brațe.

El s-a întins timid pe patul îngust, înconjurând-o cu brațele, încerca să nu se mişte, ca să n-o deranjeze şi să nu cadă. Simțea duioşia neîndemânatică a cuiva care n-a fost niciodată iubit şi trebuia să improvizeze. Amanda a închis ochii şi a surâs. Au rămas aşa, respirând calm, ca doi frați, până ce a început să se lumineze şi fereastra a devenit mai albă decât lampa. Atunci Jaime a ajutat-o să se ridice, i-a pus pardesiul şi a dus-o de braț în sala de aşteptare unde Nicolás adormise pe un scaun.

— Scoală-te! O ducem acasă la noi, ca s-o îngrijească mama. Este mai bine să nu stea singură câteva zile.

— Ştiam eu că ne putem baza pe tine, frate, a mulțumit Nicolás emoționat.

— Nu pentru tine o fac, nenorocitule, ci pentru ea, a mârâit Jaime, întorcându-i spatele.

Clara i-a primit fără să pună întrebări, sau poate că le pusese cărților de ghicit sau spiritelor. Au trezit-o, era încă devreme şi nu se sculase nimeni.

— Mămico, ajut-o pe Amanda, a cerut Jaime cu siguranța îndelungatei lor complicități. E bolnavă şi-o să stea aici câteva zile.

— Şi Miguelito? a întrebat Amanda.

— Mă duc eu după el, a spus Nicolás şi a ieşit.

Au pregătit o cameră de oaspeți şi Amanda s-a culcat. Jaime i-a luat temperatura şi a spus că trebuia să se odihnească. A dat să plece, dar s-a oprit în prag, nehotărât. Atunci s-a întors Clara cu tava cu cafea pentru toți trei.

— Presupun că-ți suntem datori cu o explicație, mamă, a şoptit Jaime.

— Nu, băiete, a răspuns ea veselă. Dacă e un păcat, prefer să nu-l ştiu. O să profităm de ocazie ca s-o răsfățăm un pic pe Amanda, că are mare nevoie.

A ieşit, urmată de fiul ei. Jaime s-a uitat la ea cum merge pe coridor, desculță, cu părul despletit pe spate, înfăşurată în halatul ei alb, şi a văzut că nu era înaltă şi puternică, aşa cum i se păruse când era copil. A întins mâna şi a atins-o pe umăr. Ea a întors capul, a zâmbit, iar Jaime a îmbrățişat-o cu forță, strângând-o la piept, zgâriindu-i fruntea cu barba lui imposibilă, care iar se cerea rasă. Era primul gest de afecțiune pe care-l făcea de când nu mai era plodul care se lipea de ea din necesitate şi Clara s-a mirat cât de mare era băiatul ei, cu un torace de halterofil şi nişte brațe de fier, care o strângeau groaznic. Emoționată şi fericită, s-a întrebat cum era posibil ca bărbățoiul ăsta păros, puternic ca un urs şi candid ca un novice, să fi stat vreodată în burta ei, şi pe deasupra având încă cu unul alături.

În zilele următoare Amanda a făcut febră. Jaime, speriat, o veghea la tot ceasul şi îi dădea sulfamidă. Clara o îngrijea. A observat că Nicolás întreba de ea discret, dar nu schița nici un gest să o viziteze, în schimb Jaime se închidea cu ea, îi împrumuta cărțile lui cele mai iubite şi umbla ca vrăjit, vorbind prăpăstii şi stând acasă ca niciodată, ba chiar uitând de întâlnirea de joi cu socialiştii.

Astfel a ajuns Amanda să facă parte din familie o bucată de vreme şi astfel Miguelito, într-o împrejurare specială, a fost de față, ascuns în dulap, când în casa Trueba s-a născut Alba şi n-a mai putut uita niciodată spectacolul grandios şi teribil al copilei care venea pe lume plină de mucozități sângerânde, în strigătele mamei şi zarva femeilor care se agitau în jurul ei.

Între timp, Esteban Trueba plecase în călătorie în America de Nord. Obosit de durerea de oase şi de boala aceea secretă pe care doar el o percepea, hotărâse să se lase examinat de doctori străini, ajungând la prematura concluzie că medicii latini nu erau decât nişte şarlatani, mai apropiați de vrăjitorii aborigeni decât de adevărații oameni de ştiință. Micşorarea lui era atât de subtilă, de lentă

şi discretă, încât nu prinsese nimeni de veste. Dar trebuia să-şi cumpere pantofi cu un număr mai mic, să-şi dea la scurtat pantalonii şi mânecile cămăşilor. Într-o zi şi-a pus pălăria cu boruri mari, pe care n-o mai purtase din vară, şi a constatat că îi cădea peste urechi, drept care a dedus îngrozit că, dacă i se micşora şi creierul, acelaşi lucru i se va întâmpla şi cu ideile. Doctorii americani l-au măsurat, l-au cântărit, i-au pus întrebări în engleză, i-au injectat nişte lichide cu un ac şi le-au extras cu altul, l-au fotografiat, l-au întors pe toate părțile ca pe o mănuşă, ba chiar i-au băgat şi o lampă în fund. La urmă i-au spus că avea idei fixe, că să nu se mai gândească Ia asta, că avusese mereu dimensiunile astea şi precis visase că odată ar fi avut un metru optzeci şi patruzeci şi doi la pantofi. Esteban Trueba şi-a pierdut răbdarea şi s-a întors în patrie, dispus să nu mai dea importanță problemei staturii, întrucât toți marii politicieni din istorie fuseseră mici, de la Napoleon până la Hitler. Când a ajuns acasă, i-a văzut pe Miguel, jucându-se în grădină, şi pe Amanda, mai slabă şi încercănată, fără coliere şi brățări, aşezată lângă Jaime pe terasă. N-a întrebat nimic, era obişnuit să vadă străini locuind sub acoperişul lui.

8. *Contele*

Perioada aceea ar fi rămas pierdută în confuzia amintirilor vechi şi decolorate de timp, dacă n-ar fi fost scrisorile pe care şi le trimiteau Clara şi Blanca. Această corespondență consistentă a păstrat faptele, salvându-le din nebuloasa evenimentelor de nedovedit. Încă de la prima scrisoare pe care a primit-o de la fiică-sa, după căsătorie, Clara a ghicit că despărțirea ei de Blanca nu va dura mult. Fără comentarii, a aranjat una dintre cele mai însorite şi mai mari încăperi ale casei, ca s-o aştepte. A pus acolo şi leagănul din bronz în care-şi crescuse cei trei copii.

Blanca n-a reuşit niciodată să-i explice maică-sii de ce se căsătorise, pentru că nu ştia nici ea. Mai târziu, când era deja o femeie matură, analizându-şi trecutul, a ajuns la concluzia că motivul principal fusese frica de taică-său. Îi cunoscuse forța irațională produsă de furie de când era încă un copil de țâță şi se obişnuise să-l asculte. Sarcina şi vestea că Pedro al Treilea murise au hotărât-o, dar ea şi-a propus, în momentul în care a acceptat să devină soția lui Jean de Satigny, să nu ajungă la consumarea căsătoriei. Avea să inventeze tot felul de argumente, pretextând mai întâi neplăcerile produse de sarcină, iar apoi avea să caute altele, convinsă că va fi mult mai uşor să manipuleze un soț precum contele, care purta pantofi de antilopă, îşi lăcuia unghiile şi era dispus să se însoare cu o femeie lăsată borțoasă de altul, decât să se opună unui tată precum Esteban Trueba. Între două rele, l-a ales pe cel mai mic. Bănuia că între tatăl ei şi contele francez exista un acord comercial în care n-avea a se băga. În schimbul unui nume pentru viitorul lui nepot, Trueba îi dăduse lui Jean de Satigny o dotă suculentă şi promisiunea că într-o zi va primi o moştenire. Blanca s-a pretat afacerii, dar nu avea de gând să-i dea soțului nici dragoste, nici intimitate, căci continua să-l iubească pe Pedro García al Treilea, mai mult din puterea obişnuinței decât din speranța de a-l mai vedea vreodată.

Blanca şi noul ei soț şi-au petrecut noaptea nunții în camera nupțială a celui mai bun hotel din oraş, pe care Trueba îl umpluse de flori pentru ca fiică-sa să-i ierte violențele cu care o pedepsise în ultimele luni. Spre surprinderea ei, Blanca n-a trebuit să mimeze o migrenă pentru că, odată singuri, Jean şi-a abandonat rolul de logodnic care o pupa pe gât şi-i alegea şi-i dădea în gură langustinele cele mai bune, a dat uitării de-a binelea seducătoarele purtări de amorez de cinema mut şi a redevenit fratele care-i fusese în plimbările de la țară, când mâncau pe iarbă, având alături aparatul de fotografiat şi cărțile franțuzeşti. Jean a intrat în baie, unde a rămas atât de mult, că atunci când a reapărut în cameră Blanca era pe jumătate adormită. A crezut că visează, văzând că îşi pusese o pijama de mătase neagră şi un halat de catifea pompeian, o plasă ca să-i păstreze onduleul impecabil al pieptănăturii şi că mirosea tare a colonie englezească. Nu părea să aibă nici o intenție iubăreață. S-a aşezat lângă ea pe pat şi a mângâiat-o pe obraz cu acelaşi gest amuzat pe care i-l cunoştea din ocazii precedente, apoi s-a pornit să-i explice, în spaniola lui afectată şi fără r-uri, că nu avea nici o înclinație specială pentru căsnicie, fiind îndrăgostit doar de arte, litere şi curiozități ştiințifice, drept care nu avea de gând s-o agaseze cu pretenții de soț, aşa că puteau trăi împreună, dar nu unul peste altul, ci în perfecta, armonie, ca doi oameni educați. Uşurată, Blanca l-a luat de după gât şi l-a sărutat pe amândoi obrajii.

— Mersi, Jean!

— N-ai pentru ce, a răspuns el politicos.

S-au întins pe marele pat într-o imitație Empire, au comentat amănuntele petrecerii şi şi-au făcut planuri pentru viitor.

— Nu eşti curios să ştii cine e tatăl copilului meu?

— Nu sunt, a răspuns Jean, sărutând-o pe frunte.

A adormit fiecare pe partea lui de pat, întorcându-i spatele celuilalt. Pe la cinci dimineața, Blanca s-a trezit cu stomacul întors pe dos de mirosul dulceag al florilor cu care Esteban Trueba decorase camera nupțială. Jean de Satigny a însoțit-o la baie şi i-a ținut fruntea deasupra toaletei, a ajutat-o să se culce la loc şi a scos florile pe culoar. Apoi a rămas treaz, citind *Filozofia budoarului* a marchizului de Sade, în timp ce Blanca suspina printre vise, gândindu-se ce bine era să fii măritată cu un intelectual.

A doua zi, Jean s-a dus la bancă, unde a schimbat un cec de la socru-său, şi a umblat toată ziua prin magazine ca să-şi cumpere trusoul care s-ar fi potrivit cu noua lui situație economică. Blanca, plictisită să-l tot aştepte în holul hotelului, s-a hotărât să-şi viziteze mama. Şi-a pus cea mai frumoasă pălărie de zi şi a luat un taxi până la casa cea mare de pe colț, unde restul familiei mânca de prânz, cu toții încă obosiți după petrecere şi după ultimele evenimente. Văzând-o că intră în sufragerie, tatăl ei a scos un strigăt de groază.

— Ce faci aici, fato?

— Nimic, am venit să vă văd, a murmurat Blanca speriată.

— Eşti nebună! Nu-ți dai seama că, dacă te vede cineva, are să spună că te-a gonit bărbatul chiar în luna de miere? O să spună că nu erai fată mare!

— Păi, nici nu eram, tată.

Esteban a fost gata s-o plesnească, dar Jaime s-a pus între ei cu atâta hotărâre, încât s-a mulțumit doar să o insulte pentru stupizenia ei. Imperturbabilă, Clara a aşezat-o pe un scaun şi i-a pus înainte o farfurie cu peşte rece cu sos de capere. În timp ce Esteban continua să țipe şi Nicolás ieşea să scoată maşina ca s-o ducă înapoi, cele două şuşoteau ca în timpurile bune.

În aceeaşi după-amiază, Blanca şi Jean au luat trenul spre port. S-au îmbarcat pe un transatlantic englezesc. El purta un pantalon de in alb şi o haină albastră de croială marinărească, ce se armonizau perfect cu fusta albastră şi cu jacheta albă a soției. Patru zile mai târziu, vaporul i-a lăsat în cea mai uitată provincie nordică, unde costumele elegante de voiaj şi valizele din piele de crocodil au trecut neobservate în zăpuşeala uscată a siestei. Jean de Satigny şi-a plasat soția în mod provizoriu la un hotel şi a purces la căutarea unei locuințe demne de noile sale venituri. După douăzeci şi patru de ore, mica societate provincială aflase că printre ei se găsea un autentic conte francez. Ceea ce a uşurat lucrurile, astfel că Jean a putut închiria un vechi conac ce aparținuse unui mare bogătaş de pe vremea salpetrului, înainte de a se inventa înlocuitorul sintetic care a făcut ca toată regiunea să se ducă dracului. Casa era cam dărăpănată şi abandonată, ca mai toate pe acolo, avea nevoie de ceva reparații, dar îşi păstra intactă demnitatea de altă dată şi grația de sfârşit de secol. Contele a decorat-o după gustul lui, cu un rafinament echivoc şi decadent care a surprins-o pe Blanca, obişnuită cu viața la țară şi cu sobrietatea clasică a tatălui ei. Jean a adus nişte vaze chinezeşti ciudate în care, în loc de flori, erau pene de struț vopsite, perdele de damasc cu ciucuri, perne mari cu franjuri şi pampoane, mobilă de diverse stiluri, toiege aurite, paravane şi lampadare nemaivăzute, susținute de statui de ceramică reprezentând negri abisinieni în mărime naturală, semidezbrăcați, dar cu papuci şi turban. Tot timpul perdelele erau trase, iar casa era într-o penumbră care oprea lumina implacabilă a deşertului. Prin colțuri, Jean a aşezat nişte cățuie orientale în care ardeau ierburi parfumate şi beţişoare de tămâie care la început i-au întors Blancăi stomacul pe dos, dar s-a obişnuit repede. A angajat câțiva indieni pentru el, o grasă monumentală pe post de bucătăreasă, pe care a învățat-o să pregătească sosurile foarte complicate care-i plăceau lui, şi o servitoare şchioapă şi analfabetă, care să aibă grijă de Blanca. Pe toți i-a îmbrăcat în fățoase uniforme de operetă, dar n-a reuşit să-i şi încalțe: erau obişnuiți să umble desculți şi nu suportau pantofii. Blanca se simțea nelalocul ei în casa aceea şi n-avea încredere în negrii ăia neclintiți, care o

serveau fără chef şi păreau să-şi râdă de ea pe la spate. Se mişcau în jurul ei precum spiritele, lunecând fără zgomot prin încăperi, aproape tot timpul fără treabă şi plictisiți. Nu răspundeau când le vorbea, de parcă n-ar fi priceput spaniola, iar între ei vorbeau în şoaptă sau în dialecte din podişurile înalte. De fiecare dată când Blanca îi povestea soțului ei lucrurile ciudate pe care le vedea la servitori, el îi spunea că erau obiceiuri indiene şi că nu trebuia să le ia în seamă. Acelaşi lucru i l-a spus şi Clara într-o scrisoare, după ce îi scrisese că într-o zi îl văzuse pe unul dintre indieni ținându-se în echilibru pe nişte pantofi vechi foarte curioşi, cu toc răsucit şi panglică de catifea, în care lăboaiele pline de bătături ale tipului stăteau încovoiate. „Căldura deşertului, sarcina şi dorința ta nemărturisită de a trăi ca o contesă, după vița nobilă a bărbatului tău, te fac să ai viziuni, fetițo", i-a scris Clara glumind, adăugând că leacul cel mai bun împotriva pantofilor Louis XV era un duş rece urmat de un ceai de muşețel. Alta dată, Blanca a găsit pe farfuria ei o mică şopârlă moartă pe care a fost cât pe-aici s-o mănânce. Cum şi-a revenit din spaimă şi a putut vorbi, a strigat-o pe bucătăreasă şi i-a arătat farfuria cu un deget tremurător. Femeia s-a apropiat, legănându-şi grăsimile şi cozile negre, şi a luat farfuria fără nici un comentariu. Dar în momentul în care se întorcea, Blanca a crezut că surprinde o clipire complice din ochi între soțul ei şi indiancă. A rămas trează până târziu în noaptea aceea, gândindu-se la ce văzuse, dar în zori a ajuns la concluzia că erau închipuiri. Maică-sa avea dreptate, căldura şi sarcina o zăpăceau.

Odăile cele mai din fund ale casei au fost destinate maniei lui Jean pentru fotografie. Acolo şi-a instalat lămpile, trepiedurile, aparatele. A rugat-o pe Blanca să nu intre niciodată fără autorizație în ceea ce numise „laboratorul" lui, explicându-i că risca să voaleze plăcile cu lumina zilei. A pus lacăt la uşă şi a început să-şi țină cheia atârnată de un lănțişor de aur o precauție inutilă, căci nevastă-sa n-avea nici un interes pentru nimic din jurul ei, cu atât mai puțin pentru arta fotografiei.

Pe măsură ce se îngraşă, Blanca dobândea o placiditate orientală, de care se zdrobeau toate încercările soțului de a o scoate în lume, de a o duce la petreceri, de a o plimba cu maşina sau de a o face să se entuziasmeze în fața împodobirii noului ei cămin. Greoaie, împiedicată, însingurată şi veşnic obosită, Blanca s-a refugiat în cusut şi brodat. Dormea o mare parte din zi, iar când era trează confecționa lucruşoare minuscule de culoare roz, căci era sigură că avea să nască o fetiță. Exact cum făcuse mama ei cu ea, şi-a creat un sistem de comunicare cu făptura care creştea în ea, întorcându-se spre interior într-un dialog tăcut şi neîntrerupt. În scrisori, îşi descria viața retrasă şi melancolică şi vorbea despre soțul ei cu o simpatie oarbă, ca despre un om fin, discret şi atent. Aşa a compus, fără să şi-o propună, legenda după care Jean de Satigny era aproape un prinț, nemenționând însă că trăgea cocaină pe nas şi fuma opiu după-amiază, asta părinții ei n-ar fi înțeles-o. Avea la dispoziție o întreagă aripă a conacului, unde se aranjase şi îngrămădea tot ce pregătea pentru venirea fetiței. Jean spunea că nici chiar cincizeci de copii n-ar fi apucat să poarte toate lucrurile şi să se joace cu toate jucăriile alea, dar singura distracție pentru Blanca era să bată puținele magazine din oraş şi să cumpere tot ce vedea de culoare roz pentru un bebeluş. Ziua şi-o petrecea tivind păturici, tricotând botoşei de lână, împodobind coşulețe, aranjând stivele de cămăşuțe, bavețici şi scutece, uitându-se la cearşafurile brodate. După siestă îi scria maică-sii, uneori şi fratelui Jaime, iar când apunea soarele şi se mai răcorea, ieşea să se plimbe prin împrejurimi pentru a-şi mai dezmorți picioarele. Seara o găsea alături de soțul ei în marea sufragerie a casei, pe care negrii de ceramică din colțuri o luminau cu o lumină de bordel. Se aşezau la câte o extremitate a mesei, aşternută cu o față de masă lungă, cu cristaluri şi veselă completă şi ornată cu flori artificiale, căci în această regiune inospitalieră nu creşteau flori naturale. Erau serviți mereu de acelaşi indian

impasibil şi tăcut, care mesteca în permanență frunze de coca verzi. Nu era un servitor obişnuit şi nu îndeplinea o funcție precisă în organizarea domestică. Nici măcar nu era bun să servească masa, nepricepându-se la tacâmuri sau la farfurii, drept care sfârşea prin a le trânti mâncarea în față cum se nimerea. Odată Blanca îl rugase chiar să nu mai ia cartofii cu mâinile când îi punea în farfurie. Dar Jean de Satigny îl aprecia pesemne dintr-un motiv misterios şi îl învăța să-l asiste la laborator.

— Nici măcar nu ştie să vorbească creştineşte, cum crezi că o să fie în stare să facă poze? a comentat ea, aflând de aceste planuri.

Era indianul pe care credea că îl văzuse pe tocuri Louis XV.

Primele luni au trecut liniştite şi plictisitoare. Tendința naturală a Blancăi spre izolare şi solitudine s-a accentuat. A refuzat orice viață mondenă, iar Jean de Satigny onora singur numeroasele invitații pe care le primeau. Apoi, când se întorcea acasă, îi comenta batjocoritor prostul gust al acestor familii de modă veche şi închistate, în care domnişoarele mergeau cu guvernanta după ele, iar domnii purtau scapulare. Blanca ducea deci viața trândavă pentru care avea vocație, în timp ce soțul ei se dedica micilor plăceri pe care doar banul le putea plăti şi la care trebuise să renunțe o lungă perioadă. Se ducea în fiecare seară să joace la cazinou nevastă-sa a dedus că pierdea sume mari, căci la sfârşitul lunii se aduna la uşă un şir de creditori. Jean avea o părere foarte specială despre economia casei. Şi-a cumpărat un automobil ultimul model, cu scaunele îmbrăcate în blană de leopard şi bare aurite, demn de un prinț arab, cel mai mare şi mai fățos ce se văzuse vreodată prin locurile astea. A pus la punct o rețea de contacte misterioase prin care cumpăra antichități, mai ales porțelanuri franțuzeşti în stil baroc, pentru care avea o adevărată slăbiciune. De asemenea, îmbutelia băuturi fine, pe care le trecea prin vamă fără probleme. Produsele de contrabandă intrau pe uşa de serviciu şi ieşeau intacte pe uşa principală, în lăzi, mergând spre alte locuri, unde Jean le consuma în zaiafeturi secrete sau le vindea la un preț exorbitant. Acasă nu primeau musafiri, iar după câteva săptămâni cucoanele din localitate renunțaseră să o invite pe Blanca. Se zvonise că era orgolioasă, cu nasul pe sus şi slabă de constituție, ceea ce a făcut să crească stima pentru contele francez, care a dobândit o faimă de soț răbdător şi tolerant.

Blanca se înțelegea bine cu soțul ei. Singurele ocazii când discutau în contradictoriu erau cele în care îl întreba de starea financiară. Nu-şi explica de ce Jean îşi permitea luxul să cumpere porțelanuri şi să se plimbe în maşina cu blană de tigru, când nu-i ajungeau banii să plătească nota la băcănie şi salariile numeroşilor servitori. Jean refuza să discute, pretextând că astea erau răspunderi exclusiv bărbăteşti şi că nu trebuia ea să-şi umple căpşorul de vrăbiuță cu treburi care o depăşeau. Blanca a presupus că înțelegerea dintre Jean de Satigny şi Esteban Trueba se baza pe fonduri nelimitate şi a sfârşit prin a se dezinteresa de aceste probleme. Vegeta precum o floare din altă climă în casa dintre nisipuri, înconjurată de indieni ciudați, ce păreau să existe în altă dimensiune, surprinzând uneori mici detalii care o făceau să se îndoiască de propria ei judecată dreaptă. Realitatea i se părea decolorată, de parcă soarele implacabil care ştergea culorile ar fi deformat şi lucrurile din jurul ei şi ar fi transformat ființele omeneşti în umbre secrete.

În toropeala acelor luni, protejată de făptura care creştea în pântecele ei, Blanca a uitat de dimensiunea nefericirii sale. Nu s-a mai gândit la Pedro García al Treilea cu pasiunea de dinainte, refugiindu-se în amintiri dulci şi palide, pe care le putea evoca în orice clipă. Senzualitatea ei adormise; în rarele ocazii când medita la destinul ei nefericit, se complăcea imaginându-şi că plutea într-o nebuloasă, fără necazuri şi fără bucurii, departe de aspectele brutale ale vieții, izolată, cu fetița drept unică tovărăşie. A ajuns să creadă că ardoarea cărnii i se

potolise definitiv. Contempla ore în şir peisajul arid care se întindea în faţa ferestrei. Casa se găsea la marginea oraşului, înconjurată de câţiva copaci rahitici ce rezistaseră deşertului implacabil. Spre nord, vântul distrugea orice formă de vegetaţie, se vedeau câmpia nesfârşită de dune şi micile coline tremurătoare în reverberaţia luminii. Ziua se sufoca din cauza soarelui de plumb, noaptea tremura de frig în pat, apărându-se cu sticle cu apă caldă şi şaluri de lână. Privea cerul gol şi limpede, căutând urma unui nor, cu speranţa unei picături de ploaie care să înmoaie asprimea acestei văi selenare. Lunile treceau neschimbate, iar singura distracţie erau scrisorile mamei, în care ea îi povestea de campania politică a tatălui, de nebuniile lui Nicolás şi de extravaganţele lui Jaime, care trăia ca un anahoret, dar avea ochi de îndrăgostit. Într-una din scrisori, Clara i-a sugerat să se reapuce de plămădit Naşteri ale Domnului, ca să dea o ocupaţie mâinilor. A încercat. A cerut să i se trimită argila specială pe care o folosea la Las Tres Marías, şi-a făcut un atelier lângă bucătărie şi a pus doi indieni la treabă, ca să-i construiască un cuptor pentru figurinele de ceramică. Dar Jean râdea de această pasiune artistică, spunându-i că, dacă voia să facă ceva cu mâinile, mai bine să tricoteze sau să înveţe să facă prăjituri. A renunţat, nu atât din cauza sarcasmelor lui, cât pentru că era imposibil să concureze cu vechea ceramică indiană.

Jean îşi organizase afacerea cu aceeaşi tenacitate pe care o pusese în povestea cu şinşilele, dar cu mai mare succes. În afară de un preot neamţ care bătea regiunea de treizeci de ani pentru a dezgropa trecutul incaşilor, nimeni nu se preocupase de aceste relicve, considerându-le lipsite de valoare comercială. Guvernul interzicea traficul de antichităţi indigene şi-i încredinţase preotului concesionarea lor, autorizându-l să adune piesele şi să le predea muzeului. Acolo, în acele vitrine prăfuite, le-a văzut Jean pentru prima dată. A stat două zile întregi cu neamţul care, fericit să găsească după atâţia ani un om interesat de munca sa, i-a dezvăluit fără nici o ezitare vastele lui cunoştinţe. Aşa a aflat el cum le poţi stabili vechimea, de cât timp stăteau îngropate, cum să deosebeşti epocile şi stilurile; a mai învăţat cum puteai descoperi în mijlocul deşertului cimitirele după semne pe care ochiul civilizaţiei nu le percepea, trăgând în cele din urmă concluzia că, dacă cioburile astea nu aveau splendoarea aurită a mormintelor egiptene, măcar aveau aceeaşi valoare istorică. Odată obţinute toate informaţiile, şi-a organizat echipele de indieni ca să dezgroape tot ce scăpase zelului arheologic al preotului.

Magnificele obiecte de ceramică precolumbiană, înverzite de patina timpului, au început să ajungă acasă ascunse în boccele indiene sau în desagi purtaţi de lame, umplând rapid locurile secrete aranjate pentru ele. Blanca le vedea îngrămădindu-se prin încăperi şi se minuna de formele lor. Le lua în mână, le mângâia ca hipnotizată, iar când plecau spre destinaţii îndepărtate şi necunoscute se simţea mâhnită. Ceramica aceasta i se părea mult prea frumoasă; simţea că monştrii făcuţi de ea n-aveau cum să stea sub acelaşi acoperiş cu aceste splendori, drept care şi-a părăsit atelierul.

Negoţul cu ceramică indigenă era secret, era vorba de un patrimoniu istoric naţional. Pentru Jean de Satigny lucrau mai multe echipe de indieni care ajunseseră aici strecurându-se clandestin peste graniţă. Nu aveau acte din care să reiasă că erau fiinţe omeneşti, erau tăcuţi, grosolani şi impenetrabili. Când Blanca întreba cine erau oamenii aceia care apăreau dintr-odată la ea în curte, i se răspundea că erau verii celui care servea la masă, şi adevărul era că efectiv semănau. Nu stăteau mult în casă. Cea mai mare parte a timpului o petreceau în deşert, doar cu o sapă şi un bulgăre de coca în gură, ca să le dea putere. Uneori aveau norocul să găsească ruinele semiîngropate ale unui sat de incaşi, şi-atunci pivniţele se umpleau de lucrurile furate. Căutarea, transportul şi comercializarea acestor mărfuri se făceau cu atâta fereală, încât Blanca n-a mai avut nici o

îndoială că afacerile soțului ei ascundeau ceva ilegal. Jean i-a explicat că Guvernul era foarte susceptibil în ceea ce priveşte ulcioarele jegoase şi colierele mizerabile făcute din pietricele din deşert şi că, pentru a evita alergăturile interminabile ale birocrației oficiale, prefera să le comercializeze în felul său. Le scotea din țară în lăzi sigilate cu etichete pe care scria „mere", grație complicității interesate a unor inspectori vamali.

Nu asta o îngrijora pe Blanca. Pe ea o interesau doar mumiile. Era familiarizată cu morții, toată viața trăise în strânsă legătură cu ei prin intermediul măsuței cu trei picioare cu care îi invoca maică-sa. Era obişnuită să le vadă siluetele transparente pe coridoarele casei părinteşti, făcând zgomote prin dulapuri sau apărând în vis pentru a prevesti nenorociri sau câştiguri la loterie. Dar mumiile erau altceva. Ființele acelea ghemuite, învelite în cârpe care se desfăceau în zdrențe prăfuite, cu capetele lor descărnate şi îngălbenite, mânuțele zbârcite, pleoapele cusute, cu câteva fire de păr pe ceafă, cu eternul şi teribilul surâs fără buze, cu mirosul lor stătut şi aerul acela trist şi sărăcăcios al cadavrelor vechi, îi tulburau sufletul. Nu erau multe. Foarte rar veneau indienii cu câte una. Înceți şi nepăsători, apăreau în casă cărând un recipient mare şi sigilat de argilă arsă. Jean îl deschidea precaut într-o încăpere cu toate ferestrele şi uşile închise, pentru ca nu cumva un curent de aer să transforme conținutul în praf şi cenuşă. Din recipient ieşea la iveală mumia, precum sâmburele unui fruct straniu, ghemuită în poziția fătului, învelită în zdrențe, însoțită de bietele ei comori: coliere din dinți şi păpuşi de cârpă. Erau mult mai apreciate decât celelalte obiecte pe care le scotea din morminte, iar colecționarii particulari şi unele muzee din străinătate le plăteau foarte bine. Blanca se întreba ce fel de om putea să colecționeze morți şi unde putea să-i expună. Nu-şi putea imagina o mumie în chip de obiect care să împodobească un salon, dar Jean de Satigny îi spunea că, aşezate într-o urnă de sticlă, puteau fi mai valoroase pentru un milionar european decât orice operă de artă. Mumiile erau greu de plasat pe piață, de transportat şi de trecut prin vamă, astfel că uneori rămâneau în beci mai multe săptămâni, înainte de a lua lungul drum al străinătății. Blanca le visa, i se părea, avea impresia că le vede mergând pe coridoare în vârful picioarelor, ca nişte pitici care se furişau cu viclenie. Închidea uşa camerei, îşi ascundea capul sub cearşaf şi stătea aşa, tremurând, rugându-se şi chemându-şi mama cu forța gândului. I-a povestit Clarei în scrisorile ei, ea i-a răspuns că nu de morți trebuia să se teamă, ci de cei vii, pentru că, în ciuda faimei lor proaste, niciodată o mumie nu a atacat pe cineva, dimpotrivă, firea lor era mai curând timidă. Întărită de sfaturile mamei, Blanca s-a hotărât să le spioneze. Le aştepta ascunsă, pândind de după uşa întredeschisă. În scurt timp a fost sigură că se plimbau prin casă, târându-şi paşii de copil peste covoare, şopocăind ca nişte şcolari, împingându-se, trecând toată noaptea în mici grupuri de două sau trei, mereu în direcția laboratorului fotografic al lui Jean de Satigny. Uneori i se părea că aude în depărtare nişte gemete ca de dincolo de mormânt şi o apuca groaza, îşi striga soțul, dar nu venea nimeni, iar ei îi era prea frică să traverseze toată casa ca să-l găsească. Odată cu primele raze de soare, Blanca îşi redobândea controlul nervilor, pricepea că angoasele ei nocturne erau rodul imaginației febrile pe care o moştenise de la mama ei şi se liniştea, până se înnopta din nou, iar ciclul spaimelor reîncepea. Într-o zi n-a mai suportat tensiunea care creştea pe măsură ce se lăsa noaptea şi s-a hotărât să-i spună lui Jean. Erau la masa de seară. Când a auzit de paşi, de şoapte şi de strigătele sufocate, Jean de Satigny a încremenit, cu furculița în aer şi gura căscată. Indianul care tocmai intrase cu tava s-a împiedicat şi puiul fript a zburat sub un scaun. Jean şi-a pus la bătaie tot farmecul, toată fermitatea şi logica pentru a o convinge că o lăsau nervii şi că nimic din toate astea nu se întâmpla în realitate, fiind doar produse ale fanteziei sale dezlănțuite. Blanca s-a prefăcut de acord cu argumentele lui, deşi i s-a părut

ceva suspect în vehemența soțului, care de obicei nu pleca urechea la problemele ei, şi în expresia servitorului, care de data asta îşi pierduse fața imperturbabilă de idol şi căruia îi cam ieşiseră ochii din orbite. Şi-a zis în sinea ei că venise clipa să cerceteze îndeaproape afacerea cu mumiile transhumante. S-a retras devreme, după ce şi-a anunțat soțul că avea de gând să ia un somnifer ca să doarmă. A băut în schimb o cană cu cafea neagră şi s-a postat lângă uşă, pregătită pentru multe ceasuri de veghe.

A auzit primii paşi către miezul nopții. A deschis cu multă grijă uşa, exact în momentul în care o siluetă ghemuită trecea prin fundul coridorului. De data asta a fost siguri că nu visase, dar din cauza pântecelui voluminos, i-a trebuit un minut ca să ajungă pe coridor. Era o noapte rece si sufla briza deşertului, făcând să trosnească stucaturile bătrâne şi să se umfle perdelele precum velele unei corăbii în larg. Îi era frică de întuneric încă de când era copil şi asculta în bucătărie poveştile cu stafii ale Dădacei, dar n-a îndrăznit să aprindă lumina ca să nu sperie micile mumii în plimbările lor hoinare.

Deodată, tăcerea a fost spartă de un strigăt răguşit şi înfundat, care Blancăi i s-a părut că ieşea dintr-un coşciug. Iar cădea pradă fascinației morbide pentru poveştile de dincolo de mormânt. S-a oprit cu sufletul la gură, dar un al doilea geamăt a pus-o în mişcare, dându-i puterea să meargă până la uşa laboratorului lui Jean. A încercat s-o deschidă, dar era încuiată cu cheia. Şi-a lipit urechea şi a auzit limpede murmure, strigăte sufocate şi râsete, convingându-se că se întâmpla ceva cu mumiile. S-a întors în camera ei, încredințată că nu nervii îi jucau feste, ci că în peştera secretă a bărbatului ei se petrecea ceva înspăimântător.

A doua zi, a aşteptat ca Jean de Satigny să-şi termine toaleta meticuloasă, să-şi ia micul dejun, să-şi citească ziarul până la ultima pagină şi să plece în plimbarea matinală, fără ca nimic din placida ei indiferență de viitoare mamă să-i trădeze planul. După plecarea lui Jean, l-a chemat pe indianul pe care-l văzuse pe tocuri înalte şi i-a dat prima poruncă de până atunci:

— Du-te în oraş şi cumpără-mi fructe de papaia zaharisite!

Indianul a plecat cu mersul lent al rasei sale şi ea a rămas cu ceilalți servitori, de care se temea mult mai puțin decât de individul acesta ciudat, cu înclinații curtezane. A socotit că dispunea de vreo două ceasuri până la întoarcerea lui, aşa că şi-a zis să nu se grăbească şi să acționeze cu calm. Era hotărâtă să dezlege misterul mumiilor care se furişau. S-a dus la laborator, convinsă că la lumina crudă a dimineții, mumiile n-ar fi avut curaj să se țină de şotii şi sperând să găsească uşa descuiată, dar nu a fost aşa. A încercat toate cheile, însă nu se potrivea nici una. A luat atunci cel mai mare cuțit de la bucătărie, a vârât lama între uşă şi toc şi s-a luptat până ce lemnul uscat a cedat, iar ea a putut să intre. Uşa era stricată vizibil, când se întorcea Jean trebuia să-i dea o explicație rezonabilă, dar şi-a spus că, în calitate de stăpână a casei, avea dreptul să ştie ce se petrecea sub acoperişul ei. În pofida simțului ei practic, care rezistase neclintit mai bine de douăzeci de ani la dansul măsuței cu trei picioare şi la previziunile imprevizibile ale mamei sale, când a trecut pragul laboratorului, Blanca tremura toată.

A căutat întrerupătorul pe pipăite şi a aprins lumina. Se găsea într-o încăpere spațioasă, cu pereții vopsiți în negru şi draperii de aceeaşi culoare la ferestrele prin care nu se strecura nici cel mai mic firicel de lumină. Pe jos erau covoare groase şi peste tot se vedeau spoturile, lămpile şi panourile pe care le observase la Jean atunci când le folosise la înmormântarea lui Pedro García bătrânul, când îi căşunase să pozeze morți şi vii, până când țăranii şi-au ieşit din pepeni şi au călcat plăcile în picioare. A privit în jur, nedumerită: ce decor fantastic! A înaintat ocolind cufere deschise, pline de veşminte cu pene din alte epoci, peruci buclate şi pălării somptuoase, s-a oprit în fața unui trapez aurit,

suspendat de tavan, de care era agățată o marionetă dezarticulată de proporții umane, a văzut într-un colț o lama îmbălsămată; pe mese erau sticle cu licori cu sclipiri de ambră, pe jos blănuri de animale exotice. Dar ceea ce a surprins-o cel mai mult au fost fotografiile. A rămas stupefiată privindu-le. Pereții studioului lui Jean de Satigny erau tapetați cu scene erotice cumplite, care revelau natura ascunsă a soțului ei.

Blanca avea reacții lente, aşa că i-a trebuit o bucată de vreme să priceapă ceea ce vedea, fiind lipsită de experiență în treburi din astea. Cunoştea plăcerea ca pe o ultimă şi prețioasă etapă pe lungul drum parcurs împreună cu Pedro al Treilea, pe care mersese fără grabă, cu bună dispoziție, în decorul pădurilor, al lanurilor de grâu şi al râului, sub un cer imens şi în liniştea peisajului. Nu apucase să cunoască neliniştea tipică a adolescenței. În timp ce colegele ei citeau pe ascuns romane interzise cu amorezi pasionați şi fecioare doritoare de a înceta să mai fie, ea se aşeza la umbra prunilor din curtea călugărițelor, închidea ochii şi evoca extrem de precis realitatea magnifică a lui Pedro García al Treilea care o lua în brațe, străbătând-o cu mângâierile lui şi smulgându-i din străfunduri aceleaşi acorduri pe care le scotea din chitară. Instinctele ei au fost satisfăcute de cum se treziseră şi nu-i trecuse prin minte că pasiunea ar putea îmbrăca şi alte forme. Scenele dezordonate şi tulburătoare care le vedea erau un adevăr de mii de ori mai buimăcitor decât mumiile turbulente pe care se aşteptase să le vadă.

A recunoscut chipurile servitorilor casei. Era acolo toată curtea incaşă, goală cum o făcuse Dumnezeu, sau abia acoperită cu costume teatrale. A văzut abisul insondabil dintre coapsele bucătăresei, lama îmbălsămată călărind-o servitoarea şchioapă şi indianul impasibil care o servea la masă în pielea goală ca un prunc, fără pic de păr şi scurt picioare, cu chipul ca de piatră şi penisul enorm în erecție.

Un timp, care părea că nu se mai termină, Blanca a ezitat, nesigură; apoi a copleşit-o oroarea. A încercat să gândească lucid. A priceput ce voise să-i spună Jean de Satigny în noaptea nunții, când i-a explicat că nu avea nici o înclinație pentru viața matrimonială. A bănuit şi sinistra forță a indianului, batjocura disimulată a servitorilor şi s-a simțit prizonieră în anticamera infernului. Pruncul i s-a mişcat în burtă, iar ea s-a cutremurat de parcă ar fi auzit sunetul clopotelor care anunțau o primejdie.

— Fetița mea! Trebuie s-o duc de aici! a exclamat ea, îmbrățişându-şi pântecele.

A ieşit în fugă din laborator, a străbătut ca o nălucă toată casa şi a ieşit în stradă, unde căldura de plumb topit şi lumina nemiloasă a amiezii au readus-o la realitate. A înțeles că nu putea ajunge departe pe jos şi în luna a noua. S-a întors în camera ei, a adunat banii pe care i-a găsit, a strâns o boccea cu câteva haine din somptuoasa zestre pregătită pentru fetiță şi s-a dus la gară.

Aşezată pe o bancă grosolană de lemn pe peron, cu bocceaua la piept şi cu groaza în ochi, Blanca a aşteptat câteva ceasuri sosirea trenului, rugându-se printre dinți ca nu cumva contele, întors acasă şi văzând uşa laboratorului spartă, să vină după ea şi s-o oblige să se întoarcă în regatul malefic al incaşilor, rugându-se să vină trenul la timp, să ajungă acasă la părinții ei, înainte ca făptura care-i comprima măruntaiele şi o lovea în coaste să-şi anunțe venirea pe lume, rugându-se să aibă putere pentru drumul de două zile fără odihnă, iar dorința ei de a trăi să fie mai puternică decât dezolarea profundă ce începea să pună stăpânire pe ea. A strâns din dinți şi a aşteptat.

9. *Fetița Alba*

Alba s-a născut cu picioarele înainte, ceea ce era un semn de noroc. Bunica ei Clara a căutat-o pe spate şi a găsit pată în formă de stea, care-i desemnează pe cei născuți pentru a fi fericiți. „Nu trebuie să ne facem griji pentru fata asta. O să aibă noroc şi-o să fie fericită. În plus, o să aibă un ten frumos, căci asta se moşteneşte, uite, eu la vârsta mea nu am riduri şi nu mi-a ieşit niciodată vreun coş", a decretat a doua zi Clara. Drept care nici nu s-au preocupat s-o pregătească pentru viață, căci astrele se combinaseră pentru o înzestra cu atâtea daruri. Zodia ei era Leul. Bunică-sa a studiat harta astrală şi i-a notat destinul, cu cerneală albă pe un album negru, unde a mai lipit şi câteva şuvițe verzui din primul ei păr, unghiile pe care i le-a tăiat la scurt timp după naştere şi câteva fotografii care o arătau exact cum era: o făptură extrem de mică, aproape cheală, fără alt semn de inteligență omenească decât ochii negri şi strălucitori, cu expresie de înțelepciune bătrânească încă din leagăn. Aşa avea şi tatăl ei adevărat. Mama ei a vrut s-o boteze Clara, dar bunica nu a fost de acord cu repetarea numelor în familie, căci asta producea confuzie în caietele de povestit viața. Au căutat un nume într-un dicționar de sinonime şi aşa l-au descoperit pe al ei, care era ultimul într-un şir cuvinte luminoase care vor să spună acelaşi lucru. Peste nişte ani, Alba avea să se necăjească la gândul că, atunci când va avea ea o fată, nu va mai găsi alt nume care să aibă acelaşi înțeles, dar Blanca i-a dat ideea să recurgă la limbile străine, care precis aveau să-i ofere o mare varietate.

Alba fusese pe punctul de a se naşte într-un tren cu ecartament îngust, pe la trei după-amiaza, în mijlocul deşertului. Asta ar fi fost fatal pentru harta ei astrologică. Din fericire, a reuşit să rămână în pântecele maică-sii încă nişte ore şi s-a născut în casa bunicilor, în ziua, la ceasul şi în locul care se potriveau cel mai bine horoscopului ei. Blanca a ajuns pe neaşteptate la casa cea mare de pe colț, despletită, plină de praf, încercănată şi încovoiată de durerea contracțiilor, a sunat în disperare la uşă şi, după ce i s-a deschis, a mers ca o vijelie până în camera de cusut, unde Clara tocmai termina ultima rochiță pentru viitoarea ei nepoată. Acolo s-a prăbuşit după călătoria cea lungă, fără nici un cuvânt, iar pântecele i-a suspinat adânc, revărsând parcă toată apa de pe lume într-un gâlgâit furios. La strigătele Clarei au venit servitorii şi Jaime, care era mai mult pe acasă, pe lângă Amanda. Au dus-o în camera Clarei şi în timp ce o culcau pe pat şi-i smulgeau hainele, Alba a început să iasă la iveală. Unchiul ei Jaime, care mai asistase la spital la câteva naşteri, a ajutat-o să vină pe lume, apucând-o zdravăn de pulpe cu dreapta, în timp ce cu stânga pipăia pe nevăzute, căutând gâtul ca să separe cordonul ombilical care o strangula. Între timp, Amanda, care venise atrasă de zarvă, apăsa pântecele Blancăi cu toată puterea, iar Clara, înclinată asupra chipului chinuit al fiică-sii, îi apropia de nas o strecurătoare de ceai acoperită cu o cârpă pe care pusese câteva picături de eter. Alba s-a născut repede. Jaime i-a îndepărtat cordonul de gât, a ținut-o în aer cu capul în jos şi, cu două palme sonore, a inițiat-o în suferința vieții şi în mecanica respirației, dar Amanda, care citise despre obiceiurile triburilor africane şi propovăduia întoarcerea la natură, i-a luat din mâini pruncul nou-născut şi l-a pus drăgăstos pe burta caldă a mamei, unde a găsit oarece consolare pentru tristețea de a se fi născut. Mama şi fiica au rămas un timp odihnindu-se, goale şi îmbrățişate, pe când ceilalți curățau urmele naşterii şi aduceau cearşafuri curate şi primele scutece, în emoția momentului, nimeni nu băgase în seamă uşa întredeschisă a dulapului, de unde micuțul Miguel observa scena paralizat de frică, gravându-şi pentru toată viața în memorie imaginea uriaşului balon brăzdat de vene albăstrii şi încununat de un buric în relief din care ieşise făptura aceea vineție, înconjurată de un maț înfiorător şi albastru.

Au înscris-o pe Alba în registrul de stare civilă şi în cartea parohiei cu numele franţuzesc al tatălui legal, dar ea n-a ajuns să-l folosească, fiindcă numele maică-sii era mai uşor de pronunţat. Bunicul Esteban Trueba n-a fost de acord cu acest obicei prost, tot repetând de câte ori avea ocazia că îşi dăduse multă osteneală pentru ca fetiţa să aibă un tată cunoscut şi un nume respectabil, tocmai ca să nu fie obligată să poarte numele mamei, ca un copil al păcatului şi al ruşinii. De asemenea, nu a permis să fie pusă la îndoială paternitatea legitimă a contelui, sperând, în ciuda oricărei logici, că, mai devreme sau mai târziu, eleganţa purtărilor şi şarmul fin al francezului vor ieşi la iveală din fetiţă tăcută şi neglijentă care umbla de colo-colo prin casă. Clara n-a pomenit nici ea de acest lucru decât mult mai târziu, într-o zi când, privind-o pe fetiţa care se juca printre statuile sparte din grădină, şi-a dat seama că nu semăna cu nimeni din familie, cu atât mai puţin cu Jean de Satigny.

— De unde o avea ochii ăştia de bătrân?

— De la taică-său, a răspuns Blanca neatentă.

— Pedro García al Treilea, bănuiesc.

— Îhî, a confirmat Blanca.

A fost singura dată când s-a vorbit despre originea Albei în familie pentru că, aşa cum a scris Clara în caiet, treaba n-avea nici o importanţă, oricum Jean de Satigny dispăruse din viaţa lor. N-au mai ştiut nimic de el şi nu şi-au dat osteneala să-l caute, nici măcar pentru a legaliza situaţia Blancăi, care era lipsită de libertăţile pe care le avea o femeie necăsătorită şi era limitată de constrângerile unei femei măritate, dar nu avea bărbat. Alba n-a văzut niciodată vreo fotografie a contelui: mama ei a făcut ordine în casă, distrugându-le pe toate, chiar şi pe cea în care apărea la braţul lui în ziua nunţii. Hotărâse să-l dea uitării pe omul cu care se căsătorise şi să considere că nu existase nicicând. N-a mai vorbit de el, nici n-a explicat în vreun fel de ce fugise de la domiciliul conjugal. Clara, care petrecuse în muţenie nouă ani din viaţă, cunoştea avantajele tăcerii, drept care n-a întrebat-o nimic şi a colaborat la ştergerea din memorie a lui Jean de Satigny. Albei i s-a spus că taică-său fusese un cavaler nobil, inteligent şi distins, care avusese nenorocul să moară de febră în deşertul din nord. A fost una dintre puţinele minciuni pe care a trebuit să le înghită în copilărie, căci în rest s-a aflat într-un contact strâns cu adevărurile prozaice ale vieţii. Unchiul Jaime şi-a asumat sarcina de a-i distruge mitul cu copiii care se năşteau dintr-o varză sau erau aduşi de barză de la Paris, iar unchiul Nicolás pe cele cu Regii Magi, cu zânele şi bau-baul. Alba avea coşmaruri cu moartea tatălui ei: vedea un bărbat tânăr, frumos, îmbrăcat tot în alb, cu pantofi de lac de aceeaşi culoare şi pălărie de pai, care mergea prin deşert sub soarele arzător. Îl vedea cum scurtează pasul, mergând tot mai încet, cum se împiedică şi cade, se ridică din nou şi cade iar, copleşit de căldură, febră şi sete. Se târa în genunchi pe nisipul fierbinte, până la urmă rămânea întins în pustietatea dunelor, iar deasupra trupului inert începeau să se rotească păsări de pradă. L-a visat de atâtea ori, încât a fost o adevărată surpriză, mulţi ani mai târziu, când a trebuit să recunoască trupul neînsufleţit al celui pe care îl credea tatăl ei la morga municipală. Pe atunci Alba era o tânără curajoasă, cu temperament îndrăzneţ şi obişnuită cu necazurile, astfel că s-a dus neînsoţită. A primit-o un practicant în şorţ alb care a condus-o pe lungile culoare ale clădirii vechi până într-o sală mare şi rece, cu pereţii vopsiţi în cenuşiu. Omul cu şorţ alb a deschis un frigider uriaş şi a tras afară o tavă pe care zăcea un trup umflat, bătrân şi albăstrui. Alba l-a privit atent, fără să găsească vreo asemănare cu imaginea pe care o visase de atâtea ori. I s-a părut un tip comun şi banal, semăna mai curând cu un funcţionar de la Poştă, s-a uitat la mâinile lui: nu erau cele ale unui cavaler nobil, fin şi inteligent, ci ale unui om care n-are nimic interesant de povestit. Numai că actele erau o dovadă irefutabilă că acel cadavru albastru şi trist era

Jean de Satigny, care nu murise de febră printre dunele aurii ale unui coşmar din copilărie, ci lovit de apoplexie pe când trecea strada la bătrâneţe. Dar toate astea s-au întâmplat mult mai târziu. Pe vremea când Clara trăia încă şi Alba nu era decât o fetiţă, casa cea mare de pe colţ era o lume închisă, în care ea a crescut apărată până şi de propriile coşmaruri.

Alba încă nu împlinise două săptămâni când Amanda a plecat din casă. Se înzdrăvenise şi nu i-a fost deloc greu să ghicească dorinţa din inima lui Jaime. Şi-a luat fratele de mână şi a plecat aşa cum venise, fără zgomot şi fără promisiuni. Au pierdut-o din vedere, iar singurul care ar fi putui s-o caute nu a vrut să o facă pentru a nu-şi răni fratele. Mulţi ani mai târziu, Jaime a revăzut-o întâmplător, dar era prea târziu pentru amândoi. După plecarea ei, Jaime şi-a îngropat disperarea în studiu şi în muncă, şi-a reluat vechile obiceiuri de anahoret şi a trecut rareori pe acasă. N-a mai rostit numele fetei şi s-a distanţat definitiv de fratele său.

Prezenţa nepoatei a îndulcit caracterul lui Esteban Trueba. Schimbarea era imperceptibilă, dar Clara şi-a dat seama: îl trădau ochii strălucitori când o vedea, cadourile scumpe pe care i le făcea, neliniştea care-l cuprindea când o auzea plângând. Dar asta nu l-a apropiat de Blanca, relaţiile cu fiica sa nu fuseseră bune niciodată, iar după căsnicia ei funestă chiar se deterioraseră într-atât încât doar politeţea obligatorie impusă de Clara îi făcea să trăiască sub acelaşi acoperiş.

Pe atunci casa Trueba avea aproape toate camerele ocupate, iar masa se întindea zilnic pentru familie, oaspeţi, plus un tacâm pentru cine ar fi venit neanunţat. Uşa principală era deschisă în permanenţă, apropiaţii şi musafirii intrau şi plecau în voia lor. În timp ce senatorul Trueba încerca să îndrepte destinele ţării sale, soţia sa naviga cu talent prin apele agitate ale vieţii mondene şi prin altele, surprinzătoare, ale drumului ei spiritual. Vârsta şi practica ascuţiseră capacitatea Clarei de a ghici cele ascunse şi de a mişca lucrurile de la distanţă. Exaltarea o făcea să intre cu uşurinţă în situaţia de a se deplasa prin cameră aşezată pe scaun, de parcă acesta ar fi fost prevăzut cu un motor. A fost perioada în care un tânăr artist famelic, primit în casă din milă, şi-a plătit găzduirea pictând singurul tablou al Clarei. Mult mai târziu, artistul a ajuns un mare maestru şi tabloul se găseşte acum expus într-un muzeu din Londra, ca atâtea alte opere de artă care au părăsit ţara în perioada în care au trebuit vândute lucrurile din casă pentru a-i hrăni pe cei urmăriţi politic. Pânza înfăţişează o femeie matură, îmbrăcată în alb, cu părul argintiu şi o expresie dulce de trapezistă pe faţă, odihnindu-se într-un balansoar care pluteşte deasupra solului printre nişte perdele înflorate, o vază suspendată cu gura în jos şi un motan bătrân şi negru, care urmăreşte scena tolănit ca un mare senior. Influenţa lui Chagall, scrie în catalogul muzeului, dar nu-i aşa. Imaginea corespunde exact realităţii pe care artistul a văzut-o în casa Clarei. Era epoca în care acţionau cu impunitate forţele oculte ale naturii umane şi buna dispoziţie divină, făcând să tresară legile fizicii şi ale logicii. Clara intra în comunicare cu sufletele rătăcitoare şi cu extratereştrii prin telepatie, prin vise şi printr-un pendul destinat acestui scop şi pe care-l ţinea în aer deasupra unui alfabet întins pe masă. Mişcările autonome ale pendulului indicau literele şi formau mesaje în spaniolă şi esperanto, demonstrând astfel că era vorba de singurele limbi de care erau interesate fiinţele din alte dimensiuni, iar nu de engleză, după cum le scria Clara ambasadorilor puterilor anglofone, fără ca aceştia să-i răspundă vreodată, cum n-au făcut-o nici succesivii miniştrii ai Educaţiei, cărora li s-a adresat pentru a le expune teoria ei după care, în loc de engleză şi franceză, limbi de marinari, negustori ambulanţi şi cămătari, în şcoală copiii trebuiau să înveţe esperanto.

Alba şi-a petrecut copilăria printre regimuri vegetariene, arte marțiale nipone, dansuri din Tibet, respirație yoga, relaxare şi concentrare cu profesorul Hausser şi multe alte tehnici interesante, ca să nu mai vorbim de contribuția pe care au avut-o la educația ei cele trei încântătoare domnişoare Mora, Bunica Clara făcea să meargă mai departe căruța aceea uriaşă plină de aiuriți în care se transformase casa, deşi n-avea nici o dibăcie domestică şi disprețuia cele patru operațiuni aritmetice, până când a ajuns să uite să adune, drept care organizarea şi socotelile au încăput în mod natural pe mâna Blancăi, care îşi împărțea timpul între rolul de majordom al acelui regat în miniatură şi atelierul de ceramică din fundul curții, ultim refugiu al tristeților ei, unde dădea lecții pentru mongoloizi şi pentru domnişoare, şi fabrica incredibilele Naşteri ale Domnului pline de monştri care, împotriva oricărei logici, se vindeau precum pâinea caldă.

De când era mică, Alba a avut sarcina de a pune flori proaspete în vaze. Deschidea ferestrele ca să intre lumina şi aerul, dar florile nu rezistau până seara pentru că glasul răstit al lui Esteban Trueba şi loviturile lui de baston aveau darul de a speria natura. Din calea lui animalele domestice fugeau, iar plantele se ofileau. Blanca creştea un arbore de cauciuc adus din Brazilia, o tufă prăpădită şi timidă, a cărei calitate unică era prețul: se vindeau după numărul de frunze. Când bunicul îşi făcea auzită sosirea, cel care era mai aproape se repezea să pună planta la adăpost pe terasă, pentru că la intrarea bătrânului în casă planta se veştejea şi începeau să-i curgă un fel de lacrimi albicioase ca laptele. Alba nu mergea la şcoală, pentru că bunică-sa zicea că cineva atât de dăruit de stele ca ea nu trebuia să ştie decât să scrie şi să citească, lucruri pe care le putea învăța acasă. A zorit atât s-o alfabetizeze, încât la cinci ani fetița citea ziarul la micul dejun şi comenta ştirile cu bunicul, iar la şase descoperise cărțile magice din cuferele vrăjite ale străbunicului Marcos, pătrunzând din plin în lumea fără cale de întoarcere a fanteziei. Nu s-au preocupat nici de sănătatea ei, căci nu credeau în virtuțile vitaminelor şi susțineau că vaccinurile erau pentru găini. În plus, bunica ei i-a studiat liniile din palmă şi i-a prezis o sănătate de fier şi viață lungă. Singura frivolitate pe care i-au permis-o a fost să o pieptene cu Bayrum, pentru a diminua tonul verde închis pe care îl avusese părul ei la naştere, deşi senatorul Trueba susținea că trebuia să-l lase aşa, fiind singura care moştenise ceva de la Rosa cea frumoasă, chiar dacă era vorba doar de nuanța marină a părului. Pentru a-i face pe plac, în adolescență Alba a lăsat deoparte aceste subterfugii şi s-a clătit cu infuzie de pătrunjel, drept care verdele a reapărut exact ca frunzele. În rest, era măruntă de statură şi fără nimic special, spre deosebire de restul femeilor din familie, care, aproape fără nici o excepție, au fost splendide.

În rarele momente de răgaz în care avea timp să se gândească la ea şi la fiica ei, Blanca se plângea că fetița era tăcută şi singuratică, fără copii de vârsta ei cu care să se joace. De fapt, Alba nu se simțea singură, dimpotrivă, uneori ar fi fost de-a dreptul fericită să poată scăpa de clarviziunea bunicii, de intuiția mamei şi de zarva personajelor extravagante care veneau şi plecau din casa mare de pe colț. Pe Blanca o mai îngrijora şi faptul că nu se juca deloc cu păpuşile, dar Clara îşi apăra nepoata cu argumentul că micuțele cadavre de ceramică, cu ochişorii lor care se deschideau şi se închideau şi cu gurițele acelea perverse erau de-a dreptul respingătoare. Ea însăşi confecționa nişte creaturi fără formă din resturile de lână rămase de la hainele pe care le tricota pentru săraci. Nu aveau nimic omenesc, drept care era mult mai uşor să le legeni, să le faci baie şi-apoi să le-arunci la gunoi. Dar jucăria preferată a copilei era pivnița. Esteban Trueba poruncise să stea zăvorâtă, din cauza şobolanilor, dar Alba se strecura cu capul înainte printr-un oberlicht şi ateriza fără zgomot în acel paradis al lucrurilor uitate. Era aproape întuneric acolo, era un loc scăpat de trecerea timpului, ca o piramidă sigilată. Se îngrămădeau în beci mobilele stricate, unelte despre care nu

se ştia la ce folosiseră, maşini demontate şi bucăți din *Covadonga,* preistoricul automobil pe care unchii ei voiseră să-l transforme în maşină de curse şi care şi-a sfârşit zilele sub formă de fier vechi. Toate astea îi serveau Albei ca să-şi construiască tot felul de căsuțe prin colțuri. Mai existau cufere şi valize cu haine vechi, cu care făcea spectacole de teatru, precum şi o blană tristă, neagră şi mâncată de molii, cu un cap de câine, care întinsă pe jos părea un biet animal răscrăcărat. Era ultimul şi ruşinosul vestigiu al credinciosului *Barrabás.*

Într-o seară de Crăciun, Clara i-a făcut nepoatei un cadou fabulos, care a reuşit să mai compenseze atracția fascinantă a pivniței: o cutie cu vopsele, pensule, o scăriță şi autorizația de a folosi în voie peretele cel mai mare din camera ei.

— Asta are s-o mai elibereze, a spus Clara, văzând-o urcată pe scară pentru a picta aproape de tavan un tren plin cu animale.

De-a lungul anilor, Alba a umplut toți pereții dormitorului cu o frescă uriaşă în care, în mijlocul unei flore venusiene şi a unei faune imposibile de animale inventate, exact ca acelea pe care le broda Rosa pe fața ei de masă şi pe care le cocea Blanca în cuptorul ei de ceramică, au ieşit la iveală dorințele, amintirile, tristețile şi bucuriile copilăriei.

Foarte apropiați de ea erau cei doi unchi. Jaime era preferatul ei. Era un ditamai bărbatul păros, care trebuia să se bărbierească de două ori pe zi şi chiar şi aşa părea neras de două zile, avea nişte sprâncene negre şi mefistofelice, pe care le pieptăna în sus ca s-o facă pe fetiță să creadă că era rudă cu diavolul, părul îi era aspru şi țepăn, umed în permanență şi degeaba şi-l pomăda. Venea şi pleca purtând tot felul de cărți sub braț şi ducând cu el o valijoară ca de instalator. Îi spusese Albei că era hoț de bijuterii şi că în valijoară avea şperacle şi boxuri. Ea se prefăcea speriată, dar ştia că unchiul era medic şi că acolo se găseau instrumentele profesiei sale. În după-amiezile ploioase inventaseră un joc al imaginației.

— Adu elefantul, îi spunea Jaime.

Alba ieşea şi se întorcea trăgând un pachiderm imaginar de o frânghie invizibilă. Puteau petrece o bună jumătate de oră dându-i să mănânce ierburile potrivite, scăldându-l cu țărână pentru a-i apăra pielea de soarele nemilos şi lustruindu-i fildeşii, în timp ce discutau cu însuflețire despre avantajele şi inconvenientele traiului în junglă.

— Fata asta o să ajungă nebună de legat, zicea senatorul Trueba, văzând-o pe micuța Alba cum citea tratatele de medicină pe care i le împrumuta unchiul Jaime.

Era singura din casă care avea cheia de la tunelul de cărți al unchiului şi permisiunea de a le citi. Blanca era de părere că lectura trebuia dozată, erau acolo lucruri nepotrivite pentru vârsta ei, dar Jaime spunea că oamenii nu citesc ceea ce nu înțeleg, iar dacă pe ea o interesau, înseamnă că era destul de matură ca să le citească. Avea aceeaşi teorie şi în ce priveşte mâncarea şi spălatul, spunând că dacă fata nu avea chef să facă baie înseamnă că n-avea nevoie, şi că trebuia să mănânce ce voia şi când voia, căci organismul îşi cunoştea cel mai bine nevoile. Dar aici Blanca era inflexibilă şi îşi obliga fata să respecte cu strictețe orele şi normele de igienă. Rezultatul era că, în afară de mesele şi băile normale, Alba înfuleca bunătățile pe care i le aducea unchiul şi se băga sub furtun ori de câte ori îi era cald, fără ca nimic din toate astea să-i afecteze sănătatea. Albei i-ar fi plăcut ca unchiul să se însoare cu mama ei, ar fi preferat să-i fie tată decât unchi, dar i s-a explicat că din legăturile incestuoase se năşteau copii mongoloizi. A rămas cu ideea că elevii care veneau în zilele de joi la atelierul maică-sii erau copiii unchilor.

Şi Nicolás era aproape de inima fetiței, dar avea în el ceva efemer, volatil şi grăbit, de parcă sărea de la o idee la alta, lucru care pe Alba o neliniştea. Avea

cinci ani când unchiul Nicolás s-a întors din India. Plictisit să-l invoce pe Dumnezeu cu măsuța cu trei picioare şi în fumul de haşiş, a hotărât să meargă să-l caute într-o regiune mai puțin aspră decât pământul său natal. Două luni a bătut-o la cap pe Clara, urmărind-o prin colțuri şi şoptindu-i la ureche, în timp ce ea dormea, până a convins-o să vândă un inel cu briliante ca să-i plătească drumul în țara lui Mahatma Gandhi. De data asta Esteban Trueba nu s-a opus, considerând că o plimbare prin acea îndepărtată națiune de nemâncați şi vaci transhumante avea să-i facă mult bine fiului său.

— Dacă nu mori de vreo muşcătură de cobră sau de vreo boală ciudată, sper să te întorci transformat într-un bărbat adevărat, că m-am săturat de ciudățeniile tale, i-a spus el pe chei la despărțire.

Nicolás a trăit un an ca un cerşetor, străbătând pe jos drumurile yoghinilor, sau pe jos munții Himalaya şi mergând tot pe jos până la Katmandu, la Gange şi la Benares. La capătul acestor peregrinări s-a convins de existența lui Dumnezu; în plus, învățase să-şi înfigă ace de pălărie în obraz şi în piept şi să trăiască aproape fără să mănânce. Într-o bună zi, fără să se anunțe, a apărut acasă, cu ruşinea acoperită cu un scutec ca de copil, doar piele şi os şi cu aerul acela rătăcit pe care-l au cei care mănâncă numai verdețuri. A ajuns însoțit de doi carabinieri neîncrezători, gata să-l aresteze dacă nu putea dovedi că era într-adevăr fiul senatorului Trueba, şi de o ceată de copii care îl bombardau cu gunoaie şi-şi bătea joc de el. Clara a fost singura care l-a recunoscut imediat. Trueba i-a liniştit pe carabinieri şi i-a poruncit lui Nicolás să facă o baie şi să se îmbrace creştineşte, dacă avea de gând să locuiască în aceeaşi casă, dar acesta parcă s-a uitat prin el şi nu i-a răspuns. Devenise vegetarian. Nu punea gura pe carne, lapte sau ouă, regimul lui alimentar era cel al unui iepure, chiar şi chipul lui neliniştit ajunsese să se asemene acestui animal. Mesteca fiecare înghițitură de cincizeci de ori. Mesele deveniseră un ritual etern, Alba adormea cu capul în farfuria goală şi servitorii în bucătărie, până termina el de rumegat atât de ceremonios, drept care Esteban Trueba prefera să mănânce la Club. Nicolás îi asigura că era în stare să meargă desculț pe jar, dar de fiecare dată când a vrut să le demonstreze, pe Clara o apuca o criză de astm şi el renunța. Vorbea în parabole asiatice de multe ori de neînțeles. Nu-l interesau decât chestiunile spirituale. Materialismul vieții domestice îl deranja tot atât cât grija exagerată a soră-sii şi a maică-sii, care insistau să-l hrănească şi să-l facă să se îmbrace, şi cât fascinația Albei, care mergea după el prin toată casa ca un cățeluş, rugându-l s-o învețe să stea în cap şi să se înțepe cu ace cu gămălie. A rămas despuiat chiar şi iarna, care a fost destul de aspră. Putea rămâne trei minute fără să respire şi era dispus să facă asta de câte ori i se cerea, adică des. Jaime spunea că era păcat că aerul era gratis şi ajunsese la concluzia că Nicolás respira pe jumătate cât un om normal, fără ca aceasta să-l afecteze în vreun fel. Şi-a petrecut iarna mâncând morcovi, nu s-a plâns de frig şi, închis în camera lui, a umplut pagină după pagină cu scrisul lui mărunt, cu cerneală neagră. Când s-a împrimăvărat, a anunțat că terminase cartea. Scrisese o carte de o mie cinci sute de pagini şi a reuşit să-şi convingă tatăl şi fratele să i-o finanțeze, în contul câştigului ce avea să vină din vânzare. După ce au fost corectate şi tipărite, paginile manuscrisului s-au redus la cele şase sute de pagini ale unui voluminos tratat despre cele nouăzeci şi nouă de nume ale lui Dumnezeu şi modul în care poți ajunge în Nirvana prin exerciții de respirație. N-a avut succesul scontat şi lăzile cu exemplarele ediției au ajuns în beci, unde Alba le folosea în chip de cărămizi pentru a construi tranşee, până când, după mulți ani, au ajuns să ardă într-un rug infam.

De cum i-a ieşit cartea din tipografie, Nicolás a ținut-o drăgăstos în mâini, i-a revenit zâmbetul de hienă, s-a îmbrăcat decent şi a anunțat că venise clipa să-şi învețe contemporanii, care orbecăiau prin întunericul ignoranței, să afle ce este

Adevărul. Esteban Trueba i-a reamintit interdicția de a transforma casa în şcoală şi l-a avertizat să nu-i vâre în cap Albei idei păgâne şi cu atât mai puțin să o învețe trucuri de fachir. Nicolás s-a dus să propovăduiască la cafeneaua universității, unde a dobândit un număr impresionant de adepți pentru cursurile de exerciții spirituale şi de respirație. Când era liber, se plimba pe motocicletă şi îşi învăța nepoata să-şi învingă durerea şi alte slăbiciuni ale cărnii. Metoda consta în a identifica lucrurile care îi produceau teamă. Fata, care avea o oarecare înclinație spre macabru, se concentra conform instrucțiunilor unchiului şi reuşea să vizualizeze perfect moartea maică-sii. O vedea lividă şi rece, cu frumoşii ei ochi mauri închişi, întinsă într-un sicriu. Auzea plânsetele familiei. Vedea procesiunea prietenilor care intrau tăcuți, lăsau cărțile de vizită pe o tavă şi ieşeau cu capul plecat. Simțea mirosul florilor, auzea nechezatul cailor mascați înhămați la carul funerar. Simțea că o strâng pantofii cei noi de doliu. Îşi imagina singurătatea ei, abandonul, faptul că era orfană. Unchiul o ajuta să se gândească la toate astea fără să plângă, relaxându-se şi neopunând rezistență durerii, pentru ca aceasta să treacă prin ea fără să rămână acolo. Altădată Alba îşi strângea un deget cu uşa şi învăța să suporte durerea arzătoare fără murmur. Dacă trecea o săptămână întreagă fără să plângă şi suportând încercările lui Nicolás, câştiga un premiu care de obicei consta într-o plimbare pe motocicletă cu viteză maximă, o experiență de neuitat. Odată au intrat în mijlocul unei turme de vaci, pe un drum din afara oraşului. N-a uitat niciodată corpurile mari ale animalelor, mişcările lor greoaie, cozile înnoroiate care o loveau peste față, mirosul de băligar, coarnele care o atingeau şi propria ei senzație de gol în stomac, de amețeală minunată, de excitație incredibilă, în care se amestecau curiozitatea şi frica, senzații pe care de atunci le-a mai simțit doar fugitiv în viață.

Esteban Trueba, care avusese întotdeauna dificultăți în a-şi manifesta nevoia de afecțiune şi, de când se deteriorase legătura matrimonială cu Clara, nu mai avea acces la tandrețe, şi-a revărsat asupra Albei cele mai alese sentimente. Pentru el, fetița era mai importantă decât fuseseră propriii săi copii. În fiecare dimineață, fata venea în pijama la el în cameră, intra fără să bată la uşă şi se băga lângă el în pat. El se prefăcea că se trezeşte brusc, deşi de fapt o aştepta, şi mârâia să-l lase în pace, să se ducă la ea şi să-l lase să doarmă. Alba se apuca să-l gâdile până când, învins, îi dădea voie să caute ciocolata pe care o ascunsese pentru ea. Alba cunoştea toate ascunzătorile pe care bunicul ei le folosea într-o ordine neschimbată, dar, pentru a nu-l dezamăgi, căuta conştiincios o bucată de vreme şi scotea țipete de bucurie când o găsea. Esteban n-a ştiut niciodată că nepoată-sa detesta ciocolata şi că o mânca doar de dragul lui. Cu aceste locuri matinale, nevoia de contact uman a senatorului era satisfăcută. Restul zilei era ocupat la Congres, la Club, la golf, cu afacerile şi conciliabulele politice. De două ori pe an mergea cu nepoata la Las Tres Marías pentru două-trei săptămâni. Se întorceau bronzați, mai graşi şi mai fericiți. Distilau la țară un rachiu de casă, care servea la băut, la aprins focul, la dezinfectat răni şi la omorât gândacii, pe care-l numeau pompos „votcă". La sfârşitul vieții, când cei nouăzeci de ani îl transformaseră într-un fel de copac bătrân, scorojit şi fragil, Esteban Trueba îşi va aminti de aceste clipe petrecute alături de nepoată ca de cele mai frumoase din toată existența sa; la rândul ei, şi ea a păstrat în memorie complicitatea acelor ieşiri la țară de mână cu bunicul, plimbările pe crupa calului, înserările pe întinderile necuprinse şi serile lungi în fața şemineului din salon, ocupate cu poveşti cu fantome în timp ce ea desena.

Cu timpul, legăturile senatorului Trueba cu restul familiei n-au făcut decât să se înrăutățească. O dată pe săptămână, sâmbăta, cinau toți în jurul mesei mari de stejar, care fusese mereu în familie şi înainte aparținuse familiei Del Valle, adică provenea din antichitatea cea mai veche, şi slujise la privegheat morții, la dansat pe ea flamenco şi la alte ocupații greu de conceput. O aşezau pe

Alba între maică-sa şi bunică-sa, cu o pernă mare pe scaun, ca să poată ajunge cu nasul la farfurie. Fetița se uita fascinată la cei mari, la bunica radioasă, cu dantura pusă pentru eveniment, trimițând mesaje către bărbatul ei prin intermediul băieților sau al servitorilor, la Jaime făcând paradă de proastă educație, râgâind după fiecare fel şi scobindu-se în dinți cu unghia degetului mic pentru a-şi înfuria tatăl, la Nicolás cu ochii semiînchişi, mestecând orice îmbucătură de cincizeci de ori şi la Blanca pălăvrăgind despre orice pentru a crea ficțiunea unei mese normale. Trueba rămânea destul de tăcut până când firea lui rea îl trăda şi începea să se certe cu Jaime pe chestiuni de săraci, de votare, de socialişti sau de principiu, sau să insulte pe Nicolás pentru inițiativa de a se ridica în balon ori de a practica acupunctura pe Alba, sau să o pedepsească pe Blanca prin replici brutale, indiferență sau remarci inutile despre felul în care îşi stricase viața şi despre cum n-avea să vadă de la el nici măcar un peso. Singura pe care n-o înfrunta era Clara, dar cu ea aproape că nu vorbea. Câteodată Alba surprindea privirile bunicului lipite de Clara, se uita la ea şi parcă se îndulcea şi devenea mai alb, ajungând să semene cu un bătrânel necunoscut. Dar asta nu se întâmpla des, în mod obişnuit cei doi soți se ignorau. Uneori senatorul Trueba îşi pierdea controlul şi începea să țipe până se înroşea tot, şi-atunci trebuia să i se arunce o cană cu apă pe față ca să-i treacă furia şi să respire iarăşi normal.

Pe atunci, Blanca ajunsese la apogeul frumuseții sale. Avea un aer maur, senzual şi planturos, care chema la odihnă şi confidențe. Era înaltă şi opulentă, genul de femeie lipsită de apărare şi gata să plângă, care le trezea bărbaților instinctul ancestral de a proteja. Tatăl ei nu o simpatiza. Nu-i iertase amorul pentru Pedro García al Treilea şi avea grijă să nu uite că trăia din mila lui. Nu pricepea cum de avea atâta succes la bărbați: Blanca n-avea nimic din veselia neliniştitoare şi din jovialitatea care-l atrăgeau pe el la o femeie, şi se gândea că nici un bărbat normal n-ar dori să se însoare cu ea, care era bolnăvicioasă, cu o stare civilă incertă şi în plus avea şi un copil. În ce o privea, Blanca nu părea deloc mirată de curtea pe care i-o făceau bărbații, fiind conştientă de frumusețea ei. Totuşi, adopta o atitudine contradictorie în fața lor, încurajându-i cu ochii ei musulmani, dar păstrând o distanță prudentă. De cum vedea că intențiile deveneau serioase, tăia relația cu un refuz feroce. Unii, cu o poziție economică mai bună, încercau să ajungă la inima ei seducându-i fiica. O copleşeau pe Alba cu daruri scumpe, cu păpuşi prevăzute cu mecanisme de mers, plâns, mâncat şi alte performanțe omeneşti, o îndopau cu prăjituri cu cremă şi-o duceau la plimbare la grădina zoologică, unde fetița plângea de mila bietelor animale închise şi unde mai ales foca îi deştepta în suflet presimțiri funeste. Aceste plimbări la zoo, dusă de mână de un pretendent plin de el şi cheltuitor, i-au provocat o groază permanentă de locurile închise, de ziduri, zăbrele şi izolare. Dintre toți amorezii, cel care a avansat cel mai mult spre cucerirea Blancăi a fost Regele Oalelor sub Presiune. Deşi era putred de bogat şi avea o fire blândă şi gânditoare, Esteban Trueba îl detesta pentru că era circumcis, avea un nas sefard şi părul creț. Cu atitudinea lui batjocoritoare şi ostilă, Trueba a reuşit să-l sperie pe acest om care supraviețuise lagărelor de concentrare, învinsese mizeria şi exilul şi triumfase în nemiloasa luptă comercială. Cât timp a durat idila, Regele Oalelor sub Presiune venea s-o ia pe Blanca la restaurantele cele mai alese într-un automobil minuscul, de două locuri, cu roți ca de tractor şi un motor ce scotea un zgomot de turbină, unic în felul său, care provoca mirare şi curiozitate în oraş şi strâmbături disprețuitoare în familia Trueba. Fără a lua în seamă neplăcerea tatălui şi nici iscodelile vecinilor, Blanca se urca în maşină maiestuoasă precum un prim-ministru, îmbrăcată în unicul ei taior negru şi bluza de mătase albă pentru ocazii speciale. Alba o săruta de la revedere şi rămânea în poartă cu parfumul suav de iasomie al maică-sii în nări şi cu un nod de frică în gât. Doar antrenamentele cu unchiul Nicolás o făceau să suporte plecările mamei fără să

plângă: îi era teamă ca nu cumva vreunul dintre amorezi s-o convingă pe Blanca să plece cu el, iar ea să rămână fără mamă. Hotărâse încă de mult că nu avea nevoie de un tată, cu atât mai puțin de unul vitreg, dar dacă rămânea fără mamă, avea să-şi vâre capul într-o găleată cu apă ca să se înece, aşa cum făcea bucătăreasa cu puii pe care pisica îi făta din patru în patru luni.

I-a trecut spaima că maică-sa ar putea s-o părăsească doar când l-a cunoscut pe Pedro al Treilea: intuiția i-a spus că, atâta timp cât va exista bărbatul acela, nimeni altul nu va pune stăpânire pe inima Blancăi. S-a întâmplat într-o duminică de vară. Blanca a pieptănat-o cu bucle făcute cu fierul încins care i-a pârlit urechile, i-a pus mănuşi albe şi pantofi negri de lac, şi o pălărie de pai cu cireşe artificiale. Când a văzut-o astfel, bunica Clara a pufnit în râs, dar mama a consolat-o cu două picături de parfum pe gât.

— Ai să cunoşti o persoană celebră, i-a spus ea misterios pe când plecau.

A dus-o în Parcul Japonez, unde i-a cumpărat bezele şi o pungă cu floricele. S-au aşezat pe o bancă la umbră, ținându-se de mână, înconjurate de porumbeii care ciuguleau porumbul.

L-a văzut apropiindu-se înainte ca maică-sa să i-l arate. Purta o salopetă de mecanic, o barbă neagră, enormă, care-i ajungea la mijlocul pieptului, părul în dezordine, sandale de călugăr franciscan pe piciorul gol şi avea un zâmbet mare, strălucitor şi minunat, care l-a plasat imediat în categoria oamenilor care meritau să fie pictați pe fresca uriaşă din dormitorul ei.

Bărbatul şi fetița s-au privit şi s-au recunoscut fiecare în ochii celuilalt.

— Acesta este Pedro al Treilea, cântărețul. L-ai auzit la radio, i-a spus mama.

Alba a întins mâna şi el i-a strâns-o cu stânga. Atunci a observat că-i lipseau câteva degete de la mâna dreaptă, dar el i-a explicat că totuşi putea cânta la chitară şi că, dacă vrei să faci ceva, găseşti cum s-o faci. S-au plimbat toți trei prin parc. După-amiază au luat unul dintre ultimele tramvaie electrice care mai circulau în oraş şi s-au dus să mănânce peşte prăjit în piață, iar când s-a înserat le-a condus până la strada unde locuiau. La despărțire, Blanca şi Pedro al Treilea s-au sărutat pe gură. Atunci a văzut Alba pentru prima dată în viață chestia asta, pentru că în preajma ei nu prea erau oameni îndrăgostiți.

De atunci, Blanca a început să iasă singură la sfârşitul săptămânii. Spunea că se duce în vizită la nişte verişoare de departe. Esteban se înfuria şi o amenința că o dă afară din casă, dar Blanca era inflexibilă. O lăsa pe fiică-sa cu Clara şi pleca la autobuz cu o valijoară ca de circar, pictată cu flori.

— Îți promit că n-am să mă căsătoresc şi că mâine seară sunt înapoi, îi spunea ea Albei de fiecare dată.

Mult îi plăcea fetei să-şi facă siesta împreună cu bucătăreasa, ascultând la radio cântece populare, mai ales cele ale bărbatului pe care-l cunoscuse în Parcul Japonez. Dar într-o zi a intrat senatorul Trueba şi, auzind vocea de la radio, s-a năpustit spre aparat, făcându-l praf cu bastonul, de au rămas numai nişte sârme răsucite şi tot felul de piese stricate, sub privirile speriate ale nepoatei, care nu înțelegea de ce se supărase bunicul ei atât de tare. A doua zi, Clara a cumpărat alt aparat de radio pentru ca Alba să-l poată asculta pe Pedro al Treilea după pofta inimii, iar bătrânul Trueba s-a făcut că nu ştie.

Astea s-au întâmplat în perioada Regelui Oalelor sub Presiune. Aflând de existența sa, Pedro al Treilea a făcut o criză de gelozie nejustificată, având în vedere ascendentul pe care-l avea asupra Blancăi, prin comparație cu timidul asediu al comerciantului evreu. Încă o dată a implorat-o să plece din casa Trueba, să părăsească tutela feroce a tatălui şi singurătatea atelierului plin de mongoloizi şi de domnişoare trândave, şi să vină cu el, o dată pentru totdeauna, ca să trăiască dragostea aceea nețărmurită pe care o ascundeau încă din copilărie. Dar Blanca nu se hotăra; ştia că, dacă s-ar fi dus cu el, ar fi fost

exclusă din cercul ei social şi din situaţia pe care o avusese dintotdeauna; mai ştia şi că n-avea nici o şansă să fie simpatizată de prietenii lui Pedro al Treilea, sau să se adapteze traiului modest dintr-o localitate muncitorească. După nişte ani, când Alba a ajuns la vârsta la care putea analiza acest aspect din viaţa maică-sii, a ajuns la concluzia că, dacă nu plecase cu Pedro, era pentru că nu iubea destul, în fond în casa Trueba nu dispunea de nimic mai mult decât i-ar fi putut oferi el. Blanca era foarte săracă, avea ceva bani doar dacă îi dădea Clara sau când vindea vreo Naştere a Domnului. Şi toţi se duceau pe rețete, căci talentul de a suferi de boli închipuite nu-i scăzuse cu munca şi sărăcia, dimpotrivă, se dezvolta an după an. Nu-i cerea nimic tatălui, ca să nu fie umilită. Din când în când, Clara şi Jaime îi cumpărau haine sau îi dădeau câte ceva pentru nevoile ei, dar de obicei n-avea bani nici măcar pentru o pereche de ciorapi. Sărăcia ei contrasta cu rochiţele brodate şi pantofii făcuţi la comandă cu care senatorul Trueba îşi copleşea nepoata. Avea o viaţă grea. Se scula la şase dimineaţa, fie vară, fie iarnă. Aprindea focul în atelier, încinsă cu un şorţ de muşama şi încălţată cu galenţi de lemn, pregătea mesele de lucru şi amesteca lutul, cu mâinile vârâte până la cot în pământul aspru şi rece. De aceea avea tot timpul unghiile rupte şi pielea zgâriată, iar cu timpul degetele i s-au deformat. Se simţea inspirată în orele acelea, n-o întrerupea nimeni, aşa că începea să-şi plămădească animalele monstruoase. Apoi trebuia să vadă de casă, de servitori şi de cumpărături, până veneau elevii la lecţie: fete de familie, care n-aveau nimic de făcut şi adoptaseră moda artizanatului, mai elegantă decât cusutul pentru săraci, aşa cum făceau bunicile lor.

Ideea de a ţine ore pentru mongoloizi a fost o întâmplare. Într-o zi venise în vizită o veche prietenă a Clarei, împreună cu nepotul ei. Era un adolescent gras şi blând, cu o faţă rotundă ca luna plină şi o expresie extrem de dulce în ochii orientali. Avea cincisprezece ani, dar Alba şi-a dat repede seama că era de fapt un bebeluş. Clara a rugat-o să-l ducă pe băiat să se joace în grădină şi să aibă grijă să nu se murdărească, să nu se înece în fântână, să nu mănânce pământ şi să nu pună mâna la şliţ. Alba s-a plictisit repede şi, constatând că era imposibil să se înţeleagă cu el în vreun limbaj coerent, l-a dus la atelierul de ceramică, unde Blanca i-a pus un şorţ ca să nu se împroaşte cu lut şi cu apă şi i-a dat un bulgăre de argilă. Băiatul a avut o ocupaţie mai bine de trei ceasuri, timp în care nu i-au curs balele, n-a făcut pipi pe el, nu a dat cu capul în zid, producând în acest timp nişte figuri grosolane de lut pe care i le-a dus cadou bunică-sii. Bătrâna doamnă, care şi uitase de el, a fost încântată şi astfel s-a născut ideea: ceramica era bună pentru mongoloizi. Aşa a ajuns Blanca să ţină ore pentru un grup de copii care veneau la atelier în fiecare joi după-amiaza. Erau aduşi într-o camionetă, supravegheaţi de două călugăriţe scrobite, care se aşezau în chioşc să bea ciocolată împreună cu Clara şi să discute despre virtuţile broderiei în cruciuliţe şi despre ierarhia păcatelor, în timp ce Blanca şi Alba îi învăţau pe copii să facă gândăcei, mingiuţe, căţeluşi crăcănaţi şi vase strâmbe. La sfârşitul anului, călugăriţele organizau o expoziţie şi o tombolă, iar spăimoasele „opere de artă" se vindeau în scopuri de binefacere. În scurt timp Blanca şi Alba şi-au dat seama că aceşti copii lucrau mult mai bine dacă se simţeau iubiţi şi că singura formă de comunicare cu ei era afecţiunea. Drept care s-au apucat să-i îmbrăţişeze, să-i sărute şi să-i giugiulească, sfârşind prin a-i iubi de-a binelea. Alba aştepta toată săptămâna sosirea camionetei cu retardaţi şi ţopăia de bucurie când aceştia fugeau spre ea s-o îmbrăţişeze. Dar zilele de joi erau epuizante. Alba se culca frântă, având în memorie blândele chipuri asiatice ale copiilor din atelier, iar Blanca se alegea cu o migrenă. După plecarea călugăriţelor în rase albe, care duceau de mână liota de retardaţi, Blanca o lua pe fiică-sa în braţe şi o acoperea de sărutări, spunând că trebuia să-i mulţumească Domnului că era normală,

drept care fata a crescut cu convingerea că normalitatea era un dar divin. A discutat despre asta cu bunica.

— Aproape în fiecare familie există câte un idiot sau un nebun, fetiţo, a asigurat-o Clara, neridicându-şi ochii de pe tricotaj, căci nu reuşise în toţi anii ăştia să lucreze orbeşte. De multe ori nici nu se văd, îi ascund ca pe o ruşine în camerele cele mai retrase, ca să nu fie zăriţi de musafiri. Dar nu e nici o ruşine, de fapt, şi ei sunt făpturile Domnului.

— Dar în familia noastră nu avem aşa ceva, bunico.

— Aşa-i. Aici nebunia s-a repartizat între toţi şi n-a mai rămas destul ca să avem şi noi nebunul nostru cu acte.

Cam aşa decurgeau conversaţiile cu Clara. De aceea, pentru Alba, persoana cea mai importantă din casă şi prezenţa cea mai puternică din viaţa ei era bunica. Ea era motorul care punea în mişcare şi făcea să funcţioneze universul acela magic care era partea din spate a casei de pe colţ şi unde se scurseseră primii ei şase ani de viaţă în deplină libertate. Sc obişnuise cu ciudăţeniile bunică-sii. Nu se mira văzând-o că se deplasează prin salon cu picioarele ghemuite sub ea pe fotoliul care mergea singur, tras de o forţă nevăzută. O urma în toate drumurile pe la spitale şi case de caritate, ba chiar a învăţat să tricoteze cu lână groasă şi pe andrele mari vestele pe care unchiul Jaime le dăruia săracilor după ce le purtase o dată, doar de dragul de a vedea zâmbetul edentat al bunică-sii în timp ce se chiora urmărind ochiurile. Uneori Clara o punea să-i transmită diverse mesaje lui Esteban, drept care au poreclit-o Porumbelul Călător. Fata asista la şedinţele de vineri, unde măsuţa cu trei picioare începea să se agite în plină zi fără ajutorul vreunui truc, al vreunei energii cunoscute sau al unei pârghii, şi la seratele literare, unde cunoştea maeştri consacraţi, plus un număr variabil de artişti timizi şi necunoscuţi, pe care Clara îi adăpostea. Mulţi oaspeţi au mâncat şi au băut pe atunci în casa cea mare de pe colţ. Au trecut pe acolo pentru a locui un timp sau măcar pentru a asista la şedinţele de spiritism, la seratele culturale sau mondene, aproape toţi oamenii importanţi din ţară, inclusiv Poetul, care mai târziu avea să fie considerat cel mai mare din secolul său şi tradus în toate limbile pământului, pe genunchii căruia Alba s-a aşezat adesea, fără a bănui că într-o zi avea să-i urmeze sicriul, cu un buchet de garoafe în mână, printre două rânduri de mitraliere.

Clara era încă tânără, dar nepoată-sa o considera foarte bătrână, pentru că nu avea dinţi. Nici riduri nu avea; când ţinea gura închisă, părea chiar foarte tânără, asta din cauza expresiei de inocenţă pe care o degaja chipul ei. Se îmbrăca în tunici din pânză de in care aduceau mai curând cu halatele nebunilor de la balamuc, iar iarna purta ciorapi lungi de lână şi mănuşi fără degete. O amuzau tot felul de lucruri care nu erau de râs, în schimb, era incapabilă să înţeleagă un banc, râdea în contratimp, când ceilalţi tăcuseră de mult, şi se întrista când cineva făcea pe clovnul. Din când în când avea crize de astm. Atunci o chema pe nepoată cu un clopoţel de argint pe care-l avea tot timpul la ea şi Alba venea în fugă, o îmbrăţişa şi o făcea bine, şoptindu-i cuvinte de îmbărbătare: amândouă ştiau, din experienţă, că astmul se vindeca numai şi numai ţinând în braţe o fiinţă iubită. Avea ochi zâmbitori de culoarea alunei, părul încărunţit şi strălucitor îi era prins într-un coc din care tot scăpau şuviţe rebele, mâinile albe şi fine, cu unghii în formă de migdală şi degete lungi, fără inele, slujeau doar pentru a face gesturi tandre, pentru a aranja cărţile de ghicit şi pentru a-şi pune dantura falsă când mergea la masă. Alba se ţinea toată ziua după bunică-sa, se băga în fustele ei, îi cerea să-i spună poveşti sau să mişte vazele prin puterea gândului. Era refugiul ei când o asaltau coşmarurile, sau când antrenamentele cu unchiul Nicolás ajungeau de nesuportat. Clara a învăţat-o să aibă grijă de păsări şi să le vorbească pe limba lor, să cunoască prevestirile naturii şi să tricoteze fulare pentru săraci.

Alba ştia că bunica ei era sufletul casei de pe colț. Ceilalți au aflat-o mai târziu, când Clara a murit şi casa şi-a pierdut florile, prietenii şi spiritele jucăuşe, intrând din plin în perioada deteriorării.

Când l-a văzut pentru prima dată pe Esteban García, Alba nu avea decât şase ani, dar nu l-a uitat niciodată. E posibil să-l fi văzut la moşia Las Tres Marías, când bunicul o lua la țară şi, cu gesturi largi, îi arăta cât cuprindea cu privirea, de la aleea de plopi până la vulcan, incluzând căsuțele din cărămidă, şi spunându-i să învețe să iubească pământul, căci într-o zi va fi al ei.

— Băieții mei sunt nişte netrebnici, dacă ar moşteni Lai Tres Marías, în mai puțin de un an totul ar fi ruinat, ca pe timpul lui taică-meu.

— Toate astea sunt ale tale, bunicule?

— Toate, de la şoseaua panamericană până în vârful dealurilor. Vezi până acolo?

— Dar de ce, bunicule?

— Cum, de ce? Pentru că eu sunt stăpânul, e limpede!

— Da, dar de ce eşti stăpânul?

— Pentru că totul aparținea familiei mele.

— De ce?

— Pentru că au cumpărat pământul de la indieni.

— Şi țăranii, care şi ei trăiesc aici dintotdeauna, de ce nu sunt stăpâni?

— Unchiu-tău Jaime îți bagă în cap idei bolşevice, mugea senatorul Trueba, congestionat de furie. Ştii tu ce s-ar întâmpla aici dacă n-ar exista un stăpân?

— Nu.

— Toate s-ar duce dracului! N-ar fi nimeni să poruncească, să vândă recolta, să-şi asume nişte răspunderi, pricepi? Şi nici de oameni nu s-ar ocupa nimeni. De exemplu, dacă cineva se îmbolnăveşte, moare sau lasă după el o văduvă cu mulți copii, ar muri de foame. Fiecare ar avea o bucățică nenorocită de pământ, din care nici să mănânce n-ar reuşi. E nevoie de cineva care să gândească în locul lor, care să ia decizii, care să-i ajute. Am fost cel mai bun stăpân din toată regiunea, Alba. Am un caracter rău, dar sunt drept. Țăranii mei o duc mai bine decât multă lume de la oraş, nu le lipseşte nimic, chiar dacă vine un an cu secetă, inundații sau cutremur, eu am grijă să nu o ducă nimeni rău. Asta va trebui să faci şi tu când o să fii la vârsta potrivită, de asta te tot aduc aici, ca să cunoşti fiecare piatră, fiecare animal şi mai ales fiecare om, cu numele şi prenumele lui. Ai înțeles?

Dar ea nu prea avea contacte cu țăranii, nici vorbă să-i ştie după nume. De aceea nici nu l-a recunoscut pe tânărul brunet, necioplit şi neîndemânatic, cu ochi cruzi, de rozător, care a sunat într-o după-amiază la uşa casei mari de pe colț. Purta un costum negricios prea strâmt pentru el. La genunchi, la coate şi pe fund țesătura era uzată, subțire şi lucioasă. A spus că vrea să vorbească cu senatorul Trueba şi s-a prezentat drept fiul unui țăran din Las Tres Marías. Cu toate că de obicei oamenii de condiția sa intrau pe uşa de serviciu şi aşteptau la bucătărie, l-au dus în bibliotecă, pentru că în ziua aceea se dădea o petrecere la care lua parte crema Partidului Conservator. Bucătăria gemea de o armată de bucătari şi ajutoare pe care Trueba îi adusese de la Club, era atâta agitație şi atâta grabă, că un suflet în plus n-ar fi făcut decât să încurce şi mai mult lucrurile. În amurgul de iarnă, biblioteca era întunecoasă şi liniştită, luminată doar de focul din cămin. Mirosea a ceară de parchet şi a piele.

— Aşteaptă aici, dar nu atinge nimic. Domnul senator va veni în curând, i-a spus servitoarea îmbufnată, după care l-a lăsat singur.

Tânărul n-a îndrăznit să facă nici o mişcare; a privit în jur, rumegându-şi ciuda şi spunându-şi că totul ar fi putut fi al său, dacă s-ar fi născut legitim, după cum îi spusese de atâtea ori bunică-sa, Pancha García, înainte de a muri de friguri, lăsându-l absolut orfan printre grămada de verişori între care el era un

nimeni. Doar bunica îl deosebea din grămadă şi i-a spus să nu uite că era diferit de ceilalți, pentru că în vinele lui curgea sângele stăpânului. A contemplat biblioteca, sufocat. Pereții erau acoperiți de rafturi din abanos lustruit, cu excepția celor două laturi ale şemineului, unde se găseau vitrine ticsite de obiecte din fildeş şi pietre dure din Orient. Încăperea avea o înălțime dublă față de restul casei, singurul capriciu arhitectonic acceptat de bunicul său. Un balcon, la care accesul se făcea printr-o scară în spirală din fier forjat, forma al doilea etaj al rafturilor cu cărți. Erau aici cele mai valoroase tablouri din casă: Esteban Trueba îşi transformase biblioteca în sanctuar, birou şi refugiu personal, şi-i plăcea să fie înconjurat de obiectele preferate. Pe rafturi erau cărți şi obiecte de artă din tavan până la pământ. Mai erau un birou masiv în stil spaniol, mari fotolii de piele neagră în fața ferestrei, patru covoare persane pe parchetul de stejar şi mai multe lămpi pentru citit, cu abajur de pergament, aşezate strategic, astfel că, oriunde te-ai fi aşezat, ai fi avut lumină bună pentru citit. Aici prefera senatorul să-şi țină conciliabulele, să-şi țească intrigile, să-şi facă afacerile şi, în ceasurile de singurătate, să-şi verse furia, frustrările sau tristețea. Însă nimic din toate astea n-avea cum să le cunoască țăranul care aştepta în picioare pe covor, neştiind cum să-şi țină mâinile, transpirat şi timid. Biblioteca aceea seniorială, greoaie şi strivitoare corespundea întru totul imaginii pe care o avea despre stăpân. S-a cutremurat de ură şi teamă. Nu fusese niciodată într-un loc ca acesta, până atunci crezuse că locul cel mai luxos din univers era cinematograful din San Lucas, unde învățătoarea dusese într-o zi toată clasa să vadă un film cu Tarzan. Îi fusese greu să ia hotărârea şi să-şi convingă familia să-l lase să vină în Capitală, singur şi fără nici un ban, pentru a vorbi cu stăpânul. Nu mai putea aştepta până la vară pentru a-i spune ce-l apăsa pe suflet. La un moment dat, s-a simțit privit. S-a întors şi a dat cu ochii de o fetiță cu codițe şi ciorăpei brodați care se uita la el din uşă.

— Cum te cheamă? a întrebat fetița.

— Esteban García, a răspuns el.

— Eu sunt Alba Trueba. Să ții minte.

— Am să țin minte.

S-au privit un timp destul de lung, până când ei băiatul i s-a părut de încredere şi s-a apropiat. I-a spus că mai avea de aşteptat, că bunicul încă nu se întorsese de la Congres, că în bucătărie era o nebunie întreagă din cauza petrecerii şi că mai încolo avea să-i aducă nişte prăjituri. Esteban García a început să se simtă mai în largul său. S-a aşezat într-unul dintre fotoliile negre şi a luat-o pe fetiță pe genunchi. Alba mirosea a Bayrum, un parfum proaspăt şi dulce care se îmbină cu mirosul ei natural de fetiță transpirată. Şi-a apropiat nasul de gâtul ei şi a inspirat adânc această mireasmă de curățenie şi bunăstare. Inexplicabil, ochii i s-au umplut de lacrimi. A simțit că o urăşte pe copila asta tot atât de mult pe cât îl ura pe bătrânul Trueba, pentru că reprezenta ceea ce n-avea să aibă şi să fie niciodată. Voia să-i facă rău, s-o distrugă, dar în acelaşi timp voia să o adulmece mai departe, să-i asculte glăsciorul şi să nu se despartă de pielea ei catifelată. I-a mângâiat genunchii pe deasupra ciorapilor brodați, erau calzi şi cu gropițe. Alba trăncănea mai departe despre bucătăreasa care băga nuci în fundul puilor pentru cina din seara aceea. El a închis ochii, tremurând. Cu o mână a înconjurat gâtul fetiței, i-a pipăit codițele care îl gâdilau şi a strâns uşurel, conştient de faptul că era atât de mică, încât ar fi putut să o stranguleze fără nici un efort. A vrut s-o facă, a vrut să o simtă zbătându-se şi răsucindu-se pe genunchii lui, luptând pentru o gură de aer. A dorit să o audă gemând şi s-o vadă murind în brațele lui, a vrut să o dezbrace şi s-a excitat violent. Cu mâna cealaltă a început să-i umble pe sub rochița scrobită, a trecut peste picioarele infantile, a găsit dantela juponului din batist şi elasticul chiloților de lână. Într-un colț al creierului păstra destulă rațiune pentru a-şi da seama că se afla pe

marginea prăpastiei. Fetița tăcuse şi-l privea cu ochii ei mari şi negri. Esteban García i-a luat mâna şi i-a aşezat-o pe sexul întărit.

— Ştii ce e asta? a întrebat el răguşit.

— Este penisul tău, a răspuns ea, care văzuse asta în planşele tratatelor de medicină ale unchiului Jaime şi la unchiul Nicolás, când se plimba în pielea goală, făcându-şi exercițiile asiatice.

El a tresărit şi s-a ridicat brusc în picioare, lăsând-o să cadă pe covor. Era mirat şi speriat, îi tremurau mâinile, urechile îi ardeau ca focul şi îşi simțea genunchii ca de lână. În clipa aceea s-au auzit paşii senatorului Trueba pe coridor, iar după o clipă bătrânul a intrat în bibliotecă.

— De ce e aşa întuneric aici? a tunat vocea lui cutremurătoare.

Trueba a aprins lumina şi nu l-a recunoscut pe băiatul care-l privea cu ochii scoşi din orbite. A întins mâinile spre nepoată-sa, ea s-a aruncat un moment în brațele lui, apoi a ieşit şi a închis uşa.

— Cine eşti, omule? a grăit el către cel care era tot nepotul său.

— Esteban García. Nu vă amintiți de mine, stăpâne? s-a bâlbâit acesta.

De-abia atunci l-a recunoscut pe copilul încăpățânat care-l turnase pe Pedro al Treilea cu câțiva ani în urmă şi culesese de pe jos degetele amputate. Şi-a dat seama că nu-l va putea expedia fără să-l asculte, deşi principiul era că treburile țăranilor trebuiau rezolvate de administratorul din Las Tres Marías.

— Ce vrei?

Esteban García a ezitat, negăsindu-şi cuvintele pe care le pregătise atât de minuțios cu multe luni înainte de a îndrăzni să sune la uşa stăpânului.

— Spune repede, că n-am timp.

Bâlbâindu-se, García a reuşit să-şi formuleze cererea: terminase liceul din San Lucas şi dorea o recomandare pentru Şcoala de Jandarmi şi o bursă de stat pentru studii.

— De ce nu rămâi la țară, ca taică-tău şi bunicu-tău?

— Nu vă supărați, stăpâne, vreau să fiu carabinier.

Trueba şi-a adus aminte că îi era încă dator cu recompensa pentru că-l turnase pe Pedro García al Treilea şi şi-a zis că era o ocazie potrivită ca să scape de datorie şi, în plus, ca să aibă un om în poliție. „Nu se ştie niciodată, poate voi avea nevoie de el." S-a aşezat la birou, a luat o foaie cu antetul Senatului, a redactat recomandarea în termenii obişnuiți şi i-a întins-o tânărului care aştepta în picioare.

— Ia, băiete. Mă bucur că ai ales profesia aceasta. Dacă vrei să umbli înarmat, între a fi delincvent şi a fi polițist, mai bine să fii polițist, o să ai imunitate. Am să-l sun pe comandantul Hurtado ca să primeşti bursă, suntem amici. Dacă ai nevoie de ceva, dă-mi de ştire.

— Mii de mulțumiri, stăpâne.

— Lasă asta. Îmi place să-mi ajut oamenii. L-a expediat cu o bătaie prietenoasă pe umăr.

— De ce te-au botezat Esteban? l-a întrebat el la uşă.

— Datorită dumneavoastră, a răspuns băiatul, înroşindu-se.

Nu a dat importanță. Era un lucru obişnuit ca țăranii să-şi boteze copiii cu numele stăpânilor, era o formă de respect.

Clara a murit în ziua în care Alba împlinea şapte ani. Primele semne ale sosirii morții doar ea le-a perceput şi a început să se pregătească discret. A împărțit hainele servitorilor şi cârdului etern de protejați, păstrându-şi un minim indispensabil. Şi-a pus hârtiile în ordine, adunând din toate colțurile caietele de povestit viața. Le-a legat cu panglici colorate, ordonându-le după evenimente, nu în ordine cronologică, căci singurul lucru pe care omisese să-l scrie erau datele, iar în graba de acum hotărâse că nu mai era cazul. Tot căutând caietele, au ieşit la iveală şi bijuteriile din cutiile de pantofi, din pungile pentru ciorapi şi din fundul

dulapurilor unde ajunseseră în vremea când le primise de la bărbatul ei, care credea că în felul ăsta putea să-i câştige dragostea. Le-a adunat într-un ciorap de lână vechi, pe care l-a prins cu un ac de siguranță, şi i le-a dat Blancăi.

— Pune-le bine, fata mea, într-o zi pot folosi la mai mult decât la găteală.

Blanca i-a spus lui Jaime, care a început să fie atent. A constatat astfel că maică-sa ducea o viață aparent normală, dar aproape nu mai mânca, se alimenta doar cu lapte şi puțină miere. Nici nu mai dormea aproape deloc, iar noaptea scria sau mergea prin casă. Parcă se desprindea de lume, era tot mai uşoară, mai transparentă, de parcă ar fi avut aripi.

— Într-o bună zi o să-şi ia zborul, a spus Jaime gânditor.

Dintr-odată, a început să se sufoce. Simțea în piept galopul unui cal înnebunit şi neliniştea unui călăreț care se grăbeşte cu vântul în față. A spus că era astmul ei vechi, dar Alba a observat că n-o mai chema cu clopoțelul de argint, ca s-o vindece cu lungi îmbrățişări. Într-o dimineață a văzut cum bunică-sa deschidea uşițele coliviilor cu o veselie inexplicabilă.

Clara a mai scris şi cărți poştale pentru cei dragi, care erau mulți, şi le-a ascuns într-o cutie sub pat. În dimineața următoare nu s-a sculat din pat, iar când a venit servitoarea cu micul dejun, n-a lăsat-o să tragă perdelele. Se despărțea şi de lumină, pentru a pătrunde încet în lumea umbrelor.

Anunțat, Jaime a venit s-o vadă şi n-a plecat până n-a convins-o să se lase examinată. N-a găsit nimic anormal, dar a ştiut că avea să moară. A părăsit încăperea cu un zâmbet larg şi ipocrit, dar, odată ajuns afară a trebuit să se sprijine de perete, pentru că nu-l țineau picioarele. N-a spus nimic nimănui din familie. A chemat un specialist care-i fusese profesor la Facultatea de Medicină şi care a venit în aceeaşi zi. După ce a văzut-o pe Clara, acesta a confirmat diagnosticul lui Jaime. Au adunat familia şi, fără multe vorbe, au anunțat că mai avea două sau trei săptămâni şi că singurul lucru pe care-l aveau de făcut era să stea cu ea, ca să moară mulțumită.

— Cred că s-a hotărât să moară, medicina n-are leac pentru aşa ceva, a spus Jaime.

Esteban Trueba l-a luat pe fiul său de guler, gata să-l strângă de gât, l-a dat afară pe specialist, apoi a spart cu bastonul toate lămpile şi porțelanurile din salon. În cele din urmă s-a prăbuşit în genunchi, plângând ca un copil. Exact atunci a intrat Alba, şi-a văzut bunicul, care astfel era de înălțimea ei, s-a apropiat, s-a mirat văzându-l în lacrimi şi l-a îmbrățişat. În felul ăsta a aflat despre ce era vorba. Şi a fost singura persoană din toată casa care nu şi-a pierdut calmul, grație antrenamentelor de suportare a durerii şi pentru că bunica îi explicase adesea ce înseamnă să mori.

— Exact ca atunci când venim pe lume, când murim ne e frică de necunoscut. Dar frica este ceva dinăuntru, care n-are nimic de a face cu realitatea. A muri este la fel cu a te naşte, nu e decât o schimbare, îi spusese Clara.

Adăugase că, dacă ei îi era greu să comunice cu sufletele din Marele Dincolo, era cât se poate de sigură că o va putea face cu cele din Micul Dincoace, aşa că, în loc să se smiorcăie când va veni momentul acela, mai bine să stea liniştită, căci în ce o privea moartea nu va fi o despărțire, ci doar o formă prin care vor fi mai aproape. Alba nu a înțeles prea bine.

Nu după mult timp, Clara a intrat parcă într-un somn blând şi doar efortul vizibil de a respira ceva aer mai arăta că trăieşte. Dar sufocarea nu părea să o sperie, nu lupta pentru viață. Nepoata a rămas lângă ea tot timpul. A trebuit să i se facă un pătuț alături, refuza să plece, când au vrut s-o scoată cu forța a făcut urât. Pretindea că bunica ştia tot ce se întâmpla şi că avea nevoie de ea. Aşa şi era. Cu puțin înaintea sfârşitului, Clara a fost conştientă şi a vorbit liniştită. Primul lucru de care şi-a dat seama a fost mâna Albei pe ale ei.

— Mor, aşa-i, scumpo?

— Da, bunico, dar n-are importanță, pentru că sunt cu tine.

— Bine. Scoate o cutie de sub pat şi împarte tu cărțile poştale, eu nu mai am timp să mă despart de toți.

A închis ochii, a suspinat mulțumită şi a plecat pe lumea cealaltă fără să se uite înapoi. Era înconjurată de toată familia, Jaime şi Blanca livizi de nopțile de veghe, Nicolás murmurând rugăciuni în sanscrită, Esteban cu gura şi pumnii strânşi, nespus de furios şi de deznădăjduit, şi micuța Alba, singura care-şi păstrase seninătatea. Mai erau şi servitorii, surorile Mora, vreo doi artişti săraci, care supraviețuiseră aici în ultimele luni, şi un preot chemat de bucătăreasă, dar care n-a mai avut ce citi: Trueba n-a permis ca muribunda să fie deranjată cu spovedanii de ultimă oră şi cu stropiri cu apă sfințită.

Jaime s-a aplecat peste pieptul ei, în căutarea unei bătăi de inimă pe care n-a găsit-o.

— Mama s-a dus, a spus el apoi, suspinând.

10. *Timpul deteriorării*

Nu pot vorbi despre asta, dar am să încerc să scriu. Au trecut douăzeci de ani, şi mult timp am crezut că durerea va fi aceeaşi. Credeam că n-are să treacă niciodată, dar acum, când mă apropii de nouăzeci de ani, înțeleg ce a vrut să spună atunci când ne-a asigurat că nu-i va fi greu să intre în legătură cu noi, pentru că era un domeniu în care avea atâta practică. Mult timp am umblat ca năuc, căutând-o peste tot. Seara, când mă culcam, îmi imaginam că e lângă mine, ca pe vremea când avea dinți şi mă iubea. Stingeam lumina, închideam ochii şi încercam să mi-o imaginez, o strigam, mi s-a spus că o chemam şi în somn.

Când a murit, am petrecut toată noaptea cu ea. După atâția ani în care nu ne vorbiserăm, am petrecut împreună acele ultime ore în velierul de pe ape line din mătase albastră, cum îi plăcea să-şi numească patul, şi-am putut să-i spun tot ce nu apucasem să-i spun înainte, tot ce trecusem sub tăcere din seara aceea îngrozitoare când o lovisem. I-am scos cămaşa de noapte şi am căutat cu atenție vreo urmă de boală care să-i justifice moartea. N-am găsit nimic: pur şi simplu îşi încheiase misiunea pe acest pământ şi plecase în altă dimensiune, unde spiritul ei, în sfârşit eliberat de poverile materiale, avea să se simtă mai bine. Moartea ei n-avea nimic urât sau diform. Am cercetat-o îndelung, de mulți ani nu mai avusesem prilejul s-o privesc în voie; soția mea se schimbase în anii aceştia, aşa cum ne schimbăm cu toții când îmbătrânim, dar mi s-a părut la fel de frumoasă ca întotdeauna. Slăbise şi am crezut chiar că se lungise, după care mi-am dat seama că era doar o iluzie, pentru că eu mă micşorasem. Dacă înainte vreme mă simțeam ca un uriaş pe lângă ea, acum, întins în pat alături, eram aproape la fel. Avea aceeaşi coamă de păr creț şi rebel care mă încântase după ce ne-am căsătorit, acum îmblânzită de şuvițele albe care îi luminau chipul adormit. Era foarte palidă, avea umbre sub ochi şi i-am văzut pentru prima dată ridurile fine la colțul buzelor şi pe frunte. Părea o copilă. Era rece, dar aceeaşi soție dulce dintotdeauna; i-am vorbit liniştit, am mângâiat-o şi am dormit alături de ea când m-a învins somnul, fără ca faptul iremediabil al morții ei să ne împiedice întâlnirea. Ne-am împăcat.

Când au venit zorile am aranjat-o, trebuia să arate bine. I-am pus o tunică albă, pe care am găsit-o în dulap, mirându-mă să descopăr acolo foarte puține haine, căci credeam că era o femeie elegantă. Am găsit nişte şosete de lână şi i le-am pus, ca să nu-i înghețe picioarele, era doar atât de friguroasă. Apoi i-am periat părul şi-am vrut să-i fac cocul pe care-l purta mereu, dar buclele rebele n-au vrut să stea nicicum şi i-au încadrat obrazul. Mi s-a părut că era mai bine aşa. I-am căutat bijuteriile, ca să-i pun câteva, însă nu le-am găsit, drept care mi-am scos verigheta din deget şi i-am pus-o ei, înlocuind-o pe cea pe care şi-o scosese atunci când o rupsese cu mine. Am aranjat pernele, am netezit patul, i-am pus câteva picături de colonie pe gât şi-am deschis fereastra, ca să intre lumina dimineții. Când totul a fost gata, am deschis uşa pentru ca băieții şi nepoata să-şi poată lua rămas-bun. Au văzut o Clara zâmbitoare, curată şi frumoasă, aşa cum fusese mereu. Eu eram mai scund cu zece centimetri, înotam în pantofi şi albisem total, dar nu mai plângeam.

— Puteți s-o îngropați, am spus. Şi cu aceeaşi ocazie îngropați şi capul soacră-mii, care e pe undeva prin beci, am adăugat, după care am plecat târându-mi picioarele, ca să nu-mi cadă pantofii.

Aşa a aflat nepoată-mea că obiectul acela din cutia de pălării din piele de porc cu care se juca de-a vrăjitoriile şi cu care-şi împodobea căsuțele pe care le construia în pivniță era capul străbunicii sale Nívea, care rămăsese neîngropat în tot acest timp, mai întâi pentru a evita un scandal, apoi pentru că am uitat, cu

toată zăpăceala de acasă. Am făcut-o cu toată discreția posibilă, ca să nu vorbească lumea. După ce angajații pompelor funebre au aşezat-o pe Clara în sicriu şi au transformat salonul în capelă mortuară cu văluri şi crep negru, lumânări mari şi un altar improvizat pe pian, Jaime şi Nicolás au pus în coşciug capul bunicii lor, care ajunsese un fel de jucărie gălbejită, cu o expresie speriată, pentru a odihni alături de fiica ei preferată.

Înmormântarea Clarei a fost un eveniment. Nici eu nu mi-am putut explica de unde putea veni atâta lume afectată de moartea soției mele. Nu ştiam câtă lume o cunoscuse. Au defilat procesiuni interminabile de oameni care mi-au strâns mâna, un şir de maşini a blocat toate intrările în cimitir, au apărut delegații insolite de săraci, şcolari, sindicate muncitoreşti, călugărițe, copii mongoloizi, țigani şi spiritişti. Au venit aproape toți țăranii din Las Tres Marías cu trenul sau în camioane, deşi pentru unii era prima călătorie din viața lor. În mulțime l-am zărit pe Pedro García al Doilea, pe care nu-l mai văzusem de nişte ani buni. M-am apropiat să-l salut, dar nu mi-a răspuns. Cu capul plecat, a venit lângă sicriul Clarei cu un buchet de flori ofilite, probabil rupte dintr-o curte străină. Plângea.

Alba, pe care o țineam de mână, a asistat la slujbă. A văzut coborârea sicriului în groapă, în locul provizoriu pe care-l alesesem, a ascultat discursurile interminabile care lăudau singurele virtuți pe care bunica ei nu le avusese, iar când ne-am întors acasă, a fugit să se ascundă în pivniță, pentru a aştepta acolo ca spiritul Clarei să o găsească, după cum îi promisese. Acolo am aflat-o, zâmbind în somn, pe blana mâncată de molii a lui *Barrabás.*

N-am putut dormi în noaptea aceea. În capul meu se învălmăşeau cele două iubiri ale vieții mele, Rosa cea cu părul verde şi Clara clarvăzătoarea, cele două surori pe care le iubisem atât de mult. De dimineață am hotărât că, dacă nu avusesem parte de ele în viață, măcar să mă însoțească în moarte, drept care am scos nişte foi de hârtie şi m-am apucat să desenez cel mai luxos mausoleu, din marmură italiană de culoarea somonului, cu statui din acelaşi material, care să le reprezinte pe Rosa şi pe Clara cu aripi de înger, căci îngeri fuseseră şi vor continua să fie. Acolo, între ele, mă vor îngropa şi pe mine într-o zi.

Voiam să mor cât mai repede, căci fără Clara viața n-avea nici un rost. Nu ştiam că mai aveam multe de făcut pe lumea asta. Din fericire, acum Clara s-a întors, sau poate că nici nu a plecat de tot. Uneori cred că bătrânețea mi-a luat mințile, doar ştiu că am îngropat-o acum douăzeci de ani. Probabil că am vedenii, ca un moş lunatic. Dar toate bănuielile astea dispar când o văd trecând pe lângă mine şi-i aud râsul pe terasă, atunci ştiu că e cu mine, că mi-a iertat violențele din trecut şi că îmi este mai aproape decât înainte. Trăieşte şi este cu mine, Clara, clarisima...

Moartea Clarei a schimbat pe de-a-ntregul viața din casa cea mare de pe colț. Vremurile s-au schimbat. Odată cu ea au plecat şi spiritele, şi musafirii, şi veselia aceea luminoasă pe care o instaurase ea, care nu credea că lumea era o Vale a Plângerii, ci dimpotrivă, o glumă a lui Dumnezeu, drept care ar fi fost de-a dreptul stupid să o iei în serios, dacă nici El nu o făcea. Alba a constatat deteriorarea încă din primele zile. A văzut cum înaintează încet, dar inexorabil. A perceput-o înaintea tuturor în florile care se ofileau în glastre, umplând aerul cu un miros dulceag şi grețos, ajungând să se usuce, să cadă, lăsând doar nişte tije pe care mult timp nu le-a luat nimeni. N-a mai tăiat flori pentru a împodobi casa. Apoi au murit toate plantele din grădină, căci nu le mai uda nimeni şi nici nu le mai vorbea, cum făcea Clara. Pisicile au plecat pe tăcute, la fel cum veniseră sau se născuseră prin cotloanele acoperişului. Esteban Trueba s-a îmbrăcat în negru şi, peste noapte, s-a preschimbat dintr-un bărbat zdravăn şi sănătos într-un bătrân cocârjat şi gângav, fără ca noua condiție să-i potolească însă furia. A păstrat un doliu riguros pentru tot restul vieții, chiar când nu se mai purta şi

când doar săracii îşi mai legau pe mânecă o panglică neagră. Şi-a atârnat de gât o punguță din piele de căprioară legată cu un lănțişor de aur, pe care o purta sub cămaşă, lipită de piept. Acolo era dantura falsă a Clarei, semn de noroc şi de ispăşire, pentru el. Familia a simțit că, fără Clara, nu mai avea sens să fie împreună: nu mai aveau ce să-şi spună. Trueba şi-a dat seama că singurul lucru care-i ținea acasă era prezența nepoatei Alba.

În anii care au urmat, casa a devenit o ruină. Nu s-a mai ocupat nimeni de grădina pe care, neudată şi necurățată, au acoperit-o uitarea, păsările şi buruienile. Parcul geometric pe care Trueba îl concepuse după modelul grădinilor palatelor din Franța şi locul acela vrăjit unde Clara domnea în mijlocul florilor şi tufelor haotice de filodendroni au ajuns să se usuce, să putrezească şi să se îmburuienească. Statuile oarbe şi fântânile arteziene s-au acoperit de frunze uscate, găinaț şi muşchi. Pergolele sparte şi murdare au ajuns refugiu pentru jivine şi groapă de gunoi pentru vecini. Parcul a devenit un hățiş prin care trebuia să-ți croieşti drum cu maceta. Chioşcul pe care înainte vreme îl construiseră cu pretenții de baroc s-a năruit încet-încet, distrus de melci şi de mană. Prin saloane perdelele se desprindeau, atârnând ca nişte zdrențe, pline de praf şi decolorate. Mobila peste care tropăia Alba jucându-se de-a căsuțele şi făcându-şi tranşee ajunsese cu arcurile la vedere, marele goblen din salon şi-a pierdut strălucirea scenei bucolice de la Versailles şi a ajuns loc de tras la țintă pentru Nicolás şi pentru nepoată-sa. Bucătăria s-a umplut de slin şi funingine, borcane goale şi stive de ziare, şi n-a mai produs castroanele cu lapte de pasăre şi felurile savuroase din trecut. S-au resemnat să mănânce aproape tot timpul pilaf cu mazăre şi orez cu lapte, pentru că nimeni nu putea ține piept succesivelor bucătărese pline de negi, îmbufnate şi despotice, care domneau peste tingirile înnegrite de proastă folosință. Cutremurele, uşile trântite şi bastonul lui Esteban Trueba au crăpat pereții şi au făcut țăndări uşile, obloanele s-au slăbit în perete şi nu s-a ostenit nimeni să le repare. Robinetele au început să curgă, s-au fisurat țevile, s-au spart țiglele, pe pereți au apărut pete verzui de umezeală. Neatinsă a rămas doar camera tapetată cu mătase albastră a Clarei. Acolo s-au păstrat mobilierul din lemn alb, două rochii albe din bumbac, colivia goală a canarului, coşul cu tricotaje neterminate, cărțile ei magice de ghicit, măsuța cu trei picioare şi teancurile de caiete în care povestise viața timp de cincizeci de ani şi pe care, mult timp după aceea, în singurătatea casei pustii şi scufundate în tăcerea tuturor morților şi a dispăruților, le-am pus în ordine şi le-am citit cu reculegere pentru a reconstitui această istorie.

Jaime şi Nicolás şi-au pierdut puținul interes pentru familie şi n-au arătat nici un fel de înțelegere tatălui lor care, în singurătate, a încercat inutil să şi-i apropie pentru a umple golul lăsat de proastele relații avute până atunci cu ei. Locuiau acolo pentru că n-aveau un loc mai bun unde să mănânce şi să doarmă, dar treceau ca nişte umbre indiferente, fără a băga în seamă deteriorarea. Jaime îşi făcea meseria cu vocație de apostol şi cu aceeaşi tenacitate cu care tatăl lui pusese pe picioare Las Tres Marías şi făcuse avere, însă el se spetea la spital, iar apoi îi îngrijea gratis pe cei săraci.

— Eşti un perdant fără leac, fiule, suspina Trueba. N-ai simțul realității. N-ai înțeles încă nici acum cum e făcută lumea asta. Mizezi pe valori utopice care nu există.

— Să-ți ajuți aproapele este o valoare care există, tată.

— Nu. Mila, ca şi socialismul, este o invenție a celor slabi pentru a-i înfrânge şi a-i folosi pe cei puternici.

— Nu cred în teoria asta a celor slabi şi a celor puternici, spunea Jaime.

— Şi în natură este la fel, trăim într-o junglă.

— Da, pentru că cei ce fac legile gândesc ca dumneata, dar nu va fi mereu aşa.

— Ba da, pentru că victorioşii suntem noi. Ştim să ne descurcăm pe lume şi să exercităm puterea. Ascultă-mă, fiule, vino-ți în fire şi fă-ți o clinică privată, te ajut eu. Dar termină cu rătăcirile astea socialiste, predica Trueba fără nici un rezultat.

După ce Amanda a dispărut din viața lui, Nicolás părea să se fi stabilizat emoțional. Experiența indiană îi deschisese gustul pentru cele spirituale. A abandonat aventurile comerciale fanteziste din prima tinerețe şi dorința de a poseda toate femeile, întorcându-se la dorința arzătoare de a-L întâlni pe Dumnezeu prin metode mai puțin convenționale. Şarmul care-l ajutase să găsească eleve pentru dansurile flamenco i-a servit acum să adune în jurul său un număr tot mai mare de adepți, în marea lor majoritate tineri plictisiți de viață bună, care, ca şi el, umblau în căutarea unei filozofii care să le permită să trăiască fără a participa la agitația pământească. Aşa s-a format un grup dispus să primească milenarele cunoştințe pe care Nicolás le dobândise în Orient. La indicațiile lui, se reuneau în odăile din spate, în partea părăsită a casei, unde Alba le împărțea nuci şi infuzii de ierburi, în timp ce ei meditau cu picioarele încrucişate. Când Esteban Trueba a descoperit că pe ascuns de el circulau nişte contemporani care respirau prin buric şi se despuiau când le venea cheful s-o facă, şi-a pierdut răbdarea şi i-a gonit, amenințându-i cu bastonul şi cu poliția. Atunci Nicolás a priceput că, fără bani, nu va putea preda mai departe Adevărul, aşa că a început să perceapă taxe. Cu banii obținuți a închiriat o casă, unde şi-a stabilit academia de iluminați. Legea îi cerea un nume de persoană juridică, aşa că a botezat-o Institutul de Unire cu Neantul, IDUN. Dar tatăl lui tot nu-l lăsa în pace, pentru că adepții lui Nicolás începuseră să apară fotografiați în ziare, cu capetele lor rase, cu ruşinea abia acoperită şi cu expresia aia preafericită, acoperind numele Trueba de ridicol. Iar când s-a aflat că profetul de la IDUN era fiul senatorului Trueba, opoziția a exploatat ştirea pentru a-şi bate joc de el, folosind căutarea spirituală a fiului ca pe o armă politică împotriva tatălui. Trueba a suportat cu stoicism, până în ziua când a dat cu ochii de nepoata Alba cu capul ras ca o bilă de biliard şi repetând în neştire cuvântul sacru Om. Atunci a avut una dintre marile lui crize de furie. A năvălit la institutul fiului său, împreună cu doi bătăuşi închiriați în acest scop, care au făcut praf mobilierul sumar şi au fost gata să repete isprava cu capetele învățăceilor, dacă bătrânul, simțind că exagerase, nu le-ar fi cerut să se oprească şi să aştepte afară. Între patru ochi cu fiu-său, a reuşit să-şi stăpânească tremurul furibund şi să-i comunice că se săturase de bufoneriile lui.

— Nu vreau să te mai văd până nu-i creşte nepoată-mii părul la loc, i-a mai spus el, înainte de a trânti uşa.

A doua zi Nicolás a reacționat. Mai întâi a curățat locul de distrugerile făcute de bătăuşi, respirând ritmic pentru a elimina orice urmă de mânie şi pentru a-şi purifica spiritul. Apoi, împreună cu discipolii săi în chiloței şi cu pancarte care cereau libertatea cultelor şi respectarea drepturilor cetățeneşti, au mers până la grilajul Congresului. Acolo au scos la iveală fluiere din lemn, clopoței şi nişte mici gonguri improvizate, cu care au făcut o hărmălaie care a oprit circulația. După ce s-a adunat un public destul de numeros, Nicolás şi-a lepădat tot ce avea pe el şi, gol puşcă aidoma unui plod, s-a întins în mijlocul străzii, cu brațele întinse în cruce. Zarva produsă de automobilele care frânau brusc, claxoane, de strigăte şi de fluierături a ajuns până în interiorul clădirii. Senatul şi-a întrerupt şedința în care se dezbătea dreptul moşierilor de a închide cu sârmă ghimpată drumurile de acces şi congresmenii au ieşit în balcon, savurând insolitul spectacol al unui fiu al senatorului Trueba, care cânta psalmi asiatici în fundul gol. Esteban a coborât în goană scările largi ale Congresului, gata să-l omoare, dar n-a mai apucat să ajungă la gard: a simțit că-i crapă inima în piept şi că ceva roşu i se aşază pe ochi. S-a prăbuşit.

Nicolás a fost ridicat de un furgon al carabinierilor, senatorul de o ambulanță a Crucii Roşii. Au trecut trei săptămâni până să iasă din criza care a fost cât pe-aci să-l trimită pe lumea cealaltă. De cum s-a putut ridica din pat, l-a luat pe Nicolás de ceafă şi l-a urcat într-un avion care l-a dus în altă țară, cu porunca straşnică de a nu se întoarce niciodată. I-a dat însă destui bani ca să se instaleze şi să trăiască bine multă vreme, pentru că, după cum i-a explicat Jaime, numai aşa putea evita alte nebunii care să-l facă de râs şi în străinătate.

În anii care au urmat, Esteban Trueba mai afla câte ceva despre oaia neagră a familiei din corespondența sporadică pe care o avea cu Blanca. A aflat astfel că Nicolás înființase în America de Nord o altă academie de contopire cu neantul, cu atâta succes, că ajunsese să facă averea pe care nu i-o adusese nici ridicarea cu balonul, nici producerea dc sandvişuri. În respectul întregii comunități, a sfârşit prin a se bălăci împreună cu discipolii săi în propria piscină de culoare roz, îmbinând, fără să şi-o fi propus, căutarea lui Dumnezeu cu succesul în afaceri. Evident, Esteban Trueba n-a crezut nici un cuvânt.

Senatorul a aşteptat ca nepoatei să-i crească puțin părul, ca să nu se creadă că avusese râie, şi a înscris-o personal la un colegiu englezesc pentru domnişoare; în ciuda rezultatelor contradictorii obținute de băieții lui, tot mai credea că aceste şcoli ofereau educația cea mai aleasă. Blanca a fost de acord, înțelegând că fata ei nu va putea face mare lucru în viață bazându-se doar pe conjuncția bună a planetelor din harta ei astrală. La şcoală, Alba a învățat să mănânce zarzavaturi fierte şi orez afumat, să suporte frigul, să cânte imnuri şi să se lepede de toate deşertăciunile lumii, minus cele care țineau de sport. Au învățat-o să citească Biblia, să joace tenis şi să bată la maşină, acesta din urmă fiind singurul lucru folositor cu care a rămas după anii lungi de şcoală făcută într-o limbă străină. Rutina şcolară i s-a părut insuportabilă Albei, care până atunci trăise fără să audă de păcate şi nici de cum trebuia să se poarte o domnişoară, care ignorase limitele dintre omenesc şi divin, posibil şi imposibil, care-şi văzuse un unchi plimbându-se despuiat şi făcând sărituri de karatist pe culoare, iar pe celălalt îngropat sub un munte de cărți, pe bunicu-său făcând praf cu bastonul telefoanele şi ghivecele de flori din terasă, pe maică-sa ştergând-o cu valijoara ei de clovn şi pe bunică-sa mişcând măsuța cu trei picioare şi cântând Chopin fără a deschide pianul. Orele o plictiseau. În recreație se aşeza într-un colț cât mai retras, ca să nu fie văzută, tremurând de dorința de a fi chemată la joacă de ceilalți copii şi rugându-se în acelaşi timp să nu fie băgată în seamă. Mama ei o prevenise că nu trebuia să le explice colegelor ce văzuse despre natura umană în cărțile de medicină ale unchiului Jaime, nici profesoarelor despre avantajele esperantoului în fața limbii engleze. În ciuda acestor precauții, directoarei nu i-a fost deloc greu să detecteze, şi asta încă din primele zile, extravagantele noii eleve. A ținut-o sub observație două săptămâni şi, odată pus diagnosticul, a chemat-o pe Blanca Trueba în biroul ei şi i-a spus, cât de politicos a putut, că fata n-avea nici o legătură cu cerințele obişnuite ale învățământului britanic, sugerându-i să o dea la o şcoală de călugărițe spaniole, care poate că aveau să-i stăpânească imaginația lunatică şi să-i amelioreze urbanitatea care lăsa de dorit. Numai că senatorul Trueba nu avea de gând să se lase intimidat de o Miss Saint John oarecare şi s-a prevalat de toată autoritatea sa pentru ca nepoata să nu-i fie exmatriculată. Voia cu orice preț ca fata să învețe engleza. Era convins de superioritatea englezei față de spaniolă, pe care o considera o limbă de rangul al doilea, potrivită pentru treburile domestice şi magie, pentru pasiunile nestăpânite şi întreprinderile inutile, dar nu şi pentru lumea ştiinței şi a tehnicii, în care spera ca Alba să triumfe. Învins de spiritul vremurilor noi, acceptase în cele din urmă că unele femei nu erau idioate pe de-a-ntregul şi se gândea că Alba, prea ştearsă pentru a pune mâna pe un soț bogat, avea să învețe o meserie şi-şi va câştiga pâinea ca un bărbat. Aici Blanca era de

acord cu taică-său: simțise pe propria piele ce însemna să înfrunți viața având o slabă pregătire academică.

— Nu vreau să fii săracă aşa cum sunt eu, nici să depinzi de un bărbat care să te întrețină, îi spunea ea fetei când o vedea plângând că nu mai voia să meargă la şcoală.

Drept care nu a fost retrasă de la şcoală şi a suportat-o timp de zece ani la rând.

Pentru Alba, singura ființă stabilă din vaporul în derivă care devenise casa cea mare de pe colț după moartea Clarei era mama ei. Blanca se lupta cu deteriorarea şi delăsarea cu o ferocitate de leoaică, dar era evident că era vorba de o bătălie pierdută. Era singura care încerca să păstreze o atmosferă de cămin. Senatorul Trueba continua să locuiască în casă, dar nu şi-a mai invitat amicii şi relațiile politice, a închis saloanele şi s-a retras în bibliotecă şi în camera lui. Era orb şi surd la nevoile casei. Ocupat până peste cap cu politica şi afacerile, era tot timpul pe drumuri, finanța noi campanii electorale, cumpăra pământ şi tractoare, creştea cai de curse, specula cu prețul aurului, al zahărului şi al hârtiei. Nu vedea că pereții casei plângeau după o zugrăveală, că mobila era ca vai de ea, că bucătăria ajunsese ca un grajd. Nu vedea nici lâneturile greoaie ale nepoată-sii, nici garderoba demodată a fiică-sii sau mâinile ei distruse de muncă şi de argilă. Nu pentru că ar fi fost zgârcit: pur şi simplu, familia încetase să-l intereseze. Din când în când ieşea din distracția obişnuită şi apărea cu câte un cadou superb şi disproporționat pentru nepoată, ceea ce nu făcea decât să mărească de fapt contrastul dintre bogăția invizibilă a conturilor bancare şi austeritatea din casă. Îi dădea Blancăi sume variabile, niciodată suficiente, pentru a ține pe linia de plutire căsoiul delabrat şi întunecos, aproape gol şi străbătut de curenți de aer în care se transformase conacul de odinioară. Banii nu ajungeau şi Blanca împrumuta de la Jaime, dar, oricât ar fi economisit, la sfârşitul lunii tot erau o grămadă de facturi neplătite şi până la urmă se ducea în cartierul bijutierilor evrei ca să mai vândă o piesă, cumpărată tot de aici în urmă cu un sfert de secol, dintre cele pe care i le lăsase Clara într-o şosetă de lână.

În casă, Blanca umbla încinsă cu un şorț şi încălțată în espadrile, era uşor de confundat cu puținele servitoare care rămăseseră, iar când ieşea, îşi punea acelaşi taior negru călcat şi răscălcat şi bluza de mătase albă. Cât despre Alba, după ce bunicul rămăsese văduv şi încetase să se ocupe de ea, purta ce moştenea de la nişte verişoare de departe, dar lucrurile acelea erau ori prea mari, ori prea mici, astfel că de obicei paltoanele îi cădeau ca nişte mantale milităreşti, iar rochiile erau scurte şi strâmte. Jaime ar fi vrut să o ajute, însă conştiința îi spunea că era mai indicat să-i hrănească pe săraci decât să cheltuiască pentru țoale.

După moartea bunică-sii, Alba a început să aibă coşmaruri din care se trezea țipând şi cuprinsă de febră. Visa că toți ai casei mureau şi că rămânea singură, doar cu fantasmele străvezii care bântuiau coridoarele. Jaime i-a sugerat să se mute în camera Blancăi, ca să fie mai liniştită. După ce a început să împartă dormitorul cu mama ei, Alba aştepta cu o nerăbdare secretă clipa retragerii. Vârâtă în aşternut, o privea cum se pregăteşte de culcare. Blanca îşi curăța fața cu Crema Haremului, o alifie de culoare roz, care mirosea a trandafiri şi avea faima că făcea minuni cu tenul feminin, apoi îşi peria de o sută de ori lungul păr castaniu care începea să albească, lucru pe care îl ştia doar ea. Pentru că răcea uşor, şi iarna, şi vara dormea cu nişte fuste de lână pe care şi le tricota în clipele libere. Când ploua, îşi acoperea mâinile cu mănuşi: lucrul cu argila umedă îi băgase un frig polar în oase, aşa că injecțiile lui Jaime şi toată acupunctura chinezească a lui Nicolás se dovediseră inutile. Alba o privea cum merge prin cameră în cămaşa de noapte largă, ca de novice, învăluită în mireasma uşoară de rufărie proaspătă şi de Crema Haremului, pierdută într-un

monolog incoerent în care se amestecau prețul ridicat al zarzavaturilor din piață, inventarul beteşugurilor proprii, oboseala de a duce singură treburile casei şi fanteziile ei poetice cu Pedro García al Treilea, pe care şi-l imagina sub norii înserării sau şi-l amintea printre lanurile aurii din Las Tres Marías. Odată terminat ritualul, Blanca se culca în patul ei şi stingea lumina. Pe deasupra distanței înguste care le despărțea, apuca mâna fiică-sii şi-i povestea istoriile din cărțile magice aflate în cuferele vrăjite ale străbunicului Marcos, numai că memoria ei slabă le transforma în poveşti noi. Aşa a aflat Alba de un prinț care a dormit o sută de ani, de domnițe care se luptau corp la corp cu balaurii şi de un lup pierdut în pădure, pe care o fetiță l-a căsăpit fără vreo explicație. Dacă fata voia să reasculte aceste poveşti crude, era imposibil, Blanca le uitase, drept care micuța şi-a făcut obiceiul de a le nota. Mai târziu a început să pună pe hârtie tot ce i se părea important, la fel cum făcuse bunica Clara.

Lucrările la mausoleu au început la puțin timp după moartea Clarei, dar s-au întins timp de aproape doi ani, pentru că am tot adăugat detalii noi şi costisitoare: pietre funerare cu litere gotice de aur, o cupolă de sticlă ca să intre soarele şi un mecanism ingenios, copiat după fântânile romane, prin care se iriga în mod constant o grădiniță interioară în care am plantat trandafiri şi camelii, florile preferate ale surorilor inimii mele. Cu statuile a fost o problemă. Am refăcut de câteva ori desenele, pentru că nu doream nişte îngeri cretini, ci portretele Rosei şi Clarei, cu figurile lor, cu mâinile lor şi în mărime naturală. În cele din urmă, am dat de un sculptor uruguayan şi statuile au ieşit aşa cum doream. Când totul a fost gata, s-a mai ivit o piedică neaşteptată: familia Del Valle s-a opus la mutarea Rosei în noul mausoleu. Am încercat să-i conving cu tot soiul de argumente, cu cadouri şi cu presiuni, chiar şi politice, dar degeaba. Cumnații mei au rămas neclintiți. Bănuiesc că aflaseră de povestea cu capul soacră-mii, rămas atâta timp în beci, şi se simțeau jigniți. Văzându-i atât de încăpățânați, l-am chemat pe Jaime şi i-am spus că mergem la cimitir să furăm cadavrul Rosei. „Dacă nu merge cu binele, încercăm cu răul", i-am spus. Nu s-a arătat deloc mirat.

Cum se procedează în astfel de cazuri, ne-am dus noaptea şi l-am mituit pe paznic, exact cum făcusem cu mulți ani în urmă când am vrut să rămân alături de Rosa, atunci când murise. Am luat-o apoi pe aleea chiparoşilor, având cazmalele cu noi, am căutat mormântul familiei Del Valle şi ne-am apucat să-l deschidem. Am înlăturat cu grijă piatra de deasupra şi am scos din nişă sicriul alb, care s-a dovedit a fi mult mai greu decât ne aşteptam, drept care a trebuit să-l rugăm pe paznic să ne dea o mână de ajutor. Ne mişcăm cu greu în locul strâmt, împiedicându-ne în unelte, abia văzând la lumina unui felinar. Am aşezat apoi lespedea la loc, pentru ca nimeni să nu aibă vreo bănuială. Când am terminat, curgeau apele pe noi. Jaime avusese înțelepciunea să vină cu o butelcă de rachiu, aşa că am tras o duşcă, să ne vină inima la loc. Nu eram superstițioşi nici unul, totuşi peisajul acela de cruci, cupole şi lespezi de mormânt ne făcuse nervoşi. M-am aşezat pe marginea mormântului ca să-mi trag sufletul, gândindu-mă că tare mult îmbătrânisem, dacă simpla mutare a unei lăzi mă făcea să-mi bată inima atât de tare şi să văd puncte strălucitoare în întuneric. Am închis ochii şi m-am gândit la Rosa, la chipul ei desăvârşit, la pielea ca laptele, la părul ei de sirenă oceanică, la ochii ei provocatori de furtună, la mâinile ei pe rozariul de sidef, la coronița de mireasă. Am suspinat, amintindu-mi de frumoasa fecioară care-mi zburase din mână şi aşteptase aici atâția ani, ca să vin să o iau şi s-o duc în locul unde trebuia să fie.

— Fiule, hai să deschidem, vreau s-o văd pe Rosa.

Nu a încercat să mă contrazică, înțelesese că hotărârea mea era irevocabilă. Am tras felinarul mai aproape, el a desfăcut cu răbdare şuruburile din bronz înnegrite de trecerea anilor, apoi am ridicat capacul greu ca de plumb. La lumina

slabă am văzut-o pe Rosa cea frumoasă, cu lămâița ei de mireasă şi părul verde, cu frumusețea ei intactă, ca în urmă cu mulți ani, culcată în sicriul alb de pe masa din sufrageria socrilor. Am privit-o fascinat, fără să mă mir că timpul nu o atinsese şi că era la fel ca în visele mele. M-am aplecat şi, peste cristalul care o acoperea, am depus un sărut pe buzele palide. În clipa aceea, o briză venită printre chiparoşi a pătruns printr-o crăpătură a sicriului care până atunci rămăsese închis ermetic şi, deodată, mireasa neschimbată s-a dezintegrat ca prin minune într-o pulbere cenuşie. Când am ridicat capul şi am deschis ochii, simțind încă pe buze sărutul rece, acolo nu mai era Rosa, ci o hârcă având orbitele goale, câteva fâşii de piele pergamentoasă lipite de pomeți şi smocuri de păr muced pe ceafă.

Jaime şi paznicul au închis repede sicriul, l-au pus pe un cărucior şi l-au dus alături de Clara, în mausoleul de culoarea somonului. Am rămas pe marginea unui mormânt, privind luna.

— Ferula avea dreptate, mi-am zis. Am rămas singur şi mi se închircesc şi trupul, şi sufletul. Nu-mi mai rămâne decât să mor ca un câine.

Senatorul Trueba se lupta cu inamicii politici care erau tot mai aproape de preluarea puterii. În timp ce alți lideri ai Partidului Conservator se îngrăşau, îmbătrâneau şi pierdeau timpul în interminabile discuții bizantine, el îşi vedea de treabă, studia şi străbătea țara de la nord la sud, într-o campanie personală neîntreruptă, neluând în seamă durerea de oase sau vârsta. Era reales senator la toate alegerile parlamentare. Acum nu-l interesau puterea, bogăția sau prestigiul. Obsesia sa era să distrugă ceea ce numea „cancerul marxist" care se infiltra încet-încet în popor.

— Cum ridici o piatră, cum dai de un comunist, avea obiceiul să spună.

Nu-l credea nimeni, nici chiar comuniştii. Îşi cam băteau joc de el, de ieşirile lui, de aspectul lui de corb îndoliat, cu bastonul lui anacronic şi prevestirile lui apocaliptice.

Când le vâra sub ochi statisticile şi rezultatele reale ale ultimelor alegeri, colegii de partid îl bănuiau de ramolisment.

— Când nu vom mai putea pune mâna pe urne înainte de numărarea voturilor, ne-am dus dracului, spunea el.

— Comuniştii nu au câştigat nicăieri prin vot popular. E nevoie măcar de o revoluție pentru aşa ceva, iar în țara asta nu se întâmplă asemenea lucruri, i se răspundea.

— Până când s-or întâmpla, răspundea Trueba frenetic.

— Liniştește-te, omule. Vom avea grijă să nu se întâmple. Marxismul n-are nici o şansă în America Latină. Nu vezi că n-are nici o legătură cu aspectul magic al lucrurilor? Este o doctrină atee, practică şi funcțională. Nu poate avea succes aici, îl consolau ceilalți.

Nici măcar colonelul Hurtado, care vedea duşmani ai patriei la tot pasul, nu-i considera pe comunişti un pericol real. I-a explicat nu o dată că Partidul Comunist era compus din câțiva amărâți care nu însemnau absolut nimic din punct de vedere statistic şi care se lăsau conduşi de Moscova cu o râvnă sfântă, demnă de o cauză mai bună.

— Moscova e la dracu-n praznic, Esteban. Habar n-au ei ce se întâmplă în țara asta, îi spunea colonelul Hurtado. N-au nici o legătură cu condițiile concrete din țara noastră, o dovedeşte faptul că sunt mai pierduți decât Scufița Roşie. Uite, recent au publicat un manifest prin care cheamă țăranii, marinarii şi indigenii să formeze primul soviet național, îți dai seama ce caraghioslâc. Ce să ştie țăranul ce sunt sovietele! Marinarii sunt mai tot timpul pe mare şi-i interesează mai mult bordelurile din porturi decât politica. Cât despre indigeni, dacă mai există vreo două sute în total. Nu cred să fi supraviețuit mai mulți după

masacrele din secolul trecut, dar dacă vor să-şi facă un soviet acolo, în rezervaţie, n-au decât.

— Da, dar în afară de comunişti mai sunt socialiştii, radicalii şi alte grupuscule. Şi sunt toţi o apă şi un pământ, replică Trueba.

Pentru el, toate partidele politice, exceptându-l pe al său, erau potenţial marxiste şi nu le deosebea limpede ideologiile. Nu ezita să-şi prezinte public poziţia ori de câte ori se ivea ocazia, drept care toţi, în afară de colegii de partid, îl vedeau pe senatorul Trueba ca pe un fel de nebun reacţionar şi oligarhic, deosebit de pitoresc. Partidul Conservator trebuia să-l mai domolească, să nu-l ia gura pe dinainte şi să-i facă de râs. Era un paladin furibund, gata să se bată în orice adunare publică, la conferinţele de presă, la universităţi, oriunde nu îndrăznea nimeni să apară, el era acolo, neclintit în costumul negru, cu coama leonină şi bastonul de argint. Devenise subiectul preferat al caricaturiştilor, care, tot bătându-şi joc de el îl făcuseră şi mai popular, astfel încât conservatorii câştigau de fiecare dată. Era fanatic, violent şi demodat, dar reprezenta mai bine decât oricine valorile familiei, tradiţia, proprietatea şi ordinea. Lumea îl recunoştea pe stradă, pe seama lui se făceau bancuri şi se inventau poveşti care circulau din gură în gură. Astfel, se spunea că, după ce avusese atacul de cord când cu fiu-său, care se despuiase la porţile Congresului, Preşedintele Republicii îl chemase la el pentru a-i propune să fie ambasador în Elveţia, unde ar fi avut un post potrivit anilor săi şi foarte bun pentru sănătate. Se spunea că senatorul Trueba reacţionase cu un pumn în biroul primului cârmuitor, răsturnând drapelul naţional şi bustul Părintelui Patriei.

— De aici nu plec nici mort, Excelenţă, tunase el. O clipă dacă nu sunt atent, marxiştii or să vă ia scaunul de sub fund!

A avut dibăcia să numească stânga „duşmanul democraţiei", fără a bănui că, după câţiva ani, acesta va fi sloganul dictaturii. Lupta politică îi înghiţea aproape tot timpul şi o bună parte din avere. A băgat de seamă că, deşi făcea alte şi alte afaceri, aceasta părea să scadă de când murise Clara, dar nu s-a alarmat: era de netăgăduit că în viaţa lui ea fusese norocul, iar după plecarea ei era limpede că se dusese şi el. În plus, a socotit că îi rămânea destul ca să trăiască pe picior mare câte zile mai avea pe lumea asta. Se simţea bătrân, considera că nici unul dintre băieţi nu merita să-l moştenească şi că nepoatei îi va rămâne moşia Las Tres Marías, care nici ea nu mai era atât de prosperă ca înainte. Graţie noilor şosele şi automobilului, ceea ce înainte vreme era un adevărat safari cu trenul se redusese la un drum de şase ore, numai că el era tot timpul ocupat şi nu găsea momentul potrivit pentru a face călătoria. Din când în când îl chema pe administrator pentru a-i prezenta situaţia, după care rămânea prost dispus zile în şir. Administratorul era copleşit de propriul pesimism. Veştile pe care le aducea erau un pomelnic de întâmplări nenorocite: au degerat căpşunele, găinile au făcut ţâfnă, via s-a mănat. Astfel că moşia, care fusese izvorul bogăţiei sale, a ajuns să fie o povară şi adeseori trebuia să ia bani din alte afaceri pentru a ajuta pământul acela nesăţios, care nu dădea deloc semne că ar fi dorit să se îndrepte în absenţa sa.

— Trebuie să mă duc să fac ordine, e nevoie de ochiul stăpânului.

— Lucrurile s-au cam stricat la ţară, stăpâne, îi spunea administratorul. Ţăranii ridică tot mai des capul, nu e zi să nu ceară ceva. Ai zice că vor să trăiască precum stăpânii. Cel mai bine ar fi să vindeţi proprietatea.

Dar Trueba nici nu voia să audă. „Pământul este tot ce rămâne după ce restul s-a dus", repeta el, exact ca la douăzeci şi cinci de ani, când le argumenta astfel mamei şi surorii care îl băteau la cap cu aceeaşi problemă. Adevărul este că, apăsat de ani şi prins cu politica, şi Las Tres Marías încetase să-l intereseze, ca atâtea alte lucruri care înainte i se păreau fundamentale. Acum moşia nu mai avea decât o valoare simbolică.

Administratorul avea dreptate: lucrurile se stricau. Asta o spunea şi glasul catifelat al lui Pedro García al Treilea, care, graţie miracolului numit radio, ajungea în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. La treizeci şi ceva de ani, acesta continua să aibă un aspect de ţărănoi, dar asta era doar o chestiune de stil, căci cunoaşterea vieţii şi succesul îi neteziseră din asprime şi îi rafinaseră ideile. Purta o barbă sălbatică şi plete ca de profet, pe care şi le aranja singur cu briciul care fusese al tatălui său, devansând astfel cu nişte ani moda care mai târziu avea să facă furori printre cantautorii protestatari. Se îmbrăca în nişte pantaloni din pânză ordinară, purta espadrile artizanale şi, pe timp de iarnă, îşi punea pe umeri un poncho de lână netoarsă. Era ţinuta lui de luptă. Aşa apărea pe scenă, aşa era prezentat pe copertele discurilor. Dezamăgit de organizaţiile politice, a pus cap la cap trei-patru idei principale din care şi-a construit filozofia. Era un anarhist. De la găini şi vulpoi a evoluat la cântarea vieţii, a prieteniei şi a dragostei, iar apoi a revoluţiei. Muzica lui era foarte populară şi doar un căpos ca senatorul Trueba îi putea ignora existenţa. Bătrânul interzisese radioul în casa lui pentru ca nepoată-sa să nu asculte piesele şi serialele cu mame care-şi pierd copiii şi îi regăsesc după mulţi ani, şi pentru a evita posibilitatea ca bucăţile subversive ale duşmanului său să-i strice digestia. Avea un aparat de radio modern în dormitor, însă numai pentru a asculta ştirile. Nici nu bănuia că Pedro García al Treilea era cel mai bun prieten al fiului său Jaime şi nici că se întâlnea cu Blanca de fiecare dată când aceasta îşi lua valijoara de circ şi o ştergea, îngăimând diverse pretexte. Cum nu ştia nici că în unele duminici însorite o lua pe Alba şi se urcau pe dealuri, se aşezau pe culme să privească oraşul şi să mănânce pâine cu brânză, dar, până să se tăvălească pe imaş, râzând fericiţi ca doi căţeluşi, îi vorbea de cei săraci, oprimaţi, disperaţi şi de alte lucruri pe care Trueba ar fi preferat ca nepoată-sa să le ignore.

Pedro o vedea pe Alba crescând şi încerca să fie aproape de ea, dar n-a ajuns să o considere cu adevărat fiica lui, fiindcă aici Blanca era inflexibilă: spunea că Alba trecuse prin multe şocuri şi că era o adevărată minune că era un copil relativ normal, deci nu era cazul să i se dea încă un motiv de confuzie în ce-i priveşte originea, mai bine să creadă versiunea oficială; pe de altă parte, ar fi apărut riscul de a vorbi despre asta cu bunicul şi-ar fi ieşit o catastrofă. Oricum, Pedro era încântat de spiritul liber şi contestatar al copilei.

— Dacă n-ar fi fost fiică-mea, ar fi meritat să fie, spunea el plin de mândrie.

În toţi aceşti ani Pedro al Treilea nu s-a obişnuit deloc cu viaţa de burlac, în ciuda succesului la femei, în special la superbele adolescente pe care acordurile plângătoare ale chitarei le aprindeau de amor. Unele intrau în viaţa lui cu forţa, iar el avea nevoie de prospeţimea acestor legături. Încerca să le facă fericite o vreme, numai că începea să se despartă de ele încă din prima clipă. Câteodată, când alături de el o auzea pe vreuna suspinând în somn, închidea ochii şi se gândea la Blanca, la trupul ei matur, la sânii ei mari şi calzi, la ridurile fine din jurul gurii, la umbrele ochilor ei arăbeşti, şi îşi înăbuşea un strigăt. A încercat să rămână cu alte femei, a străbătut multe drumuri şi multe trupuri străine, dar în clipa supremă, în punctul acela în care se îmbinau singurătatea şi presimţirea morţii, tot Blanca era unica. În dimineaţa următoare începea deja delicatul proces de desprindere de noua iubită, iar îndată ce era liber se întorcea la Blanca, mai slab, mai încercănat, mai vinovat, dar cu un cântec nou pe corzile chitarei şi cu mii de noi mângâieri pentru ea.

Blanca se obişnuise să trăiască singură. Sfârşise prin a-şi găsi pacea în roboteala casnică, în atelierul de ceramică unde inventa animale pentru Naşterile Domnului şi unde doar Sfânta Familie, rătăcită printre tot felul de monştri, se încadra în legile biologice. Având vocaţie pentru o unică dragoste, singurul bărbat din viaţa ei era Pedro al Treilea. Acest sentiment puternic a salvat-o de un destin mediocru şi trist, îi era credincioasă chiar şi atunci când el dispărea după vreo

nimfă cu plete mătăsoase şi picioare lungi, neiubindu-l mai puțin pentru asta. La început a suferit de moarte la fiecare plecare a sa, însă şi-a dat seama repede că aceste absențe durau cât un suspin şi că, de fiecare dată, revenea şi mai îndrăgostit de ea şi mai tandru. Blanca prefera întâlnirile lor secrete în vreun hotel rutinei unei vieți în comun, oboselii unei căsnicii şi poverii de a îmbătrâni împreună, împărtăşind penuria sfârşitului de lună, mirosul urât din gură la trezire, plictiseala duminicală şi beteşugurile bătrâneții. Era o romantică incurabilă. Din când în când avea impulsul de a-şi lua valijoara şi ce mai rămăsese din şoseta cu bijuterii şi de a pleca împreună cu fata, ca să trăiască alături de el; renunța cu laşitate de fiecare dată. Poate că se temea că amorul lor grandios, care rezistase atâtor încercări, n-ar fi supraviețuit celei mai grele: conviețuirea. Alba creştea repede, în curând avea să nu mai poată fi folosită ca pretext pentru a-şi amâna întâlnirile cu el, dar prefera să nu ia încă nici o hotărâre. Adevărul este că, dacă se temea de rutină, tot atât de mult o îngrozeau stilul de viață al lui Pedro al Treilea, căsuța lui modestă din scânduri şi calamină din localitatea muncitorească, la fel de mizeră ca sutele de locuințe din jur, fără apă, cu podeaua de pământ bătut şi un singur bec în tavan. Pentru ea, s-a mutat într-un apartament din centru, avansând astfel, fără să şi-o fi propus, la o clasă de mijloc la care nu năzuise niciodată. Nici asta n-a fost suficient pentru Blanca. Apartamentul i se părea sordid, întunecos şi mic, iar clădirea promiscuă. Argumenta că n-o putea lăsa pe Alba să crească acolo, jucându-se cu copiii pe stradă sau pe scări şi învățând la o şcoală publică. Astfel i s-a dus tinerețea, iar ea s-a instalat în vârsta matură, resemnându-se ca singurele clipe de plăcere să rămână cele în care o ştergea pe furiş în hainele cele mai bune, cu parfumul şi lenjeria intimă de femeie uşoară, care îl încânta pe Pedro şi pe care ea o ascundea, roşie de ruşine, în fundul dulapului, gândindu-se la explicațiile pe care le-ar fi dat dacă ar fi descoperit-o cineva. Femeia aceasta practică şi terestră în viața obişnuită şi-a sublimat pasiunea din copilărie, ajungând să o trăiască în mod tragic. A hrănit-o cu fantezii, a idealizat-o, a apărat-o ca o fiară şi a curățat-o de adevărurile prozaice, transformând-o astfel într-un amor ca în romane.

Cât despre Alba, aceasta a învățat că nu trebuia să pomenească de Pedro, ştiind efectul pe care-l avea acest nume în familie. Intuia că se petrecuse ceva grav între bărbatul cu degete tăiate care o săruta pe maică-sa pe gură şi bunicul, numai că toți, inclusiv Pedro, îi dădeau răspunsuri evazive. În intimitatea dormitorului, Blanca îi povestea uneori câte ceva despre el şi o învăța cântecele lui, interzicându-i să le fredoneze în casă. Nu i-a spus însă că era tatăl ei, şi ea însăşi părea să fi uitat acest lucru. Îşi amintea trecutul ca pe o succesiune de violențe, părăsiri şi tristeți şi nu era deloc sigură că lucrurile fuseseră aşa cum le gândea. I se ştersese din minte episodul cu mumiile, cu fotografiile şi cu indianul cocoțat pe tocuri Louis XV, care determinase fuga ei din casa soțului. Repetase de atâtea ori că de fapt contele murise de febră în mijlocul deşertului, încât ajunsese s-o creadă şi ea. După nişte ani, când fiică-sa a anunțat-o că în frigiderul morgii se găsea cadavrul lui Jean de Satigny, nu s-a bucurat: se simțea văduvă de mult timp. Nici atunci nu şi-a justificat minciuna. Şi-a scos din dulap vechiul taior negru, şi-a prins agrafele în coc şi a mers cu Alba să-l îngroape pe francez în Cimitirul General, într-o groapă municipală unde ajungeau săracii; senatorul Trueba refuzase să-i cedeze un loc în mausoleul de culoarea somonului. Mama şi fiica au fost singurele care au mers în urma sicriului negru pe care-l cumpăraseră grație generozității lui Jaime. Se simțeau uşor caraghioase în zăpuşeala zilei de vară cu buchetele ofilite în mână şi fără nici o lacrimă pentru mort.

— Bag seama că tata nici măcar nu avea prieteni, a zis Alba.

Nici atunci Blanca nu i-a spus adevărul.

După ce le-am aşezat pe Rosa şi pe Clara în mausoleu, m-am simțit ceva mai liniştit, ştiind că, mai devreme sau mai târziu, vom fi toți trei acolo, alături de alte ființe dragi: mama, Dădaca şi Ferula, care sper că m-a iertat. Nu-mi imaginam că aveam să trăiesc aşa mult, iar ele aveau să mă aştepte atâta.

Camera Clarei a rămas închisă cu cheia. Nimeni nu avea voie să intre acolo, sau să schimbe ceva, pentru ca eu să mă pot întâlni cu spiritul ei, care rămăsese acolo, de câte ori doream. Am început să am insomnii, beteşug de bătrânețe. Umblam noaptea prin casă, târându-mi papucii care-mi cădeau din picioare, îmbrăcat în halatul larg ca de episcop, pe care păstrez din rațiuni sentimentale, bombănind împotriva sorții ca un moşneag ramolit. Cu toate astea, soarele dimineții îmi readucea pofta de viață. La micul dejun îmi făceam apariția cu cămaşa scrobită şi costumul de doliu, bărbierit proaspăt şi calm, citeam ziarul cu nepoată-mea, puneam la zi afacerile şi corespondența, după care plecam pentru restul zilei. Am încetat să iau masa acasă, inclusiv sâmbăta şi duminica: fără prezența catalizatoare a Clarei, n-avea nici un rost să suport certurile cu băieții.

Cei doi prieteni ai mei, singurii, încercau să-mi scoată doliul din suflet. Mâncam împreună, jucam golf, făceam partide de domino. Vorbeam despre afaceri, politică, uneori şi despre familie. Într-o seară, văzându-mă mai bine dispus, m-au invitat la „Cristofor Columb", cu speranța că o femeiuşcă m-ar fi înveselit. Nici unul dintre noi trei nu mai era la vârsta aventurilor, dar am băut câteva pahare şi am pornit-o.

Nu mai fusesem la hotelul acela de câțiva ani şi aproape că îl uitasem. În ultimul timp, hotelul dobândise prestigiu turistic, erau provinciali care veneau în Capitală doar ca să viziteze şi să povestească după aceea prietenilor. Am ajuns la vechea clădire care pe dinafară rămăsese la fel. Ne-a primit un portar care ne-a condus în salonul principal, unde-mi aminteam că fusesem pe vremea matroanei franceze, mai bine zis cu accent franțuzesc. O copilă îmbrăcată ca o şcolăriță ne-a oferit câte un pahar cu vin din partea casei. Unul dintre amicii mei a încercat să o apuce de talie, însă ea l-a avertizat că face parte din personalul de serviciu şi că trebuia să le aşteptăm pe profesioniste. După câteva clipe s-a tras o draperie şi a apărut o imagine de veche curte arăbească: un negru uriaş, atât de negru încât părea albastru, cu pielea unsă, şalvari morcovii de mătase, vestă fără mâneci, turban de lame mov, papuci turceşti şi inel de aur în nas. Când ne-a zâmbit, i-am putut admira dinții de metal. A spus că-l cheamă Mustafa şi ne-a dat un album cu poze ca să alegem María. Pentru prima dată după mulți ani am râs cu poftă, căci ideea unui catalog de curve mi se părea nespus de amuzantă. Am răsfoit albumul care conținea femei grase, slabe, cu plete, tunse scurt, costumate în nimfe, amazoane, novice, curtezane, dar n-am putut alege nici una, toate păreau nişte flori de banchet călcate în picioare. Ultimele trei pagini ale albumului erau dedicate băieților cu tunici greceşti şi coronițe de laur pe cap, care se jucau printre false ruine elenistice, cu fesele lor grăsulii şi gene lungi, absolut respingători. Eu nu văzusem de aproape nici un pederast declarat, în afară de Carmelo, cel care se îmbrăca în japoneză la „Felinarul Roşu", drept care am fost tare mirat când unul dintre amicii mei, tată de familie şi curtier la Bursa de Comerț, l-a ales pe unul dintre adolescenții ăia cu fundul mare. Băiatul a apărut de după draperii ca prin minune şi a plecat cu amicul de mână, cu chicoteli şi izmeneli muiereşti. Celălalt amic a preferat o odaliscă grăsană, cu care mă îndoiesc că ar fi putut face ceva la vârsta şi la fragilitatea lui osoasă, dar oricum, au dispărut şi ei după perdele.

— Văd că domnu' se hotărăşte greu, a cuvântat Mustafa cu cordialitate. Permiteți-mi să vă ofer ce are casa mai bun. V-o prezint pe Afrodita.

Iar Afrodita a intrat în salon, cu trei etaje de bucle pe cap, abia acoperită de văluri şi debordând de struguri artificiali de la umeri până la genunchi. Era

Tránsito Soto, absolut mitologică, în ciuda ciorchinilor vulgari şi a vălurilor de circ.

— Mă bucur să vă văd, şefu'.

M-a luat cu ea dincolo de draperii şi am ajuns într-o curte interioară, în inima clădirii labirintice. Hotelul era format din două sau trei case vechi, unite strategic prin curți ascunse, coridoare şi pasarele. Tránsito Soto m-a dus într-o cameră anodină, dar curată, a cărei unică extravaganță erau nişte fresce cu subiect erotic pe pereți, prost imitate de un pictor mediocru după cele din Pompei, şi o baie mare, veche, cam ruginită, dar cu apă curentă. Am fluierat admirativ.

— Am mai schimbat câte ceva pe aici, a spus ea.

Şi-a scos strugurii şi vălurile şi a redevenit femeia de care-mi aminteam, mai atrăgătoare şi mai puțin vulnerabilă, dar având în ochi aceeaşi expresie ambițioasă care mă captivase când o cunoscusem. Mi-a povestit despre cooperativa de curve de ambe sexe, care avusese un succes formidabil. Cu toții au scos localul din ruina în care-l lăsase falsa madamă franțuzoaică, cu toții au pus umărul pentru a-l transforma într-un eveniment social şi un monument istoric în acelaşi timp, despre care marinarii duceau vestea pe meleagurile cele mai îndepărtate. Costumele avuseseră rolul principal, căci incitau fantezia erotică a clienților, ca şi catalogul cu poze, pe care îl multiplicaseră şi-l distribuiau în provincie, pentru a trezi pofta bărbaților de a veni în Capitală la celebrul bordel.

— Mare plictiseală cu cârpele şi cu strugurii ăştia, şefu', dar bărbaților le place. După aia povestesc, se duce vestea şi vin şi alții. Ne merge foarte bine, e o afacere bună şi nimeni nu se simte exploatat, suntem parteneri. În plus, este singura casă de curve care are un negru autentic. Toți ceilalți sunt vopsiți, dar Mustafa tot negru rămâne, chiar dacă-l freci cu şmirghel. Ca să nu mai spun că totul este curat. Poți bea apă din closet, turnăm leşie peste tot şi suntem controlați de Ministerul Sănătății. Aici nu există boli venerice.

Tránsito şi-a scos şi ultimul văl şi nuditatea ei magnifică m-a copleşit, făcându-mă să mă simt obosit de moarte. Inima-mi era plină de tristețe, iar sexul mi-l simțeam ca pe o floare veştejită fără speranță.

— Vai, Tránsito, cred că sunt prea bătrân pentru asta, am bâiguit.

Dar Tránsito Soto a început să-şi onduleze şarpele tatuat în jurul ombilicului, hipnotizându-mă cu mişcările suave ale pântecelui, continuând să-mi vorbească despre avantajele cooperativei şi ale catalogului. Mi-a venit să râd şi am constatat că râsul era un adevărat balsam. Am încercat să urmăresc cu degetul conturul şarpelui care aluneca în zigzag. M-am mirat să văd că femeia aceasta, care nu mai era nici la prima, nici la a doua tinerețe, avea pielea atât de fermă şi muşchii atât de tari, făcând ca reptila aia tatuată să pară vie. M-am aplecat să-i sărut tatuajul şi am constatat cu plăcere că nu era parfumată. Aroma caldă şi sigură a pântecelui ei mi-a umplut nările, m-a invadat şi mi-a însuflețit sângele cu o fervoare pe care o credeam înghețată. Vorbind mai departe, Tránsito şi-a desfăcut picioarele, separându-şi suavele coloane ale coapselor ca din întâmplare, de parcă şi-ar fi schimbat poziția. Am început s-o explorez cu buzele, aspirând, căutând, lingând, uitând de doliu şi de povara anilor, iar dorința s-a întors cu forța altor vremuri şi, tot mângâind-o şi sărutând-o, i-am smuls ce mai avea pe ea, aproape cu disperare, fericit de fermitatea masculinității mele, şi m-am cufundat în animalul cald şi generos care mi se oferea, legănat de glasul ei de pasăre răguşită, înlănțuit de brațele ei de zeiță, intrând în ritmul şoldurilor ei puternice, pierzând noțiunea lucrurilor şi explodând fericit.

Apoi ne-am bălăcit împreună în cadă până când mi-am revenit şi m-am simțit aproape vindecat. Timp de o clipă am cochetat cu o idee fantezistă, anume că Tránsito era femeia de care aş fi avut nevoie şi că, alături de ea, m-aş fi putut

întoarce la vremurile când eram în stare să ridic în şa o ţărancă zdravănă şi s-o duc în bălării împotriva voinţei ei.

— Clara, am şoptit fără să mă gândesc, şi-am simţit o lacrimă alunecându-mi pe obraz, apoi o alta şi încă una, până când s-au transformat într-un hohot de plâns, într-un tumult de nostalgii şi tristeţi pe care femeia l-a recunoscut fără greutate, căci avea o vastă experienţă în ce priveşte necazurile bărbaţilor.

M-a lăsat să-mi plâng toate necazurile şi singurătăţile ultimilor ani, m-a ajutat să ies din baie cu o grijă maternă, m-a şters, mi-a făcut nişte masaje care m-au lăsat moale ca o cocă şi m-a învelit când a văzut că eram pe punctul să adorm. M-a sărutat pe frunte şi a ieşit în vârful picioarelor.

— Cine-o fi Clara? am auzit-o şoptind, în timp ce ieşea pe uşă.

11. *Trezirea*

Alba a ieşit definitiv din copilărie pe la optsprezece ani. În clipa când s-a simțit femeie, s-a închis în fosta ei cameră, unde încă mai era pictura murală începută cu mulți ani în urmă. A căutat în vechile borcane cu vopsea până a găsit un alb şi un roşu încă proaspete, le-a amestecat bine şi a pictat o mare inimă trandafirie pe ultimul loc liber de pe perete. Era îndrăgostită. Apoi a aruncat la gunoi vopselele şi pensulele şi s-a aşezat să privească un timp desenele, revăzând povestea necazurilor şi a bucuriilor pe care le avusese. A ajuns la concluzia că fusese fericită şi s-a despărțit de copilărie cu un suspin.

În anul acela multe lucruri s-au schimbat în viața ei. A terminat şcoala şi a hotărât să studieze filozofia pentru plăcerea ei şi muzica pentru a-i face în necaz bunicului, care considera arta o formă de a-ți pierde timpul şi predica neobosit despre avantajele profesiunilor liberale sau ştiințifice. O mai punea în gardă şi în ce priveşte amorul şi căsnicia, cu aceeaşi pisălogeală cu care îl bătea la cap pe Jaime să-şi găsească o logodnică decentă şi să se însoare, ca să nu rămână un flăcău tomnatic. Spunea că pentru bărbați era bine să aibă neveste, în schimb, femeile precum Alba n-aveau decât de pierdut căsătorindu-se. Toate predicile lui s-au făcut țăndări în ziua când Alba l-a văzut prima dată pe Miguel, într-o memorabilă seară ploioasă şi rece, în cafeneaua universității.

Miguel era un student palid, cu ochi febrili, pantaloni decolorați şi cizme de miner, aflat în ultimul an la Drept.

Era un lider al stângii, însuflețit de cea mai necontrolabilă patimă: căutarea dreptății. Ceea ce nu l-a împiedicat să o vadă pe Alba. A ridicat ochii şi privirile lor s-au întâlnit. S-au privit entuziasmați şi din clipa aceea au căutat orice prilej pentru a se întâlni pe aleile parcului, pe unde se plimbau cărându-şi cărțile sau violoncelul greu al Albei. Chiar la prima întâlnire, ea a observat mica insignă pe care băiatul o purta pe mânecă: o mână ridicată, cu pumnul strâns. A hotărât să nu-i spună că era nepoata lui Esteban Trueba. Pentru prima dată în viață a folosit numele din cartea de identitate: Satigny. Destul de repede a luat decizia de a nu-şi da numele nici față de ceilalți colegi. În schimb, s-a putut lăuda că era prietenă cu Pedro García al Treilea, foarte popular printre studenți, şi cu Poetul, pe genunchii căruia se aşezase în copilărie şi care ajunsese să fie cunoscut în toate limbile pământului, versurile lui fiind recitate de tineri şi regăsindu-se în graffiti-urile de pe ziduri.

Miguel vorbea despre revoluție. Susținea că violenței regimului trebuia să i se răspundă cu violența revoluției. Dar Alba era total neinteresată de politică, dorind să vorbească numai despre dragoste. Era sătulă de discursurile bunicului, de certurile lui cu unchiul Jaime, de campaniile electorale. Singura ei participare politică fusese ieşirea cu colegii de şcoală pentru a da cu pietre în Ambasada Statelor Unite, din motive deloc clare, pentru care a fost eliminată o săptămână de la liceu, iar bunicul aproape că a făcut infarct. Dar la universitate politica era de neevitat. A descoperit, împreună cu toți cei din anul ei, atracția nopților de insomnie la cafenea, cu discuții despre schimbările de care era nevoie în lume, molipsindu-se unii de la alții de pasiunea ideilor. Ajungea acasă spre dimineață, cu gura amară, cu hainele duhnind a mahorcă şi cu mintea înfierbântată de eroism, sigură că, dacă ar fi fost cazul, şi-ar fi dat şi viața pentru o cauză justă. De dragul lui Miguel, nu din convingere ideologică, Alba s-a baricadat în universitate alături de studenții care ocupaseră clădirea în semn de sprijin pentru o grevă muncitorească. Au fost zile de tabără, cu discursuri exaltate şi insulte strigate poliției de la ferestre până au rămas fără glas. Au făcut baricade cu saci cu pământ şi pietre de caldarâm scoase din curtea interioară, au astupat uşile şi ferestrele, ca să transforme clădirea într-o fortăreață, rezultatul fiind o adevărată

temniță din care le era mult mai greu studenților să iasă decât polițailor să intre. A fost prima dată când Alba n-a dormit acasă, petrecându-şi noaptea legănată de brațele lui Miguel, printre mormane de ziare şi sticle de bere goale, în promiscuitatea caldă a tovarăşilor, cu toții tineri, transpirați, cu ochii roşii de nesomn şi de fum, cam flămânzi şi fără strop de frică, toată treaba semănând mai mult a joc decât a război. În prima zi au fost atât de ocupați cu ridicatul baricadelor şi a copilăreştilor sisteme de apărare, cu scrisul pancartelor şi cu vorbitul la telefon, că nici n-au băgat de seamă că poliția le-a tăiat apa şi curentul.

De la bun început, Miguel a fost sufletul asediului, secundat de profesorul Sebastian Gomez care, în ciuda picioarelor suferinde, l-a însoțit până la capăt. Noaptea au cântat pentru a-şi menține curajul, iar când au obosit de atâtea discuții, discursuri şi cântece, s-au aşezat în grupuri pentru a se odihni. Ultimul care a mers la culcare a fost Miguel, care părea să fie singurul care ştia ce avea de făcut. S-a ocupat de distribuirea apei, adunând în diverse recipiente până şi apa din rezervoarele closetelor, a improvizat o bucătărie, a făcut rost, nu se ştie cum, de ness, de biscuiți şi de câteva cutii de bere. A doua zi duhoarea veceurilor fără apă era îngrozitoare, dar Miguel a organizat curățenia şi a decretat: trebuiau să-şi facă nevoile în curte, într-o gaură săpată lângă statuia de piatră a fondatorului universității. Miguel i-a împărțit pe băieți în grupuri mici şi le-a dat de lucru toată ziua cu atâta dibăcie, că autoritatea lui nici nu s-a făcut simțită. Hotărârile păreau să se ivească spontan din chiar sânul micilor grupuri.

— De parcă am rămâne aici mai multe luni, a spus Alba, încântată de ideea de a fi asediați.

Pe stradă, înconjurând vechiul edificiu, au fost aşezate strategic carele blindate ale poliției. A început o aşteptare tensionată, care avea să țină câteva zile.

— Ni se vor alătura studenții din toată țara, sindicatele, şcolile profesionale. Poate cade guvernul, a spus Sebastian Gomez.

— Nu cred, a răspuns Miguel. Important este să stabilim protestul şi să nu părăsim clădirea până nu se aprobă pachetul de cereri ale muncitorilor.

A început să burnițeze şi s-a întunecat repede în clădirea lipsită de curent electric. Au aprins lămpi improvizate din nişte borcane cu benzină şi fitile fumegoase. Alba a presupus că tăiaseră şi telefonul, dar linia funcționa. Miguel i-a explicat că poliția avea interesul să ştie cu cine şi ce vorbeau şi le-a spus să fie atenți. Oricum, Alba a sunat acasă să le spună că rămânea alături de camarazii ei până la victoria finală sau până la moarte, frază care i-a sunat fals de îndată ce a pronunțat-o. Bunicul a smuls telefonul din mâna Blancăi şi, cu tonul furios pe care nepoată-sa îl cunoştea prea bine, i-a comunicat că avea o oră pentru a veni acasă cu o explicație rezonabilă pentru noaptea pe care o petrecuse în altă parte. Alba i-a răspuns că nu putea ieşi şi, chiar de-ai fi putut, n-avea de gând.

— N-ai ce să cauți cu comuniştii ăia! a urlat Esteban Trueba.

După care şi-a îndulcit glasul şi a rugat-o să plece înainte de a veni poliția: era informat că guvernul n-avea să-i tolereze la infinit şi dacă nu vor ieşi de bunăvoie, îi vor scoate cu Brigada Mobilă, bătuți bine.

Alba s-a uitat printr-o crăpătură a ferestrei acoperite cu scânduri şi saci cu pământ şi a văzut tanchetele aliniate pe stradă şi un şir dublu de oameni pe picior de război, cu căşti, bâte şi măşti. A priceput că bunicul nu exagerase. Văzuseră şi ceilalți, dintre care unii tremurau. Cineva a spus ceva de nişte bombe noi, mai rele decât cele lacrimogene, în stare să provoace o diaree incontrolabilă şi să-i înfrângă chiar şi pe cei mai viteji, prin mizeria şi ridicolul pe care le creau. Idee care Albei i s-a părut înfiorătoare. A trebuit să facă un efort serios ca să nu plângă. Simțea nişte înțepături în burtă şi a bănuit că era frica. Miguel a

îmbrățișat-o, dar asta nu a liniştit-o. Amândoi erau obosiți şi începeau să simtă noaptea nedormită în oase şi în suflet.

— Nu cred că vor avea curajul să intre. Guvernul are şi aşa destule probleme ca să se mai ia şi de noi, a zis Sebastian Gomez.

— N-ar fi prima dată că se ia de studenți, a spus altcineva.

— Opinia publică nu va permite aşa ceva, a răspuns Gomez. Suntem o democrație, nu o dictatură. Niciodată nu va fi dictatură.

— Mereu zicem că lucrurile astea li se întâmplă altora, până când vin şi peste noi, a spus Miguel.

Restul serii a trecut fără incidente, iar noaptea au fost mai liniştiți cu toții, în ciuda inconfortului şi a foamei. Tanchetele erau tot acolo. Pe culoarele largi şi în săli studenții se jucau de-a prinselea, jucau cărți, se odihneau trântiți pe jos şi pregăteau arme defensive din bețe şi pietre. Epuizarea era vizibilă pe toate chipurile. Pântecele Albei nu se potolea, iar fata s-a gândit că, dacă nu-i va trece până dimineața, va trebui să folosească groapa din curte. Afară continua să plouă, rutina oraşului continua şi ea imperturbabil. Nimeni nu părea să ia în seamă încă o grevă studențească, iar lumea trecea prin fața tanchetelor fără a se opri să citească pancartele atârnate de fațada universității. Vecinii s-au obişnuit repede cu prezența carabinierilor înarmați şi, când s-a oprit ploaia, copiii au ieşit să bată mingea în spațiul gol dintre clădire şi detaşamentele de poliție. Alba avea impresia că se găseşte într-o bărcuță cu pânze pe o mare încremenită, fără pic de briză, într-o aşteptare eternă şi tăcută, nemişcată, scrutând orizontul ore în şir. Camaraderia veselă din prima zi s-a transformat în iritare şi discuții în contradictoriu, pe măsură ce orele treceau şi inconfortul sporea. Miguel a cercetat toată clădirea şi a confiscat toate proviziile din cafeneaua-bufet.

— Când o să se termine povestea asta, o să-i dăm tipului banii. E şi el un muncitor ca oricare altul, a spus.

Era frig. Singurul care nu se plângea de nimic, nici măcar de sete, era Sebastian Gomez. Părea la fel de neobosit ca Miguel, deşi avea de două ori vârsta lui şi avea un aer de tuberculos. Era singurul profesor rămas cu studenții care ocupaseră clădirea. Se spunea că picioarele lui betegite erau consecința unei rafale de mitralieră în Bolivia. Era ideologul care făcea să ardă printre studenți flacăra care în cei mai mulți s-a stins atunci când au terminat facultatea şi au intrat în lumea pe care crezuseră că aveau s-o schimbe în prima lor tinerețe. Era mărunțel şi uscat, cu nasul acvilin şi părul rar, animat de un foc interior fără preget. El fusese cel care o poreclise pe Alba „contesa", pentru că în prima zi de cursuri bunicul ei avusese proasta idee de a o trimite la facultate cu maşina cu şofer, iar profesorul o văzuse. Porecla o nimerise din întâmplare: Gomez n-avea de unde şti că, la o adică, dacă ea ar fi vrut, ar fi putut face paradă de titlul de noblețe al lui Jean de Satigny, unul dintre puținele lucruri autentice pe care le avea contele francez care-i dăduse numele. Alba nu-i purta pică pentru poreclă, dimpotrivă, uneori cocheta cu ideea de a-l seduce pe viteazul profesor. Numai că Sebastian Gomez văzuse destule fete ca Alba şi cunoştea acel amestec de milă şi curiozitate pe care-l produceau cârjele care-i ajutau bietele picioare betege.

Şi-aşa a trecut ziua. Brigada Mobilă nu şi-a deplasat tanchetele, guvernul nu a cedat cererilor muncitorilor. Alba a început să se întrebe ce dracu' făcea acolo, durerea de burtă devenea insuportabilă şi nevoia de a se spăla într-o baie cu apă curentă începea s-o obsedeze. Gura i se umplea de salivă ori de câte ori privea în stradă şi-i vedea pe carabinieri. Ştia deja că antrenamentele unchiului Nicolás nu erau atât de eficiente în cazurile concrete pe cât fuseseră în ficțiunea unor dureri imaginare. Două ore mai târziu, Alba s-a simțit invadată de o vâscozitate călduță şi şi-a văzut pantalonii pătați în roşu. A cuprins-o panica. De două zile teama că avea să i se întâmple aşa ceva o chinuia mai rău ca foamea. Pata de pe pantaloni era ca un steag. N-a încercat s-o ascundă. S-a ghemuit într-

un colț, simțindu-se pierdută. Când era mică, bunică-sa o învățase că funcțiile corpului erau un lucru natural şi putea vorbi de menstruație ca de poezie, dar mai târziu, la şcoală, a aflat că toate secrețiile corpului, în afară de lacrimi, erau indecente. Miguel şi-a dat seama de nefericirea ei, s-a dus la infirmeria improvizată să caute un pachet de vată şi a făcut rost de nişte batiste; în scurt timp s-a văzut că nu era suficient, iar seara Alba plângea de umilință şi de durere, îngrozită de durerea crâncenă şi de revărsarea sangvină care nu semăna deloc cu un ciclu obişnuit. Parcă se rupsese ceva în ea. Ana Diaz, o studentă care, ca şi Miguel, purta insigna cu pumnul ridicat, a făcut constatarea că asta nu le doare decât pe femeile bogate, căci proletarele nu se plâng nici măcar atunci când nasc, dar, văzând cât de îmbibați erau pantalonii şi că Alba era palidă ca un mort, s-a dus să stea de vorbă cu Sebastian Gomez. Acesta s-a declarat incapabil să rezolve problema.

— Aşa se întâmplă când se bagă femeile în treburi pentru bărbați, a glumit el.

— Nu, aşa se întâmplă când se bagă burghezii în treburile poporului, a replicat fata indignată.

Gomez a venit în colțul în care Miguel o aşezase pe Alba şi s-a apropiat cu greu, împiedicat de cârje.

— Contesă, trebuie să te duci acasă. Aici nu ajuți cu nimic, dimpotrivă, mai mult ne încurci.

Alba a simțit un val de uşurare. Era mult prea speriată, iar asta era o soluție onorabilă, să plece acasă fără să pară laşă. A mai vorbit puțin cu Sebastian Gomez pentru a salva aparențele, dar a fost imediat de acord ca Miguel să iasă cu un steag alb şi să parlamenteze cu carabinierii. Toți l-au privit pe geam, în timp ce traversa parcarea goală. Carabinierii strânseseră rândurile şi i-au ordonat, prin portavoce, să se oprească, să lase steagul pe jos şi să avanseze cu mâinile la ceafă.

— E ca la război, a comentat Gomez. După puțin timp, Miguel s-a întors şi a ajutat-o pe Alba să se pună pe picioare. Fata care mai devreme o criticase pentru că se văita a luat-o de celălalt braț şi toți trei au ieşit din clădire, strecurându-se printre baricade şi saci cu pământ, luminați de puternicele reflectoare ale poliției. Alba abia mergea, îi era ruşine şi i se învârtea capul. La jumătatea drumului le-a ieşit în cale o patrulă; Alba s-a pomenit la câțiva centimetri de o uniformă verde şi de un pistol care aproape că i se proptise în nas. A ridicat privirile şi a dat cu ochii de un chip brunet, cu ochi de rozător. A ştiut imediat cine era: Esteban García.

— Păi, văd că avem de-a face chiar cu nepoata senatorului Trueba! a exclamat acesta ironic.

Aşa a aflat Miguel că Alba nu-i spusese tot adevărul. Simțindu-se trădat, i-a predat-o lui García, a făcut stânga-mprejur şi s-a întors târând steagul cel alb, fără să-i spună la revedere nici măcar din priviri, urmat de Ana Dîaz, la fel de uimită şi furioasă ca şi el.

— Ce-ai pățit? a întrebat García, arătând cu pistolul spre pantalonii Albei. Parc-ai fi avortat.

Alba a ridicat fruntea şi l-a privit în ochi.

— Nu e treaba dumitale. Du-mă acasă! a ordonat ea, imitând tonul autoritar pe care-l folosea bunicul ei cu toți cei pe care-i considera ca nefăcând parte din clasa lui socială.

García a ezitat. Trecuse ceva timp de când nu mai auzise o comandă din gura unui civil, şi a fost tentat să o ducă în arest şi să o lase într-o celulă, putrezind în propriul ei sânge, până îl va implora în genunchi, însă meseria îl învățase că existau alți oameni mult mai puternici decât el şi că nu-şi putea permite luxul de a acționa cu impunitate. În plus, amintirea Albei, cu rochițele ei

scrobite, sorbind limonada pe terasa din Las Tres María, în timp ce el umbla desculț şi-şi trăgea mucii în curtea găinilor, cât şi teama pe care încă o simțea față de bătrânul Trueba au fost mai puternice decât dorința de a o umili. N-a fost în stare să susțină privirile Albei şi a înclinat imperceptibil capul. S-a întors, a lătrat o frază şi doi carabinieri au ridicat-o pe fată pe brațe şi au băgat-o într-o maşină a poliției. Aşa a ajuns acasă. Văzând-o, Blanca a crezut că prezicerile senatorului se adeveriseră şi că poliția năvălise peste studenți. A început să urle şi nu s-a oprit decât după ce Jaime a examinat-o pe Alba şi a asigurat-o că nu era rănită şi că totul avea să se rezolve cu nişte injecții şi cu odihnă.

Alba a stat două zile la pat, timp în care greva studențească s-a terminat în mod paşnic. Ministrul Educației a fost schimbat şi mutat la Ministerul Agriculturii.

— Dacă a putut fi ministrul Educației fără să fi terminat şcoala, la fel de bine are să fie ministrul Agriculturii fără să fi văzut în viața lui o vacă vie, a comentat senatorul Trueba.

În timp ce stătea în pat, Alba a revăzut împrejurările în care îl cunoscuse pe Esteban García. Căutând printre imaginile din copilărie, şi-a amintit de un tânăr brunet în biblioteca de acasă, în timp ce în cămin ardeau butuci care înmiresmau aerul, era după-amiaza sau seara, iar ea era aşezată pe genunchii lui. Era însă o imagine care se ivea şi pierea din memorie imediat, încât a crezut că visase. Prima amintire clară pe care o avea despre el era ulterioară. Ştia şi data exactă: era în ziua când împlinise paisprezece ani şi pe care maică-sa o notase în albumul negru pe care-l începuse bunica ei când venise pe lume. Pentru această ocazie, îşi pusese părul pe moațe şi aştepta pe terasă, cu pardesiul pus, să vină unchiul Jaime şi să meargă împreună ca să-i cumpere cadoul. Era cam frig, dar ei îi plăcea grădina iarna. Şi-a suflat în mâini şi şi-a ridicat gulerul ca să-şi apere urechile. De unde stătea, vedea fereastra bibliotecii, în care bunicul vorbea cu un bărbat. Geamul era aburit, şi totuşi, a recunoscut uniforma carabinierilor şi s-a întrebat ce treabă putea avea bunicul cu unul dintre ei în biroul de acasă. Omul era cu spatele şi şedea țeapăn pe marginea unui scaun, drept şi cu aerul jalnic al unui soldățel de plumb. Alba i-a privit un timp, iar când a calculat că Jaime trebuia să ajungă, a mers prin grădină până la un chioşc pe jumătate dărăpănat şi s-a aşezat să aştepte. La puțin timp a apărut acolo chiar Esteban García: pleca şi, ca să ajungă la poartă, trebuia să traverseze grădina. S-a oprit brusc când a dat cu ochii de ea. S-a uitat în toate părțile, a ezitat, iar apoi s-a apropiat.

— Îți aminteşti de mine?

— Nu prea.

— Sunt Esteban García. Ne ştim din Las Tres Marías. Alba a zâmbit mecanic. Amintirea nu era clară. Era ceva în ochii lui care o speria, însă nu-şi dădea seama prea bine de ce. García a măturat frunzele cu palma şi s-a aşezat lângă ea în chioşc, atât de aproape, că picioarele li se atingeau.

— Grădina asta parcă e o junglă, a spus el, respirând foarte aproape de ea.

Şi-a scos chipiul, avea părul foarte scurt şi aspru, gominat. Dintr-odată, mâna lui a fost pe umărul ei. Familiaritatea gestului a descumpănit-o; o clipă a rămas ca paralizată, după care s-a tras îndărăt. Dar mâna carabinierului îi strângea umărul şi degetele intrau prin stofa groasă a paltonului. Alba simțea că inima îi bate tare şi că se înroşeşte la față.

— Ai crescut, Alba, eşti aproape femeie, i-a şoptit el la ureche.

— Am paisprezece ani, astăzi îi împlinesc, s-a bâlbâit ea.

— Păi, atunci am un cadou pentru tine, a spus el, zâmbind strâmb.

A încercat să-şi ferească fața, dar băiatul a apucat-o zdravăn cu ambele mâini, întorcând-o spre el. A fost primul ei sărut. A simțit ceva cald şi brutal, pielea aspră şi prost bărbierită i-a zgâriat chipul, i-a ajuns în nări mirosul de tutun rece şi de ceapă, i-a simțit violența. Limba lui încerca să-i deschidă buzele,

iar cu o mână îi apăsa fălcile ca s-o facă să deschidă gura. I-a văzut limba ca o moluscă băloasă şi caldă, i s-a făcut greaţă de la stomac, dar a ţinut ochii deschişi. A văzut ţesătura aspră a uniformei şi i-a simţit mâinile feroce care-i înconjurau gâtul şi începeau să strângă. A crezut că se sufocă şi l-a împins atât de tare, că a reuşit să-l mute mai încolo. García s-a tras mai departe şi a zâmbit batjocoritor. Avea pete roşii pe obraz şi respira agitat.

— Ţi-a plăcut cadoul meu? a întrebat el râzând. Alba l-a văzut depărtându-se cu paşi mari prin grădină şi s-a aşezat să plângă. Se simţea murdară şi umilită. Apoi a fugit în casă, s-a spălat pe gură cu săpun şi şi-a frecat dinţii cu periuţa, de parcă aşa ar fi putut şterge pata asta din memorie. Când a sosit Jaime, s-a atârnat de gâtul lui, şi-a afundat nasul în cămaşa lui şi i-a spus că nu mai voia nici un cadou, pentru că hotărâse să se călugărească. Jaime a început să râdă cu un glas profund şi sonor, care-i venea din rărunchi şi pe care ea îl auzise extrem de rar, unchiul ei fiind o fire taciturnă.

— Îţi jur că e adevărat! Mă fac călugăriţă, suspina Alba.

— Doar dacă te mai naşti o dată. Şi-n plus, ar trebui să treci peste cadavrul meu.

De atunci, Alba nu l-a mai văzut pe Esteban García până în ziua de la universitate, dar n-a putut să-l uite. N-a povestit nimănui despre sărutul acela respingător şi nici despre visele pe care le-a avut după aceea, în care el apărea ca o bestie verzuie, care voia s-o stranguleze cu labele şi să o asfixieze vârându-i un tentacul bălos în gură.

Amintindu-şi acum toate astea, Alba şi-a dat seama că acest coşmar stătuse pitit în ea în toţi anii din urmă şi că García continua să fie bestia care o pândea din umbră, aşteptând momentul să-i sară în spate. Era o premoniţie, dar ea nu ştia încă.

Lui Miguel i-au trecut dezamăgirea şi ciuda, provocate de faptul că Alba era nepoata senatorului Trueba, când a văzut-o a doua oară bântuind ca un suflet pierdut pe culoarele din preajma cafenelei studenţeşti în care se cunoscuseră. A decis că era nedrept s-o învinovăţească pe nepoată pentru ideile bunicului şi în scurt timp au reînceput să meargă îmbrăţişaţi. Repede, sărutările interminabile au ajuns insuficiente şi cei doi au început să se întâlnească în camera pe care Miguel o avea într-o pensiune mediocră pentru studenţii săraci, condusă de un cuplu în vârstă, cu vocaţie de spioni. Când Alba urca de mână cu Miguel, o priveau cu o ostilitate nedisimulată, iar pentru ea era un adevărat supliciu să-şi învingă timiditatea şi să suporte reproşul acestor priviri care-i stricau toată plăcerea. Prefera alte variante, dar nu era de acord nici să meargă la un hotel, din aceleaşi raţiuni.

— Eşti cea mai afurisită burgheză din câte cunosc! râdea Miguel.

Uneori împrumuta o motocicletă şi o ştergeau câteva ceasuri, mergând cu o viteză sinucigaşă, cu urechile îngheţate şi inima fierbinte. Le plăcea să meargă iarna pe plajele pustii, să păşească pe nisipul ud de pe care marea le ştergea urmele, să sperie pescăruşii şi să respire cu lăcomie aerul marin. Vara preferau pădurile dese, unde se puteau zbengui în voie după ce treceau de copiii care făceau pe exploratorii şi de excursionişti. Nu după mult timp, Alba a descoperit că locul cel mai sigur era propria ei casă: în labirintul şi pustietatea odăilor din spate, unde nu intra nimeni, se puteau iubi nestânjeniţi.

— Dacă servitoarele aud zgomote, or să creadă că s-au întors fantomele, a spus Alba şi i-a povestit despre gloriosul trecut al spiritelor care veneau în vizită şi despre mesele care mergeau singure în casa cea mare de pe colţ.

Când l-a adus pentru prima dată prin poarta dinspre grădină, şi când şi-au deschis drum prin hăţişuri, ocolind statuile pătate de muşchi şi găinăţate de păsări, tânărul a tresărit văzând căsoiul mare şi trist. „Am mai fost aici", a

murmurat el, dar nu şi-a amintit; hăţişurile dese şi conacul lugubru abia dacă semănau cu imaginea luminoasă pe care o păstra memoria din copilărie.

Îndrăgostiţii au încercat pe rând camerele abandonate şi au sfârşit prin a-şi improviza cuibul în profunzimile subsolului. Alba nu mai intrase aici de câţiva ani, uitase de existenţa lui, dar în clipa în care a deschis uşa şi a inspirat mirosul inconfundabil, a simţit din nou atracţia magică de odinioară. Şi-au improvizat o surprinzătoare cameră nupţială, folosind toate troacele, lăzile, exemplarele din cartea unchiului Nicolás, mobilele şi draperiile de odinioară. În centru era patul, făcut din plăpumi vechi acoperite de bucăţi de catifea mâncate de molii. Au scos din cufere nenumărate comori, în chip de cearşafuri au folosit perdele vechi de damasc de culoarea topazului şi au descusut somptuoasa rochie din dantelă de Chantilly în care fusese îmbrăcată Clara în ziua în care murise *Barrabás,* transformând-o într-o apărătoare care să-i pună la adăpost de păianjenii de pe tavan. Aduseseră lumânări şi nu băgau în seamă şoarecii, frigul şi mirosul de catacombă. Umblau goi în amurgul etern al subsolului, sfidând umezeala şi curentul. Beau vin alb în cupe de cristal sustrase de Alba din sufragerie şi îşi inventariau minuţios corpul şi multiplele posibilităţi ale plăcerii. Se jucau ca nişte copii. Alba îl recunoştea cu greu în băiatul înamorat şi dulce, care râdea şi se zbenguia drăgăstos şi inepuizabil, pe revoluţionarul setos de dreptate care învăţa, pe ascuns, folosinţa armelor de foc şi strategiile revoluţiei. Ea inventa seducţii irezistibile, el crea noi şi minunate feluri de a o iubi. Erau absolut entuziasmaţi de forţa pasiunii lor, era ca o vrajă, ca o sete de nestins. Nu le ajungeau orele şi nici cuvintele pentru a-şi transmite gândurile cele mai intime şi amintirile cele mai vechi, într-o ambiţioasă încercare de a se poseda reciproc până la ultima esenţă. Alba şi-a neglijat violoncelul, cu excepţia clipelor când cânta goală pe patul de culoarea topazului, iar la cursuri asista cu capul în nori. Miguel şi-a amânat şi el teza de licenţă şi reuniunile politice: aveau nevoie să fie împreună aproape tot timpul şi profitau de cea mai mică neatenţie a celor din casă pentru a se strecura în subsol. Alba a învăţat să mintă şi să se prefacă.

Sub pretextul că trebuia să înveţe noaptea, a plecat din camera pe care o împărţea cu mama ei de când murise bunica şi s-a mutat într-o odaie de la parter care dădea spre grădină, pentru a-i putea deschide fereastra lui Miguel şi a-l conduce pe furiş la hogeagul lor vrăjit prin casa adormită. Nu se întâlneau numai noaptea: nerăbdarea dragostei făcea ca Miguel să rişte şi să vină ziua în amiaza mare, strecurându-se printre tufişuri, ca un hoţ, până la uşa subsolului, unde Alba îl aştepta cu inima sărindu-i din piept. Îşi cădeau în braţe cu disperarea unei despărţiri şi se prelingeau în refugiul lor, sufocându-se în complicitatea împărtăşită.

Pentru prima dată în viaţă, Alba simţea nevoia să fie frumoasă şi-i părea rău că nici una dintre splendidele femei din familia ei nu-i lăsase moştenire darurile; singura care o făcuse, Rosa cea frumoasă, nu-i lăsase decât nuanţa de alge marine a părului, ceea ce, dacă nu era însoţit şi de altele, părea mai curând o greşeală a coafezei. Când Miguel a aflat această nelinişte a ei, a luat-o de mână şi a dus-o în faţa marii oglinzi veneţiene care împodobea un colţ al spaţiului lor secret, a şters praful de pe cristalul plesnit, a aprins toate lumânările pe care le-a găsit şi le-a aşezat în jurul ei. Alba s-a privit în miile de cristaluri ale oglinzii sparte. Pielea luminată avea culoarea ireală a figurilor de ceară. Miguel a început s-o mângâie, ea şi-a privit chipul care se transforma în caleidoscopul oglinzii şi a acceptat în cele din urmă că era cea mai frumoasă din univers: se văzuse cu ochii cu care o privea el.

Orgia explozivă a durat mai bine de un an. Până la urmă, Miguel şi-a terminat teza, a absolvit şi a început să-şi caute de lucru. Odată potolită setea nestăvilită de dragoste, şi-au regăsit echilibrul şi vieţile lor au reintrat în normal. Ea a făcut un efort şi şi-a reluat studiile, el a reintrat în politică, pentru că

evenimentele se precipitau şi toată țara era în fierberea luptelor ideologice. Miguel a închiriat un mic apartament aproape de serviciu, iar acum se iubeau acolo, pentru că în anul în care se zbenguiseră dezbrăcați în beci făcuseră amândoi o bronşită cronică ce scăzuse în bună parte farmecul paradisului subteran. Alba l-a decorat, a adus tot felul de perniţe, a pus afişe politice pe toți pereții, ba chiar i-a sugerat să vină să stea cu el, dar aici Miguel s-a arătat inflexibil.

— Vin vremuri foarte grele, dragostea mea. Nu poți sta cu mine: când va veni momentul, am să intru în gherilă.

— Am să merg cu tine oriunde.

— Acolo nu se vine din dragoste, ci dintr-o convingere politică pe care tu n-o ai. Nu ne putem permite luxul de a primi amatori, i-a răspuns el.

Albei explicația i s-a părut brutală şi de-abia după câțiva ani a înțeles-o în toată amploarea ei.

Senatorul Trueba era la vârsta pensiei, numai că această idee nu avea loc în mintea lui. În fiecare zi citea ziarul şi bombănea printre dinți. Lucrurile se schimbaseră mult în anii din urmă, simțea că evenimentele îl depăşesc: nu crezuse că va trăi destul ca să apuce să le înfrunte. Se născuse când încă nu era lumină electrică în oraş şi apucase să vadă la televizor un tip mergând pe lună, însă nimic din ce trăise în lunga sa viață nu-l pregătise pentru a face față revoluției care stătea să se nască la el în țară, sub ochii lui, întorcând pe dos toată lumea.

Singurul care nu vorbea despre evenimente era Jaime. Pentru a evita certurile cu tatăl său, îşi luase obiceiul să tacă şi în scurtă vreme şi-a dat seama că era mult mai comod aşa. Rareori ieşea din laconismul lui de trapist, mai exact doar când Alba îl vizita în tunelul de cărți. Nepoata venea în cămaşă de noapte, cu părul ud după duş, şi se aşeza la capul patului, povestindu-i diverse chestii fericite; pretindea că el era un fel de magnet care atrăgea problemele celorlalți şi tot felul de nefericiri fără leac, aşa că era necesar ca cineva să-i vorbească despre primăvară şi dragoste. Bunele ei intenții se pierdeau însă pe drum pentru că simțea nevoia urgentă de a discuta cu el lucrurile care o preocupau. Nu cădeau niciodată de acord. Citeau aceleaşi cărți, dar când să le analizeze, părerile lor erau în contradictoriu. Jaime îşi bătea joc de ideile ei politice, de prietenii ei bărboşi şi o certa pentru că se amorezase de un terorist de cafenea. Era singurul din familie care ştia de existența lui Miguel.

— Spune-i mucosului ăluia că ar face bine să vină să lucreze măcar o zi cu mine la spital, să vezi cum o să-i treacă cheful de pamflete şi discursuri.

— Dar este avocat, unchiule, nu doctor.

— N-are importanță. Avem nevoie de oricine, chiar şi un instalator e bun.

Jaime era convins că, după atâția ani de luptă, vor învinge socialiştii, pentru că poporul îşi conştientizase nevoile şi propria putere. Alba îi repeta cuvintele lui Miguel: burghezia putea fi înfrântă numai prin război. Jaime avea oroare de orice formă de extremism, spunea că gherila se justifică doar într-o tiranie, unde n-ai încotro şi trebuie să tragă unii în alții, dar e o aberație într-o țară în care schimbările se pot obține prin vot popular.

— Asta nu s-a întâmplat niciodată, unchiule, nu fi naiv, socialiştii tăi n-or să câştige în veci, n-or să le dea voie!

Şi încerca să-i explice punctul de vedere al lui Miguel: nu se putea aştepta mersul lent al istoriei, procesul laborios de a educa şi organiza poporul, pentru că lumea progresa în salturi şi oamenii rămâneau în urmă, schimbările radicale nu se instaurau cu vorba bună şi fără violență ne-o demonstra chiar istoria. Discuția se prelungea, fiecare ținea discursuri confuze şi epuizante, se acuzau reciproc de o încăpățânare de catâr, dar în cele din urmă îşi spuneau noapte bună cu un sărut şi plecau la culcare convinşi că celălalt era o ființă încântătoare.

Într-o seară, la cină, Jaime i-a anunțat că socialiştii aveau să câştige, dar cum o tot spunea de douăzeci de ani încoace, nu l-a crezut nimeni.

— Dac-ar mai trăi maică-ta, ar spune că or să iasă cei care-au ieşit întotdeauna, i-a răspuns senatorul Trueba disprețuitor.

Dar Jaime ştia ce ştia. I-o spusese Candidatul. Erau prieteni de mulți ani şi adesea jucau şah serile. Era acelaşi socialist care candida la Preşedinția Republicii de optsprezece ani. Jaime îl văzuse pentru prima dată pe vremea trenurilor triumfale care treceau într-un nor de fum în timpul campaniilor electorale din adolescența sa. Pe atunci, Candidatul era un bărbat tânăr şi robust, cu o expresie de câine de vânătoare, care îşi striga discursurile printre batjocura şi fluierăturile patronilor, ascultat de țărani într-o tăcere furioasă. Era perioada când frații Sánchez l-au spânzurat la o răscruce de drumuri pe liderul socialist şi când Esteban Trueba l-a biciuit pe Pedro García al Treilea de față cu tatăl său, pentru că le spusese oamenilor tulburătoarele versiuni biblice ale părintelui Jose Dulce María. Prietenia cu Candidatul s-a născut întâmplător, într-o seară de duminică în care a fost trimis de la spital să rezolve o urgență la domiciliu. A ajuns la adresa respectivă cu ambulanța spitalului, a sunat la uşă şi i-a deschis Candidatul în persoană. Jaime l-a recunoscut imediat, îi văzuse fotografia de atâtea ori, în plus, nici nu se schimbase din perioada trenului.

— Intrați, domnule doctor, vă aşteptam.

L-a condus într-o cameră de serviciu, unde fiicele lui încercau să ajute o femeie care părea că se sufocă, avea chipul vânăt, ochii ieşiți din orbite şi limba monstruos de umflată, atârnându-i afară din gură.

— A mâncat peşte, i-au explicat ei.

— Aduceți oxigenul din ambulanță, a spus Jaime, în timp ce pregătea o seringă.

A rămas apoi alături de Candidat, aşteptând amândoi lângă patul femeii, până când aceasta a început să respire normal şi să-şi bage limba în gură. Au vorbit despre socialism şi despre şah, şi aşa s-a născut o frumoasă prietenie. Jaime s-a prezentat cu numele de familie al maică-sii, pe care îl folosea mereu, neştiind că a doua zi serviciile de securitate ale Partidului aveau să-l informeze pe celălalt de adevărata lui identitate, de fiu al senatorului Trueba, duşmanul lui politic. Cu toate acestea, Candidatul nu i-a pomenit niciodată de aceasta şi până în ultimul ceas, când cei doi şi-au strâns ultima dată mâna în mijlocul pârjolului şi al gloanțelor, Jaime s-a tot întrebat dacă ar avea vreodată curajul să-i spună adevărul.

Îndelungata experiență a eşecului şi buna cunoaştere a poporului l-au făcut pe Candidat să-şi dea primul seama că de data asta aveau să câştige. I-a spus lui Jaime, rugându-l să nu împrăştie zvonul mai departe, pentru ca dreapta să se prezinte la alegeri sigură de victorie, arogantă şi divizată. La care Jaime i-a răspuns că oricum n-avea să-l creadă nimeni, nici măcar socialiştii înşişi, şi drept dovadă i-a spus-o în seara aceea tatălui său.

Jaime a continuat să lucreze paisprezece ore pe zi, inclusiv duminicile, fără a lua parte la lupta politică. Îl speriase turnura violentă pe care o luase această luptă care polariza forțele în două extreme, lăsând în centru doar un grup nehotărât şi nestatornic, ce aştepta să vadă încotro înclina balanța pentru a se hotărî să voteze cu cel mai puternic. Nu s-a lăsat provocat de taică-său, care profita de orice ocazie pentru a-l avertiza de manevrele comunismului internațional şi de haosul în care s-ar cufunda țara în cazul improbabil în care stânga ar câştiga. Dar şi-a ieşit din pepeni într-o dimineață când a văzut oraşul împânzit de nişte afişe fioroase, în care o mamă burtoasă şi înspăimântată încerca fără succes să-şi smulgă fiul din mâinile unui soldat comunist care se pregătea să-l ducă la Moscova. Era vorba de campania de teroare organizată de senatorul Trueba şi de acoliții săi, cu ajutorul unor experți străini aduşi special în

acest scop. A fost prea mult pentru Jaime, care a hotărât că nu mai putea trăi sub acelaşi acoperiş cu taică-său; şi-a închis tunelul, şi-a luat hainele şi s-a dus să doarmă la spital.

Evenimentele s-au precipitat în lunile de dinaintea alegerilor. Pozele candidaților erau pe toate zidurile, din avioane se aruncau fluturaşi care umpleau străzile cu un gunoi tipărit care cădea precum zăpada din cer, radioul urla lozinci politice, adepții fiecărei tabere făceau pariuri nesăbuite. Tinerii ieşeau noaptea în grup să se bată cu inamicii ideologici. S-au organizat adunări menite a măsura popularitatea fiecărui partid; oraşul se bloca şi lumea se strângea la toate întrunirile, fără excepție. Alba era plină de euforie, însă Miguel i-a spus că alegerile erau o mascaradă şi că, oricine ar fi ieşit, tot aia ar fi fost, era aceeaşi Mărie cu altă pălărie, căci revoluția nu se face la urne, ci cu sângele poporului. Ideea unei revoluții paşnice în condiții de democrație şi de libertate era un nonsens.

— Bietul băiat, e nebun, a spus Jaime când Alba i-a repetat aceste gânduri. O să câştigăm şi-atunci o să-şi înghită vorbele.

Până atunci, Jaime reuşise să-l evite pe Miguel, nu voia să-l cunoască. Era chinuit de o gelozie secretă şi de nemărturisit. O ajutase pe Alba să vină pe lume, o ținuse de mii de ori pe genunchi, o învățase să citească, îi plătise taxele şcolare şi îi serbase toate zilele de naştere, era ca tatăl ei şi faptul că o vedea transformată în femeie îl neliniştea. Observase schimbarea din ultimii ani şi se mințea cu argumente false, deşi experiența dobândită cu îngrijirea oamenilor îl învățase că doar cunoaşterea dragostei le conferea femeilor genul acesta de frumusețe. De pe o zi pe alta Alba se maturizase, lăsase în urmă formele neprecizate ale adolescenței şi-şi luase în stăpânire noul corp de femeie satisfăcută şi liniştită. Aştepta cu o dorință absurdă ca dragostea nepoatei să fie ceva trecător şi de fapt nu accepta că ea putea să aibă nevoie de alt bărbat în afară de el. În cele din urmă a trebuit să-l cunoască pe Miguel, pentru că Alba i-a spus că sora lui era bolnavă.

— Vreau să stai de vorbă cu Miguel, unchiule, o să-ți spună mai multe despre sora lui. Faci asta pentru mine?

Când l-a cunoscut, într-o cafenea din cartier, un val de simpatie l-a făcut să uite toată duşmănia şi suspiciunea: omul din fața lui, care amesteca nervos în ceaşcă, nu era defel extremistul ostentativ şi lăudăros la care se aştepta, ci doar un tânăr tulburat şi speriat, care lupta cu lacrimile ce-i umpleau ochii, în timp ce-i povestea despre simptomele bolii surorii sale.

— Du-mă la ea, a spus Jaime.

Miguel şi Alba l-au dus în cartierul boemei. În plin centru, la doar câțiva metri de clădirile moderne din sticlă şi oțel, rasăriseră pe latura unui deal străzile abrupte ale pictorilor, ceramiştilor şi sculptorilor. Acolo îşi făcuseră sălaşul, împărțind casele vechi în ateliere minuscule, cu acoperiş dc sticlă, unde supraviețuiau într-un paradis de grandoare şi mizerie. Pe străduțe se jucau copii, femei frumoase în tunici lungi îşi purtau plozii în spinare sau pe un şold, în timp ce bărbații bărboşi, somnolenți şi indiferenți priveau viața aşezați prin colțuri sau în pragul uşilor. S-au oprit în fața unei case în stil francez, împodobită precum un tort cu frize cu îngeraşi. Au urcat o scară îngustă, construită ca o ieşire de urgență în caz de incendiu, dar care, din cauza numeroaselor împărțiri ale clădirii, devenise singura cale de acces. Pe măsură ce urcau, scara se răsucea tot mai mult şi îi copleşea un miros pătrunzător de usturoi, marijuana şi terebentină. Miguel s-a oprit la ultimul etaj în fața unei uşi portocalii, a scos o cheie şi a deschis. Jaime şi Alba au avut impresia că intră într-o colivie de păsări: încăperea era rotundă, încununată cu o absurdă cupolă bizantină şi cu geamuri de jur-împrejur, prin care vedeai acoperişurile oraşului şi te simțeai foarte aproape de nori. Porumbeii îşi făcuseră cuiburi pe pervazuri, mătuind

geamurile cu găinaț şi pene. Aşezată pe un scaun în fața singurei mese din cameră, stătea o femeie îmbrăcată într-un halat împodobit cu un dragon zdrențuit brodat pe piept. Jaime a avut nevoie de câteva secunde până s-o recunoască.

— Amanda, a bâiguit el, Amanda...

Nu o mai văzuse de peste douăzeci de ani, când dragostea pe care ambii o nutreau pentru Nicolás fusese mai puternică decât cea pe care şi-o purtau unul altuia. În tot acest timp, tânărul atletic, brunet, cu părul gominat şi veşnic umed, care se plimba citindu-şi cu voce tare tratatele de medicină, devenise un bărbat puțin cocârjat de obiceiul de a se apleca peste patul bolnavilor, avea părul cărunt, un chip serios şi ochelari groşi în montură metalică, dar una peste alta era aceeaşi persoană. În schimb, pentru a o recunoaşte pe Amanda trebuia să o fi iubit mult de tot. Arăta mult mai bătrână, era extrem de slabă, doar piele şi os, tenul îi era veşted şi galben, iar mâinile neîngrijite, cu degetele pătate de nicotină. Avea ochii umflați, fără strălucire, roşii, cu pupilele dilatate, ceea ce-i dădea un aspect de om terorizat. Nu i-a văzut pe cei doi, avea ochi doar pentru Miguel. A încercat să se ridice, dar s-a împiedicat. Fratele ei s-a apropiat şi a strâns-o la piept.

— Vă cunoşteați? a întrebat el mirat.

— Da, de mult, a spus Jaime.

A socotit că n-avea rost să vorbească despre trecut şi că cei doi erau prea tineri pentru a înțelege senzația de pierdere iremediabilă pe care o simțea în aceste clipe. Dintr-un foc se şterse imaginea țigăncii pe care o păstrase în inimă în toți anii aceştia, singura lui dragoste în singurătatea destinului său. L-a ajutat pe Miguel s-o întindă pe divanul care-i servea drept pat şi i-a aranjat perna. Amanda şi-a strâns halatul, apărându-se şi bălmăjind cuvinte incoerente. Tremura convulsiv şi gâfâia ca un câine obosit. Alba o privea speriată şi numai după ce Amanda s-a liniştit şi a închis ochii, a recunoscut-o pe femeia care zâmbea în mica fotografie pe care Miguel o purta tot timpul în portofel. Jaime i-a vorbit cu o voce necunoscută, care a calmat-o încet-încet, după care a mângâiat-o cu gesturi blânde şi paterne, pe care le folosea în cazul animalelor. Bolnava s-a relaxat şi a lăsat să i se ridice mânecile vechiului halat chinezesc. Au ieşit la iveală brațele scheletice şi Alba a văzut că avea mii de cicatrice minuscule, vânătăi, şi înțepături, unele infectate şi pline de puroi. Apoi a văzut că picioarele şi pulpele îi arătau la fel. Jaime a privit-o cu tristețe, înțelegând pe loc abandonul, anii de mizerie, amorurile neîmplinite şi groaznicul drum pe care-l străbătuse femeia aceasta până ajunsese în halul de disperare de acum. Şi-a amintit-o tânără, când îl zăpăcea cu fluturarea pletelor, clinchetul brățărilor, râsul de clopoțel şi candoarea cu care îmbrățişa idei trăsnite şi alte iluzii. S-a blestemat fiindcă o lăsase să plece şi pentru tot acest timp pierdut pentru amândoi.

— Trebuie internată. O poate salva doar o cură de dezintoxicare. Va suferi mult.

12. *Conspirația*

Exact cum prevăzuse Candidatul, socialiştii, aliați cu celelalte partide de stânga, au câştigat alegerile prezidențiale. Ziua votării s-a scurs fără incidente, într-un septembrie luminos. Cei obişnuiți cu puterea din vremuri imemoriale, deşi în ultimii ani forțele lor scăzuseră mult, s-au pregătit să sărbătorească victoria cu vreo câteva săptămâni înainte. În prăvălii s-a terminat băutura, piețele şi-au vândut toate stridiile proaspete, cofetăriile au lucrat în schimburi pentru a satisface cererea de prăjituri şi torturi. Cei din Cartierul de Sus nu s-au alarmat auzind rezultatele parțiale din provincie, în favoarea stângii, pentru că toată lumea ştia că decisive erau voturile din Capitală. Senatorul Trueba a urmărit numărătoarea voturilor din sediul partidului său, perfect calm şi bine dispus, râzând cu poftă dacă vreun coleg devenea nervos din cauza avansului evident al candidatului opoziției. Anticipând victoria, spărsese doliul riguros cu un trandafir roşu la butonieră. Televiziunea a venit să-l intervieveze şi toată țara l-a auzit spunând cu aroganță: „Vom câştiga noi, cei dintotdeauna", invitându-i apoi să ciocnească un pahar în cinstea „apărătorului democrației".

În casa cea mare de pe colț, Blanca, Alba şi servitorii stăteau în fața televizorului cu ceai şi sandvişuri, notând rezultatele pentru a urmări îndeaproape competiția finală, când pe ecran a apărut bunicul, mai bătrân şi mai căpos ca niciodată.

— O să aibă un şoc, de data asta or să câştige ceilalți, a spus Alba.

În scurt timp, a fost clar pentru toată lumea că doar o minune mai putea schimba rezultatul care se profilase de-a lungul întregii zile. În luxoasele reşedințe albe, albastre şi galbene din Cartierul de Sus începeau să se tragă obloanele, să se închidă uşile şi să se scoată în grabă steagurile şi portretele candidatului din balcoane. Între timp, din aşezările mărginaşe şi din cartierele muncitoreşti ieşeau în stradă familii întregi, cu părinți, copii şi bunici, în hainele de duminică, mărşăluind vesel spre centru. Aveau cu ei radiouri cu tranzistori pentru a asculta ultimele rezultate. În Cartierul de Sus, câțiva studenți aprinşi de idealism au dat cu tifla rudelor adunate cu mutre funebre în jurul televizorului şi au ieşit şi ei în stradă. Dinspre zonele industriale veneau muncitorii în coloane organizate, cu pumnul ridicat, intonând cântecele campaniei electorale. S-au adunat cu toții în centru, strigând ca un singur om că poporul unit nu va fi niciodată înfrânt. Au scos batiste albe şi au aşteptat. La miezul nopții s-a aflat că stânga ieşise victorioasă. Cât ai clipi din ochi, grupurile dispersate s-au comasat, au crescut, s-au multiplicat şi străzile s-au umplut de o mulțime euforică ce sărea, striga, se îmbrățişa şi râdea. Au aprins torțe şi dezordinea glasurilor şi a dansurilor s-a transformat într-o mulțime disciplinată şi fericită, care s-a pornit spre elegantele bulevarde ale burgheziei. Şi-atunci a avut loc un spectacol ciudat: oameni din popor, bărbați cu gumari în picioare, femei cu copii în brațe, studenți doar în cămaşă, păşind liniştit prin zona rezervată şi frumoasă în care rareori se aventuraseră şi unde erau străini. Răsunetul cântecelor, zgomotul paşilor şi lumina torțelor au pătruns în casele închise şi tăcute, în care tremurau cei care crezuseră în campania lor de teroare şi-acum erau convinşi că poporul îi va face bucăți sau, în cazul cel mai bun, îi va deposeda de bunuri şi-i va trimite în Siberia. Numai că mulțimea gălăgioasă n-a forțat nici o uşă şi n-a călcat în picioare nici o grădină perfectă. A trecut veselă, fără a se atinge de maşinile de lux parcate pe străzi, a înconjurat piețele şi parcurile pe unde nu călcase niciodată, s-a oprit minunându-se în fața vitrinelor magazinelor care străluceau ca pomii de Crăciun şi unde se vindeau obiecte despre care nici nu ştia la ce folosesc şi a mers mai departe. Când coloanele au ajuns în fața casei, Alba a ieşit în fugă şi s-a amestecat printre lume,

cântând cât o ținea gura. Poporul a defilat noaptea întreagă. În conace şampania a rămas nedeschisă, langustele s-au fleşcăit pe tăvi şi torturile au făcut muşiță.

Spre dimineață, Alba a zărit în mulțimea care începea să se împrăştie silueta inconfundabilă a lui Miguel, care striga cu un steag în mână. Şi-a făcut drum până la el, țipând degeaba, căci nu se auzea nimic în toată zarva. Când a ajuns în fața lui, acesta i-a trecut steagul celui de lângă el şi a luat-o în brațe, ridicând-o în aer. Ambii erau la limita puterilor şi se sărutau plângând de fericire.

— Ți-am spus eu că o să câştigăm pe bune, Miguel, a râs Alba.

— Am câştigat, dar acum trebuie să apărăm victoria. A doua zi, cei care vegheaseră terorizați în casele lor au declanşat o avalanşă înnebunită şi-au luat cu asalt băncile, cerându-şi banii. Cei care posedau valori preferau să le țină la saltea sau să le trimită în străinătate. În douăzeci şi patru de ore, valoarea proprietății a scăzut la mai puțin de jumătate şi toate biletele de avion s-au vândut în nebunia oamenilor de a părăsi țara înainte să vină sovieticii şi să închidă granița cu sârmă ghimpată. Poporul care defilase triumfător s-a dus să vadă burghezia care făcea coadă şi se bătea la uşa băncilor şi a râs în hohote. În câteva ore, țara s-a împărțit în două tabere ireconciliabile şi dezbinarea a pătruns în toate familiile.

Senatorul Trueba şi-a petrecut noaptea la sediul partidului, ținut cu forța de susținătorii săi, care erau siguri că, dacă va ieşi în stradă, mulțimea îl va recunoaşte şi-l va spânzura de primul stâlp. Trueba era mai curând mirat decât furios. Nu putea crede cele întâmplate, deşi spusese de ani de zile că țara colcăia de marxişti. Nu era deloc deprimat, dimpotrivă. Inima lui de bătrân luptător bătea cu o exaltare pe care n-o mai simțise din tinerețe.

— Una e să câştigi alegerile şi cu totul alta e să fii Preşedinte, le-a spus el pe un ton misterios plângăcioşilor colegi de partid.

Cu toate astea, ideea de a-l elimina pe noul preşedinte încă nu-i venise nimănui, inamicii politici fiind convinşi că-l vor scoate din joc tot pe căile legale care îl făcuseră să câştige. Trueba la asta se gândea. A doua zi, când a fost limpede că nu avea a se teme de mulțimea pusă pe sărbătorit, a ieşit din refugiu şi s-a dus la o casă din afara oraşului, unde a avut loc un dejun secret, la care au participat alți oameni politici, câțiva militari şi americanii trimişi de serviciile secrete, scopul fiind elaborarea planului menit să răstoarne noul guvern: destabilizare economică, aşa au numit sabotajul.

Era o casă colonială, înconjurată de o curte mare, pavată cu pietre. Când a ajuns senatorul Trueba, erau deja parcate mai multe maşini. L-au primit cu multă efuziune, doar era unul dintre liderii indiscutabili ai dreptei şi, prevăzând evenimentele, stabilise contactele necesare cu luni înainte. După masă (peşte rece cu sos de avocado, purcel de lapte fript în sos de coniac şi *mousse de chocolat)* i-au expediat pe servitori şi au închis uşile salonului. Apoi au trasat în linii mari strategia şi, ridicându-se, au ciocnit pentru patrie. Cu toții, exceptându-i pe străini, erau dispuşi să-şi pună la bătaie averea personală, iar bătrânul Trueba era singurul care era gata să-şi rişte chiar şi viața.

— Nu-l vom lăsa în pace nici o secundă, va trebui să renunțe singur, a spus el pe un ton ferm.

— Iar dacă nu reuşim, ne rămâne asta, domnule senator, a adăugat generalul Hurtado, trântind pe masă arma din dotare.

— Nu ne interesează o rebeliune militară, domnule general, a replicat într-o spaniolă corectă agentul secret al ambasadei. Ceea ce vrem este ca marxismul să eşueze zgomotos şi să se prăbuşească singur, pentru ca ideea asta să le iasă din cap altor țări de pe continent, înțelegeți? Povestea asta se va rezolva cu bani. Mai putem cumpăra câțiva parlamentari care să nu-l confirme ca preşedinte. E înscris în Constituția voastră: n-a avut majoritatea absolută şi atunci trebuie să decidă Parlamentul.

— Scoateți-vă ideea asta din cap, *mister*! a strigat Trueba. Nu veți putea mitui pe nimeni! Congresul şi Forțele Armate sunt incoruptibile. Mai bine folosim banii pentru a cumpăra toate mijloacele de comunicare şi astfel vom putea manipula opinia publică, numai asta contează.

— E o nebunie, primul lucru pe care-l vor face marxiştii va fi să lichideze libertatea presei, au spus mai multe voci la unison.

— Credeți-mă, domnilor, a răspuns Trueba, eu cunosc țara asta. Niciodată nu vor putea elimina libertatea presei. De altfel, face parte din programul lor de guvernare, au jurat să respecte libertățile democratice. Îi vom atrage în propria lor cursă.

Senatorul Trueba a avut dreptate. Parlamentarii n-au putut fi mituiți şi, după perioada legală, stânga şi-a asumat în linişte puterea. Iar dreapta a început să acumuleze ură.

După alegeri viața tuturor s-a schimbat, iar cei care crezuseră că vor continua să trăiască la fel cum o făcuseră până atunci şi-au dat repede seama că era o iluzie. Pentru Pedro García al Treilea schimbarea a fost brutală. Până atunci trăise evitând capcanele obişnuite, liber şi sărac precum un trubadur rătăcitor; nu purtase niciodată pantofi din piele, cravată sau ceas, permițându-şi luxul duioşiei, al candorii, al risipei şi al siestei, căci n-avea a da socoteală nimănui. Îi era tot mai greu să găsească neliniştea şi durerea necesare pentru a compune un cântec nou: cu anii, ajunsese la o mare pace interioară, iar revolta care îl mobilizase în tinerețe se transformase în blândețea unui om mulțumit de sine. Era auster ca un franciscan. N-avea nici o ambiție pentru bani sau putere. Singura ancoră a liniştii sale era Blanca. Renunțase la amorurile pasagere ale adolescentelor şi înțelesese că Blanca era pentru el femeia unică. A numărat anii de când o iubea pe ascuns şi şi-a dat seama că fusese tot timpul prezentă în viața lui. După alegerile prezidențiale, echilibrul lui existențial s-a dus dracului, pentru că guvernul îi dorea colaborarea. N-a putut refuza: i se explicase că partidele de stânga nu aveau destui oameni calificați pentru toate funcțiile.

— Eu sunt un simplu țăran, n-am nici o pregătire, a încercat el să se scuze.

— N-are importanță, tovarăşe, măcar eşti popular. Chiar dacă o să gafezi, lumea te va ierta.

Şi astfel s-a pomenit aşezat în spatele unui birou pentru prima dată în viața lui, cu o secretară numai pentru el şi având pe peretele din spate un uriaş tablou cu Părinții Patriei într-o bătălie cinstită. Pedro García al Treilea privea pe fereastra prevăzută cu gratii a luxosului birou şi nu vedea decât un pătrat minuscul de cer cenuşiu. Nu era o slujbă decorativă, lucra de la şapte dimineața până seara, când era atât de obosit, că nu mai era în stare să scoată nici un acord de chitară şi cu atât mai puțin să o iubească pe Blanca la fel de pătimaş ca până atunci. Când reuşeau să se vadă, învingând toate piedicile obişnuite ale Blancăi, plus cele impuse de noua lui funcție, intrau în aşternut mai mult speriați decât mânați de dorință. Făceau dragoste stresați, întrerupți de telefon, într-o veşnică criză de timp. Blanca a renunțat la desuurile de femeie frivolă, i se păreau o provocare inutilă, care îi făcea ridicoli. Au sfârşit prin a se odihni împreună, îmbrățişați, precum doi bunici, în timp ce vorbeau prieteneşte despre treburile de zi cu zi şi despre marile probleme prin care trecea națiunea. Într-o zi Pedro a socotit că nu mai făcuseră amor de mai bine de o lună de zile, iar ceea ce era mai rău era că nici nu simțea dorința de aşa ceva. S-a cutremurat. A calculat că, la vârsta lui, de impotență nici nu putea fi vorba şi a pus-o pe seama vieții pe care o ducea acum şi a tabieturilor de holtei. A presupus că, dacă ar fi dus o viață normală cu Blanca, în care ea să-l aştepte zilnic în pacea unui cămin, lucrurile s-ar fi schimbat. I-a spus că era cazul să se căsătorească în sfârşit, se săturase de amorurile pe furiş şi nu mai era la vârsta la care să trăiască aşa.

Blanca i-a dat acelaşi răspuns dintotdeauna: „Trebuie să mă mai gândesc, iubirea mea".

Era goală, aşezată pe patul îngust al lui Pedro. Acesta a privit-o fără milă şi a constatat că timpul începea să facă ravagii: era mai grasă, mai tristă, mâinile îi erau deformate de reumatism, iar sânii ei minunaţi, care altădată îl împiedicau să doarmă, ajunseseră să semene cu cei ai unei matroane trecute. Cu toate astea, pentru el era la fel de frumoasă ca în tinereţe, când se iubeau printre trestiile de pe malul râului la Las Tres Marías, şi tocmai de aceea îi părea rău că oboseala învingea pasiunea.

— Te-ai gândit aproape o jumătate de secol. Ajunge. Acum sau niciodată.

Blanca nu s-a alarmat, doar nu era prima dată că îi cerea să ia o decizie. De fiecare dată când o rupea cu vreo amantă tânără şi se întorcea la ea, îi cerea căsătoria, într-o încercare disperată de a-i păstra dragostea şi de a fi iertat. Când acceptase să părăsească aşezarea muncitorească unde fusese fericit câţiva ani buni şi să se mute într-un apartament pentru clasa de mijloc, fusese la fel: „Ori te căsătoreşti acum cu mine, ori nu ne mai vedem".

Blanca n-a înţeles că de data asta hotărârea lui era irevocabilă.

S-au despărţit supăraţi. Ea s-a îmbrăcat, adunându-şi în grabă lucrurile aruncate pe jos şi şi-a strâns părul pe ceafă cu câteva agrafe culese din patul răvăşit. Pedro şi-a aprins o ţigară şi a privit-o în timp ce se îmbrăca. Blanca s-a încălţat, şi-a luat geanta şi, din uşă, i-a făcut un semn de la revedere. Era sigură că a doua zi o va suna pentru încă o împăcare spectaculoasă. Pedro al Treilea s-a întors cu faţa la perete. Un rictus amar îi strâmbase gura devenită o linie îngustă. Nu aveau să se mai vadă timp de doi ani.

În zilele care au urmat, Blanca a aşteptat un semn de la el, conform tipicului dintotdeauna, care funcţionase mereu, chiar atunci când ea se măritase şi fusese plecată un an de zile. Până şi atunci o căutase. După trei zile, a început să se alarmeze. Se răsucea în pat, pradă unei insomnii rebele, şi-a dublat doza de tranchilizante, a recăzut în migrene şi nevralgii, s-a muncit în atelier, băgând şi scoţând din cuptor sute de monştri de lut, încercând să fie ocupată, ca să nu se gândească, dar nu a reuşit să-şi învingă nerăbdarea, în cele din urmă a sunat la minister. O voce feminină i-a spus că tovarăşul García era într-o şedinţă şi nu putea fi deranjat. A revenit a doua zi şi în toate celelalte din săptămână, cu acelaşi rezultat. A făcut un mare efort pentru a-şi învinge monumentalul orgoliu moştenit de la taică-său, şi-a pus rochia cea mai bună şi portjartierul de curviştină şi l-a căutat acasă. Cheia pe care o avea nu se potrivea, a trebuit să sune. I-a deschis un tip mustăcios, cu ochi de elevă de liceu.

— Tovarăşul García nu e acasă, i-a spus el, fără s-o poftească înăuntru.

Atunci a înţeles că îl pierduse. A avut viziunea fulgurantă a propriului ei viitor, s-a văzut într-un mare pustiu, ocupându-se de tot felul de treburi fără rost doar pentru a-şi consuma timpul, fără singurul bărbat pe care-l iubise toată viaţa, departe de braţele în care dormise încă din zilele imemoriale ale primei copilării. S-a aşezat pe scări şi a izbucnit în plâns. Mustăciosul a închis uşa fără zgomot.

Nu a spus nimănui ce păţise. La întrebările Albei răspundea evaziv, zicând că noua lui funcţie de la guvern îl ţinea foarte ocupat. A continuat să dea lecţii pentru domnişoare trândave şi copii mongoloizi; în plus, a început să predea cursuri de ceramică în cartierele mărginaşe, unde femeile se organizaseră ca să înveţe meserii noi şi să participe, pentru prima dată, la viaţa politică şi socială a ţării. Organizarea era o necesitate, căci foarte repede „drumul spre socialism" a devenit un câmp de bătălie. În timp ce poporul sărbătorea victoria lăsându-şi plete şi barbă, vorbindu-şi cu „tovarăşe", aducând la lumină folclorul uitat şi artizanatul popular şi exercitându-şi noua putere în interminabile şi inutile şedinţe muncitoreşti, unde toţi vorbeau în acelaşi timp şi n-ajungeau la nici o concluzie, dreapta punea la punct o serie de acţiuni strategice menite să facă

țăndări economia şi să compromită guvernul. Avea în mână cele mai puternice mijloace de comunicare, poseda resurse economice aproape nelimitate şi conta pe ajutorul americanilor, care destinaseră fonduri secrete pentru planul de sabotaj. În câteva luni, rezultatele au început să se vadă. Pentru prima dată, populația s-a trezit cu destui bani pentru a-şi acoperi nevoile de bază şi pentru a cumpăra lucruri pe care le dorise atâta timp, însă n-a putut: magazinele erau aproape goale. Începuse penuria, devenită coşmar colectiv. Femeile se trezeau cu noaptea în cap ca să stea la cozi interminabile, unde puteau dobândi un pui rahitic, câteva scutece pentru plozi sau hârtie igienică. Crema de ghete, acele şi cafeaua au ajuns articole de lux, care se făceau cadou şi erau împachetate frumos la vreo zi de naştere. A apărut spaima de sărăcie, țara era zguduită de zvonuri contradictorii, care-i puneau pe jar pe oameni referitor la produsele care aveau să dispară, iar lumea cumpăra orice, fără limită, pentru a se pune la adăpost. Se aşezau la coadă neştiind ce se vindea, doar ca să nu scape ocazia. Au apărut profesionişti ai cozilor care, pentru o sumă rezonabilă, țineau locul altora, vânzătorii de dulciuri care profitau de adunătura asta de popor pentru a-şi plasa María, au apărut şi cei care închiriau pături pentru lungile cozi nocturne. A înflorit piața neagră. Poliția a încercat să o împiedice, dar era ca o ciumă care pătrundea peste tot, şi degeaba percheziționau căruțele şi pe cei care cărau bagaje voluminoase. Până şi copiii făceau trafic în curțile şcolilor. În graba de a acapara produse de tot felul, apăreau situații în care oameni care nu fumaseră în viața lor plăteau oricât pentru un pachet de țigări, iar cei fără copii se băteau pe alimentele pentru sugari. Au dispărut piesele de schimb pentru maşinile de gătit, pentru automobile, pentru instalațiile industriale. Benzina a fost raționalizată, şirurile de maşini la coadă țineau şi două zile şi o noapte, blocând oraşul precum un uriaş boa constrictor care se prăjea la soare. Nu era timp pentru atâtea cozi, iar funcționarii erau nevoiți să meargă pe jos sau cu bicicleta. Străzile s-au umplut de biciclişti gâfâitori, de parcă erai în Olanda. Aşa stăteau lucrurile când camionagiii au făcut grevă. După o săptămână, era limpede că nu era vorba de un conflict de muncă, ci de o treabă politică, şi că n-aveau de gând să-şi reia lucrul. Armata a vrut să rezolve problema, pentru că legumele putrezeau pe câmp şi gospodinele n-aveau ce cumpăra de la piață, dar s-a dovedit că şoferii stricaseră motoarele şi era imposibil să clinteşti din loc miile de camioane care ocupau şoselele ca nişte carcase fosilizate. Preşedintele a apărut la televiziune, cerând răbdare. A anunțat țara că de fapt camionagiii erau plătiți de imperialişti şi că vor sta în grevă un timp nedefinit, aşa că era mai bine să se cultive zarzavaturile în curțile proprii şi în balcoane, măcar până se va ivi o soluție. Poporul, obişnuit cu sărăcia şi cu puiul care se mânca doar de ziua națională şi de Crăciun, nu şi-a pierdut euforia din prima zi, dimpotrivă, s-a organizat ca pentru război, hotărât să nu admită ca sabotajul economic să-i amărască triumful. A continuat să sărbătorească şi să cânte pe străzi chestia aia cu „poporul unit nu e niciodată înfrânt", deşi suna tot mai fals, căci dezbinarea şi ura înaintau inexorabil.

Şi pentru senatorul Trueba, ca şi pentru toți ceilalți, viața s-a schimbat. Entuziasmul pentru lupta în care se implicase i-a redat forțele de odinioară şi a alinat cumva durerea chinuitelor sale oase. Muncea ca în vremurile bune. Făcea drumuri secrete în străinătate şi străbătea neobosit provinciile țării, de la nord la sud, cu avionul, cu automobilul sau cu trenul, fiindcă renunțase la privilegiul vagoanelor de clasa întâi. Rezista eroic meselor consistente cu care îl onorau colegii de partid din fiecare oraş, comună sau sat pe care le vizita, mimând un apetit de puşcăriaş, deşi măruntaiele lui de moş nu mai erau făcute pentru asemenea excese. Negocia în permanență. La început, îndelungatul exercițiu al democrației nu i-a permis să urzească piedici şi capcane împotriva guvernului, dar în scurtă vreme a renunțat la ideea de a-i face şicane în limitele legii,

admițând că singurul mod de a-l înfrânge era recursul la mijloace interzise. A fost primul care a avut curajul să spună public că, pentru a opri eficient răspândirea marxismului, ar fi fost nevoie doar de un puci militar, fiindcă poporul nu ar renunța la puterea la care năzuise timp de jumătate de secol numai pentru că lipseau puii de pe piață.

— Așa că lăsați prostiile şi puneți mâna pe arme, spunea el când i se vorbea de sabotaj.

Ideile lui nu erau nici un secret, le împrăştia în cele patru zări, ba mai mult, din când în când se ducea şi la cadeții Şcolii Militare ca să toarne gaz pe foc şi să le spună că erau nişte găini fricoase. A trebuit să facă rost de două gărzi de corp care să-l apere de propriile excese. Uneori uita că el însuşi îi angajase şi, simțindu-se spionat din spate, îl apucau dracii, îi insulta, îi amenința cu bastonul şi totul se termina de regulă cu o criză de tahicardie. Era sigur că, dacă cineva şi-ar fi propus să-l asasineze, imbecilii ăştia malaci n-ar fi putut face nimic, dar prezența lor măcar era de natură să-i sperie de insolenții spontani. A vrut să o ştie păzită şi pe nepoată-sa, gândindu-se că umbla într-un mediu de comunişti în care oricând putea fi atacată pentru că era ruda lui, dar Alba nici n-a vrut să audă. „Un bătăuş plătit echivalează cu o vină mărturisită. Eu n-am a mă teme de nimic." Nu a insistat, obosise să se tot certe cu toată familia şi-n definitiv, nepoata era singurul om de pe lume față de care arăta duioşie şi care-l făcea să râdă.

Între timp, Blanca organizase o rețea de aprovizionare prin piața neagră şi prin relațiile pe care le avea în zonele mărginaşe, unde le învăța arta ceramicii pe femei. O treceau toate sperieturile ca să ascundă un sac cu zahăr sau o cutie cu săpun. Ajunsese la o abilitate de care nu se ştia în stare pentru a depozita într-o încăpere goală din casă tot felul de lucruri, unele absolut inutile, precum două butoiaşe cu sos de soia cumpărate de la nişte chinezi. A acoperit fereastra odăii, a pus lacăt la uşă, umbla cu cheile la brâu şi nu le scotea nici în baie, căci n-avea încredere în nimeni, nici măcar în Jaime şi în propria ei fiică. Motivele nu-i lipseau. „Parcă eşti un temnicer, mami", îi spunea Alba, alarmată de mania aceasta de a-ți asigura viitorul amărându-ți prezentul. Alba susținea că, dacă nu era carne, mâncai cartofi, iar dacă nu erau pantofi, umblai în espadrile, dar Blanca, îngrozită de simplitatea fiică-sii, era de părere că, orice s-ar fi întâmplat, nu trebuia să-ți cobori nivelul, justificând în felul acesta timpul pe care-l pierdea cu dibăciile ei de contrabandistă. Adevărul este că niciodată nu o duseseră mai bine de când murise Clara, pentru că în fine exista cineva care să se ocupe de casă şi de gătit. De la moşia Las Tres Marías soseau în mod regulat lăzi de alimente pe care Blanca le ascundea. Prima dată a putrezit aproape totul, duhoarea a părăsit camerele închise, s-a împrăştiat prin casă şi a ieşit în stradă. Jaime a sugerat ca produsele perisabile să fie dăruite, schimbate sau vândute, dar Blanca a refuzat să-şi împartă comorile. Atunci Alba şi-a dat seama că mama ei, care până atunci fusese singura persoană echilibrată din familie, avea totuşi nebuniile ei. A făcut o gaură în peretele cămării, prin care scotea în acelaşi ritm în care Blanca înmagazina. A învățat să o facă într-un mod în care să nu se observe, sustrăgând zahărul, orezul şi făina cu ceaşca, rupând din brânză şi împrăştiind fructele astfel încât totul să pară opera şoarecilor, drept care Blanca n-a bănuit nimic mai bine de patru luni. Atunci a făcut un inventar scris a tot ce avea strâns şi a marcat printr-o cruciuliță ceea ce scotea pentru nevoile casei, crezând că astfel îl va descoperi pe hoț. Numai că Alba profita de orice neatenție a maică-sii pentru a face alte cruciulițe pe listă, până când Blanca s-a zăpăcit de-a binelea şi nu mai ştia dacă greşise contabilitatea, dacă se mânca de trei ori mai mult decât socotise sau dacă nu cumva în căsoiul ăsta afurisit se întorseseră spiritele.

Produsul furtişagurilor Albei ajungea la Miguel, care-l împărțea prin cartiere şi fabrici, împreună cu manifestele lui revoluționare, care chemau la lupta armată pentru a răsturna oligarhia. Dar nimeni nu-l lua în serios. Erau convinşi că, dacă ajunseseră la putere pe căi legale şi democratice, nimeni nu avea să le-o ia, cel puțin până la următoarele alegeri prezidențiale.

— Ce imbecili, nu-şi dau seama că dreapta se înarmează, i-a spus el Albei.

Ea l-a crezut. Văzuse într-o noapte cum în curtea casei s-au descărcat nişte lăzi mari de lemn, după care, în mare taină, totul a fost depozitat, la ordinul lui Trueba, în altă cameră goală. Exact ca mama ei, şi bunicul pusese lacăt la uşă şi purta cheia la gât în aceeaşi punguță în care ținea dantura falsă a Clarei. Alba i-a povestit asta unchiului Jaime, care, după un armistițiu cu tatăl său, se întorsese acasă. „Sunt aproape sigură că este vorba de arme", i-a spus ea. Jaime, care umbla cu capul în nori şi continuase să o facă până în ziua când a fost ucis, n-a vrut să creadă, dar nepoata a insistat atât de mult, că a acceptat să deschidă discuția cu taică-său la masă. Toate îndoielile i s-au spulberat.

— În casa mea fac ce vreau şi aduc câte lăzi am chef! Nu vă băgați în afacerile mele! a urlat senatorul, dând un pumn în masă care a făcut să salte paharele şi curmând scurt orice discuție.

În seara aceea s-a dus în tunelul de cărți al unchiului şi i-a propus să aplice armelor bunicului acelaşi sistem pe care-l folosea ea cu alimentele maicăsii. Chiar aşa au şi făcut. Şi-au petrecut restul nopții făcând o gaură în peretele din camera alăturată arsenalului, pe care au disimulat-o cu un dulap pe o parte, iar pe cealaltă chiar cu lăzile interzise. Au intrat astfel în camera închisă de bunic, înarmați cu un ciocan şi un cleşte. Alba, deja experimentată în îndeletnicirea asta, a indicat lăzile de jos. Au găsit un armament de luptă care i-a lăsat cu gura căscată, fiindcă habar n-aveau că existau asemenea instrumente atât de perfecte pentru a ucide. În zilele următoare au furat tot ce-au putut, umplând lăzile golite cu pietre, ca să fie la fel de grele. Au cărat pistoale, pistoale-mitralieră, puşti şi grenade de mână, pe care le-au ascuns în tunelul lui Jaime, de unde Alba le ducea la loc sigur în cutia violoncelului. Senatorul Trueba o vedea trecând pe nepoată-sa şi târând cutia cea grea, fără a bănui că în interiorul căptuşit cu stofă moale erau gloanțele scump plătite pentru a le aduce de peste graniță şi a le ascunde în casă. Alba a vrut inițial să-i predea armele lui Miguel, dar Jaime a convins-o că Miguel era la fel de terorist ca şi bunicul, şi mai bine ajungeau într-un loc unde nu puteau face rău nimănui. Au discutat mai multe variante, de la a le arunca în râu până a le da foc, iar finalmente au hotărât că era mai practic să le îngroape, puse în saci de plastic, într-un loc sigur şi secret, şi poate că odată vor sluji pentru o cauză mai dreaptă. Senatorul Trueba s-a mirat nespus văzând că fiul şi nepoata lui plănuiau o excursie la munte: nici unul nu mai făcuse sport de pe vremea colegiului englezesc şi nici nu păreau să fie doritori de a suporta lipsa de confort a alpinismului. Într-o sâmbătă dimineața au plecat cu un jeep împrumutat, luând cu ei un cort, un coş cu merinde şi o valiză misterioasă, pe care de-abia au reuşit s-o încarce amândoi, căci atârna greu ca un mort, întrucât conținea armele de război furate. Au pornit plini de voioşie spre munte cât a ținut drumul, apoi au luat-o de-a curmezişul, căutând un loc liniştit în mijlocul vegetației chinuite de vânt şi de frig. Acolo au făcut tabăra, au ridicat cortul fără pic de îndemânare, au săpat gropile şi au îngropat sacii, marcând locurile cu câte o grămăjoară de pietre. Restul sfârşitului de săptămână l-au petrecut pescuind păstrăvi în râu pe care i-au fript la un foc de crengi, bătând coclaurii ca nişte copii curioşi şi povestind despre lucruri trecute. Seara au făcut vin fiert cu scorțişoară şi zahăr şi, înfofoliți, au ciocnit pentru mutra pe care avea s-o facă bunicul descoperind că fusese jefuit şi-au râs până le-au dat lacrimile.

— Dacă nu mi-ai fi unchi, m-aş mărita cu tine, a glumit Alba.

— Şi Miguel?
— Ar fi amantul meu.

Lui Jaime nu i-a mai venit să râdă şi a fost bosumflat până la sfârşitul expediției. În noaptea aceea s-a băgat fiecare în sacul lui de dormit, au stins lampa cu parafină şi au rămas tăcuți. Alba a adormit imediat, dar el a rămas treaz până în zori. Îi plăcea să spună că Alba era ca şi fiica lui, dar în noaptea aceea s-a surprins dorindu-şi să nu fie unchi sau tată, ci pur şi simplu Miguel. S-a gândit la Amanda, i-a părut rău că amintirea ei nu-l mai tulbura defel, a căutat în memorie spuza patimii nemărginite pe care o simțise pentru ea şi n-a mai găsit-o. Devenise un singuratic. La început fusese foarte apropiat de Amanda, de al cărei tratament se ocupa, văzând-o aproape zilnic. Agonia ei durase câteva săptămâni până să se poată lăsa de droguri. Renunțase şi la țigări, şi la băutură, începuse să ducă o viață sănătoasă şi ordonată, luase ceva în greutate, îşi tăiase părul şi reîncepuse să-şi machieze ochii mari şi negri şi să poarte iar brățările clinchetitoare, într-o încercare patetică de a-şi reface imaginea de odinioară. Era îndrăgostită. De la deprimarea cea mai adâncă trecuse la o euforie neîntreruptă, iar centrul maniei sale era Jaime. Lui îi oferea drept dovadă a iubirii ei uriaşul efort de voință pe care-l făcuse pentru a scăpa de numeroasele dependențe. Jaime nu a încurajat-o, dar nici nu i-a venit s-o respingă: se gândea că iluzia dragostei îi va grăbi vindecarea, deşi ştia că era prea târziu pentru amândoi. Imediat ce a fost posibil, a încercat să se țină la distanță, pretextând că era un holtei înrăit, care nu mai era bun pentru dragoste. Se mulțumea cu clipele pasagere pe care i le ofereau infirmierele de la spital sau cu tristele vizite la bordel, pentru urgențele arzătoare, în rarele momente libere. Cu toate astea, s-a pomenit prins într-o legătură cu Amanda, pe care în tinerețe o dorise cu disperare, dar care acum nu-i mai spunea nimic şi pe care nu era în stare să o mențină. Tot ce-i mai inspira era milă, unul dintre sentimentele cele mai puternice pe care le putea avea. După o viață trăită în preajma mizeriei şi a durerii, sufletul nu i se împietrise, dimpotrivă, era tot mai vulnerabil. În ziua când Amanda l-a luat în brațe şi i-a spus că-l iubeşte, a îmbrățişat-o maşinal şi a sărutat-o cu o pasiune prefăcută, ca să nu-şi dea seama că nu o dorea. Astfel s-a văzut prins în capcana unei relații la o vârstă pe care nu o mai credea potrivită pentru amorurile focoase. „Nu mai sunt eu pentru treburile astea", îşi spunea după epuizantele şedințe în care Amanda, ca să-l seducă, recurgea la tehnicile erotice cele mai complicate, care îi epuizau pe amândoi.

Legătura cu Amanda şi insistențele Albei îl aduceau adeseori în contact cu Miguel, n-avea încotro. La început a făcut tot posibilul să păstreze distanța, dar Miguel a sfârşit prin a-l subjuga. Se maturizase, nu mai era tinerelul exaltat, numai că nu-şi schimbase nici cu o iotă linia politică şi continua să susțină că dreapta putea fi înfrântă doar printr-o revoluție violentă. Jaime nu era de acord, însă îi aprecia caracterul curajos, deşi credea despre el că făcea parte din categoria acelor bărbați fatali, posedați de un idealism periculos şi de o puritate intransigentă, care aduceau nefericire, mai ales femeilor care aveau ghinionul să-i iubească. Nu-i plăcea nici poziția sa ideologică: era convins că extremiştii de stânga precum Miguel îi făceau mai mult rău preşedintelui decât cei de dreapta. Nimic din toate astea nu afecta însă simpatia pe care i-o trezea prin forța convingerilor; veselia lui înnăscută, bunătatea şi generozitatea lui îl făceau să fie gata să-şi dea viața pentru nişte idealuri pe care le împărtăşea şi Jaime, care însă n-avea curajul să meargă până la ultimele consecințe.

În noaptea aceea Jaime a adormit greu, măcinat de gânduri şi nelinişte, incomodat de sacul de dormit şi auzind lângă el respirația Albei. Când s-a trezit, ea se sculase deja şi pregătea cafeaua pentru micul dejun. Bătea o briză răcoroasă şi soarele aurea culmile munților. Alba şi-a aruncat brațele de gâtul

unchiului ei şi l-a sărutat, dar el a rămas cu mâinile în buzunare şi n-a atins-o. Era tulburat.

Las Tres Marías a fost printre ultimele moşii expropriate de reforma agrară în sudul țării. Aceiaşi țărani care se născuseră şi munciseră de generații întregi pe proprietatea aceasta au format o cooperativă şi au luat moşia în stăpânire, pentru că de trei ani şi cinci luni nu-şi mai văzuseră stăpânul şi uitaseră uraganul pe care-l stârneau furiile şi toanele lui. Administratorul, speriat de turnura pe care o luau evenimentele şi de tonul exaltat al şedințelor ținute la şcoală, şi-a strâns catrafusele şi a şters-o fără să-şi ia la revedere de la nimeni şi fără să-l anunțe pe senatorul Trueba, pentru că nu avea de gând să aibă de-a face cu mânia lui şi socotea că îl avertizase îndeajuns. După plecarea lui, Las Tres Marías a rămas câteva luni în derivă. Nu avea cine să dea ordine, nici cine să le îndeplinească: pentru prima dată în viață, țăranii savurau gustul libertății şi pe cel de a fi propriii lor stăpâni. Au împărțit între ei ogoarele şi fiecare a cultivat ce i-a trăsnit prin cap, până când guvernul a trimis un tehnician agricol care le-a dat semințe pe credit şi i-a informat despre cerințele pieței, dificultățile transportului produselor şi avantajele îngrăşămintelor şi insecticidelor. Țăranii nu prea l-au luat în seamă pe tehnician, li se părea un domnişor de la oraş, era clar că nu pusese în viața lui mâna pe un plug, dar i-au sărbătorit venirea dând iama în pivnițele sacre ale stăpânului şi în vinurile lui vechi, şi sacrificând taurii de prăsilă ca să mănânce fudulii cu ceapă şi coriandru. După ce-a plecat omul, au mâncat şi vacile de import şi găinile ouătoare. Esteban Trueba a aflat că pierduse pământul în momentul în care a fost anunțat că îi va fi plătit în bonuri de stat, în decurs de treizeci de ani şi la prețul pe care îl menționase în declarația de impunere. Şi-a ieşit din minți. A scos din arsenal o mitralieră pe care oricum nu ştia s-o folosească şi i-a poruncit şoferului să-l ducă glonț la moşie, neanunțând pe nimeni, nici măcar gărzile de corp. Tot drumul, câteva ore, a fost orbit de furie şi fără nici un plan concret în minte.

Au frânat brusc, căci poarta era barată cu un buştean gros. Un țăran stătea de pază, înarmat cu o bâtă şi o puşcă de vânătoare fără gloanțe. Trueba a coborât din maşină. Văzându-şi stăpânul, amărâtul a început să bată frenetic clopotul şcolii, pe care-l aduseseră aici ca să dea alarma, după care s-a trântit la pământ: rafala de gloanțe îi trecuse peste cap şi se oprise în pomi. Trueba nu s-a oprit să vadă dacă-l omorâse. Cu o sprinteneală neobişnuită pentru anii lui, a luat-o spre casă, privind drept înainte, aşa că lovitura în ceafă l-a luat prin surprindere şi l-a trântit în țărână înainte de a-şi putea da seama ce se întâmplase. S-a trezit în sufragerie, culcat pe masă, cu mâinile legate şi o pernă sub cap. O femeie îi punea comprese ude pe frunte şi țăranii se uitau la el.

— Cum vă simțiți, tovarăşe? l-au întrebat ei.

— Scârbelor! Eu nu sunt tovarăş cu nimeni! a mugit el, încercând să se ridice.

S-a zbătut şi a strigat până când i-au desfăcut legăturile şi l-au ajutat să stea în picioare, dar n-a putut ieşi pentru că ferestrele erau oblonite pe dinafară şi uşa încuiată cu cheia. Au încercat să-i explice că lucrurile se schimbaseră şi că nu mai era el stăpânul, dar nici n-a vrut să audă. Avea spume la gură şi inima îi bătea gata să explodeze, urla insulte ca un nebun, amenința cu asemenea pedepse şi răzbunări, că până la urmă oamenii au izbucnit în râs. Când s-au plictisit, l-au lăsat închis în sufragerie. Esteban Trueba s-a prăbuşit pe un scaun, epuizat. După câteva ceasuri, a aflat că era ostatic şi că voiau să-l filmeze pentru televiziune. Anunțați de şofer, cei doi badigarzi însoțiți de câțiva tineri exaltați din partid veniseră la moşie înarmați cu bâte, cravaşe şi lanțuri pentru a-l salva, dar au dat de o pază întărită în fața porții şi s-au găsit în cătarea mitralierei pe care le-o adusese chiar senatorul.

— Pe tovarăşul ostatic nu-l ia nimeni, au spus ţăranii şi, ca să dea greutate spuselor, au început să tragă pentru a-i pune pe fugă.

A apărut un car de televiziune ca să filmeze incidentul; ţăranii, care nu văzuseră înainte aşa ceva, l-au lăsat să intre şi au pozat cu zâmbete largi în jurul prizonierului. În seara aceea, toată ţara l-a putut vedea pe micul ecran pe reprezentantul principal al opoziţiei legat, spumegând de furie şi proferând expresii atât de dure, încât a trebuit să intervină cenzura. L-a văzut şi preşedintele, şi nu i-a plăcut deloc spectacolul: putea fi fitilul care să aprindă butoiul de pulbere pe care guvernul său stătea într-un echilibru precar. A trimis jandarmii să-l salveze pe senator. Când aceştia au ajuns la moşie, ţăranii, împăunaţi de sprijinul presei, nu le-au dat drumul să intre. Au cerut un ordin judecătoresc. Judecătorul provinciei, intuind că putea să intre în încurcătură şi să apară şi el la televizor, ponegrit de reporterii de stânga, a plecat repede la pescuit. Jandarmii au fost nevoiţi să aştepte în faţa porţii din Las Tres Marías până la sosirea ordinului din Capitală.

Blanca şi Alba au aflat ca toată lumea de la televizor, căci se uitaseră la ştiri. Blanca a aşteptat până a doua zi şi n-a făcut nici un comentariu, dar, văzând că nici carabinierii nu reuşiseră să-l elibereze, a hotărât că era cazul să-l vadă pe Pedro García al Treilea.

— Scoate-ţi nădragii ăştia soioşi şi pune-ţi o rochie decentă, i-a spus ea Albei.

S-au prezentat la minister fără să fi cerut audienţă. Un secretar a încercat să le oprească în anticameră, dar Blanca l-a împins cât colo şi a trecut hotărâtă, cu Alba după ea. A deschis uşa fără să bată şi a intrat în biroul lui Pedro, pe care nu-l văzuse de doi ani. Era să nu-l recunoască şi să creadă că nimerise în altă parte. Într-un interval atât de scurt, bărbatul vieţii ei slăbise şi îmbătrânise, părea foarte obosit şi trist, părul lui încă era negru, dar rar şi scurt, îşi tunsese frumoasa lui barbă şi purta un costum gri de funcţionar şi o cravată mohorâtă de aceeaşi culoare. L-a recunoscut doar după privirea ochilor negri.

— Isuse, cât te-ai schimbat, a bâiguit ea.

În schimb, lui Pedro ea i s-a părut mai frumoasă decât şi-o amintea, de parcă absenţa ar fi întinerit-o. În aceşti doi ani, avusese timp să se căiască pentru decizia luată atunci şi să-şi dea seama că, fără Blanca, îşi pierduse chiar şi cheful pentru puştoaicele care înainte îl entuziasmau. Pe de altă parte, aşezat la biroul său, lucrând douăsprezece ore pe zi, departe de chitara şi de inspiraţia pe care i-o dădea poporul, avea extrem de puţine ocazii de satisfacţie. Pe măsură ce trecea timpul, îi era tot mai dor de dragostea calmă şi tihnită a Blancăi. Când a văzut-o intrând atât de hotărâtă şi însoţită de Alba, a ştiut imediat că nu din raţiuni sentimentale venise şi a ghicit că era vorba de senatorul Trueba.

— Am venit să-ţi cer să mergi cu noi, i-a spus ea fără nici un fel de introducere. Fiică-ta şi cu mine trebuie să-l eliberăm pe bătrân din Las Tres Marías.

Aşa a aflat Alba că Pedro García al Treilea era tatăl ei.

— Bine. Trecem întâi pe la mine să-mi iau chitara.

Au plecat de la minister cu o maşină neagră ca un dric, cu numere oficiale. Cele două femei au aşteptat jos. Când el a revenit, îşi redobândise ceva din vechiul şarm. Îşi schimbase costumul cenuşiu cu salopeta şi ponchoul de odinioară, în picioare avea espadrile şi chitara o purta pe umăr. Atunci Blanca a zâmbit în sfârşit, iar el s-a aplecat şi a sărutat-o scurt pe gură. Prima sută de kilometri nimeni n-a zis nimic, apoi Alba a întrebat cu un firicel de voce de ce nu-i spuseseră mai devreme că el era tatăl ei, ca să nu mai aibă atâtea coşmaruri cu un conte îmbrăcat în alb şi mort de febră în mijlocul deşertului.

— E mai bun un tată mort decât unul absent, a răspuns enigmatic Blanca, după care n-a mai pomenit niciodată de acest subiect.

Au ajuns la Las Tres Marías pe înserate. La poarta moşiei au dat peste o adunare veselă, care trăncănea prietenos în jurul unui foc pe care se frigea un porc. Erau carabinierii, ziariştii şi ţăranii care dădeau gata ultimele sticle din pivniţa senatorului. În jurul flăcărilor zburdau câini şi copii, aşteptând şi ei coacerea purcelului trandafiriu şi unsuros. Pedro García al Treilea a fost recunoscut imediat de ziariştii care îi luaseră atâtea interviuri, de jandarmii care îi cunoşteau aspectul inconfundabil de cântăreţ popular şi de ţăranii care îl ştiau de când se născuse. Cu toţii l-au primit cu căldură.

— Ce te aduce pe aici, tovarăşe? au întrebat ţăranii.

— Am venit să-l văd pe bătrân, a zâmbit el.

— Dumneata poţi intra, dar singur. Cucoana Blanca şi copila Alba or să bea cu noi un păhăruţ de vin.

Femeile s-au aşezat în jurul focului şi aroma plăcută a cărnii fripte le-a adus aminte că nu mâncaseră nimic toată ziua. Blanca i-a recunoscut pe toţi ţăranii, căci pe mulţi îi învăţase să citească în mica şcoală din Las Tres Marías, drept care s-au pus pe depănat amintiri, din vremea când fraţii Sánchez făceau legea în regiune, bătrânul Pedro García stârpea invazia furnicilor, iar preşedintele era un etern candidat, care se oprea în gară şi le ţinea discursuri din trenul eşecurilor sale.

— Cine-ar fi zis că va ajunge preşedinte într-o bună zi? a spus unul.

— Şi că va veni ziua când noi vom fi mai puternici aici decât stăpânul, au râs ceilalţi.

Pe Pedro l-au condus în casă, direct în bucătărie. Acolo se aflau ţăranii mai bătrâni, care păzeau uşa sufrageriei unde îl ţineau prizonier pe fostul lor stăpân. Nu-l văzuseră de mulţi ani, dar îl ţineau minte cu toţii. S-au aşezat la masă să bea vin şi să-şi amintească de vremurile de demult, când Pedro al Treilea nu devenise o legendă pentru oamenii de la ţară şi era doar un puşti răzvrătit, îndrăgostit de fata stăpânului. Apoi Pedro şi-a luat chitara, şi-a sprijinit-o de un picior, a închis ochii şi s-a pornit să cânte cu glasul lui catifelat chestia cu găinile şi vulpoiul, acompaniat de bătrâni.

— Am venit să-l iau pe stăpân, tovarăşi, le-a spus el blând într-o pauză.

— Nici să nu te gândeşti, fiule.

— Mâine or să vină jandarmii cu un ordin judecătoresc şi-or să-l scoată ca pe un erou. Mai bine să-l iau eu cu coada între picioare.

Au dezbătut problema o bucată de timp, apoi i-au dat drumul în sufragerie şi l-au lăsat singur cu ostaticul. Era prima dată că stăteau faţă în faţă, după ziua fatidică în care Trueba îl făcuse să plătească pentru fecioria fiică-sii cu o lovitură de topor. Pedro şi-l amintea ca pe un uriaş furibund, înarmat cu o cravaşa din piele de şarpe şi un baston de argint, la pasul căruia ţăranii se speriau, iar natura se cutremura la glasul lui de tunet şi la atotputernicia lui de mare senior. A constatat cu uimire că ranchiuna atâtor ani se dezumfla rapid în prezenţa acestui moşneag gârbovit şi mărunţel, care-l privea înfricoşat. Senatorului Trueba îi trecuse furia şi, după noaptea pe care o petrecuse pe un scaun şi cu mâinile legate, îl dureau toate oasele şi simţea o oboseală de o mie de ani în spate. La început nu l-a recunoscut, fiindcă trecuse un sfert de secol de când nu-l mai văzuse, dar a observat cele trei degete lipsă de la mâna dreaptă şi s-a gândit că acesta era sfârşitul coşmarului în care intrase. S-au privit în tăcere câteva secunde lungi, fiecare spunându-şi că celălalt personifica lucrul cel mai odios de pe lume, dar fără a mai găsi în suflet focul vechii uri.

— Am venit să vă scot de aici, a spus Pedro al Treilea.

— De ce?

— Pentru că mi-a cerut-o Alba.

— Du-te dracului, a bâiguit Trueba fără convingere.

— Păi, acolo şi mergem. Veniţi cu mine.

Şi s-a apucat să-i desfacă legăturile de la mâini, pe care i le puseseră ca să nu mai bată în uşă. Trueba şi-a întors privirile, ca să nu-i vadă mâna mutilată.

— Scoate-mă fără să fiu văzut, nu vreau să afle ziariştii.

— Am să vă scot pe unde am intrat, pe uşa din față, a spus Pedro şi a luat-o din loc.

Trueba l-a urmat cu capul plecat; avea ochii roşii şi, pentru prima dată în viață, se simțea înfrânt. Au trecut prin bucătărie, unde bătrânul n-a ridicat ochii, au străbătut toată casa şi au refăcut drumul până la poarta principală, urmați de o ceată de copii care țopăiau în jurul lor şi de țăranii care mergeau în urma lor tăcuți. Blanca şi Alba şedeau printre carabinieri şi ziarişti, mâncau purcel fript cu degetele şi sorbeau vin roşu din sticla care trecea din mână în mână. Văzându-şi bunicul, Alba a fost foarte impresionată; nu-l văzuse atât de dărâmat de la moartea Clarei. A înghițit ce avea în gură şi a alergat în întâmpinarea lui. S-au îmbrățişat strâns şi ea i-a şoptit ceva la ureche. Atunci senatorul şi-a recăpătat demnitatea, şi-a ridicat capul şi a zâmbit cu vechea sa mândrie blițurilor aparatelor de fotografiat. Ziariştii l-au prins în poză, în timp ce intra în maşina neagră cu însemne oficiale, iar opinia publică s-a întrebat săptămâni în şir ce bufonerie mai era şi asta, până când alte evenimente mult mai grave au şters din memorie incidentul.

În seara aceea preşedintele, care-şi făcuse obiceiul să-şi petreacă insomniile jucând şah cu Jaime, a comentat afacerea între două partide, pândind cu ochi vicleni, ascunşi după ochelarii cu lentile groase şi rame negre, un semn de jenă din partea amicului său, numai că Jaime continua să aşeze piesele pe tablă fără un cuvânt.

— Bătrânul Trueba are *cojones,* ar merita să fie de partea noastră, a spus în cele din urmă preşedintele.

— Dumneavoastră începeți, a răspuns Jaime.

În lunile care au urmat, situația s-a înrăutățit sensibil, iar țara părea să fie în război. Spiritele erau încinse, mai ales că femeile din opoziție defilau pe străzi, bătând în cratițe în chip de protest împotriva penuriei. O jumătate a populației încerca să dărâme guvernul, cealaltă jumătate îl apăra, drept care nu mai muncea nimeni. Într-o seară Alba s-a mirat să vadă străzile din centru întunecate şi pustii. Gunoiul nu se mai ridicase de o săptămână, câinii vagabonzi scurmau în mormanele de mizerie. Stâlpii erau plini de afişe de propagandă decolorate de ploile de peste iarnă şi peste tot erau scrise lozinci ale ambelor tabere. Jumătate din becuri fuseseră sparte cu pietre şi nu se vedeau ferestre luminate, lumina venea de la nişte biete focuri de ziare şi scânduri la care se încălzeau mici grupuri care făceau de strajă în fața ministerelor, băncilor şi birourilor, ca nu cumva grupările de extremă dreaptă să le ia cu asalt pe timpul nopții. În fața unei clădiri publice s-a oprit o camionetă din care au coborât câțiva tineri cu căşti albe, cutii de vopsea şi perii. Au spoit pereții cu alb şi pe urmă au desenat porumbei multicolori, fluturi şi flori roşii, versuri ale Poetului şi chemări la unitate populară. Erau brigăzile de tineret care credeau că puteau salva revoluția cu picturi murale patriotice şi porumbei ai păcii. Alba s-a apropiat şi le-a arătat lucrarea murală de pe trotuarul opus, unde predomina culoarea roşie şi era scris un singur cuvânt cu litere enorme: Djakarta.

— Ce înseamnă numele ăla, tovarăşi?

— Nu ştim, i s-a răspuns.

Nimeni nu ştia de ce scrisese opoziția acest nume asiatic pe pereți, nu auziseră de grămezile de morți de pe străzile oraşului de departe. Alba s-a urcat pe bicicletă şi a pedalat spre casă. De când cu raționalizarea benzinei şi cu greva transportului public, scosese din subsol vechea jucărie a copilăriei pentru a se deplasa. Se gândea la Miguel şi un presentiment obscur i-a pus un nod în gât.

Nu mai mergea de mult la cursuri şi timpul îi prisosea. Profesorii intraseră într-o grevă nedefinită şi studenţii ocupaseră clădirile facultăţilor. Plictisită să studieze violoncelul de una singură, profita de timpul în care nu se întâlnea, se plimba sau discuta cu Miguel pentru a-l ajuta pe unchiul Jaime la spitalul din Cartierul Mizericordiei. Acesta şi alţi câţiva medici continuau să lucreze, în ciuda ordinului Colegiului Medicilor de a sabota guvernul. Era o muncă titanică. Coridoarele gemeau de pacienţi care aşteptau cu zilele să fie văzuţi, ca o turmă lovită de boală. Infirmierii nu pridideau. Jaime adormea cu bisturiul în mână şi era atât de ocupat, încât uita şi să mănânce. Slăbise, era doar piele şi os. Făcea ture de optsprezece ore, când se trântea în pat nu putea dormi, se gândea la bolnavii care aşteptau şi la lipsa de anestezice, de seringi şi de vată. Chiar dacă s-ar fi tăiat în o mie, tot n-ar fi prididit, era ca şi cum ai vrea să opreşti un tren cu mâinile goale. Amanda lucra şi ea la spital, ca voluntară, pentru a fi alături de Jaime şi pentru a avea o ocupaţie. În acele zile epuizante, îngrijind oameni necunoscuţi, şi-a redobândit lumina interioară din tinereţe, iar o vreme a avut iluzia fericirii. Purta un şorţ albastru şi nişte papuci de cauciuc, dar Jaime avea impresia că o aude zăngănind din brăţări ca pe vremuri. Simţea că era alături de el şi ar fi vrut s-o poată iubi. Preşedintele apărea la televizor în fiecare seară pentru a denunţa războiul fără milă al opoziţiei. Era foarte obosit, glasul i se frângea adesea. S-a spus că era beat şi că noaptea făcea orgii cu mulatre aduse cu avionul de la tropice, ca să-i încălzească oasele. A declarat că transportatorii în grevă primeau cincizeci de dolari pe zi din străinătate pentru a menţine ţara blocată. S-a spus că primea îngheţată de cocos şi arme sovietice prin curier diplomatic. A zis că duşmanii săi conspirau împreună cu militarii pentru a da o lovitură de stat, preferând să ucidă democraţia decât să o vadă guvernată de el. L-au acuzat că inventează, că e paranoic şi că fură lucrări de la Muzeul Naţional pentru a împodobi cu ele camera amantei. A avertizat că dreapta era înarmată şi hotărâtă să vândă ţara imperialismului, s-a răspuns că avea cămara plină cu piept de pui, în timp ce populaţia stătea la coadă pentru tacâmuri.

În ziua în care Luisa Mora a sunat la uşa casei de pe colţ, senatorul Trueba era în bibliotecă şi făcea socoteli. Era ultima dintre surorile Mora care mai trăia pe lumea asta, ajunsă un fel de înger rătăcitor, dar cât se poate de lucidă, în deplina posesie a energiei sale spirituale de nezdruncinat. Trueba n-o mai văzuse de când murise Clara, a recunoscut-o după glasul care suna ca un flaut fermecat şi după parfumul de violete sălbatice, acum mai slab, dar încă perceptibil de la distanţă. Odată cu ea a intrat în încăpere şi prezenţa înaripată a Clarei, care a rămas plutind în aer, sub privirile îndrăgostite ale soţului ei, care n-o mai văzuse de câteva zile.

— Am venit să te anunţ că vin nenorociri, Esteban, a spus Luisa Mora după ce s-a aşezat într-un fotoliu.

— Vai, dragă Luisa, dintr-astea am avut cu vârf şi îndesat, a suspinat el.

Luisa i-a povestit ce văzuse în stele. A trebuit să-i explice metoda ştiinţifică pe care o folosise, pentru a învinge rezistenţa pragmatică a senatorului. I-a spus că, în ultimele zece luni, studiase harta astrală a fiecărei persoane importante din guvern şi din opoziţie, inclusiv pe a lui. Comparând hărţile, ajunsese la concluzia că momentul istoric prezent includea vărsări de sânge inevitabile, durere şi moarte.

— N-am nici cea mai mică îndoială, Esteban. Vin vremuri îngrozitoare. Vor fi atâţia morţi, că nici nu vor putea fi număraţi. Dumneata vei fi în tabăra celor câştigători, dar victoria nu-ţi va aduce decât suferinţă şi singurătate.

Esteban Trueba s-a simţit stânjenit în prezenţa acestei Pitii originale, care-i strica pacea din bibliotecă şi-i dădea dureri de ficat cu aiurelile ei astrologice, dar n-a avut curaj să o dea afară din cauza Clarei, care-l observa din colţul ei cu coada ochiului.

— Dar nu am venit să te supăr cu veşti pe care oricum nu le poți controla, Esteban. Am venit să vorbesc cu nepoata Alba, am un mesaj pentru ea de la bunica ei.

Senatorul a chemat-o pe Alba. Deşi n-o mai văzuse pe Luisa Mora de când avea şapte ani, a recunoscut-o imediat. A îmbrățişat-o cu atenție, ca să nu-i dezmembreze fragilul schelet de fildeş şi a aspirat adânc parfumul inconfundabil.

— Am venit să-ți spun să ai grijă de tine, fetițo, a zis Luisa Mora după ce şi-a şters lacrimile emoției. Moartea îți umblă pe urme. Bunică-ta Clara te apără din Marele Dincolo, dar m-a trimis să-ți spun că spiritele protectoare nu sunt eficiente în timpul marilor cataclisme. Bine ar fi să pleci într-o călătorie, să treci marea, acolo vei fi în siguranță.

În acest punct al discuției, senatorul Trueba şi-a pierdut răbdarea, convingându-se că baba era nebună. Avea să-şi amintească de profeția Luisei Mora peste zece luni şi unsprezece zile, când pe Alba au ridicat-o noaptea, după ce sunase stingerea.

13. *Teroarea*

Lovitura militară a început într-o dimineață radioasă şi însorită, neobişnuită pentru primăvara ce se instala timid. Jaime lucrase toată noaptea şi la şapte dimineața avea în urmă doar două ore de somn. L-a trezit telefonul, iar apoi o secretară cu glasul uşor schimbat l-a scos de-a binelea din amorțeală. Era chemat la Palat: trebuia să se prezinte cât mai repede la cabinetul tovarăşului preşedinte, nu, tovarăşul preşedinte nu era bolnav, nu, nu ştia despre ce era vorba, ea avea ordin să-i cheme la Preşedinție pe toți medicii. Jaime s-a îmbrăcat ca un somnambul şi a plecat cu maşina, recunoscător că, prin natura profesiei, avea o cotă săptămânală de benzină, căci altminteri ar fi trebuit să ajungă în centru pe bicicletă. A ajuns la Palat pe la opt şi a fost mirat să vadă piața pustie şi un detaşament de soldați la intrare, în uniformă de luptă, căşti şi armament de război. Jaime a parcat maşina în piața goală, fără a lua în seamă gesturile soldaților care îi indicau să nu se oprească. Când a coborât, a fost înconjurat sub amenințarea armelor.

— Ce se întâmplă, tovarăşi? Suntem în război cu chinezii? a zâmbit el.

— Circulați, nu e voie să vă opriți aici. Circulația e întreruptă, a spus un ofițer.

— Regret, dar m-au chemat de la Preşedinție, sunt medic, le-a spus el, prezentându-şi legitimația.

L-au însoțit până la uşile grele de lemn ale Palatului, unde un grup de carabinieri făcea de gardă. L-au lăsat să intre. Înăuntru era o agitație ca de naufragiu, funcționarii alergau pe scări ca nişte şoareci amețiți, iar gărzile personale ale preşedintelui împingeau mobila în fața ferestrelor şi împărțeau pistoale celor mai apropiați. Preşedintele i-a venit în întâmpinare. Avea pe cap casca de luptă, total nepotrivită cu eleganta ținută sport şi pantofii italieneşti. De-abia atunci a priceput Jaime că se petrecea ceva grav.

— S-a răsculat marina, doctore, a venit momentul să luptăm, i-a explicat el scurt.

Jaime s-a dus la primul telefon şi a sunat-o pe Alba, spunându-i să nu iasă din casă şi să o anunțe pe Amanda. A fost ultima lor convorbire, căci evenimentele aveau să evolueze vertiginos. În ora care a urmat au sosit câțiva miniştri şi lideri politici din guvern şi au început negocierile telefonice cu insurgenții pentru a calcula amploarea revoltei şi pentru a căuta o soluție paşnică. Dar la nouă şi jumătate dimineața unitățile armate ale țării erau deja sub conducerea militarilor răsculați. În toate garnizoanele începeau să fie eliminați cei ce rămăseseră credincioşi Constituției. Comandantul Jandarmeriei le-a ordonat gărzilor palatului să plece; şi Poliția trecuse de partea puciştilor.

— Puteți pleca, tovarăşi, dar lăsați armele, le-a spus preşedintele.

Carabinierii erau nedumeriți şi ruşinați, dar ordinul generalului fusese fără drept de apel. Neîndrăznind să înfrunte privirile şefului statului, au lăsat armele în curtea interioară şi au plecat încolonați, cu capul plecat. La poartă, unul s-a oprit.

— Eu rămân cu dumneavoastră, tovarăşe preşedinte. Pe la prânz a fost limpede că lucrurile nu aveau şanse să se rezolve pe calea dialogului şi lumea a început să plece. Au rămas doar prietenii apropiați şi garda personală. Preşedintele şi-a obligat fiicele să plece; a fost nevoie să le scoată cu forța, se auzea din stradă cum îl strigau. În toată clădirea au rămas cam treizeci de persoane, baricadate în saloanele de la etajul doi, printre care şi Jaime, care avea impresia că se găseşte în plin coşmar. S-a aşezat pe un fotoliu de catifea roşie, cu un pistol în mână, la care se uita ca un idiot: nu ştia să-l folosească. I s-a părut că timpul se scurge extrem de încet, după ceasul lui nu trecuseră decât trei

ceasuri din visul acela urât. A auzit la radio glasul preşedintelui care vorbea țării, luându-şi rămas-bun.

— Mă adresez celor care vor fi urmăriți pentru a vă spune că nu renunț: voi plăti cu viața lealitatea poporului. Voi fi mereu alături de voi. Am încredere în această patrie şi în soarta ei. Vor fi oameni care vor trece peste această încercare şi, mai devreme decât credem, se vor deschide marile drumuri pe care va merge omul liber pentru a construi o societate mai bună. Trăiască poporul! Trăiască oamenii muncii! Acestea sunt ultimele mele cuvinte. Am convingerea că sacrificiul meu nu va fi în zadar.

Pe cer se adunau norii. S-au auzit câteva focuri de armă izolate, departe. Preşedintele vorbea acum cu şeful puciştilor, care îi oferea un avion militar pentru a părăsi țara împreună cu familia. Numai că el nu avea de gând să se exileze undeva departe şi să-şi petreacă restul zilelor vegetând împreună cu alți demnitari răsturnați, fugiți din țările lor între primul cântat al cocoşilor şi miezul nopții.

— Cu mine n-ați nimerit-o, trădătorilor. Pe mine m-a ales poporul şi nu plec decât mort, a răspuns el senin.

Atunci au auzit zgomotul avioanelor şi a început bombardamentul. Jaime s-a trântit la pământ împreună cu ceilalți, neputând crede ce se petrecea, doar cu o zi înainte era încă sigur că în țara lui nu se întâmpla nimic niciodată şi chiar şi militarii respectau legea. Preşedintele a fost singurul care a rămas în picioare, s-a apropiat de o fereastră cu o bazuka în mână şi a tras spre tancurile din stradă. Jaime s-a târât până la el şi l-a tras de picioare să se lase jos, primind drept răspuns o înjurătură. După un sfert de oră clădirea ardea şi nu se putea respira de explozii şi fum. Jaime se strecura ca o pisică printre bucăți de mobilă şi de tavan, încercând să-i ajute pe răniți, dar tot ce putea face era să-i îmbărbăteze sau să închidă ochii celor morți. Într-o clipă de acalmie, preşedintele i-a adunat pe supraviețuitori şi le-a spus să plece, nu dorea nici martiri, nici sacrificii inutile, cu toții aveau familii, iar mai târziu îi aşteptau sarcini importante. „Am să cer un armistițiu ca să puteți ieşi", le-a spus el, dar nimeni n-a vrut să plece. Tremurau, însă aparent îşi păstrau demnitatea. Bombardamentul a fost de scurtă durată, dar a transformat Palatul în ruine. La ora două, incendiul devorase vechile saloane care existau încă din timpurile coloniale, iar alături de preşedinte rămăsese o mână de oameni. Militarii au pătruns în clădire, ocupând ce mai rămăsese din parter. Au auzit glasul isteric al unui ofițer care le striga să se predea şi să coboare în şir indian cu mâinile ridicate. Preşedintele le-a strâns mâna. „Eu cobor ultimul." Nu l-au mai văzut în viață.

Jaime a coborât cu ceilalți. Pe fiecare treaptă a marii scări de piatră erau soldați. Parcă înnebuniseră. Îi loveau cu picioarele şi cu patul armelor pe cei ce coborau, cu o ură nouă, recent inventată, care crescuse în ei în răstimp de câteva ore. Unii trăgeau în aer, peste capetele celor care se predau. Jaime a primit o lovitură în burtă care l-a încovoiat, iar când a reuşit să se îndrepte avea ochii plini de lacrimi şi pantalonii murdari. Au continuat să-i lovească până în stradă, unde le-au ordonat să se culce cu fața în jos, i-au călcat în picioare, i-au insultat până au epuizat ocările din spaniolă şi au făcut semn unui tanc să se apropie. Prizonierii i-au auzit huruitul, asfaltul se cutremura sub greutatea pachidermului invincibil.

— Faceți loc, să-i călcăm pe nenorociții ăştia! a strigat un colonel.

Jaime s-a uitat de jos şi i s-a părut că-l recunoaşte, i-a amintit de un băiat cu care se juca în copilărie la Las Tres Marías. Tancul a trecut gâfâind la zece centimetri de capetele lor, printre râsetele soldaților şi urletul sirenelor pompierilor, în depărtare se auzeau avioanele de război. După un timp, au despărțit prizonierii în grupuri, după gradul de vină, iar pe Jaime l-au dus la Ministerul Apărării, devenit garnizoană. L-au silit să meargă aplecat, de parcă ar

fi fost în tranşee, au trecut printr-o sală mare, plină de oameni goi, legaţi câte zece, cu mâinile la spate, atât de bătuţi, încât unii nu se puteau ţine pe picioare, iar sângele curgea în râuri pe marmura de pe jos. Pe Jaime l-au dus în centrala termică, unde mai erau şi alţii, păziţi de un soldat livid, care ţinea mitraliera îndreptată spre ei. A stat acolo mult timp, în picioare, ca un somnambul, neînţelegând ce se petrecea, chinuit de ţipetele pe care le-a auzea prin perete. Şi-a dat seama că soldatul îl privea. Deodată, acesta a lăsat arma jos şi s-a apropiat de el.

— Aşezaţi-vă să vă odihniţi, domn' doctor, dar când vă spun, să vă ridicaţi imediat. Aţi operat-o pe mama şi i-aţi salvat viaţa, i-a şoptit el şi i-a dat o ţigară aprinsă.

Jaime nu era fumător, dar a savurat ţigara, trăgând încet. Ceasul nu mai mergea, dar judecând după foamea şi setea pe care le simţea, a calculat că se făcuse deja noapte. Era atât de obosit şi de incomodat de pantalonii murdari, că nici nu îşi mai punea problema ce avea să i se întâmple. Începuse să moţăie când s-a apropiat soldatul.

— Sus, dom' doctor, vin să vă ia. Noroc!

După o clipă au intrat doi bărbaţi, i-au pus cătuşe şi l-au dus la ofiţerul care-i interoga pe prizonieri. Jaime îl mai văzuse de câteva ori, în preajma preşedintelui.

— Ştim că n-ai nici o legătură cu toate astea, doctore, vrem numai să apari la televizor şi să spui că preşedintele era beat şi s-a sinucis. După care eşti liber să te duci acasă.

— Declară dumneata asta, pe mine să nu contaţi, ticăloşilor, a răspuns el.

I-au imobilizat braţele. Prima lovitură a încasat-o în stomac. Apoi l-au ridicat, l-au întins pe o masă şi a mai simţit că era dezbrăcat. Mult mai târziu a fost scos inconştient din clădirea Ministerului Apărării. Începuse să plouă, iar prospeţimea apei şi a aerului l-a readus în simţiri. S-a trezit când l-au urcat într-un autobuz al armatei şi l-au pus pe scaunul din spate. Vedea pe geam străzile pustii şi steagurile de pe clădiri. A înţeles atunci că duşmanii biruiseră şi probabil că s-a gândit la Miguel. Autobuzul s-a oprit în curtea unui regiment, iar el a fost dat jos. Acolo erau şi alţi prizonieri, într-o stare la fel de proastă ca a lui. Au fost legaţi de mâini şi de picioare cu sârmă ghimpată şi aruncaţi în grajd. Acolo au rămas două zile, fără apă şi fără mâncare, putrezind în propria lor mizerie, însângeraţi şi înspăimântaţi, după care au fost încărcaţi într-un camion şi duşi aproape de aeroport. Au fost împuşcaţi pe câmp, întinşi la pământ, pentru că nu se puteau ţine pe picioare, iar apoi au dinamitat trupurile. Zgomotul exploziei şi duhoarea rămăşiţelor au rămas să plutească mult timp în aer.

În casa cea mare de pe colţ, senatorul Trueba a deschis o sticlă de şampanie franţuzească pentru a serba căderea regimului împotriva căruia luptase atât de straşnic, fără a bănui că exact în acea clipă fiului său Jaime i se ardeau testiculele cu o havană de import. Bătrânul a atârnat steagul la intrare şi n-a ieşit să danseze în stradă pentru că era şchiop şi sunase stingerea, dar cheful nu-i lipsea, după cum le-a spus vesel fiicei şi nepoatei. Între timp, Alba era agăţată de telefon, încercând să afle veşti despre persoanele care o interesau: Miguel, Pedro al Treilea, unchiul Jaime, Amanda, Sebastian Gomez şi atâţia alţii.

— Ei, şi-acum or să plătească, a exclamat senatorul, ridicând cupa.

Alba i-a zburat-o din mână cu un gest, de s-a făcut ţăndări de un perete. Blanca, în schimb, nu avusese niciodată curajul de a-şi înfrunta tatăl şi a zâmbit larg.

— N-o să sărbătorim moartea preşedintelui, nici pe a altora, bunicule, a spus Alba.

În frumoasele case din Cartierul de Sus s-au deschis sticlele care aşteptau de trei ani şi s-a închinat pentru ordinea cea nouă. Peste cartierele muncitoreşti elicopterele au zburat toată noaptea, bâzâind ca nişte muşte de pe altă lume.

Foarte târziu, aproape spre dimineață, a sunat telefonul şi Alba, care nu se culcase, a ridicat receptorul. Uşurată, a auzit glasul lui Miguel.

— A venit clipa, dragostea mea. Nu mă căuta şi nu mă aştepta. Te iubesc.

— Miguel, vreau să merg cu tine, a suspinat Alba.

— Nu vorbi cu nimeni despre mine, Alba. Nu te întâlni cu prietenii noştri. Rupe agendele, hârtiile, tot ce poate însemna vreo legătură cu mine. Ține minte, am să te iubesc mereu, dragostea mea, a spus Miguel şi a închis.

Interdicția de a circula a ținut două zile, care au însemnat o eternitate pentru Alba. La radio se transmiteau fără întrerupere imnuri eroice, iar televiziunea nu arăta decât peisaje din țară şi desene animate. De câteva ori pe zi pe micul ecran apăreau cei patru generali ai Juntei, între stemă şi drapel; erau noii eroi ai patriei. În ciuda ordinelor stricte de a se trage împotriva oricui ieşea din casă, senatorul Trueba a traversat strada pentru a sărbători în casa unui vecin. Zarva petrecerii n-a atras atenția patrulelor care circulau pe stradă, acesta fiind un cartier unde nu se aşteptau la nici un fel de opoziție. Blanca a anunțat că avea migrena vieții ei şi s-a închis în cameră. Noaptea, Alba a auzit-o umblând prin bucătărie şi a bănuit că foamea fusese mai puternică decât durerea de cap. S-a învârtit două zile prin casă absolut disperată, căutând prin tunelul de cărți al lui Jaime şi prin propriul ei birou, distrugând ce i se părea compromițător. Era un sacrilegiu, era sigură că la întoarcere unchiul ei avea să fie furios şi nu va mai avea încredere în ea. A distrus şi carnețelele de telefon cu numerele prietenilor, prețioasele scrisori dc amor de la Miguel şi fotografiile cu el. Servitoarele casei, indiferente şi plictisite, au făcut tot timpul *empanadas,* mai puțin bucătăreasa, care plângea neîncetat şi n-avea nici un fel de veste de la bărbatul ei.

Când interdicția de a părăsi locuințele s-a ridicat pentru câteva ore, pentru ca populația să-şi poată procura alimente, Blanca a constatat cu uimire că magazinele erau ticsite de produsele care lipseau de trei ani încoace şi care apăruseră ca prin farmec. A văzut grămezi de pui tăiați şi a cumpărat tot ce-a vrut, deşi totul costa triplu, pentru că se decretase liberalizarea prețurilor. A observat că multă lume se uita la pui curioasă, de parcă nu văzuseră niciodată aşa ceva, dar că puțini cumpărau, pentru că n-aveau bani. După trei zile, magazinele oraşului duhneau a carne stricată.

Soldații patrulau nervoşi, aclamați de multă lume care dorise răsturnarea guvernului. Unii dintre ei, pe care violența acelor zile îi făcuse viteji, îi opreau pe stradă pe bărbații cu părul lung sau cu barbă, semne fără echivoc de spirit rebel, cât şi pe femeile care purtau pantaloni, tăindu-le cu foarfecă, căci se simțeau responsabili cu instaurarea ordinii, moralei şi decenței. Noile autorități au declarat că n-aveau nici o legătură cu aceste acțiuni, nu dăduseră defel ordin să fie tăiate pletele sau pantalonii, probabil că era vorba de comunişti deghizați sau de soldați care doreau să discrediteze Forțele Armate în ochii cetățenilor; nu erau interzise nici bărbile, nici pantalonii, deşi, firește, era de preferat ca bărbații să fie raşi şi să poarte părul scurt, iar femeile fustă.

S-a auzit că preşedintele murise şi nimeni n-a crezut versiunea oficială, cum că s-ar fi sinucis.

Am aşteptat ca lucrurile să intre cât de cât în normal. La trei zile după *pronunciamento-ul* militar, m-am dus cu maşina de la Congres la Ministerul Apărării, mirat că nu fusesem invitat să particip la noul guvern. Toată lumea ştia că fusesem duşmanul principal al marxiştilor, primul care se opusese dictaturii comuniste şi cutezase să declare public că doar militarii puteau fi capabili să împiedice ca țara să intre pe mâinile stângii. În plus, eu stabilisem aproape toate legăturile cu înaltul comandament militar, eu aranjasem contactul cu americanii

şi garantasem cu numele şi averea pentru cumpărarea armelor. Ce mai, mă implicasem mai mult decât toţi. La vârsta mea, puterea politică nu mă mai interesează, dar eram printre puţinii în stare să-i consilieze, pentru că am avut multă vreme funcţii înalte şi ştiu mai bine decât toţi ce-i trebuie acestei ţări. Fără consilieri leali, oneşti şi competenţi, ce-ar putea să facă nişte colonei improvizaţi? Doar prostii. Sau să se lase înşelaţi de şmecherii care profită de împrejurări pentru a se îmbogăţi, cum de fapt se şi întâmplă. În momentul acela, nimeni nu ştia că lucrurile aveau să se petreacă aşa. Credeam că intervenţia militară era un pas necesar pentru a reveni la o democraţie sănătoasă, de aceea mi se părea atât de important să colaborez cu autorităţile.

Când am ajuns la Ministerul Apărării, am fost surprins să văd clădirea transformată într-un adevărat grajd. Ordonanţele spălau podelele cu nişte cârpe, pereţii aveau urme de gloanţe, peste tot alergau militari aplecaţi, de parc-ar fi fost pe un câmp de bătălie sau ar fi aşteptat să fie atacaţi din tavan. A trebuit să aştept aproape trei ore până să mă primească un oficial. La început am crezut că, în nebunia asta, nu fusesem recunoscut, de aceea mă tratau cu atât de puţin respect, apoi mi-am dat seama cum stăteau lucrurile. Oficialul m-a primit cu picioarele încălţate în cizme urcate pe birou, mestecând un sandviş unsuros, neras şi descheiat la tunică. Nu m-a lăsat să întreb de fiul meu Jaime, nici să-l felicit pentru acţiunea curajoasă a soldaţilor care salvaseră patria, ci mi-a cerut cheile de la maşină, argumentând că între timp Congresul fusese desfiinţat, deci se terminase şi cu privilegiile congresmenilor. Am tresărit. Asta însemna că n-aveau nici cea mai mică intenţie să redeschidă Congresul, cum aşteptam cu toţii. Mi-a cerut, nu, mi-a ordonat să mă prezint a doua zi la orele unsprezece la catedrală, pentru a asista la Te Deum-ul prin care patria îi mulţumea Domnului pentru victoria asupra comunismului.

— Este adevărat că preşedintele s-a sinucis? am întrebat.

— S-a dus, mi-a răspuns el.

— S-a dus? Unde?

— S-a dus în mă-sa, a râs el.

Am plecat tulburat, sprijinindu-mă de braţul şoferului. Nu aveam cum să ne întoarcem acasă, nu circulau nici autobuzele, nici taxiurile, iar la vârsta mea nu mai pot umbla pe jos. Din fericire, a trecut un jeep al carabinierilor şi m-au recunoscut. Sunt uşor de recunoscut, zice nepoată-mea Alba, pentru că am o mutră inconfundabilă, de corb bătrân şi înfuriat, şi umblu tot timpul în doliu şi cu bastonul meu de argint.

— Urcaţi, domnule senator.

Ne-au ajutat să urcăm. Carabinierii păreau obosiţi, era clar că nu dormiseră. Mi-au confirmat că de trei zile încoace patrulau prin oraş, ţinându-se pe picioare cu cafea neagră şi pilule.

— Aţi întâmpinat rezistenţă în cartierele muncitoreşti sau în zonele industriale? am întrebat.

— Nu prea, lumea e calmă. Sper ca situaţia să se normalizeze în curând. Nu ne place ce facem, e o treabă murdară, a răspuns locotenentul.

— Nu vorbi aşa, omule. Dacă n-aţi fi fost voi, comuniştii ar fi pus mâna pe putere şi acum dumneata, eu, plus încă cincizeci de mii de oameni am fi fost morţi. Ştiai de planul lor de a instaura dictatura, nu-i aşa?

— Aşa ni s-a spus. Dar în cartierul în care locuiesc eu au făcut multe arestări. Vecinii mă privesc cu ochi răi. Este şi cazul băieţilor ăstora. Dar ordinele sunt ordine. Patria e pe primul loc, aşa-i?

— Da. Şi mie îmi pare rău că se întâmplă asta, domnule locotenent, dar altă soluţie nu era. Regimul era putred. Ce-ar fi devenit ţara asta, dacă n-aţi fi pus mâna pe arme?

Adevărul este că, în fond, nu eram foarte sigur. Presimțeam că lucrurile nu ieşeau aşa cum plănuiserăm noi şi că situația ne cam scăpa de sub control, dar mi-am înăbuşit neliniştea, zicându-mi că în trei zile nu poți face ordine într-o țară şi că pesemne ofițerul bădăran care mă primise la Ministerul Apărării reprezenta o minoritate nesemnificativă în cadrul Forțelor Armate, iar majoritatea era precum locotenentul care m-a condus acasă. Am presupus că ordinea va fi restabilită curând, iar după ce va trece tensiunea primelor zile voi lua legătura cu cineva bine plasat în ierarhia militară. Am regretat că nu m-am adresat generalului Hurtado: n-o făcusem din respect, ci, recunosc, din orgoliu. Corect mi se părea să mă caute el, nu să-l caut eu.

Am aflat de moartea lui Jaime după două săptămâni, când ne trecuse euforia victoriei şi toată lumea îşi număra morții şi dispăruții. Într-o duminică a apărut un soldat şi i-a povestit Blancăi în bucătărie ce văzuse la Ministerul Apărării şi ce ştia despre cadavrele dinamitate.

— Doctorul Del Valle a salvat-o pe mama, de aceea am venit să vă spun cum l-au omorât, a zis el, cu privirile în pământ şi chipiul în mână.

Blanca m-a chemat să aud ce spunea soldatul, dar am refuzat să cred. Am spus că omul se înşela, nu Jaime era în centrala termică, ci altcineva, Jaime n-avea ce căuta la Palat în ziua puciului militar. Eram sigur că fiul meu părăsise țara sau că ceruse azil la vreo ambasadă, asta presupunând că era urmărit. Pe de altă parte, numele lui nu apărea pe nici o listă din cele emise de autorități, drept care am dedus că Jaime n-avea a se teme de nimic.

Avea să treacă mult timp, câteva luni de fapt, până să-mi dau seama că soldatul spusese adevărul. Pierdut în singurătatea mea, îmi aşteptam fiul aşezat pe un fotoliu în bibliotecă, având ochii ațintiți spre uşă, chemându-l în gând, aşa cum o chemam şi pe Clara. În cele din urmă mi-a apărut, plin de sânge închegat şi zdrențăros, târând pe parchetul cernit serpentine de sârmă ghimpată. În clipa aceea am ştiut că murise aşa cum spusese soldatul acela. Abia atunci am început să vorbesc despre tiranie. Dar nepoata mea Alba îl ghicise pe dictator cu mult timp înainte. Îl văzuse detaşându-se dintre generali şi alți militari. Îl recunoscuse imediat, pentru că moştenise intuiția Clarei. Era un tip necioplit şi cu aspect simplu, taciturn ca un țăran. Părea modest, puțini au intuit că într-o bună zi aveau să-l vadă învăluit într-o mantie de împărat, cu brațele ridicate pentru a cere tăcere mulțimilor aduse cu camioanele pentru a-l aclama, cu mustățile lui auguste fremătând de vanitate, în timp ce inaugura Monumentul celor Patru Săbii, din vârful căruia o flacără eternă trebuia să lumineze destinele patriei, dar care, printr-o eroare a tehnicienilor străini, n-a scos decât un fum gros ca de maşină de gătit stricată, rămas să plutească pe cer precum o furtună perenă adusă de alte climate.

Am început să cred că greşisem în privința procedeului, poate că nu asta era soluția cea mai bună pentru a răsturna marxismul. Mă simțeam tot mai singur, nimeni n-avea nevoie de mine, nu-i mai aveam pe băieți, iar Clara, cu mania muțeniei şi a neatenției, chiar că părea o fantomă. Până şi Alba era tot mai departe. Abia de o mai vedeai acasă. Trecea pe lângă mine ca o rafală, cu fustele acelea oribile de bumbac şifonat şi părul incredibil de verde, exact ca al Rosei, prinsă în ocupațiile ei misterioase, pentru care conta pe complicitatea bunică-sii. Sunt sigur că urzeau tot felul de secrete în spatele meu. Nepoată-mea părea la fel de înfrigurată şi de ocupată precum Clara pe vremea tifosului, când se dedicase suferinței celorlalți.

Alba n-a avut prea mult timp pentru a-şi plânge unchiul: urgențele celor în suferință au absorbit-o imediat, drept care şi-a suspendat durerea pentru mai târziu. Pe Miguel nu l-a văzut decât la două luni după lovitura militară, drept care l-a crezut şi pe el mort. Nu l-a căutat, doar îi dăduse instrucțiuni precise în sensul acesta, în plus, auzise că era pe listele celor care trebuiau să se prezinte

în fața autorităților. Ceea ce i-a insuflat speranță: „cât timp îl caută înseamnă că este în viață", şi-a spus ea. O chinuia gândul că l-ar putea prinde şi îşi invoca bunica, rugând-o să aibă grijă să nu se întâmple aşa ceva. „Prefer de o mie de ori să-l ştiu mort, bunico", se ruga ea. Ştia ce se petrece în țară, de aceea avea tot timpul inima strânsă, îi tremurau mâinile, iar când afla de soarta vreunui prizonier se acoperea de spuzeală din cap până-n picioare, de parcă ar fi avut ciumă. Însă nu putea vorbi despre asta cu nimeni, nici măcar cu bunicul, pentru că lumea prefera să nu ştie.

După acel martie teribil, lumea s-a schimbat brutal pentru Alba. A trebuit să facă un mare efort pentru a trăi mai departe. A trebuit să se deprindă cu ideea că n-avea să-i mai vadă pe cei pe care îi iubise cel mai mult, pe unchiul Jaime, pe Miguel şi pe mulți alții. Îşi învinuia bunicul de cele întâmplate, dar apoi, văzându-l cum stătea ghemuit în fotoliu şi-i chema neîncetat pe Clara şi pe fiul său într-un murmur interminabil, i-a arătat din nou toată dragostea: îl îmbrățişa, îşi trecea degetele prin coama lui albă şi-l consola. Simțea că lumea era ca de sticlă, fragilă precum un suspin; mitralierele şi bombele acelui martie de neuitat distruseseră o mare parte din lucrurile cunoscute, iar restul era făcut țăndări şi stropit cu sânge. Cu trecerea zilelor, a săptămânilor şi a lunilor, ceea ce părea încă întreg începea să dea la rândul lui semne de deteriorare. A constatat că prietenii şi rudele o evitau, iar unii traversau pe trotuarul celălalt ca să nu o salute sau se uitau în altă parte când o întâlneau. A bănuit că se aflase că îi ajuta pe cei urmăriți.

Aşa şi era. Încă din primele zile, urgența cea mare fusese adăpostirea celor în pericol de moarte. La început i s-a părut ceva distractiv, în timpul ăsta se putea gândi la alte lucruri, nu la Miguel, dar în scurt timp şi-a dat seama că nu era o joacă. Cetățenii au fost avertizați să-i toarne pe marxişti şi să-i predea pe cei urmăriți, dacă nu voiau să fie considerați trădători ai patriei şi judecați ca atare. Alba a recuperat în mod miraculos automobilul lui Jaime, scăpat întreg după bombardament şi rămas timp de o săptămână exact în piața în care-l lăsase el. I-a pictat două floarea-soarelui mari pe portiere cu un galben țipător, ca să sară în ochi şi să-i uşureze sarcina. A trebuit să învețe şi să țină minte adresa tuturor ambasadelor, ora la care se schimbau carabinierii care le păzeau, înălțimea zidurilor şi lățimea porților. Vestea că cineva trebuia adăpostit îi ajungea pe neaşteptate, adesea printr-un necunoscut care o oprea pe stradă, iar ea presupunea că era trimis de Miguel. Se ducea la locul întâlnirii ziua în amiaza mare, când vedea pe cineva făcându-i semn pentru că recunoscuse florile galbene pictate pe maşină, iar ea se oprea doar atât cât respectivul să se urce rapid. Pe drum nici nu vorbeau, ea prefera să nu afle nici măcar numele. Uneori trebuia să stea cu el toată ziua, ba chiar să-l ascundă o noapte sau două, până se ivea momentul potrivit pentru a-l introduce într-o ambasadă accesibilă, sărind gardul în spatele paznicilor. Sistemul era mai expeditiv decât negocierile cu timoratii ambasadori ai democrațiilor străine. Nu mai ştia nimic de ei, dar păstra în amintire recunoştința lor exprimată cu glas tremurător, iar când totul se termina, respira uşurată: scăpase şi de data asta. Câteodată era vorba de femei care nu admiteau să se despartă de copii, şi deşi Alba le promitea că aceştia aveau să intre pe uşa din față, căci nici un ambasador, oricât de timid ar fi fost, n-ar fi refuzat, mamele nu voiau să-şi lase copiii în urmă, aşa că ajungeau să fie aruncați peste ziduri sau strecurați prin grilaj, în scurtă vreme, toate sediile ambasadelor erau înconjurate de sârmă ghimpată şi mitraliere şi nu puteau fi luate cu asalt, astfel că ea a recurs la alte metode.

Amanda a fost cea care a pus-o în legătură cu preoții. Cele două prietene se întâlneau ca să vorbească în taină despre Miguel, pe care nu-l mai văzuseră, şi să-şi amintească de Jaime cu nostalgie, dar fără lacrimi, căci nu exista nici o dovadă oficială că murise şi dorința lor de a-l revedea era mai puternică decât

relatarea soldatului. Amanda se reapucase de fumat, îi tremurau mâinile şi avea privirile rătăcite. Uneori avea pupilele dilatate şi se mişca aiurea, dar continua să lucreze la spital. I-a spus că se ocupa frecvent de oameni care leşinau de foame.

— Familiile arestaților, dispăruților şi decedaților n-au ce mânca. Nici şomerii. Un blid cu terci la două zile. Copiii adorm la şcoală, sunt subalimentați.

A adăugat că paharul cu lapte şi pişcoturile pe care le primeau în fiecare zi toți şcolarii se suprimaseră, iar mamele le mințeau foamea copiilor cu ceai slab.

— Singurii care ajută în vreun fel sunt preoții. Lumea nu vrea să ştie adevărul. Biserica a organizat cantine unde, şase zile pe săptămână, copiii până la şapte ani primesc o farfurie cu mâncare. Nu e destul, desigur. Pentru fiecare copil care primeşte o dată pe zi o porție de linte sau de cartofi sunt cinci care stau afară şi se uită, nu ajunge pentru toți.

Alba şi-a dat seama că se întorseseră în vremurile de demult, când bunica ei Clara se ducea în Cartierul Mizericordiei pentru a înlocui dreptatea prin milă. Numai că acum mila era văzută rău. Şi-a dat seama de asta când a început să meargă pe la cunoscuți şi să le ceară câte o pungă cu orez sau o cutie cu lapte praf; prima dată nu o refuzau, apoi o evitau. La început Blanca a ajutat-o. Alba a obținut uşor cheia de la cămară, argumentându-i maică-sii că nu avea sens să stochezi făină proastă şi fasole pentru oameni săraci, când aveai posibilitatea să mănânci crabi din Marca Baltică şi ciocolată elvețiană, drept care a putut aproviziona cantinele preoțeşti o perioadă care, oricum, i s-a părut foarte scurtă. Într-o zi a luat-o pe mama ei la una dintre aceste cantine. Văzând masa lungă de lemn negeluit în fața căreia stăteau pe două rânduri copii cu ochii sticlindu-le de foame în aşteptarea porției de mâncare, Blanca a izbucnit în plâns şi a stat la pat două zile cu migrenă. Ar fi continuat să se jeluiască mai departe, dacă Alba n-ar fi obligat-o să se îmbrace, să lase totul deoparte, chiar pe ea însăşi, şi să facă rost de ajutoare, fie şi furând de la bunicul şi din banii pentru casă. Senatorul Trueba n-a vrut să audă de toate astea, la fel ca toți din clasa sa, a negat foametea cu aceeaşi tărie cu care nega că ar fi existat arestați şi torturați, astfel că Alba n-a putut conta pe el, iar mai târziu, când n-a mai putut conta nici pe mama ei, a recurs la metode mai drastice. Bunicul nu mergea decât la Club. Nu trecea prin centru, cu atât mai puțin prin periferie sau prin aşezările limitrofe. Nu i-a fost greu să creadă că nenorocirile despre care povestea nepoată-sa erau aiureli ale marxiştilor.

— Popi comunişti! Doar asta mai lipsea, a exclamat el.

Dar când au început să vină tot mai des femei şi copii cerând de pomană pe la porțile caselor, n-a poruncit să se tragă storurile şi să se încuie uşile, cum au făcut ceilalți, ci i-a dat mai mulți bani Blancăi, spunându-i să aibă tot timpul pregătit ceva cald pentru ei.

— E o situație trecătoare, imediat ce militarii vor pune ordine în haosul în care au lăsat țara marxiştii, problema se va rezolva, a dat el asigurări.

Ziarele au scris că cerşetorii de pe străzi, care nu se mai văzuseră de mulți ani, erau trimişi de comunismul internațional pentru a discredita Junta Militară şi pentru a sabota ordinea şi progresul. S-au pus panouri pentru a ascunde cartierele mărginaşe de ochii turiştilor şi a celor care nu voiau să vadă. Într-o noapte au răsărit ca prin minune grădini şi flori pe marginea bulevardelor, plantate de şomeri pentru a crea iluzia unei primăveri paşnice. Zidurile cu porumbei au fost spoite în alb, au dispărut afişele politice. Orice încercare de a scrie mesaje politice pe domeniul public se pedepsea pe loc cu o rafală de mitralieră. Străzile curate, ordonate şi liniştite s-au deschis activității comerciale. În scurt timp, copiii cerşetori au dispărut şi Alba a observat că nu se mai vedeau nici câini vagabonzi şi nici gunoaie. Piața neagră a dispărut chiar în timp ce se bombarda palatul prezidențial, iar speculanții au fost amenințați cu legea marțială şi împuşcarea. Magazinele au început să vândă lucruri ce nu se

cunoşteau nici măcar cu numele, plus altele pe care până atunci nu şi le procurau decât cei bogaţi, prin contrabandă. Oraşul nu fusese niciodată mai frumos. Marea burghezie nu fusese niciodată mai fericită: putea cumpăra whisky în neştire şi automobile pe credit.

În euforia patriotică a primelor zile, femeile îşi predau bijuteriile pentru reconstrucţia naţională, chiar şi verighetele, care erau înlocuite cu nişte inele de cupru cu emblema patriei. Blanca a trebuit să ascundă şoseta de lână cu bijuteriile lăsate de Clara, pentru ca senatorul Trueba să nu le predea autorităţilor. Au asistat la naşterea unei noi şi arogante clase sociale. Doamne foarte importante, îmbrăcate în rochii aduse din alte zări, exotice şi strălucitoare ca nişte licurici, se împăunau în localuri la braţul noilor şi făloşilor economişti. A apărut o castă militară care a ocupat rapid posturile cheie. Familiile care până atunci consideraseră de-a dreptul ruşinos să aibă un militar în sânul lor îşi puneau în joc toată influenţa pentru a avea un fiu la Academia Militară şi-şi măritau fetele cu soldaţi. Ţara s-a umplut de uniforme, maşini ale armatei, steaguri, imnuri şi defilări, pentru că militarii cunoşteau câtă nevoie avea poporul de simboluri şi de ritualuri. Senatorul Trueba, care detesta din principiu asemenea lucruri, a înţeles ce voiseră să spună amicii săi de la club când ziseseră că marxismul n-avea nici o şansă în America Latină, pentru că nu ţinea seama de aspectul magic al lucrurilor. „Pâine, circ şi ceva de venerat, asta-i tot ce le trebuie", a conchis senatorul, regretând în forul său interior că lipsea pâinea.

S-a pus la punct o campanie menită a şterge de pe lume bunul renume al ex-preşedintelui, în speranţa că poporul va înceta să-l plângă. I-au deschis locuinţa şi au invitat publicul să viziteze ceea ce au numit „palatul dictatorului". Lumea putea să se uite în dulapuri şi să se mire de numărul şi calitatea hainelor din piele de căprioară, să tragă sertarele, să scotocească în cămară, să vadă romul cubanez şi sacul cu zahăr. Circulau fotografii trucate grosolan, care-l arătau în chip de Bacchus, cu o coroană de struguri pe cap şi destrăbălându-se cu matroane opulente şi atleţi vânjoşi, într-o orgie perpetuă, în a căror autenticitate n-a crezut nimeni, nici chiar senatorul Trueba. „Asta e prea mult, au sărit peste cal", a bombănit el când a aflat.

Dintr-o trăsătură de condei, militarii au schimbat istoria, ştergând episoadele, ideologiile şi personajele cu care regimul nu era de acord. Au aranjat şi hărţile, de ce să fie nordul sus, atât de departe de patria cea minunată, când putea fi plasat jos, unde ieşea mai bine, în plus, au pictat în albastru de Prusia vaste întinderi de apă teritorială, până spre marginile Asiei şi Africii, iar în cărţile de geografie au pus mâna pe pământuri îndepărtate, până când ţările frăţeşti şi-au pierdut răbdarea, au făcut plângere la Naţiunile Unite şi au ameninţat că le trimit pe cap tancurile şi avioanele de luptă. Cenzura, care iniţial se ocupase doar de mijloacele de comunicare, s-a extins repede şi asupra textelor şcolare, versurilor cântecelor, subiectelor filmelor şi conversaţiilor private. Existau cuvinte interzise prin decret militar, de exemplu „tovarăş", iar altele nu se pronunţau din precauţie, deşi nici un edict nu le eliminase din dicţionare, de pildă „libertate", „dreptate" şi „sindicat". Alba se întreba de unde apăruseră atâţia fascişti de pe o zi pe alta, căci în lunga traiectorie democratică a ţării ei nu se văzuseră niciodată, cu excepţia câtorva exaltaţi în timpul războiului, când se maimuţăreau purtând cămăşi negre şi defilând cu braţul ridicat, provocând râsetele şi fluierăturile trecătorilor, dar fără a juca nici un rol important în viaţa naţională. Nu-şi explica nici atitudinea Forţelor Armate, care proveneau mai ales din clasa mijlocie şi din clasa muncitoare, iar din punct de vedere istoric se situaseră mai aproape de stânga decât de extrema dreaptă. Nu a înţeles starea de război intern, nu şi-a dat seama că războiul era opera de artă a militarilor, încununarea antrenamentelor acestora, bijuteria de aur a profesiei lor. Ei nu sunt făcuţi să strălucească pe timp de pace; puciul le dăduse ocazia să pună în practică ceea ce

învățaseră în garnizoană: obediența oarbă, mânuirea armelor şi alte arte pe care soldații le stăpânesc atunci când scrupulele inimii sunt reduse la tăcere.

Alba şi-a abandonat studiile, iar Facultatea de Filozofie, ca şi multe altele care deschideau porțile gândirii, fusese închisă. N-a mai continuat nici muzica, căci violoncelul i se părea acum o frivolitate. Mulți profesori au fost concediați, arestați sau dați dispăruți, conform unei liste negre a poliției politice. Sebastian Gomez, turnat de propriii studenți, a fost omorât la prima adunare. Universitatea s-a umplut de spioni.

Dreapta economică şi marea burghezie, care favorizaseră puciul militar, exultau. La început s-au cam speriat văzând consecințele acțiunii lor: nu trăiseră niciodată într-o dictatură şi nu ştiau cu ce se mănâncă. Au crezut că pierderea democrației avea să fie ceva tranzitoriu, că o vreme se putea trăi fără libertate individuală şi colectivă, cu condiția ca regimul să respecte libertatea comercială. Nu le-a păsat nici măcar de disprețul internațional, care i-a aşezat în aceeaşi oală cu alte tiranii regionale, pentru că li s-a părut un preț ieftin pentru a scăpa de marxism. Când a intrat capitalul străin pentru a face investiții bancare în țară, au pus-o, fireşte, pe seama stabilității noului regim, omițând faptul că, pentru fiecare *peso* ce intra în țară, doi reprezentau dobânda. Când s-au închis treptat aproape toate ramurile industriei naționale şi comercianții au început să dea faliment, distruşi de importurile masive, au spus că maşinile de gătit braziliene, țesăturile din Taiwan şi motocicletele japoneze erau mult mai bune decât lucrurile fabricate în țară. De-abia când, după trei ani de naționalizare, concesiunea minelor a fost returnată companiilor nord-americane, câteva glasuri au spus că asta echivala cu a face patria cadou şi încă frumos împachetată. Dar când foştii proprietari au început să-şi primească înapoi pământurile distribuite de reforma agrară, s-au liniştit: se întorseseră timpurile bune. Au văzut că numai o dictatură putea acționa cu forța şi fără a da socoteală nimănui pentru a le garanta privilegiile, aşa că au renunțat la politică şi au acceptat ideea că ei vor deține puterea economică, iar militarii vor guverna. Singura contribuție a dreptei a fost în a-i consilia în elaborarea noilor decrete şi legi. În câteva zile sindicatele au fost eliminate, liderii muncitorilor erau arestați sau morți, partidele politice au fost suspendate pe o perioadă nedefinită şi toate organizațiile muncitoreşti şi studențeşti, până şi colegiile profesionale, au fost desființate. Întrunirile erau interzise. Singurul loc unde te puteai aduna era biserica, astfel că în scurt timp religia a ajuns la modă, iar preoții şi călugărițele trebuiau să-şi amâne lucrările spirituale pentru a veni în ajutorul turmei pierdute. Guvernul şi marii întreprinzători au început să vadă în oamenii bisericii nişte duşmani potențiali, ba unii visau să rezolve problema asasinându-l pe cardinal, pentru că Papa de la Roma refuzase să-l demită şi să-l trimită la un azil pentru călugări alienați.

O mare parte a clasei de mijloc s-a bucurat de lovitura militară: asta însemna revenirea la ordine, la puritatea moravurilor, la fustele femeilor şi la părul tuns scurt al bărbaților; foarte repede a început însă să se sufere din cauza costului vieții şi a lipsei locurilor de muncă. Salariile nu ajungeau pentru subzistență. Fiecare familie avea de plâns după cineva şi nu mai puteau spune, ca la început, că dacă era arestat, mort sau exilat, o meritase. N-au mai fost negate nici torturile.

În timp ce înfloreau magazinele de lux, finanțiştii miraculoşi, restaurantele exotice şi societățile de import, la poarta fabricilor şomerii făceau coadă, sperând să se angajeze cu salariul minim. Mâna de lucru a coborât la nivelul sclaviei, iar pentru prima dată după multe decenii patronii îşi permiteau să concedieze oamenii după bunul lor plac, fără să-i plătească, şi să-i trimită la închisoare la cel mai mic protest.

În primele luni, senatorul Trueba s-a pliat pe oportunismul celor din clasa lui. Era convins că era nevoie de o perioadă de dictatură pentru ca țara să revină

în țarcul din care nu trebuise să iasă nicicând. A fost printre primii moşieri care şi-au recăpătat proprietățile. Las Tres Marías i s-a restituit în ruine, dar întreagă, până la ultimul metru pătrat. Aştepta momentul de aproape doi ani, rumegându-şi furia. Fără să stea pe gânduri, a plecat la țară cu vreo şase bătăuşi plătiți şi s-a răzbunat în voie pe țăranii care cutezaseră să-l sfideze şi să-i ia averea. Au sosit într-o dimineață luminoasă de duminică, în preajma Crăciunului, năvălind cu o larmă de pirați. Hăndrălăii au intrat peste tot, au scos oamenii în pumni şi picioare, au umplut curtea cu țărani şi animale, iar apoi au stropit cu benzină căsuțele de cărămidă care pe vremuri fuseseră motivul de mândrie al lui Trueba, şi le-au dat foc cu tot ce era înăuntru. Animalele au fost împuşcate. Au incendiat uneltele, cotețele, bicicletele, chiar şi leagănele nou-născuților, într-o nebunie ca de sabat, în plină zi în care bătrânul Trueba credea că moare de fericire. I-a alungat pe toți țăranii, avertizându-i că, dacă vor îndrăzni să se apropie de proprietate, vor avea soarta animalelor. I-a văzut plecând mai săraci ca niciodată, într-o procesiune lungă şi tristă, cu copiii, bătrânii şi puținii câini scăpați de gloanțe, cu câte o găină salvată din infern, târându-şi paşii prin colbul drumului care-i îndepărta de pământul pe care trăiseră de generații. La poarta moşiei aştepta un grup la fel de prăpădit, cu ochii sticlind: erau țăranii expulzați de pe alte moşii, care veneau la fel de umili precum strămoşii lor din secolele trecute ca să-l roage pe stăpân să-i angajeze la prima recoltă.

În noaptea aceea Esteban Trueba s-a culcat în patul de fier care fusese al părinților săi, în conacul unde nu mai călcase de atâta vreme. Era obosit şi avea în nări mirosul incendiului şi al animalelor care fuseseră arse şi ele, ca să nu putrezească. Ardeau încă resturile căsuțelor de cărămidă, iar în jur nu era decât distrugere şi moarte. Ştia însă că avea să facă să renască totul, aşa cum mai făcuse o dată, în fond, ogoarele erau intacte şi forțele sale de asemenea. În ciuda bucuriei răzbunării, n-a putut să adoarmă. Se simțea ca un tată care şi-a pedepsit prea aspru copiii. Toată noaptea a văzut în fața ochilor chipurile țăranilor, pe care-i ştia de când se născuseră pe pământul lui, în timp ce plecau pe drum. Şi-a blestemat caracterul rău. N-a reuşit să doarmă toată săptămâna, iar când a izbutit cât de cât, a visat-o pe Rosa. A hotărât să nu vorbească nimănui despre cele petrecute şi şi-a jurat că Las Tres Marías va fi iarăşi moşia model care fusese pe vremuri. A dat de ştire că era dispus să-i primească pe țărani înapoi, sigur, cu nişte condiții, dar nu s-a întors nici unul. Se împrăştiaseră pe câmpii, prin munți, pe coastă, unii plecaseră pe jos la mine, alții se duseseră în insulele din sud, căutând orice pentru a câştiga o bucată de pâine. Plin de silă, stăpânul s-a întors în Capitală, simțindu-se mai bătrân ca niciodată. Îl durea sufletul.

Poetul a agonizat în casa lui de la malul mării. Era bolnav şi evenimentele recente îi epuizaseră dorința de a mai trăi. Soldații i-au năvălit în casă, i-au răvăşit colecțiile de scoici, cochilii, fluturi, i-au făcut praf sticlele şi mascaroanele de probă adunate din toate oceanele lumii, i-au aruncat pe jos cărțile, poemele neterminate, tablourile, căutând arme subversive şi comunişti ascunşi, până ce inima lui de bard bătrân a început să aibă sincope. L-au dus în Capitală. A murit după patru zile şi ultimele cuvinte ale bărbatului care cântase viața au fost: „Or să vă împuşte!" Nici unul dintre prieteni nu i-a putut fi aproape la ceasul morții erau în afara legii, fugari, exilați sau morți. Casa lui albastră de pe colină era pe jumătate năruită, arsă şi cu geamurile sparte; nu se ştia dacă era opera militarilor, cum susțineau vecinii, sau a vecinilor, cum susțineau militarii. Acolo a fost privegheat de puținii care au avut curajul să vină şi de ziarişti din toată lumea, care au venit să scrie despre înmormântare. Senatorul Trueba era duşmanul său ideologic, dar îl primise de multe ori în casă şi-i cunoştea versurile pe de rost. A venit la priveghi îmbrăcat în doliu riguros, împreună cu nepoata Alba. Au făcut de gardă în fața sicriului simplu de lemn şi l-au condus la cimitir

în dimineața aceea tristă. Alba ținea în mână un buchet din primele garoafe ale sezonului, roşii ca sângele. Micul cortegiu a străbătut pe jos drumul până la cimitir, între două rânduri de soldați aşezați pe ambele laturi ale străzilor.

Mergeau în tăcere. Deodată, cineva a strigat numele Poetului şi toți au răspuns ca un singur glas: „Prezent! Acum şi pururi!" Parcă se rupsese un zăgaz, toată durerea, teama şi furia acelor zile au ieşit din piept şi s-au revărsat pe stradă, urcând spre norii negri într-o hărmălaie teribilă. Altcineva a strigat: „Tovarăşe preşedinte!", iar ei au răspuns din nou „prezent", ca un plâns bărbătesc, şi astfel înmormântarea Poetului s-a transformat în înmormântarea simbolică a libertății.

Lângă Alba şi senator, cameramanii televiziunii suedeze filmau pentru a trimite în înghețata țară a lui Nobel imaginea înspăimântătoare a mitralierelor postate pe ambele trotuare, chipurile oamenilor, sicriul acoperit de flori, grupul de femei tăcute care se înghesuiau la poarta morgii, la doi paşi de cimitir, pentru a citi listele cu morți. Glasurile tuturor s-au înălțat într-un cânt care a umplut văzduhul cu lozinci interzise, s-a strigat că poporul unit nu va fi înfrânt niciodată, în fața soldaților cărora le tremurau armele în mâini. Cortegiul a trecut pe lângă un şantier în lucru, muncitorii au lăsat treaba, şi-au scos căştile de protecție şi au format un şir de capete plecate. Unul îşi dezbrăcase cămaşa şi recita plângând versurile cele mai revoluționare ale Poetului. Senatorul Trueba mergea alături de el, privindu-l uimit.

— Ce păcat că a fost comunist! Un poet atât de bun şi cu idei atât de confuze! Dacă ar fi murit înainte de lovitura militară, bănuiesc că i-ar fi făcut funeralii naționale, i-a spus el Albei.

— A murit aşa cum a trăit, bunicule.

Ea era convinsă că murise la timp şi nici un omagiu n-ar fi putut fi mai măreț decât acest cortegiu modest, care l-a înmormântat într-o groapă închiriată, strigându-i pentru ultima oară versurile de dreptate şi libertate. Două zile mai târziu, ziarele publicau un anunț al Juntei Militare, care decreta doliu național pentru Poet şi autoriza arborarea de steaguri în bernă în locuințele particulare care ar fi dorit s-o facă. Autorizația era valabilă din momentul morții până la apariția decretului.

Aşa cum nu putuse să-l plângă pe unchiul Jaime, Alba n-a putut nici să stea să se gândească la Miguel sau să-i pară rău după Poet. O absorbea cu totul sarcina de a-i căuta pe cei dispăruți, de a-i ajuta pe cei torturați care se întorceau bătuți, cu spatele transformat în carne vie şi cu ochii morți, şi de a căuta alimente pentru cantinele preoților. Dar, în liniştea nopții, când oraşul îşi pierdea aerul de normalitate artificială şi atmosfera de operetă, o copleşeau gândurile negre pe care le ascunsese în timpul zilei. Pe străzi circulau acum doar furgonetele pline de cadavre şi arestați şi maşinile poliției, ca nişte lupi urlând în bezna orelor în care n-aveai voie să ieşi din casă. Alba tremura în pat, îi apăreau fantasmele morților necunoscuți, auzea casa respirând ca o bătrână horcăitoare, îşi ascuțea auzul şi simțea până în oase zgomotele înfiorătoare: o maşină care frânează, portiera care se trânteşte, focuri de armă, o călcătură de cizmă, un strigăt. După care se lăsa iar liniştea care ținea până dimineața, când oraşul renăştea şi soarele părea să şteargă teroarea nopții. Nu numai ea rămânea trează, adeseori se întâlnea cu bunicul, în cămaşă de noapte şi papuci, mai bătrân şi mai trist decât pe timp de zi, încălzindu-şi o ceaşcă de supă şi înjurând ca un birjar, pentru că-l dureau oasele şi sufletul. Chiar şi mama ei îşi făcea de lucru prin bucătărie sau se plimba ca o fantomă de la miezul nopții prin încăperile goale.

Aşa au trecut lunile şi a devenit limpede pentru toți, inclusiv pentru senatorul Trueba, că militarii luaseră puterea ca s-o păstreze, nu pentru a da guvernul pe mâna politicienilor de dreapta care facilitaseră puciul. Erau o rasă

aparte, se considerau fraţi, vorbeau o limbă diferită de a civililor, cu ei orice conversaţie era ca un dialog al surzilor şi cea mai mică disidenţă era considerată o trădare în codul lor rigid al onoarei. Trueba a înţeles că aveau planuri mesianice în care politicienii nu-şi găseau loc. Într-o zi a comentat situaţia cu Blanca şi Alba. Îi părea rău că acţiunea militarilor, al cărei scop fusese să scape de pericolul unei dictaturi marxiste, condamnase ţara la o dictatură mult mai severă şi, după toate semnele, menită să dureze un secol. Pentru prima dată în viaţă, senatorul Trueba a admis că se înşelase. Afundat în fotoliu ca un moşneag sfârşit, plângea tăcut. Nu plângea pentru că pierduse puterea, plângea pentru patrie.

Atunci Blanca s-a ghemuit lângă el, i-a luat mâna şi i-a mărturisit că îl adăpostea pe Pedro García al Treilea, care trăia ca un anahoret într-una dintre odăile părăsite pe care le construise Clara pe vremea spiritelor. A doua zi după puci, se publicaseră listele celor care trebuiau să se prezinte în faţa autorităţilor. Numele lui era pe listă. Unii, care continuau să creadă că în ţara asta nu se întâmpla nimic niciodată, s-au prezentat la Ministerul Apărării şi au plătit cu viaţa. Dar Pedro intuise din vreme ferocitatea noului regim, poate pentru că în aceşti trei ani apucase să cunoască Forţele Armate şi nu credea în basmul că ar fi fost altfel decât cele din alte locuri. În aceeaşi noapte s-a strecurat pe furiş până la casa cea mare de pe colţ şi i-a bătut Blancăi în geam. Cu privirile înceţoşate de migrenă, ea nici nu l-a recunoscut, căci era neras şi purta ochelari.

— L-au omorât pe preşedinte, i-a spus el.

L-a ascuns într-o cameră goală, făcându-i un culcuş provizoriu, nebănuind că aveau să treacă luni de zile, timp în care soldaţii scormoneau prin toată ţara, căutându-l.

Blanca se gândise că nimănui nu-i va da prin cap să caute în casa senatorului Trueba în timp ce acesta asculta în picioare solemnul Te Deum din catedrală. Pentru Blanca a fost perioada cea mai fericită din viaţa ei.

În schimb, pentru el orele treceau extrem de încet, de parcă ar fi fost la închisoare. Toată ziua între patru pereţi, cu uşa închisă cu cheia, pentru ca nimănui să nu-i vină ideea să intre să deretice, cu obloanele şi perdelele trase, prin care lumina zilei nu intra, ci doar se ghicea. Noaptea deschidea fereastra larg, ca să aerisească (avea în cameră şi o găleată cu capac pentru a-şi face nevoile) şi să respire lacom aerul libertăţii. Îşi ocupa timpul citind cărţile lui Jaime, pe care Blanca i le aducea pe furiş, ascultând zgomotele străzii şi radioul dat la minimum. Blanca i-a adus o chitară, el i-a pus sub corzi bucăţi de lână pentru ca nimeni să nu-l audă compunând în surdină cântece cu văduve, orfani, prizonieri şi dispăruţi. A încercat să-şi facă un orar sistematic pentru a-şi umple ziua, făcea gimnastică, citea, învăţa engleza, dormea după-amiaza, compunea muzică şi iar făcea gimnastică, dar tot îi rămâneau ore nesfârşite până când auzea cheia în uşă şi intra Blanca, aducându-i ziarele, mâncarea, apă de spălat. Făceau dragoste în disperare, inventau noi formule interzise care, cu ajutorul fricii şi al pasiunii, îi ridicau până la stele. Blanca se resemnase la castitate, la maturitate şi la diversele ei boleşniţe, dar dragostea renăscută i-a dat o nouă tinereţe. Au devenit mai vizibile luminozitatea tenului, ritmul paşilor, cadenţa din glas. Zâmbea singură şi umbla ca o somnambulă. Niciodată nu fusese mai frumoasă. A observat chiar şi tatăl ei, dar o punea pe seama bunăstării. „De când nu mai stă la cozi, e ca nouă", obişnuia el să spună. A observat şi Alba. Somnambulismul acela ciudat i se părea suspect, ca şi noua ei manie de a-şi lua de mâncare în cameră. Şi-a propus nu o dată să o spioneze, dar o dobora oboseala multiplelor ei îndatoriri, iar când avea insomnie îi era frică să se aventureze prin camerele pustii în care murmurau fantomele.

Pedro al Treilea a slăbit, şi-a pierdut buna dispoziţie şi dulceaţa de dinainte. Se plictisea, îşi blestema închisoarea voluntară şi ardea de nerăbdare să

afle veşti de la prieteni. Singurul lucru care îl calma era prezența Blancăi. Când intra în cameră, se repezea să o îmbrățişeze ca un nebun, pentru a alunga spaimele de peste zi şi urâtul atâtor săptămâni. A început să fie obsedat de ideea că era laş şi trădător pentru că nu împărtăşise soarta celorlalți şi credea că lucrul cel mai cinstit ar fi să se predea şi să-şi înfrunte destinul. Blanca încerca să-i scoată din cap aceste lucruri, cu argumentele cele mai convingătoare pe care le putea găsi, dar el părea să nici n-o audă. Încerca să-l țină cu forța dragostei recuperate, îl hrănea dându-i în gură, îl spăla cu un burete ud şi pudrându-l cu talc ca pe un bebeluş, îl tundea şi-i tăia unghiile, îl bărbierea. Până la urmă tot a trebuit să-i pună tranchilizante în mâncare şi somnifere în apă, ceea ce-l dobora într-un somn adânc şi zbuciumat, din care se trezea cu gura uscată şi inima grea. După câteva luni, Blanca şi-a dat seama că nu-l putea ține prizonier la infinit şi a abandonat ideea de a-l transforma într-un amant perpetuu diminuându-i spiritul. A priceput că astfel murea pe picioare, căci pentru el libertatea era mai importantă decât dragostea, şi nu existau pastile miraculoase, în stare să-l facă să-şi schimbe părerea.

— Ajută-mă, tată, trebuie să-l scoatem din țară, l-a implorat ea pe senatorul Trueba.

Bătrânul a încremenit. Şi-a dat seama cât de rău ajunsese pentru că nu şi-a mai găsit celebra furie de odinioară. S-a gândit că țăranul ăsta o iubea pe fiică-sa de o jumătate de secol şi n-a fost în stare să găsească nici un motiv pentru a-l detesta, nici măcar amintindu-şi de ponchoul pe care-l purta, de barba lui de socialist, sau de nenorocitele alea de găini urmărite de vulpoi.

— Ce dracu'! Trebuie să-i găsim un loc de refugiu, că, dacă dau de el la noi în casă, ne rad pe toți, a fost singurul lucru care i-a trecut prin minte.

Blanca l-a luat de după gât şi l-a acoperit de sărutări, plângând ca un copil. Era prima manifestare spontană de tandrețe față de taică-său, din îndepărtata ei copilărie.

— Eu pot să-l introduc într-o ambasadă. Dar trebuie să aşteptăm momentul prielnic şi o să fie nevoit să sară gardul, a spus Alba.

— Nu va fi cazul, fetițo. Mai am încă prieteni influenți în țara asta, a spus senatorul.

Patruzeci şi opt de ore mai târziu, Pedro García al Treilea a văzut că se deschide uşa, numai că în loc de Blanca, în prag se găsea senatorul Trueba. Fugarul a crezut că i-a sunat ceasul şi, într-un fel, s-a bucurat.

— Am venit să te scot de aici.

— De ce?

— Pentru că mi-a cerut-o Blanca.

— Duceți-vă dracului, a bălmăjit Pedro.

— Păi, acolo şi mergem. Dumneata vii cu mine.

Au zâmbit amândoi în acelaşi timp. În curte aştepta limuzina argintie a unui ambasador dintr-o țară nordică. Pedro a fost ascuns în portbagaj, ghemuit şi acoperit cu pungile pline de zarzavat de la piață. În maşină au luat loc Blanca, Alba, senatorul Trueba şi prietenul său, ambasadorul. Şoferul i-a dus la Nunțiatura Apostolică, trecând pe lângă un cordon de carabinieri, fără să fie oprit. La poarta Nunțiaturii garda era dublă, dar, recunoscându-l pe senator şi văzând plăcile de înmatriculare diplomatice ale maşinii, soldații i-au salutat şi i-au lăsat să treacă. Înăuntru, în siguranță în acest sediu al Vaticanului, l-au extras pe Pedro al Treilea de sub muntele de frunze de salată şi roşii storcoşite. L-au condus în biroul nunțiului papal, care-l aştepta îmbrăcat în sutana de episcop şi având pregătit un paşaport nou-nouț, cu care să plece în străinătate împreună cu Blanca, căci aceasta se hotărâse să trăiască în exil dragostea pe care o amânase încă din copilărie. Nunțiul le-a urat bun venit. Era un admirator al lui Pedro García al Treilea şi avea toate discurile lui.

În timp ce prelatul comenta cu ambasadorul nordic situația internațională, familia își lua rămas-bun. Blanca şi Alba plângeau amarnic. Nu se despărțiseră niciodată. Esteban Trueba şi-a îmbrățișat îndelung fiica, fără lacrimi, dar cu buzele tremurânde, luptându-se să-şi înăbuşe suspinele.

— Nu am fost un tată bun pentru tine. Crezi că mă poți ierta, crezi că poți uita ce a fost?

— Te iubesc atât de mult, tată, a spus ea, plângând şi strângându-l cu disperare la piept.

Bătrânul s-a întors apoi spre Pedro şi l-a privit în ochi. I-a întins mâna, dar n-a putut strânge mâna căreia îi lipseau câteva degete. Atunci a deschis brațele şi astfel, strângându-se ca într-un nod, s-au despărțit cei doi, eliberați în sfârşit de ura şi ranchiuna care le întinaseră atâția ani existența.

— Voi avea grijă de fiica dumneavoastră şi voi încerca să o fac fericită, domnule, a spus Pedro cu glasul frânt.

— Nu mă îndoiesc. Mergeți în pace, copiii mei, a murmurat bătrânul.

Ştia că n-avea să-i mai vadă niciodată.

Senatorul Trueba a rămas singur în casă, doar cu Alba şi câțiva servitori. Cel puțin aşa credea el. Numai că Alba se hotărâse să adopte ideea maică-sii, drept care ascundea persoane urmărite în partea părăsită a casei, pentru o noapte sau două, până găsea un loc mai sigur sau o modalitate de a le scoate din țară. Îi ajuta pe cei ce trăiau în umbră, care ziua se pierdeau în zarva oraşului, dar noaptea căutau o ascunzătoare, de fiecare dată în alt loc. Orele cele mai periculoase erau cele ale nopții, când fugarii nu puteau ieşi în stradă şi poliția îi vâna în voie. Alba s-a gândit că locuința bunicului era ultimul loc în care ar fi venit să caute. Încet, încet, a transformat camerele goale într-un labirint de locuri secrete unde-şi ascundea protejații, uneori familii întregi. Senatorul Trueba nu folosea decât biblioteca, baia şi propriul dormitor. Acolo trăia, înconjurat de mobila de acaju, de vitrinele victoriene şi covoarele persane. Conacul acela mare şi sumbru, care părea să adăpostească un monstru ascuns, era neliniştitor chiar şi pentru un om ca el, prea puțin sentimental. Trueba nu înțelegea de unde venea neliniştea asta, ştiind că zgomotele ciudate pe care le auzeau servitorii erau făcute de Clara, care bântuia casa împreună cu spiritele prietene. O surprinsese doar de multe ori pe nevastă-sa alunecând prin saloane, în tunica ei albă şi cu râsul ei de fetiță. Se prefăcea că n-o vede, rămânea nemişcat şi nici nu respira, ca să n-o sperie. Dacă închidea ochii şi se prefăcea că doarme, îi simțea atingerea uşoară a degetelor pe frunte, respirația proaspătă, mângâierea părului. N-avea deci motive să bănuiască nimic suspect, totuşi încerca să nu se aventureze în zona vrăjită care era regatul ei, ajungând cel mult în teritoriul neutru al bucătăriei. Vechea lor bucătăreasă plecase; într-un schimb de focuri, soțul ei fusese ucis din greşeală, iar unicul fiu, care-şi făcea armata într-un sat din sud, fusese spânzurat de un stâlp cu mațele în jurul gâtului, răzbunarea satului pentru că îndeplinise ordinele superiorului. Biata femeie şi-a pierdut mințile, iar în curând Trueba şi-a pierdut răbdarea, sătul să tot găsească în mâncare părul pe care ea şi-l smulgea din cap, jeluindu-se la nesfârşit. Un timp, Alba a luat în stăpânire oalele, ajutându-se de o carte de bucate, dar, în ciuda bunelor ei intenții Trueba a ajuns să cineze la club, pentru a înghiți măcar o dată pe zi o mâncare decentă, drept care Alba a avut mai mult timp pentru traficul ei de fugari şi mai multă siguranță în a băga şi a scoate din casă oameni în orele interzise, fără ca bunicul să bănuiască ceva.

Într-o bună zi a apărut Miguel. Era ziua în amiaza mare, iar ea tocmai intra în casă când i-a ieşit în cale. O aşteptase ascuns în hățişul grădinii. Îşi vopsise părul într-un blond decolorat şi purta un costum albastru la două rânduri. Semăna cu un mărunt funcționar de bancă, dar Alba l-a recunoscut imediat şi nu şi-a putut opri strigătul de bucurie care-i urca din rărunchi. S-au

îmbrățișat în grădină, sub ochii trecătorilor şi ai oricui ar fi vrut să-i vadă, până le-a venit mintea la cap şi şi-au dat seama de pericol. Alba l-a dus în casă, în camera ei. S-au prăbuşit pe pat într-un ghem de braţe şi picioare înnodate, spunându-şi numele secrete pe care le foloseau în timpurile subsolului, s-au iubit cu disperare până au simțit că le iese sufletul şi-au trebuit să rămână liniştiți, ca să-şi potolească bătăile inimilor ce stăteau să le iasă din piept. De-abia atunci Alba s-a uitat la el şi a constatat că făcuse amor cu un necunoscut; nu avea doar păr de viking, dar nu mai avea nici barbă, nici ochelarii lui mici şi rotunzi de preceptor şi părea şi mult mai slab. Arăți oribil, i-a şoptit ea la ureche. Miguel ajunsese unul din şefii gherilei, împlinind astfel destinul pe care şi-l construise încă din adolescență. Pentru a-i descoperi sălaşul fuseseră interogați o mulțime de oameni, ceea ce Albei i se părea teribil, dar pentru el nu era decât un aspect al ororilor războiului, pe care era dispus să-l înfrunte oricând ar fi fost cazul să acopere la rândul lui pe cineva. Între timp, lupta în clandestinitate, fidel teoriei sale că violenței celor bogați trebuia să i se opună violența poporului. Alba, care-şi imaginase de mii de ori că era închis sau că fusese ucis într-un mod oribil, plângea de bucurie savurându-i mirosul, atingerea, glasul, căldura, contactul mâinilor bătătorite de folosirea armelor şi de obiceiul de a se târî prin locuri dificile, rugându-se, blestemând, sărutându-l, urându-l pentru atâta suferință acumulată şi dorind să moară pe loc, pentru a nu mai avea de suportat o altă absență.

— Ai avut dreptate, Miguel, s-a întâmplat exact ce spuneai că o să se întâmple, a suspinat ea cu nasul vârât în umărul lui.

Apoi i-a povestit de armele pe care le furase de la bunicul şi le ascunsese împreună cu unchiul Jaime şi i-a propus să-l ducă la ele. I-ar fi plăcut să i le dea şi pe celelalte, cele rămase în beci, numai că, la câteva zile după puci, populația civilă fusese somată să predea orice putea fi considerat armă, chiar şi cuțitele exploratorilor şi bricegele copiilor. Oamenii lăsau pachetele învelite în ziare la uşile bisericilor, căci nu aveau curaj să se ducă la cele ale garnizoanelor, însă senatorul Trueba, care avea armament de război, nu s-a temut deloc, căci ale lui erau sortite să omoare comunişti, toată lumea ştia asta. L-a sunat pe prietenul său, generalul Hurtado, iar acesta a trimis un camion al armatei să ridice armele. Trueba i-a condus pe soldați în camera cu arme, unde a constatat, mut de uimire, că jumătate din lăzi erau umplute cu pietre şi paie, dar şi-a dat seama că, dacă ar fi recunoscut pierderea, ar fi picat prost cineva din familie sau el însuşi. A prezentat nişte scuze pe care nu i le-a cerut nimeni, soldații habar n-având câte arme cumpărase. Îi bănuia pe Blanca şi pe Pedro al Treilea, însă obrajii roşii ai nepoată-sii l-au făcut să o bănuiască şi pe ea. După ce au plecat soldații cu lăzile şi i-au semnat o chitanță, a luat-o pe Alba de umeri şi a scuturat-o cum n-o făcuse niciodată, ca să mărturisească dacă avea vreo legătură cu mitralierele şi puştile lipsă.

— Nu mă întreba ceea ce nu vrei să ştii, bunicule, i-a spus Alba, privindu-l în ochi.

N-au mai vorbit niciodată despre asta.

— Bunicul tău e un nenorocit, Alba. Cineva o să-l omoare aşa cum merită, a spus Miguel.

— Va muri în patul lui, deja e foarte bătrân.

— Cine ridică sabia, de sabie va pieri. Poate că-l omor chiar eu într-o bună zi.

— Să nu dea Domnul, Miguel, pentru că atunci mă obligi să fac acelaşi lucru cu tine, a răspuns Alba cu ferocitate.

Miguel i-a spus că nu se vor mai vedea mult timp, poate niciodată. A încercat să-i explice pericolele care le pândeau pe prietenele luptătorilor de gherilă, chiar dacă ea purta numele pe care îl purta, dar ea a plâns şi s-a agățat

de el cu atâta disperare, că a trebuit să-i promită că o va căuta, chiar cu riscul vieții. A acceptat şi să meargă împreună să caute armele şi muniția îngropate în munte, căci de asta avea mare nevoie în lupta lui temerară.

— Sper că n-au ajuns fier vechi. Şi să-mi amintesc locul exact, a trecut mai bine de un an...

Două săptămâni mai târziu, Alba a organizat o excursie cu copiii de la cantina populară, cu o camionetă împrumutată de la preoții parohiei. Duceau coşuri cu merinde, o plasă cu portocale, mingi şi o chitară. Copiilor nu le-a păsat că pe drum ea a cules un tip blond. A condus camioneta pe acelaşi drum de munte pe care-l făcuse cu Jaime. Au fost opriți de două patrule, au trebuit să desfacă toate bagajele, dar veselia molipsitoare a copiilor şi conținutul nevinovat al coşurilor au şters orice urmă de suspiciune. Au ajuns liniştiți la locul unde erau ascunse armele. Copiii s-au jucat de-a prinselea şi de-a v-ați ascunselea, Miguel a organizat un meci de fotbal, apoi i-a aşezat în cerc şi le-a spus poveşti, iar la urmă au cântat cu toții până au răguşit. A desenat şi un plan pentru a reveni cu tovarăşii după lăsarea întunericului. A fost o frumoasă zi petrecută în aer liber, iar pentru câteva ceasuri au putut uita de tensiunea stării de război, bucurându-se de soarele călduț al muntelui şi de strigătele vesele ale copiilor care alergau printre stânci, cu stomacul plin după multe luni.

— Miguel, mi-e frică. Chiar nu vom putea duce o viață normală niciodată? De ce nu plecăm în străinătate? De ce nu plecăm acum, când mai avem timp?

Miguel a arătat spre copii şi ea a priceput.

— Atunci, lasă-mă să vin cu tine, l-a rugat ea, ca de atâtea ori.

— Nu ne putem permite acum o persoană neantrenată. Cu atât mai puțin o femeie îndrăgostită, a zâmbit el. Cel mai bine este să-ți continui treaba, aceşti bieți copii trebuie ajutați până vin vremuri mai bune.

— Măcar spune-mi cum pot da de tine!

— Dacă te prinde poliția, e mai bine să nu ştii nimic. Alba s-a cutremurat.

În lunile care au urmat, Alba a început să vândă mobila din casă. La început a scos lucrurile din odăile părăsite şi din subsol, dar, după ce le-a vândut pe acestea, a început să care pe rând scaunele vechi din salon, jilțurile baroce, sipetele coloniale, paravanele sculptate, până şi fețele de masă din sufragerie. Trueba şi-a dat seama, dar n-a spus nimic. Bănuia că nepoată-sa aduna bani pentru un scop prohibit, cum făcuse şi cu armele furate, însă a preferat să nu ştie, pentru a-şi păstra cât de cât echilibrul precar într-o lume care pentru el se făcea țăndări. Simțea că evenimentele îi scapă de sub control. A înțeles că singurul lucru important era să nu-şi piardă nepoata, era ultima verigă ce-l lega de viață. De aceea, n-a spus nimic nici când a început să scoată unul după altul tablourile de pe pereți şi vechile covoare, pentru a le vinde noilor îmbogățiți. Se simțea prea bătrân şi prea obosit, n-avea putere să lupte. Nu mai gândea foarte limpede, se ştergea linia care despărțea binele de rău. Noaptea, când adormea, avea coşmaruri cu căsuțe de cărămidă care ardeau. A ajuns la concluzia că, dacă unica lui moştenitoare hotărâse să arunce casa pe fereastră, el n-avea ce face, era cu un picior în groapă, unde nu luai cu tine nimic. Alba a vrut să stea de vorbă cu el, să-i explice cumva, dar bătrânul a refuzat să asculte povestea cu copilaşii flămânzi care primeau o farfurie de mâncare cu ce scosese de pe urma goblenului de Aubusson, sau cu şomerii care supraviețuiau încă o săptămână grație dragonului chinezesc din piatră dură. Astea erau, spunea el, braşoave monstruoase ale comunismului internațional, şi chiar dacă ar fi fost adevărat, oricum nu era treaba Albei să-şi asume o asemenea răspundere, era treaba guvernului sau, în ultimă instanță, a bisericii. Dar în ziua când, ajungând acasă, n-a mai văzut pe perete portretul Clarei, a hotărât că lucrurile depăşiseră limitele.

— Unde dracu' e tabloul bunică-tii? a urlat el.

— L-am vândut consulului englez, bunicule. Mi-a spus că va ajunge într-un muzeu londonez.

— Îți interzic să mai scoți ceva din casa asta! De mâine ai cont în bancă pentru toalete şi alte fleacuri.

În scurt timp, Esteban Trueba a constatat că Alba era femeia cea mai costisitoare din viața lui, un harem întreg de curtezane l-ar fi scos mai ieftin decât nepoata cu plete verzi. Nu i-a reproşat nimic, doar se întorseseră vremurile bune şi, cu cât cheltuia mai mult, cu atât avea mai mult. De când se interzisese activitatea politică, avea timp din belşug pentru afaceri şi a socotit că, în ciuda previziunilor sale, avea să moară foarte bogat. Îşi plasa banii în noile societăți financiare care se ofereau să înmulțească fondurile investitorilor într-un mod miraculos de pe o zi pe alta. A descoperit că bogăția îi producea o imensă plictiseală: îi venea uşor să câştige, dar nu găsea nici un imbold să cheltuiască şi nici măcar prodigiosul talent de mână-spartă al nepoată-sii nu reuşea să diminueze preaplinul buzunarelor sale. Plin de entuziasm, a reconstruit şi a îmbunătățit Las Tres Marías, după care şi-a pierdut interesul pentru orice altă afacere, constatând că, grație noului sistem economic, nu era nevoie de nici un efort special pentru a produce, dat fiind că banul la ban trăgea şi, fără să mişte un deget, conturile din bancă creşteau zi după zi. Astfel că a făcut ce nu credea să facă vreodată: îi trimitea în fiecare lună un cec lui Pedro García al Treilea, care trăia cu Blanca în exil în Canada. Acolo, în tihna dragostei împlinite, amândoi se simțeau pe deplin realizați. El scria cântece revoluționare pentru muncitori, studenți şi mai ales pentru marea burghezie, care le adoptase ca pe o modă, traduse cu mult succes în engleză şi franceză, cu toate că găinile şi vulpoii erau făpturi subdezvoltate, lipsite de splendoarea zoologică a acvilelor sau a lupilor din acea țară înghețată din nord. Între timp, calmă şi fericită, Blanca se bucura pentru prima dată în viață de o sănătate de fier. Şi-a instalat acasă cuptorul pentru Naşterile Domnului cu monştri, care se vindeau foarte bine, doar era artizanat indigen, exact cum pronosticase în urmă cu douăzeci şi cinci de ani Jean de Satigny, când plănuise să le exporte. Cu aceste afaceri, cu cecurile bunicului şi cu ajutorul canadian, aveau îndeajuns, drept care Blanca a pus bine şoseta de lână cu bijuteriile inepuizabile lăsate de Clara. Se gândea că nu va fi nevoie nicicând să fie vândute, pentru ca într-o bună zi să le poarte Alba.

Esteban Trueba n-a ştiut că poliția politică îi ținea casa sub supraveghere până în noaptea în care au ridicat-o pe Alba. Dormeau şi, de data asta, chiar nu era nimeni ascuns în labirintul odăilor părăsite. Loviturile în uşă cu patul armelor l-au trezit pe bătrân cu presimțirea clară a fatalității. Alba se trezise mai devreme, auzind frânele maşinilor, zgomotul paşilor şi ordinele date cu glas scăzut, aşa că începuse să se îmbrace: îi sosise clipa, nu avea nici o îndoială.

În ultimele luni, senatorul înțelesese că nici măcar traiectoria lui politică limpede de partea loviturii de stat nu constituia o garanție împotriva terorii. Nu-şi imaginase însă niciodată că avea să vadă cum îi năvălesc în casă, la adăpostul nopții, şase bărbați fără uniformă, înarmați până-n dinți, sculându-l brutal din pat şi ducându-l de braț în salon, fără să-i permită să-şi pună papucii sau măcar halatul. Ceilalți au deschis cu o lovitură de picior uşa camerei Albei şi au pătruns acolo cu armele în mâini. Trueba a văzut-o pe nepoată complet îmbrăcată, palidă, însă liniştită, aşteptându-i în picioare, a privit cum o îmbrânceau ca să vină şi ea în salon, unde i-au ordonat să stea lângă bătrân şi să nu se mişte din loc. A ascultat fără un cuvânt, străină de furia bunicului şi de violența oamenilor care străbăteau casa dărâmând uşi, scoțând cu armele lucrurile din dulapuri, răsturnând mobila, sfâşiind saltelele, lovind în ziduri şi urlând ordine, căutând luptători ascunşi, arme şi alte dovezi. I-au scos din paturile lor şi pe servitori, i-au închis într-o cameră, păziți de un om înarmat. Au dat ocol rafturilor din bibliotecă, iar operele de artă ale senatorului au căzut pe jos şi s-au spart.

Cărțile din tunelul lui Jaime au ajuns în curte, unde le-au făcut grămadă, le-au stropit cu benzină şi le-au dat foc într-un rug infam, în care au pierit cărțile magice din cuferele vrăjite ale străunchiului Marcos, tirajul cărții ezoterice a lui Nicolás, operele lui Marx legate în piele, chiar şi partiturile de operă ale bunicului, în timp ce cartierul se umplea de fum, ceea ce, în timpuri normale, ar fi atras imediat pompierii.

— Predați toate agendele, carnetele de adrese, cecurile şi toate documentele personale, a ordonat cel care părea să fie şeful.

— Sunt senatorul Trueba! Chiar nu mă recunoşti, omule, pentru Dumnezeu? Să-mi faceți mie una ca asta! încălcați legea, sunt prieten cu generalul Hurtado! țipa disperat bunicul.

— Taci dracului, moş nenorocit! Nu deschizi gura până nu-ți dau eu voie, a răspuns celălalt cu brutalitate.

L-au obligat să scoată tot ce avea în birou şi au pus în saci ce li se părea interesant. În timp ce un grup termina de scotocit prin casă, celălalt continua să arunce cărțile pe fereastră, în salon au rămas patru tipi zâmbăreți, ironici şi amenințători, care şi-au pus picioarele pe mobile, au băut whisky scoțian direct din sticlă şi au spart pe îndelete toată colecția de discuri clasice ale senatorului. Alba a socotit că trecuseră cel puțin două ore. Tremura, dar nu de frig, ci de frică. Bănuise că acest moment avea să vină, totuşi sperase irațional că influența bunicului ar fi putut-o proteja. Dar acum, văzându-l ghemuit pe o sofa, mărunțel şi amărât ca un tataie bolnav, a ştiut că nu avea cum s-o ajute.

— Semnează aici, i-a ordonat şeful, punându-i în față o hârtie. E o declarație cum că am venit cu ordin judecătoresc, că ne-am legitimat, că totul e în ordine, că am acționat cu tot respectul cuvenit, cât se poate de politicos, şi că n-ai nici o reclamație. Semnează!

— Niciodată! a exclamat el furios.

Atunci omul s-a întors şi i-a tras o palmă zdravănă Albei, care a căzut. Senatorul Trueba a rămas înlemnit de spaimă şi a înțeles că sosise ora adevărului, după aproape nouăzeci de ani în care trăise după legea lui.

— Ştiai că nepoată-ta e târfa unui luptător din gherilă? Copleşit, senatorul Trueba a semnat hârtia. Apoi s-a

apropiat încet de nepoată, a îmbrățişat-o şi a mângâiat-o pe păr cu o duioşie necunoscută la el.

— Nu fi îngrijorată, fetițo, totul se va rezolva, n-or să-ți facă nimic, e o greşeală, stai liniştită.

Dar omul l-a împins brutal deoparte şi le-a strigat celorlalți că trebuiau să plece. Doi vlăjgani au apucat-o pe Alba de brațe, luând-o aproape pe sus. Ultimul lucru pe care l-a văzut fata a fost imaginea patetică a bunicului, alb ca varul, tremurând desculț şi în cămaşă de noapte, care din prag îi striga că a doua zi avea să o elibereze, că va vorbi personal cu generalul Hurtado, că va veni cu avocații să o ia de unde va fi şi-o va aduce acasă.

Au urcat-o într-o camionetă alături de cel care o pălmuise şi de şoferul care conducea fluierând. Înainte de a-i acoperi ochii cu bandă adezivă, a privit pentru ultima dată strada pustie şi tăcută, mirându-se că, în ciuda gălăgiei şi a cărților incendiate, nici un vecin nu ieşise să vadă ce se întâmpla. A presupus că, la fel cum făcuse şi ea de multe ori, stăteau la pândă în spatele obloanelor şi perdelelor, sau îşi puseseră perna pe cap să n-audă. Camioneta a pornit la drum, iar ea, oarbă, a pierdut noțiunea spațiului şi a timpului. A simțit o mână mare şi umedă care i se urca pe picior, pipăind, ciupind, explorând, o răsuflare grea pe obraz care-i şoptea „ia să te încălzesc eu, curvo", alte glasuri şi râsete, în timp ce vehiculul se învârtea la nesfârşit. N-a ştiut unde o duceau decât când a auzit zgomotul apei şi a simțit că mergeau pe lemn. Atunci şi-a ghicit soarta. A invocat spiritele din vremea măsuței cu trei picioare şi a zaharniței plimbărețe a bunicii,

fantomele capabile să schimbe mersul evenimentelor, care însă păreau s-o fi abandonat, căci camioneta îşi continua mersul. A simţit o frână, a auzit nişte porţi grele care scârţâiau deschizându-se şi apoi închizându-se la loc. Atunci a pătruns într-un coşmar cunoscut, acela pe care văzuse bunica în harta ei astrologică la naşterea Albei şi pe care văzuse şi Luisa Mora, într-un moment de premoniţie. A fost ajutată să coboare. N-a apucat să facă doi paşi. A încasat prima lovitură în coaste şi a căzut în genunchi, abia respirând. Au ridicat-o doi de subsuori şi au târât-o o bună bucată de drum. A simţit pământ sub picioare, apoi suprafaţa aspră a cimentului. S-au oprit.

— Asta e nepoata senatorului Trueba, domnule colonel.

— Ştiu, a răspuns cineva.

Alba a recunoscut fără ezitare glasul lui Esteban García şi-a înţeles atunci că el o aştepta încă din ziua aceea de demult când o aşezase pe genunchii săi, pe când ea era doar o copilă.

14. *Ora adevărului*

Alba stătea ghemuită în întuneric. Îi trăseseră banda adezivă de pe ochi, înlocuind-o cu o fâşie de pânză bine strânsă, îi era frică. Şi-a amintit de antrenamentul unchiului Nicolás, când voia s-o învețe să nu-i fie frică de frică, şi s-a concentrat pentru a-şi stăpâni tremurul care-i cuprindea corpul şi pentru a nu auzi zgomotele înfricoşătoare care ajungeau de undeva de afară. A încercat să evoce clipele fericite cu Miguel, căutând ajutor pentru a amăgi timpul şi a rezista la ce avea să urmeze, spunându-şi că trebuia să suporte câteva ceasuri fără s-o trădeze nervii, până ce bunicul va pune în mişcare greoaia maşinărie a puterii şi a relațiilor sale pentru a o scoate de aici. A căutat în memorie o plimbare cu Miguel pe malul mării, într-o toamnă, mult înainte ca uraganul evenimentelor să întoarcă lumea cu susul în jos, când lucrurile mai aveau un nume şi cuvintele aveau un înțeles unic, când popor, libertate şi tovarăş exact asta însemnau şi încă nu deveniseră parole. A încercat să retrăiască acele clipe, pământul roşu şi umed, parfumul intens al pădurii de pin şi eucalipt, covorul de frunze uscate care putrezeau după vara cea caldă şi lungă, lumina arămie care se filtra printre coroanele arborilor. A încercat să-şi amintească de frigul acela, de tăcerea aceea, de senzația aceea puternică de a fi stăpânii lumii, de a avea douăzeci de ani şi toată viața înainte, de a se iubi tihnit, îmbătați de mireasma pădurii şi a dragostei, fără trecut, fără a-şi bănui viitorul, doar cu incredibila bogăție a clipei prezente în care se priveau, se miroseau, se sărutau şi se explorau, acoperiți de murmurul vântului printre arbori şi de rumoarea apropiată a valurilor care se spărgeau de stânci la baza falezei, explodând într-o spumă cu miros de sare, în timp ce ei, îmbrățişați în acelaşi poncho, ca nişte siamezi, râdeau şi îşi jurau eternitate, convinşi că erau singurii în tot universul care descoperiseră dragostea.

Alba auzea strigăte, gemete prelungi şi un radio dat la maximum. Pădurea, Miguel şi dragostea au dispărut în tunelul adânc al terorii, iar ea s-a resemnat să-şi înfrunte soarta fără subterfugii.

A socotit că trecuse toată noaptea şi o bună parte din ziua următoare când s-a deschis uşa şi doi bărbați au scos-o din celulă. Printre insulte şi amenințări, au adus-o în fața colonelului García, pe care ea-l putea recunoaşte orbeşte, prin răutatea pe care o emana, chiar înainte de a-i auzi glasul. I-a simțit mâinile pe obraz, degetele butucănoase pe gât şi pe urechi.

— Şi-acum să-mi spui unde ți-este iubitul, l-a auzit spunând. Asta ca să nu avem necazuri.

A respirat uşurată: nu-l arestaseră pe Miguel!

— Vreau la baie, a spus Alba cât a putut de ferm.

— Văd că nu vrei să cooperezi, Alba, ce păcat. Asta înseamnă că băieții trebuie să-şi facă treaba, n-am cum să-i împiedic.

În jurul ei s-a lăsat liniştea, iar fata a făcut un efort uriaş pentru a-şi aminti de pădurea de pini şi de dragostea lui Miguel, dar gândurile i s-au învălmăşit, nu ştia dacă nu visa, nici de unde venea duhoarea de sudoare, excremente, sânge şi urină, plus glasul comentatorului de fotbal de la radio, care anunța nişte lovituri ale finlandezilor care n-aveau nici o legătură cu ea, pe când cineva urla foarte aproape. O palmă puternică a trântit-o la pământ, nişte mâini violente au ridicat-o, nişte degete sălbatice i s-au înfipt în piept, strivindu-i sfârcurile, iar spaima a înghițit-o pe de-a-ntregul. O întrebau glasuri necunoscute, auzea numele lui Miguel, dar nu ştia ce o întrebau, repeta la nesfârşit „nu" în timp ce era bătută, pipăită, i se smulgea bluza, nu putea gândi, repeta „nu", întrebându-se cât mai putea rezista, neştiind că acesta era doar începutul, până când a leşinat şi pentru foarte scurtă vreme a fost lăsată în pace.

A auzit din nou glasul lui García şi a ghicit că ale lui erau mâinile care o ajutau să se ridice, conducând-o la un scaun, aşezând-o, aranjându-i hainele şi punându-i bluza.

— Doamne, uite ce ți-au făcut! Te-am prevenit, Alba. Acum încearcă să te linişteşti, îți aduc o ceaşcă de cafea.

Alba a început să plângă. Lichidul cald a mai înviorat-o, dar nu-i simțea gustul, înghițea cu sânge. García îi ținea cana, ca un infirmier.

— Vrei o țigară?

— Vreau să merg la baie, a spus ea cu greu printre buzele umflate.

— Bineînțeles, Alba. Ai să mergi la baie, apoi ai să te odihneşti. Sunt prietenul tău, îți înțeleg foarte bine situația. Eşti îndrăgostită, de aceea îl aperi. Eu ştiu că n-ai nimic de-a face cu gherila. Numai că băieții nu mă cred şi nu se vor potoli dacă nu le spui unde e Miguel. De fapt, l-au înconjurat deja, ştiu unde se află, vor pune mâna pe el, dar vor să fie siguri că tu n-ai nici o treabă cu gherila, pricepi? Dacă refuzi, dacă îl aperi mai departe, te vor bănui în continuare. Spune-le ce vor să ştie şi-apoi te duc chiar eu acasă. Ai să le spui, nu-i aşa?

— Vreau la baie, a repetat Alba.

— Văd că eşti la fel de încăpățânată ca bunicul tău. Bine, ai să te duci la baie. Îți las timp să te mai gândeşti.

Au dus-o la o toaletă şi a trebuit să facă abstracție de tipul care stătea lângă ea şi o ținea de un braț. Apoi au dus-o înapoi în celulă. Acolo, în cubul acela, în singurătate, a încercat să-şi limpezească gândurile, dar o chinuiau durerea bătăilor primite, setea, bandoul care îi strângea tâmplele, zgomotul asurzitor al radioului, teroarea, pe care o simțea când auzea paşi apropiindu-se, şi uşurarea, pe care o avea când se depărtau, strigătele şi ordinele. S-a ghemuit jos în poziția fătului şi s-a lăsat pradă tuturor suferințelor. Aşa au trecut mai multe ore, poate chiar zile. În două rânduri a venit un tip şi a dus-o la o latrină fetidă, unde nu s-a putut spăla pentru că nu era apă. O aşeza pe closet, alături de o altă persoană la fel de tăcută şi de amorțită ca şi ea, şi o lăsa doar un minut. Nu-şi dădea seama dacă acea persoană era femeie sau bărbat. La început a plâns, regretând că unchiul Jaime nu o antrenase şi pentru a suporta umilința, care i se părea mai rea decât durerea, dar în cele din urmă s-a resemnat cu murdăria şi a încetat să se gândească la nevoia insuportabilă de a se spăla. I-au dat să mănânce porumb fraged, o bucățică de pui şi un pic de înghețată, pe care le-a identificat după gust, miros şi temperatură, devorându-le grăbită cu mâinile, mirată de masa luxoasă atât de neaşteptată pentru locul în care se afla. A aflat apoi că hrana prizonierilor ținuți în acest loc de tortură provenea de la noul sediu al guvernului, care se instalase într-o clădire improvizată, căci vechiul Palat al Preşedinției ajunsese un morman de moloz.

A încercat să țină socoteala zilelor de detenție, dar izolarea, întunericul şi frica bulversau timpul şi dislocau spațiul; i se părea că vede grote pline de monştri, credea că o drogaseră şi de aceea avea oasele moi şi idei nebuneşti, îşi propunea să nu mai bea şi să nu mai mănânce, dar foamea şi setea erau mai puternice. Se întreba de ce nu venise încă bunicul să o salveze. În momentele de luciditate, îşi dădea seama că nu trăia un coşmar şi că nu se afla acolo din greşeală. Şi-a propus să uite până şi numele lui Miguel.

Când au dus-o pentru a treia oară la Esteban García, Alba era mai pregătită; prin peretele celulei putuse auzi tot ce se petrecea în încăperea alăturată, unde erau interogați prizonierii, şi nu-şi făcea iluzii. De data asta nici n-a mai încercat să se gândească la păduri şi la dragoste.

— Ai avut timp de gândire, Alba. Acum o să stăm de vorbă liniştiți şi ai să-mi spui unde este Miguel, ca să terminăm odată.

— Vreau să merg la baie.

— Văd că-ți bați joc de mine. Îmi pare rău, dar aici nu ne permitem să pierdem timpul.

Ea n-a răspuns.

— Scoate-ți hainele, i-a ordonat García cu glasul schimbat. Nu a făcut-o. Au dezbrăcat-o cu violență, smulgându-i pantalonii, deşi dădea din picioare cât putea. Amintirea exactă din adolescență, când García o sărutase în grădină, i-a dat puterea să urască. S-a luptat cu el, a strigat la el, a plâns, a urinat şi a vomitat, până au obosit să o bată şi i-au lăsat un scurt răgaz, timp în care ea a invocat spiritele înțelegătoare ale bunică-sii, rugându-le să o ajute să moară. Nu i-a venit însă nimeni în ajutor. Două mâini au ridicat-o, patru au întins-o pe un cadru metalic rece, dur, plin de arcuri care-i răneau spatele, şi i-au legat gleznele şi mâinile cu nişte curele din piele.

— Te întreb pentru ultima oară, Alba: unde e Miguel? A negat în tăcere. Îi legaseră şi capul cu o curca.

— Dacă eşti dispusă să vorbeşti, ridică un deget, a spus García.

Pe urmă a auzit o altă voce:

— Manipulez eu maşina.

Apoi a simțit durerea atroce care-i străbătea tot corpul şi o invada pe de-a-ntregul şi pe care nu avea s-o uite niciodată. S-a scufundat în întuneric.

— V-am spus doar să aveți grijă cu ea, idioților, a auzit glasul lui Esteban García de foarte departe, după care a simțit că-i ridicau pleoapele, n-a văzut decât o lumină difuză, a simțit o înțepătură în braț şi a devenit inconştientă.

După un secol, s-a trezit udă şi goală. Nu ştia dacă era udă de sudoare, de apă sau de urină, nu se putea mişca, nu-şi amintea nimic, nu ştia unde se afla şi nici de ce se simțea atât de rău şi era ca o cârpă. Îi era cumplit de sete şi a cerut apă.

— Rabdă, tovarăşă, rabdă până mâine. Dacă bei apă, intri în convulsii şi poți muri, a spus un glas de lângă ea.

A deschis ochii. Nu mai avea bandoul. Un chip vag familiar era aplecat asupra ei, iar nişte mâini au acoperit-o cu o pătură.

— Nu-ți aduci aminte de mine? Sunt Ana Dîaz, am fost colege la universitate. Nu mă recunoşti?

Alba a clătinat din cap, a închis ochii şi s-a abandonat dulcii iluzii a morții. Dar s-a trezit după câteva ore şi, când s-a mişcat, a constatat că o durea absolut totul.

— În curând o să te simți mai bine. Nu te mişca, încearcă să te relaxezi. Odihneşte-te, am să fiu aici, lângă tine, a spus o femeie, în timp ce o mângâia pe obraz şi îi îndepărta de pe ochi şuvițele umede de păr.

— Ce s-a întâmplat? a bâiguit Alba.

— Te-au bătut zdravăn, tovarăşă.

— Cine eşti?

— Ana Dîaz. Sunt de o săptămână aici. L-au luat şi pe prietenul meu, mai trăieşte. Îl văd o dată pe zi, când sunt duşi la privată.

— Ana Dîaz? a murmurat Alba.

— Chiar ea. Nu prea eram prietene la universitate, dar mai bine mai târziu decât niciodată. Adevărul este că eşti ultima pe care mă aşteptam s-o întâlnesc aici, contesă, a spus femeia cu multă blândețe. Acum taci, încearcă să dormi, ca să treacă timpul mai repede. Memoria o să-ți revină încet-încet, nu te îngrijora, e din cauza şocurilor electrice.

Dar Alba n-a apucat să doarmă, pentru că s-a deschis uşa şi a intrat un gardian.

— Leag-o la ochi! i-a ordonat el Anei Dîaz.

— Vă rog, nu vedeți cât este de slăbită? Lăsați-o să se mai odihnească puțin...

— Să faci imediat ce ți-am spus!

Ana s-a aplecat şi a legat-o la ochi, apoi i-a dat pătura la o parte şi a vrut să o îmbrace, dar gardianul a împins-o cât colo şi a ridicat-o pe prizonieră în fund. A mai intrat un om şi împreună au luat-o pe sus, pentru că nu putea să meargă. Alba era sigură că era pe moarte, dacă nu cumva murise deja. A auzit cum mergeau pe un coridor unde zgomotul paşilor deştepta ecouri. A simțit o mână pe obraz, cineva îi ridicase capul.

— Puteți să-i dați apă. Spălați-o şi mai faceți-i o injecție. Vedeți dacă poate să bea un pic de cafea, apoi o aduceți la mine, a spus García.

— O îmbrăcăm, domnule colonel?

— Nu.

Alba a stat mult timp în mâinile lui García. Acesta şi-a dat seama după puține zile că ea îl recunoscuse, totuşi n-a renunțat la precauția de a o ține legată la ochi, chiar şi atunci când erau singuri. În fiecare zi erau duşi şi aduşi alți prizonieri. Alba auzea maşinile, strigătele, poarta care se închidea; încerca să le ghicească numărul, dar era imposibil. Ana Dîaz socotise vreo două sute. García era foarte ocupat, dar nu lăsa să treacă o zi fără să o vadă pe Alba, alternând violența dezlănțuită cu comedia prieteniei. Uneori părea sincer mişcat şi îi dădea în gură supă cu lingura, dar, în ziua când a ținut-o cu capul într-o căldare cu excremente până a leşinat de silă, a înțeles că de fapt el nu căuta să afle ascunzătoarea lui Miguel, ci se răzbuna pentru toate umilințele îndurate de când se născuse şi că, orice ar fi mărturisit ea, nu i-ar fi putut schimba soarta de prizonieră personală a colonelului García. Atunci a început să iasă treptat din cercul terorii personale, teama i-a mai scăzut şi a putut simți milă pentru ceilalți, cei care erau atârnați de mâini, cei nou veniți, bărbatul acela căruia i-au trecut cu camioneta peste picioarele puse în fiare. Atunci toți prizonierii au fost scoşi dimineața în curte şi obligați să privească, căci şi în cazul acela era vorba de o afacere personală între colonel şi prizonierul său. A fost pentru prima dată când Alba a deschis ochii într-un alt loc decât în semiîntunericul din celulă, iar strălucirea suavă a zorilor şi pojghița de gheață care strălucea printre pietre, după ploaia de peste noapte, i s-au părut insuportabil de luminoase. L-au adus târâş pe bărbatul care nu opunea rezistență, dar nici nu era în stare să se țină pe picioare, şi l-au lăsat în mijlocul curții. Gardienii aveau fețele acoperite cu batista, pentru a nu fi recunoscuți în cazul puțin probabil că lucrurile s-ar fi schimbat. Auzind motorul camionetei care se apropia, Alba a închis ochii, dar nimeni n-a putut să-şi închidă urechile, iar urletul omului li s-a gravat pentru totdeauna în memorie.

Ana Dîaz a ajutat-o să reziste în perioada în care au stat împreună. Femeia avea o putere de neclintit. Suportase toate brutalitățile posibile, fusese violată de față cu prietenul ei, îi torturaseră împreună, dar tot nu-şi pierduse puterea de a zâmbi şi de a spera. Nu şi-a pierdut-o nici când au dus-o la o clinică secretă a poliției politice: din cauza bătăilor, a pierdut copilul pe care-l aştepta şi avea hemoragie.

— Nu contează, am să fac altul, i-a spus ea Albei când au adus-o înapoi.

Dar în noaptea aceea a plâns cu capul băgat sub pătură. Alba a venit lângă ea, a îmbrățişat-o, a legănat-o, i-a şters lacrimile, a mângâiat-o cu vorbele cele mai blânde, dar nimic nu o putea consola pe Ana, aşa că a continuat s-o aline ca pe un copil mic, dorindu-şi să poată lua asupra ei măcar o parte din durere. Zorile le-au găsit dormind ghemuite una în brațele celeilalte, ca două animăluțe. Ziua aşteptau cu nerăbdare trecerea bărbaților care erau duşi la toaletă. Mergeau în şir indian, legați la ochi, ținându-l de mână pe cel dinainte şi sub pază armată. Printre ei era şi Andres. Pe minuscula lor fereastră zăbrelită, ele îi vedeau trecând atât de aproape că, dacă ar fi putut scoate mâna, i-ar fi atins. De fiecare dată când Ana şi Alba începeau să cânte cu forța disperării, porneau să se audă voci

de femei şi din alte celule, iar atunci prizonierii îşi îndreptau spatele, îşi întorceau capetele spre ele, iar Andres zâmbea. Avea cămaşa sfâşiată şi pătată de sânge uscat.

Un gardian s-a lăsat înduioşat de imnul femeilor. Într-o seară le-a adus trei garoafe într-un borcan cu apă, ca să le pună în fereastră. Altă dată i-a spus Anei Dîaz că avea nevoie de o voluntară pentru a spăla hainele unui deținut şi pentru a face curat în celulă. A dus-o la Andres şi i-a lăsat câteva minute singuri. Femeia s-a întors în celula ei transfigurată şi Alba n-a îndrăznit să spună nici un cuvânt, pentru a nu-i întrerupe fericirea.

Într-o zi, colonelul García s-a surprins mângâind-o pe Alba ca un îndrăgostit şi vorbindu-i de copilăria de la țară, când o vedea de departe, trecând de mână cu bunicul, cu şorțulețul ei scrobit şi haloul verzui al părului, în timp ce el, desculț în noroi, se jura că într-o bună zi îl va face să plătească scump aroganța şi-şi va răzbuna soarta de bastard. Țeapănă şi absentă, goală şi tremurând de silă şi de frig, Alba nu-l auzea şi nu-l asculta, dar breşa pe care o percepuse în dorința lui de a o chinui i-a sunat colonelului ca un semnal de alarmă. A dat ordin să fie dusă în carceră şi, furios, şi-a poruncit s-o uite.

Carcera era o celulă mică şi ermetică precum un mormânt fără aer, întunecoasă şi înghețată. Erau şase în total, construite pentru a fi locuri de pedeapsă într-un bazin golit de apă. Erau ocupate pe perioade destul de scurte, căci nimeni nu rezista mult timp în ele, cel mult câteva zile; începeau să delireze, să piardă noțiunea lucrurilor şi a timpului, semnificația cuvintelor, sau pur şi simplu mureau. La început, ghemuită în mormântul acela, neputând nici să se aşeze, nici să-şi întindă picioarele, în ciuda staturii sale mărunte, Alba s-a apărat împotriva nebuniei. A înțeles câtă nevoie avea de Ana Dîaz. Avea impresia că aude bătăi slabe şi îndepărtate, de parcă i s-ar fi transmis mesaje din alte celule, cărora în scurt timp nu le-a mai dat atenție, pentru că oricum toate formele de comunicare erau inutile. S-a abandonat, decisă să termine odată supliciul ăsta, n-a mai mâncat, s-a limitat să soarbă câte un strop de apă când o copleşea propria slăbiciune. A încercat să nu respire şi să nu se mişte, a început să-şi aştepte moartea cu nerăbdare. A stat mult timp aşa. Când aproape că reuşise, i-a apărut bunica Clara, pe care o invocase de multe ori pentru a o ajuta să moară, spunându-i că hazul nu era să mori, aici se ajungea oricum, ci să supraviețuieşti, ăsta era miracolul. Era exact aşa cum o ştia din copilărie, cu halatul alb de in, mănuşile de iarnă, zâmbetul dulce edentat şi o sclipire jucăuşă în ochii de culoarea alunei. Clara i-a dat ideea salvatoare de a scrie cu gândul, fără creion şi hârtie, pentru a-şi ține mintea ocupată, pentru a evada astfel din carceră şi pentru a trăi. I-a mai sugerat să scrie o mărturie care, odată şi odată, ar putea sluji la aflarea teribilului secret pe care îl trăia, pentru ca lumea să cunoască oroarea care se petrecea în paralel cu existența tihnită şi ordonată a celor care nu voiau să ştie, a celor care aveau iluzia unei vieți normale, a celor care refuzau să creadă că se aflau pe o plută în mijlocul unui ocean de vaiete, ignorând, în ciuda tuturor dovezilor, că la câteva străzi de lumea lor fericită erau ceilalți, cei care supraviețuiau sau mureau în partea întunecată a lumii. „Ai multe de făcut, aşa că nu-ți mai plânge de milă, bea apă şi pune-te pe scris", i-a spus Clara nepoată-sii, înainte de a pleca aşa cum venise.

Alba a încercat să-şi asculte bunica, numai că imediat ce a început să se gândească, carcera s-a umplut de personajele acestei istorii, care au năvălit şi au copleşit-o cu poveştile lor, cu calitățile şi defectele lor, zdrobindu-i scopurile documentare şi neluând în seamă propria ei mărturie, înghesuind-o, grăbind-o fără milă, în timp ce ea nota cât putea de repede, disperată pentru că, de cum umplea o pagină nouă, cea de dinainte se ştergea imediat. Dar avea o ocupație. La început pierdea şirul şi uita la fel de repede precum îşi amintea alte şi alte lucruri. Era de ajuns o clipă de neatenție, de frică sau de durere, pentru ca

istoria să se încâlcească precum un ghem de lână. Dar mai apoi a inventat o cheie pentru ordinea amintirilor şi s-a cufundat atât de tare în poveste, încât a încetat să mănânce, să se scarpine, să se miroasă, să se plângă şi şi-a învins treptat toate durerile.

S-a zvonit că era în agonie. Gardienii au ridicat trapa carcerei şi au scos-o fără nici un efort, căci devenise foarte uşoară. Au dus-o din nou în faţa colonelului García, care în zilele ce trecuseră îşi recăpătase toată ura, dar Alba nu l-a mai recunoscut. Era peste puterile ei.

Pe dinafară, hotelul „Cristofor Columb" avea acelaşi aspect anodin de şcoală primară, exact cum mi-l aminteam.

Pierdusem şirul anilor de când fusesem acolo ultima dată şi credeam că avea să mă primească acelaşi Mustafa de odinioară, negrul acela albăstrui, îmbrăcat ca o apariţie din Orient, cu dinţii lui de metal şi cu politeţea lui de vizir, singurul negru autentic din ţară, căci toţi ceilalţi erau vopsiţi, cum îmi spusese Tránsito Soto. N-a fost aşa. Un portar m-a condus într-o cămăruţă, mi-a arătat un scaun şi mi-a spus să aştept. În scurt timp a apărut, în loc de spectaculosul Mustafa, o doamnă cu aerul trist şi cuviincios al unei mătuşi din provincie, într-o uniformă albastră cu guler alb şi apretat, care, văzându-mă atât de bătrân şi prăpădit, a avut un uşor gest de respingere. Purta în mână un trandafir roşu.

— Domnul este singur? m-a întrebat ea.

— Evident că sunt singur!

Mi-a dat trandafirul şi m-a întrebat ce cameră prefer.

— Mi-este indiferent, am răspuns mirat.

— Avem libere Staulul, Templul şi O Mie şi Una de Nopţi. Pe care o doriţi?

— O Mie şi Una de Nopţi, am zis la întâmplare.

M-a condus de-a lungul unui culoar semnalizat cu lumini verzi şi săgeţi roşii. Sprijinit în baston şi târându-mi paşii, am urmat-o cu greutate. Am ajuns la un fel de *patio* cu o moschee în miniatură, plină de ogive absurde din sticlă colorată.

— Am ajuns. Dacă vreţi să beţi ceva, cereţi la telefon.

— Vreau să vorbesc cu Tránsito Soto, pentru asta am venit.

— Îmi pare rău, dar doamna nu se ocupă de persoane particulare, doar de furnizori.

— Trebuie să vorbesc cu ea, spuneţi-i că sunt senatorul Trueba, mă cunoaşte.

— Nu primeşte pe nimeni, v-am spus doar, a zis femeia, încrucişându-şi braţele.

Am ridicat bastonul şi i-am spus că, dacă în zece minute nu apare Tránsito Soto în persoană, fac praf sticlăraia şi tot ce se mai găseşte în această cutie a Pandorei. Femeia s-a retras speriată. Am deschis uşa moscheei şi m-am pomenit într-o Alhambră de doi bani. O scară pavată cu plăci de ceramică şi acoperită cu false covoare persane ducea la o încăpere hexagonală, cu o cupolă în tavan, în care cineva înghesuise tot ce-şi imaginase că ar putea exista într-un harem arab, fără să fi pus vreodată piciorul acolo: perne mari de damasc, căţuie de sticlă, clopoţei şi tot felul de fleacuri de bazar. Printre coloanele care se multiplicau la infinit graţie aşezării abile a oglinzilor, am zărit baia de mozaic albastru, mai mare decât dormitorul, cu o cadă în care s-ar fi putut scălda o vacă, cu atât mai mult s-ar fi putut zbengui doi amanţi jucăuşi. Nu mai semăna deloc cu stabilimentul pe care-l ştiam eu. M-am aşezat greoi pe patul rotund, brusc foarte obosit. Mă dureau toate oasele. Mi-am ridicat privirile spre tavanul cu oglindă şi m-am văzut aşa cum eram: un biet trup mic, un chip trist, de patriarh biblic, săpat de riduri şi ce mai rămăsese din coama mea albă. „Cum a trecut timpul!" am suspinat.

Tránsito Soto a intrat fără să bată.

— Mă bucur să vă văd, şefu', m-a salutat ea ca de obicei.

Devenise o doamnă matură, subțire, purtând un coc sever, o rochie neagră de lână şi două şiraguri de superbe perle la gât, maiestuoasă şi senină, semănând mai curând cu o pianistă decât cu o patroană de bordel. Mi-a fost greu să mi-o închipui ca pe femeia de odinioară, cu şarpele tatuat în jurul ombilicului. M-am ridicat s-o salut şi n-am putut s-o tutuiesc ca înainte.

— Arătați foarte bine, Tránsito, i-am spus, socotind că trecuse de şaizeci şi cinci de ani.

— Mi-a mers bine, şefu'. Vă amintiți că, atunci când ne-am cunoscut, v-am spus că într-o zi voi fi bogată?

— Mă bucur că s-a împlinit.

Ne-am aşezat unul lângă altul pe patul rotund. Tránsito a turnat câte un coniac în pahare şi mi-a povestit că acea cooperativă de curve de ambe sexe fusese o afacere nemaipomenită timp de zece ani buni, dar că vremurile se schimbaseră şi a trebuit să schimbe profilul: datorită libertății moravurilor, a pilulei şi a altor inovații, nimeni nu mai avea nevoie de prostituate, cu excepția marinarilor şi a moşnegilor. „Fetele de familie bună se culcă pe gratis, imaginați-vă ce concurență", a spus ea. Cooperativa începuse să se ducă de râpă, fetele s-au văzut obligate să plece spre alte meserii, mai bine plătite, chiar şi Mustafa s-a întors în patria lui. Atunci i-a venit ideea că era nevoie de un hotel pentru întâlniri, un loc agreabil, în care perechile clandestine să poată veni pentru a face amor şi în care să nu-ți fie ruşine să-ți aduci chiar şi logodnica pentru prima dată. Fără femei, pe acestea le aduce clientul. L-a decorat ea însăşi, urmându-şi fantezia şi ținând seama de gustul clienților, astfel încât, grație talentului ei comercial, care o făcuse să creeze o ambianță diferită în fiecare colțişor disponibil, hotelul „Cristofor Columb" ajunsese paradisul sufletelor pierdute şi al amanților secreți. Aranjase saloane franțuzeşti cu mobilă capitonată, staule cu fân proaspăt şi cai de mucava care priveau perechile cu ochii lor de sticlă colorată, caverne preistorice cu stalactite şi telefoane îmbrăcate în blană de pumă.

— Şefu', dat fiind că n-ați venit să faceți dragoste, să mergem să stăm de vorbă la mine în birou, să lăsăm locul pentru clienți.

Pe drum mi-a spus că, după lovitura militară, poliția politică năvălise de vreo două ori în hotel, dar, după ce scoteau perechile din pat sub amenințarea pistolului şi le aliniau în salonul principal, constatau că printre clienți se găseau unul sau doi generali, aşa că n-au mai deranjat-o. Era în relații foarte bune cu noul guvern, aşa cum fusese şi cu toate celelalte. Hotelul era o afacere înfloritoare, în fiecare an refăcea decorurile, schimba scenele de naufragiu din insulele polineziene cu severe chilii monahale, sau leagănele baroce cu instalații de tortură, după cum era moda, reuşind să facă orice într-o clădire de proporții relativ modeste grație oglinzilor şi luminilor care puteau să multiplice spațiul, să schimbe clima, să creeze infinitul şi să suspende timpul.

Am ajuns în biroul ei, care arăta ca o cabină de avion şi de unde-şi controla incredibila organizație cu eficiența unui bancher. Am aflat câte cearşafuri se spălau, câtă hârtie igienică şi băutură se consumau, câte ouă de prepeliță se găteau zilnic erau afrodiziace -, de cât personal era nevoie şi la cât se ridica factura de lumină, apă şi telefon pentru a menține navigația acelui neobişnuit portavion al amorurilor interzise.

— Şi-acum, şefu', spuneți-mi ce pot face pentru dumneavoastră, a zis în sfârşit Tránsito Soto, tolănindu-se în scaunul mobil de pilot de avion şi jucându-se cu perlele de la gât. Bănuiesc că a venit momentul să vă întorc favoarea cu care vă sunt datoare de mai bine de o jumătate de veac, aşa-i?

La care eu, care abia aşteptam să mă întrebe asta, am dat drumul torentului problemelor mele şi i-am povestit totul, fără să omit nimic, de la

început până la sfârşit. I-am spus că Alba era singura mea nepoată, că rămăsesem singur pe lume, că mi se chirceau trupul şi sufletul, exact cum mă blestemase Ferula, că nu-mi mai rămânea decât să mor ca un câine, că nepoata cu plete verzi era singurul lucru care-mi rămăsese, singura ființă de care-mi păsa cu adevărat, dar că din păcate ajunsese o idealistă, asta era o boală de familie, una dintre persoanele sortite a se băga în tot felul de necazuri şi a-i face să sufere pe cei apropiați, că s-a apucat să-i adăpostească în ambasade pe oamenii urmăriți, lucru pe care îl făcea fără să se gândească bine, eram sigur, fără să priceapă că țara era în război, război împotriva comunismului internațional sau împotriva poporului, încă nu se ştia sigur, dar tot război se chema, şi că lucrurile astea erau interzise şi pedepsite prin lege, dar Alba era cu capul în nori şi nu înțelegea pericolul, pentru că nu o făcea din răutate, ci pentru că avea inima mare, exact ca bunică-sa, Clara mea clarvăzătoare, care şi acum îi ajută pe furiş pe săraci prin odăile părăsite ale casei, că orice tip care vine la Alba după ajutor şi-i spune că e urmărit obține de la ea ce vrea, deşi îi e total necunoscut, eu i-am spus, am avertizat-o că ar putea să pice într-o cursă şi să se trezească într-o zi văzând că presupusul marxist era agent al poliției politice, dar ea nu m-a ascultat, niciodată n-a luat în seamă ce-i spuneam, este mai încăpățânată decât mine, dar chiar de-ar fi aşa, să adăposteşti din când în când un nenorocit nu e o ticăloşie, nu-i ceva atât de grav, încât să merite să o aresteze, în fond, e nepoata mea, nepoata unui senator al Republicii, distins membru al Partidului Conservator, nu e posibil să-mi facă asta în propria mea casă, atunci pentru ceilalți ce dracu' mai rămâne, vreau să spun că nimeni nu mai e în siguranță, n-au folosit la nimic cei douăzeci de ani de când sunt în Congres şi toate relațiile mele, eu cunosc toată lumea în țara asta, adică oamenii importanți, chiar şi pe generalul Hurtado, care îmi este prieten personal, numai că în cazul acesta nu mi-a folosit nicicum, nici chiar cardinalul n-a reuşit să afle unde o țineau pe nepoată-mea, nu se poate să dispară ca prin minune, să o ridice într-o noapte şi să nu mai ştiu nimic de ea, am căutat-o o lună încheiată şi încep să-mi pierd mințile, astea sunt chestiile care discreditează Junta Militară în străinătate şi fac ca Națiunile Unite să-şi bată joc de drepturile omului, la început nici nu voiam să aud de morți, de torturați, de dispăruți, dar acum nu mai cred că sunt minciuni de-ale comuniştilor, chiar şi americanii, care au fost primii care i-au ajutat pe militari şi şi-au trimis piloții de război să bombardeze Palatul Preşedinției, acum sunt scandalizați de măcelul ăsta, nu că eu aş fi împotriva represiunii, înțeleg că la început e necesar să dai dovadă de fermitate pentru a impune ordinea, dar au mers prea departe, exagerează cu basmul ăla cu siguranța internă şi cu eliminarea duşmanilor ideologici şi distrug pe toată lumea, nimeni nu poate fi de acord cu asta, nici chiar eu, care am fost primul care le-a aruncat cadeților pene de găină şi care am favorizat lovitura militară, înainte de a le da prin cap altora, am fost primul care a aplaudat puciul, am fost prezent la catedrală la Te Deum, aşa că nu pot accepta ca în țara mea să se petreacă astfel de lucruri, să dispară oameni, s-o ridice pe nepoată-mea cu forța şi să nu pot face nimic, niciodată nu s-a întâmplat aşa ceva pe aici, şi de asta am venit să vorbesc cu dumneata, Tránsito, niciodată nu mi-am imaginat acum cincizeci de ani, pe când erai o fetişcană costelivă la Felinarul Roşu, că va veni ziua când te voi implora în genunchi să mă ajuți să-mi găsesc nepoata, îndrăznesc să ți-o cer pentru că ştiu că eşti în relații bune cu guvernul, mi s-a spus asta, sunt sigur că nimeni nu cunoaşte mai bine persoanele importante din Forțele Armate, ştiu că le organizezi petrecerile şi poți ajunge acolo unde eu n-aş avea niciodată acces, de asta te rog să faci ceva pentru nepoata mea înainte de a fi prea târziu, pentru că eu n-am mai pus geană pe geană de săptămâni întregi, am fost pe la toate birourile, pe la toate ministerele, pe la toți vechii prieteni şi nu m-a ajutat nimeni, ori nu vor să mă primească, ori mă obligă să fac anticameră

ore în şir, pe mine, care le-am făcut atâtea servicii, te rog, Tránsito, cere-mi ce vrei, sunt încă un om bogat, deşi în perioada comunistă am trecut prin timpuri grele, mi-au expropriat pământul, precis că ştii asta, probabil că ai văzut la televizor şi ai citit în ziar, a fost un scandal, țăranii ăia ignoranți mi-au mâncat taurii de prăsilă, mi-au înhămat iepele la plug şi-n mai puțin de un an Las Tres Marías era o ruină, dar acum am umplut moşia cu tractoare şi o fac ca nouă, aşa cum a fost înainte, când eram tânăr, la fel o fac şi acum, când sunt bătrân, dar nu terminat, în timp ce nenorociții ăia care primiseră titluri de proprietate pe proprietatea mea crapă de foame şi umblă să găsească ceva de lucru ca să nu moară, sărmanii, n-a fost vina lor, s-au lăsat înşelați de blestemata asta de reformă agrară, în fond, i-am iertat şi mi-ar plăcea să se întoarcă la Las Tres Marías, chiar am dat anunț la ziar, într-o bună zi se vor întoarce şi-atunci am să le întind o mână de ajutor, sunt ca nişte copii, în fine, nu pentru asta am venit să vorbim, Tránsito, nu vreau să-ți răpesc timpul, cert este că am o situație înfloritoare şi afacerile îmi merg strună, aşa că pot să-ți dau orice-mi ceri, doar să mi-o găseşti pe nepoată-mea Alba înainte ca un dement să-mi trimită iar degete tăiate, înainte de a se apuca să-mi trimită şi urechi tăiate, iar eu să înnebunesc sau să crap de infarct, iartă-mă că mă vezi aşa, îmi tremură mâinile, sunt foarte nervos, nu pot să-ți explic ce s-a întâmplat, un pachet venit prin poştă şi înăuntru erau trei degete de om, amputate pur şi simplu, o glumă macabră, care îmi readuce nişte amintiri, dar astea n-au nimic de-a face cu Alba, ea nici nu se născuse pe atunci, în mod sigur am mulți duşmani, toți politicienii au duşmani, n-ar fi nimic neobişnuit ca un dement să mă chinuie trimițându-mi degete tăiate prin poştă chiar acum, când sunt disperat de arestarea Albei, pentru a-mi vârî idei atroce în cap, dacă n-aş fi fost la limita puterilor după ce mi-am epuizat toate resursele proprii, n-aş fi venit să te deranjez, te rog, Tránsito, în numele vechii noastre prietenii, îndură-te de un bătrân distrus, fie-ți milă şi găseşte-mi-o pe Alba înainte de a mi-o trimite bucățele prin poştă...

Tránsito Soto a ajuns să aibă poziția pe care o are şi pentru că ştie să-şi plătească datoriile. Bănuiesc că a uzat de cunoaşterea aspectului celui mai secret al bărbaților de la putere pentru a-mi returna cei cincizeci de pesos pe care i i-am împrumutat odinioară. După două zile m-a sunat.

— La telefon Tránsito Soto, şefu'. Am îndeplinit sarcina.

Epilog

Azi-noapte a murit bunicul. N-a murit ca un câine, cum se temea, ci liniştit în braţele mele, confundându-mă cu Clara şi uneori cu Rosa, fără dureri, fără spaime, conştient şi senin, mai lucid ca niciodată şi fericit. Acum stă întins pe velierul de ape calme, zâmbitor şi liniştit, în timp ce eu scriu la masa de lemn galben natur care a fost a bunicii. Am tras perdelele de mătase albastră, ca să intre lumina dimineţii şi să înveselească odaia. Lângă fereastră, în colivia cea veche, cântă un canar nou şi din mijlocul camerei mă privesc ochii de sticlă ai lui *Barrabás.* Bunicul mi-a povestit cum leşinase Clara din cauza lui în ziua când, vrând să-i facă o plăcere, a întins pe jos blana animalului în chip de covor. Am râs atunci cu lacrimi şi am hotărât să scoatem din subsol rămăşiţele bietului *Barrabás,* superb în constituţia lui biologică nedefinită, în ciuda trecerii timpului, şi să-l aşezăm în acelaşi loc în care îl pusese bunicul în urmă cu o jumătate de veac, ca un omagiu pentru femeia pe care o iubise cel mai mult.

— O să-l lăsăm aici, unde trebuia să stea mereu, a spus el.

Eu am ajuns acasă într-o dimineaţă de iarnă, într-o căruţă trasă de o mârţoagă slabă. Strada, cu cele două şiruri de castani centenari şi cu conacele ei senioriale, părea un decor nepotrivit pentru modestul vehicul, dar când s-a oprit în faţa casei bunicului, s-a potrivit foarte bine; casa cea mare de pe colţ era mai tristă şi mai bătrână decât ţineam minte, absurdă prin arhitectura excentrică şi pretenţiile de stil francez, cu faţada acoperită de iederă uscată. Grădina era un hăţiş de bălării şi obloanele abia se mai ţineau. Poarta era deschisă, ca de obicei. Am sunat, iar după puţin timp am auzit nişte cipici care se apropiau şi o servitoare necunoscută mi-a deschis uşa. M-a privit fără să mă cunoască şi atunci am simţit în nări mirosul acela minunat de lemn şi de închis al casei în care mă născusem. Mi s-au umplut ochii de lacrimi. Am alergat în bibliotecă, presimţind că acolo mă aştepta bunicul, şi într-adevăr era acolo, ghemuit în fotoliu. Am fost mirată să-l văd atât de bătrân, de mic şi tremurător; doar coama albă leonină şi bastonul de argint erau ca înainte. Am stat îmbrăţişaţi mult timp, şoptindu-ne „bunicule, bunicule", sau „Alba, Alba", şi ne-am sărutat. Când mi-a văzut mâna a început să plângă, să blesteme şi să lovească în mobilă cu bastonul, ca înainte vreme, iar eu am râs, căci în definitiv, nu era atât de bătrân şi de prăpădit cum mi se păruse.

În aceeaşi zi mi-a zis să plecăm din ţară. Se temea pentru mine. I-am explicat că nu puteam să plec, departe de pământul acesta aş fi fost ca unul dintre copacii care se taie pentru Crăciun, ca unul din pinii aceia fără rădăcini care ţin cât ţin şi apoi mor.

— Nu sunt un prost, Alba. Adevăratul motiv pentru care vrei să rămâi este Miguel, mi-a spus el privindu-mă în ochi.

Am tresărit. Nu-i vorbisem niciodată de Miguel.

— De cum l-am cunoscut, mi-am dat seama că n-am să te pot scoate vreodată de aici, fetiţo, a spus el trist.

— L-ai cunoscut? Trăieşte, bunicule? am întrebat, apucându-l de rever.

— Păi, trăia săptămâna trecută, când ne-am văzut.

Mi-a povestit că, după arestarea mea, Miguel a venit într-o seară la casa cea mare de pe colţ. Era să facă un atac de spaimă, dar după câteva minute a înţeles că aveau un ţel comun: să mă elibereze. După aceea s-au văzut des, Miguel venea să-i ţină companie şi şi-au unit eforturile pentru a mă găsi. El a avut ideea să o roage pe Tránsito Soto, bunicului nu i-ar fi trecut prin minte.

— Credeţi-mă, domnule. Ştiu cine are puterea în ţara asta. Oamenii mei sunt infiltraţi peste tot. Dacă este cineva în stare să o ajute pe Alba în acest moment, acel cineva este Tránsito Soto.

— Dacă reuşim s-o scoatem din ghearele poliției politice, va trebui să plece departe, fiule. Plecați împreună. Pot să vă fac rost de paşapoarte şi nu vă vor lipsi banii.

Dar Miguel s-a uitat la el ca la un bătrân dus cu pluta şi s-a apucat să-i explice că avea o misiune de îndeplinit şi nu putea fugi.

— Aşa că m-am resemnat cu ideea că ai să rămâi aici, orice ar fi. Şi-acum povesteşte-mi totul, până la ultimul amănunt, a spus bunicul, îmbrățişându-mă.

I-am povestit, deci. I-am spus că, după ce mi s-a infectat mâna, m-au dus la o clinică secretă unde sunt trimişi prizonierii care nu trebuie să moară. Acolo m-a îngrijit un doctor înalt, cu trăsături frumoase, care părea să mă urască la fel de mult precum colonelul García şi refuza să-mi administreze calmante. Profita de fiecare vizită pentru a-mi expune teoria sa personală despre modalitatea de a scăpa de comunism în țară şi eventual în lumea întreagă. În rest, mă lăsa în pace. Pentru prima dată după mai multe săptămâni, aveam parte de cearşafuri curate, de lumina zilei şi de mâncare suficientă. Mă îngrijea Rojas, un infirmier cu trup masiv şi chip rotund, care purta un halat albastru veşnic murdar şi era tare bun la inimă. Îmi dădea să mănânc, îmi povestea meciuri de fotbal de odinioară ale unor echipe despre care nici nu auzisem, făcea rost de calmante pe care mi le injecta pe ascuns, până când a reuşit să mă scoată din delir. Îi trecuse prin mână în această clinică un şir întreg de nefericiți. Îşi dăduse seama că nu erau nici asasini şi nici trădători de patrie, de aceea se purta atât de bine cu prizonierii. Adesea, cum îl punea pe picioare pe unul, după un timp i-l aduceau înapoi. „E ca şi cum ai vrea să seci marea cu găleata", spunea el cu tristețe. Am aflat că unii i-au cerut să-i ajute să moară, şi cred că a şi făcut-o, cel puțin o dată.

Rojas ținea socoteala exactă a celor care intrau şi ieşeau, îşi amintea fără ezitare toate numele, datele şi împrejurările. Mi-a jurat că n-auzise niciodată de Miguel, iar asta mi-a dat curaj să trăiesc mai departe, deşi cădeam des în abisul întunecat al depresiei şi mă jeluiam atunci că vreau să mor. Mi-a povestit de Amanda. O arestaseră cam în acelaşi timp cu mine. Când i-au adus-o, nu mai avea ce face. A murit fără să-şi trădeze fratele, ținându-şi o promisiune pe care i-o făcuse cu mult timp în urmă, în ziua în care l-a dus pentru prima dată la şcoală. Singura consolare e că s-a petrecut mult mai repede decât se aşteptau ei, pentru că organismul ei era slăbit de droguri şi de durerea nesfârşită pe care i-o lăsase moartea lui Jaime. Rojas m-a îngrijit până mi-a scăzut febra, mâna a început să se cicatrizeze şi mințile să mi se întoarcă în cap; atunci n-a mai avut nici un pretext pentru a mă reține. Dar nu m-a trimis înapoi în mâinile lui Esteban García, cum mă temeam. Presupun că acționase influența benefică a femeii cu colier de perle, la care m-am dus împreună cu bunicul pentru a-i mulțumi că-mi salvase viața. Într-o noapte au venit după mine patru bărbați. Rojas m-a trezit, m-a ajutat să mă îmbrac şi mi-a urat noroc. Recunoscătoare, l-am sărutat.

— Adio, fată, ai grijă să-ți schimbi bandajul şi să nu-l uzi. Dacă faci iar febră înseamnă că s-a reinfectat, mi-a mai zis el din uşă.

M-au dus într-o celulă îngustă, unde am petrecut restul nopții pe un scaun. A doua zi m-au mutat într-un lagăr de concentrare pentru femei. N-am să uit niciodată clipa când mi-au scos legătura de pe ochi şi m-am văzut într-o curte pătrată şi luminoasă, înconjurată de femeile care cântau pentru mine Imnul Bucuriei. Prietena mea Ana Dîaz era printre ele şi a venit în fugă să mă îmbrățişeze. Am fost repede aşezată pe un pat şi m-au pus la curent cu regulile comunității şi cu responsabilitățile mele.

— Până nu te faci bine, nu speli şi nu coşi, dar ai grijă de copii.

Rezistasem destul de bine în infern, dar, când m-am văzut înconjurată de ființe omeneşti, am clacat. Cel mai mic cuvânt prietenesc îmi provoca o criză de

plâns, treceam noaptea cu ochii deschişi în întuneric, printre femeile care mă îngrijeau pe rând şi nu mă lăsau niciodată singură. Mă ajutau când mă chinuiau amintirile celor trăite, când aveam coşmaruri cu colonelul García sau când suspinam, rostind numele lui Miguel.

— Nu te gândi la Miguel. Nu trebuie să te gândeşti la fiinţele dragi, nici la lumea de dincolo de zidurile astea. E singura modalitate de a supravieţui, îmi spuneau ele tot timpul.

Ana Dîaz a făcut rost de un caiet de elev şi mi l-a dăruit.

— Scrie, aşa poate scoţi afară ce te macină, te faci bine, cânţi cu noi şi ne mai ajuţi şi la cusut.

I-am arătat mâna şi am clătinat din cap, dar ea mi-a pus creionul în stânga. Încet-încet, am reuşit. Am încercat să pun în ordine povestea începută în carceră. Femeile mă ajutau când îmi pierdeam răbdarea şi-mi tremura creionul în mână. Uneori zvârleam cât colo caietul, dar imediat mă duceam să-l ridic şi-l netezeam cu grijă şi căinţă, căci nu ştiam când o să mai am altul. Alteori mă trezeam tristă şi îngândurată, mă întorceam cu faţa la perete şi nu voiam să vorbesc cu nimeni, dar ele nu mă lăsau, mă scuturau, mă sileau să lucrez şi să le spun poveşti copiilor. Îmi schimbau atent bandajul şi-mi puneau hârtia înainte.

„Dacă vrei, îţi povestesc cazul meu, poate scrii despre el" îmi spuneau şi râdeau, zicând că toate cazurile erau la fel şi că mai bine aş scrie poveşti de dragoste, că astea plac tuturor. Mă obligau şi să mănânc. Împărţeau porţiile cu dreptate, fiecăreia cât avea nevoie, mie ceva mai mult, spuneau că sunt numai piele şi os şi că nici un bărbat n-are să se uite la mine. Eu mă cutremuram, dar Ana Dîaz îmi aducea aminte că nu eram singura femeie violată şi că de asta, ca şi de alte lucruri, trebuia să uit. Cântau toată ziua cât le ţineau puterile. Carabinierii băteau în perete.

— Tăceţi, putorilor!

— Făceţi-ne să tăcem, dacă aveţi curajul, încornoraţilor! răspundeau ele, cântând şi mai tare, iar ei nu veneau, căci ştiau că nu poţi evita inevitabilul.

Am încercat să scriu micile evenimente din secţiunea femeilor, cum fusese arestată sora preşedintelui, cum ne-au luat ţigările, cum au sosit prizoniere noi, cum a avut iar Adriana o criză şi s-a repezit la copiii ei să-i omoare, de a trebuit să i-i luăm, iar eu m-am aşezat cu amândoi pe genunchi şi le-am spus poveşti magice din cuferele vrăjite ale unchiului Marcos până au adormit, în timp ce mă gândeam la soarta acelor copilaşi care creşteau acolo, lângă mama lor cu minţile duse, îngrijiţi de alte mame necunoscute, care nu-şi pierduseră vocea pentru un cântec de leagăn, nici gesturile pentru o mângâiere, şi mă întrebam, scriind, cum vor putea copiii Adrianei să întoarcă vreodată acele cântece şi acele gesturi de mângâiere copiilor sau nepoţilor acelor femei care îi legănau acum.

N-am stat mult în lagărul femeilor. Carabinierii au venit după mine într-o miercuri după-amiază. M-a cuprins panica, credeam că mă vor duce la Esteban García, dar femeile mi-au spus că erau în uniformă, deci nu făceau parte din poliţia politică, şi m-am mai liniştit. Le-am lăsat vesta mea de lână ca s-o desfacă şi să tricoteze ceva pentru copiii Adrianei, şi toţi banii pe care-i aveam când am fost arestată şi pe care mi-i înapoiaseră cu scrupulozitatea pe care o au militarii pentru lucrurile netranscendente. Mi-am vârât caietul în pantaloni şi le-am îmbrăţişat pe rând. Ultimul lucru pe care l-am auzit a fost corul femeilor care cântau pentru a-mi da curaj, aşa cum făceau ori de câte ori venea sau pleca o prizonieră. Plângeam. Fusesem fericită cu ele.

I-am povestit bunicului cum am fost dusă într-un furgon, cu ochii legaţi, după ce sunase stingerea. Tremuram atât de tare, că-mi auzeam clănţănitul dinţilor. Cel care stătea cu mine în partea din spate a maşinii mi-a dat o bomboană şi m-a bătut încurajator pe umăr.

— Nu te speria, domnişoară, n-o să păţeşti nimic. O să-ţi dăm drumul şi-n câteva ceasuri ai să fii acasă, mi-a şoptit el.

M-au lăsat la o groapă de gunoi aproape de Cartierul Mizericordiei. Cel cu bomboana m-a ajutat să cobor.

— Atenţie cât timp ţine stingerea, să nu te clinteşti până nu se luminează.

Am auzit zgomotul motorului şi am crezut că aveau să treacă peste mine, pentru ca în ziarele de a doua zi să scrie că am murit într-un accident de circulaţie, dar maşina a plecat. Am aşteptat o vreme, încremenită de frig şi de frică, înainte de a-mi da jos legătura de pe ochi. Am privit în jur. Era un maidan plin cu gunoi, iar nişte şobolani umblau printre resturi. La lumina slabă a lunii am zărit o aşezare amărâtă din cartoane, calamină şi tablă. Aveam de gând să nu mă mişc din loc până dimineaţa. Aş fi petrecut toată noaptea în groapa de gunoi, dacă n-ar fi venit un băiețel pe furiş, făcându-mi semn să-l urmez. Cum nu mai aveam ce pierde, am mers spre el împiedicându-mă la tot pasul. Avea o feţişoară preocupată. Mi-a aruncat o pătură pe umeri, m-a luat de mână şi m-a dus spre aşezarea aceea fără nici un cuvânt. Mergeam aplecaţi, ocolind strada şi puţinele becuri aprinse, au lătrat nişte câini, dar n-a ieşit nimeni. Am traversat o curte unde atârnau nişte rufe la uscat şi am intrat într-o căsuţă prăpădită, ca toate celelalte de acolo. Un bec chior lumina trist interiorul. Am văzut o sărăcie extremă; singurele mobile erau o masă de brad, două scaune grosolane şi un pat în care dormeau îngrămădiţi câţiva copii. M-a primit o femeie scundă şi negricioasă, cu picioarele pline de varice şi ochii înfundaţi într-o plasă de riduri binevoitoare, care o făceau să nu pară bătrână. Când a zâmbit, am văzut că-i lipseau mai mulţi dinţi. S-a apropiat şi mi-a aranjat pătura, cu un gest brusc şi timid, care a înlocuit îmbrăţişarea pe care n-a îndrăznit să mi-o dea.

— Să vă dau un ceiuţ. Nu am zahăr, dar o să vă facă bine ceva cald.

Mi-a spus că au auzit furgonul şi ştiau ce însemna o maşină care circula pe timpul stingerii prin locurile astea. Au aşteptat până au fost siguri că plecase, după care copilul s-a dus să vadă ce lăsaseră. Credeau că era un mort.

— Câteodată vin şi ne aruncă un împuşcat, pentru ca lumea să se teamă.

Am stat de vorbă toată noaptea. Era una dintre femeile acelea stoice şi practice din ţara noastră, care rămân cu câte un copil după fiecare bărbat care trece prin viaţa lor, ba în plus mai adună şi copii abandonaţi de părinţi, rudele mai sărace şi pe oricine ar avea nevoie de o mamă, o soră, o mătuşă, acele femei care sunt stâlpul de rezistenţă al multor vieţi străine, care cresc copii ca să-i vadă plecând la rândul lor, care-şi văd bărbaţii plecând şi ei, dar nu le fac nici un reproş, pentru că au alte lucruri mai importante de care să se ocupe. Era aidoma celor pe care le cunoscusem în cantinele populare, la spitalul unchiului Jaime, la Vicariatul unde întrebau despre cei dispăruţi, la morgă, unde se duceau să-şi caute morţii. I-am spus că riscase mult ajutându-mă şi a zâmbit. Am înţeles atunci că şi colonelul García, şi alţii ca el aveau zilele numărate, pentru că nu putuseră distruge spiritul acestor femei.

Dimineaţa m-a dus la un cumătru care avea o căruţă cu un cal şi l-a rugat să mă ducă acasă, aşa am ajuns. Pe drum am văzut oraşul cu contrastele lui teribile, cu zonele mizere ascunse după parapeţi pentru a crea iluzia că nici nu există, cu centrul aglomerat şi cenuşiu şi cu Cartierul de Sus, cu grădinile lui englezeşti, cu parcurile, cu blocurile de sticlă şi cu copiii blonzi plimbându-se pe bicicletă. Până şi câinii mi s-au părut fericiţi, totul era ordonat, totul strălucea curat, liniştit, vedeai pacea conştiinţelor fără memorie. Acest cartier parcă era din altă ţară.

Bunicul m-a ascultat cu tristeţe. Pentru el se prăbuşea definitiv o lume pe care o crezuse bună.

— Dacă tot rămânem aici să-l aşteptăm pe Miguel, hai să punem la punct casa asta, a spus el în cele din urmă.

Ceea ce am şi făcut. La început stăteam toată ziua în bibliotecă, temându-ne să nu se întoarcă după mine şi să mă ducă la García, dar apoi am hotărât că lucrul cel mai rău era să-ți fie frică de frică, aşa cum spunea unchiul Nicolás, şi că trebuia să ocupăm toată casa şi să ducem o viață normală. Bunicul a contractat o firmă specializată, care a luat-o din pivniță până-n pod cu tot felul de maşini de lustruit, a spălat geamurile, a vopsit şi a dezinfectat până când casa a devenit locuibilă. Vreo şase grădinari şi un tractor au pus capăt junglei de buruieni, au adus un gazon rulat ca un covor, o invenție minunată a americanilor, şi-n mai puțin de două săptămâni aveam chiar şi mesteceni măricei, apa țâşnea din nou din fântânile cântătoare şi statuile Olimpului se ridicau semețe, în sfârşit curățate de găinațul porumbeilor şi de uitare. Am mers împreună să cumpărăm păsări cântătoare pentru coliviile goale de când bunică-mea, presimțindu-şi moartea, le deschisese uşițele. Am pus flori proaspete în vaze şi fructiere pline pe mese, ca în perioada spiritelor, şi aerul s-a impregnat de mirosul lor. După care, braț la braț, bunicul şi cu mine am străbătut toată casa, oprindu-ne în fiecare colț pentru a ne aduce aminte de trecut şi pentru a saluta fantomele imperceptibile din alte epoci şi care, în ciuda atâtor schimbări, rămăseseră la locul lor.

Bunicul a avut ideea să scriem istoria aceasta.

— În felul acesta, ai să-ți poți lua rădăcinile cu tine, dacă ai să pleci vreodată de aici.

Am dezgropat din colțuri secrete şi uitate vechile albume şi aici, pe masa bunicii, am un teanc de portrete: Rosa cea frumoasă lângă un leagăn decolorat, mama şi Pedro García când aveau patru ani, dând porumb găinilor în curtea din Las Tres Marías, bunicul când era tânăr şi avea un metru optzeci, dovadă irefutabilă că s-a îndeplinit blestemul Ferulei şi că i s-a micşorat trupul la fel ca sufletul, unchii mei Jaime şi Nicolás, unul taciturn şi sumbru, gigantic şi vulnerabil, celălalt subțire şi grațios, volubil şi surâzător, de asemenea Dădaca şi străbunicii Del Valle, înainte de a muri într-un accident de maşină, în fine, toți, în afară de nobilul Jean de Satigny, de la care nu a rămas nici o probă ştiințifică şi de a cărui existență am început să mă îndoiesc.

M-am apucat de scris cu ajutorul bunicului, a cărui memorie a rămas intactă până în ultima clipă a celor nouăzeci de ani pe care i-a trăit. A scris cu mâna lui câteva pagini, iar când a socotit că a spus tot, s-a culcat în patul Clarei. M-am aşezat lângă el ca să aşteptăm împreună şi moartea n-a întârziat să vină, blând, în timp ce el dormea. Poate că visa că soția lui era cea care îi mângâia mâinile şi îl săruta pe frunte, pentru că în ultimele zile ea nu l-a părăsit nici o clipă, îl urma peste tot, se uita peste umărul lui când citea în bibliotecă şi se culca lângă el noaptea, sprijinindu-şi frumosul cap cârlionțat de umărul lui. La început era doar un halo misterios, dar, pe măsură ce bunicul îşi pierdea definitiv furia ce l-a chinuit toată viața, a apărut aşa cum era în vremurile ei cele mai bune, râzând cu toți dinții şi speriind spiritele cu zborul ei grăbit. Ne-a ajutat la scris şi, grație prezenței sale, Esteban Trueba a murit fericit, murmurându-i numele, Clara, clarisima, clarvăzătoarea.

În carceră am scris în gând că într-o bună zi în fața mea se va afla colonelul García şi că îi voi răzbuna pe toți cei ce trebuiau răzbunați. Acum mă îndoiesc de ura mea. În doar câteva săptămâni, de când sunt acasă, parcă s-a diluat, şi-a pierdut contururile clare. Presupun că toate cele petrecute nu sunt întâmplătoare, ci corespund unui destin desenat înainte de naşterea mea, iar Esteban García face parte din acest desen. Trăsăturile de penel sunt groase şi răsucite, dar nici una nu e fără rost. Ziua în care bunicul a trântit-o printre bălăriile de pe malul râului pe bunică-sa, Pancha García, a mai adăugat o verigă la lanțul de fapte care trebuiau să se petreacă. Apoi nepotul femeii violate a repetat gestul cu nepoata violatorului, după patruzeci de ani, şi poate că nepotul

meu o va tăvăli prin bălării pe a sa, şi tot aşa, în secolele ce vor urma, într-o poveste interminabilă de durere, sânge şi dragoste. În carceră m-am gândit că construiesc un puzzle în care fiecare piesă să aibă un loc precis. Înainte de a le aşeza pe toate, era de neînțeles, dar eram sigură că, dacă apucam să-l termin, fiecare va avea un sens şi rezultatul va fi armonios. Fiecare piesă are rațiunea ei de a fi, chiar şi colonelul García. Uneori am impresia că am mai trăit asta şi că am mai scris aceste cuvinte, dar îmi dau seama că nu sunt eu, ci o altă femeie, care şi-a notat toate astea în caietele ei pentru ca eu să mă slujesc de ele. Scriu, cum a scris şi ea, că memoria e fragilă, parcursul unei vieți e scurt şi totul se întâmplă atât de repede, încât nu reuşim să vedem legătura dintre evenimente, nu putem măsura consecințele faptelor, credem în ficțiunea timpului, în prezent, trecut şi viitor, dar este posibil ca totul să se petreacă simultan, cum spuneau cele trei surori Mora, care erau în stare să vadă în spațiu spiritele tuturor epocilor. De aceea scria bunică-mea Clara în caietele ei, pentru a vedea lucrurile în dimensiunea lor reală şi pentru a ține la respect memoria slabă. Şi acum îmi caut ura şi n-o pot găsi. Simt cum păleşte pe măsură ce-mi explic existența colonelului García şi a altora ca el, pe măsură ce-l înțeleg pe bunicul meu şi aflu lucrurile din caietele Clarei, din scrisorile mamei, din registrele de administrație de la Las Tres Marías şi din atâtea alte documente pe care le am acum pe masă la îndemână. Mi-ar fi atât de uşor să-i răzbun pe cei ce trebuie răzbunați, căci răzbunarea mea nu ar fi decât încă o parte a ritului inexorabil. Vreau să mă gândesc că meseria mea e viața şi că misiunea mea nu este să prelungesc ura, ci doar să umplu aceste pagini, în timp ce aştept întoarcerea lui Miguel, în timp ce-mi înmormântez bunicul care se odihneşte acum lângă mine în această cameră, în timp ce aştept vremuri mai bune şi port în pântece acest copil, această fetiță a atâtor violuri, sau poate a lui Miguel, dar mai ales a mea.

Bunica a scris timp de cincizeci de ani în caietele ei de povestit viața. Ascunse de nişte spirite complice, acestea au scăpat miraculos de rugul infam în care au pierit atâtea alte hârtii de familie. Le am aici, la picioarele mele, legate cu pangliei colorate, separate după evenimente, nu în ordine cronologică, aşa cum le-a lăsat înainte de a pleca. Clara le-a scris pentru a-mi servi mie acum, ca să salvez toate aceste lucruri din trecut şi să pot supraviețui propriei mele spaime. Primul este un caiet de şcoală de douăzeci de file, umplut cu o caligrafie delicată de copil. Începe aşa: *„Barrabás* a ajuns la noi în familie pe calea mării..."

Sfârşit

Cuprins

l. *Rosa cea frumoasă*
2. *Las Tres Marías*
3. *Clara, clarvăzătoarea*
4. *Vremea spritelor*
5. *Amanții*
6. *Răzbunarea*
7. *Frații*
8. *Contele*
9. *Fetița Alba*
10. *Timpul deteriorării*
11. *Trezirea*
12. *Conspirația*
13. *Teroarea*
14. *Ora adevărului*
Epilog